

267

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00107424 4

MONUMENTA.

HISTORIAE BOHEMICA

EDITA

AUXILIO ILLUSTRUM AMICORUM PATRIAE
HISTORIAE

AB

ANTONIO GINDELY.

STARÉ PAMĚTI DĚJIN ČESKÝCH

VYDÁVÁ POMOCÍ

VZNEŠENÝCH PŘÍZNIVCŮ DOMÁCIHO DĚJEPISU

ANTONÍN GINDELY.

I.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1865.

DEKRETY

JEDNOTY BRATRSKÉ.

VYDÁVÁ

ANTONÍN GINDELY.

[díl] /
[č.] /

(ODDĚLENÍ I.: SPISY BRATRSKÉ. 1.)

Notiář

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1865.

DEKRETY

JEDNOTY BRATSKÉ

UNIVERSITY OF TORONTO

BX

4921

G545

Podávám obecenstvu těmito dekrety Jednoty Bratrské první část sbírky, která pod titulem: „Staré paměti dějin českých“ poznenáhla uveřejniti se má. Není zajisté zapotřebí na důležitost takového podniknutí poukázati, o ceně sbírky, která všechny starší prameny historie české posud nevydané obsahovati má, nedá se nijakž pochybovati. Rád bych tomu býval, aby se ve vydání těchto památek přísný pořádek šetřil, tak aby rozličná oddělení jich a sice: 1. Spisy Jednoty Bratrské; 2. kronisti a historikové; 3. sněmovní jednání; 4. zbytky starých desk; 5. diplomatář český; 6. korespondence konsistoře utrakvistické a katolické v pořádku zde naznačeném vyšla. Nemělo-li se však vydání na dlouhá leta odložit, muselo se začíti tím, co velké přípravy nepožadovalo. Naznačí se na titulu každého spisu, do kterého oddělení ten neb onen náleží, čímž se čtenářům přehled usnadní a zároveň umožní, aby sami sobě jednotlivé sešity do slušného pořádku klásti mohli. Tak na př. jsou zde podané dekrety první spis oddělení prvního, což při vazbě na hřbetu naznačeno může býti A. I. — Historikové Skála a Slavata, kteříž nyní k vydání se připravují, náleží do oddělení druhého. Skála, který nejdřív vyjde, naznačí se B. I. a jelikož asi ze 3 dílů

pozůstávati bude. naznačí se každý díl cifrou arabskou, tak že B. I. 2. znamená druhý díl Skály. To pro udržení dobrého pořádku v celé sbírce.

Co se zde podaných dekretů bratrských týče, vytištěny jsou podle exempláře, jehožto jedna část se v Českém Museu, druhá v Lešně Polském v Poznaňsku nalézá. První část pozůstává z dvou dílů a sahá až do roku 1575. Sluší zde poznamenati, že Bratří rozuměli pod slovem „dekřety“ uzavření jednotlivých sněmů Jednoty, na kterýchž o člancích buď víry, buď kázně, buď všeobecného řízení se týkajících jednáno bylo. Jelikož Bratří od založení Jednoty až do posledního času svého ročně jednou a někdy i dvakráte se scházivali, mělo by takových dekretů nalezati se pro každý rok. Nezachovaly se však všechny, ani bratří dost pilně k tomu nepřihlíželi. Než l. 1617 uznali sami potřebu sestavení sněmů posavadných. Práci touto zaměstnával se jeden Bratr, nám dle jména neznámý. Místo aby sněmy položil vedle sebe v původním znění, snažil se uzavření nejstarší až do r. 1529 uvésti v takový pořádek, aby z toho system učení a kázně Jednoty vysvítal. O celé práci, která na 4 díly rozvržená byla, praví se v rukopisu na počátku: „Rozdělení těchto dekretů na 4 díly (a cožby jich i potom více přibylo) stalo se ne tak podle samých let, ale vlastně podle periodů Jednoty a způsobu jejího. První díl obsahuje počátek Jednoty, druhý zdržuje v sobě prospěch a zrůst s těžkými prubami a pokušeními doma i odjinud přicházejícími, třetí obsahuje v sobě rozšíření Jednoty a začátek svobodného provozování náboženství, čtvrtý díl obsahuje obdržení takové svobody předivným božím řízením a

porovnání činěné mezi námi, druhým kněžstvem pod obojí s zachováním řádu jednoho i druhého kněžstva. “Kdežto první díl, jak podotknuto, nedával sněmy v původním znění, nýbrž v soustavě systematické, nešetřilo se této v ostatních dílech, aby se sněmy více méně úplně vedle sebe dle času kladly. Bohužel nezachovaly se všechny, zachoval se jedině druhý sahající až do r. 1575. Třetí sahal až do l. 1608, čtvrtý od r. 1609—1617. Ztráta 3. a 4. dílu vysvětluje se ne pouze nepříznivými okolnostmi, s kterými vůbec později české spisy se setkaly, nýbrž i tím, že hned původně určeno bylo, že dekrety tyto jen v 3 exemplářích chovati se mají, jeden v Čechách, druhý na Moravě, třetí v Polsku. Možná že někdo jiný tak šťasten bude, a dopátrá se ještě posud pohřešených dvou dílů, mně se to nepoštěstilo. Ty dva díly zachovalé nacházejí se v Českém Museu, kam zásluhou p. profesora Purkyně z Lešna Polského se dostaly.

Co se ostatních sněmů bratrských zde podaných od l. 1592 až ku konci týče, těch se mně samému poštěstilo najíti v jednom rukopise v Lešně Polském. V rukopisu tom nachází se originální zápisky o sněmích bratrských po r. 1620 v Polsece odbývaných, které v jednu knihu svázaný jsou. Ku konci každého takového originálního zápisu — nejraději by sme jej nazvali protokolem sněmu — jsou vlastnoruční podpisy tehdejších starších Jednoty. Některé z těch sněmů jsou psány vlastní rukou Amosa Komenského, který dlouhý čas v Lešně úřadoval a při schůzkách místo písaře zastával.

Ze všeho toho vysvítá, že sbírka sněmův bratrských zde podaná, úplná není, rozumí se však samo

VIII

sebou, že s doplňkem váhati nebudu, jest-li nějakou šťastnou náhodou buď část nebo všechny ostatní sněmovní jednání Bratří se ještě objeví.

Co se obsahu týče, líčí nám tyto sněmy organizací bratrskou do podrobná. Jsouť ony drahocenným přídatkem k historii církve a i osvěty české.

Konečně vzdávám své díky p. Emlerovi, adjunktovi při zemském archivu, za pomoc laskavou, kterou mně při vydání bratrských sněmův jako vůbec při připravení celé sbírky starých pamětí poskytuje. Upozorňuji obecnostvo již nyní na to, že p. Emler výhradně se s sebráním zbytků starých desk zanáší, aby je časem svým k tisku připravil.

V Praze, dne 17. května 1864.

Antonín Gindely.

O B S A H.

Počínají se usouzení neb dekreta Jednoty Bratrské sebraná, spolu stará i nová, 1. Zpráva ustanovení a společných usouzení sněmovních 3. O příčinách oddělení 3. Příčiny odstoupení od služebností kostelních 5. O příčinách obzvláštního shromáždění 6. O původu Jednoty 7. O původu Jednoty Bratrské 7. O původu řádu v Jednotě, a v čem jednota a jednomyslnost záleží bratrství tohoto 8. Co činí jednotu církve svatě 10. O rozdílu jednoty církve 10. V čem naše jednota a jednomyslnost se všemi oudy církve svatě jest a býti má 10. Na sněmu jiném to bylo usouzeno, aby po krajích bylo oznámeno k jednomyslnosti 11. Z počtu vydání králi Vladislavovi 12. Vyznání víry o církvi svatě 13. Z listu králi Msti. o církvi svatě 14. O obcování svatých z sněmu l. P. 1488, 15. Z listu královského o témž 16. O moci církve souzeno l. P. 1499, 17. O řádu Jednoty v moci ustavené 21. O mocích církve zřízených 1499, 24. O díle služebném 24. Moc ouzké rady 25. Moc sudího v ouzké radě 26. Moc biskupa 26. Moc osoby ouzké rady 26. Moc ouřadná kněží 27. Moc ouřadu jahnův 27. O moci ouřadné v trestání podle řádu církve svatě 28. O zlosti sluh a o zřízeném trestání jich v církvi 30. Pakli jest zjevný zlý kněz 30. O původu řádu Jednoty 32. O volení do ouzké rady 33. O pořádku ouzké rady 34. O původu kněžství 34. Proč původ kněžství vzat z posloužení kněze římského 35. O kšaftu B. Matěje 37. O opatření místa B. Matěje 38. Zpráva k volení i k řízení biskupa neb staršího předního 39. Zákon přirozený 40. Zákon Kristův 40. Svolení osob ouzké rady 40. O skutečném řízení osob na místo B. Matěje 42. O pořádku mezi čtyřmi osobami k ordinování 43. Zpráva k řízení kněží 44. Práce kněžská 44. Povolení 45. Zkušeni 45. Co jest řízení 46. Ustavení 46. Potvrzení moci ouřadné 47. Služba k řízení jahnův 47. Úmluva k ouřadu jahenskému 47. Zpráva zřízení kněží 48. O hodném kněžském chození v povolání 53. Mají-li kněží peníze chovati? 57. O poručenství na chudé 58. O zbořích 58. Proč zborové býti mají a lid věrný jich neopouštěti 58. Usouzení o zastavení zborův leta 1504, 58. O naplnění nedostatkův v zbořích 59. O čítání zákona 59. O čítání knih doktorských 59. O věcech svatých služebných, a nejprv o slovu Božím 60. O svátostech 60. O přijímání 61. Soud podle čeho lidé nejniž měli by přijímání býti 62. Rozdíl mezi oudy nemocnými našimi a světskými nábožnými 62. Co předloženo k přijímání býti má 64. O přijímání bohatých urozených 64. O nebezpečenství při přijímání 66. Podle čeho nejniž mohou lidé k svátostem přijímání býti 66. Přijetí kajících, 67. O poslušenství přijímajících svátostí 69. Smysl víry v těle Božím 70. O pokloně před svátostí 70. O rozdávání svátostí 71. O manželství 71. Čeho třeba k manželství 72. O slibu manželův 73. O překážkách při manželství 75. Soudové při nemoci k dluhu placení 76. Provolání 77. O pokání 77. O pádu kajících 78. Rada kajícím 78. Zpráva vůle dobré 80. O upokojení zprávcův i lidu 80. O při-

saze 82. O změnění člověka v rodu novém a o moci víry 82. O obnově církve 83. O vůdcích křesťanských 85. O dařích zprávcův 85. O zlém knězi i dobrém 85. O zmaření slova 86. O křesťanech věrných 86. O přísaze 87. O tpeřlivosti s milostí 87. O moci světské 87. Odkud pochází oblebení 89. Míra požívání pokrmů a nápojů 89. Zpráva při oděvu 90. Zpráva předloženým 90. Zpráva zprávcům zemských věcí 90. O práci skutečné 91. Zpráva úředníkům 92. Zpráva soudcům světským 93. Zpráva jdoucího k soudu 94. Zpráva při rychtářství a konšelství 95. Zpráva řečníkům 96. Zpráva na vojnu jdoucím 97. Zpráva urozeným 97. Zpráva poddaným 98. Zpráva pánův k čeledi 98. Zpráva pánův k poddaným 99. Zpráva bohatým 99. Zpráva chudým 100. Zpráva zprávcům duchovním 100. Zpráva učitelům a pastýřům i pomocníkům 101. O smírnosti v chválení a zase v hanění 102. O vysokém mluvení 103. O rozvázaném mluvení 103. O původu bludův 103. O pokoře 104. O marné pokoře 105. Pýcha 105. O sprostnosti 105. Při soudu v při své 106. K soudu pře cizé jaká osoba potřebná býti má 106. Při soudu bližního 106. O nároku zpráva 107. Zpráva při slyšení o někom 108. Naučení o povolném rozmlouvání a nepřísnění 108. V soudu při slyšení pře jak se míti 108. O domnění 110. O snášení 111. O povinnostech Bratří pomocníkův 112. Napomenutí hospodářův 113. Napomenutí po domích 114. Zpráva hospodáře o manželku 114. Zpráva hospodáře k dětem 115. Hospodáře zpráva při čeledi 116. Zpráva hospodáře k přístavným 116. Napomenutí manželek k svým manželům 116. Samy při sobě 117. Při dítkách 117. Při čeledi 117. Napomenutí synům a dcerám 117. Napomenutí čeledi 118. Sluhám naučení 118. Zdrželivým 119. Pannám 119. Vdovy a vdovci 119. Mláděcům a mladícím 120. Zpráva postaveným k radě těm, jež by stav proměnití chtěli 120. Zpráva při svatbách 121. Příčiny svatby činění 121. Zprávcím nad almužnami 121. Zpráva almužnu dávajícím 121. Almužny beroucím zpráva 122. Proti lakomým a díletí z milostí nechtícím 122. Nežádajícím cizího ani svého neudělujícím 123. Ti jež svého udělující cizí berou 123. O lakomé žádosti 124. Z sněmu leta 1494, 125. Míra řemesel nebo obchodu 126. Zpráva o oděvu 127. Jiná zpráva při živnostech 127. Zpráva při obchodích 128. Zpráva řemeslníkům 128. O opovídání jdoucích přes pole 129. Zpráva při posvicích 129. Zpráva vandrovním 129. Při vaření piv zpráva 130. Zpráva při kupectví 130. Zpráva při nemocných 131. Z sněmu starého 132. Sněm l. P. 1510, 133 až 139. O samostatnosti kněze 135. K nápravě kužei každému z téhož sněmu list psaný 135. Sjíti ouzké rady v Přerově 139. Sněm v Brandejse l. P. 1518, 140. Sněm l. P. 1531, 141. Sněm v Brandejse l. P. 1532, 142. L. P. 1536 Usouzení starších 1534, 147—152. O ceremoních 147. Ceremonie do zboru chození 147. Ceremonie při křtu dítek 147. Ceremonie při oddávání 148. Zpověď nebo zpráva svědomí 148. O stěhování se zprávcův na jiné místo 148. O cedulkách mláděncům neb jiným osobám 148. Jak se k učení našemu neb i jiných jednot s námi smýšlejících míti sluší 149. O šencích panských 149. O almužnách 149. Sněm l. P. 1535 v Prostějově 152—156. O způsobu církve 154. Sněm l. P. 1538, 156—158. O šenku z sněmu toho 156. Sněm l. P. 1540, 158—163. O vyloučených kněžích a jahních 158. O lichvě 160. O přísaze 162. Sněm l. P. 1545, 163. Sněm leta Páně 1546, 164. Sněm l. P. 1547, 165. Sněm l. P. 1548 v Žeravících 165. Sněm l. P. 1549 v Prostějově 167. Sněm l. P. 1550, 170. Sněm l. P. 1552 v Ml. Boleslavi 171. Sněm l. P. 1553 v Prostějově 171. Sněm l. P. 1553 v Přerově 173. Sněm l. P. 1554 v Ml. Boleslavi 175—177. O nápravu mluveno 175. Křest dětí 176. O propuštění mláděnců 177. Sněm l. P. 1555 v Boleslavi 177. O dlužení se zprávců 177. Sněm l. P. 1556 v Přerově 178—181. O vylučování po lístech a jinač nevzdělatelně 180. Sněm l. P. 1557 v Přerově 181—183. Proti obtížení zprávců pracemi náležitými 182. O vydání spisků neb traktatů a písniček 183. Kostelnictví 183.

Sněm l. P. 1557, 183. Sněm l. P. 1558 v Boleslavi 185—188. O zřízení neb podělení prací mezi staršími anebo starších krajských 185. O jednomyslnosti a řádu 186. O zpravování mládenců při kněžích 187. Sněm l. P. 1558 v Lipníku 188—202. Sněm l. P. 1559 v Žeravcích 202. O prvotnosti 202. O spisích 202. Strany vojny 202. Sněm v Přerově l. P. 1561, 203—208. Odpověď Janovi Augustovi 203. Sněm l. P. 1562 v Přerově 208—216. O knížce povinností ouzké rady 208. Moc a povinnost biskupů 209. Moc a povinnost sudího v radě 209. Povinnost písařů Jednoty zřízených ode vší rady 210. Povinnosti osob ouzké rady 211. O věznicích Augustovi a Bílkovi 212. O Malopolských 213. O sjednocení se s Čechy 214. De Christo mediatore 214. Povstání lidu proti pánům 215. Lístky žebrákům 215. Živnosti kněží bratrských a jahnů 216. *Conjugium sacerdotum et diaconorum* 216. Sněm l. P. 1563 v Přerově 216. O rozpustilosti lidu po zbořích 216. O oddavcích neřádě prvé sešlých a též o křtu sebranců 217. Sněm l. P. 1565, 217—221. O augšpurské confessi 217. Při kšaftích naučení 219. Korbou 219. Povinnosti starších kněží i mladších spolu v jednom domě přebývajících 219. Povinnost staršího kněze 219. Povinnosti mladých kněží bydlících při starších 220. Sněm l. P. 1567, 221—224. O jednocení se s luteriány zvláště v Polště 221. O rubriku čtení a epištol 223. Doplnění v Přerově l. P. 1566, 224. Sněm l. P. 1568 v Přerově 225. O jednomyslnosti 225. O nedostatku čeládek 225. Sněm l. P. 1570, 226—232. Předmluva na sexterník 226. Zavírka té předmluvy 228. Psaní B. Janovi Augustovi 229. Z strany propuštění k stavu manželskému 231. O muzice 231. O Turynských 231. Sněm l. P. 1571, 232—235. Consultací potřebná 232. O confessi augšpurské 233. Sněm l. P. 1571 v Evančicích 235. Sněm l. P. 1572 v Přerově 236—238. O rozpustilostech 236. O synodech 236. *Corpus doctrinae* 237. O víře dítek křest přijímajících 237. O trestání vrchnosti 238. Odpověď hanlivým kněžím 239. O kázání v kostelích a brání pokrovů 239. O řečnicích 239. O neřádných ženitbách 239. Sněm l. P. 1573 v Holešově 240—242. O confessi v Wittemberce tištěné a o legaci naší k nim 240. O rozpustilosti 240. O manželství 241. O zbořích českých 242. Jičínští a jiní zborové sousení 242. Sněm l. P. 1574, 242. Vykládání knih z latiny 242. Nevole poddaných se pány 242. Sněm l. P. 1591 v Lipnici 243—249. O pokušení v Polse 243. O odpovědi Hederikovi 243. Zbor poznaňský 243. O Arga 243. Štrbina, co s ním činiti 244. Kniha B. Simeonova proti papeženeům 244. Tertulian 244. *Casus matrimonialis* 244. O novoměstské a štemberské Bratří 245. O opětování křtu 245. O pověrách 245. Lukáš Helic 246. Adam Oustský 246. B. Václav Preis a p. Jan Skrbenský na Fulnece 247. O mládeži bratrské nepobožné 247. O B. Strejčka 247. Jakub Kostický 249. O shromáždění 249. Jmena starších 249. Sněm l. P. 1592, 249—260. O impressi 250. Pán Boleslavský 250. Oddavky a svadby mají-li se činiti v časy zapověděné od starodávna 250. Poručenství Jeronymovo 250. Zbor Zlínský 251. Zbor v Kvasicích 251. Rady žádající: B. Sperat, B. Ariston, paní nějaká, Popel, B. Švorc, B. D. Stražnický, B. Jiřík Kavka, B. Václav Preis 251—253. O podmanického vyhnance 253. Povolání před starší: Petr Buriánek, Šimon Křížek, Jan Bernhardt, Jan Lanecius, Mikoláš Kohout, Daniel Rokytan 253—256. Psaní starším učinili: Lascius, Škoda, Pavel Slovák, Tučapský, Jakub Kostický, Mlčanka, Květoň 256—258. Věci polské: B. Simeon, zbor poznaňský, o synod, o vražedníky, *controversia matrimonialis*, o šaty ložní v Poznani, svíce při pohřbích mají-li býti, o Lukáše Helica a přátely jeho 258, 259. Věci od kněží podané: o *locos communes*, o písňě německé a české aby tištěny byly, o rejstřík, o dispoici na řeči střední a páteční, o nápravě, o zprávrách kněžských 259, 260. Sněm l. P. 1594 v Přerově 260—265. Artikulové od kněží podání 261. Bibli 262. Rejstřík 262. Při kázání o obrazech 263. Muzika 263. Zvonec štemberský 263. Lanškroun 263. O osobách: Mikuláš Kučera, Václav Ne-

bořský, Jiřík Kavka, Pavel Slovák, Daněk z Horaždějovic, o mládencích, Lukáš Helic, B. Matěj Fabinus 263—265. O odumrtí po B. Pavlovi Jesse-
novi 265. Sněm l. P. 1598, 265—275. O poselství do Polska 266. Appen-
dix o Tertulianovi 268. Jan Amplias, diakon doktor 268. M. Mikuláš 268.
Studenti žádající na učení jíti 269. O rozpuštělosti čeládek, jakou jim pomoc
učiniti 270. Stav měniti žádající 271. O tištění knih 272. O vydávání
knih bez povolení starších 272. Casus matrimonialis 272. Lámání chleba
při posluhování 273. O věčném rození Kristovu, 273. Nesnáž mezi p. Zlin-
ským a Brotanem zpravcem 273. Starších jména 275. Sněm l. P. 1601
v Boleslavi 275. Mikuláš Akoncius mládenec 275.

Sněmy Bratří v cizině.

Sněm l. P. 1632 v Lešně 276. Sněm l. P. 1632 v Lešně 277—283.
O podělení se předních starších pracemi 278. O knihách 279. O rozptýlené
posluchače 280. O zpravce do Břehu 280. O stěhování se do vlasti 280.
O prokázání J. Msti. p. vejvodovi Bielskému za ochranu v exilium věč-
nosti 280. Jak s padlými zacházeti při navrácení a zprávy církevní boha
v vlasti ujímání 281. O upadlých v apostasi kněžích a jábních 281. O im-
pressi. O kázeň sboru lešenského 282. O naučení dáni soldatům jednomy-
slným 282. Zavírka 283. Sněm l. P. 1635 v Lešně, 283—298. Relací od
sněmu ve Vlodavě 283. O exulantích 290. O B. Matěje Prokopa 291.
O mládež 291. Pohoršliví Beniamin Ursin, Matěj Apollo, Ondřej Fabricius
292. O neosvícených posluchačích 293. O konsistoři Lešenské 294. O pro-
venta zboru polského lešenského 294. O vraždlníka rozhršení 294. Ako-
lutové mají-li na katedru pouštní býti 295. O kněžské ženění a mládeže
od zpravců odívání 295. O pohřbích arianských 295. Zenichové 295.
O modlitbách před kázáním 296. O moru 296. O škole 296. O místa 298.
Sněm l. P. 1635 v Lešně 298—301. O B. Adama Hartmana 298. O ná-
městku B. Adamovi Hartmanovi v oekonomii torunské 299. O harmonii
evangelistů svatých 299. O pana sudiho vschovského 299. Křtiny arianské
300. O exulanty 300. O studenty 300. B. Jan Komenský 301. Sněm l. P.
1636 v Lešně 302—306. O zbor ostrorogský 302. O concordii lešenskou 302.
O zahradu a roli farní 303. O synod 303. O školu polskou v Lešně 304.
Ondřej Fabricius 304. Jan Episcopus 304. B. Matouš Amerik 304. Pan
sudí vschovský 305. Sněm l. P. 1636 v Toruni 306—309. O B. Adama
Hartmana 306. Odpověď na psaní p. Duraea 306. O české posluchače
v Toruni 307. O zbor ostrorogský 307. Odpověď synodu belžického 308.
O ministry do distriktu lubelského 308. Kněz Severin mnich 308. Místa 308.
Studenti a praeceptoři 308. Sněm l. P. 1636 v Lešně 309—314. Přijímání
nového patrona v Lešně 309. Relací o torunském supperattendentů kon-
ventu 309. Pacificací Duraea 310. O modlitbě v čas sněmu 311. O stoli-
ci biskupské a seminariu mládeže z Ostroroga přenešení 311. O synod
budoucí 312. Ordinování ministrů 313. Casus concubinatus 313. Zbor le-
šenský 314.

Počínají se usouzení neb dekreta Jednoty bratrské sebraná, spolu stará i nová.

Léta Páně tisícího pětistého dvanáctého stalo se sjití Bratří všech starších, k ouzké radě příležitých, na den svatého Martina v Brandejse, a tu dána k soudu usouzení sněmová ouzké rady. — I usouzeno, aby přijata byla k zprávě a aby kněžím a zprávcům bývala čítána, a skrze ně aby se dávala zpráva lidu podle konečného zůstání a utvrzení místného.

Čím zprávcové se zpravovati mají?

1. Nejprv a prvotně písmý svatými kanonisovanými.
2. Věrou obecnou křesťanskou v písmích svatých založenou, v smyslu, kterýž Duch svatý prvotně mnil.
3. Příklady Krista Pána, svatých apoštolů a prvotní církve.
4. Sněmy a svoleními Jednoty naší.

V jednom sněmu zůstáno: To jsme za dobré usoudili, abychom rady i soudy své i bratří našich první i nynější měli za mnohem menší než to, což proroci a apoštolé mluvili neb psali, jsou od Boha k tomu způsobeni i dary zvláštními opatření, aby jich následovníci na jich základ vzdělávali: ale soudcům svým nebo svolením zákonův neb přikázání věčných nečinili. Zvláště při tom, čehož jsme pilně nedělali, jako v obě ruce berouc: aniž právě slýchali od těch, kteříž v tom mnohé časy a léta jsouce, sami s jinými práce užitečné vedli. Však což na nás jest, abychom řádu Bohem zřízeného, a soudcův spravedlivých v lehkost a v pohrdání, všetečnosti a smělosti lidské příčiny nedali. Nebo ač soud spravedlivý neomylně činiti samému Bohu nejvlastněji příleži; však soud a svolení rozumné lidí bohabojících, zvláště těch, jichž péče jest o všecky sbory, a jsouce nad jinými v přednosti, pilně bdí, i ku pomoci jiných žádají, také má vážen i držán býti, a nemá proměněn býti do lepšího srozumění: leč s vědomím

těch, kteříž prvé soudili a svolení činili. Neb i při tom má se plniti ono písmo: Všeho zkuste, a což dobrého, toho se držte. A opět: Duchové proroků prorokům poddáni jsou.

495 Léta Páně tisícího čtyrstého devadesátého pátého utvrzeno i zapsáno v Rychnově mezi jinými takto: A protož od těch časů až do nynější chvíle co jsme psali anebo někdo z nás, obzvlášť od sebe nebo ze spolka, jako B. Řehoř co psal k mistru Rokycanovi, neb traktát o církvi, nebo zmaření slova, neb o dvojím dile i jiných kterýchžkoli, že těch věcí nezastáváme, by s nedostatkem psány nebyly. Neb z milosti Boží a z prací skutečných poznali sme, že jsou nad míru a bez střednosti některé věci položeny, a někteří kusové z příčin tehdejších položeni jsou. A tehdy tak bylo potřebi, ježtoby již jinými příčinami škodu nésti mohly.

Protož my, kteříž jsme z počátku při tom byli, s těmi, kteříž se potom k nám přivinuli, jednomyslně, s rozmyslem a s mnohým uptáním na tom jsme zůstali: abychom těmi věcmi sobě nepřekáželi, ani jich za zprávu budoucím zůstavovali: ani jako dluhem křesťanské zprávy povinni byli k nim státi. Než pokudžby se s písmi svatými srovnaly a k vzdělání užitečnému sloužily, potud aby přijímány byly pro písmo svaté. A že nám dosti na písmích svatých, ode všech křesťanů přijatých z dáвна, kteráž jsou v bibli zavřina atd. Protož leta Páně tisícího čtyrstého devadesátého pátého, aby to, což z polečného svolení sme zapsali, od všeho podezření zlého bylo vzdáleno, jeden každý svou vlastní rukou jsme se podepsali.

1. Michal Starý z Žamberka.
2. Matěj starší z Kunvalda.
3. Tuma z Přelouči.
4. Eliáš z Chřenovic.
5. Jira z Meziříčí.
6. Tuma písař.
7. Prokop z Jindřichova Hradce.
8. Tuma z Bišic.
9. Jan Klenovský.
10. Václav z Berouna.
11. Jan Javornický.
12. Jan Nemocný.
13. Ambrož ze Škuče.
14. Jan Pořimský.
15. Jan Holček z Prahy.
16. Lukáš z Prahy.
17. Vavřinec z Krásonic.
18. Bernard z Přibyslavic.

Zpráva ustanovení a společných usouzení sněmových.

Nejprvé položeno bude o příčinách oddělení se od Římské církve, a od přisluhování jejího, i moci úředné. Za tím, o příčinách shromáždění Jednoty a zprávy její služebné, celého přisluhování církevního, i řádu všech služebníků vyšších i nižších ano i lidu, v jednomyslnosti svaté a v poslušenství zřízeném v Jednotě shromážděného.

O příčinách oddělení.

Nejprv na tom zavříno a beze vší pochybnosti poznáno i za vůli Boží cele přijato, že oddělení naše od Římské jednoty hodné jest a spravedlivé, a ač pro jich zlé skutky; však víc pro jich zlé smýšlení při víře a ve mnohém bludné věření. Nebo ač někdo mezi nimi mohlby od skutků zevnitř a hříčův se zachovati, nejša k nim nucen bezděky; ale od bludův při víře a potom od skutků modlářských z věření toho pocházejících i kdo se zachová? Poněvadž od nich k tomu služba jde, a téměř každý bezděky nucen bývá, a kdoby toho s nimi činiti nechtěl a pro Boha i své svědomí nesměl, ten musí někdy rozličná postoupiti trápení. To pak jich věření i smýšlení bludné zvláště položeno jest při svátostech, kdežto těmi služebnostmi, Pán Kristus s užitky spasitelnými, v jeho práci a v umučení složenými, mělby lidem v známost uveden býti. Tu pak skrze služebníky ty i služebnosti lidem znamenitá překážka děje se, aby Krista Ježíše nepoznali, ani užitkův v něm složených doptati se mohli. Poněvadž v svátostech složili a založili všechno což mělo v něm samém věreno a skrze víru pokorně hledáno i důvěrně požíváno býti.

V jiném sněmu šire takto:

Oddělení naše od Římské církve i od jejích služebníkův i lidu i služeb vůbec jest, nejprv pro to, konečně pro spasení naše, kteréžto záleží v poslušenství hlasu Božího, jenž dí skrze proroka: Přestaňte zle činiti. A opět, odchyl se od zlého. Zlé pak, od něhož se odchýliti sluší, dvoje jest: jedno podstatné a druhé služebné.

Zlé podstatné i služebné jsou bludové a hříchové smrtelní se všemi příčinami a s služebnostmi svými, skrze něž se milost Boží potracuje, aneb nenabývá, skutkové víry a přikázání lásky se ruší a záповědi Boží přestupují, spasení zřízené se

převrací a nepožívá. A to zlé oboje jest proti víře obecné křesťanské, dvanácti článků, proti písmu svatému, proti smyslu víry i zřízenému spasení a proti skutkům křesťanským v sluhách i služebnostech i v lidu vůbec, pod vyznáním víry a pod jmenem křesťanským, pod jmenem církve i řádu, poslušenství i svatosti a celého náboženství.

První zlé proti prvnímu článku, t.: „Věřím v Boha Otce, všemohoucího stvořitele nebe i země“ jest mnohotvárné pokryté i zjevné modlářství, kteréž zapovídá Pán Bůh řka: Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou, neučiníš sobě obraza rytého ani podobenství kterého. Pokryté modlářství jest, pod jmenem Božím, pod jmenem Pána Krista, pod slovy jeho, pod písmi svatými, pod mocí Boží, pod divy, zázraky lživými atd. A to se děje při svátostech, v svěceninách a v kněžských služebnostech.

Zjevné pak a holé pohanské modlářství pod jmenem svatých a světic i Pána Krista, Panny Marie, jsou obrazové, malování neb rytí, ku počtě a ku pokloně postavení, a neb jimž se Božská čest děje. Též svatí vyšli z životův a světic, neb kosti a ostatci jich. Též i lidé živí moc Božskou i dobrotu samému Bohu příslušnou sobě připisujíce, neb jeho náměstenství a ctění býti počtu Bohu příslušnou chtějíce. A lid počtu vnitřní i zevnitřní vznáší na ně jako víru, naději, žádosti, bázeň, náboženství a t. d. Zevnitřní poklony, jako modlitby, klekání, na tvář padání, posty, svátků svěcení, poutě, offěry, ve jméno svatých kostelů děláni, i jim obětování a t. d. proti záповědi Boží. Nebudeš se jim klaněti ani jich ctíti; neb sem já Pán, mstitel horlivý tvůj. Též čarování, kouzelnictví, věštství, při duchovních věcech i tělesných. Též nezřízené milování těla, světa, žádostí a marností jeho, zvlášt v předních sluhách i jiných nižších v zboží, v panství i v rozkošech. Také řádu spravedlnosti převrácení hříchové zjevní bez kázně. Tyto všecky věci jsou proti prvnímu článku víry.

Druhé zlé jest proti druhému článku víry, jenž jest: I v Jezu Krista, syna jeho jediného, Pána našeho, až do osmého, jenž jest nepoznání Pána Ježíše v užítku příchodu jeho a unučení i u vyhlití krve zasloužení jeho: ani řeči a výmluvnosti jeho, a nepoznání i neostřihání tak, aby na Pánu Kristu dosti měli i na jeho plnosti, ale že zásluhy svatých a světic vměšují s jeho zásluhou a je více váží, a že přenášejí bytně ty zásluhy na věci služebné a na moci ouřadné a sumou, že v Krista Ježíše řídicí věří, jakž věřiti k spasení sluší.

Třetí zlé jest proti osmému článku: Věřím v Ducha svatého. A to jest marné duchovenství rozličné a lidská spravedlnost, na niž jsa lid založen, domnívá se tím Bohu sloužiti, a

z víry živé nehledají spravedliví i živi býti. A to, což Ducha svatého vlastního díla jest, to připisují moci a služebnostem svým.

Čtvrté zlé jest proti článku víry desátému: Věřím církev svatou obecnou a svatých obcování. A to zlé jest církev zlostníkův v právodu i v zběři své, obcuje bludům i hříchům i služebnostem porušeným i zlému tovaryšstvu.

Páté zlé jest proti desátému článku: „Věřím hříchův odpuštění, že bez Krista a vnitřního daru víry živého a bez obcování podstatě a službě falešně a domněle věří hříchův odpuštění z zpovědi ústních, z rozhřešování, z odpustků, z nadávání, z poutí a z jiných rozličností nesčíslných, jako z robotného říkání, z přimluv svatých, z zásluh jejich, a z služeb jim i poct jim činěných proti záповědi Božské.

Šesté zlé proti jedenáctému a dvanáctému článku, že věří vzkříšení budoucí i život věčný bez dojití podstatných věcí zřízeně a v pravdě. A mnozí naději mají očištěnu býti v pekle a toho tudy dojiti. A mnozí sou smyslů zlých Saducejských o ničemž nic nevěříce. A tak oddělení jest pro odporne věci víře i skutkům jejím, i zřízenému spasení v podstatě i v službě. A že nelze znajícího, dobrého svědomí ostříhati, ale musí je porušiti a proti němu činiti. Nadto více musí z požívání kostelních věcí účasten býti toho zlého, což jiní čini. A že není oddělení pro sám lid obecný ale pro zlé slouhy, často životem a obecně smyslem a pro služebnosti porušené v smyslu i v úmyslu proti pravdě víry zřízeného spasení. Také jest oddělení z poslušnosti hlavu Božího, kterýž vyjiti, odděliti se, odstoupiti, vystříhati se prikazuje. A že ta téměř všecka nepravost proti víře jmenovaná páše se pod přikrytím služby Boží a spasení lidského v kostelích, kdežto lidé docházejí účastnosti svrchu jmenovaných zlostí.

Příčiny odstoupení od služebností kostelních.

Nejprv marné náboženství, tak že samým chozením do kostela a díváním neb požíváním služebností, podle ustanovení lidských v bludu, a obyčejů i tvárností proti pravdě, proti zákonu ve mnohém starému i novému, v zevnitřních činech domnívají se tím Bohu sloužiti, milosti docházeti i hříchův odpuštění, Bohu se tudy líbiti i sloužiti, povinnost svou tu a ne jinde platiti, a odtud upokojení marného a domnělého docházejí bez poznání víry pravé a živé, z níž se spravedlnost v Kristu zasloužená v duchu dává, a člověk se očišťuje od skutků mrtvých k sloužení Bohu živému, a z níž člověk spravedlivý živ jsa, hodnost i pravdu míti má.

Druhé zlé služba k počtě a k pokloně modloslužebné.

Třetí že se k tomu slouží, aby proti příkázání Božímu modlitby dály se ve mnohém říkání i nerozumným jazykem, a to svatým i sveticem, obrazům malovaným neb rytým, svátostem a účinkům lidským, a ve jméno svatých, svetic, a ne ve jméno Pána Krista u víře pravé, jedinému Bohu v Trojici svaté, a Trojici v jednotě Božské. A na druhou stranu, že se slouží ku překážce. Jedno, že se modlitby nemohou činiti jednomyslně v shromáždění pro rozmnožení mnohých oltářův proti příkázání Páně i proti příkladu Pána Krista i apoštolskému. Také pro povyk, zvuky i hudby, v rozličném říkání, zpívání, čítání, šeptání, žehnání, přenášení, obracování, v pozdvihování svátosti, kterouž lid za Boha máje, poklonu i modlitbu činí. A tak mnohým obyčejem, činěním, malováním, říkáním, drahostem lid dívaje se, oči, uši toliko pase a překážku má modlití se v duchu a v pravdě společně.

Čtvrté zlé, zcestné a bludné učení pod písmi svatými a smysly lidmi vymyšlenými odvozujícími tajně od pravdy víry a zřízeného spasení a přivozujícími k marnému náboženství, k mylné naději, k domnění nejistému místo víry, a ku počtě falešné, aby se lid pokojil v žádostech tělesných a v marnostech světských.

Páté zlé jest falešné věření a mylná naděje v požívání služebnosti kostelních, kdež kněží v nich rod nový podstatný a moc věka budoucího i oučastnost těla a krve jeho i všelikou milost a pravdu zakládají bytí, až i spasení života věčného: a že bez nich žádný milosti a pravdy ani spasení nedojde. Při nichž se mnohá ustanovení lidská svatokupecká a modlářská vedou za příkázání Boží.

Tyto a jiné příčiny jsou odstoupení od sluh a služebnosti kněžského přísluhování kněží těch, jenž sobě kněžství Kristovo podstatně osobili lestně, ježto ani duchovního kněžství v lidu věřícím, ani v sobě samých neznají a nevedou v pravdě jeho.

0 příčinách obzvláštního shromáždění.

Nuzná potřeba zřízeného spasení dojíti, aby služba i pomoc mohla býti podstatě víry, lásky i naděje, k dojití milosti i pravdy, v Kristu skrze Ducha svatého ku poznání i k požívání a v tom k zachování, k věčnému životu, aneb aby se služba dala spravedlnosti povinné, spravedlnosti Kristem zasloužené, spravedlnosti z víry dané, spravedlnosti požívané, spravedlnosti ostříhané k věčnému životu. A ta služba aby se

evangelium svatým dála a svátostmi podlé zákona Božího a církve první; neb nikdež neznati, by se kde dála v které Jednotě, ano ani se slouhy k ní řídí, ale zpět, a ani sloužití dopouštějí, ale mordují a t. d. A že jináč znajícím pravdu nelze bylo k spasení zřízenému přijítí, protož oddělení z té druhé příčiny jest pro pravdu víry zřízeného spasení, o niž písma svatá svědectví vydávají.

O původu Jednoty.

Původ dvoji věc zavírá: jedno shromáždění Jednoty, druhé řád kněžský a moc šafování služebnostmi Páně.

O původu Jednoty Bratrské.

Původ Jednoty Bratrské, podle dověrnosti k pravdě přisluhování i požívání jejímu jest z Boha.

Toho důvod se klade v sněmu leta Páně tisícího čtyřstého devadesátého sedmého, kdež takto stojí psáno: Ten původ z Boha jest, kterýž ve jméno Pána Krista z hodných příčin, čistým a upřímým úmyslem pro spasitedlný konec t. pro vzdělání víry, lásky a naděje začíná se zřízeně. Této pak Jednoty podle dověrnosti svaté jest takový; tehdy z Boha jest. Jakož z hodných příčin a z nutné potřeby spasení, že se stalo oddělení, důvod svrchu položen při příčinách oddělení. A že čistým úmyslem stalo se to, svědkové toho jsou ti, kteříž začínali Jednotu tuto, kdežto v sněmu jako zakletí jsouce, aby z mnohých křivých svědků nenadělali, v znamenitém sněmu přede všemi vyznali, že nic v tom jiného nehledali než spasení. A to můž známo býti z skutků našich; poněvadž pohanění mnohá sme nesli, statkův sme nenabývali, ale sme na to vynakládali, s hrdly v nebezpečnosti jsouce. Rozkoše života sme nevedli, ale mnoho práce a nebezpečnosti života sme podstupovali. A tak že sme nebyli vedeni ani žádostí očí ani žádostí těla ani pejchou života. Těmi a jinými řečmi úmysl svůj přímý zpravovali a jiným vysvětlovali.

Ten zajisté původ z Boha jest, kterýž z osob víry právě křesťanské skutečně se shromážduje. A že tento takový jest důvod (neb se počínal z osob víry v Boha Otce i v Krista Ježíše i v Ducha svatého, a z církve svaté obecné oudův skrze shromáždění osob z řádu kněžského i obecného lidu bohabojících, Krista v pravdě milujících a církve svaté, zřízené obcování svatým věcem a nenávidících antikrista i jeho zběři,

pro tu odpornost se oddělujících, a pro pravdu zřízeného spasení přímým úmyslem bez ducha zákonního se shromáždžujících) protož z Boha jest. Nebo ty věci, kteréž před sebou máme, jsou právě z písma svatého a z víry obecné křesťanské, a tak z Boha pošlé, neb jim svědectví vydávají písma svatá, Bohem vdechnutá, řeči prorocké, i Pána Krista i apoštolské, kterážto písma jsou ode všech křesťanů přijatá. Také tomu všecy Jednoty křesťanské svědectví vydávají, že víra obecná křesťanská apoštolská pravá a spasitelná jest, z níž věří, že Kristus jest vykupitel a spasitel, a že se obětoval vzácnou obětí za hříchy lidu svého, a že krví svou obmyl a nepřestává obmývatí téhož lidu od hříchův a spasena činiti skrze víru a svědectví víry v úmluvě její. A poněvadž to jest základ shromáždění našeho i konec, a všechny služebnosti naše pro ten cíl se řídí, abychom ku poznání jeho přišli skrze víru a milostí srdce s ním se spojili, a tak naději všeho dobrého skrze něho milosti i slávy odpočívali s ním. Tehdy z písem svatých, z víry obecné křesťanské i z svědectví Jednot křesťanských i naší vlastní ta věc stvrzení běře, a tak za jisté a stále má držáno býti. Než na čem Římská jednota i jiné jí podobné ustavují se, není z víry písem svatých, by totiž papež byl nejvyšší náměstek Pána Krista neb svatého Petra, aby všecko právě věřil i držel. Než oni sami, básněmi, sny, domněním ustavují se v nálezcích svých, netoliko neutvrzených z písem, ale na odpor a na odvedení od víry Pána Ježíše Krista, a k ustrnutí v živlech a v přítomných věcech smyslu tělesných, chopných a cítědných.

O původu rádu v Jednotě, a v čem jednota a jednomyslnost záleží bratrství tohoto, z sněmu starého.

Přede všemi pak věcmi nejprv utekli sme se k podstatným a základným věcem k spasení a na nich se zakládající svolení toto sme učinili.

Přede všemi věcmi o to sme se svolili, abychom se spolu u víře Pána Krista ostříhali a v spravedlnosti ustavovali, kteráž z Boha jest, a v lásce přebývající naději měli v Bohu živém, a toho skutky dobrými dokazovali, jedni druhým posluhující skrze lásku ducha, ctnostný život vedli, pokorný, tichý, zdrželivý, trpělivý, čistý; abychom skrze to více poznávali, že v pravdě víru máme a lásku a tak v tom naději jistou odloženou v nebi. Dále sme se svolili, abychom poddané poslušnosti měli spolu, jako písma svědčí Bohem vdechnutá, ve všech věcech.

A k tomu abychom jedni od druhých naučení, napomínání, výstrahy i trestání přijímali. K tomu abychom smlouvy ostříhali, kteráž jest skrze Pána Krista, s Bohem v Duchu svatém. A vespolek naše svolení toto sme učinili, abychom sobě v té pravdě pomoci byli. A každý, jakž jest, vzal ode Pána Krista, aby o druhého pilnost měl, k vzdělání a ku polepšení jeho. A v tom poslušenství křesťanské, aby držel každý. A také aby v svých hříších a v nedostatecích se znal a kál i nížil, bázeň Boží a stud měl, napomínání a trestání napravoval a polepšoval, vinen se dáváje před Pánem Bohem i před lidmi. Pakliby kdo v těchto věcech napřed řečených smlouvy nedržel se s Pánem Bohem i spolu s křesťany věrnými, nesměli by hom jeho bezpečiti spasením: a mohlaby taková věc býti, že bychom se odloučili od takové osoby.

Jednota tedy pravá křesťanská záleží u víře jediné křesťanské, o níž apoštol dí; jedna víra v pravdě podstatné a služebné. Podstatná záleží v osmi člancích víry aneb v tom trém, u víře v Boha Otce, u víře v Jezukrista, u víře v Duchu svatého. A ta pravda jest spravedlnost dlužná, strany stvoření k stvořiteli, v příkázáních starých zákonem přirozeným i psaným oznámená. Spravedlnost Jezukristem vtěleným, narozeným, umučeným zasloužená dostatečně v milosti a pravdě k věčnému životu. Spravedlnost z víry darem Duchu svatého z milosti daná, z níž se plodí život milosti i pravdy v duchu a bývá spravedliv učiněn každý a spravedlnost miluje a nenávidí nepravosti a povolný i hotový ke všemu dobrému bývá. Služebná pak pravda víry jest pro podstatnou ku poznání, k dojití ku požívání, k stálosti i setrvání v nich, a jest shromáždění zevnitřní sluh a lidu obecného pro požívání služebností a pomoci zřízených, k dojití požívání podstatné a v ní zachování k životu slávy. A ta pravda služebná záleží v devátém a v desátém članku víry, jenž jsou: Věřím církev svatou obecnou, svatých obcování, totiž společné darův podstatných i služebných užívání. A v tom záleží spravedlnost slovem víry zvěstovaná z víry u viru, skrze slouhy a posly Jezukrista předložená, ve vši moudrosti a v rozumu duchovním atd.

Také spravedlnost tatáž svátostmi vyznamenaná a svědčená, v způsobení, a v dání i v požívání. A v tom záleží spravedlnost Boží, v odpuštění hříchů a první spasení. Naposledy záleží v tom ve všem z víry ostříhaná a padlých pokáním nabytá, v níž se skonává církev v oudech, a dochází po smrti života věčného. To se krátce dotklo o víře a o pravdě její, na níž záleží Jednota.

Co činí jednotu církve svaté.

Zákon zajisté víry jest ovčinec Kristův jeden, o němž dí Kristus: A buďet jeden ovčinec a jeden pastýř. A svatý Pavel: Kterýž prý učinil obé jedno, t. v jednotě víry jedno tělo. Jakož dí opět: Jakož povolání jste v jednom těle, a všichni vy jste jedno v Kristu Ježíši, totiž u víře Jezukrista, a každý druh druhého, oudové rozličného obdarování. A k té víře sám Pán Bůh dává spasitedlně srdce masité a jedno, a vlévaje vnitř a způsobuje Duchem svatým k věření, jakož písma svatá svědčí. A slouhy této víry způsobuje, jedno jim slovo víry kázati přikazuje, a jediná svá svědectví zákona víry svěřuje, za něž se modle dí: Aby byli Otče jedno všichni, jako i my jedno jsme, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal. A apoštol: Kdož štípí a kdož zalévá jedno jsou. A tak v tom jednota vši církve svaté obecné záležití, proti čemuž brány pekelné odolávají. A ta skála jest Kristus u víře pravé křesťanské, na níž shromažďována i vzdělávána bývá v chrám i v příbytek Boží.

O rozdíle jednoty církve.

Kterážto však církev podle rozdílu pravd víry obecné křesťanské dělí se na podstatnou a na služebnou. Podstatná církev svatá jsou všichni údové, kteříž se nalézali, nalézají a nalézati budou stále do konce v podstatě milosti Boží, v zasloužení Pána Krista i v dařích Ducha svatého, t. víry lásky i naděje. A ti jsou z počtu vyvolených Božích, buďto z ovčince zákona přirozeného neb psaného neb milosti. Nebo Kristus včera, dnes i na věky jest všechněm příčina a původ věčného spasení. A ty Otec dal Synu a z těch žádný nezahyne ani z rukou Otce kdo vytrhne. A ta má s Kristem na věky obnovená kralovati a jest sama vlastně církví svatou. A kdož v počtu jejím do smrti nebude nalezen, nižádný takový nebude spasen. Církev pak svatá obecná strany pravd svatých služebných jest počet všech sluh víry a služebností jejich i všech věrných obcujících jim v tovaryšství pospolném menším nebo větším, k těmž v pravdě smysla i úmysla Pána Krista sloužících i služebností. požívajících předešlých, přítomných i budoucích. Svatosti žádná věc neučiní ani dává, než sama pravda napřed podstatná a potom služebná. A o tom o všem i o církví doleji bude dotýkáno.

V čem naše jednotu a jednomyslnost se všemi ondy církve svaté jest a býti má?

U vyznání víry křesťanské a apoštolské, a v přijímání písem svatých starého i nového zákona za základ víry i zprávy

i důvodů, a všeliké pravdě víry podstatné i služebné, kdež se koli zachovává v částce menší neb v větší. Ač strany služebností a sluh při skutech víry i při zřízení spasení veliký mezi námi i Římany nynějšími i jinými v tom se s nimi sjednávajícími rozdíl bylby, jakož svrchu při příčinách oddělení oznámeno, však strany víry obecné křesťanské i písem svatých jednotu s věrnými vyznáváme.

O kterémž vyznání víry okolo leta tisícího čtyřstého osmdesátého osmého když pošel hlas, že by měli státi k slyšení, i učinivše sněm napsali jsou takto. Poněvadž podle řeči svatého Pavla, srdcem se věří k spravedlnosti, a ústy bývá vyznání k spasení; protož i my ve jméno Pána našeho Ježíše Krista počet vydáváme tímto psaním z těch věcí, kteréž jsou při nás. A nejprv z víry naší i naděje a z jiných věcí, kteréž přísluší k křesťanskému životu. A přede všemi věcmi věříme podle obecného vyznání církve křesťanské o Pánu Bohu, Pánu Bohu, i v Pána Boha, jakož písmo prorocká i apoštolská Bohem vdechnutá oznamují. A tak jim věříme o čemž kde píší, co máme věřiti, to věřiti, co máme činiti, to činiti: a tak je přijímajice v jich svědectví srdcem věříme i ústy vyznáváme: Nejprv v Boha Otce, všemohoucího stvořitele nebe i země, i v Jezukrista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se počal Duchem svatým: narodil se z Marije Panny, trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben. Sstoupil do pekla, třetího dne vstal z mrtvých. Vzstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha všemohoucího. Odtud přijde soudit živých i mrtvých.

Věříme i v Ducha svatého, utěšitele, od Otce i od Syna pocházejícího, a tak v Pána Boha jediného, jenž jest trůj v osobách a v podstatě jeden Bůh. A on jest Pán veliký a chvály hodný, jehož velebnost skutkové jeho velicí i znamenití ukazují. Z nichžto tito tři vidí se býti zvláštní, totiž skutek stvoření a vykoupení i spasení, pro něžto Pán Bůh stvořitelem, vykupitelem a posvětitelém nazván jest atd. Viz ostatek v tom spisu, v počtu vydání.

Na sněmu jiném to bylo usouzeno, aby po krajích bylo oznámeno k jednomyslnosti.

Bratří milí, však snad pamatujete, že když u vás Bratří byli, kraje procházejíce, a tu jsou některé věci vám předloženy od nich, v nichžto jednomyslnost mezi námi má býti. Jako nejprvé praveno jest o víře, kteráž jest o Trojici svaté, při níž se věří i vyznávají tři osoby a jeden Pán Bůh. Též tak

o Panně Mariji, o níž řečeno, že věřeno býti má, že panna počala, porodila a po porodu čistou pannou zůstala, nemající sobě podobné žádné ani první ani potomní.

Z počtu vydání králi Vladislavovi.

Věřili jsme, věříme i věřiti s pomocí Boží úmysl máme, a vůli dobrou i svobodnou pro spasení naše do smrti, všelikou pravdu víry Duchem svatým zjevenou, a v credě apoštolské sumou shromážděnou, od první církve skutečně ostříhanou, mocí, divy a učením pravým i mučedlnictvem stvrzenou i ujištěnou, potom sněmem nicenským, potom od Athanasia biskupa i od mnohých učitelův proti kacířům vysvětlenou.

Z kteréžto víry obecné věřili sme, věříme i s pomocí Boží do smrti věřiti míníme v způsobci i dárci spasení, že jest Bůh všemohoucí v podstatě Božství jediný, a trůj v osobách, Otec, Syn i Duch svatý, jeden Bůh na věky požehnaný. O Bohu Otci věříme, že Syna svého jediného před věky zplodil a že podle svého milosrdenství Syna dal na svět, na vykoupení a na spasení, a že podle vyvolení sám mocně v zasloužení jeho spasení činí. Věříme Bohu Otci, když úplně svědectví jeho věříme, a zvlášť při Synu jeho, o němž řekl: „Tentof jest Syn můj milý, jeho poslouchejte,“ s nímž se blahoslavená a čistá vždy Panna sjednala řkucí: Cožkoli dí vám Syn můj, učíňte.

Věříme též i přikázáním jeho, že u víře bez nich žádný rozumu užívající spasení v Kristu nedojde.

Věříme v Boha Otce, stvořitele nebe i země; když, jej znajíc Bohem a Otcem všemohoucím a stvořitelem svým a jemu ve všem věříc, srdečně jeho milujeme i skutečně podle známosti a moci přikázání jeho svatá ostříháme. Z též víry obecné křesťanské věřili sme, věříme i věřiti chceme o spasení našeho způsobci, o Pánu Kristu, Pánu Kristu i v Pána Krista.

O Pánu Kristu moudrosti věčné věříme, že jest pravý jediný Bůh, rovný v božství s Otcem i s Duchem svatým, v moci, v moudrosti i v dobrotě a že jest věčný život a že jest věčné a před věky z Otce svého zplozen a že skrze něj vše učiněno. Kterýžto pro naplnění slibů Božských, k spasení našeho způsobení ráčil s nebe osobně v život blahoslavené, požehnané, Panny vždy čisté do smrti zůstávající sstoupiti a v životě jejím Duchem svatým se vtěliti, z panny se naroditi, trpěti pod Pontským Pilátem i na kříži přibit jsa krev prolévaje, věčné spasení ve vsí plnosti milosti a pravdy způsobuje umřiti, v hrob vložen býti, do pekla sstoupiti, třetího dne z mrtvých vstáti, na nebesa k vzbuzení žádosti naší za sebou i pravé na-

děje k vjití v slávu po smrti věrným ukázané vstoupiti, a na pravici Otce v nejvyšším a nejdůstojnějším nebi, aby byl přítomen tváři Boží za nás k přimluvě, k dáni vši milosti i pomoci církve své, ráčil se posaditi, aby ku poctivosti jeho veliké koleno klekalo a každý jazyk jej tam vyznával, dokudž nepřijde soudit živých i mrtvých a dokudž jeho nepřátelé nebudou položeni za podnože noh jeho.

Věříme Kristu, když všechny řeči jeho, zvláště prikazující v něho věriti a úfati a milování jeho míti, za věrné a za pravé a za slova věčného života máne. Věříme v Krista, když jeho znáje svého Boha a spasitele a Pána, všem jeho řečem úplně věřice, milujeme a s věrnými oudy jeho u víře láskou se spojujeme. Z též víry věriti chceme a míníme do smrti o Duchu svatém, Duchu svatému i v Duchu svatém.

O Duchu svatém, že jest pravý Bůh s Otcem i Synem jednobytný, rozdílný toliko osobou a pocházením od obojího: a že skrze něj a dar jeho víry obživující, obnovující, opravující, každý k účastnosti Jezukrista zasloužilé milosti a pravdy spravedlnosti a dokonalého spasení dochází. A že jím církev svatá v Kristu a v jeho víře, proti níž brány pekelné neodolají, zakládá se, kterouž v Duchu obnývá, v oudech víry pravé spravedlivy činí, osvěcuje, řídí, zpravuje, shromažďuje, moc dává i užitek působí. A že jím písmena svatá vdechnuta jsou, jím se rozumějí, jím oudové v církvi se spojují, od něho darové k pravdě církve svaté pochodí, i jiné mnohé věci působí se, jediným a týmž Duchem svatým, na věky požehnaným, k životu slávy. Věříme i Duchu svatému, když písmům svatým neb také i poslům Božím věříme. Věříme i v Ducha svatého, když o něm i jemu věřice úplně, milujeme, ostříhajíce se v pravdách jím zjevených, se všemi věrnými pravdy církve svaté, k slávě věčné.

Vyznání víry o církvi svaté.

O církvi svaté věříme i vyznáváme, že církev svatá obecná jest sbor všech Božích vyvolených, kteříž byli od počátku světa, jsou a budou do skonání.

Jejížto údové rozprostříni jsou po všem světě, jichžto jména a počet sám Bůh zná a ví. Než pak, kdežkoli jest shromáždění lidí u víře Pána Krista, místem některým nebo časem obsažené, ti nejsou nikdež sami církev svatá obecná, ale slouiti mohou *particularis ecclesiae* t. j. částka církve svaté obecné, jako byly v Římě, v Effezu, v Korintu a jinde, jimžto apoštolové píšic nazývali je církvi. A v takovém shromáždění byli a jsou zlí mezi dobrými a věrnými lidmi. A zvláště pokrytci,

jichžto církev prázdna není, dokudž rytěrující jest; neb jest připodobněna poli pšeničnému, v němž se nalézají i koukol, a vrší puštěné v moře, kdežto mezi dobré ryby přiměšují se i zlé. Než však vždy podle řádu, kterýž Pán Ježíš způsobil v jednotě církve svaté, aby hříšníkovi zjevnému nedali místa mezi sebou. Neb jim na to dána jest moc ouřadná i klíčová, aby hodným odvírali a nehodným zavírali, činíce v tom Pánu svému i lidem věrně, by se pak některým i zoškliviti měli i trpěti od nich. A o takovém řádu držíme, že jest církev svátá, neb jest od Krista ustanoven a apoštoly utvrzen. Zhřeší-li bratr tvůj proti tobě atd. Ješto kdož by se ho koli doptal a v některém by jej shromáždění poznal a vstoupiti do něho nechtěl, v nebezpečenství se vstavuje při spasení svém; neb pohrdá potřebnou věcí k spasení zřízenou skrze samého Krista. Neb on dí: Kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; a opět: Cožkoli svížete na zemi, budeť svázáno i na nebi. Než kdožby ho poznati nemohl aneb se ho nedoptal, a ve jměnu toho řádu, že by se někde i zlých kněží přidržel, maje za to, že i jich kázal Pán Bůh poslouchati, a tak by je přijal ve jměno prorokův nebo poslů Božích, že by od nich i svátosti přijímal, kterýmžkoli obyčejem, jakžby oni kázali a jestli jináč ten člověk dobrý, v základních věcech k spasení postavený, jenž jsou víra, láska, naděje, kterouž má z milosrdenství Božího, a z zasloužení Pána Krista a z svých dobrých skutkův, kteréž činí, pokudž ví a zná a zlého se varuje, cožkoli za zlé má, hotovost maje v srdci svém k činění i toho dobrého, kteréhož nezná, držíme v takovém, že spasen bude, kdežkoli jest na okršku země. Neb takový jest v církvi svaté obecné maje oučastnost se všechnými údy Pána Krista, poněvadž se též hlavy přidrží jako i oni, založen jsa na tom základu, kterýž stojí pevný, maje toto znamení: Odstup od nepravosti každý, kdož vzývá jměno Páně

Z listu králi Milosti o církvi svaté.

Z též plnosti víry věříme církev svatou obecnou, strany podstaty víry živé, spravedlivá i spasena v milosti, v zasloučení Pána Krista činící, býti počet všech vyvolených od počátku světa až do skonání, kteréž Bůh otec v Kristu Duchem svým vyvoluje spravedlivy činí, povolává i zvelebuje k životu věčnému a kdož v té oučastnosti nebude, nebude spasen.

Věříme církev svatou strany služebnosti, sbor všech sluh věrných, s lidem poddaným a poslušným, od počátku až do skonání všech časů vůli Boží sloužících, kteréž sám Bůh

Duchem svým naplňuje, posílá s slovem svým v pravdě jmena svého k užitku spasitelnému lidu věrnému, jichžto počet i jmena sám ten, jenž je posílá, zná. V první stránce žádný zatracenec není: v této druhé stránce mnozí smíšení s těmi, jenž jsou z zlostníka, kterých nepřítel ďábel posílá k zahynutí světu a k zkušeni zvolených. A časův našich strany této církve již proroctví jsou naplněna, co o ní prorokováno od Pána Krista i od apoštolův, co mělo na ni přijíti, a v čí moc vjíti a opanována býti. Slibové také že bude obnovena. A my tak věříme podle písem v církvi svaté, nedržíce, abychom my sami byli obecnou církví svatou, ani by u nás toliko spasení bylo, ani bychom my sami měli spasení býti, žádáme i s pilností pracujeme v oučastnosti strany obojí pravdy její býti, ješto pro nic jiného než pro to naše spasení to činíme i ouzkosti mnohé, mohouc toho jako i jiní, bychom se Pána Boha nebáli, ujíti, v svobodě, ve cti živi býti, v potupě i v ohyzdě u všech jsouc snášíme: znajíce, že ta cesta Pánem Kristem do nebe v pravdě jeho začatá, po níž první církvev chudá a opovržená a potupená od světa, chotě svého následujíc šla.

0 obcování svatých z sněmu leta Páně 1488.

Věříme obcování svatých podle toho jakož dotčeno o církvi svaté. Neb ti, jenž jsou vešli v jednotu církve svaté, oučastni jsou nejprv hlavy Pána Krista a potom všeho těla, v němž jsou také oudové spojeni skrze milost Ducha svatého s oudy jinými a to by lépe a rozumněji mohlo česky jmenováno býti svatých spolčení, neb všichni svatí a dobří lidé spolek mají ve všem dobrém, což se koli kde děje ve vsí církvi svaté po všem světě. A to obcování odtud jmena svého dosáhlo, že všichni dobří lidé, kdež jsou koli, mají vůbec všecko dobré, jako v některé vsi nebo městě mají spolu les nebo dráby, ješto tomu říkají obec, aby všichni, kdož bydlejí v tom městě a sedí v právích, požívali toho řádně, což všichni spolu mají a k tomu jiní práva nemají, kteříž s nimi jich ustanovení nezachovávají, aneb nezachovávají s nimi všech věcí jako oni.

Tak nápodobně tuto jest, kdož jsou spolu v jednotě církve svaté, držíce se věrou a milováním Krista Ježíše a práv od něho vydaných ostříhající, i jsou účastni nejprv zasloužení jeho, neb se prvotně k němu všichni utíkají, vzácní učinění jsouce Bohu Otci v milém Synu jeho. A potom, cožkoli Bůh dává kterým darů svých, jeden každý oud církve svaté jest toho účasten skrze poslušenství. A prvotně pro tu podstatu,

ob
a
obcov
(les)

že jsou všichni účastni Pána Krista a pokudž v té účastnosti trvají a zůstávají, dotud jedenkaždý úd užitečný jest, k tomu skutku a dílu, kteréž mu jest svěřeno: jako i podle těla mluvící, živý oud pidrže se hlavy živé a těla živého, pokudž s jinými oudy požívá přirozené horkosti a kořenné vlhkosti od srdce pocházející, kteráž drží podstatu živnosti ve všem těle, potud ten oud užitečný jest ku povinnosti své, sobě od přirozenosti půjčené, jako oko k vidění, ucho k slyšení, noha k chození a tak v jiných oudech.

Tak nápodobně tuto mnozí oudové činí tělo jedno duchovní, jakož píše svatý Pavel (Román 12). Že mnozí jedno tělo jsme v Kristu a jeden druhého oudové majíce obdarování rozličná. Protož potud jest každý užitečný, a můž dělati dílo sobě poručené, pokudž se drží hlavy Pána Krista a účasten jest podstaty jeho, jenž jest pomazání od něho, jakož svrchu dotčeno o tom. Protož ten zle věří obcování svatých, kdož jest v hříchu smrtelném, poněvadž není v spolku s jinými svatými skrze účastnost Ducha svatého; ale jest odloučen od nich i od Pána Boha, poněvadž se oddal v službu hřícha. Spíše ten každý, buď kněz nebo obecný člověk, spolek má a účastnost se všemi hříšníky a tak po hříchu i s ďábly; neb ďábel od počátku hřeší. Kterakby tedy potřebí bylo, aby se člověk rychle dobyl z hříchu a z účastnosti zlého vyšel skrze přestání od zlého, a aby všel v oučastnost a v společnost svatých skrze pokání pravé.

Protož dávno přijímání svátosti těla a krve Pána Krista latíně tím slovem slove *communio*, jako i toto obcování, a podnes tomu tak říkají všichni latiníci na znamení toho, že sami ti přistoupení mají k té svátosti, kteříž skrze viru a poslušnoství zůstávají v Kristu a v církvi, jakož o tom dí: Krev Krista Ježíše očišťuje nás od každého hříchu. A opět: Věrou očišťuje srdce jich. A svatý Petr: Čistíte duše vaše v poslušnosti pravdy.

Z listu královského o ténz.

Věříme obcování svatých, t. že údové církve svaté, majíce obecné věci církve svaté podstatné i služebné, všechněm z milosti Boží darmo způsobené i požívají jich obecně a sami se vydávají podle obdarování Božího k užítku obecnému: A z toho známo, že sami volení obcují víře živé a skrze ní milosti a spravedlnosti v zásluze Krista k věčnému životu. A mají-li služebnosti, v pravdě obcují jim hodně k spasení; pakli jsou v zavedení, nebudou jim k ztracení. Než zlí mrtvé víry,

ač obcují služebným věcem, úřadům neb svátostem, obyčejům, by i v pravdě byli, když neobcují víře živé, nehodně obcují a pokrytci jsou. Pakli bludům obcují, mají příčinu svodu a oklamání.

O moci církve souzeno leta Páně 1499.

Dvoje se moc nalézá podstatná a služebná.

Podstatná podstatně samému Bohu vlastně příleží, jako stvořiti, byt dáti, v bytu držeti, zachovávat, vykupovati, opravovati, obnoviti, ospravedlniti, milost dáti, hříchy odpustiti, život věčný dáti. Ta moc samému Bohu vlastně přísluší, a o té moci dí Daniel: Moc jeho moc věčná, kteráž nebude odjatá, a moc tvá v končiny vši země, a moc jeho od pokolení až do pokolení; a Izaiáš: Zdaliž ukrácená a maličká učiněna ruka má, abych spasiti nemohl; a David: Neb Boží moc jest, a tobě Pane milosrdenství, a mnohá jiná písmena v témž.

Služebná moc jest dvoje. Jedna dána lidem k řízení a zachování lidí v časném dobrém, a ta slove moc světská zřízená, o níž apoštol píše k Římanům řka: Není moci než od Boha, které moci od Boha zřízené jsou. A ta moc má míti základ svůj, spravedlnost přirozenou lidskou a podle ní má zpravovati. A kdež se to činí, slove zřízení Boží a moc Boží; pakli na odpor, slove moc šelmy. A té moci podle spravedlnosti řídící prikazující nemá žádný odpírati ale poslouchati, a podle nepravosti nemá moci kaziti, leč vyšší moci, ale samým neposlušáním skutečným ve zlém nižší dlužen odpírati. A o té moci bude jinde na svém místě.

Druhá moc služebná jest darem daná k službě víry a zřízeného spasení v ní, a k zřízení i k zachování lidí v duchovní pravdě a ta moc slove církev pro potřebu a pomoc k spasení. A ta se moc v písmě dvojí nalézá. Jedna v zákoně starém daná, a druhá v novém. První v tom záleží, že dána byla pokolení Levitskému podle zřízení, práva zákona oznamovati, podle nich zpravovati, řídit, souditi, vypovídati, obětovati, vyobcovati i ustavovati v naději budoucí pravdy.

Druhá moc nového zákona, sloužití pravdě víry a v ní zřízenému spasení, slouhy k tomu řídit, oznamovati, zpravovati, v ní potvrzovati, neb od ní odlučovati, ustavovati i zachovávat v společnosti k spasení. A té moci základ jest Kristus, v své pravdě víry zřízeného spasení čtení svatého i v svědectví jeho, v smyslu zdravém i v úmyslu i skutku přímém. A potud jest moc Kristova, pokud se ta pravda nalézá a k pravdě se jí slouží: a když skrze ni se pravdě odpor činí, již neslove moc Kristova ale moc Antikristova. Neb úmysl byl Kristův,

moc dáti k oznámení pravdy víry zřízeného spasení a k shromáždění k ní věřících a ke všelikému dílu pravdy té i k zachování v ní. A kdož maje moc, avšak s Kristem neshromáždí, ale rozptyluje: a kdož té moci utikáním, opouštěním, nenásledováním odpírá, když jest zvlášť v původu, proti pravdě činí: neb apoštol dí, že nic nemůžem proti pravdě a že nám není dána moc k zkáze ale k vzdělání. A tak ta moc dána jest od Krista církvi pro pravdu, a dokudž pravda církvi jest přítomná, moc Kristova přítomná jest: a pakli pravdy není, ač moc býti může, však již Kristova přestává býti, ale toho jest moc, čímž se věc pod tou mocí jedná. Pravda pak moci jest Kristus u víře zřízeného spasení základ pravý, a na tom služebníci s poddaným lidem v společném řádném shromáždění mají založení býti.

Pravda sluh jest úmysl upřímný, smysl víry a zřízeného spasení zdravý, život etnostný, v přítomné práci služební, dílo jednoho každého podle práce svěřené. Pravda poddaných, poslušnosti víry, v přijímání naučení, napomínání, výstrah i trestání i v opravení. Pravda pak smyslu i vši práce církve jest známost u víře zřízeného spasení v Kristu připraveného a účastenství jeho dáni i požívání, a v tom zachovávání až do smrti. Moc církve prvotně jako hlavě Kristu od Boha Otce dána jest; neb sám dí: Dána mi všeliká moc na nebi i na zemi; item věda, že mu všecky věci dal Otec v ruce jako prostředníku; nebo Kristus jest osoba dvojího přirození, Božského a lidského. Protož ačkoli strany božství rovnou vždycky měl a má moc s Otcem i Duchem svatým; však i po přijetí přirození lidského celé osobě Kristově dvojího přirození táž moc se připisuje: pro spojení toho dvojího přirození v jednu osobu, Syna Božího, i pro ponížení jeho a úrad prostřednický. A o té moci Kristus dí: Amen pravím vám, nemůž Syn nic činiti jedině což by viděl Otce činícího; cožkoli on činí, totéž i Syn činí. A jakož Otec křísí, obživuje, tak i Syn kteréž chce, obživuje. Protož ho svatý Pavel nazval, že jest moc Boží a moudrost Boží a že neloupežem domněl se rovný býti Bohu t. v moci. A pro tu příčinu poctou touž jako Otec, má ctěn býti, jakož dí, aby všickni ctili Syna jako ctí Otce, a opět: Syn člověka má moc na zemi liřichy odpouštěti. Item: Otec můj až posavád dělá i já dělám. Otec miluje syna a ukazuje mu vše, co činiti má. A jakož Otec má život v sobě, tak dal život míti Synu v samém sobě, a moc dal jemu i soud činiti atd. Opět: Ponížil se samého, způsob služebníka přijal, učiněn poslušen Otce až k smrti a smrti kříže. Protož ho povýšil Bůh a dal mu jméno, jenž jest nad každé jméno. A v zjevení: Hoden jest beránek, jenž zabit jest, přijíti moc a panství,

moudrost a čest, slávu i požeňání. A Izaiáš: Položí-li za hřích duši svou, užijí simě dlouhověké a vůle Páně v rukou jeho zpravována bude. A že Pán Kristus dům církve vykoupil, očistil, ospravedlnil, protož jej Bůh Otec v moci postavil, hlavou a pánem nad církví i nad všemi lidmi, jakož dí sv. Pavel: A jej dal hlavu nade vši církví, jenž jest tělo jeho a plnost jeho, jenž všechny věci ve všech t. oudech naplňuje, jakož dí sv. Jan: Viděli sme jeho plného milosti a pravdy a z plnosti jeho vzali sme všichni milost za milost. A svatý Petr: Jistě znej veškeren dům Izraelský, že i Pánem i Kristem učinil Bůh toho Ježíše, kteréhož ste vy ukřižovali. A že pán Ježíš netoliko jest hlavou milosti života i věčné slávy dostatečným zasloužením svým církvi své, jakož dí: Já sem vinný kořen pravý. A svatý Petr přivodí řeč prorockou: Aj já položím na Sionu kámen uhelný atd. A svatý Pavel: Základu jiného nemůž žádný položit, atd. Ale jest také hlavou všech sluh a služebností církve, k službě té milosti a pravdy. Neb tu moc v poselství svém od Otce přijal, jakož prorok dí: Duch Páně nade mnou, proto že pomazal mne, k zvěstování chudým evangelium poslal mne, abych léčil skroušené srdcem a abych kázal leto Páně milostivé a den pomsty Boha našeho. A Pán sám o svém poselství dí: Vyšel jsem od Otce svého a přišel jsem na svět. A opět: Já jsem od sebe nepřišel sám, ale jest pravý, jenž mne poslal; nebo od něho jsem a on mne poslal. A Bůh Otec potvrdil toho, když řekl: „Tentof jest syn můj milý atd. Protož řekl, že mé učení není mé, ale toho, jenž mne poslal, abych dokonal dílo jeho. Dílo jeho jest, aby stvořený člověk k spravedlnosti a k slávě po svém pádu vykopením a spasením zase k tomu přišel. Protož milost i spravedlnost zvěstoval, království Boží, synovství, potěšení, nasycení, vidění tváři Boží, zvěstoval, že on jest ten zaslíbený k spasení zřízený Kristus. Učil pak, aby spravedlnost dlužnou poznali a svou nehodnost a pokání činili, v něho věřili a skrze něho k naději přicházeli, a ve zlé se nevracovali, a ty učil, kteréž mu Otec dal i v jedno shromažďoval, milování i sliby Otce zvěstoval hříchův odpuštění i ospravedlnění i přibytěk věčný. A ty zde zachovával, dokudž zde byl. A z těch, jenž mu dáni a v něho uvěřili, služebníky na místě poselství jeho zřídil, jakož dí: Já jsem vás dvanácte vyvolil. A opět: Já sem vás poslal, abyste šli a užitek přinesli. A opět: Podte po mně a učiním vás rybáře lidí. A k Petrovi dí: Od tohoto času lidi lovití budeš. A že v též moci a pravdě služebné posýlal slouhy své dí k Otcu: Jakož si mne poslal na svět i já poslal sem je na svět. A Pán k nim dí: Jakož poslal mne Otec i já vás posílám.

S čím je poslal dí: Zjevil sem jméno tvé lidem, kteréž si mi dal: tvoji jsou byli a ty jsi mi je dal a řeč tvou zachovali jsou a poznali, že vše, což jsi mi dal, od tebe jest. Nebo slova, kteráž si mi dal, t. k zvěstování i k učení i k potvrzení, dal sem jim, a oni poznali atd. Protož posvěť jich v pravdě, řeč tvá pravda jest a já za ně posvěcuji se, aby i oni posvěceni byli v pravdě.

Všecka pak moc daná od Krista sluhám k služebnostem církve zavřina jest v tomto slovu Pána Krista: jako člověk, jenž do daleké vlasti odšel, pozůstavil dům svůj a dal sluhám svým moc nad každým dílem a vrátnému přikázal, aby bděl.

Člověk tento jest Pán Ježíš, jenž i pravý Bůh z Boha posel, a na svět přišel ku přijetí člověčenství, aby skrze ně dům Boží opravil, jakož dí apoštol: Kristus jako Syn v domu svém, jenž ten dům prý my jsme. Ten dům z moci ďábla vyprostil, očistil, vzácný k příbytku milosti Boží způsobil. A ten dům jest počet věřících v pravdě víry, zákona milosti zřízeného spasení a počet zvolených synův, jakož dí: Slouha nezůstává v domu na věky, ale syn zůstává. A tak dům jeho jest církev jeho strany podstaty víry, i strany služby zřízeného spasení jím vzdělaná, jakož dí: A na té skále vzdělám církev mou. A tak základ domu jest skála Kristus a víra v něho, jejíž suma jest víra obecná křesťanská, proti kterémuž základu a vzdělání Božímu brány pekelné neodolají. Neb vzdělání Božímu strany podstaty dešťové, větrové ani povodňové pro skálu nepřekazí. Z tohoto domu opraveného, vši pilností potřeb opatřeného, bral se Pán Kristus podle svatého člověčenství do daleké vlasti t. v nebe, aby sobě přijal království nad anděly, lidmi i nade všemi stvořenými věcmi, jsa proto a zůstáváje přítomný mocí, milostí a pravdou, podstatnou i služebnou, slova i svatostí i všelikou dostatečností, osvědčujce duchem svým, zpravuje, řídě i spasena čině zřízeně až do skonání spomáhaje a díla svého v srdcích lidských i v posluhování sluh svých potvrzuje. A však pozůstavil církev svou k službě ku péči i k stráží i k opatrování služebníkům svým služebně, aby skrze ně zvolené vzdělával a sobě moc mocnou a podstatnou, jako Pán pozůstavil, jehož moci i díla vnitřního skrze Ducha svatého mají slouhy šetřiti a tomu sloužiti; neb je skrze Boha svatého na to ustavil. Dí svatý Pavel: Pilní sebe budete i všeho stáda, nad nímž vás Duch svatý postavil biskupy t. nad jinými pilné strážné, abyste zpravovali církev Boží, kteréž dobyl krví svou. A opět: Toto piši tobě synu Tymothee naději maje, že přijdu tudíž: pakli pomeškám, aby věděl, kterak máš v domu Páně obcovati, jenž jest církev Boha živého, sloup a utvrzení pravdy. A že ten dům Otcí

v moc a v péči podstatně poručil dí: již nejsem na světě a tito na světě jsou a já k tobě jdu. Otče svatý zachovej je ve jmenu tvém, kteréz si mi dal, aby byli jedno, jako i my jedno jsme. Já když sem byl s nimi, zachovával sem je ve jmenu tvém.

A tak Kristus Pán církev svou rytěřující posůstaviv na zemi, dal sluhám svým moc každého díla, netoliko přítomným ale i všechněm budoucím zřízeně do skonání světa, totiž sloužití k pravdě víry zřízeného spasení i k tomu slouhy a pomocníky řídití: čemuž však Kristus Pán duchem svým a dílem podstatným, požehnáním i ochrannou pravicí a všelikou zprávou k spasení potřebnou zaslíbil přítomen býti.

O řádu Jednoty v moci ustavené.

Řád jest zřízení předložených vyšších, prostředních i nižších k dílu služebnosti lidu poddanému, navracujících jedni druhým povinnosti své zřízeně. A o tom řádu v jednom sněmu takto se pokládá: K uvedení a k trvání jednomyslnosti přísluhoval i přísluhuje řád podle zřízení a práv vydaných od Pána Krista a utvrzených od apoštolův skutkem i řečí.

Neb lid, v kterém se koli úmysle shromažďuje, má-li v tom trvanlivě státi, což sou předsevzali, musí mezi sebou řád nebo zřízení míti, aby mnozí některými posvázáni byli, ješto by jich dostatečnější byli v moci i v moudrosti. A ti opět jinými až do jednoho, kdož první místo drží. Neb tím jedním má všeliká věc nová neb neobyčejná, nežli by začata byla, přivedena býti k jednomyslnosti, ješto z toho mocná i stálá učiněna bývá. A tak jedni při druhých zachováni bývají řádem, když žádní z nich nemohou nic obzvlášť znamenitého počíti; leč jedním řádem, k němuž se přivazují, budou přivedeni k jednomyslnosti a tak z sebe moc berou, aby bylo stálé, což se řídí.

A jakož Jednota obecná i obzvláštní jest, tak i řád cirkve. Řádu cirkve obecné jest hlava sám Kristus, jakož apoštol často dotýče.

Obzvláštní pak neb částky té cirkve obecné, hlava jest jednota ouzké rady, a v ouzké radě ratione ordinis jeden v řádu postavený ke všelikému dílu obecnému, potřebnému zvolený, kterýž však sám nic velikého a zvláštního bez ouzké rady nemůže, ale spolu s nimi pracujíc vedle sobě od rady celé vyměřených povinností dělá. K tomu pak řádu, kteréhož všeliké shromáždění potřebuje, církev svatá nebo lidé bohabojící toho ostříhati mají, aby všichni spolu i každý zvláště o své potřeby menší nebo větší, první a největší zření měli k Bohu, po Bohu ku písmům svatým a po písmu k lidem boha-

bojícím a zvlášt k zprávám svým podle řádu napřed dotčeného. A kdož by toho řádu neostříhal, v nebezpečenství by se svého spasení ustavoval, ovšem pak kdožby jím pohrdal, blížek by byl, aby pohrdal podstatnými věcmi k spasení a v kacířství nebo bludy by upadl. K Bohu pak první a největší zření proto býti má, že jeho vůle jest pravidlem jediným a dokonalým všelikému povolání, církevnímu i politickému představeným: i všelikého dobrého řádu gruntem a základem. Protož zřetel o všechno a předně k Bohu býti má, jakož i Kristus o svém poselství: Nepřišel sem činiti vůli svou, ale vůli toho, kterýž mne poslal. A prorok dí: Oči mé vždycky ku Pánu, a on vytrhne z osidla noby mé. A opět: Kdož bydlí v pomoci nejvyššího, v obraně Boha nebeského přebývati bude. A svatý Jakub: Všeliké dání nejlepší, a každý dar dokonalý s hůry jest sstupující od Otce světlosti. A svatý Bernard dí: Oklamáš se synu, oklamáš, jestli že se domníváš v světských mistra umění Božího dojiti, kteréhož sami učedníci Kristovi nabývají, kteréžto ne litera ale duch, ne čítání ale pomazání Boží učí.

Ku písmu svatému proto zření míti, jakož apoštol dí: Všeliké písmo, Bohem vdechnuté, užitečné jest k naučení, k napravení, k trestání, k navedení k spravedlnosti. A opět, abychom skrze trpělivost a potěšení písem naději měli. K lidem pak bohabojícím po písmích svatých zření míti mají věrní církve ondové pro Boží vůli a jeho zřízení, kterýmž služebníky a učitele církve k tomu ustanovil, aby z úst kněze doptával se lid na vůli Boží a rtové kněze aby ostříhali Božího umění a tak světlo světa jsouce, aby lidi osvěcovali i zpravovali jak při smyslu víry písma svatého tak i při jejich svědomí. A tak všeho toho trého podle svrchu položeného řádu požívati nejbezpečnější jest. Nebo řád jest pro uvedení jednoty, jednomyslnosti, svornosti a pokoje, aby slouhy v mocech ouřadných mohly povinnosti své činiti v službě zřízeného spasení, a lid obecný služby v pomoci požívati. Kterýžto řád, právě zřízený a dobře stojící, pokojem nazývá svatý Pavel, řka: Pokoj v Kristu veselí se v srdcích vašich, jakož povolání jste v jedno tělo. A opět: Pokoj Kristův, jenž převyšuje všeliký smysl, ostříhej srdcí i rozumností vašich v Kristu Ježíši. Neb pokoj jest utišení řádu neb ostříhání řádu. Tak t. když vyšší povinnost svou činí nižším v péči, v službě i v zprávě, a nižší poddání jsou a poslouchají aneb když se proti moci vyšší nezřízeně neprotiví a nad rovné se nepozdvihují a nad nižšími péči v službě zachovávají.

Item z concilium leta Páně tisícího pětistého desátého jednomyslně na tom sme se všichni svolili, abychom v pod-

statě víry, lásky i naděje, v úmluvě její skutečně se obnovie, věrně se a prvotně v sprostném srdci k Bohu i k lidem i vespolek zachovávali, a všech služebností Páně v smyslu zdravém a v úmyslu přímém, pokudž Pán Bůh dal známost toho, v jednotě ostříhali, pomoci všech užívajíc i zřízení podle zůstání a nálezů zapsaných.

Item: Abychom v lásce a v svornosti a v pokoji stáli skrze zachovávání ducha jednoty v svazku pokoje, jenž řád jest. Při kterémžto řádu všichni jsme se svolili jednomyslně, abychom podle zapsání starodávních k němu stáli všichni, i každý zvláště na svém místě, navrácuje vyšším poctivost, poddanost a poslušenství: rovným milost a milování, v rovnosti bratrství a nižším službu a péči i skutečnou práci. A z nedostatkův při tom řádů předešlých z přítomných abychom pokání činili a k tomu sobě i jiným vespolek sloužili, i snášejíce se v lásce jedni druhých břemena nesouce pro naplnění zákona Kristova a opravující svá vyvinutí pokorně a od sebe vespolek přijímající učení, výstrahy i trestání: a kdožbykoli s námi v řádu Jednoty jednomyslnosti a pokoje státi nechtěl, z zpourey a sobě volnosti, a pokání z toho nečinil ani chtěl, aby pokuta naň zákona Božího přišla. A v listu napominají každého kněze takto: Napomináme, aby spolu s námi, v podstatných věcech i služebných, v smlouvě Boží pro naději života věčného, v pravdě životné skutečné a přikázané jsa, jednoty ducha v milosti, v milování, v lásce, v svornosti, v řádu ostříhal a stál: přijímaje k sobě naučení, napominání, výstrahy i trestání, nedostatkův vystříhaje se bedlivě, došlých pokorně opravujě, aby v řádu v poslušenství k vyšším stál, k rovným v milosti bratrské lásky se ostříhal, k nižším pokory v službě, v následování Krista ukazoval, věrně i pilně slouže Kristu Ježíši v lidu jeho.

Z sněmu starého o témž.

Aby řád užitečně státi mohl, učitelé a pastýři i jiní pomocníci čím mají napomáhati lidu k dověrnosti a jí v nich utvrzovati?

Zdá se, že podle řeči svatého Pavla: nejprv příkladem dobrým, jakož dí k Titovi: Ve všech věcech vydej se na příklad, v dobrých skutcích, v naučení, v celosti, v vážnosti, slovo zdravé bez trestání, aby ten, jenž z protivné strany jest, styděl se, nic nemaje co zlého praviti o vás. Protož krátce předložený zachováváje se v podstatných věcech víry a lásky, aby nad sebou bděl, a hleděl se zachovávatí příkladně ve všech věcech před těmi, kteréž učí, maje na péči, aby jedno-

myslně s jinými učení vynášel a přitom jeden druhého ochraňoval, varuje se toho, aby z lehkých příčin jeden druhého nepohaníval a se samého před jiné nestavěl, ale v nízkosti a v pokoře hleděl se zachovávat. A jestliže by v čem vyvinul slovem nebo skutkem a v tom sám se postihl, aby tímto řádem zase napomáhal a posloužil k dověrnosti Jednoty, dada se vinen před tím, před kými nedostatek ukázal.

Pakli by jeho vina ukazována byla od jiných, aby se před ním neb jinde nevymlouval, ale v pokoře zůstal.

Pakliby i viny nebylo při učiteli, z nížby narčen byl, vždy má onoho vésti, komuž chce posloužiti, a časem svým hleděti jej přivesti k srozumění sobě, aby seznáno bylo, že v trpělivosti nese protivenství, hledaje vždy v tom jeho opravení. A tak podle těchto věcí zachovaje se v celosti lásky a milosti, a také když se vydá na příklad u vážnosti. Tak že skrze něčí řeč hrdou, neb nemírnou žalobu nepohne se k hněvu: ani skrze řeč žalostivou neobráti se k nerozumné lítosti. Těmito věcmi vidí se, že budou moci posloužiti k dověrnosti Jednoty.

0 mocech církve zřízených 1499.

Slouhy pak vyčítá svatý Pavel říka: A on dal některé apoštoly, některé proroky, evangelisty, pastýře, učitele k dílu služebnosti církve na základu víry v příbytek Boží, dav jim moc i dary. Moc úřadův, jako apoštolství, prorocství, evangeliství, pastýřství, učitelství, dal dary, jako řeč moudrosti apoštolům, evangelistům i prorokům, pastýřům pak a učitelům řeč umění, rozeznání duchův, vykládání řečí. Pro který konec dí: K dokonání svatých, v nichž Kristus dílo své započal i činiti měl do skonání. A to dokonání díla aby šlo skrze ty slouhy, jimž ouřadové dáni k všelikému dílu služebnosti, aby z toho vzdělávána byla církev v jednotu víry, a poznání Syna Božího, ve vši plnosti, milosti, spravedlnosti k slávě. A to též Pán praví, že jim dal moc služebnou nade vším dílem, jakož apoštol dí: Učinil nás slouhy nového svědectví. A opět: Co jest Apollo a co Cephas, jedině slouhy toho, v něhož ste uvěřili. Nebo ani ten, jenž štěpuje, ani ten, jenž zalévá jest něco, ale ten, jenž zrůst dává. A opět: Nekážeme sami sebe, ale Pána našeho ukřižovaného, ale sami se pravíme býti slouhy vaše, skrze Krista Ježíše.

0 díle služebném.

Dílo pak služebné v církvi mnohé a rozličné jest podle potřeb církve svaté k shromáždění, k zprávě i k zachování pravdě víry zřízeného spasení.

K shromáždování pak církve v jednotu víry potřebni jsou evangelistové, t. zvěstovatelé evangelium svatého, a v něm spasení, i od něho zavedení, aby ti, jenž uslyší, mohli žádati k dobrému zvěstovanému přijíti.

K zprávě jich potřebni jsou učitelé neb proroci aby učili, skrze co mají naděje dobré dojiti, a kteříž k tomu přijíti usilují, potřebi jim dojiti pastýřův, aby v požívání svědomí dobrého i naděje pojištění a potvrzení přijali i zrůst.

K zřízení pak těchto sluh a k svěřeni moci ouřadni nad církvi v částce menší nebo větší potřebi apoštolův, t. prvotních neb svrchovaných sluh, skrze něž se mají všichni služebníci řídit, na nichž by se mělo zavírat i odvírat. A protož tomu počtu Kristus dí: Vrátnému pak přikázal, aby bděl. A ten počet má býti původ všeho řízení. A ač největší moc záleží ve vsi církvi, jakož dí Kristus: Kdo by jí neuposlechl, buď tobě jako pekelník a zjevný hříšník. Kterážto církev slove zbor všech sluh od nejvyššího do nejnižšího ouřadu. Neb k soudu jejímú má státi netoliko biskup, ale i ouzká rada. Ovšem každý z sluh z obecných. A nic nemá býti držáno za pravé, leč bude ztvrzeno obecným přijetím a povolením. A ačkoli taková moc největší od Krista církvi svaté obecné neb její částce v menším neb v větším shromáždění dána: však ouzká rada pro řád církve, zvláštní a prvotní má moc po Kristu k církvi, a skrze církve sobě danou, nade všecky oudy služebné i obecné všechny, a tak moc církevní předně a vlastně jest moc Kristova. Svěřeně pak a služebně jest: celé církve, potom rady duchovní od církve zvolené, k zprávě a úsudkům Božím. Zatím jest moc každého biskupa a staršího v kraji a potom každého zpravce neb kněze a všickni tou mocí Boží směřovati mají k společnému vzdělání těla Kristova, jenž jest jeho svatá církev.

Moc ouzké rady.

Tyto pak věci z moci ouředné ouzké radě příslušetí mají, volení biskupa i k soudu ouzké rady sudího, zpravování jeho a nehodného ssazení, oka vyloupení horšícího tělo.

Item: Volení do ouzké rady osob hodných z kněžstva.

Item: Volení na kněžství neb jahanství.

Item: Přísluší péče o potřebách celé Jednoty obecných.

Item: Ústavovati, skládati, rozsouzené věci oznamovati, a večby nemohli uhoditi neb srovnati, mají na církev obecnou k rozeznání se dáti, a tu konec všemu; neb jinam není než k samé hlavě Kristu a k zákonu jeho a skrze něho k Bohu

Oteci všemohoucímú modlitbami dověrnými, aby duchem svým ráčil zpraviti v zákoně víry obecné křesťanské písmo svatého, neb hlava církve Kristus a Krista Bůh.

Moc sudího v ouzké radě.

K soudu pře obecné podávati. Zdání jednoho každého vyslychati. Srovnání neb nesrovnání hlasův znamenati, věc souzenou vážně úsudkem k konci zřízení vésti a konečnou vypověditi i zaznamenati a s povolením tovaryšův sněm svolati starších kraje i je zpravovati, v smyslu víry, života, ouřadu i živnosti: pře starších kraje nesnadné na se vzíti, nemůželi jich k konci přivésti, na celou radu vzněsti. A přede všemi věcmi známo býti má, že samé církvi Kristus moc dal a kromě církve moci žádnému nedal. A tak potud má moc každý, pokudž v církvi obcování pravd věrných sluh zůstává. A tím úmyslem všeliké shromáždění církve odino býti má, že úmysl má moc dávati údům věrným i hodným v církvi a pro služebnosti církve v pravdě podstatné. A kdož by z církve bludem nebo hříchem neb zpurností vyjda mněl, že by měl té moci požívati, aby znáti mohl, by mu pak nebyla odjata, že jí nemá ven půjčené.

Item: Kdož by zůstávaje zůstával v církvi, avšak k jinému by konci moci požívati chtěl i ten znej, že se mu nedala na to, a požívá-li, neřádně požívá.

A nižádný úd ani v nejvyšším stupni nemá moci požívati, než toliko ten, kohož ouzká rada zvolí a postaví zřízeně.

Moc biskupa.

Volené světiti neb řídití na jahenství, na kněžství, neb do rady i biskupa potvrditi. Zprávce a pomocníky po zbořích ustavovati, kněží i pomocníky a čeládky jejich zpravovati, zbory sobě odměřené navštěvovati: chudé zprávce i pomocníky dle možnosti i v opatření vezdejším fedrovati, o almužny i chudé svého kraje pečovati.

Moc osoby ouzké rady.

V ouzké radě povolany o obecné věci církve péči míti. Podanou věc k soudu souditi u sebe a na stranu spravedlivou, což nejslušněji můž, zdání pověditi biskupu, v kterémžby kraji byl.

Jsa povolán, poddán býti, pomocníkem staršího věrným býti, v čem by ho kdy potřeboval, i v poselství a k zastání podle poručení.

Moc ouřadná kněží.

Kázati a učiti vůbec i osoby obzvláště zpravovati vedle potřeby jejich svědomí a spasení. Soudy Boží místné vynášeti, modliti se za lid i k modlitbám napomínati a Krista Ježíše obětí milostivou Bohu k uslyšení připomínati a lidu od Boha k dověrnosti zvěstovati, věrně obráceným v úmluvě víry posvěceným svědčiti, účastnost Krista a církve v požívání svědomí i naděje. Svědomí slyšeti, znovu obráceným radu dávatí, rozvazovati, svazovati, padlým raditi a zpovědi kajících se slyšeti, cestu ku pokání činiti, právě kající rozvazovati, nehodné svázati, v nemoci navštíviti, potěšiti, modliti se, v naději opatřiti, dítky rodičův věrných v smlouvě a v slibu kmotrův v Jednotu křtem přijímati k učení i k zprávě, manželů v svazku manželském zřízeně potvrditi, rady a potřebná naučení jim dávatí a krátce slovem Božím, modlitbami i svátostmi přísluhovati.

Moc ouřadu jahnův.

Kázati i čísti, knězi svému přísluhovati, kalichem sloužiti, v nouzi pokřtiti, s knězem kamž třeba jíti, a pomocníkem kněžským býti, almužnami chudé opatrovati, v shromáždění při službách svatých při věcech posvátných pomáhati, i o opatření vezdejší hospodáře a čeládky Boží pečovati skutečnou prací.

Tito všickni služebníci, první, prostřední i poslední mají moc zřízeně přijímati i podle řádu k vzdělání pravdy ji požívati v jednomyslnosti.

První jsou k řízení sluh a k zprávě všeho těla; druzí, totiž prostřední, jsou k službě vlastně potřebné, pro něž církev strany služebnosti v řádu a v pospolnosti se drží. Třetí jsou skutkův prostředních pomoci věcmi rozličnými. A však nižádný i z nejvyšších nemá moci té samé míti, tolik péči místu příležící vésti. Ale což prostřední mají, to též přijíti a podle možnosti v tom práci vésti, neb to jest konec Kristem míněný všech vyšších, lečby nemoc neb práce jiná duchovní místu příslušná nedopouštěla. A na to pamatovati sluší, ač od Krista moc jednou zřízená i daná jest všem sluhám podle přítomné pravdy k vzdělání těla Kristova, k službě, k zprávě, a k zachování jeho, však to vše podle řádu již ukázaného.

O moci ouřadné v trestání podle řádu církve svaté.

Moc zřízené kázně Pánem Kristem dána jest církvi předně nad služebníky těmito slovy: Horšili tě oko, ruka, noha, vypup, utni, vrz od sebe. Potom i nad obecným oudem, když Mat. 18. dí: Zhřešilliby bratr tvůj proti tobě, jdi potresci jej. Uposlechneli, získals bratra tvého, pakli neuposlechni, povolj dvou nebo tří, aby v ústech dvou nebo tří stálo všeliké slovo. Pakli jich neuposlechni, pověz církvi; neuposlechneli církev buď tobě jako pekelník a zjevný hříšník. Zhřešilliby tedy biskup, aby od úzké rady trestán byl i napraven aneb ssazen. Zhřešilliby který v ouzké radě, neb pobloudil, má býti napravován i trestán od biskupů a jiných spolu rád-ních. Pobloudilaliby ouzká rada a bylo to seznáno zjevně, mají skrze starší církve a soudce krajův napominání a vy- stříhání býti. A nechtěliliby opraviti a byla ta věc na zkázu spasení pravdy naprosto potřebné, má církev svolána býti všech ouřadův i mnozí z obecných rozumnější a to společně opatřiti. A nechtěliliby svého zlostně a zpuřně nechati, sluší církvi oči vyloupiti a jiné způsobiti. A zůstalliby který prvot- nost starosti držící, mají mu moc ku potvrzení dáti; pakliby nezůstal, tedy volence té neb těch osob vyvoliti i těch z kněží, jenž by té osoby potvrditi měli a jim moc dáti. A tím řádem aby i jiní přijímání byli. A tak moc není na jednom ani býti má, než potud pokudž sluší, jakož svrchu dotčeno; ani jest moc od Krista osobám dána církve a svěřená, by odjata býti nemohla, tak aby osoba ta beze vši moci zůstala; aniž zase by moc tu vyššího z nižších kdo sám neb jich několiko odjiti mohlo, leč starší z hodných příčin; ano ani všechna cír- kevy, do níž starší na svých místech v pravdě byliby v hod- nosti. Než kdyžby starší a vyšší nevěrně a neprávě činil, již tu moc tak sluší, té osobě odjiti, jakož svrchu dotčeno. Pakli starší a předložení v té nevěře jsouce a v nepravosti svedliby a získali sobě jiné, tehdy zůstávající služebníci v pravdě mají na znamenitější v obce vzněsti a z společnosti trestati. A ne- uposlechnou-li, učiníte což Kristus kázal.

Také má známo býti, že nemínil Kristus moci dávatí vždy po provázku, jakož římská církev vede. Ale i ona všudy toho nemáž provésti. Jináč Pán Kristus i hned z počátku učinil-by byl dvě hlavě, Petrovi dav moc jsa na zemi a Pavlovi na nebi, a skrze něho aby všichni jiní došli. Od něho žádný z apoštolův nepřijal potvrzení až do římského biskupa. A jest tu cos tvrdého. Všecky stolice apoštolské každá své ustavo- vala, a řídila obzvláštěně sněmy mívajíc, časem společné. Kte- rýžto římský biskup nade všecky stolice moci světskou násil-

norodně povýšen a zveleben. A že dvě hlavě v Římě mu se netrefili, bylou opustiv nebylé se místo držeti praví. A tak nemínil Kristus moci dáti osobám, aby jí vládli, nehodným, zlým, bludným, k zkáze pravdě služebné i podstatné; a aby za ni dávali peníze, cti služby neb zboží a pod moci tou aby páchali svobodně zlosti a nepravosti a tudy etili ohavnost na místě moci ouřadné postavenou. Kdož ji tak dává neb přijímá, nedává moci Kristovy ani přijímá, neb dí apoštol: není nám moc dána k zkáze ale k vzdělání církve v pravdě Krista Ježíše. A tak kdež se toto sejde, moc ouřadná, hodnost osobná, úmysl upřímý, přítomná pravda smyslu, práce ouřadná k miněnému Kristem konci: ta moc od lidí daná i přijatá Kristova má slouti.

A že moci dané Kristem žádný člověk dobrotou ani čím jiným způsobuje neb činí. Neb jednou jest účinná a církvi daná jako i ouřadové, ale v hodnosti své ji řádně přijímá, užívá. Kteréžto moci nejjistší důvod jest přítomná pravda strany podstaty i služby. A přítomní oudové, jimž se sloužiti má, původ v naději při též pravdě. Neb bez pravdy, byt anděl s nebe přišed kázal, sloužil, prokletý jest. A co by učinil proti pravdě moci tou na zemi, nebude to potvrzeno v nebi. A že hned Kristus nedal moci v jiném úmysle, ani k jinému konci než k službě pravdy, ani apoštolé měli jiného úmysla a smysla. Tedy vědomí to, že kdož vstoupil v moc úradnou jinudy a ne skrze pravdu zloděj jest a lotr, a ten takový moci k jinému nemůž požívatí než k tomu, v čemž od pravdy bloudí. A požívalí jiný od něho moci jeho, v úmysle i v smysle musí požívatí. Jako římská církev nemá úmysla moci půjčovati než svým poddaným a nad svými k vzdělání svému. A však i mezi nimi, dal-li by komu Pán Bůh pravdu poznati, již takový ne pro moc danou ale pro pravdu mohlby užitečným býti oudům Kristovým v službě. Též i při věrných zprávcích nahodil-li by se bludný a moc přijalby, sama moc přijatá, ač ustavuje ouředníka, však bude-li jí zle požívatí, není moc Kristova ani církve svaté. A ač Kristus dav moc sluhám svým nad všelikým dílem, tělem svým odešel, však moci svou i nilostí i pilností i pravdou skrze ducha svatého přítomen jest, jako hlava oudům zruš, živnost i ducha dáváje ratolestem na sobě štípeným a díla svého i sluh zkušuje ve dni pokušení, a nehodné slouhy zamítaje moci své nepůjčuje, byt ji i lidé nezřízeně půjčili.

A protož pastýři pastýřů mají pilně bdíti, a pravdy Krista šetřiti, aby s ním byli a s ním shromáždžovali, a což činí, aby v moci jeho jako přítomného činili a oudům jeho v té naději činiti, že on v nich přebývá. A aby znali, že Kristus Pán

je v moci ouřadné, ne pány ale služebníky zřídil a že mu počet mají dáti z moci sobě svěřené a budou-li dobře zpravovati, že dojdou chvály a odplaty věčné. Amen. Acta snnt anno 1499.

O zlosti sluh a o zřízením trestání jich v církvi.

Leta Páně tisícioho čtyrstého devadesátého čtvrtého zůstáno: O zlém knězi držíme takto. Totiž ten, jenž řádně kněžství přijal, pravý smysl té neb jiné služebnosti maje a úmysl upřímný, a že by potom v hřích nějaký upadl a v něm pokrytě jsa posluhoval, jestliže dostatečný jest v té službě, kteráž při té neb jiné práci býti má, a užitečný jest strany služebnosti své; ačkoli strany modliteb nedostatek bude ale strany jiné, můž se dosti státi služebnosti té, v níž on postaven jest, zvláště jestližeby ten hřích, v kterýžby upadl, nad ním nepanoval. Pakliby se tomu hříchu neb jiným dal přemoci, můž také i skrze to soli zmařenou býti, kteréžto zmaření soli nejvíce bývá skrze smysl zlý a život bezbožný.

Z jiného sněmu o témž.

O zlém biskupu neb knězi, když jest zlý smyslem neb úmyslem zjevný hříšník, držíme, že jest nehodný strany pomoci, kterouž má s lidem k Bohu v Kristu činiti, oroduje, přimlouvaje se, živě lid vzbuzuje, důvěrně a doufanlivě i strany Krista poselství děje. A ač nemělby jsa nehodný sloužití, ale pokání nejprv činiti; a sloužili a lid nezná, však slouží v smyslu a v úmyslu Krista a církve, jest služba jeho v Kristu a v církvi z té strany užitečná, ač strany osoby jest nehodná, kteroužto nehodnost sám on a ne lid ponese. Ač také i lid strany té nedostatek má, že věrného a hodného přímluvce nemá ani hodného služebníka; nebo kdo o svou daši věrně nepečuje, kterak o cizí pečovati má hodně.

Pakli jest zjevný zlý kněz.

Neměloby jemu, vědili o tom starší, dopuštěno býti a on nemělby pod hříchem velikým sloužití. Pakliby mu skrze starší zastaveno bylo a on proto sloužilby a věrným by to známo bylo, nemají u jeho služby býti; neb jest Bohu i církvi nemilá, protože Kristus neměl úmysla takových posílati ani církev, a že nemůž netoliko sobě ale ani jiným hodně sloužiti. Pakli není vyobcován a starší snad nevědí, ač jeho hřích

všem neb mnohým bylby znám a věrným není známo, by mu zastaveno bylo, mají prosbou i radou jemu zastaviti, dokudž staršími nebude rozsouzen, ne aby jej skládali s ouřadu, ale prosbou a radou ponechání žádali; neb sloužili jsa v jistém hříchu smrtedlném, zle a nehodně slouží.

Pakli mu bude zastavená služba a to známo bude a on by svévolně sloužiti chtěl, mají věrní jím pohrdati. A kdož toho neučiní, obcuje jeho hříchu. A ovšem bylli by v úmyslu i v smyslu převrácen, v tom, čímž by sloužil, kdož tu jeho služby požívá účasten jest. Neználi a jest v Kristu věrný, odpuštěno jemu bude a na tomto vyhledáváno. Pakli ví a zná a z nehodné příčiny požívá, svolující s činícím bez pokání trestání neujde. Pakli jest kněz dobrý životem ctným aneb že hříchův smrtedlných světských u lidí u všech za to známých, zjevně ani tajně by nečinil a ten smyslem antikrista i úmyslem jeho by zprzněn byl, nemají věrní služebnosti od něho požívati; neb služebnosti prvotně záleží na pravdě, smysla a úmysla a potom života. Jinák každý ctnostný mělby sloužiti a tomu by se měl toliko svěřiti úřad. Pakliby byl nalezen obojí dobrotu maje, což velmi řídkého i nebezpečného jest a jest v cizí jednotě, odporné pravdě té, mají věrní tomu velmi rádi býti; neb takové Bůh pro něco dobrého posílá. A však nemají k němu přistoupiti ani od něho služebnosti požívati, protože v té jest jednotě nebezpečné, od níž odstoupení spravedlivé.

Druhé, žeby po smrti jeho neměli pastýře. Třetí, že on nemá nad sebou pomoci řádu a tovaryšství církve. Čtvrté, že věrní mají dostatečnost doma.

Pakliby mnozí byli knězi původ a řád majíce i lid a smyslem zdravým v slovu i v skutku by sloužili, žádný z posluchačů našich, dokudž Jednota v pravdě jest, nemá přistoupiti k tomu, ani také potupovati, když to v pravdě začato a děje se. Ale starší mají péči vésti, mohouli v přátelství neb v jednotu s nimi vjíti. To se na díle z milosti Boží stalo těchto časů leta 1609, co i jednati s velikým úsilím leta 1575 začali, již jiní s pomocí Boží dokonali. Bůh jen rač požehnatí tomu, aby Jednota utvrzena rozhojněna a ne nějak škodlivě příčinou svobody dané proměněna byla.

Pakli jsou dostatečnější zvlášt při nejpilnějších věcech, na čem jednota služebného shromáždění záleží — a to zpráve poznají jistě, že stálé zkušené jest — mají i dlužní jsou s lidem se poddati a poslušenství podniknouti. Pakli jsou nedostatečnější, v tom, v čemž pravdu mají, nemají haněni ani potupováni býti. A jestli ta pravda tak veliká, jenžby grunt církve dostatečně nesla, nemají pohrdáni býti; ale kdyžby

s tím byly překážky jim nevědomé ale těmto známé, pro něž by zkáza pravdy potřebné k spasení přišla, nemají k nim přistoupiti ale ku poznání milostivě sloužiti. A z toho známo, že zlí životem oudové v církvi, dokudž zlí jsou nejsou hodni v církvi svaté, aniž z církve svaté dokudž v tom jsou.

Zlí pak smyslem i úmyslem při víře neb skutcích víry nejsou církvi svatou strany služebné pravdy ani z církve svaté. A od těch se odloučiti a oddělití, není se od církve svaté odloučiti a oddělití, ale od zlého Bohem zapověděného.

Také žádné shromáždění, obzvláštní jakkoli veliké byloby strany počtu lidí, není obecné, totiž zavírající všechen počet věrných ani strany spasencův, aby kromě nich neměl Bůh nikdyž jinde žádného spasence. Než sama víra obecná křesťanská v pravdě zřízeného spasení, ta kdežkoli jest v pravdách svých, po všem jmenu křesťanském činí církev svatou obecnou, kromě níž není spasení. A kterýžkoli lid v jednotu té víry a v její zřízené spasení vejde, ten lid do jednoty církve svaté obecné vejde, k obcování svatým věcem. A ten lid svatý Petr napomíná k jednomyslnosti řka: Všichni jednomyslní u víře litostiví bratrstva, totiž jednoty bratrstva milovníci. A David dí: Aj jak dobré a jak utěšené přebývati bratřím v jednotě a svazku pokoje.

O původu řádu jednoty.

Řád proto býti má, aby povinnost spravedlivosti navracována byla od jednoho každého i k jednomu každému, buď od vyšších, od rovných i od nižších, aby z toho pokoj mohl býti v Jednotě.

Původ pak řádu jakž celé Jednoty tak obzvláštně řádu kněžského jest sám Pán Bůh, milovník dobrého a kterýž chce, aby v domu jeho svaté církve všecko slušně a podle řádu dobrého dalo se.

Jest pak Bůh původem řádu v církvi dvojím způsobem: podstatně podle vůle a vyměření svého svatého, služebně, jakž Pán dal moc církvi a církev konsistoři, kteráž tu moc od církve vzala skrze volení osob hodných z kněží i z obecních sluh nižších povinnosti příslušejících a ustavených zřízeně, na nichž má řízení i soud všeliké pře i ustavení záležití. A tu k soudu každý i nejvyšší řádu kněžského má státi, a odtud není jinam kam než k sněmu obecnému, z něhož zvolena ouzká rada i v moci ztvrzena k dílu slušnému.

A o tom se pokládá v sněmu leta Páně tisícího čtyrstého devadesátého sedmého. Přířkli tu na sněmu, ouzké radě všichni

poddanost a poslušenství a že chtí rádi pomáhati, tak totiž, cožkoli by na koho vloženo bylo neb přidáno neb ujato, že to chce přijíti a že jim plnou moc sněm dává, tak aby mohli bez svolání sněmu a bez nich, cožby se jim zdálo, proměnit neb usouditi, ustaviti, jakž by potřebu jednoty a vzdělání jejího u víře v lásce znamenali. To též jednomyslně všichni přírkli, B. Martin Bydžovský od obce mluvil a Šimon Hranický potvrdil.

O volení do ouzké rady.

Ač té hromádec samé příležitosti by mělo takové volení, však pro mnohé dobré má na obec sebranou býti vloženo a má se jim naučení dáti a předložiti, že to místo jest rady a soudu jednoty, v němžto se každá pře obecná prvé nežby vynešena byla má souditi, končiti, řídit a ustavovati neb skládati. A tu má počátek všeho, cožby znovu začato mělo býti, i konec bráti, a každý i nejstarší k soudu státi. A dále podle řádu není kam než k obecnému sněmu, od něhož moc dána již řečené ouzké radě, a od sněmu obecného ku Pánu Bohu atd.

Protož to vědouce znejtež nedostatek k tomu počtu, a aby byl doplněn, pohleďtež mužův bohabojících, dověrných i milovných Jednoty této, v nichžby byla spravedlnost a pravda, upřímost a soud, vážnost i náboženství a dobrá pověst, a to ve všech krajích; neb by měl býti z každého kraje někdo v ouzké radě z kněží, z svobodných neb manželův. Potom mají kněží i s jinými rozdělení na dvě býti, aby jedni z druhých vybírali, kolik třeba osob. Potom mají vybrané dati k soudu ouzké radě, a když budou vyvoleni, mají jmenování býti, povolání i postavení, a má se jich otázáno býti: chtí-li na se vzíti práci ouzké rady a povinnost podniknouti? Povolí-li, tedy oznámí práci příležitosti tuto.

Práce místa toho jest:

péči míti o obecných potřebách Jednoty; item, k obeslání starších sjíti se a co můž naléztí potřeb oznámíti sudímu toho času v ouzké radě a slušné-li, aby to vznešeno bylo na synod; item, podanou věc k soudu věrně beze všech vychylování a kvapností souditi a zdání své pověditi a povolnost, pokoru a tichost zachovati, a dokudž která věc jest nebude k konci přivedena a nebude od starších s povolením vynesena, aby tajnost zachována byla.

A k tomu mají tento slib učiniti říkouce :

Úmysl majíce, to což na nás vzloženo bude přijíti, slibujem Pánu Bohu a Jednotě věrnost, upřímost místu tomu se vším příslušenstvím podle pomoci Boží a bratři zachovávatí. Tak nám Bůh pomáhej do smrti. Potom se jim má moc dáti skrze ordinátora takto : Podle vašeho slibu svěřuje se vám i dává místo v ouzké radě i povinnosti, abyste mohli i dlužni byli péči, o obecné dobré, starosti vésti v soudu, i v zřízení při pilných věcech Jednoty spolu s bratřími, dokudž v jednomyslnosti trváte, pro odplatu koruny blahoslavené. Potom mají rukou dáním od starších i ode všech rádních přijati býti v tovaryšství místa i práce i povinnosti. A za to sluší modlitbu učiniti, aby jim Bůh moudrosti přispořil své a světla svého s opatrností ducha skrze Krista Ježíše. Pakliby obec nemohla svolána býti, tedy mohou po krajích v shromáždění hlasové dávání býti řádem nahoře psaným, a potom ouzkou radou aby dokonáno bylo, kdyžby se sešli.

O pořádku ouzké rady.

Ze sněmu přerovského na Moravě leta Páně tisícího čtyřstého devadesátého čtvrtého, kdež o napravení řádu, psáno mezi jinými takto :

To sudímu ouzké rady přísluší míti, první místo v soudu aby držal, k soudu aby podával.

Item z sněmu 1501.

Starší řádu kněžského prvotnost ordinování času toho držící do druhého bude povinovat v soudu ouzké rady prvotnost v soudu držeti, a spolustarším, potaz vezma, při k soudu ouzké radě podati, svoluje ji s povolením týchž spolustarších. I bude v soudu pilně vyslychati zdání a své zdání oznámě s povolením týchž spolustarších zavříti neb odložiti. Item, svolení sněmová má vzíti a podle svolení ouzké rady má přidati neb ujíti a na každou schůzi podle svolení přečítati. Toto svolení stalo se jest, když byly zřízeny čtyry osoby místo B. Matěje držící, jakýž řád a obyčej svatý v Jednotě posavád se ostříhá i vždycky ostříhati má. A ač i více osob takových nežli čtyry býti může, však nikdy jeden, aby na sobě sám nezavíral a co jest spolu jiných samému sobě v prvotnosti zpupně nepřivlastňoval.

O původu kněžství.

Z sněmu leta Páně tisícího čtyřstého devadesátého devátého. K vydání počtu o původu kněžství našeho, kudy sme

k němu přišli, skrze li Boha toliko zjevením aneb divem nějakým, čili skrze kněží, s kterými jsme se oddělili; na tom jsme zůstali společně, aby vyznáváno bylo v počtu vydávání, že ač věříme, že prvotně z Boha, z hnutí a z vůle milosti Boží; však podle zřízení jeho také z zvolení obce věrných, sebraných, z kněží i z lidu obecného osob hodných, jakož v listech bratrských zapsáno. A skrze kněze římského svěcení, na biskupství zvoleného i potvrzeného, stalo se těch, kteréž obec zvolila, s modlitbami a s posty potvrzení na kněžství i na biskupství. Neb za první církve týž a jeden ouřad byl, a nebylo rozdílu mezi knězem a biskupem; neb dvůj řád toliko byl, jeden biskupův a druhý jahnův. A že to možné jest podle zákona Božího zvlášt v nouzi, toho důvodové jinde psáni jsou. A tak původ kněžství strany podstaty víry i pravdy její, lásky i úmysla upřímného pro spasení své i bližních jest v pravdě z Boha Otce a z Krista Ježíše i z Ducha svatého pošlý a všelijak zkušný i potvrzený.

Strany pak zevnitřní služebnosti jest z zvolení kněží s obecným lidem a z potvrzení skrze kněze římského svěcení, na to zvoleného i potvrzeného. A z toho důvodně jest z církve svaté.

Proč původ kněžství vzat z posloužení kněze římského.

Aby kněžství římské očištěné od bludův smysla i úmysla i od požívání zlého v Jednotě naší nebylo potupováno a za nic váženo. A ku poznání toho má pilně při římské církvi rozeznáno býti, co v sobě dobrého má, a co s přimíšením, a co zhola zlého. Dobré na prosto v sobě, jako vyznání víry dvanácti článkův, písma svatá v samém textu znamenaná, zvolené mnohé Boží, vůli dobrou mající i žádost i svaté ctnosti.

Zhola pak věci zlé jsou: Jako hříchové smrtedlní, žádosti tělesné, marnosti světské, a skutkové zlí proti víře, lásce i naději, a bludové proti víře i proti zřízenému spasení neustupné bránění.

S přimíšením pak jsou: jako řád, moc, ouřadové, svátosti, výkladové písma, concilia a ustanovení, obyčejové, tvárnosti atd., při nichž křiví oumyslové se přimísili a porušili i porušují svrchu jmenované věci, aby odtud jména ty věci brala jiná. A že svatý Pavel dí: kdož se očistí od těch věcí, budeť osudím vzácným Páně. A Pán Bůh dí: očistte se, jenž nosíte osudí Páně.

Protož známo bud, že od prvních věcí dobrých na prosto jsme neodstoupili, ale k pravdě jich opuštěné přistoupili a v ní jsme i úmysl máme se všemi křesťany býti v jednotě jedno.

Ale od druhých, totiž na prosto zlých jsme odstoupili z rozkázání Pána Boha našeho a z potřeby spasení svého.

Než prostřední věci služebné, ač jsou porušeny jako někdy osudí v Babiloně aneb jako chrám i služebnosti jeho: ty věci i s sluhami mohly jsou přijíti k očistění a přijíti k prvnímú požívání. A zbořené věci místa Bohem vyvoleného mohly vzdělání přijíti a lid zajatý s kněžimi mohl zase navrácen býti. Tak i kněžství řád, moc služebnosti i některá ustanovení, očistic od bludův i úmyslův cizých zpohanilých, mohou býti k vzdělání díla Božího.

Protož původ služebný kněžství v Jednotě bratrské, ač z kněžství římského svěcení vzat, však skrze kněžství očištěné od smyslův zlých i od úmyslův převrácených, pokudž nejdál možné bylo.

Původ tedy řádu kněžského

v Jednotě jest svolení sněmu neb ouzké rady a z potvrzení kněze neb kněží téhož řádu a starosti. A ten původ začat nejprv na knězi Michalovi, faráři někdy Žamberském, potom na bratra Matěje přenesen a trval při něm až do smrti.

A za času ještě života bratra Matěje leta Božího tisícího čtyřstého devadesátého devátého na konec masopustu sešla se ouzká rada v Prostějově a toto utvrdili. Na počátku zřízení bratrského skrze bratra Řehoře, Tůma Přeloucký a Eliáš k tomu zřízení, aby, zůstaliliby po bratru Matějovi, jinou osobu místo něho ustavití mohli neb jiné potvrdití, kohožby jim sněm s ouzkou radou ukázaly. Ta věc tehdy potvrzena jest, a moc těm osobám dána skrze vůli ouzké rady a skrze bratra Matěje, staršího tehdy řádu kněžského, rukou dáním, aby mohli to učiniti, kdyžby potřeba byla. A to dotud tu moc mají míti, dokudž by hodnou příčinou ta moc jim daná odvolána neb odjata nebyla skrze též osoby neb jiné místa jich držící. Jako kdyžby mezi to vstoupili (čehož Bože uchovej) bludové neb někteří hříchové, neb zpečování proti Jednotě zpuřné. Nebo potud moc dána jest, pokudž ten způsob zůstává, podle kteréhož dána, a k tomu konci, aby jí užívali, k kterému dána; a též po nich jiným místa jich držícím aneb která nižší. Neb dí apoštol, že jim dal moc k vzdělání a ne k zkáze.

Téhož leta nadepsaného při svaté Trojici sněm do Brandeisa jest svolán, při kterémžto sjití potvrdili jsou všichni, což ouzká rada s bratrem Matějem starším při Tůmovi a Eliášovi zřídili. A při tom když přečteno, na čem jsme zůstali o maso-

pustě v Prostějově, až i to, že nehodný neb zlý biskup byl-
liby neb zpuřný, můž i má ho ouzká rada ovšem spolu s ní
sněm složití. Bratr Matěj starší přidal: bychť i já co takového
počínal proti Jednotě i mne mají moc s ouřadu ssaditi a jej
odjíti a z Jednoty vyobcovati a na mé místo jiného ustaviti.

O kšaftu bratra Matěje.

Leta Páně tisícího pětistého, když jsme spolu k ouzké
radě příležití byli na Přerově v Moravě, při tom čase bratr 1500
Matěj starší v Lipnice byl velmi nemocen. K navštivení jeho
bratří někteří z ouzké rady vypravili se do Lipníka, kteréžto
velmi vděčně viděl za velikou milost soudě od Boha, že mu
to Pán Bůh učinil, aby Bratří k němu přišli. A že mělo sjítí
kněží, jahnův a pomocníkův na Přerově býti, nemoha sám
přítomen býti, aby k důvěrnosti a ku poslušenství i k jedno-
myslnosti (kterouž sám ostříhal) napomenul, ceduli k nim,
psanou rukou Tůmy písaře a svou vlastní se podepsav, v tato
slova odeslal:

Pozdravení laskavé v žádosti spasitedlného dobrého ozna-
muji vám, bratří v Kristu Ježíši milí.

Známo činím vám, bratří milí, vůli i žádost mou, že bych
byl rád přítomen vám nyní pro posloužení společné pravdě
spasitedlné: než že jsa mnohou nemocí a nezpůsobilostí těla
obklíčen toho v skutku dokonati nemohu. Ale však, bratří
milí, nepřestávám vás z dluhu ouřadu mého k tomu napomí-
nati, k čemuž jsem vás dávno prvé spolu s bratřími mými
milými napomínal, a zvláště nedávno v Čechách na sněmě,
abyste v povolání vašem hodně chodili. Snažnou práci o své
i o bližních spasení vedouce v jednomyslnosti a v svornosti
skrže poslušenství v pokoji se zachovejte všech roztržek i těch,
jenž je činí, vystříhajíce se, jakož mne znáte, že jsem se
k tomu ač s mnohými nedostatky měl a vždy mám a do
smrti míti žádám. A toto což vám piší, bratří oustně způso-
bileji vám oznámí i mou důvěrnost. Bůh Otec skrže Syna
svého v Duchu svatém dejž vám v díle svém posilnění a učíň
rozmnožení a dokonej práci dobrou, a po práci dejž život
věčný. Amen. Psán a dán leta od narození Páně tisícího
pětistého v středu po svátku tří králův.

Matěj, starší. Což tuto psáno nahoře, k tomu
podpisuji se vlastní rukou mou z dobré vůle, z svo-
bodné, s oblíbením.

O opatření místa bratra Matěje.

Leta Páně tisícího pětistého po velikonoci sněm se sšel v Rychnově, kdežto podáno na obec do ouzké rady, aby radili i pomáhali k tomu, kterakby místo bratra Matěje bylo opatřeno, a co by bylo užitečnějšího, jednou-li osobou to místo opatřiti čili několika, ještoby po krajích to břímě nesli.

Příčiny pak povědiny byly tyto, pročby víc jich mělo býti na tom místě než jeden, a takto k nim od bratří mluveno. Bratří, ohledující, která nebezpečnoství aneb co škodlivého muž odtud pojiti, kdyžby jedna osoba tak předložená byla jako bratr Matěj byl, co také užitečného z toho, když jednota původ a hlas drželaby, kteráž na radě ouzké záležitosti má podle povolení a moci dáni vši obce ut supra.

Nejprv co škodlivého, když by tak jedna osoba předložená byla a z jiných vystavena?

Jedno. Z strany té osoby, že, což tomu ouřadu a místu příleží, bude předložena a tomu dosti činiti nebude moci; neb bude-li choulostivá a bude-li znáti moci povinnost svou, na jaké zámutky a soužení přijde jako nesnesitelné, když na to pohledí, co činiti má. Strany také lidí, bratří i světských, co chtějí na té osobě míti umění, moudrosti a moci příkladnosti atd. ješto s to žádny býti nemůže.

Pakli bude málo nerozumná, svého dluhu neznající, neb o sobě více držící, jaká škoda jiným, a sama jak blízká osidla škodlivého, aby se v pejchu pozdvihl, a více se mněl býti, nežliby byl. Neb bude-li smělý, co muž sobě neb jiným škod nadělati, a mnoho nesnázi, byl-li by nepovolný. Než bude-li jich více sobě rovných, snáze rozdělené unesou břímě a jednotě se spíš dosti činiti bude. A aby k osobě jedné takového zření neměli a ji nepřectivali jako papeže, ale společně se za slouhy Kristovy a lidské měli a ku Pánu Kristu k hlavě všickni své zření obraceli, jakož toho příklad na apoštolech i na potomcích čtyrech stolicech.

Také přišlaliby pokušení nebo války, aby neb k sobě nemohli neb některé zjímali, aby jiní zůstali a aby ti náměstka jiného potvrdili. A protož se bratřím užitečné vidělo, aby chom sobě jedné osoby způsobem bratra Matěje neustavovali, kteráž ouřadnou mocí nebo zvláštním vystavením mimo všechny jiné mělaby býti, ale nejvyšší místo aby drželi ti, kteříž v ouzké radě jsou. Jako nyní: Br. Tůma Přeloučský, Eliáš, Jíra Černý, Prokop, Lukáš, Vavřinec, Tůma písař, Ambrož, Jan Pořimský, Šimon Hranický, Matěj Kunvaldský, Martin Bydžovský. Aby ti společně drželi prvotnost v Jednotě a po nich kteřížby jich místa drželi zřízení. A když ty příčiny po-

vědiny, žeby bylo užitečněji i snesitelněji, aby čtyři byli místo jednoho, zlíbila se řeč ta všechněm a oblíbeně všichni přivolili. I ukázána cesta k vyvolení osob podle zprávy této.

Zpráva k volení i k řízení biskupa neb staršího předního.

Při volení staršího neb biskupa má býti svolání, můž-li býti, všech kněží, pak ale těch v tom kraji, kdež má býti s ouzkou radou; a půst s modlitbou má zachován býti, aby Pán Bůh ukázal, koho ráčí za pastýře podle srdce svého míti. A prvé než co v ouzké radě začato bude, má se od staršího, toho času ouzké rady sudiho, spolu s jinými připomenouti potřeba a předložiti věrnost, kterouž Bohu a církvi zachovati mají, a péče o naplnění nedostatku při řízení osoby, k počtu starostí v ouřadu kněžském. A ač zdá se, že příslušetí má prvotně to ouzké radě samé, než opatrujíc dobré před Bohem i přede všemi lidmi, sluší na kněží, předložíc nedostatek, podat a tím jich poctiti. Totiž aby zdání svého nachýlení, každý napíše do tří osob toliko a ne víc, dal staršímu, času toho sudímu v ouzké radě; a neumili psáti, ale aby jiného požil, kdyžby prvé ten jistý napsal své (jen aby tomu psáti nedal, jemuž by hlas dával). A starší ten aby nepřijímal, leč prvé své zdání napíše, položí na místě tom tajném, kdež zdání ouzké rady kladena býti mají. A když všichni kněží hlasy dají napíše, tedy z ouzké rady každý oblašt týmž řádem prvního dne dlužen bude napíše dáti. A starší neohledávaje má věrně ty listky pod zámek schovati, a druhého dne má sama ouzká rada totéž učiniti, a třetího dne ráno též, jestližeby tím rozmysl zdravější přijíti mohl, a každého oblašt starší dlužen bude listky klásti. Item, třetího dne pak starší prvotnost drže i s svými tovaryši otevra truhlici má, věrně nejprv listky kněží obecních přehledna, znamenati hlasy, na jednuli osobu nejvíc čili na dvě zároveň neb na tři jdou, a mnoho-li víc hlasův má jedna mimo jiné, bude-li sama. Potom mají hlasové prvního dne ouzké rady opatření býti, a též učiněno, jakož prvé psáno. Potom druhého dne, potom třetího. A srovnají-li se všichni hlasové k jedné osobě, kázíc ji ven z rady má oznámeno býti a na tom přestáno. Pakli budou osoby rovného hlasu dvě neb víc, jsou-li v ouzké radě, kázíc jim ven dlužni budou opět z ouzké rady listky dávat, kteréby z nich měla volena býti. A jestliže by hlasové nemohli srovnání býti, můž i má starší s povolením spolustarších, vidili hodnost, převýše hlasem i zavřítí. A toto také vše v pilné a

v nuzné potřebě, kdyžby se času nedostávalo, muž jednoho dne i od samé ouzké rady působeno býti, aneb s povolením od tří starších řádu kněžského neb od dvou neb jednoho s povolením nejniž staršího řádu kněžského, činěno býti. A kdyžby svrchu jmenované volení mělo býti, sluší napřed předložití všem sněm přerovský i zákon přirozený, psaný v Kristu.

Sněm přerovský 1494. V němžto potřebu jednoty napravující, řád pro snadší skonání věci nesnadných a pro spomožení Jednoty, podali se všichni k tomu dobrovolně, ti spolu času toho sebrání, chtěje všichni i jedenkaždý na se vzíti bez výminky, co by na koho vloženo bylo nad moc i nad rozum jich a t. d.

Potom tudíž sněm byl v Rychnově, na němžto vše oznámeno a Bratří všichni k tomu zavázáni, aby, což na koho vloženo neb mu uято bude přijal.

K tomu se dobrovolně všichni jednomyslně ozvali i poddali.

Zákon přirozený.

Co chcete, aby vám lidé činili, čiňtež i vy jim. A opět: chtítí všem prospěti příležití.

Zákon Kristův.

Toto vám přikazuji, abyste se milovali. Po tom poznají všichni, že moji učedníci jste, budete-li mé milování mítí mezi sebou. A svatý Pavel: Jeden druhého břemena neste a tak naplníte zákon Kristův. Opět: Lib se každý bližnímu svému v dobrém. A bližní první Kristus a po něm Jednota. A kdož vidí nouzi bratra svého a zavře střeva svá od něho, kterak láska Boží jest v něm? Ale kdož miluje bližního, zákon naplnil, z Boha se narodil, zná i má Boha a přenesen z smrti do života milován bude od Otce.

Svolení osob ouzké rady.

Svolení aby každý pro spomožení její, cožkoli vzloženo bude na koho, přijal dobrovolně s zapřením sebe. A že k tomu dávno svolili i zavázali se nejednou, protož přítomně povolení k tomu nemá žádáno býti, leč pro samo oznámení vůle ptána býti má a na kohož přijde, přijíti. Má za pilné, prvé než lístky dávatí budou, všem předloženo býti volencům, aby znali potřebu místa, práce a službu, a tak aby žádné hodné osoby pro nechuf neb pro případnost nákou neopomítal; ani zase osoby

nehodné pro milost, libost neb krevnost, příbuznost neb pro naději něčeho nezvolil a nezvoloval; a při tom neb k tomu volení dobře řeči svatého Pavla k Timoteovi neb k Titovi přečisti. Třetí. Kdyžby měli listky psáti, aby o to jedni s druhými nemluvili a tu osobu jednu, k nížby se nejvíce každý oblášť chýlil, oznámil z jiných, kteréž píše (totiž napiše-li 2 nebo 3 osoby, však usuzuje-li i sám, kterou mezi nimi hodnější, aby i ten soud o ní položil).

Potom sluší té osoby povolati a vůle její k povolení dotázati se. A když oznámí povolení své, má všem oznámena býti. Potom jí předložiti, co přísluší jí nad jiné míti, že dověrnost k Bohu v Kristu, že Jednota tato z Boha jest pro spasení života věčného. Item. Milování bližší mimo jiné Pána Krista a Jednoty i oudův jeho v položení života, v práci i v péči za mnohé až k smrti a podstupování všeho, což přijde. Item. Úmysl upřímý pro naději zde bližší pravdy následování Pána Krista v službě a pro odplatu života milosti i slávy. Item. Že má slib učiniti, že má úmysl se věrně míti, pravdu Jednoty vzdělávati, hájiti a nikoli jí nekaziti ani dopouštěti, pokudž slušné. Item. Jednomyslnosti a společnosti s staršími spolu ostříhati. Item. Concilia, kteráž se zachovávají, aby společně zachovával i jiné k tomu vedl. Item. Soud pravý bez vědomého uchylování v ouzké radě činiti. Item. K soudu ouzké rady chtíti státi. Item. Nic nového bez úsudkův prvé od ouzké rady usouzených a za pravé a zachovávání hodné přijatých činiti. Item. Bez vědomí a povolení ouzké rady neb svých tovaryšů, kdyžby se mohl s nimi sjíti, neordinovati. Item. Do cizé jednoty ani cizé neordinovati neb řediti. Item. Pilnost míti o kněžích a o zprávcích i o zbořích diecesy své. Item. Modlitby ustavičné za Jednotu činiti, i za nevědomí, i za nemoci kněžské i lidu věrného.

Potom má slib učiniti tento:

Ve jméno Pána Jezukrista. Amen. Já N. dobrovolně se poddávaje podnikuji břímě práce i starosti společné s bratřími; slibuji prvotně Pánu Bohu i Jednotě této věrnost sprostnou, že to, k čemu se řídím a ustavovati budu, s pomocí Boží a Jednoty (tak mi Bůh pomáhej) vésti míním až do smrti.

Potom má mu moc dána býti skrze biskupy tímto způsobem.

Podle slibu tvého tohoto z vůle vši Jednoty a starost jejich v poselství Pána Jezukrista svěřuješ se a dává slovem Pána Ježíše, pasíž beránky mé, moc pastýřská rovná spolu

s staršími nad kněžími, aby mohl i povinnovat byl u vrat Páně stoje k ouřadu kněžskému a jahenskému potvrzovati, totiž moc ouřadnou svěřovati, také společnou moc s spolustaršími nad kněžími staršího potvrditi. Item. V ouzské radě, kdyžby na tě los přišel a střída, soudu sloužiti, podávati, vyslýchati, usuzovati, vypovídati neb odkládati, zavírat i pože-
hnání dávati podle zřízení Jednoty. Item. Svěřujet se i dává moc v tom kraji, kdež jsi neb budeš, zpráva nade všemi kně-
žími i zpravci, učiti, trestati i kázeň slušnou k vzdělání církve i zboru neb osob neb té osoby činiti, a to vše cožby bylo tomu kraji nápomocno k pravdě víry i mravům napra-
vovati, řediti, ukládati. A to vše se dává a půjčuje, dokudž v Jednotě v pravdě a v jednomyslnosti státi budeš.

Modlitba.

Potom modlitby mají činěny býti ku Pánu Bohu, aby on z milosti své ráčil toho potvrditi v nebi a přispořiti síly a moci i darův k práci.

Vzkládání rukou.

Potom mají od biskupův ruce vzkládány býti těmito slovy :

Forma potvrzení.

Potvrdiž tebe Bůh Otec mocí svou, a zpravujž tě Jezu-
krist moudrostí svou. Naplniž tě Duch svatý dary svými v dobrotě své, aby práci ouřadu tohoto svěřeného tobě veda užitečnou, došel odplaty v životě věčném skrze Krista Ježíše Pána našeho. Amen.

Potom mu mají ruce dány býti od biskupů na společnost tovaryšství s objetím a s políbením, též řádní neb losní na poslušenství. Potom všichni kněží mají poddanost učiniti a poslušenství rukou dáním slíbiti.

0 skutečném řízení osob na místo B. Matěje.

A když příčiny nadepsané povědiny, totiž, že by bylo užitečněji i snesitelněji, aby čtyři byli místo jednoho, zlíbila se ta řeč všem a oblíbeně všichni přivolili a podle nahoře položeného pořádku hlasy psané i ústní bratřím starším v ouzské radě oblaštne každý dával je. I přišli jsou nejvíc hlasové

na čtyři tyto, jenž i jmenováni jsou. Tůma Přeloučský, Eliáš, Lukáš a Ambrož. Kterížto závazkem prvnějším i přítomným jsouc zavázáni, totiž na kohožkoli co vloženo bude, povoliti tomu aby přijal. A že dva první totiž Tůma a Eliáš hned při počátku zřízení na to jsou ustanovena, totiž na biskupství, a za bratra Matěje, dokud živ byl, od něho i od ouzké rady moc přijali, skrze téhož Bratra potvrditi, kohožby ouzká rada neb sama neb s obcí volila. Protož ta dva, Lukáš a Ambrož potvrzena jsou na biskupství skrze bratra Tůmu a Eliáše vzládním rukou, s postem a modlitbou a s přijetím tovaryšství spolu rovného ouřadu v moei služebné. Item. Aby po krajích, k nimžby kněží měli zření míti, postaveni byli ti čtyři: Tůma, Eliáš, Lukáš a Ambrož, a rovni mezi sebou a zvláštní nad jiné moc měli. Kterémuž by kdy bratří ouzké rady přisjíti svém z nich kterých osob na kněžství potvrditi kázali, aby to jim příleželo učiniti. A na to Lukáš a Ambrož zvláštní potvrzení vzali skrze bratra Tůmu a Eliáše. Potom všichni kněží rukou dáním poslušenství jim slíbili. Item. Aby v svém kraji každý z nich svolání kněží a učitelův pro naučení neb jiné potřeby činiti mohl, kdyžby se vidělo, a obecných zborův ze všech krajův tak husto abychom neměli, leč bychom příčiny hodné měli.

O pořádku mezi čtyřmi osobami k ordinování.

Stalo se sjítí ouzké rady i sněmu léta Páně tisícího pětistého prvního v tu sobotu před svatým Janem. A tu zřízeno jest mezi čtyřmi osobami místo biskupské držícimi, aby pořádku práce ordinování drželi.

Ten totiž, jenž prvotnost ordinování držeti má, aby do druhého ordinování prvotnost v svolání sněmu s tovaryši vedl, prvotně napomínal a sám prvotně počal napomínati k modlitbám a čehožby koli potřebí bylo. Item. Ouzké radě k soudu přidati i s povolením tovaryšův i vyslychati; s povolením týchž tovaryšův i zavirati. Item, vypověděti neb zavěsiti. Item. Svolení sněmová má vzíti a podle svolení ouzké rady přidati neb ujíti a na každém scházení podle svolení přecítati. Item. Na jiném sněmu zůstáno: kdyžby na koho nedostatečného k službě a nedůležitého ordinování přišlo, aby proto, že důležit není, nevynímal se právem z povinnosti své, ale přiznaje se k tomu, hleděl toho pokojně, kdožby mohl jeho v tom zastati a místo jeho doplniti. Item, zůstáno bylo: kdyžby sněm svolán byl, aby ten, jenžby prvotnost držeti měl, nebyl povinnovat sám, zvlášť nemoha s to býti, beze lsti odbytí mluvení; ale aby prvotně povinní se znali k tomu tova-

ryši jeho. A bylo-liby hodné neb potřebné, komužby koli z ouzké rady rozkázali pomoci, aby to učinil. K tomu jsou se přiřkli míti všichni. Item. Napomenutí ranni a večerní, když se ouzká rada sejde, aby bývalo po pořádku, ač podle zřízené povinnosti: a zvlášť při sněmu kněžském měloby náležitosti samým biskupům; neb jim zprávy i modlitby církevní náležitosti mělyby. Item. Zůstáno, aby ten, kdož prvotnost času, střídý držalby, znal-liby potřeby slušné s povolením tovaryšův ouzkou radu svolal a k soudu jim s týmž nadepsaným povolením dával. A pakliby sám potřeby neměl, ale tovaryši jeho, neb někdo z nich, aby s povolením též bylo shromáždění ouzké rady. Než co se sněmu obecného dotýče, ten by neměl držán býti, leč s povolením ouzké rady, aneb lečby toho znamenitá potřeba nuzná u příčině byla, kteráž láme zákony lidské a některé i Boží. Item. Podle povolení vši ouzké rady téhož nadepsaného leta Lukáš a Ambrož posláni jsouce do Prachenska, aby ordinovali na kněžství Ondřeje, písaře z Janovic, to jsou učinili skutečně na sněmu kraje toho na Štěkni.

1501 Leta Páně tisícího pětistého prvního, času toho dána k soudu ouzké radě agenda na ordinování. A ta přijata a podle ní ordinování stalo se čtyř na kněžství a tři na jahenství.

Zpráva k řízení kněží.

Trůj skutek biskupa: první řízení, druhý ustanovení, třetí zpravování.

Co k řízení potřebí!

Vyvolení, povolání, zkušení.

Co k vyvolení potřebí!

Strany volencův úmysl upřímý, známost zevnitřní, neb uptání hodnosti osob podle potřeby té práce, k níž se vyvolovati mají, větší nebo menší.

V čem hodnost záleží!

Ta nemůž ukázána býti bez místného ukázání práce.

Práce kněžská.

Kázati, čtení, učiti, zpravovati, soud činiti podle úmluvy Boží, modliti se, v svědomí i v naději rozvazovati neb svazovati, v požívání svědomí neb naděje ustavovati neb odlučovati.

Ta práce dvoji hodnosti potřebuje, jedné života etného, druhé moci ouřadné.

První hodnost potřebuje svědomí dobrého i obcování etného a dobré pověsti. K ouřadné moci v službě potřebí úmysla upřímného, smysla zdravého, umění, opatrnosti, rozšafnosti, síly, dověrnosti, hotovosti, poslušnosti, povolnosti, milosti ku práci o spasení lidské péče, starosti i skutečnosti. A podle toho můž pravé vyvolení poznáno býti, jenž bude znamení vyvolení Božího. Podle řádu první církve měloby volení tu každého býti od toho zboru, v kterémžby byl ku práci, a aby byl na to vyslán s dobrým svěděctvím hodnosti a ouzské radě podán a skrze ouzku radu biskupovi k posvěcení neb k potvrzení.

Povolání.

Povolání jest osob před starší úmysla starších oznámení v požádání ku práci, a osob těch vůle neb úmysla zvědění.

Zkušení.

Dvoje má býti zkušení. Jedno předcházející života etného a péče vlastní pilné o spasení své, hodnosti v chození povoláním svým, víry, dověrnosti, poslušnosti, povolnosti, pokory, trpělivosti, dobrých tvárností a pověsti dobré v pilnosti, v obyčejích, bratrství i v čítání i v učení a t. d. Druhé má býti zkušení podle předešlé neb přítomné práce, nad níž byl ustanoven, v níž každý mělby prvé pro zkušení ordinován býti, jako místa připravování, zboru odvírání, zavírání, svolávání, přísluhování zboru pohodlnostmi, začínání písni, čítání, promlouvání, řízení při almužnách neb při časných věcech, soudu činění mezi jinými etc. Neb při tom má býti zkušovaná péče, pilnost, vážnost, rozšafnost, povolnost, pokora, trpělivost, stálost, opatrnost, tajnost i ku práci milost. A bez práce té nemůž zkušení býti. Protož nejbezpečnější věc zkušovati v svěřeni nižších prací.

Třetí pak zkušení býti má smyslu víry, i při písmích svatých, i v rozumu pravdy při zřízení spasení, mnoho-li toho nabyt, čiliby bylo co při něm z nezdravého učení aneb smysla zavrženého. Neb poněvadž má víře a slovu Božímu sloužit k spasení lidskému zřízení, povinen toho známost pravou míti. Pozdě bývá počátkům řemesla mistru ustaněmu v verštatě se učiti. A byt v kterých artikulích ještě mdloba a nedokonalá osvícenost byla, jediné jestli způsob dobrý k na-

byti a chut i milost ku práci větší, ti podle jiných umělejších aby pracovali a ne sami, i mohou tak ustaveni býti. Než kdež přílišná obutost, hloupost, nechtivost, nedbanlivost, neopatrnost, tvrdost, nepovinnost, nerozšafnost, mrtvost a žádost cti, chvály, peněz, života lhostejnost, rozkoš, nedůtklivost, vyhýbání útrpnosti se škodou spasení i nižší práce a t. d., takoví jsou-li v nižších pracech, nemají k vyšším vedeni býti. A některým nehodným i což mají, měloby odjato býti.

Co jest řízení.

Jest osob vyvolených a hodných k úřadům nižším neb vyšším, k služebné práci od starších způsobování, moci zřízené svěřování dle dobrého řádu a ve jmenu Božím v poselství Kristovu ho potvrzování.

Ustavení.

Ustavení dvojí věc nese: jednu oznámení úmysla i vůle starších a povolení přítomné těch, jenž ustavují; druhou věc nese moci půjčení a potvrzení skrze rukou vzkládání. A na tom svěřeni moci úřadu záleží. Pak jestli toho pravda z obojí strany, tedy hodnost jest poselství Kristovo k lidu vésti; pakli není z které strany, z té strany nehodnost jest, pakli z obou, též. A tím mnozí zmatkové nyní při kněžství mohliby srovnání býti, a kněží někteří přijímání býti, a což se jim nedostalo přivezmouc v úmluvě učiněné v Jednotě ustaveni býti. Též jsou-li to hodní, kteréž zlí ustavují, aneb dobří zlé, a podle čeho nejniž můž a má ouřad státi? Že nejniž podle úmysla přijímajících s povolením obou stran, výš podle pravdy smysla a úmysla, výš k tomu podle života ctnostného, milování Pána Krista i oudův jeho, a nad to výš, kdež se to spolu vše zběhne.

A jediný sám pravý kněz a biskup i pastýř hodnost plnou, bohulibou a vzácnou především má, jsa Pánem i dveřmi, základem i hlavou domu svého, uvodě, ostříhaje, zpravuje, pasa, zachovávaje, předchážeje a mocně proti všemu na odpor stoje a zastávaje. A všichni kněží, z lidí poslí a k službě ustavení, mají jeho kněžství věčného, i obětí, i kněžství v lidu duchovního z oučastnosti jeho služebníci i pomocníci býti a s ním shromažďovati, jej oznamovati, v jeho bohatství jej oslavovati, k víře, k milování i k naději věčného života sloužiti a místo něho poselství diti k naději, prostředníci býti mezi nimi a Kristem v smlouvě a v úmluvě nového svědectví.

K potvrzení moci ouřadné tyto věci potřebné jsou.

Jako modlitby obecné po krajích s postem za jich hodnost, vyvolení, povolání, řízení, ustavení. A při tom času bratří starší, kteréž míti mohou z kněží i z jahnův, mají jich k tomu povolati. Potom mají kázání činěna býti od starších o ouřadu kněžském, o rozdíle kněžství Kristu vlastně příslušném od duchovního i od služebného, a o tom, co k ouřadu a k práci přísluší a jaká odplata odložena zde v milosti a potom v slávě.

Služba k řízení jahnův.

Nejprv má se zpívati písnička tato: Pán Bůh figurami dávno etc. neb i jiná případná k službě. Potom má se řeč čísti z skutkův apoštolských kap. 6, 1 do 8, neb 1. Tim. 3, 8 do 14, neb Luk. 10, 1 do 21. Potom povolati jich a říci: Ouřad nižší jahenský v práci záleží a má svěřen býti: jedno pro zkušeni, druhé pro službu a pomoc kněžím při stánku věrných. I optati se sluší: chcete-li na se vzíti práci ouřadu jahenského? I přidati: k té práci příleži toto: nejprv posvěcení za slouhy Pánu Kristu a Jednotě k práci příslušné v úmluvě učiněné, druhé přijetí zřízení moci k tomu. Potom se optati takto: chcete-li dobrovolně a svobodně oddati se za slouhy Kristu a církvi jeho, posvěcení jsouc v jednotě této ku práci úřadu jahenského, abyste z lozu jeho byli. I přidati: chcete-liž úmluvu podniknouti a ji s pomocí Boží ostříhati věrně? I oznámiti: úmluva pak tatoť jest: nejprv stará úmluva při přijetí vašem učiněná k svědectví spravedlnosti z víry, ku požívání se všemi věrnými podle zákona víry, v odříkání i v přiřikání, aby v vás a při vás jsúci v posvěcení, v pravdě, v ostříhání, v svědomí dobrém tím snažněji ostříhána byla, abyste tudy hodni jsouc v Bohu vzácně a sobě užitečně ku práci této přistoupili. I otázati se: máte-liž tedy vůli i úmysl v pravdě, přijetí a posvěcení k bratrství, v úmluvě již řečené, v důvěrnosti, v poddanosti a v poslušenství, v jednomyslnosti, v řádu, v svornosti, v pokoji, v jednotě do smrti s pomocí Boží státi v nerozdílnosti.

Úmluva pak k ouřadu jahenskému tatoť jest:

Povolnost, poddanost i hotovost zvláštní k službě a poslušenství při službě, k níž se oddati sluší. I přidati: chcete-liž podniknouti poddanost a poslušenství při službě, k níž se oddati máte, a hotovost míti, aby kterémuž knězi budete dáni,

kde kteří tu byli, poddanost, poslušensství, hotovost k službě, snažnost v péči příležitostí a věrnost ve všem zachovávali. A znajíc se pomocníky kněží Páně býti, té povolnosti, chcete-li té povinnosti následovati? Dále optati se: oddávate-liž se tak a posvěcujete-li v této úmluvě za slouhy Pánu Kristu a jednotě? I přidati: slibujete-li v tom Pánu Kristu i jeho Jednotě věrně se míti v úmluvě i v službě té s pomocí Boží do konce. Potom mají za ně modliti, aby je Pán Bůh obětované sobě ráčil přijíti za slouhy k práci jahenského ouřadu a jich duchem svatým posvětě v Kristu hodné slouhy učiniti a za své ku práci té přijíti, darův přispořiti a požehnání dáti v Kristu Ježíši, Pánu našem. Potom ptáni býti mají: chtě-li se v službu předloženou povinně zavázati, zatím slib jahenský má se státi. Potom má jim moc dána býti: podle úmysla a vůle i srdce přímého k vzdělání služebnému Jednoty dává se vám moc tato: Nejprv kněžím pomoci kázati, učiti, napomínati. Item. Moc se dává, děti v potřebě, kdež kněz přítomen není neb pošle, křtíti. Item. Moc se dává knězi přísluhovsti připravením nádob i chleba a vína a což přísluší k posluhování té i jiné svátosti. Item. Moc se dává, kdežbyste byli bez kněží sami neb ponaučení od kněží byli napomenouti i posloužiti k modlitbě aneb kdežbyste posláni jsouc přišli, též ale bez dávání požehnání po modlení. Item. Epištolu neb evangelium neb proroctví neb jinou řeč v zákoně popsanou čísti, písně začínati a jiné služebnosti činiti. Item. Nehodným nedati do zboru choditi a i od požívání svátosti ven vyvoditi, řídit i způsobovati k přijímání. A tak se vám dává i svěřuje všechna moc ouřadu jahenského. Potom mají na ně ruce vloženy býti těmito slovy: Potvrdiž vás Pán Bůh všemohoucí v této moci svěřené, a dejž vám svou pomoc z výsosti ku práci této, přispořuje vám darův svých a užitek v vás i skrze vás čině díla služebnosti k životu věčnému skrze Pána našeho Jezukrista. Amen.

Zpráva zřízení kněží.

Nejprv vyvolené a zkušené ouzké radě před biskupem postaviti a říci takto: Tyto osoby vyvolivše Bratří i zkusivše (pokudž možné lidem znáti) v hodnosti žádají, aby byli posvěceni k ouřadu kněžskému i potvrzeni a dokonáni. K nimž sluší říci takto. David dí: kněží tvoji oddáni buďte v spravedlnost a svatí tvoji veselte se. I přidati: řeč tato k vám bratří připadá, jenž na to jste postaveni, abyste, danou sobě moc práce služebného kněžství přijmouce, pracovali pro odplatu věčnou. Ale má-li se vám to svěřiti a vy přijíti, potřebí

vám té spravedlnosti, abyste jí odíni byli, z nížto svatí by se veselili. Spravedlnost pak v tomto záleží oděvu vašeho: Nejprv, abyste se Kristu a církvi v svém posvěcení oddali za slouhy věrné k ouřadu kněžskému, a v něm k přísluhování lidu jeho; druhé, abyste úmluvu učinili; třetí, i slib učinili, že v té úmluvě státi chcete do smrti v posvěcení hodně chodíce. O kterémžto rouchu slyšte apoštola říkouchi: Věrná řeč, ač kdo biskupství žádá a t. d. Potom optati se sluší: chtěli se Bohu skrze Krista Ježíše a církvi svaté skrze bratří starší za slouhy k ouřadu kněžskému dobrovolně i cele vydati i se vším právem, tak abyste svoji nebyli, ani potom moci měli sami z toho vycházeti. Opět ptáni býti mají: chtěli v úmluvu vjíti s Kristem a s církví svatou skrze nás a dobrovolně se zavázati k držení jejímu až do smrti?

Úmluva tato jest: Abyste, majíce pravdu v sobě, ústy ji vyznali, totiž viru, věrnost, důvěrnost, milost, poddanost, poslušensství, a slibili v té pravdě v Jednotě úmyslem upřímným, k čemuž se řídíte i ustaveni budete, státi s pomocí Boží do smrti. I přidati. Protož se vás ptám, míniteli v té pravdě, v kteréž jste přijati i v ní stojíte, a k níž jste při přijímání k oučastnosti Krista a církve skrze služebnosti v úmluvě zavázáni, do smrti státi a nyní hojněji se ostříhati? I přidati: Máteli také pravou důvěrnost vůle Boží dobře libé k spasení v Jednotě této? Milujeteliž z víry i milovati míniteli skutečně Pána Ježíše Krista, jeho řeči, i jeho Jednotu, i věrné oudy nad jiné obecné bratry, tak abyste svou duši chtěli položiti v službě za bratry? Máteli úmysl v poslušensství státi a zachovati se v řádu, v jednomyslnosti až do smrti, a povolnost míti, i místo změnit i býti, kdežby se ukázalo, a Jednoty ducha ostříhati, odporných věcí Jednotě neuvozovati ani těch, kteréž Jednota má za pravé, rušiti, lakomství a ducha Ananiášova i Šimónova, Gezy a Balámova se stříci, také řádův a dobrých obyčejův i ustavení Jednoty této zachovávat? Přidati: Máte-li úmysl, poddanost a poslušensství svým starším zachovávat v přijímání naučení, napominání, výstrah i trestání, opravující i opravovati chtíce svá vyvinutí pokorně? I optati se: Oddáváteliž se a posvěcujeteli Pánu Kristu a jeho Jednotě v této úmluvě způsobu služebníčího za pravé a věrné slouhy k práci ouřadu kněžského v lidu jeho. A zavazujeteliž se v tomto posvěcení v úmluvě té Pánu Kristu i Jednotě státi s pomocí Boží, a práce vésti do smrti, a právo všecko nad sebou pustiti, tak abyste potom moci neměli, sami se z toho vynímati pro uzkosti a trápení, lečby ti, jenž ustavují, složili. A to vy dobrovolně ústy svými vyznejte.

Forma slibu kněžského. Podle upřímosti srdce našeho

z svobodné vůle své oddáváme se napřed Bohu v Kristu Ježíši i církvi svaté v Jednotě této cele za věrné a pravé služebníky, chtějíce dobrovolně přijíti, což na nás vloženo bude, upřímě pro své i bližních spasení. A podle toho slibujem Pánu Bohu a Jednotě i vám, na místě poselství dějícím Krista a církve, věrnost a poslušensství, a což se koli předložilo, k tomu se zavazujeme podle pomoci Boží i vaší do smrti státi.

Napomenutí. Napomínaje jich k modlitbě i jiných za ně přítomných, sluší píseň tuto prosítebnou začítí a klečící zpívati: O Bože žádoucí, o ty Otče náš všemohoucí a t. d. Potom pokleče vstana, sluší požehnání dáti.

Reč k nim takto: Mějtež důvěrnost, že Bůh Otec pro zásluhu svého Syna, k společným prosbám v slibu svém slyše, činí i činiti bude, v potřebě přijímaje vás i slib váš, vůli, i žádost naplní skrze téhož Jezukrista Pána našeho. Amen.

Potom čísti čtení, kteréž píše svatý Jan v kap. 17. o modlitbě Pána Jezukrista. A při tom sluší posvěcení v moci svěřené jednoty i odplaty dotknouti, potom se pak má dávatí moc ouřadná podle pořádku služebnosti.

Moc ouřadná kněžství posvátného má se dáti takto: I reč: Práce pak k službě vaší, nad niž se vám moc k službě dává, záleží ve všem díle služebném podle řeči Páně, jenž dí: Dal jim moc nade vším dílem svým.

A tak svěřuje se vám od Boha a skrze nás ode vší Jednoty ouřad kněžství služebného.

1. Kázati evangelium neb slovo Boží v poselství Kristovu tím slovem: Jdouce po všem světě kažte evangelium všemu stvoření.

2. Učiti. Dává se vám moc věřící učiti tím slovem: Učíte je zachovávatí všem věcem, kteréž jsem vám přikázal.

3. Souditi. Dává se vám moc i soud činiti spravedlivý tím slovem: a seděti budete na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení Izraelské, abyste ten soud činili spravedlivě, zřízeně, bez přijímání osob zevnitř při zjevných věcech; i vnitř svědomí slyšeti, rozeznávati i výpovědi činiti podle umění a práv zákona Božího, raditi, v svědomí pokojiti, i v naději podle přírody přítomné ustavovati, neb od ní, od požívání jejího společného s věrnými odlučovati. A to tím slovem Kristovým: Každý mistr učený v království nebeském podoben otci čelednímu, jenž z pokladu svého vynáší vetché i nové věci. A opět: Kdoť jest věrný a opatrný sluha, jehož Pán ustavil nad čeledí svou, aby jim dal v čas míru pšenice.

4. Moc klíčův. Svěřují se vám i klíčové království Božího služebně podle toho: Dám tobě klíče království nebeského. A moc se dává hodným odvírati služebně dveře podle

víry v Krista, v zásluze jeho, v úmluvě nového svědectví tím slovem: Přijmete Ducha svatého. A rozvázati i svědčítí hříchův odpuštění, pomoc, posvěcení i dokonání i život věčný tím slovem: Cožkoli rozvázáte na zemi, rozvázáno bude i v nebi, a kterýmž odpustíte hříchy, budou jim odpuštěny. A zase moc se dává nehodným a nepovolným zdravému naučení, zpurným a neustupným zavírati, hříchy zadržovati i zatracení nekajícím svědčítí, tím slovem Kristovým: Cožkoli svázáte na zemi, bude svázáno v nebi, a komuž zadržíte hříchy, budou zadržány jim.

5. Obětování modliteb. Svěřují se vám modlitby svatých tím slovem: Modlete se všelikého času. Abyste je za lid činili i lidu k nim napomínali, potřeby předkládali, modlitby věrných obětovali, přimlavy a připomínání činili, v oběti jedině Krista Ježíše prosíce, aby v něm a skrze něho přijma i učinil. Též modlitby činiti za nevědomí, i za nemoci lidu svěřeného, i za osoby kající, pracující; modlitby činíce, připomínati obět umučeného Krista Ježíše, tváři Boží přistojící. A potom k lidu od Boha sliby zvěstovati a jeho požehnání, a obětovati tudy Krista k svědomí i k naději. Obětovati také duše i těla v posvěcení věrných i srdce právě kajících. Též i dikův činění a chvály i dobrořečení, a všeliké potomní oběti lidu, za lid, neb spolu s lidem Pánu Bohu.

6. Šafářství svátosti. Svěřuje se vám šafářství svátosti tím slovem Kristovým: Aby dával v čas míru pšenice čeledi jeho. A apoštol dí: Já, co jsem přijal ode Pána, to i vydal jsem vám. A podle toho moc se dává, svátostmi službu činiti k svědomí i naději podle pravdy přítomné v Kristu a v Jednotě i k pravdě budoucí věčného života.

7. Moc křtíti. A nejprv moc se dává křtem sloužiti v úmluvě Páně tím slovem: Křtíce je v jmeno Otce i Syna i Ducha svatého. A to děti i rozumu došlé, a však rozdílně. Strany dítek dává se moc vlastně a povinně křtem sloužiti a v úmluvě učiněné u víře rodičův a kmotrův i v slibu jich dítě pokřtiti v Jednotu církve k učení a navedení, i k trestání a t. d. Strany pak rozumu užívajících dává se moc křtem sloužiti k oznámení i k svědectví křtu duchovního rodu nového aneb spravedlnosti z víry v úmluvě nové, k svědomí dobrému i k naději v požívání a uvedení v církev svatou tím slovem: Křtíce je ve jmeno Otce a t. d. A kdož uvěří a pokřtí se spasen bude a t. d.

8. Svátosti těla a krve Páně. Item. Svěřuje se vám ouřad služebnosti svátosti těla a krve Páně tím slovem: To činite na mé spolupamatování. Při nížto se dává vám moc, to což sluší, před ní, při ní i skrze ni služebně činiti, jako slovem

sloužit k pravdě její, k hodnosti, k rozsuzování, k zkušeni, ku památce podle úmysla Pána Krista, jeho zasloužení, milosti i pravdy, účastnosti atd.

Item. Modlitby činiti za hodnost svatou i pravdu míněnou, již lační a žízni hodovníci Kristovi v spravedlnosti Kristově a smrti jeho podstoupené, slovy jeho na místě poselství jeho svátosti jím jednou ustavenou, přítomnou vysvědčiti, a jí hodným k jistotě účastnosti těla a krve Páně požívání duchovního sloužití posvátně.

9. Potvrzení manželství. Svěřuje se i dává vám moc, osoby hodné a řádné upřímě a poctivě k manželství jdoucí k řádnému manželství a k nerozdílnému spojení v smlově slušné a v slibu potvrzovati řečí Kristovou: Což Bůh spojil, člověk toho nerozlučuj.

Přidejž: A tak se dává vám a svěřuje práce ve všem díle kněžství služebného k němu příležitího s těmito výminkami, dokudž v Jednotě této, v poslušenství a v pravdě smlouvy té učiněné státi a ostrihati se budete. A jestliže by i kdo pobloudil, jinam by se obrátil, i vězte, že byt nižádný neodjímal moci té, že jí ven dané nemáte.

Potom ptáni býti mají: přijímáte-li tuto moc danou v povinnosti, abyste v ní práci užitečnou k vzdělání v Jednotě této vedli.

Potom má začata býti písnička: „uslyšíš svůj lid žádostivý, o dobrotivý Otče náš milosrdný.“

Potom napomenouti k modlitbám za jich řízení a potvrzení v nebi, aby Bůh Otec podle svého milosrdenství Duchem svým svatým jich pomazal, řídil moudrostí jeho i moci s výsosti Ducha svého oblékl a darův přispořil skrze Krista Ježíše Pána našeho.

A tehdy má se začíti písnička: „O svatý přijdiž Duše, naplň tvých atd.“

Tu hned klečícím mají ruce vzkládány býti tou formou: Bůh Otec nebeský z milosti rač potvrditi svěřené moci této moci Ducha svého s výsosti a zpraviž v Kristu moudrostí svou a pomaziž Duchem svým, přispoře darův spasedlných v dobrotě své skrze Krista Ježíše Pána našeho. Amen.

Potom mají ustanoveni býti v dověrnosti i ordinování i všickni služebníci Páně a lid přítomný o Božím tom díle a řízení stálém. A na to na vše požehnání má dáti ordinátor v nově zřízeným takto: Dejž vám Bůh Otec požehnání své v Kristu Ježíši, a učiniž skrze vás prospěch v rozmahání díla užitečného k vašemu i k bližních spasení, a naplniž vám sliby své skrze Jezukrista Pána našeho. Amen.

Zatím mají v nově zřízení kněží podati rukou svých star-

ším na důvod svatého dalšího poslušství, a všickni kněží skrze rukou dání přijíti je k svatému tovaryšství a zvláštnímu bratrství. Jahnové pak novým kněžím na svaté poslušství — při podávání rukou zpívají: Tobě předobry Bože a j. případnější verše.

Naposledy má se státi posluhování večerí Páně pro posilnění u víře a důvěrnosti i v práci povolání jednoho každého a k utvrzení Jednoty ducha v svazku pokoje a lásky.

0 hodném kněžském chození v povolání.

Zpráva z sněmu starého.

Dále svoleno jest, aby každý v svém povolání zachovával se v dobrém svědomí, jakož zpráva apoštolská učí. A níže: a nejprv kněží a ti, jenž jiné učí, aby se na příklad vydávali v skutech i v slovích, aby nebylo co trestati.

Item z ouřadu starších nad kněžími.

Zpráva z povinností jich.

Napominání býti mají kněží často k hodnosti své, a aby svědomí dobrá měli, požívajíc rady i pomoci. Item. Napominání býti mají k modlitbám, k obecním i k obláštním, k čítání i k učení, zvlášť ráno, když jsou na místě, k přemýšlování v zákoně, své i lidské povinnosti, k opatrování lidu a k zpravování osobnému při bytu, živnosti, svobody neb jiné povahy při manželství, při požívání světa i při požívání časných věcí.

Item. Napominání býti mají k procházení zborův podle příležitosti práce.

Item k vážnému a ctnostnému obcování a k uvarování vši zlé tvárnosti i příčin k lakomství, k smilství neb jiných hříchův.

Item. Napominání býti mají, aby upřímý úmysl měli, svěření svému dosti činiti, lidu věrně bez lenosti sloužiti, a aby snášeli a mnoho trpěli, nemstili se pod službami nebo klíči, ani se vzhůru zpínali neb chlubili; lidští služebníci a ne páni přísní aby byli, lidi a ne břicha svá pásli.

Item. Tajnost v svěřených věcech aby měli, soudům spravedlivým aby se učili, přijímání osob aby se stíráhli.

Item. Když svazují neb rozvazují, o to aby modlitby činili, aby to nebylo odporné Bohu ale sjednané, a aby to mocné bylo a v nebi potvrzeno.

Item. Každý svůj zbor i zvláštní osoby v potřebách aby modlitbami Bohu obětoval.

Čistotu myslí i skutků aby zachovávali, a hotovost měli v hodnosti svědomí dobrého vždycky ustavičnou; neb se vždy nahodí, co obětovati a za koho.

Žen zvlášť mladých ovšem podezřelých i s nimi obcování samotného, i řečnování s nimi besedného a lehkého se varovali, a v potřebném mluvení nad smysly svými panovali. Hleděním, mluvením i bytem poctivosti následovali jako ti, jenž státi mají za lid k Bohu a zase od Boha k lidu poselství dítí. A aby sobě často epištoly k Timoteovi a k Titovi a zjevení o sedmi zbořích čítali a jimi se zpravovali.

Item. Aby naději v Bohu živém měli a práce tělesné pro utikání prázdnoty, lhostejnosti, neb pro odpočinutí vedli ti, kdož dělní a živní jsou. A kdož jsou zaháleví a prací duchovních mnohých nemají, aby pro uvarování prázdnoty i pro příklad i pomoc živnosti pracovali rukama svýma, což dobrého jest, v tom se vystříhajíce spravedlností svých, pro něžby spravedlnosti Boží, k níž se zavázali, činiti nemohli. Také zase hleděli, aby nájemníci nebyli, ale dveřmi úmysla přímého všedše ovcem pastvy, a ne své a svých věcí hledali. A kdežby toho pohodlé nebylo, aby přeč neběželi, ale vydávali se jako služebníci Boží ve mnohé trpělivosti, a zdí se postavovali za dům Boží a strážní byli věrní lidu Božího, bdíce bedlivě jako majíce počet vydati za duše Bohu, k čemu je měli přivésti. Item. Při služebnostech žádných výmyslův ani proměn bez dotazu starších nečinili. Item. Kněží mladí aby nepřijímali lidí k svátostem leč s povolením, ani svědomí při manželských bězích slýchali, leč komu zvlášť bude půjčeno od starších. Item. Več by v zpovědech uhoditi nemohli, mají zpověď odložiti a bez jmenování osob s staršími se o to raditi. Item. Tajně hřešící a tajně se vyznávající nemají trestáni býti zjevně kázněmi zjevnými ani pokorami, ale kněz s svědomím jich má za ně i s lidem se modliti a obět obětovati a vyloučili, ať jest opatrně, zvlášť při manželích. A o to má radu bráti. Item, před posluhováním má se sám rozsouditi, zkusiti, střízlost i žádost čistou míti, a nemá-li nic hrubého a rohatého, ani srdce zlostného a nepokojného atd., má proto za své nevědomí a za svou nemoc i za svou nehodnost nejprve sám modliti se, i za to milosti božské žádaje, aby Bůh skrze něj službu v posloužení učinil a lid způsobil.

Item. Máli kdy kázati neb zpravovati, vždy aby k Bohu věrné zření obracel, aby on ústa otevřel, slovo dával, jazyk zpravoval a srdce lidu otvíral i užitek činil. Po mluvení pak aby od Boha žádal v tom požehnání lidu. A při tom při všem

má pilně připomenouti oběť Krista Ježíše za sebe i za lid k Bohu, a vstana v slibích Božích požehnání od Boha v Kristu žádostivě oznámiti.

Item. Pomněti sluší na skutky ouřadu, jenž jsou: zvěstovati, učiti, souditi a zpravovati, v svědomí a v naději ustavovati neb zanechati; v tom pásti a ostříhati k věčnému životu. Item, mysliti má před posluhováním, čímby připomenouti mohl příčiny posvátného ustavení těla a krve Páně i přijímání a čímby mohlo poslouženo býti k známosti hodnosti lidu k tomu a k jakému konci mělby požívati a s čím domův jíti. A tak aby lidu před posluhováním svátostí posloužil slovem k rozsuzování, k zkušení, k střízivosti, k žádosti nábožné, a tak ku přípravě hodné.

Potom za moc a za posílení s výsosti žádati, aby Kristus svou účastností příbytek měl, a člověk v něm nalezen byl, nemaje své spravedlnosti, ale aby došel z zasloužení těla jeho umrtveného a z vylití krve jeho účastností Božské spravedlnosti, a jí krmen byl i napájen v milosti a v pravdě u vnitřním životu, v svědomí i v naději.

Potom, aby přispojení dáno bylo darův podstatných, skrze něž se dává účastnost milosti a pravdy spravedlnosti; potom za hodnost chození povoláním v té spravedlnosti, potom za všelikou ctnost víry a spravedlnosti; potom aby v církvi chodili jednomyslně v jednotě, v svazku pokoje etc; potom modliti se za odpuštění hříchů a ospravedlnění všech hodovníků, a za hodnost svatou k užívání svátostí; potom ustavě lid v dověrnosti a potěšíc svědomí jejich svatým rozhřešením z moci poselství Kristova; za tím již kánon říká a slovy na místě Krista poselství jeho diti u vysvědčení chleba tělem jeho a kalicha krve jeho; potom dobrořečiti s lidem v připomínání dobroty s chválami a s díkčiněním. Sám víru sprostnou maje podle vysvědčení slov Páně i přijímati a počestnost, vážnost i rozšafnost maje, lidu stojícímu neb klečícímu poctivě má přisluhovati. A před tím i potom oznamuje úmysl Kristů a konec všeho posluhování. A toho všeho zpráva šíře vypsána k soudu dána leta Páně tisícího pětistého prvního. I usouzena tehdy, i potom několika sněmy s tou výminkou, kteříž kněží s to býti mohou, aby podle ní služby posvátné činili, a kteřížby nemohli s to býti, aby první zprávy požívali, při kteréžto zprávě místně ukázáno, co, kdy, pokud mluvíti neb činiti.

Item. Posluhování kdy mají činiti, aby ne samým časem míry činili ale potřebou lidskou. A víc se k tomu lení a méně dbánliví klonili, aby častěji posluhování činili. Při smyslu pak svátostí i posvátné služby i požívání aby učeni byli, majili věrní pastýři býti.

Item. Mají navštěvování býti od starších, a měllyby kdo proti nim při neb žalobu, aby od nich souzeni i opatrování byli, kdyžby se sami smluviti nemohli. A časem slušným i jim svěřené zbory projíti a právěli se děje, opatřiti.

Z sněmu před zřízením. Kdožkoli z Bratří jsa nomenut, obelán neb žádán první neb druhé, a nechtělby před Bratřími státi k žalobám neb k vinám jemu od kohožkoli daným k zpravení se toho, a chtělby tak své vůle požívati, aby s takovým neobcovali, ani s tím, kdožby to věda chtěl přes to s ním obcovati.

Item. Aby pomněl na dvoje posvěcení své: jedno strany vlastního svého spasení, v němž s jinými rovnou přijal milost, při přijetí a na smlouvu, kterouž činil v odříkání i v přiříkání a t. d. odkudž má hodnost míti; druhé, pamatovati má na druhé posvěcení, jímž posvěcen v úmluvě k ouřadu kněžství služebného. Item. Žádný z kněží s žádným o nic se před světským nesoudili bez povolení starších, ani se v lékařství neb světské řízení dávali, ani v panské služby aneb pro živnost v obchody, a aby bez rady starších nic nekupovali na zemi.

Item. Potřebujili doma neb na cestě, aby potřebou opatření byli.

Item: Aby se neprocházel do jiných krajův neb zborův k zvěstování neb k zprávě bez povolení starších neb zpravce toho kraje, potřebujícího jeho pomoci. Item svědomí v cizých zborích nemá vyslychati.

Z sněmu před zřízením. Kněz aby sám žádný nechodil, ale aby jemu od starších byl způsoben tovaryš hodný putování, aby svědectví při něm hodné bylo, aby všudy bez ourazu byli. Item. Kdežby přišli a zdáloby se pobýti, aby se prázdnoti varovali, ale aby se vždy zaneprázdnili něčím potřebným. Pakliby mohl a uměl některým dílem pohodlným hospodáři pomoci, aby hotov byl, též i tovaryš putování jeho na místě pobytí, aby podělal řemesla neprázdně.

Item. Bratří mladší protulování po krajině nikam aby nesměli činiti, leč z hodné potřeby s oznámením a s svolením starších i s odpuštěním.

V témž sněmu proti lakomství. Item. O kněžích, kteřížby byli, aby všech příčin lakomství se varovali, aby knih ani peněz nad potřebu neshromáždžovali. Item. Kněz co by potřeboval ku pokrmu, k oděvu, k knížkám kterým, na stravu cesty, to má z dluhu lásky jinými opatřeno býti, aby v tom jemu nedali nedostatku trpěti. A protož aby bratří neb i sestry zbírání neb skládání podle vůle laskavé u Bratra v tom kraji zvoleného měli obyčej vždy činiti. Z kteréhožto sebrání aby nejprv opatření byli kněží věrně s lidem pracující, druhé

na poselství k bratřím potřebné, třetí, aby nuzní bratři i sestry z toho skladu opatrováni byli.

Z svolení po zřízení. Také ve všech pohodlných věcech tělu, kteříž se spolu svolili, aby zvláštnosti neměli sobě osobení statků neb peněz, a tak nížádných věcí příkladem prvních vůdci křesťanských, o nichž psáno, že jsou všechny věci opustili, a opět, že všechny věci vespolek měvše, žádný svého nic nepravil býti vlastního, ale jakož komu potřeby bylo, tak dělili. Neb to jest věc hodná a slušná, nejprv těm kdož poselství dějí v službě Pána Krista, aby při pokrmu skrovném a oděvu rovném zůstávali, a v tom se Pánu Bohu dověřili, je muž jest péče o nich. Protož všech věcí zbytečných aby odbývali, ale na potřebě slušné doma i na cestě aby dosti měli, jakožby jim učiněno bylo a ku pohodlí dáno od těch, kterýmž přísluší.

Protož potřebí jest bez péčování býti, ale všecku péči na Pána uvrci, a což dopustí trpěti s milostí hlad i zimu i trápení, vězení i smrt příkladem prvních vůdci křesťanských; a tak má zřízení býti a světa opuštění. A kdož má statek světa, učiniti s ním, jakož písmo káže zákona Božího: Chudým rozdávatí, a vespolek se podělovatí, a rukama svýma dělati, což dobrého jest. Ale takovým nejvíce sluší, a nejlepší jest dary Božími v slovu Božím pracovatí, učice bližní a modlitby činíce, aby jim Pán Bůh zrůst v duchovním životě dal, a pak časem aby podělali a úsilé svého požívali, a pakli co zbude, bližním udíleli, pakli se nedostane k potřebě hodné, vzali od spolubratří jednomyslných v tom svolení, a ke všem tak se měli, jakžby bylo k vzdělání a ku polepšení, nedávajice ourazu a pohoršení při všech věcech, což na nich jest.

Toto svolení bylo obecné kněží s jinými obecnými, kteréž dlouho státi nemohlo. Protož již na samy kněží přišlo, aby oni k němu nejblíže stáli, tak aby nic svého neměli, ale vůbec vše a což kdo má neb požívá, aby to podle vědomí starších šlo a jeho aby nebylo atd.

Mají-li kněží peníze chovati?

Leta Páně tisícího čtyřstého devadesátého osmého: Kněží aby bývali i z manželův. A živnosti své kteříž mohou vésti z svobodných i z manželův, aby vedli bez znamenitého obmeškání ouřadu svého. A mohou-li co sobě přichovatí z výdělkův svých, aby přichovali aneb měli by co po přátelích.

Než svobodní aby neobráceli po smrti než na spolubratří pomocníky též práce, leč s povolením jiných, zvlášť přišel-li by k penězům který skrze službu a svou věrnou práci.

O poručení na chudé.

Item. Poručilliby kdo co tajně na chudé neb osobě které z kněží poručiti chtěl. Což tajně na chudé se poroučí, aby to do měšce obecného kraje šlo, lečby přítomná jaká potřeba byla přítomné nouze.

Item. Osoba žádná z kněží aby nebyvala při poručení. A cožby které poručeno bylo, aby se v tom svým starším oznámila. A není-li jí přítomně potřebí toho, aby vzato a zapísáno bylo ku potřebě potomní její a umřelali by, aby potom tu zůstalo.

Item. Starší ten podle rady sobě přidaných starších kraje má hýbati tím prvotně na ty, jenž s lidmi pracují, netoliko na kněží ale i na nejnížší. Item. Domové společného shromáždění učedníků aby tím chováni byli. A ten dlužen bude počet dávatí svým tovaryšům buď v kraji oblašt, buď vsněmu jedni druhým, přivezmouce k sobě některé z ouzké rady.

O zborích.

Proč zborové býti mají a lid věrný jich neopouštěti?

Příčiny tyto: Nejprv strany zprávcův, aby svou povinnost v službě všem vůbec mohli plniti v učení, v kazání, v napominání, v trestání aneb v službě slova Božího, v službě modliteb, v službě i posvátných věcí.

Druhé, strany lidu aby lid povinnost svou společně činil při slovu Božím, při modlitbách, při posvátných věcech, k nabývání i k požívání i v trvání v podstatných věcech k spasení, a tudy pomoc maje přijíti mohl v té pravdě k životu věčnému.

O zastavení zborův usouzeno leta 1504.

Co se zborův zastavení mocí světskou dotýče, přijdeli, na tom zůstáno, aby za některý čas, jakž kde příčiny ukáží, ponecháno bylo. A mezi tím aby všudy hospodářům rozkázáno bylo, aby po domích všudy jeden každý s svou čeledí věrnou v neděli uprázdnil se ráno i o nešpořích, když kde kteří obyčej scházeti se mají, zavrouce se. A umili hospodář aneb kdo jiný čísti, aby něco přečetl a slušně-li, aby i písničku zpívali aneb něco promluvil, aneb to vše spolu učinil a napomenul k modlitbě.

Item. Aby doma své děti učil. Item, po času slušném, kdyžby mohl a měl býti zbor tajný, aby ne ve mnoze byl ani z rozličných míst dalekých ale pomalu a zvlášt posluhování.

O naplnění nedostatkův v zbořích.

V témž sjití zůstáno při zbořích, při nichž nedostatkové jsou strany učitelův: Zdá se, žeby tudy to mohlo napomoženo býti, aby kněz, můž-li býti, sám, neb má-li pomocníky, každou neděli po pořádku zbory navštěvoval, jednou samým slovem, druhé posluhováním. Item. Časem starší kraje, nejméně jednou v rok.

Z sněmu před zřízením o čítání zákona.

Při čítání zákona Páně aby se vážně měli. A zniklaliby která odpornost o rozumu slov jeho, aby pohádek nechajíce na staršího toho podali, a tak lásky mezi sebou neurazili.

Z sněmu nadepsaného leta 1504. Co se tkne čtení a epistol nedělních, neměli jsme ani ještě za zákon uložený všem, by někdo nemohl něco jiného, cožby se zdálo za potřebnějšího, přečísti, ani zase zastavovali jsme, ani ještě, kdyžby řeč příhodná byla, aneb někdo mohl neb uměl z ní potřebně promluvíti, by přečtena neměla býti.

Při čítání knih doktorských.

Knihy, kteréžby u nás byly, neb mezi námi nalezeny doktorské, neb které kroniky, neb jakákoli napsání neb traktátové krom biblí, pilně má znamenáno býti, že ne proto jsme je mezi se pustili aneb je mezi sebou trpíme, abychom jimi zcela se zpravovali, než že při něčem hoditi se mohou; neb jsou některé věci užitečné, zvlášt co se tkne o Bohu, i mnohé o životu mravném. A více proto někteří z našich je čítali, aby jich spisům vyrozuměli, a čím co provodí, toho došli prvé, nežby na nás s těmi důvody vystoupili, o kterýchž bychom neslychali, a abychom před jich důvody a smysly opatřiti se mohli.

Protož nechtělbychom, aby v nich čítali ledací, kdos buď v latinských nebo českých, lečby komu to bratří svěřili, kdoby mohl jich sobě neb jiným k dobrému požití. Neb co můžem rozuměti, málo jsou kteří spisové neb traktátové, by v nich nebylo přimíšení škodlivých a některých bludův i lží pouhých. A zvlášt co se tkne nových sepsání od římských od někte-

rého sta let až do tohoto času, jako Tomáš z Aquiny a k tomu podobní, jenž jsou nemálo proti zdravému smyslu víry Kristovy a naučení spasitelnému položili.

O věcech svatých služebných, a nejprv o slovu Božím.

Z listu královského.

Z též studnice víry věříme o všech služebnostech církve svaté. A nejprv o první a největší služebnosti, prvotně církvi svaté dané k prvnímu sloužení čtení svatého, jenž jest oznámení milosti a pravdy skrze Krista Ježíše zasloužené, kteráž z milosti Boha Otce zvoleným skrze dar víry Ducha svatého duši k spasení dává se. Potom vyznáváme z potřeby býti církvi svaté k službě slovo zdravého učení podle smyslu víry, skrze co člověk poznati, dojíti, požívati má té pravdy, a v ní státi i setrvati k životu slávy.

Z sněmu 1488. Jakož jsme napřed při člancích víry napsali, tak jakož srdcem vyznáváme a pravíme, že žádný křesťan věrný nemá svátostmi pohrdati, ale jich s vděčností užívati z potřeby spasení svého, lečby jich beze lsti dojíti nemohl v té pravdě, v kteréž jsou od Pána Krista vydány.

O svátostech.

Dvě svátosti zjevně všem ku potřebě s výminkou k spasení od samého Krista ustaveny jsou, totiž křest a chléb a kalich Páně. O prvním dí: křtice je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého; a opět, kdož uvěří a pokřtí se, spasen bude. A nenarodili se kdo z vody a z Ducha svatého, nemůž vjíti do království nebeského. O druhém svědčí tři evangelisté a svatý Pavel řka: Já vzal jsem ode Pána, což i vydal jsem vám a t. d.

Co svátosti v sobě zavírají?

Svátosti v sobě zavírají znamení a pravdu znamenanou posvátně, mocně a právě v poselství Krista Ježíše a církve svaté. A že zavírají v sobě znamení svatých věcí; neb jsou viditedlná znamení nevidělé milosti a pravdy v Kristu, v církvi i v duši věrné.

Dvoje pravda svátosti.

Svátosti pravda dvoje. Jedna podstatná, jižto netoliko znamení ale i znamenáně neb posvátně jsou, a druhá posvátná,

jížto vlastně jsou. První podstatná pravda, jako druhé narození duchovní Kristem zasloužené, z víry darem Ducha svatého dané, způsobení pokrmu a nápoje chleba živého, těla a krve jeho v umučení a v smrti z milosti a dáni, z víry a z poslušnosti víry účastnosti, i požívání jeho k životu věčnému. Těmito pravdami nejsou svátosti podstatně, ale posvátně, mocně a právě. Pravda pak příležitá jim vlastně jest moc a svědectví jisté v poselství Krista Ježíše, způsobení pravdy, dáni i užívání v úsudku jeho. A ta moc původ má z ustavení Pána Krista, z úmysla přímého přítomného, z služby, modliteb i z slov smysla zdravého, skrze něž hodným svědčí se pokoj, a naděje utvrzuje se v Kristu v svědomí dobrém v rozmnožení milosti, osvětlení hojnější víry, i milování k Bohu i k bližním vzbuzenější, i procítění žádosti k věčným věcem, odkudž bedlivost svědomí, rozsuzování i zkušeni, pravdy nabývání, pokání i opravování, ospravedlňování, povinností sluh i obecných činění, a tak o jiných milostech, jenž je Kristus činí skrze službu tomu, jenž podstatu svátosti má a způsobuje hodně k posvátnému přijímání.

Z sněmu přerovského 1849. V kterém smysle má býti slouženo? Otázka s odpovědí. V tomli smysle má svátostmi slouženo býti, že komuž jimi slouženo, že pravdu Krista a církve svaté jimi přisvědčujeme, čili že to v Kristu Ježíši připraveno věřícím svědčíme, což živlové svou příkladností posvátným způsobem v sobě zavírají. Než oni sebe zkuste co jsou, kdež nám krátce když se nebezpečnosti předloží jim, napomenuti jsouc a vystřeženi, aby byli trpíni a poručeni Bohu asobě, do níž zjevně a důvodně nebude hříchu shledáno při nich.

Odpověď. K tomu má svátostmi slouženo býti k oběmu, než při kterýchžby osobách bázeň byla, že snad pravdy svátosti podstatně podstatně nedošli, u vnitřním opravení i zevnitřním obcování, aby obláštne jich nebezpečnosti bylo předkládáno, jakož svrchu dotčeno, aby k soudu sobě nejedli. Než co se tkne tajnosti nám nevědomých, ty mají Bohu poručeny býti.

O přijímání.

Přijetí jest troje. Jedno k poslušnosti Jednoty a řádu jejího v celém přísluhování a zprávě duchovní, druhé do zboru k slyšení slova Božího, třetí k svátostem. Máli přijat býti kdo k poslušnosti, přijímání naučení, napomínání, výstrah i trestání, musí dověrnost míti o Jednotě té, že v ní pravda služebná Kristova jest, již poddán býti má, pro niž má i v ní býti. Též máli do zboru přijat býti, má proto jíti, aby slovo Boží

slyšel a skrze ně podstaty víry, lásky a naděje došel u vnitřním životu, a došlé se dověděl a požíval, skrze co i ku přijetí k svátostem měl by přijíti.

K třetímu přijímání má pravdu podstaty míti víry živé v plnosti její, a v ní úmluvu učiniti a posvěcen býti, a podle toho i přijat k požívání svátosti, a skrze ně svědectví poselství Krista Ježíše účastnosti i církve svaté. A kdožkoli toho pořádku neotřihá, nemůž hodně a užitečně a v pravdě přijat býti. A tu příčina znamenitá dává se kněžím, že toho neotřihají rozdilu velmi potřebného, protože musejí i s lidem blouditi.

Soud, podle čeho lidé nejniž měliby přijímání býti.

Co jest obecného, podle něhož se oudové církve shromáždují, ješto při komž by se to nalezlo, každý by měl v tovaryšství a Jednotě ochráněn býti, než proto nemoci a vyvinutí aby trestány byly.

Odpověď. Toto jakož svrchu napsáno, že částka církve svaté obecné jest shromáždění lidí u víře Pána Ježíše Krista podle nynější přítomné spravedlnosti: a tak, když člověk zvěstování pravdy neb učení Pána Krista přijímá i jemu, věří a chce jeho činitel býti, k naučení také i k trestání se poddává, a částkou toho dokazuje a k budoucímu poslušenství se zavazuje, dokudž v tom zůstává jsa přijat, má za ouda církve držán býti. Pakli není přijat a bylby v tom stálý, mělby přijat býti. Než v jakém pak kdo srdci se ozývá, k tomu Boží soud jest. Byli-li jsou za oudy církve Ananiáš s Zafirou a Šimon čarodějnik? Ačkoli zprávce a učitele dokonalého rozeznání mezi zlým a dobrým nemají, však dokudž se koli lidé poddávají, mají je učiti, napomínati i trestati, pokudž by k jich opravení rozuměti mohli; než u víře proto i v ctnostech nemocné aby přijímali. Také nedošlé rozumu, ješto by dobrému rádi povolní byli, kdyžby jedině rozuměli. Pakliby kdo z takových v nejednomyslnost všel proti těm, jimž se v poslušenství poddal a zavázal, a v tom by trval směle a neustupně, anebo od nepravosti sobě známé, již jest každý povinnem odvolati, nepřestal skutkem neb nejmén odvolením, aby se proti tomu bojem postavoval, anebo jsa trestán i nechtěl podán býti, mohou se jeho odčísti.

Rozdíl mezi oudy nemocnými našimi a světskými nábožnými.

Otázka. Čím jsou nemocní a nepoctiví oudové církve rozdílni od světských poctivých a dobrých, poněvadž takoví

zlí účinkové nalezení bývají na dobrých? Což činí zlí? Pro kteréžto věci víry i lásky se odsuzují? Který bude důvod milování Božího v nich a víry živé a pravé? Tento, že mají vůli dobrou, kteráž jest opravená milostí Boží, a stálý úmysl, a mnozí jiní skutkové dobří, pravé jich pokání, pokorné jich přijímání bratrského trestání, a že trvají v kázni, ješto je Bůh divně tresce podle vin jich v tomto životě, aby duše jich častokrát jako pekelné muky trpěla.

Neb který se člověk neozývá k hlasu Božímu ani zvlášť pilností má k dobrému, by vzbuzoval žádosti srdce k tomu, aby se líbil Bohu a vůli se napravoval k tomu, aby poznával co Bůh chce; než čemuž jest obyčejem zvykl, podle jiných to činí v sloužení Bohu i v žádostech světa s obcí srovnáváje; a aniž co jiného před se beře, než aby tak dokonal běh života, jakž obyčej lidem: v takovém jest víra mrtvá. A pakli kteří k Bohu neb k dobrému jakou horlivost mají, a třeba se od obecných lidí náboženstvím oddělují; než jestli to podle vůle své a nálezův lidských činí, a k hlasu Božímu se neozývají ani v ponížení vůle Boží hledají, moudří jsouce a spravedliví před očima svýma a tvrdé šíje v tom, co by Bůh chtěl: v takových jest láska omylná. A takoví, ačby byli poctivých obyčejův a dobrých tvárností, i mnohými by skutky převyšovali jiné, jsou kromě základu, na kterémž jest církev vzdělána, jenž jest poznání pravdy Krista Ježíše a zamilování a vůli napravení moci Boží, aby se člověk v srdci k hlasu Božímu ozýval, a vůli poddal ve všem vůli Boží, a v duchu se od světa oddělil a oudy církve zamiloval i to, což od Boha dobrého mají.

Co předloženo k přijímání býti má?

Při přijímání do zboru, ovšem k svátostem, zvláště těch, kteřížby měli proměnití místo nebo živnosti a t. d. hodné jest každému předložiti ono písmo: Synu přistoupě k službě Boží připrav duši svou ku pokušení. A opět ono: Jedni druhých břemena neste; neb Pán Ježíš způsob služebníka přijal. A každý jeho služebník podle možnosti má následovati Pána a mistra svého šlepějí. Neb apoštol oznamuje, nač křest má přijat býti; i dí: Zdaliž nevíte bratří, že kteřížkoli pokřtěni jsme v Kristu, v smrti jeho pokřtěni jsme; spolu pohřbeni jsme zajisté s ním skrze křest na smrt, aby jakož Kristus z mrtvých vstal skrze slávu Otcovu, tak i my abychom v obnovení života chodili. A opět: Budemeli spolu trpěti, budem spolu i královati.

Protož napomenutí a výstraha mnohá potřebná, neb řídký se z mnohých tak rozumný nalezá, aby tím úmyslem přistu-

poval k službě Boží, a podnikl řád mezi lidmi Boha bojícími, aby opustě marné náboženství i práci škodlivou, při službě hříchův i při dobývání živnosti, obmýšlel sobě užitečné při službě ctnosti, dobýváje sobě živností práci, jakož dí: Díla rukou tvých jisti budeš. A opět: Dělej, usiluje rukama svýma, což dobrého jest, aby měl odkudby mohl udělití nouzi trpícím.

Pakliby nemohl práce mnohé vésti tělem pro starost neb pro mdlobu a byl chudý, ale aby práci vedl v duchovních věcech, nejvíce v častých modlitbách za se i za obecné potřeby. A umělliby neb uměla, mladé aby hospodářství učil neb učila opatrnosti, dítky kolébala, a čímby mohla, aby posloužila; a bohatší, též pilní jsouc modliteb, snadně chudým udávali z statků svých, lidí dělných i jiných pro jich nedostatky nepomlouvali, ani klevet přijímali, ale raději zastavovali a podle onoho písma činili: Vidiš-li bratra hřešícího, pros zaň. A jestližebý jiní neučinili jim toho neb jiného, aby se nehoršili, ani v dobrém umenšovali, vědouce, že každému bude odplaceno podle skutkův jeho. Neroďte, dí, opět blouditi, Bůh nebude zklamán, co bude kdo síti, to i žíti. A pakliby kdo ochudl, neb k nezdraví přišel pro plnění vůle Boží, aneb kterak koli v potřebě své nebyl opatřen slušně od jiných, aby nechaje postihání jiných a vinění zpomenul na Sazara, že jemu ta veliká, za našich časů neslýchaná nouze neuškodila, a sláva a hodování bohatce nač přivedla. Protož pod takovými výminkami mají přijímání býti lidé ke křtu i k jiným svátostem, aby v čas potřeby mohli říci s apoštolem: Napřed jsme pravili vám, že trpěti máte; a opět: Nejsou hodná utrpení tohoto času a t. d.

0 přijímání bohatých urozených.

Zdá se spravedlivé, kdožby z bohatých, z urozených, z moudrých nebo z učených mohl přijíti učení Pána Krista nebo apoštolská na nízkém stupni, o němž apoštol dí: Bohatým tohoto světa příkaž, nevysoce smysliti, a t. d.; vyšší stupeň, vše rozdati chudým; a kdo chce býti moudrým, budiž bláznem: a jakož napřed řečeno, kdyžby se k naučení i k trestání poddávali a zavazovali, a nad některé chudé nebo hloupé, neb s nimi zároveň zachovávali neb zachovati chtěli, hanbu i nebezpečnoství s námi podstupující, že bychom my také neměli sobě se líbiti ale bližním svým, a učiniti podle onoho písma: Není přijímání osob u Boha, a u nás také aby nebylo. A poněvadž na Pána Krista hanění hanějících přišla pro spomáhání hříšníkův i hříšnic, zjevných i tajných; kdo jsme pak my, abychme Boha i církev, i sami se před hanbou zachovati

mohli i před škodou? Poněvadž i při nejnižší živnosti, jako při přeslici, při tkadlecích jest nebezpečnosti, a nevěra i faleš se nalézá; při chudých hodování, rozkoš a pýcha, soběvolnost, nedůtklivost; a zase při bohatých, urozených, moudrých pokora, trpělivost, povolnost: hodné jest tedy přebírání poručiti andělům na skonání světa aneb blíže na světě vinařovi. Poněvadž církev svatá přirovnána jest vrši puštěné v moře, shromazďující ze všelikého plodu rybího, a poli pšeničnému, kdež se nalézá i koukol mezi pšenici; a hned za Pána Krista i za apoštolův byli zlí mezi dobrými, bohatí mezi chudými; též v počátku shromazďení našeho ještě v malém počtu lidí; ovšem pak bez toho není ani bude, poněvadž se lid shromazďuje, a časové se prodlužují, a dlouho býti dobrému, pracné jest: protož pastýři, bdíce nad stádem, sobě i lidem zjevné zlé trestati mají; neb jest to právo a dluh lásky všem křesťanům, o němž dí Pán Ježíš: [Pilně znamenaj, zhřešili bratr tvůj a t. d. aneb: Vidišli bratra svého hřešícího, pros zaň. A poněvadž obecný bratr má trestati sobě rovného, nadto ten zavázán to učiniti, kdož má bdíti, jako počet maje vydati za duše jiných, však tak, jakž vzal kdo dar a milost, jakož něco toho dotčeno při tom: Kdožby chtěl nařknouti vinou někoho, má se důvodem opatřiti. Neb toto má váženo býti, že tuto znamenitě dí, pilně znamenaj; neb, vidiš-li bratra hřešícího atd. a nedí, slyšel-liby, nebo domnívalliby se, aneb obával, žeby bratr zhřešil, potresci ho; neb jedna řeč jest půl řeči, jedna pře půl pře. A neb přijma počet z domnění, kterězby měl z vidění, z slyšení, pověda své zdání při tom nebo výstrahu, jak by potřeba byla, aneb jakž by se kdy zdálo neb událo, má každý míti pokoj s bližním svým. Pakliby někdo, zvlášť pastýř nebo zprávec znal jistě některá nebezpečnosti snad i hříchy při někom, má každému povédino býti jeho nebezpečnosti nebo hřích, by pak byl nevelmi známý, a to vděk nebo nevděk. Kteřížby pak po trestání řádném neopravovali skutkem ani rozumem, než volí, a též zas kteřížby opravovali skutkem proti vůli i proti rozumu svému, má mnohým z nich poslouženo býti všemi svátostmi s doufáním. Ještě i těm některým, ještoby neměli ani vůle, ani chtění živého neb opravdového ke všemu, čemuž by učeni byli v zbořích; ještě podle příčin po stranách, po osobách. Neb někteří nesrozumějí ani uvěří některým věcem dost potřebným, jedni pro hloupost, druzí pro rozum, a třetí proto, že nám z ust a jim mimo uši.

Protož musejí přijímání býti nemocní u víře, ovšem pak nemocní v ctnostech. Cožby pak bylo s hříchy nám zjevnými, a jim neb jiným tajnými, těm posluhovati s čitelnou lítostí a snášelivostí. A to máme činiti z prikázání Pána Krista,

jakož dí: nechtež obého růsti až do žní. To pak učině ti neb ten, komuž nejvíc příležití, učiní dosti spravedlivého od sebe. Než při věcch, kteréž mohou dobře neb zle činěny býti, jako chování peněz, dobývání živností při jídle a pití, učiníc výstrahu a dadouc naučení nápodobně k tomu, jakož Pán Ježíš učinil při postu a při almužně atd., ostatek Pánu Bohu poručiti a svědomí lidskému; nebo při takových věcch a k tomu podobných hodné to na péči míti, což Pán Ježíš dí: Neroďte souditi atd., neb nedokonale poznáváme.

0 nebezpečství při přijímání.

Nebezpečství pak, kteráž jsou při přijímání k svátostem bohatých, i při trestání chudých, ješto bývají s naší hanbou a řídko ctí, a jiná mnohá, o nichž písmá zjevného není, měli bychom po mnohé péči a hledání vůle Boží poručiti se samy i své budoucí věrnému stvořiteli, učiníce svolení na některou stranu, věřiti aneb naději míti, že nám nedá blouditi s nena-bytou škodou. Neb dí prorok: Kdož bydlí v pomoci nejvyššího atd., a svatý Petr: Všecku péči uvrhouce na něho. A to by mělo doufání přidati, poněvadž tím, jako i jiným nehledáme svých věcí ale Kristových. A poněvadž v zákoně Mojžišově prospěla oběť, kterouž biskup činil za své i lidské nevědomí; ovšem nám prospěje zasloužení Pána Krista a přímluvy jeho, když budem obětovati duch zarmoucený, srdce skroušené a ponížené za své neumění a nevědomí; poněvadž ho nám zůstává méně, a při něčem víc než židům v starém zákoně. Protož pro takové i větší viny neměli bychom tratiti doufání a slávy, naděje, kteráž má veliké obdarování. Neb pochybování a vrtkání z malých vin oznamuje malé poznání Boha v jeho dobrotě i Krista Ježíše v jeho zásluze. Neb kdož k tomu přijdou, aby byli naplnění poznáním vůle Boží ve vši moudrosti a v rozumu duchovním, tiť rostou v milosti a v poznání Božím, a jiným zvěstujíc milost a pokoj, drží o sobě to, což jiným mluví, jakož dí svatý Jan: Co sme viděli a slyšeli, zvěstujeme vám, abyste i vy obecenství měli s námi, a obecenství vaše aby bylo s Otcem i s Synem Kristem. A toto píšem vám, abyste se radovali a radost vaše aby plná byla.

Podle čeho nejniž mohou lidé k svátostem přijímání býti?

K svátostem aby přijímání byli, při kterýchž mohou znamení vidína býti, že jim dán zákon v srdce, a že k účastno-

sti Pána Krista přišli, aneb že přijímají naučení a poslouchati chtějí, a to na sobě ukazují v přítomných příčinách, když sebe zapírají. Tolikéž kteříž ač nepronášejí na se skrže zapírání sebe, ale když také nic odporného se nenalézá ani smyslem ani skutkem, ač mrtvosti číti k skutkům dobrým a k mrtvení žádostí zlých; však také zjevně zlých když se nenalézá, a že se k tomu ohlašují, že poslouchati chtějí, jakož obecně taková bývají synové a deery bratrské.

Přijetí kajících.

Též také kající někteří po pádech, když jsou tajní, než toliko se knězi pronesli, když praví, že želejí, a opravovati slibují, mohou přípuštěni býti. Než když jich pádové zjeví lidem, tedy nemají; neb netoliko má účastnosti Krista šetrino býti, ale také i vzdělání Jednoty. Také že má posluhováno býti některým, o nichž víc bázeň jest, že účastnosti Krista nedošli, a některým do času aby nebylo, o kterýchž naděje, že došli pro bázeň jiných.

Jinými slovy na touž otázku. Kdežkoli jest naděje domnělá, že snad jest to pravda, aneb že není přítomných zlých věcí při člověku, odporných milosti Boží, a účastnosti Kristově, a obnovení Ducha svatého, a církvi svaté strany služebníkův, služeb neb tovaryšstva, ti mohou přijímáni býti. Odpor milosti Boží, hříchové, modlářští, skutkové těla, marnosti světa, skuteční hříchové bez pokání, odpor oučastnosti Krista Ježíše, mylná naděje z jiného neb v jiné, svá neb zákonníci spravedlnost, odpor obnovení Ducha svatého, marné náboženství. Odpor církvi svaté jest požívání jiných jednot a eizých. Odpor sluhám jest nedověra a nepoddanost; odpor služebnostem nepřijímání naučení atd., odpor dobrému tovaryšství nesvornost, nepokoj, různice, zlí obyčejové, zlé tvárnosti a hříchové proti společné lásce činění. Kdež se ti odporové zjevně najdou, nemá posluhováno býti.

Při osobě padlé v hřích.

Pakli jest osoba padlá v hřích, sluší znamenati, známý-li jest hřích všem čili samému knězi. Jestliže jest známý všem, a jest kající ta osoba, ale že hřích jest urážčivý, sluší od posluhování odloučiti, aneb podlé příčin pokoru raditi. Pakli zpovědníku známo samému, podlé žalosti vyslovené a hotovosti k opravení přítomné, když není něco na překážku svrchu jmenovaného, má padlý k posluhování přijat býti.

Z sněmu starého o témž. Při pokání člověka padlého, při tom se tak vidí: aby se nemělo měkce a lehce k němu, ale něco přísněji k bázni jeho, a to podle rozdílu osob. Neb někdo jest bázlivější a choulostivější a někdo svobodnější. A tak podle toho, jakož by se vidělo Bratru zprávcí, aby nejprv odloučen byl od služebnosti, a tak ne i hned mu byla předložena milost a odpuštění, ale hledání milosti, a to s posty a s častými modlitbami, s předložením toho: Jestliže budeš hledati, mocenť Pán Bůh na milost přijíti. A kdyžby znamenáno bylo od jiných, že věrně hledá, tedy má jemu ukázána býti milost i doufání v odpuštění hříchův. A tak se zdá, že skrze takové věci nebude zastříno ani zasloužení Kristovo, ale napomůž se člověku a bázně se přidá jemu ku potomní výstraže.

Při pádu všechněm i vně zjevném.

Při zjevném hřešení Bratra, jestoby i vně známo bylo, více má vážen býti nežli tajný, a zjevnou aby pokutu trpěl, hanbu maje za to, co jest činil, by pak i zbor zapovědín byl jemu, aby svět znal, že se hříchu místa nedává. A jakžby při něm znali želení a opravení, tak nad ním lítost aby měli a k dobrému zase napomáhali, aby nebyl přemožen zámátkem.

Z sněmu 1506. Kdožby se vyznal z hříchu k vyloučení proň nebezpečného a bylby kající, v té příčině nemá vyloučen býti; než má mu kněz říci, že pro takový hřích, kterýs učinil, nemělby přistoupiti; avšak já tebe nevyklučuji. Přistoupíšli, já podám, než ty věz, jak přijímati budeš. A ovšem nebyloliby číti pokání, a pakliby se radil, co činiti má, má mu rada dána býti opatrná, aby ponechal atd.

V zmatcích manželé majíli přijímání býti?

Zdá se při tom, že nemají přijímání býti k služebnostem zevnitřním. Než pokání se přeje takovým, a to proto, aby se neučinilo proti záповědem Pána Krista: Kdo pustí ženu svou a jinou pojme, cizoloží. A také pro ouraz a pohoršení, aby nebyla uvedena zlá pověst na Jednotu tuto, a příčina aby se nedala k potomním časům skrze to k rozmnožení takových věcí; poněvadž v Jednotě církve svaté všecky věci mají býti podle řádu. A tak ten, kdož má pokání činiti, má-li býti stavín v naději spasení, musí vyjítí ze všech zmatkův.

O poslušenství přijímajících svátostí z sněmu dávního.

V kterémžkoli lidu, od kterýchžkoli zprávcův a pastýřův kdo přijímá naučení a svátosti bere, má poslušenství z víry zachovati, svornost a jednotu v svazku pokoje. Neb Pán Ježíš věda všecky věci, netoliko přítomné, ale i budoucí, řekl: Kdo vás slyší, mne slyší a t. d., znaje to, že málo těch bude, kteřížby uměli spravedlivě souditi a ne podle tváří. Protož z potřeby spasení má zachováno býti poslušenství služebníkům církve, lečby jich kdo neznal. A kdožby se nemohl dověřiti spravedlivého soudu podle řádu Pána Krista, má také nesměti svátostí přijímati od nich.

Leta Páně 1494. Přitom mlaveno jest o svátosti těla a krve Pána Krista, abychom jednomyslně držali a věřili, kdež se tou svátostí přisluhuje podle zřízení a úmysla Pána Ježíše Krista, aby věřeno bylo srdcem a vyznáváno ústy, že chléb jest tělo Kristovo a víno krev jeho, posvátně totiž, figurně neb znamenane, podobně tomu, jako i jiné řeči Páně vypravují, že on jest cesta, dvěře, on skála i beránek. A tu abychom sami rozumějice, co jest tělo a krev přijímati posvátně, lidem to také vypravovali; neb můž to býti při někom, aby jedl a pil duchovně, a posvátně nic, a někdo posvátně toliko a ne duchovně, a někdo posvátně i duchovně spolu, a někdo ani duchovně ani posvátně.

Vyznání v listu psaném králi podle zůstání společného. Z též víry obecné křesťanské, v písmě svatém založené, věříme i ústy vyznáváme, že kdežkoli podle ustavení smyslu i úmyslu Pána Ježíše děje se od služebníků církve vysvědčení slovy Páně, jenž dí: Toť jest tělo mé, toť jest krev má, že ten chléb posvátný jest tělo Pána Ježíše za nás zrazené na smrt, a víno posvátné jest krev jeho vylitá na odpuštění hříchův. To vyznání víry naší má řeč Pána Ježíše od evangelistů i od svatého Pavla zapsanou.

Také vyznáváme z víry, že to tělo a krev Pána Ježíše má přijímáno býti podle ustavení Páně a církve svaté první pod obojí způsobou chleba a vína na památku téhož Krista umučeného i vylití krve jeho, jakož dí: To čiňte na mé spolupamatování. A jakož apoštol dí: Kolikrátkoli budete jísti chléb tento a kalich Páně pít, smrt Páně zvěstovati budete, až i přijde.

1. A to vše pro účastnost pravdy duchovní, o níž svatý Jan Evangelista svědčí. A pro pojištění, dání, brání, přijímání i požívání skrze víru v naději též pravdy Páně, slovy vysvědčené, jakož dí: Vezměte a jezte, to jest tělo mé, kte-

řez se za vás dává, vezměte a píte, to jest krev má, kteráž se za vás vylévá na odpuštění hříchův.

2. Slavena býti má večere Páně také pro společné požívání, když z potřeby věrní a hodní spolu s knězem přijímají mají společně, jakož dí: To čiňte na mé spolupamatování. A svatý Pavel: Kalich jemužto dobrořečíme, však obcování krve Kristovy jest, a chléb, kterýž lámeme, však společná účastnost těla Páně jest. Neb jeden chléb a jedno tělo; mnozí jsme, kteříž z jednoho chleba a z jednoho kalicha přijímáme společnou účastnost.

3. Užívá se pro rozdíl od nevěrných a nehodných, pro zlost hříchův smrtelných v nekání, k trestání a vyobcování jich. A o tom dí svatý Pavel: Nechci byste byli tovaryši ďáblův. Nemůžete píti kalicha Páně a kalicha ďáblův, nemůžete účastni býti stolu Páně a stolu ďáblův. A opět: Vyvrzte zlé sami z sebe; nebo jestliže ten, jenž slove bratr neb křesťan mezi vámi, bylby smilník neb modlář, neb opilec, neb zlojece, neb dráč, s takovým ani pokrmu bežte.

Smysl víry o těle Božím.

A kdožby nechtěl na tom prostém vyznání míti dosti, ale smyslu by hledal, takovému pravíme smysl víry té tento býti, že chléb jest tělo Pána Krista posvátně, duchovně, mocně a právě, a též víno krev jeho.

0 pokloně před svátostí z sněmu před zřízením.

Při služebnostech kněží světa aby všudy v procesích neb jiných jich obyčejích modloslužby se varovali. Pakli by komu z jeho mdloby přihodilo se tvárnost kterou toho ukázati, aby takovému shovíno bylo do času většího osvícení a skutečného napravení.

Leta Páně 1494. Svolení stalo se ku potvrzení prvních starých svolení, aby naši před svátostí kostelní neklekali, buď to v procesi, neb když k nemocnému jdou.

Proč se neklaníme svátosti?

Nejprv, že není k tomu vydáno ani rozkázáno; druhé, že jest zapovědino; třetí, že přikázáno Krista hledati, čenichati i ctíti na pravici Otce v bytu přirozeném podstatně podle víry písem svatých.

Z sněmu leta 1498. Do kostelův choditi a tam poklony činiti, mžli to býti sneseno na kterých, aby s tím v Jednotě byli a svátostí užívali?

Odpověď. Má lidem služba učiněna býti, proč nesluší choditi do kostelův. Že pro bázeň účastnosti toho zlého, od čehož odstoupení jest, a pro svědectví Kristovo proti Antikristu. A že to má za zlé oznámeno býti zvlášt' těm, kteřížby chodili z příčiny chvály, neb lakomé žádosti, neb pro zachování a zalíbení se lidem, neb pro ujiti nelibosti od nepřátel; ovšem pro pokrytství a důvod nedověrnosti celé, ješto Duch Boží praví: Neopouštějte společného vašeho shromáždění. Tedy svého buď pilen a jinému dej pokoj, když k němu nemáš důvěrnosti.

Od těchto věcí se zdržovati.

Na kostely a na světla žebrati, na kněžství pomáhati, kmotrami nedůvěrným lidem býti, svíce k procesi vystavovati, k ofěře po pánu nebo po přátelích jíti. Od těch ode všech věcí mají se zdržovati.

Leta 1500. 0 rozdávání svátosti.

O posluhování. Abychom nejmíc stojícím podávali, a kdež není koho, na péči míti, aby sobě sami brali, aneb se jim na ruce dávalo, a proto aby někde klečícím bývalo, a jakžby kde příčiny ukázaly kposloužení. Při kanonu kněz aby stál a k chlebu i k lidu se obrátil.

0 manželství.

Z listu královského o něm.

Z víry držíme, že dvou osob mužského a ženského polhavi řádné, poctivé, slušné v Kristu a v církvi spojení, zachovájících lože čistého s nerozdílností, jest znamení pravdy veliké, a spojení Krista s církvi svatou a s věrnou duší.

Z sněmu okolo let Páně tisícího čtyrstého sedmdesátého [třetího na tu řeč: Kdo pustí ženu a t. d. V tom lidu židovském Mojžíš pro tvrdost jich srdcí dopustil, aby ženy pouštěli; ale že tak od počátku nebylo. Protož Pán Kristus vydavatel dokonalé spravedlnosti to zastavuje a praví, že kdožby koli pustil ženu a t. d. krom příčiny cizoložstva, aneb také kdož by pro ni nemohl zachovati učení Pána Krista, jakož jinde dí: Kdož pro mne neopustí všech věcí, otce, matere, ženy a t. d. Pak toto přihází se rozličně, ješto podle svých zvláštností má ta věc souzena býti.

Čeho třeba k manželství?

Tyto jsou věci k dokonalému a bohulibému manželství potřebné: Úmysl upřímný, vůle svobodná, hodnost osobná, slib prostý, a snění poctivé a požívání řádné.

Úmysl manželství. Úmysl k upřímosti vede a zpravuje Boží mínění neb dopuštění. Úmysl Bohem míněný jest prvotně plod, proňž dluhu placení, aby manželův prvotně k tomu konci úmysl obrácen byl, a tomu překážky svou ani zdrželivostí ani nezdrželivostí aby nečinili a t. d.: potom dopuštěný po pádu jest lékařství pro nemoc, v níž v nebezpečenství hřícha bývá. A to potud požíváno býti má, pokudž není na překážku plodu, manželce, náboženství, věku, času, řádu, poctivosti.

Vůle svobodná. Vůle svobodná jest, kteráž jiným není svázána, ani jinému kdy právě mocně zřízeně dána, než tomu samému, kohož sobě k manželství zvoluje.

Hodnost osoby. Hodnost osoby dvoje jest: Jedna strany přirození těla, druhá strany duše. K první příležitosti věk ne příliš mladý ni příliš starý, druhé způsob přirozený oudu k placení dluhu.

Strany duše, aby v Kristu a v církvi byla a s touž osobou hledala spojena býti, tak aby v řádu manželském stáli, a aby plod k pravdě vedli, a v pokušení sobě pomocni byli, a Bohu se modlili. Také ta není hodná osoba, jenž se spojuje s krevní osobou, jako otec se dcerou, nebo s vnučkou, nebo s pravnučkou a tak dále; též máte s synem neb s vňukem a tak naskrze po líně přímé; též bratr s sestrou nebo s macechou, nebo se dcerou, a zase sestra s bratrem neb s jeho synem až do pátého kolene; též děd otců nemá pojímati dcery syna svého ni dcery té dcery; aneb dědkyně neb bába syna svého nebo vňuka; též strýčenci nebo sestřenci nemají se pojímati; též syn nebo dcera nemá pojímati sestry otce nebo syna jeho, a též zase.

Těž osoba není hodná, jenžby příbuznost neb bližnost měla. A ta bližnost znamená se ne strany manželův, ale strany krevních přátel, buď muže nebo ženy, a též zase. Ač počátek a původ odtud se leře, jako když kdo pojímá ženu, a jest mi ten na druhém stupni krve, ta mi žena v příbuznosti bude také na druhém, jako i onen krevní. Protož při tom příbuzenství tato zpráva jest:

Kolikéhož stupně tobě krevní jest ten, jenž se žení, tolikého stupně jest příbuzná ta, jenž se vdává za něho.

Jestliže pak já i ty příbuzni jsme, proto, že já pojal bych krev tvou, jestliže z ní urodím syna, ten jest tobě krevní a

není příbuzný, ale jestliže já manžel krevní tvé z jiné ženy syna zplodím, ten ani jest krevní ani příbuzný tobě.

Pakli ty krevní ženy mé syna zplodíš, syn nemění plodu příbuznosti. A tak jestliže bych měl krevní tvou za ženu, a umřelaby, a pojalbych jinou, ty můžeš pojít ženu, dceru té ženy druhé. Nebo příbuznost nepochází mezi krevnými muže. A protož dva bratří mohou pojít dvě sestry od jinud pošlé, aneb otec a syn mohou pojít máteř a dceru. Však pro slušnost věku a řádu případněji jest, aby otec pojal máteř a syn dceru, nežli naproti tomu.

O slibu manželův.

Dobře věrným aby slibův pokoutních a tajných se vystříhali, ale pomněli na svatého Pavla rozkázání: Poctivé pojímání buď mezi vámi. Poctivé pojímání bývá zjevné, zřízené před hodnověrnými a ctnými, zvlášť nejslušněji při oddavcích, a to skrze slova slušně učiněná. Slova slušná jsou slova z úmysla upřímeho, z vůle svobodné, od osoby hodné v přítomném slibu při úmluvě, a jsou tato, jako když muž dí: Pojímám neb беру, neb přijímám tě za svou pravou manželku a t. d. a ona zase též. A na potvrzení toho, že slib činí sobě, dávají sobě ruce neb dary. A ti, bylili jsou hodní a svobodní, již jsou k podstatě manželství přišli, a nemají se potom dělití, ale potvrzení býti, a svadbou tu zjevně osvědčítí, a skutečným přebýváním do smrti některé strany manželství držeti. Pakliby slova byla budoucí, jako: já tě chci pojít nebo pojmu za svou, ta slova, by i slib byl, podle práv lidských, nevízí. Lečby vůle i úmysl a povolení obou dvou bylo přítomné, tehdy slova mají opravena býti ut supra. Pakliby úmysla upřímeho k manželství nebylo, by i slova byla přítomná, před Bohem není než před lidmi, když *) druhá strana měla a má, přinucen bývá, lečby mezi to vstoupilo neb jeho zapletení, neb blízké života zbavení neb něco jiného; jakož nucení k manželství řídko dobrý východ běře.

Pakliby který slíbil slibem pravým a nechtěl potom držeti, ale pojal jinou a s ní obýval, má vyloučen býti, a z rušení slibu pokání činiti, a nemá od ženy, s níž se spojil tělesně, odjíti, a první má rozvázána býti, aby jiného pojala.

*) Zde jest v rukopise znamení = a pak proužek papírový s podobným znamením, na němž jest napsáno: Tuto opět jest cos spleteného, snad takto by mělo býti: Nebo když druhá strana má přinucována býti, již tu dobře nebývá, ale často k tomu přistupuje divné skormoucení a spletení, neb blízké života zbavení, neb něco jiného; jakož nucení k manželství řídko dobrý východ běře.

Pakliby slib pravý obě strany sobě učinily, a potom se sobě nezlíbily z příčiny hodné, mají rozvázány býti, a se propustiti, a pokání činiti, a potom, nemohou-li tak státi, má každý za jinou osobu jíti; však ne bez bedlivého uvážení soudu duchovního i politického.

Pakli by byl slib přítomný, že jí pojímá, a nežby se sešli, učiněn by byl slib jiné budoucími slovy, že tě půjmu, a skutkem by s ní obýval, má z prvního slibu pokání činiti a rozvázán býti, a s druhou, s níž obýval, manželsky živ býti, anebo podle zákona Božího jak cizoložník trestán býti.

Sjiti poctivé. Sjiti poctivé zavírá v sobě oznámení manželství k skutečnému požívání. A to se působí skrze smlouvu, a kněze potvrzení, a svědectví svatby. A kdož jináč činí tajně, ačby i opravdu k manželství přistoupili, úmyslem, volí i slibem atd., však před lidmi nemůž za řádné manželství provedeno býti. A také nebezpečni budou; neb každý z nich bude se moci rozloučiti, když chce, a jiné tolikéž učiniti. Protož dobré takovým raditi, kdož sou ti, aby to řádem slušně opravili. Pacholek před čtrnácti lety nemá k manželství přistoupiti, ani děvka před dvanácti, ani ten, jenžby oudu zdravého k skutku neměl. —

A kdež se řádně sejdou manželé, nikdy až do smrti některé strany nemá rozdělení přijíti, leč pro samo cizoložství, byť pak někdo z nich blud přijal, a malomocný byl neb slepý atd. Také žádná strana těla svého v moci nemá, ani můž bez druhé strany povolení zdržlivosti slíbiti neb vésti, leč z své strany nežádati dluhu placení. A k dluhu placení mají ti, jenž nechťi, přinucováni býti; lečby hodná toho příčina byla. Žena bylali by zjevně a důvodně v cizoložství, nemá od ní muž žádati dluhu placení, ani jí navracovati, lečby čínila pokání.

Pakliby tajno bylo a nedůvodno, prvé nežby úsudek přišel, žádán bylliby od ní, má navracovati.

Pakliby i on cizoložník byl, nemá práva ji odpírati, ale pokání oba činiti a spolu býti.

Řádné požívání.

Požívají-li sebe časem slušným pro plod neb pro dluhu placení, tu hříchu není, když řád, poctivost, čas atd. k tomu se zachovává. Požívajíli sebe k vyplnění libosti, kochání samého, tuť hřích jest. Pakli i běh přirozený mění rozličně, tu hříchové sodomští rozličně se páší. Čas slušný k požívání řádnému jest čas krom ženské nemoci a těhotnosti znamenité, po rodu v šestinedělství, i chování dítěte, postův, modliteb, zborův, posluhování, hodův atd.

O překážkách při manželství.

Ale že mnohé jsou překážky překázející manželství, někdy blud, někdy omýlení.

Jestliže by osoba jiná pod jménem i hlasem v noci neb tajně přistoupila k placení dluhu, nemá souzeno býti za cizoložství, poněvadž svolení nebylo k jiné osobě.

Hříchové překázející k manželství přistoupiti. Jako zamordování ženy první; a opět, kdožby uchvátil či nevěstu. Item. Kdožby cizoložství páchal s cizoložnicí, a on neb ona ukládala by smrt muži svému, taková, by i spojeni byli, mají rozloučení býti. Item. Věrný s nevěrným nemá v manželství vjíti. A pakli by prvé všel a potom se obrátil a druhá strana povolila by s ním býti, nemá rozloučení býti; neb dí apoštol, že muž nevěrný posvěcen bývá skrze manželku věrnou.

Pakli úmyslem dobrým, aby ji navedl; neb měl naději dobrou, že to tak bude, maje znamení některá, a ona neb by býti s ním nechtěla, neb by se rouhala pravdě, neb by táhla k své nevěře aneb k jinému hříchu smrtešdnému, můž ji opustiti s ohledáním starších a jinou pojíti.

O násilí a strachu. Kdež násilí nebo strach přichází, povolení dobrovolné ruší, a tak manželství. A však rozdíl bývá mezi násilím a násilím, strachem a strachem. Strach i moc lehká, již by se mohl obrániti, nemá výmluvy, ale moc s násilím, že sviží neb bezděk vydrou a křičeti nedadí, tepouce nebo zabiti hrozíce, tu v pravdě násilí jest. Též bázeň mučení, smrti neb porušení, neb služby, neb vazby atd. A to když jest vyšší i větší moci, kdež moci svou násilí neodepře než strach, že, ne-svoli-li, k zlému přijde, na tom místě rozloučení býti můž, leč by nepravost lhala sobě. Pakli by potom půl leta neb rok stála s mužem a z příčiny jiné, pohnoucí se, toto připomenula a rozloučení žádala, tu jiný soud jest, zvlášt kdyžby s ním jsouc bez příčin svrchujmenovaných, i svolovalaby bydleti s ním.

Item. Kdyžby muž zašel od ženy, a ona slyšecí, žeby umřel, i pojalaby jiného, a on potom vrátilby se, a ona zvědělaby, má ihned jíti k němu. A když takové svědomí stáloby až do příchoda jeho, totiž žeby umřel, to vylouvá od cizoložství i dítky, by je měla, a nepřekáží k dědictví. Pakli by i hned nešla, neb nepracovala o to, bude souzena za cizoložnici. A pakli muž šel na vojnu a s jinými se nenavrátil, a ona mladá jest a vdání by potřebovala, má tím, pod čím stráží a moci byl, se o něm ujistiti, a potom tak nebo jinak učiniti.

O příbuznosti. O příbuznosti svrchu povědino, že jest bližnost osob z sjiti manželského pošlá, nepozůstavujíc po sobě rozmnožení té bližnosti. Jako když krevní přítel pojalby ženu,

a žena mi jest v příbuzenství těla, ale ne v rodu krve i mým i mého bratra příbuzným do kolene zapověděného, a nemá jí potom žádný z nás pojímati. A zplodili děti z přítele krevního, ty děti budou mu i přátelům krve krevní. Pakliby on umřel, a ona by pojala jiného muže, a zplodilaby děti s ním, ty děti nic mi nejsou a mohou pojímány býti. Než ženy té přátelé krevní jsou mi i rodině mé příbuzní a ne krevní. A ta příbuznost vždy má záповěď v jistých stupních, a vždy toliko muž nebo žena bude v příbuznosti mně i mým krevním, a přátelé její budou mi v příbuznosti na stupních, jakž kteří bližší neb další jsou v krevnosti s manželkou mou, avšak toliko v prvním způsobu příbuznosti.

Soudové při nemoci k dluhu placení.

Jedna nemoc jest přirozená, jiná případná. Přirozená, jak studenost při muži, úzkost při ženě. Přirozená studenost brání k manželství a manžely rozlučuje, a žena, jenž trpí úzkost, mŕžli se jí spomoci lékařstvím neb se jí trefiti, že by pomoci mohl od toho, muž státi manželství. Pakliby nic prospěti nemohlo, ale strach by tudy byl nebezpečenství velikého, má rozvedená býti a ona žádného nepojímati. Item. Kdožkoli nemůž dluhu platiti, nemůž ani manželství právě přijíti, a přijaliby, má rozloučen býti.

Rozloučení nezpůsobných k manželství nemá býti než po třech letech, aby právě zkušeno bylo, takli jest čili jináč. A cožby mohlo, aby opraveno bylo řádně. A pakli potom před soudem stanouc vyznávají, že nemohou spolu skutku míti, takoví mají právo učiniti, že pilnou péči i práci přiložil, chtějí poznati a nemohl dokonati. Žena právo říkati bude, že toho žádná příčina není, ani skrze ní se děje, a že nebyla poznána od něho. A ti, jenž s nimi právo říkati budou, na to budou říkati, že pravdu mluví; a ti mají životy jich znáti a spolu učitelé jich býti, a jenžby víry hodni byli, žeby nechtěli křivě přísahati. Jestliže pro studenost se rozlučují, dáno bude ženě odpuštění, jíti za jiného, a ne muži. Pakli se rozlučují pro účinek zlých lidí, obojí straně se odpustí, muži oženiti se a ženě se vdáti; však s bedlivým soudem. Pakliby žena řekla, že jí muž nemůž poznati, a muž přísahou potvrdilby, že jí poznal, má muž přijat býti, lečby žena proti němu chtěla odpor činiti, aby zjevně ukázala, že on tu nemoc má. Budeli to, bude ženě věřeno, a budou rozloučení. Pakli muž ženu požene k soudu řka, že jí nemůž poznati, a ona by pravit, že jí poznal, nemáli jistostných důvodův, nemá mu věřeno

býti; neb by toho mnoho bylo. Ano by obadva pravila, že se poznati nemohou, nemá malým důvodům věřeno býti, a nemají rozloučení býti, leč z jistých a dostatečných příčin a důvodů.

Provolání.

Z mnohých zpletekův při manželech ustaveno jest provolání zjevné v kostelích, nežby se potvrdili, věděliby kdo co, aby pověděl. Pakliby kdo znaje jakou překážku i nepověděl, jestližby potom praviti chtěl, aby nebyl slyšán, leč s přísahou, že pro hodnou toho příčinu neučinil, neb že nemocen byl, neb vně z fary neb z osady byl, aneb že k němu to oznámení přijíti nemohlo. A na to přísaha aby byla, že potom zvěděl.

O pokání.

Z listu královského. Z víry držíme: když Bůh dal hříšnému padlému skroušené srdce nad hříchy a duch zarmoucený a ponížený u víře v Krista Ježíše; a z toho zůstání volí i úmyslem i skutkem hříchův dřív činěných; a, k tomu v té pravdě jsa, mělby kněze, umějícího oddělití zlé od dobrého, jehožto rtové umění by zákona Božího ostríhali, aby se mohl z úst jeho vzeptati na zákon, aby tím úmyslem se zpovídal, aby jako od soudce na místě Božím a církve rozsouzen byl, i rady nabyt ku pokání neb k opravení, a klíči Kristovými neb svázán neb rozvázán byl: budeli to s skroušeným srdcem, pravíme to pokání býti. Pakli nebude srdce skroušeného a ducha poníženého, neoblubujícího duchem z víry hříchův, a ducha poníženého ke vši vůli Boží a t. d., byť pak byla zpověď s rozhrášením i dostičinění tvárná a tělesná, nebude znamení milosti přítomné ale svodu a oklamání.

Z sněmu starého z práva. Nejprv lidi, počínajíc, mají zpraviti, v čem záleží právě pokání. Ale že vyznání hříchův má předjíti želení srdečné, a odvolení všech hříchův, a utvrzení u vůli takové, že nemají více úmysla hřešiti: takoví s pomocí Boží naději mají, že jim toho Pán Bůh bude pomocník konati; a žeby raději chtěli těžké věci podstoupiti, škody na statku, i ujmu na dobré pověsti, i na životu trápení, nežby se hříchům poddali.

Pakliby při kterých znamenali, že na starý smysl chtěliby se vyznávat, má jim odloženo býti, ažby nejprv srozuměli, v čem záleží právě pokání.

Při zpovědi mají tázání býti, čím a kterak jsou Pána Boha hněvali od své mladosti až do toho času, majíc v tom to na péči, aby otázkami nedali někomu příčiny k hříchům.

Kdyžby pak kteří měli přijati býti, mají nejprv zpravení býti, které jsou věci při nás; a kdež to může býti, aby prvé při tom byli, když jiné přijímají. Item, prvé před tím některý čas aby zpovídali se, a naučení jim dávána byla, co potřebí ku přijetí, a coby bylo a t. d.

O pádu kajících.

Při těch, kteřížby v pokání stojíce, i zhřešili, jsouli přijati, mají odloučení býti od posluhování. A jak se dále k takovým míti, poraditi se s těmi, kdožby v těch věcech svědomější byli.

Rada kajícím

nejpřípadněji může dána býti podle hříšného, příčin a osoby i hříchův jeho, hříchové jsouli tělesní čili duchovní. Proti tělesným půst a bdění a trápení, jako jsou smilství, obžerství, opilství a t. d.; proti lakomství almužna; proti zlosti a ze zlosti zlému myšlení, bližnímu zle činiti, v srdci žalost a dobré zase myšlení. Proti mluvení též i proti činění pokora a skutečná oprava; proti pýše ponížení, prosba; proti závisti příznivé udělování, a tak o jiných. A to má překládáno býti, že to nemá slouiti dostiučinění Bohu za hříchy, ale radě dané, kdyby mohl a měl hledati milosti, a srdce kající právě pronésti a poníženě, což na něm, činiti. Neb odpuštění se dává z milosti Boží v zasloužení Pána Krista Duchem svatým. A tohoť nemůž žádný dáti nežli Bůh. Ale slouha jeho rady zdravé předkládá, aby kázeň přijatá, víru, poslušensství i práci zjevila, a srdce kající, kteréž Bůh navštívil, oznámila, aby slouha podle úmluvy Boží mohl poselství diti a svědčiti zřízeně odpuštění hříchův kajícího.

Dvoje věc při hříchu znamenána býti má podle člověka, jedna vina a druhá pokuta.

Při vině pokorně sluší milosti a odpuštění žádati, vyznává se sprostně s studem, aneb přiznává se řka s Davidem: Zhřešil jsem. A opět: řekl jsem, vyznávati budu proti sobě nepravost mou Pánu, a ty jsi odpustil nepravost hříchu mého. A opět: Tobě jsem samému zlířšil a před tebou jsem zlé činil.

Při pokutě sluší poddánu býti kázni tužší neb milostivější před jinými.

Forma rozhříšení.

Prvé než se rozhříšení stane, dlužen kněz se modliti zaň. A že jest dvoje rozvázání, jedno slovem tajné, druhé zjevné. Protož při tajném podle zákona má, nemůžli zjevně, ale tajně modliti se Bohu, přimlouvaje se, aby se nad ním smiloval, a

aby to rozvázání v nebi bylo. A potom promluvením k kajícímu: smiluj se Bůh Otec nad tebou v Kristu Ježíši, a račiž odpouštění v něm skrze Ducha svého učiniti a moci přidati, k vůli své se ostříhati. A já tě moci mně svěřenou v poselství Krista Ježíše rozvazuji od svazku, v kterýžs všel v té naději, že tě Bůh Otec v Kristu Ježíši, v Duchu svatém rozvazuje a přijímá zase k milosti v obnovené úmluvě svědectví poselství svého ve jméno Otce, i Syna, i Ducha svatého. Amen. Jdiž v pokoji a nechtějž více hřešiti. A prvé než k svátosti přistoupí, za zjevný hřích má pokoru ukázati, pakli jest tajný, tedy sám kněz zaň tajně a potom posluhováním posvátně rozvázati.

Forma od Pána Krista vydaná. Odpouštějí se tobě hříchové tvojí, jdiž v pokoji a nechtějž více hřešiti, ať se tobě něco horšího nepřihodí.

Leta Páně 1504 toto souzeno jest. Proč lidé naděje vůbec nepožívají? I vidělo se toho času proto, že pro nedostatky strany zprávcův, že když se neslouží zřízeně, podle úmluv Božích s lidmi a slibův jeho, na kterýchž věcech vlastně záleží naděje budoucí milosti a pravdy v Kristu, že bude dána.

Strany pak lidu nedostatek někdy bývá strany důvěrnosti, poslušnosti a svědomí, a pravdy úmluvy Boží neostříhání, v kterézkoli věci se nadíti sluší. Dosti zdá se lidem, věrným zprávcům věřiti a na jich ubezpečení ctnostně spolehnouti, když ve všem jim bylby člověk zjeven sprostně.

Z sněmu jiného. Výše držeti o opravení lidském, jest příčina pochybování o sobě při naději, a že milostí Boží nemnějí býti, když takové nečijí, jakž o ní smýšlí. A z toho také všecka provinění bližních svých nesnáz nesou, když za to mají, žeby toho nemělo býti, a z toho i nezbytedlní. Ale poznati, co jest člověk a kterak malé jest jeho opravení v moudrosti i v moci, jest příčina ponížení, že tak zkaženého umínil ještě i s tím Bůh spasiti v Kristu. A že v tom nalézaje se, má čeho vděčen býti od Boha. A z toho jest příčina snášení jiné a snadně jich viny odpouštěti a nemilostivě jich nesouditi, ovšem nepotupovati. Neb v tom jest skutečné zákona Božího plnění, a prikázání Božího ostříhání, aby chtěl vše činiti, což Bůh chce od něho činěno míti a činil, což ví a můž. A podle zřízení Božího aby se k tomu poddal, aby chtěl od lidí přijímati naučení, výstrahy i trestání, a opravoval neb opraviti chtěl viny, kteréž poznává pokorně; zvlášt o kterýchžby se mohl domněti nejbliže, že jemu věrně a právě podle Boha radiliby, a že oni jsou ti, o kterýchž Pán Ježíš dí: Kdo vás slyší, mne slyší. Kdož to do sebe mají, ti víry živé a lásky k Bohu i k lidem dokazují, by písem málo svědomí byli; neb jsou jich

plnitelé. A protož kteřížkoli lidé, v kterékoli jednotě, dojdou těchto věcí podstatných k spasení, budou spaseni.

A protož od converše do papeže, od sedláka do císaře, ze všech těch stavův a řádův, kteřížby přišli k podstatným věcem k spasení, mohou býti spaseni. Než že Pán Ježíš dí, že snáze velbloudu vjíti skrze jehelné uši, než bohatému vjíti do království Božího; totiž v bohatství mnohém, doufání v něm a v důstojenství vysokém zachovati se Bohu, jest u lidí nepodobné. Než také Pán Kristus řekl: Což u lidí nepodobné, to u Boha možné. Protož dáli Bůh kterým to štěstí, aby za zdravého života neb na smrti přišli k základním věcem k spasení, přejem každému a držíme o nich, že spaseni budou. Protož není toho při nás, abychom svým oddělením jiné potupovali, kdožby s námi nebyli. Toť římská církev a jiné jednoty o sobě drží a tak směle svědčí, že bez jich církve žádný spasen nebude.

Zpráva vůle dobré.

Pravé to jest, vezma víru, lásku za dar Boží, jímž se věří, miluje, jenž jest vůle dobrá, hotová k věření, k milování, k naději, k poslušenství i k činění i k opatrování; ale vezma víru za to, co má a o čem, neb več věřeno býti, a z víry té činěno, a lásku za to, s čím a jak má býti spojení, a co a jak milováno a zachováno z podstaty spasení, a naději za to, v čem a jak má doufáno býti a ostříháno, tu musí jiný soud býti. Neb tímto vůle dobrá má u věření i v milování zpravována býti i v naději, má-li skutečně věřiti, milovati a nadíti se. Neb k spasení to dvě příležitosti. Dar Boží z milosti vůli dobrou způsobující k věření, k milování i k naději. Druhé, oznámení vůle Boží skrze Kristovy slouhy k věření, k činění i k naději. A kdež se to spolu sejde, v tom výborná vůle Boží jest, a spasení pravé právě i zřízeně požívá se. A kdež vůle dobrá jest bez druhého, totiž bez poznání co věřiti, činiti, milovati, nadíti se, v nedostatku náramném jest jako nemluvně zývající. A ovšem kdež při bludu jest, tu nad to v nedostatku života v nebezpečnosti jest. A však Bohu u víře v Krista Ježíše všemožné odpuštění, sněsti i doplniti.

O upokojení zprávcův i lidu.

V obci křesťanské dvojí zprávcové i poddaní jsou, a obojí že dobře stojí a v svém povolání hodně chodí, po tomto se

poznává: Jistota obojích i upokojení jest, když svornost a jednotu ducha mezi sebou zachovávají, vynakládají se z milosti pro poddané své, a k Bohu prosby činíce dověřují se slibům jeho, že je zpraví při všem a nedopustí škodně blouditi. Protož, když mezi sebou svolující se, což mohou za dobré znamenati před Bohem a prospěšné, ten čas sobě i lidu toho ostříhají a lidi k tomu vedou, dosti činí, by pak čemu dokonale v zákoně nerozuměli. Pakli jim potom co Pán Bůh oznámí, že opět toho ostříhají.

A poddaný lid, když poslouchá zprávcův svých ve všem, a podle rady a naučení jich se ustanovuje, zprávce i lid obecný milování Božího pravého i bližních svých dokazují. Zprávce, když Bohu se dověříce, že jich neopustí, z milosti s lidmi práci vedou, o své i o jiných dobré pečující, pokudž Bůh tomu chce od nich. A lid obecný, když ve všem poslouchá, poněvadž také Bůh tomu chce od nich, jakož dí: kdo vás slyší, mne slyší. A jich zpravováním aby se všichni řídili a to za zákon měli; neb to jest konečně po mnohém učení jeho poručení i přikázání, aby se zprávce milující pro poddané vynakládali, a poddaní z milostí poslouchali. A poněvadž ten v pravdě Boha miluje, kdo jeho přikázání ostříhá, protož v tomto předpověděném když se zachovávají, oboji pravého milování Boha i sebe vespolek dokazují. A že žádný neslouží vděčněji Bohu, než kdož činí, což předložený rozkazuje, podle vůle Boží. A takovým kázal, aby mu se důvěřovali; když prositi budou, že jich neopustí, ale naučí a zpraví, a rozličné potřeby v čas připomene. Protož nejlépe se v tom svěriti Bohu a jeho zprávě. A poddanému lidu kázal ve všem poslouchati takových. Protož poddaní nejlépe Bohu slouží a přikázání plní, když ve všem poslouchají, a nejhůř, když neposlouchají; neb neposlušenství jest hřích proti Bohu a jeho zákonu, i svatému řádu.

A protož kdož neposlouchá lidi, než sobě volný jest, pronáší se, že ani Boha, ani jeho řádu neposlouchá a nemiluje; a v tom jest všeho zákona přestupník, pokudž na milování Boha a bližního plnost zákona závisí.

Z sněmu leta 1498.

Otázka. Mají-li kteří od nás v naději ustaveni býti, kteříž řádu Jednoty naší nezachovávají v chození do zboru, v požívání svátosti, ale ještě, by s námi byli, toho ukrývají. A zase sluší-li jim naději bořiti, když ji při nás sobě dělají, a ještě se zdá, že mylně někteří, a někteří blíže z podstatných věcí.

Odpověď. Má jim služba činěna býti, aby rozuměli,
Dekrety Jednoty Bratrské. 6

proč do Jednoty vjíti sluší, a proč jí požívati. Že pro oučasnost služby a pro pomoc dobrého tovaryšstva, aby tudy k známosti podstatných věcí přijíti mohl, i v požívání v svědomí dobrém a v naději v úmluvě Páně podle jeho svědectví plnění slibův Božích, k zrůstu i k setrvání. A protož sluší jim to za dobré praviti a toho zbavenu býti, že jest se v nebezpečnosti dáti; zvlášt jenz z příčin chvály světa, statku neb pohodlí života chtělby prázdnen býti.

Protož nesluší jim naděje bořiti, leč nebezpečnosti ukazovati, a v tom chtění i práci vzbuditi a v nemožnosti pokory k Bohu požívati. A jiným krom Jednoty služebné nesluší ani odsuzovati ani potupovati.

Protož, můžli kdo v podstatě bez služebnosti neb v porušených, od nichž jsme odstoupili, zůstati, má poručeno býti jeho svědomí. Než proto předce má služba činěna býti ku poznání a následování lepšího celým sprostým úmyslem k jistotě spasení.

Leta 1503 usouzeno, aby každý v Jednotě byl zjevný a ne tajný. Toho první příčina jest, aby služebnosti požíval k nabytí známosti spasení, ku pojištění i k setrvání v pravdě Boží; druhá, pro svědectví pravdě, že vůle Boží jest proti římské církvi; třetí, aby upřímost k Bohu i k lidem seznána byla.

Toto bylo mlučeno Panu Rendlovi žádajícimu, aby mu povědino bylo, proč by oň péče nebyla, a jakáby a podle čeho byla a nejináč, že aby každý, by i v nemoci postaven byl, byl zjevný bratr.

0 přísaze z sněmu leta 1498.

Otázka. Při přísaze jmenovati Pannu Marii neb svatě jestli hřích modlářský, a jestli tím zbožňovati je?

Odpověď. Že při přísaze jmenovati svatě jest hřích modlářský; nebo tu svatým čest a moc se přidává na samého Boha slušná, a že jest je zbožňovati, když se jim vědění a moc Bohu příslušná přísahou připisuje.

Než tomu máli se odpírati zjevně čili tajně? Odpověď. Čemu Bůh a jeho svatě slovó zjevně odpírá; také zjevně poslušný jeho podle svědomí dobrého (když toho zvláštní potřeba jest) odpírati má, a pravdy v pochybnosti neb v nejistotě, ovšem v pokrytství nenechávati.

0 změnění člověka v rodu novém a o moci víry.

Když Bůh dar víry dá, z níž počne člověk vnitř u vůli a v žádosti živ býti, chtě všemu dobrému pro spasení a nechtě

zlému pro ztracení, ihned odtud změnčí vnitřního člověka v duchu tak a potud, pokudž zákon hřícha s svým ovocem v moci ducha víry a známosti býti můž přemáhán; aneb pokudž Bůh jemu meze činí, že člověk byv mrtvý v duchu k Bohu, k slovu, k spravedlnosti, k poslušm atd. bývá milostí Boží v Kristu živ a změní se v vůli, v úmysle, v mysl, v rozum, v paměti, v žádosti, v milosti, v bázni, v doufání atd., a podle známosti rozumu i vůle moc víry mění obyčeje, skutky, návyklosti pracně, a to jak komu a pokud půjčeno bývá z moci víry v duchu proti zákonu hřícha.

Tak že v duchu, v vůli i v úmysle, byv jako medvěd zlostně mstivý v duchu a v vůli, bude proměněn, chtě i práci veda, zastavuje neb opravuje skutky. A mnohému práce, etnosti v zvyklost vejde, aby i přirození v obyčeji předešlém zlém nebo skutku proměnu bralo i zemdení v své přílišnosti, nad čímž duch panství obdržeti můž. To při opilství, to i při jiných mnohých náchylnostech známo, že někteří skrze varování příčin zlých a obmýšlení dobrých s prací toho došli. Než však přirození těla s zákonem hřícha samo z sebe v proměnění ducha nebude změněno do smrti; než skutkové jeho smrtedlní vědomí a možní člověku vnitřnímu mohou a mají měnění býti moci víry, slova, pravdy neb pokáním, a však vše v pomoci Boží.

O moci víry.

Těž může i má slyšáno i čítáno býti o moci víry, jelikož dar Boží jest. Ona jest proměňující a přemáhající a činící vše s povolením člověka, nad čímž moc má v duchu. A ta moc když v odporu jest pro zákon hřícha, s nemocí se činí a s nedostatky menšími neb většími, jakž zkáza a oprava ducha odměří. A k tomu jsou oběti i očištění; byt byla sama duše bez zákona těla neb oudův. Obživená jsúci, opravená, osvícená i v moci pestavená, dokonale by znala, mohla i činila, vše by přemáhala moci víry; neb jest náramná moc víry živé, a onaby vše změnila v moci ducha Kristova. A bratr Řehoř o moci víry i o změnění podle toho můž dobře vzat i vylouven býti.

O obnovení církve.

Zastaralost bludův, obyčejův zlých i skutkův, od nichž člověk starý má jméno. Obnovení církve. Hledíc na zkázu církve dvoji při mravích i při víře, v službě i v pravdě, má obnovena býti v smyslu, v úmyslu i v skutku od bludův i od trvanlivých hříchův, i od zjevných zlosynův, i od mnohých pří-

čin sloužících k svodu a k oklamání, jakož dí apoštol: Obnovte se duchem mysli vaší; a opět: Oblecte se v nového člověka, a obnovte se v novotě smysla vašeho. A Jeremiáš dí: Zořte sobě ouhor, a nesejte mezi trní; obřežtež se, a odejměte neobřízku srdcí vašich, aby nevyšlo jako oheň rozhněvání mé, a zapáleno by bylo, a nebylby kdoby uhasil. A pán nižádný nevlévá vína nového v sudy staré, jinak víno nové rozpučí sudy a vyteče; ale víno nové lito bývá v sudy nové, a obé bývá zachováno. A to obnovení ničímž jiným nejde nežli pravdou. A podle toho můž držáno i upraveno býti, že se stalo obnovení svolání bratrství neb církve částky skrze odstoupení od bludu žádosti porušující a skrze přistoupení k pravdě podle toho, jakž Bůh a lidská pochopnost, zákonem hřícha nezaklopená, pochopiti a přijíti mohla, jenž své činy dál obnovuje v požívání pravdy. A z toho obnovení v poznání pravdy i svodu posel původ kněžství skrze volení i potvrzení kněze obnoveného římského svěcení v smyslu, v úmyslu, v důvěrnosti, atd., v osobách též pravdy a v upřímnosti srdce.

A z též i při též pravdě služebnosti obnoveny, jako slovo i svátosti od bludův, pokudž tedy možné bylo v moci úředné v pravdě. A z toho Pán Bůh mnohý lid v Jednotě obnovil v známosti Antikrista i Krista a vůle Boží k spasení, a mnohé z těch obnovil zákony Ducha svatého věrou živou i pokáním, a i podnes činí, kde a kdy a jak ráčí. A že to žádný div není, žeby obnovení celé a dokonalé nepřišlo, ale s mnohým zatměním a nedostatky se stalo, když jedno základ a počátek z Boha jest byl, srdce upřímost a vůle hotovost, známost víry a z víry Pána Boha všemohoucího i pocty jeho, známost Pána Krista i zásluhy jeho, církve svaté i zavedení, i pravdy ve mnoze známost, i práce, i zřízení skutečné a t. d. Nebo i za apoštolův ne i hned vše způsobeno v církvi při sluhách, při služebnostech i při lidu. A než se počalo jedno konati, už se jiné počalo z druhé strany kaziti, jakož v listech apoštola i v zjevení známo. A chrám Šalomounův zbořený pro překážky za sedmdesát let dělán s boji, s překážkami i s pracemi. A lid z vězení vyšlý z pohaniny, kteréž v Babiloně nabyt, ne i hned se z ní vykašlal, ale za čas některý v tom trval. A apoštol některým dí přijatým dávno: Obnovte se duchem mysli vaší. A opět, že byste měli prý čas býti mistři; a opět: Pakli ještě v čem jináče smyslíte, nežby náleželo, i toť vám Bůh zjeví. V tom pak dobrém, k čemu jste přišli podle bezpečně důvěrného smyslu, při jednostejném pravidle trvejte.

0 vůdcích křesťanských.

O vůdcích křesťanských takéž má slyšáno býti jako i o křesťanech, jacíby měli býti. A jest tak, žeby měli takoví býti; neb tomu učí zákon spravedlnosti. A však ne vždy můž v skutku u všech vše býti pro příčiny svrchu položené. Protož dosti jest, aby oprava šla možná, v čem z dluhu a z povinnosti povinovati jsou, na příklad se vydávati. Neb i v Jeruzalémě z příčiny a ne na příklad to učiněno, aby spolek byl. A to nejprv proto, aby mohli svobodni býti a čekati zkázy Jeruzaléma; druhé, aby mohli jíti po všem světě, a aby všichni všudy slovo vyšlé z Jeruzaléma zvěstovali a učili. Též apoštol dělal rukama, a pro nevěrné a falešné, a na příklad zahálévým i nedělným, a k zkrocení těla a t. d.

0 dařích zprávcův.

Výborné jest, aby všichni dary hojné měli, buď spasitelné, buď přirozené, buď pracně nabyté. A tak by mělo býti, ale že ne u každého vše, ani jeden dar bez nedostatku ani u všech v hojnosti. Protož musejí toho hledati u Boha a u sebe vespolek. Skrze služebnosti a pomoci doplní toto, aby, což se jednomu oudu nedostává, druhý doplnil, a byli o se vespolek pečliví oudové, a Kristus hlava o všecky. A Bůh skrze Krista aby naplňoval i dokonával. A tak jest pravé, že služebníci mají míti dary. Nemáli kdo a jest slouhou, má pilnost přičiníti, aby mohl nabýti, jako řeči moudrosti, umění, rozšafnosti a opatrnosti. A že Bůh dával a dává jedněm skrze druhé, toho očítý důvod na těch, kteří důvěru mají k sobě. A podle toho troš Bratra Řehořů na budoucí čas můž dobře vzat býti, že totiž Pán Bůh dá.

0 zlém knězi i o dobrém.

O zlém knězi i o dobrém. Můž vymluven býti, ač se při svém nedostatku nezastává. A ač psal o dvojí dobrotě i o zlosti, smysla víry i mravův; však víc byl nakloněn k základu křesťanství dobrého a mravného, a zlého odporného, což i lidem snáz ukázati i poznati a na tom se zastáviti. Tak že kterýžby člověk moci víry došel a svěcen byl řádně od biskupa svého, že ten v tom úřadu prospěšný jest dotud, dokudž se v tom skrze hříchy bezbožné nemaří, a potud Bůh skrze něj dílo své dělá. Pakli se zmaří, tedy nezůstane v pravdě, než v mrtvosti a v zevnitřním způsobu, bez moci a pravdy v formě, rozumu a pa-

měti slouže, a Bůh skrze něho nedělá. Než lidu proto ten nedostatek k víře a k modlitbě doplňuje, když tajný jest atd.

V tom má zajisté pravdu, že by to mělo býti, aby každý kněz byl pravý a dobrý ctný křesťan, a že z toho základu dary svými v ouřadu má sloužiti slovem nebo svátostmi, a že služba slova, modliteb, napominání, trestání, soudův, v naději tvrzení atd. nejpravěji a nejlépe odtud pochodí v posloužení, když při tom smysl jest a úmysl pravdy, ne aby bytná pravda byla vlévána, ale osvícení její u víře a v ctnostech, a ustavení v naději, a hledání Boha, i pocty činění i chvály. Ale zlý kněz mravně, nenili bludný, nemůž sloužiti živě, ale mrtvými věcmi zůstávajícími při něm, do níž bludem nebudou porušeny. A tak zlý, mrtvý v duchu a od Boha odvrácený, nekající, a v svědomí porušený kněz, by vše měl zevnitř krásné, však nemůž se v tom živě míti, a zvlášť ku Pánu Bohu, s lidem v důvěrnosti. A z té strany zmařený jest a neprospívá, ale mešká a nedostatek uvodí; ovšem bludný a hříšný, jakož těch nejvíce jest.

0 zmaření slova.

Slovo Boží mařeno bývá. Jedno strany sluh, druhé strany lidu. Strany sluh na dvě. Jedno strany života zlého a nepřikladného, odkudž nebývá příjemnost v důvěrnosti k skutečnému následování ale náramná ujma, a z té částky se maří; druhé strany smysla bludného a úmysla převráceného. Tu se naprosto, pokudž ta zlost bylaby, potud se sůl maří a není užitečná; než aby vyvržena byla a potlačena. Strany lidu se maří, když se neb neslyší, aneb na jiný smysl slyší, aneb bez užitku bývá. A o tom Pán ráčil oznámiti v podobenství o semeni, na tři částky země bez užitka padlém.

0 křesťanech věrných.

O křesťanech pravých, o jejich víře, lásce, i o ctnostech jací by měli býti. Dobře píše bratr Řehoř, žeby takoví měli býti; než proč nemohou býti, a coby místo toho mělo býti a čím doloženo. Dosti křesťanu v církvi svaté býti a věrně upřímně chtítí a poslouchati, a nedostatky tím, což Bůh a církve svatá velí, opravovati. Dokudž kdo v tom jest v Kristu a v církvi, nic mu nebude k ztracení. Než co má chtítí a přijímati, i věřiti neb činiti atd., to mají zprávcové znáti, a zvěstovati, i učiti a t. d.

0 přísaze.

Nejprv držal, že nemá žádným obyčejem býti činěna jako věc nekřesfanská. V tom jeho Jednota opravuje, totiž kdyžby člověk, varuje se vši nepravosti i nespravedlnosti, úmysl měl sprostný pravdu mysliti, mluvit, i činiti spravedlnost, a nežádal přísahy ani k ní nutil, ale jsa od toho, jenž v Jednotě není, nucen, aby vzýváním jmena Božihoho na vědomí pře té potvrdil neb úmysla, kdožby to učinil s vážností soudu a v pravdě a v spravedlnosti, žeby tím nerušil řeči Božích.

0 trpělivosti s milostí.

Zdá se, že měl nedostatek a že výš smyslil o trpělivosti než slušelo, původ maje od jiných řeči i z písem.

Při tom slovu — nezprotiviti se zlému — Jednota jej opravuje, že to prvotně lidu obecnému Kristus mluvil, jenž nemají úřadův moci světa. Potom že ani úředníkům sluší ze zlosti neb jiné nezřízené žádosti, a ovšem v při své zlému útrpnému se zprotiviti, a že se člověk může i má hříchu a nepravosti zprotiviti i trestání učiniti slovem i skutkem nad těmi, jenž pod ně slušejí zachovávajíc milování a trpělivost. A neučinili, zle učiní. A to trestání aby činěno bylo úmyslem prospěchu bližních bez úmysla pomsty neb jiných zlých žádostí.

Také ta psaní časem a osobami i příčinami mají vymluvena býti, a nemají ta psaní pro nedostatky některé lehčena býti; ale podle smyslu víry obecné křesfanské a písem svatých a Jednoty držána pro mnohé pravdy v nich svědčené a trvající. Ani se sluší báti, by kdo mohl tím neb jiným proti smyslu Jednoty v Jednotě čeleť; neb i všichni jsou v Jednotě poddáni Jednotě, soudu i opatření. A ti jenž vně jsou, ničímž sobě neprospějí ani tím, leč zase dověrnost míti budou, a domácí dověrností a poslušenstvím.

Leta Páně tisícího čtyřstého devadesátého devátého o moci světské zůstáno takto.

O moci světské podle předešlých úsudkův také jsme potvrdili, že jí mezi sebou místo dáváme, aby ti páni nebo úředníci, konšelé nebo rychtáři, kteřížby z hodných příčin v tom byli a ujítí toho nemohli, kdyžby se hříchův jiných varovali, jichž všichni z povinnosti utíkati dlužni jsou, a žeby moci užívali řádně, jakž jest od Boha k kterému konci zřízena, že se takovým mezi námi místo dává.

A při věcech časných neb tohoto života, že Bratří k nim se utíkati mají příčinami slušnými a je za obránce míti, kdežby k dopomožení spravedlnosti bylo bez zkázy jiného dobrého, majíce to na péči, že mají předkládati spasení bližních před své věci tělesné, neb aby lacinějšími věcmi totiž tělesnými nekazili dražších, totiž duchovních věcí mezi sebou. A kdežby tomu rozuměti mohli, aby věděli právo křesfanské, že lépe jest ke škodě někde přidati a k tomu státi, což Pán Kristus dí: Kdo se chce s tebou souditi, pusť jemu i plášť, aneb kdo tě udeří v pravé lice tvé, nasad' jemu i druhého. Ale moci světské nemáme požívati v těch věcech, kteréž jsou k spasení, by skrze její bázeň měli nás kteří poslouchati; než aby v tom všichni svobodnou vůli měli, neb s námi býti, neb se opovědouce odstoupiti, a z poslušenství vyjítí, aneb kdyžby šse jim od nás pro neposlušenství církve trestání stalo, aby přišli na to: buď tobě jako pekelník a zjevný hříšník: abychom jich potom v pokoji nechali a moci nehledali spomáhati. A pakliby na kom to všechno došlo, což k úředníkům duchovním příleží, a on škoditi lidem našim nepřestával, při duchovních věcech ohyzduje nás, a učení bludná vnášeje proti víře, aneb k zkažení milosti v některých, a kdybychom i my mohli skrze moc světskou tomu překaziti, abychom ani k tomu jí požívali; než opatříc to, i poručili Bohu, patříc na to, že musejí i kacířstva býti, aby kteříž zkušeni jsou, byli zjevní mezi námi, a kteréž vyvolil, že těch i povolal. A opět, že základ Boží pevný stojí, a že ovcí Kristových žádný z rukou jeho nevytrhne. To abychom dělali a toho smyslu zkusili mlčice.

Leta Páně 1512 po svatém Martině v Brandejse. Paní Boleslavská radila se starších, máli užívání panství opustěc vysésti s hradu, čili má předce užívati? I souzeno na obě straně, co by bylo bezpečnějšího a lepšího, a otázána k čemu větší milosti má. I porozuměvše, že víc nakloněná k užívání moci a panství, i učinili jsou výpověď tuto: Jakož jste se nachýlyly k tomu, abyste sobě panování pozůstavily, to se dopustí s těmito výminkami.

Abyste zprávu měly u sebe i čítaly, kteráž vydána urozeným a moci světa požívajícím, a podle ní hleděly se zachovávatí.

Item. Abyste na místo své pana bratra svého ustavily k řízení a k zprávě.

Item. Abyste mu touž zprávu svrchu jmenovanou vydaly, aby podle toho naučení v zprávě se i úředníky i lidi zpravoval.

Item. Abyste mu úředníky poddaly, aby on jich užívati mohl, jakžby potřeba kázala, a oni poslušni byli.

Item. Pokudž možné i slušné, aby milost a milosrdenství

nad chudými a nuznými poddanými činěno bylo s vaším věděním a povolením, a někde s rozkázáním.

Item. Čeledi zbytečné leč pro Bůh abyste nechovaly, a což může býti, na péči to měly, aby při nich oplzlosti a světa věci nebylo.

Item. Čeledi dělné aby slušná potřeba dávána byla též i na robotách, kdež slušné jest.

Item. Odjímejte příčiny hostem, což na vás jest, i daremných útrat s hříchem.

Z sněmu, na němž bylo rozjímáno, odkud pochází oblevení?

Ti lidé, kteříž se ku pokání z řádu panského, panošského neb městského obračují, ješto přivykli pokrmům, oděvům rozdílným od obecného lidu, zdá se, aby jim shovíváno bylo při takových věcech podle příčin jich hodných, jakožby mohlo jim posloužiti a napomoci k trvání při pokání. Pohodlí takoví mohou požívat i pokojuv zvláštních s bázni Boží. Lid pak obecný z řádův nižších nemá sobě z nich příkladův bráti; než učení mají býti, aby se tak měli při těch věcech, jakož jim příleží, a na ně sluší roucho i kroj prostější. Pakliby poslechnouti nechtěli, kdyžby jim ukazováno bylo i pohroženo, že se tak od mnohých svolení stalo, mohliby takoví i v zboru jmenování býti i zahanbeni, aby i jiní znali, že Bratří vůle není, než že takoví nemoc ukazují, rady nemohouc poslouchati. Onino pak kteřížby v těch věcech obývali, aby ty věci u sebe za nedostatek měli, a před jinými toho nezastávali, ani vymlouvali, ale svým nemocem přičítali, a pokudžby mohli, aby snižovali, aby toho ubývalo a nepřibývalo.

Staří, pak nemocní a mdlí pohodlí v pokrmech neb v rouše a v lehání mimo jiné mohou požívat, a má se jim toho s milostí příti i tím posloužiti.

A mladí nemají od nich příkladu bráti k témuž; a oni sami nemají na sobě těch věcí zastávati, než nemoci je své připisovati.

Míra požívání pokrmů a nápojů leta 1506.

Potřeba stavu, věku, nemoci, slušnost v střídmosti bez rozkoší a hodování.

Rozkoš slove, čehož samachut mimo potřebu se škodou zdraví i s hříchem obtíženě požívá.

Hodování časté, nepotřebné krmí množení a jich pojídání

pro pýchu, marnou chloubu neb kratochvíle atd., též napíjení, ležení, spaní a jiné tomu podobné.

Item, prázdnoti a zahálek se varovati, marného, prázdného i škodlivého mluvení, posuzování lidského, smíchův, žertův, kratochvilí, světských veselí i dívaček při nich.

Item. Děti k marnostem světa a k oplzlostem nevěsti.

Zpráva při oděvu. Leta Páně 1506.

Oděv oplzlý a smilný i pyšný aby nebyl dopustín, a řemeslníci aby napomínáni byli, aby oučastníci toho dílem svým nebyli, aby na ně nepřišlo: Svolující s činícím jednostejnou muku trpěti budou.

Item. Při oděvu to na péči míti; neslušnost, zlou tvárnost, zlá požívání skládati: míru pak tuto zachovati, jakž potřeba života, slušnost osoby, věku, stavu, řádu, poctivost, náboženství vyhledává.

Zpráva předloženým.

Abý pro žádost chvály, cti, důstojenství a mrzkého zisku úmyslem v zprávy nevcházeli, ani se lstí vtírali, vkupovali. A povolání jsouc aby znali, že k práci povolání jsou, aby služebníci byli, a službu lidu činíce vhod se činili. Item. Aby úřadem se nevyvyšovali nad jiné ani pýchali, ale aby znali, že jsou Boží služebníci, a že Pánu počet vydati mají z svěření svého.

Item. Věrnost, upřímost v práci své aby zachovali, lenosti, rozkoši, prázdnoti se stříhli.

Zprávcům zemských věcí.

Abý se urozením nepovyšovali nad lidi, ale znali se přirozením rovni a povahou slouhy jich, pýchy, i marné chvály, i žádostí jiných těla a rozkoši jiných života utíkali.

Item. Abý věděli, že mají sloužiti, a služebníci a dobrodinci lidští býti, a v úřadech věrnou práci vésti, moci k užítku poddaných požívatí.

Item. Žádné křivdy nečiníti, aniž pokudž slušné dopouštěti. Item. Abý dobrodinci slouli i byli a darmo chléba nepožívali.

Item. Marnosti i hříchův se varovali, soudy aby spravedlivé činili, vysokomyslnosti a zlosti se varovali. Item. Abý se nemstili v své při strany osoby své.

Item. Svým povýšeným aby poddanost zachovávali i počestnost atd. Nad spolu rovné aby se nevyvýšovali, ani se sami mstili, neb i jim ve při jejich nesluší. Nad poddanými svými úřad svůj konali, úmysl upřímný měli, aby prvotně pro Boha a pro odplatu věčnou úřadnou práci vedli, varující se konečného úmysla v chvále, neb v lakomství, neb v rozkoši skládati.

Item. Konec služby v tom záležitosti má, Pánu Bohu se líbiti, vůli jeho činiti pro odplatu života věčného.

0 práci skutečné.

Práce skutečná v službě záleží v zprávě, v soudu a v kázni i v trestání pro to, aby lid poddaný v pokoji mohl živnosti dobývati, a živ v společném shromáždění býti, potřeb požívati, a sobě vespolek neškoditi, a od škůdci vysvobozen býti.

Zpráva záleží při řízení a ustavení úředníkův a práv, a při uvození obyčejův. A při tom sluší na péči míti, aby poddaných svých dobrodince a ne škůdce ustavoval, a jenžby dobrého páně potud opatrovali, pokudžby na zkázu poddaných nešla. Práva aby podle spravedlnosti vedli k užítku obecnému, obyčeje zlé ke škodě lidské i k zkáze měnili.

Při soudu. Soudy spravedlivé se učili činiti bez přijímání osob, nemajíc péče na milost, nemilost, přízeň, nepřízeň, líbost, nelíbost, nenávisť. Item. Darův bráti se varovali a po nich neodcházeli, příčin okolostojících pilně šetřili, kdo, co, kdy, proč, kterou pomocí atd. a neb čas, místo, osoba, příčina.

Při trestání. Při činění trestání aby úmysl byl, přivésti skrze to k opravení té osoby neb jiných, a k odvedení od zlého té osoby neb jiných. A to trestání někdy bývá slovy přísnými, zahanbujícími neb zarmucujícími, před mnohými zjevně neb v soukromí tajně. To má činěno býti z provinění jistého a jiné pohoršujícího, máli zjevné býti, a však bez lání a zlořečenství, bez přísah a jiných zlých řečí. Neb při všelikém trestání má způsob vinného šetřín býti, z kterých příčin u vinu všel, a jak se v ní má. A podle toho má trestání s střídmostí, rozšafně činěno býti. A tu musí hněvu, náhlosti, zlosti místa nedávati, a zvlášť zlosti, jenž míry v řeči nemá.

Někdy také bývá trestání i skutkem při statku, při cti i při životu.

Při statku, jako daněmi neb odjetím věcí některých nebo všech. A tu musí soud jistý předjítí, proč to odjímání statku býti má, a mžli tím jaké napravení čeho se státi, aby lakomá žádost u příčině nebyla, ale nuzná potřeba pro bázeň jiných

aneb pro opravu té osoby a pro výstrahu budoucí. A také nesluší nad nevědomým neb nemocným neb nedostatečným toho činiti, aneb z lehké příčiny pro rozkazování svá k svým užitkům: než kdežby bylo proti dobrému obecnému, neb užitku, neb na zkázu něčeho, a aby pro svá neb svých předkův ustavení nerušili Božích příkázání, a aby svých při osobných proti sobě činěných nemstili; neb to nepřileží k spravedlnosti. Neb ani zákon první toho nedopouštěl víc se mstiti než uškozeno. A nový zákon zapovídá odpírati zlému.

Těž při odjetí cti má soud jistý býti, jako z úřadův ssažení, vyobcování z obce, z cechu atd., sluší-li pro tu příčinu to učiniti čili nic, a mohli tím opravu neb kázeň spravedlnosti uvéstí čili nic.

Těž při trestání trápením na těle, bitím, vězením, hladem, okovami co má nad sobě volnými toliko činěno býti, a ještě od svého zlého škodlivého řečí ani hanbou ani škodou mohou odvedeni býti, než samou bázni toho.

Při odjetí oudův a ovšem života, tu sluší jistý soud Boží míti, hoden-li je podle úsudku Božího pro tu vinu toho, a nemůžli jinak od svého zlého odveden býti, jiným škodlivého.

A při těch při všech trestáních sluší se ukrutnosti, zlosti, pomsty, nenávisti a jiných nepravostí vystřihati, a soudy v milosrdenství činiti a práva k užitku přítomnému poddaných nakloňovati. Item. Aby moci nebylo požíváno proti starým a novým záповědem ani ku pomoci duchovních věcí.

Zpráva úředníkům.

Úředníci mají učeni býti, aby k úřadům světským, kdož v nich zvláště nebyl, žádný nechvátal. A pakliby kdo prvé býval v tom, aneb v tom prvé zastížen, má učen býti, aby v tom hodně chodil, a nejprv aby byl u pána spravedlivého. Item. Neználi, aby se učil řádu spravedlnosti, a uče se podle něho činil; totiž že Boží věci před lidské stavěti má, a lidskou věc obecnou užitečnou před svou obláštní atd. V té zřízené spravedlnosti aby pánu svému věrně a právě činiti chtěl, maje s ním smlouvu, aby proti spravedlnosti a svému svědomí, i proti svému spasení nic nepomáhal proti Bohu i lidem v dobývání užitkův neb v zprávě lidí. Item, aby pýchy, marné chlouby a chvály, lakomství, zlosti a ukrutnosti, i náhlosti, zlořečenství, lání, i všeho zlého s pilností se stříhl. Item. Soudy spravedlivé soudil bez přijímání osob. Item. Darův aby nepřijímal oslepujících i pravost ukřivujících. Item. Nekradl pánu tajně ani zjevně, ale všelikou upřímost a věrnost ukazoval.

Item. Lidem aby křivdy z úmysla nečinil, učiněnou opravil.
 Item. Hledě na čas budoucí a na užitky věčné a v přítomný čas spravedlnost aby střídě vedl, aby lidé mohli živnost na čas budoucí míti. Item nehleděl nad předešlé úředníky shro mažďovati důchodův ke cti své se škodou lidskou a zkázou.
 Item. Povolnost pánu svému ve všem aby zachovával. Item. Pilnost i snažnost v práci měl netoliko při důchodích, ale i při živnosti a bytu lidí pána svého podle práce svěřené. Item. Aby spravedlností křesfanských nerušil a obyčejův dobrých neopouštěl ni při sobě, ni svou příčinou při jiných. Item. Aby se nevyvyšoval, ani pýchal, ani rozkoší následoval; služebností a zvyklostí Jednoty aby ostříhal, za bratrství se nestyděl, a učení Kristovo ve všem ozdoboval, po lakomství neodcházel. Item. Při svědomí zprávy a rady užíval.

Zpráva soudcím světským.

Soudcím příležití, aby soudu, co by byl, srozuměli a co úsudek. Soud jest pravě rozeznání mezi při a při, skrze vyslyšení obou při, a vzeptání i rozvážení příčin okolostojících dostatečně bez nezřízených náchylností.

Úsudek pak jest vyhledaná jistá spravedlnost, neb nepravost, pravda neb křivda, etnost neb hřích, užitek neb škoda atd. Item. Učení soudce mají býti, aby prvě, nežby vyslyšeli dostatečně, nesoudili, a dřív nežby usoudili, nevypovídali. Item. Aby po dle svých náchylností převracujících soud rozumnosti a pravdy nesoudili, ani tváří a osoby čížkoli přijímali, tak aby od pravého odešli, jakož k tomu mnohé výstrahy písem jsou položeny. Item. Aby soudy v střízivosti s opatrností vedli a znali, kterým soudem a jak souditi budou, že od Boha souzeni budou, a kterou měrou měřiti budou, táž se jim odměří. Item. Aby se právům a soudům Božím zákona Božího prvotně učili a k nim práva světa neb svá směřovali, aby odporná jim nebývala, aby skrze nevědomí své neb hloupost tohoto nepřipravili někoho k hanbě neb ke škodě, jížby nezasloužil, ano by Bůh to zapověděl.

Učení také býti mají, aby nebyli žádnému příčina k smrti, ale aby sama nepravost nezkázaná, již Bůh nemilostivému, nekajícimu se trpěti nedá ale mstíti, byla příčina smrti nebo pokuty.

Jestliže ta nepravost z vůle svobodné a zvyklosti obyčejné jde a ne z samé příhody rušecí pokoj, svornost tovaryšství, byt, živnost, čest, statek, neb život odjímací neřádě neb neprávě, a k mnohému zlému přítomnému neb budoucímu přivoďecí, a nemůžli jiným takový odveden býti od toho zlého, má soud činěn býti podle zákona milosti.

Pakli co z příhody přišlo, a v tom prvé nebyl ani myslíval, ale z nepaměti, neb z zápalu náramného, neb z návodu zle učinil, a v tom zlém obyčeje neb zvyklosti nemá, ale opravit i smluviti se žádá, má takovému milost činěna býti, a on spravedlivě učiniti za vinu svou aneb umluviti se. A byt pak i v tom šel a rozumu neměl, má kázní nižší trestán býti a odvozen od toho, možněli, vzetím na rukojmě. Než jsou to věci velmi nejisté, a protož od toho soudu má člověk, pokudž muž, vzdalovati se. Item. Podle Boha nemá právem proti spravedlnosti odsuzovati, ani se samými právy a výsadami bez spravedlnosti a milostivosti zpravovati, chceli se kdo Bohu libiti. Item. Pře své nesouditi jináč než cizí, a též zase. Item. Pře spravedlivé některé strany nemá lehce na přátely dáti, lečby tomu nelze bylo jináč říkati, aneb na horší mělo přijíti, aneb sama vůle dobrá toho, čím jest, bylaby. Item. Odkladův nečiniti pro vzatky neb své lenosti a žádati nezřízenosti, ale konce činiti. Item. Podle Boha sama slova nesouditi ale spravedlnost vyhledati. Item. V pokutě osob nepřijímati.

Zpráva jdoucího k soudu.

Má pilně znamenati s kterou příčinou neb osobou chce se souditi. Jestli osoba z Jednoty v poslušnosti stojící, nemá se před světskými s ní souditi, ale domácími má ohledán býti. Item. Jestli osoba svárlivá a on netrpělivý a nepokojný, a k tomu nemáli koho, aby zaň vedl spravedlnost, a aniž jistoty spravedlnosti má ale pochybení, má soudu nechati a nepoháněti k soudu. Také můželi se přátelsky smluviti a konec sobě učiniti, nemá k soudu táhnouti, aneb jsa k soudu tažen, můž-li k témuž přijíti, můž toho pokusiti; pakli nemůž, má doma ohledán býti. A jestli jistá věc spravedlivá a znamenitá, bez nížto nedostek znamenitý mělby míti neb veň padnouti, sluší se k ohledání soudu dáti s zachováním pokory, tichosti, povolnosti, s trpělivostí, bez hanění a utrhaní, i pomsty i pohrůžek, s zachováním milosti pracně, by měl i křivě odsouzen býti. Pakli jest o věc ač spravedlivou však zbytečnou, bez níž dobře býti můž, nemá se souditi a nesnáze a nepokoje strojiti, ale doma ohledán jsa od zprávcův, máli pravdu a co pro ni škoduje, má to na poklad vložit. A poněvadž to má při svém činiti, i ovšem při cizím. Item. Ze zlosti a z pomsty nemá poháněti, a pohnán jsa, nemá zlým za zlé odplacovati, ani zlořečiti a před soudci se svářiti a haněti, a potom se mstiti. Item. Žádný by neměl jíti k soudu, leč z nuzné potreby, bez níž býti nemůž. A byt i nuzná věc byla, ne

mohl-liby v tom Božích přikázání zachovati, má radče nouzi trpěti na statku, na cti i na životu. A tak doma má prvé radu bráti, slušili to učiniti čili nic. A tak krátce osoba, příčina a způsob neb nezpůsob k tomu má spatřen býti. Item. Nemá žádný bez rady a dotazu koho stavovati, a tudy ke škodě lidí připraviti. Item. Nemá žádný žádnému v své při na hrdlo státi aneb ku pomstě volati, ne zlým za zlé odplacovati, a ze zlého nepříteli neb škůdci učiněného se těšiti aneb na kata nakládati, aby škůdci zlé za zlé jeho učiněno bylo žádaje. Item. Nemá žádný soudcím utrhati, ani pohrůžky jaké činiti, a co soud přinese, když nelze jinak, tomu obvykati.

Zpráva při rychtářství a konšelství.

K úřadům těm přísluší nejprv osoba hodná, zlostí a lakomstvím a jinými nepravostmi prvé nezkažená a nad sebou mocná. Item. Mimo jiné moudrost, rozšafnost i opatrnost mající, aneb se učící k rozeznání při i k vyrčení úsudkův usouzených spravedlivě. Item. Pilné vzeptávání aby měla při soudu pře podle příčin okolostojících těchto: co, kdo, proč, kterými pomocmi, kdy, kde, komu, kolikrát atd. mluvil, učinil neb zpět atd., aneb čas, osoba, příčina, místo.

Item, sluší kvapnosti a brzkosti u vypovídání úsudkův vystříhati se a na druhou stranu přílišné nedbanlivosti, váhavosti, a odkládání častého. Item. Sluší na péči míti osob přijímání, jenž místo má při osobách, jenž jsou v rovnosti vin, spravedlnosti pokut aby v týchž ve všech příčinách zároveň, kdyžby obě straně neb oba byla nalezena, jednomu nebylo nakládáno a nad druhým mstěno. Item. Sluší se stříci darův přijímání, přízně, milosti neb zlosti, nenávisti, nelibosti, pomsty při soudu, a bázeň Boží míti, jehož soud jest. Item. Práva, pokudž možné jest, k spravedlnostem v milosti nakloňovati, podle užitku mnohých neb jednoho, bez škody jiných v spravedlnosti. Item. Sluší tajnost v radě zachovávatí a do pře skonání nevynášeti. Item. V soudu po vyslyšení obou stran neraditi oblaštňně některé straně, leč s povolením všech z příčiny spravedlivé, ani v soudu nakloňovati neb natahovati k některé straně. Item. Podle tváří nesouditi, pro neumělost, neb nevýmluvnost, neb hloupost spravedlnosti vědomě neodsuzovati, ani pro výmluvnost vědomě nepravému pravost přidávati. Item. Nepravého s pravým na přátele snadně nedávati, ale pomáhati soudem spravedlivým spravedlivému a neutískati jeho. Item. Zachovávatí střídmost v řeči, nepředčiti zdání své pověditi, povolnost v pokoře zachovati. A zvlášt při soudu smrti bázlivě se míti, a pokudž možné, prázdnu toho býti, tak

aby předkem volí, úmyslem, řečí i skutkem příčinou nebývali; neb ta vše jistého soudu Božího a jeho úsudku i výpovědi potřebuje; neb Boží jest zabítí. Item. Varovati se marné chvály, cti, kvasův, hodův, pití, ale vyprošovati se a radče peníze dáti než svědomí dobré rušiti a dobrého bratrství pověst, mužnosti, vážnosti, náboženství atd. A kdožby v tom maje věrný úmysl práci tak vésti, mohlby pomoc míti, zachovati se od hříchův.

Zpráva řečníkům.

Žádný z nájmu řečníkem býti nemá pod pokutou církve. Item. Budeli kdo míti býti řečníkem, nemá toho bez dotazu starších svých učiniti. A budeli dopuštěno, má prvé právě vyptati se na spravedlnost, máli ji ten, zaňž řečníkem býti má; pakli nemá, nemá toho činiti. Item. Nemá pře nespravedlivé vědomě nižádným obyčejem vyvozovati za spravedlivou. Item. Za toho toliko řečníkem býti má, kdožby své pře spravedlivé nemohl vymluviti. Item. Všelikých řečí zbytečných, ovšem hánlivých neb instivých má se varovati. Item. Má prvního mluvícího vyslyšeti do konce a jemu v řeč nevskakovati ani překážky činiti. Item. S poctivostí, soudem, řádně, s dotazem vše činiti. Item. Než se skoná pře, jiné pře v to nemísiti ani odpovídati, leč s dotazem, aby nesnáze soudcím nečinil. Item. Pokudž možné tak spravedlnost vyvoditi, aby přátelství neb milost nějaká zůstati mohla.

Zpráva svědkům.

Svědkové mají učeni býti, aby z své kvapnosti sami z sebe k tomu nekráčeli, ale na radu šli a tu ohledáni byli, mají-li jistotu skutečnou, čili řeč slyšenou, čili domnění nejisté z vidění, z slyšení, z tvárnosti jaké.

A by se zdálo, žeby měli i spravedlnost, má opatřeno i to býti, nezrušili ta spravedlnost Boží spravedlnosti a neobracuje-li se na větší zlé. Bude-li k tomu nucen a tažen, aneb potřebou nuznou bližního veden k tomu bez rušení přikázání Božích, a nemá-li břevna nemilostivosti v oku aneb ruce otevřené k darům, oči plné lakomství, jazyk pochlebný, nohy rychlé k vylití krve. Item. Máli toliko slyšení o té při od té osoby čili jiné, viděli cizé čili své atd. to má a ne jiné pověditi. Item. Nemá žádného k přísaze hnáti, lečby mu právo kázalo. A sám se jí, zvlášť nekřesťanské, pokudž nejvíc můž, varovati. A že při těch věcech mnohé nejistoty běží, protož

se toho dobré stíci a nesvědčiti leč v nuzné spravedlivé a jisté potřebě, jenžby nerušila řádu spravedlnosti.

Zpráva na vojnu jdoucím.

Učení býti mají, aby, pokudž nejvíc mohou, vojny se varovali, a zvlášt když jest pře, o níž se bojuje, strany toho, kdož k ní volá, nespravedlivá a neslušná, jako pýcha toliko neb lakomá žádost, zlost, ukrutnost, krivda, aneb věc duchovní, pro niž sluší trpěti. Neb má křestan nebýti pomocník nepravosti pod příčinou spravedlnosti. Pakli král neb pán pokoje hledaje i následuje a svou příčinou války nezbuzuje, ale od jiného on neb jeho poddaní násilí a ukrutnost trpí i škodu; a ten, jenž činiti chce neb činí moc a násilí nespravedlivé, v tom zlém stojí, a umluviti mu se nezdá, a proti komuž pak to činí, ten od vyššího povolení má brániti spravedlnosti i lidu svého, i brání, a k tomu ku pomoci lid poddaný volá, mezi nimiž věrní jsou: ta věc snesitedlnější této strany býti se zdá nežli druhé.

Avšak učeni býti mají, aby ze mzdy nižádný na vojnu nešel, by i pře spravedlivá byla. Druhé, můžli, aby sami za se najímali.

A pakli nemožné, aby v vojště tu byli, kdežby jim pohodlni byli, při vozích a při jiných potřebách, neb doma na zámku hlídali, neb jiné věci řídili. A pakliby i to býti nemohlo, ale aby se vystříhali předčení a nabývání cti skrze udatnosti, neb přivážnivosti a ukrutnosti, a loupežův, a kořistí, a lakomé žádosti s jinými nepravostmi aby se stříhli, a aby neradi leč bezděk na to šli a měli vůli býti vysvobozeni, a Pána Boha aby prosili, aby zbavil od zlého; neb na vojně mnohé zlé se přihází. Neb sám člověk v hříších zabit bude, neb jiné v hříších morduje, neb škodu mnohou lidem činí bera, pále, šacuje. Proti čemuž svatý Jan Křtitel práva oznamoval, aby žádného násilím neutískali, ani čeho neprávě žádali.

A že již vojny bývají proti zákonu přirozenému, starému i novému, protož se jich sluší což nejdál možné vystříhati.

Zpráva urozeným.

Abyste se urozením nevyvyšovali v mysli své nad neurozené, ale pokory následovali zvlášt ti, jenž nemají nad čím svého urození provoditi. Ti by neměli ani poctivosti lidské k sobě žádati. Neb urození má býti v šlechtnosti, k tomu konci

k zprávě a k službě lidu poddanému svrchu jmenované. A když toho někdo nemá, ač z toho kmene se urodil, však v svém urození nedochází konce svého.

Item. By pak měl skutek urození svého, lid poddaný, nemá se vyvyšovati samým urozením ale znáti se v rovnosti býti strany přirození s lidmi chudými, za něž nejurozenější Kristus, Syn jednorozený, se vydal v práci do ukrutné smrti a v ponížení i v potupu, a bratřími i dítkami je nazýval, aby znal, že má Pána Krista v pokoře následovati a nepýchat. Item. Urození své ne rouchem a prázdnotí ale ctností, mravy, poctivostí a prací o dobré své i bližních aby ozdoboval. Item. V tom i v jiném, aby, světu umra, za mrtvého pokřtěn byl a jeho nenásledoval, ani marné chvály jeho. Item. O své urození a lehkosti se nesoudil a zlosti neprovozoval. Item. Nákladův zbytečných na roucha, na šperky, na oplzlosti a nádhernosti nečinil. Item. Prázdnoti se varoval i jiných nepravostí.

Zpráva poddaným.

Učení mají býti, aby znali řád světa Bohem zřízený sobě k dobrému, a aby znali místo své a slouhy světa k svému dobrému neb pro zachování zlého, a aby jim poddání byli netoliko pro bázeň, ale i pro svědomí; neb tomu Bůh chce. A aby poslouchali, učení činili, nezřízeně sobě moci nesvěřené nikdy neužívali, ale radče trpěli, k každému skutku dobrému hotovost měli, všelikou krotkost ukazovali, neproklínali ani zlořečili, poplatky i daně platili, dobré a věrné pány aby milovali. Rovnosti s nimi v chodu neb v sedění míti s nimi se stříhli, poctivostí je předcházeli i jich poslané, křivdy trpělivě snášeli, vědouce že Bůh dí, mně pomsta a jáť odplatím. A aby nepomlouvali, ani utrhalí, ani potupovali, ale za ně se Bohu modlili.

O snášení křivd v trpělivosti. Item. Bratří mají učení býti tomu, aby trpělivě snášeli ty věci, jestližeby kdy kde na koho více vzloženo bylo. v obci nežli na jiné, proto že některých věcí s jinými zároveň nezastávají.

Zpráva pánův k čeledi.

Učení mají býti páni, aby čeledi měli toliko ku potřebě a slušně tu, kterouž mají, chovali, potřebami opatrovali, křivdy nečiníce v pokrmu, neb v trestání, neb ve mzdě. Item, zlostem a nepravostem zjevného místa nedávali. Item. Zbytečných sluh, koní ani jiných věcí pro samú chválu, pýchu neb marnosti

aby nechovali, ale raději náklady činili na věci potřebné a slušné ku pomoci poddaných. Item. Aby nad čeledí měli kázeň slušnou bez náhlosti a lání a zlosti. Item. Časův náboženství aby jim nepřekáželi, ale jakož sami ostříhati postův, svátkův křesťanských, jako hodův a nedělí, aby i je k témuž měli, aby povinnost náboženství svého činili.

Zpráva pánův k poddaným.

Abyste povinnost svou vlastní znali, že je proto Bůh nad nimi ustanovil, aby mu při nich sloužili a za to od nich čest a platy brali k své živnosti, aby měli o čem práci vésti i zpravovati i obhajovati jich, a aby znali, že mají z toho počet vydati Pánu dědičnému jich, jemuž je Otec jakož všechny národy dal. Protož se mají nevýšiti v mysli, ani pýchati, ani sobě mysliti, by jeho byli, tak aby z nich činil, cožby chtěl; ale že jeho jsou k zprávě a k zachování; i k obraně. Ale vlastně sou Boží a zvlášť lid křesťanský. Item. Úředníky nad nimi k témuž konci ustavovati, nemůžli sám dosti činiti a přihlédati, aby se právě povinnost vedla. Item. Křivdy nečiniti ani dopouštěti. Item. Vzložené věci nespravedlivě jako břemena dolův tisknoucí skládati, a nových nedopouštěti vzkládati. Item. Nuzným milost činiti i spomáhati, aby mohli se živiti. Item. Pro svou spravedlnost ukrutnosti neprovoditi nad těmi, jenž k ní státi nemohou, jako v daních neb v robotách.

Zpráva bohatým.

Abyste se v soud vzali, spravedlivěli jsou statku toho došli čili nespravedlivě. Item. Jak jsou jeho užívali, podleli Boha a vůle jeho, čili nic. Jestliže spravedlivě bez hříchu i křivdy bližního, tedy od Boha jej mají znáti sobě daný, pakli s hříchy a s nepravostmi a s křivdami bližních, mají pokání činiti i opravití, a neníli komu, ale chudým; neb písmo dí: Dobré zboží, jemuž není svědomí hřícha. Pakli dobře a spravedlivě dobytý byl, ale zle jeho se užívalo, odkudž chudí, nuzní, pro něž jej dal jemu, aby jim z něho dobře činil, a on rozptýlel na marnosti světské i tělesné žádosti, a oni nouzi trpíce žalují naň, aby složen byl, má pokání činiti a almužnami vykupovati se, a již učiti se znáti v zboží šafářem býti Božím podle vůle jeho, věda, že má pán požádati počtu, a on jej z každého šartu vydati.

A tak se nesluší v zboží vyvyšovati, ani chudých potu-

povati, ani jimi pohrdati. Item. Nemá naděje míti v nejistém zboží ale v Bohu živém, v jehož rukou jest dáti neb odjiti, živiti neb umořiti. Nespravedlivé aby nedobývali s ourazem, a s pohoršením, a s přestoupením přikázání Božího, a nečinili krivdy chudině neb nuzným, ani by zboží zle požívali, marnotratně utracující, hodující, rozkoše plodíce a veselé marná; ale bázeň majíce, aby jich tím Bůh neoddělil, a čekající, že počtu od nich požádá a ssadí z šafářství skrze smrt. Item. Aby na pýchu, na marnou chválu, na šaty, na život, na zbytečná stavení nenakládali, aby na ně bída předpověděná Kristem nepřišla. Item. Aby skoupě, neužile nedrželi statku chudým ruky nevztahující, čeledi ani sobě potřeby dějící. Item. Aby snadní byli k udílení. Item. Chudé sousedy aby zakládali, aneb své poddané v nouzi půjčili, pohodlni byli, aby činili poklad v nebi. Oklamalily kdy koho, neb co nespravedlivě vzali, aby navrátili, neb chudým dali.

Zpráva chudým zase.

Chudé duchem i tělem sluší těšiti, aby se nebáli, ale naději budoucího dobrého sobě pomáhali, za bezpečnější to, v čemž sou, majíce. Aby trpělivě se měli, bohatým nezáviděli, ani jich potupovali, práva sobě k nim v dávání nečinili.

A což berou, aby znali, že povinni budou milost za milost učiniti, a pro kohož činí, že jim dávají, totiž pro Boha, tomu za ně se velmi modliti, aby on za ně vším dobrým se odplatil. Item. Aby bohatým věrně sloužili, pochlebníci pro vzatky nebývali. Item. Nežádali nespravedlivě obohaceni býti. Item. Nic cizého nežádali ani brali. Item, ani pro nouzi svou nehřešili. Item. Aby pokorní, trpěliví i vděční byli. Item. Marnosti se stříhli, lenosti, lhostejnosti i prázdnoti; čímž mohou, rádi sloužili, vhod se činili, nedostatky v živnosti trpělivě snášeli, vědouce, že jest život věčný budoucí v nebi vši rozkoše beze všech nedostatkův plný.

Zpráva zprávcům duchovním.

Abý pro žádost chvály, etí, důstojenství a mrzkého zisku úmyslem v zprávy nevcházeli ani se lstí vtírali, vkupovali, ale povolní jsouc upřímě z milosti, kterouž ku Pánu Kristu mají, aby mu v oudech jeho sloužili, za slouhy se posvětic ku práci přistoupili a sloužili, a službu lidu činíc vhod se činili. Item. Aby se úřadem nevyvýšovali nad jiné ani pýchali, ale

aby znali, že jsou Boží služebníci a že Pánu počet mají vydati z svěřeni svého. Item. Věrnost, upřímost aby v práci své zachovávali, lenosti, rozkoše, prázdnoti aby se varovali. Zprávu pak jim dává svatý Pavel k Timoteovi a Titovi, že jim to přísluší: život etný, smysl zdravý, učení věrné, práce skutečná v službě i v zprávě a zmaření sebe, způsob služebníka a časté vydávání sebe jako slouhy Boží ve mnohé trpělivosti v zámutcích.

Item. Pokládání duše své za věrné. Item. Dověrnost k Bohu, milost k spasení lidskému, srdce nelakomé, chudoba ducha a t. d., milování Krista nad jiné, nabývání umění Božího pro službu lidu, doufání v něho, časté modlení za posluchače i za sebe.

Z sněmu starého zpráva učitelům a pastýřům i pomocníkům.

Učitelé a pastýři i jiní pomocníci čím mají napomáhati lidu k dověrnosti, a ji v nich utvrzovati? Zdá se, že podle řeči svatého Pavla nejprv příkladem dobrým, jakož dí k Titovi: Ve všech věcech vydej se samého na příklad dobrých skutkův v naučení, v celosti, v vážnosti, slovo zdravé bez úhony, aby ten, jenž z protivné strany jest, styděl se, nic zlého nemaje praviti o vás.

Protož krátce předložený, zachováváje se v podstatných věcech víry, lásky a naděje, aby nad sebou bděl a hleděl se zachovávatí příkladně ve všech věcech před těmi, kteréž učí, maje na péči, aby jednomyslné s jinými učení vynášel, a při tom jeden druhého ochraňoval, varuje se toho, aby z lehkých příčin jeden druhého nepohanival a se samého před jiné nestavěl, ale v nízkosti a v pokoře hleděl se zachovávatí. A jestližeby v čem vyvinul slovem nebo skutkem a v tom se sám postihl, aby tímto řádem zase napomohl a posloužil k dověrnosti Jednoty, čada se vinen před tím, před kýmž nedostatek ukázal. Pakliby byla jeho vina ukazována od jiných, aby se před nimi neb jinde nevymlouval, ale v pokoře zůstal. Pakliby viny nebylo při učiteli, z nížby narčen byl, vždy má onoho vésti, komuž má posloužiti, a časem svým přivésti jeho k srozumění sebe, aby seznáno bylo, že v trpělivosti nese protiventství, hledaje v tom jeho napravení. A tak podle těchto věcí zachová se v celosti lásky a milosti. A také, kdož se vydá i na příklad, zachová se u vážnosti, tak že skrze řeč něčí, hrdou neb nemírnou žalobu nepohne se k hněvu, ani skrze řeč žalostivou nepohne se k nerozumné lítosti; těmito věcmi vidí se, že budou moci posloužiti k dověrnosti Jednoty.

Z téhož sněmu. Aby posloužení bylo v posloužení, po-

třebí míti rozdíl mezi zvěstováním, učením, napomínáním, výstrahami a trestáním.

Zvěstování. Zvěstování jest oznamování čtení svatého víry a pravdy obecné křesťanské, a vůle Boží jisté k věření i k činění.

Učení. Učení jest osvěcování člověka radou Boží, aby věděl, kudy člověk při té víře čtení svatého došelby spravedlnosti z víry, a v ní stoje mohl přijíti k životu věčnému.

Napomínání. Napomínání jest pilné přidržení člověka k pravdě oblíbené a přijaté, aby v ní hodně chodil, jí požíval a v ní trval i setrval.

Výstrahy. Jsou opatrnost ducha, vyhýbání a varování se věci, škodlivých spasení a pravdě víry odporých.

Trestání. Jest kázeň z hříchův, z nevěry, z nepravosti, z nepovolenosti, z tvrdosti, z nekajivosti, z pohoršení, z oblevení v dobrém.

O smírnosti v chválení a zase v hanění.

Dobré chváliti, zlé hyzditi, lidem příjemně s jich užitkem bez své škody chtíti příležitosti, ale dokonati nesnadné jest. Protož kdožby chtěl dobré lidi, ctnosti, skutky chváliti, toto má na péči míti, aby za pochlebníka nezůstal, a aby se nechlubil, a aby nepřechválil, ažby snad sám s to býti nemohl, a aby neposloužil k zalíbení k sobě, než aby posloužil ku posilnění a k utvrzení v dobrém.

Zlé, hyzditi lidi nebo hřichy neb bludy. Též na péči míti, aby nepřeháněl, ažby v to upadl, že potupuješ, a aby více viny bylo než se řečí oznamuje, a aby úmysl ochránil aneb naň nesáhl, a aby v tom sám i s pomocníky svými trvanlivě nezůstával.

By pak i v to uhodil, nesnadné jest, proto aby se nerozhněval, kdyžby příjemen nebyl, a aby o sobě neb o své práci nepochyboval, a kdyžby se dařilo, aby sám se nekázal ale Krista Ježíše ukřižovaného.

V štěstí při věcech duchovních nebo v světských býti pokornému a v protivěnství trpělivému pracné jest. A kdyžby se nedařilo býti bez pochybování a bez reptání, řídké jest. V nedostacích při takových věcech zlý počátek můž býti opraven dobrým koncem, totiž srdcem pokorným Bohu a skutkem nebo řečí lidem, zvlášť při zjevných věcech.

0 vysokém mluvení.

Z vysokého mluvení a z plnějšího nad to, než se můž plniti a zachovávat, ačkoli pocházelo by i z dobré milosti k Bohu i k ctnostem, může škoda býti některým bázlivým k pochybování, a smělym k postihání a k pohrdání.

0 rozvázaném mluvení.

Rozvázaného mluvení a polchčujícího zvláště bez opatrnosti můž býti škoda mnohým; než proto pro zlé neopouštěti dobrého, jako oznamovati práci Pána Krista a zasloužení jeho, komu neb kterým prospěje.

0 původu bludův.

Svatý Pavel dotýče v listech svých, proč všech časů mnozi srdcem zbloudili a cesty Boží nepoznali, a někteří z poznalé odcházeli a jiné svodili, i dí, že proto, když víry nepřidávali k slovu Božímu a což bylo od Boha skrze jeho posly oznamováno, v to kráčeli soudem smyslu svého, vtipu přirozeného, a to při věcech základných k spasení, ještě při služebných i případných. Protož apoštol dí vystřihaje: Žádný vás nesvod v pokoře a v náboženství andělském, kterýchž věci neviděl, chodě nadarmo, nadut jsa smyslem těla svého atd. A tak apoštol znaje při tom nebezpečnosti mnohá a škody již stalé a chtě srovnati nesnáze, kteréž byly mezi těmi, kteříž přijali víru Pána Krista z Židův i z pohanův, praví všem: Skrze milost kteráž mi dána, aby ne více smyslili než má smyšleno býti; a druhé: Nevysokých věcí smýšlejíce.

První, totiž více smysliti, brání u víře růsti a díla Božího dělati. Též při ctnostech víry, při hříších, opět při svátostech; kdožkoli chce při těch neb při jiných věcech víry mnoho rozuměti, ten více smyslí.

Smysliti k střízivosti podle míry víry jest, neuchylovati se podle důmyslu a vtipu slušného a podobného k pravdě nahoru ani dolův; než jakž Bůh pověděl skrze Pána Krista neb apoštoly tak sprostně věřiti, by se mělo něco i hlouposti přimísiti. Neb víra z slyšení, a spravedlivý z víry živ. A Bůh všech časův více miluje sprostné věřitele než chytré a vtipné zpytatele.

Druhé, totiž vysoké smýšlení dary od Boha dané menší a dík činění Bohu ujímá, důvěrnost k zprávcům kazí, když jich nenajde takových, jakž o nich smyslil. Neb kteříž čtouce

písma prorocká o Pánu Kristu a vysoce je slyšeli, příští jeho u veliké slávy čekali. A když mezi své vlastní přišel, svoji jsou jeho nepřijali. A svět skrze něj učiněn, a svět ho nepoznal; neb obcováním nalezen jako člověk.

Opět, když písmo jest o ctnostech a o opravení u vnitřních mocech duše, jenž jsou: rozum, paměť a vůle, i slyší to o skutcích, jenž se konají s nemocí pro rozličné překážky těla, světa a ďábla, ješto dí apoštol: Chtítí mi příleži, ale dokonati nenalézám. Opět někdo mní, že povinen jest míti darův k službě jiných, což sotva tři neb čtyři mají, jako by chtěl míti, co jest měl Mojžiš nebo Aron, nebo Jozue, maje věděti, že jednomu každému dávaná bývá milost podle míry obdarování.

Kdož umí dary Boží v bližních vážiti, kteréž sám má, těch užitečně poživé, a kterých nemá k své nebo jiných potřebě, těch od Boha nebo skrze jiné nabude.

A při komž toho není, by co dobrého měl, v tom růsti nebude a v zámutcích mnohých a v nebezpečenstvích časy trávití bude.

Také vysoké smýšlení lásku bratrského milování boří, pohrdání nemocnými oudy uvodí, pochybování mnohá činí, různice a roty vzdělává, v naději se nedá radovati, neb chce z samých skutkův jich míti. V zarmoucení takoví bývají netrpělivi, neb hořké věci není čím osladčiti. Ovšem na modlitbách nedá ustavičnu býti, neb se neumí ustavičně a žádostivě modliti, aniž jest tak dobrý, aby jej Bůh slyšel. Potřebám svatých nemůž obcovati, leč málo něco; neb neví komu dáti. A tí, kteřížby vzali, jedni zlí a druzí nedělní a třetí utratili by na ledacos, aneb by snad marná chvála zkazila jemu co by učinil. A to též podobné učitelům se přihází při učení, že přestávají neb nechtivě to činí. Proti tomu výborné lékařství jest pokora a sprostnost každému učiteli a zprávci, i obecnému.

Z sněmu jednoho o pokoře.

Co jest pokora. Pokora jest ctnost ustavující člověka v nízkosti srdce skrze poznání ponížení jeho, k němuž jest přišel skrze provinění hřícha. Podle kteréhož poznání snadný člověk bývá k svým vinám se přiznati, a máli co dobrého, toho sobě skrze loupež nepřipisuje, ale od Boha to býti zná. A tak pokorný sám o sobě nízce smyslí a nežádá, aby od jiných o něm výše smýšleno bylo.

A toho dokazuje, když to o svém myšlení nadrží, by bylo zjevení neb něco velikého. O rozumu, by se zdál z písma.

Neb bez zkušenosti neb činění řídko může kdo mírně rozuměti, zvláště k zpravení sebe neb jiných, lečby zvláštní dar měl. O soudu, zvláště při své při, o paměti, o své spravedlnosti, o domnění, když bývá z vidění, z slyšení, že o tom o všem bázlivě drží, zvláště při nelibé věci. Item. Znamení pokory, kdyžby hanin byl, buď v učení nebo v službě neb v řemesle, že se od hněvu zdržuje a pomstíti se nechce; než mohli to býti, hledí se pokorně zpravit, více sobě váže pokoru a trpělivost než hanbu. Pokora bývá známá nejvíce po tom dvěma; po nízkém o sobě a o svých věcech smýšlení, a po poddanosti a po poslušenství.

O marné pokoře,

kteřáž v řeči pěkné nebo v tvárnosti bývá bez pravdy; a marné náboženství, kteréž základ má v lidských zámyslech bez pravdy skutkův, Bohem rozkázaných, jakož svatý Pavel dí: Chodě nadarmo, nadut jsa smyslem těla svého. Protož řeči vysoké, pokory, a náboženství andělské, zachovávání časův atd. poručme pokrytcům a falešným prorokům, aby se něco divného a velkého ukázali lidem. Ale my učme se příkladem Pána Krista a apoštolským, abychme obcováním nalezení byli jako lidé, a jedni druhých břemena nesouc, abychom plnili zákon Kristův.

Pýcha

jest dvoje, zjevná a pokrytá. Zjevná, o sobě vysoce smysle, vysokosti hledati nezřízeně nad jiné, a chtěti v tom jmín býti, že mu rovný neb nadeň žádný není, a nižádnému nebýti poddán.

Pokrytá, pod řečí, rouchem, postavou, tvárností, totéž v smyslu, v myslu, v řeči i v skutku míti.

O sprostnosti.

Sprostnost jest ctnost, skrze niž se člověk ustavuje v upřímosti srdce k Bohu i k lidem, v řeči i v skutku beze lsti se zachovávaje, smělosti i hlouposti se vystříhaje. A ta upřímost záleží k Bohu v věření jeho řečem sprostně a v práci k vyplnění jich, buď těžko nebo lehko, a před načkoli, by pak měl ztratiti statek, čest i život. A též což by nesměl vyznati před lidmi zlými i dobrými, aby také nesměl toho držeti srdcem neústupně, a jakož srdcem věří, tak aby ústy vyznával; a což má za pochybné neb za nebezpečné, takéž vyznati.

By sprostní sprostně mluvili i činili, mnohých by nesnází zbyli, a užitečně by posloužiti mohli. Neb pravda bez moudrosti spíš prospěje u dobrých než moudrost bez pravdy.

Při soudu v při své.

Toto jest při soudu potřebné, aby každý prohlédl k tomu, aby sám se soudil podle skutku a bližního podle úmysla jeho, maje na péči to, aby tak bratru neb sestře ukázal to, coby se jich úmyslu dobrému nedostávalo.

Nesnadné jest ale užitečné, kdož se nedá zlostí přemoci, s tím se souditi anebo při držeti, kdož umí cizé viny ukazovati a své vymlouvati aneb se v nich zpravovati. Neb ten, kdož svou vinu poznaje křiv zůstal, vyhrál; neb ví co opravovati a čeho se potom vystříhati. A kdož práv zůstane, sotvy jistiny obrání, totiž, aby se nechlubil, a nebo potom v své při se škodou tužší nebyl.

K soudu pře cizé jaká osoba potřebná býti má?

Každý dobrý, sprostný, neb učený, neb moudrý, neb ne- učený atd. můž býti užitečný k soudu i k mnohým potřebám podle daru a milosti sobě dané, když není marností naplněn, psotou přemožen, bázní svázán ale korunován.

Item. Jakož kdo byl škodný, můž býti užitečný, opraven jsa milostí Boží; tak zase jakž kdo byl neb jest užitečný, tak můž býti škodný. A též i přirození darové jako moudrost, výmluvnost, atd. ještě i spasitedlní, jakož Pán Ježíš dí: Bude-li sůl zmařena, k ničemuž se nehodí. A opět dí: Jestliže světlo, kteréž jest v tobě, bude tmou. A bratří píší v listu o církvi, že by mohl každý oklamán býti, by pak měl i největší dary, kdyžby se v pýchu pozdvihl sám sobě se zalibě, moudrým by se zdál před svýma očima, a tak by dary Boží potratil, a jediné by zůstala tvárnost svrchní dobroty, skrze niž by se zklamal i jiné, jako onen biskup Laodicenský, o němž v zjevení psáno.

Při soudu bližního.

Potřebí soudci pilně šetríti těchto věci, jenž jsou: milost, bázeň, nelibost k někomu v srdci a nezřízená žádost aneb pohodlé od někoho neb posloužení, aby některá z těch věcí nepřekazila soudu spravedlivému. A z druhé strany soudu napomáhá osoba, příčina, čas a místo.

Chtění, vůle, úmysl, ty věci mají ochraňovány býti; nebo jsou drahé, a komuž se na ně sáhne, blizek jest splašení i rozhněvání.

Každý by rád, aby s jeho řečí pěkně nakládali a dobře ji brali, a s smyslem ještě pěkněji, a s úmyslem pak nad to. Neb při těch věcech jest každý blížek splašení i uražení. Protož s plachými věcmi sluší se krotce obíratí.

Než když lidé spolu dělají, nahodí se jim, aby jeden druhého urazil nechtě, neb pohaněl, a někdy s ofuknutím; proto nemají zběhnouti z díla, ani sobě v tom za zlé míti. Neb příhoda své právo má. A pakliby velmi bolelo toho, kdo uražen nebo pohanín, snad se jemu přimět přivrhil, totiž přivzal domnění, aneb hluboko zaboden, totiž na smysl nebo na úmysl saženo, aneb jest choulostivý a nedůtklivý, snad i hrdý.

Jestli který skutek nebo řeč tak dobrá, jestoby od někoho zle nemohla vzata býti, skutek jako modlitba, půst, almužna, posloužení a t. d., řeč, napomínání, výstrah i trestání, soud, rada a t. d.; a též zase jestli který hřích a v smyslu neb v řeči nedostatek, jestoby výmluvy neměl jako hřích vymlouvati, že z úmysla neučinil ale z nemoci neb z potřeby, že neodvrátil se srdcem od Boha, a někdy že menší zlé dopouští se pro větší zlé, (v smyslu neb v řeči nedostatek vymlouván bývá, jako hloupost sprostností vymluviti aneb přemudrování moudrostí, třibení neb cezení komárův osvíceným rozumem, důmysl lidský smyslem víry, a smysl neb rozum věrou): při takových věcech, komuž má poslouženo býti, má toto zachováno býti.

Moudrému ani hloupému, zlému ani dobrému nesluší haněti dobrého pro zlé, jako modlitby, postu, almužny a t. d. Než dača místo dobrému, nedostatek oznámí, od nebezpečnosti vystřící, a to často bez trestání a hanění; neb ušlechtilý jest rozum lidský, snáze veden bývá nežli tažen.

Kdož jest v prácech bývalý a v písmích svědomý, nedáli se místo jeho pravdě nebezpečné, více bude snášeti hloupost, nežli opraví nedostatek. To pomáhá, i učí rozuměti i spravedlivě souditi, když na sobě neb na tom, kdož se zdá nevinný, pohledá viny, a na tom, kdož se zdá vinný, nevinu pohledá a rozsoudí.

Kdež bývá pře mezi lidmi, a nemohou ji snadně srovnati, řídko jednou stranou schází než oběma. Než to časté jest, že jedna strana více bývá vinna než druhá.

0 nářku z práva.

Item. Kdyžby kdo jeden na druhého, by pak kdo z obecných Bratří na učitele co pravil, aby ten, kdož slyší, ne i hned ho zastal, a toho, kdož pověděl, zavrhl; než jestli slušné, aby

jemu něco povolil, a na to se pilně přeptaje, byloliby co škodlivého, aby se k němu tak měl, jakž vina větší nebo menší, bez přijímání osob.

Kdožby chtěl vinou nařknouti koho, máli jemu posloužiti užitečně, musí se důvodem opatřiti, totiž příčinu pověděti, aby narčeného přivedl ku paměti, aby srozuměti mohl vině. Neb což muž rozumem a pamětí dovedeno býti, užitečněji a příjemněji jest, nežby čtyřmi nebo mnohem více svědky provedl.

Zpráva při slyšení o někom.

Každý učitel muž toho požití k učení i k zpravování, kdyžby o některém Bratru slyšel zlou pověst, aneb že by se na něm uráželi Bratří i světští, pověděti co o něm slyšeti a říci, aby z toho počet vydal. A výmlouvalliby se neznaje sebe, domnívaje se, že by se zpravoval, neumělliby naň dovoditi viny rozumně a pamětlivě, tedy pod rozprávku pověditi jemu zdání své. A na konci zavřítí: Cožbych pravdy pověděl, prosím přijmi, a pohledej viny své, a najda, což můžeš opravuj. A přesáhl-li bych tebe čím, také prosím odpusť mi, a poživ mne jako nedostatečného v té věci, někteří bratří mohliby tebe lépe zpraviti v tom nežli já.

Naučení o povolném rozmlouvání a nepřísném.

Abychom se učili v moři vrší klásti a nástrah do nich připravovati, jenž jsou povolná rozmlouvání, zpravování rozumná, obcování příkladná, zvlášť v milování nepřátel a dobrého činění zlým i dobrým, Bratřím i světským. Ješto ty věci sou některé jako lisice na plaché koně a síť na prudké ryby a na čerstvé, nebo tloukem, totiž přísným mluvením, hrožením nebo strašením, ovšem haněním. V moři nebo u veliké řece málo muž ryb vehnati do saku, totiž do jednoty; nebo se do ní shromáždují lidé bez moci světa, podle dobrovolnosti a důvěrnosti darem Božím dané.

V soudu při slyšení pře jak se míti.

Také kdyby mezi sebou přijímajíc jeden s řečí napřed předšel, aneb podle výmluvnosti lépe svou při postaviti uměl, aneb svou vinu ještěby zmalil a jiného vinu velikou učinil, aneb kdyžby jeden strany obcování lepší svědectví měl, a druhý

nezpůsobnější jsa, co naň pravil; aby proto slušně vyslyšán byl, a při druhém také aby hledán byl nedostatek. A nezachovali se při tom v míře a v řádu ten, kdož žaloval, aby mu ukázáno bylo, co se mu nedostávalo a co měl při tom zachovati, poučiti jeho a potom se obrátiti, totiž k vinám jeho, na kohož žaluje.

Člověk horší i lepší smí zle učiniti a dobře nesmí, proto neb se bojí škody, jako k nedostatku se přiznati a zaň prositi, zlého se smí domnívati, po stranách posuzovati anebo i pomlouvati, a bratřím zprávcům nesmí pověditi. Neužitečná jest to bázeň, nesmíti pro bázeň neb zámutek dobře učiniti příteli. Nerozum jest hněvati se, že vina povědína tomu, kdožby od ní pomoci uměl; neb chce za lepšího jmínu býti než jest.

Kdož chce za lepšího neb moudřejšího držán býti než jest, ten chodí po nesnadných cestách, a nesnadně a řídko uhodí na cestu pokoje, a skůro a snadně s ní sejde.

Často umělý následuje neumělého se škodou a to proto, neb neumělý důvodně při svou nebo příčinu praví jako pověda vinu něčí; brání s ním o to mluvíti zvláště zjevně, proto aby ho nerozhněval aneb v milosti jeho k sobě neumenšil.

Zlosti zlých, nevděčností nevděčných aby sobě nepřekazili, tak ažby snad někteří přestali dobře činiti, a někteříby ani počali chudým v nouzi posloužiti, nevděčnému poraditi, od nebezpečenství vystříci.

Kdož se vinen dává neznaje viny, etí toho, kdož jej vini, aneb sobě pokoj obmyslí, někdy užitečný někdy škodný. Ne kdo vinen jsa dí, nezastávám sebe, to jest počátek dobrý k shledání vin svých, jako závdavek na purkrecht, jestliže jest tak, jakž mluví. Ale nebudeli čím platiti ostatku, strach by závdavku neztratil, totiž nesrozumili sobě, neopraví, než někdy bude litovati pokory své nebo práce.

K tomu podobné jest, když se někdo od polu zná u vině své, jako že nedobře mluvil, ale proto drží, že pravdu mluvil, než to zná, že netrefnými slovy a nepokojně a t. d. A i to jest dobrý obyčej přiznati se k vině, pokudž ji zná, a to ještě lepší hledati pokorně, čehožby neznal. A povolně pak přijíti a opravovati, kdyžby viny ukazovány byly, to jest výborné.

Ano snad zlí i dobří, nejvíc zle činí z nevědomí a z oklamání. Neb někdo mělby s něco moci, by rozumu měl co dobrého a co zlého, neb neví by hřích byl, leč malý. A někdy hřích za ctnost mní býti, aneb se oklamá pokáním budoucím.

Opět omýlení bývá, když mezi dvěma nedostatky jeden sobě schvální, kdež má obé odloženo býti a uprostřed ctnosti hledati. Jako poznaje škodu z mluvení, schvální sobě mlčení říka: nejlép jest mlčeti, když mluvíti neumím, a zvláště poně-

vadž příjemem nejsem. To můž býti pravé, ale velmi řídko; neb lépe se jest učiti, aby uměl mluvíti a hleděl se tak míti, mohlliby příjemem býti. Ale pro malý užitek nechce se tak veliké práce. To opět pravé nebude; neb neprospělliby tou věcí jednomu, ale jinému by mohl prospěti aneb sobě netoliko k jedné potřebě ale k mnohým.

Kdo dělá, ten se učí a děláje poněkud zví o sobě, co umí a čeho neumí. A řídko se nahodí ten, jenžby ukázal, čeho neumí a coby měl uměti a kterak; a těch ještě méně, aby to ukázání snadně přijali a opravili. Neb nesnadné rozuměti, poněvadž trápení rozum dává, a práce užitek přináší. A toho obého se nechce.

Jedna ctnost ani dvě, jeden dar ani dva nemohou samy vše zdělati, jako velikému hospodářství jeden neb dva dosti učiniti, ovšem pak dvojímu. Nadto pak ten, kdožby chtěl sám za se, i za jiné, i za Boha mnoho zříditi. Za Boha neb za lidi dělá, kdož při zlé tvárnosti nechce přijíti počtu od toho, kdož se zpravuje, než jiného se domnívá předce jakž počal.

0 domnění.

Bratr Bratru a v některých příčinách i světskému víc sluší věřiti než svému domnění. A tak aby domněním vládl a ne domnění člověkem. Pakliby se komu zdálo, že má jistotu, ať povi, z kterých příčin jest ta jistota. A budeli se narčený zpravovati, ještě i v tom ne i hned aby počteno bylo, žeby se vymlouval. A pakliby i tak bylo, žeby se vymlouval, dobré se domnívati o něm, že to činí z omýlení, neznaje sebe, neb z nepaměti. Posloužití jemu, můžli to býti, aby se v tom poznal aneb pamatoval, a pakli klamal z bázně neb jinak, poručiti jej Pánu Bohu a jeho svědomí. Při malé věci tajně a při znamenitější věci zjevně, a sám hněvu a nelibosti aby se bránil. A rozpomenulliby se ten kdy, kdož sklamal neb bránil, netrestati jeho přísně, než přimluvíti se zaň a napomenouti, aby se potom toho vystříhal přidada to: Jižť potom budu více věřiti než prvé. A tak vinnému spíš pomůž, a sám bez viny zůstane.

Lidé počínající neb jiní, kteříž mohou víc věřiti než rozuměti, dobře činí, když poznají ty, jimž věřiti hodné jest. Než což jest nad rozum neb proti rozumu, nesnadno věřiti bez srozumění, zvlášt při těch věcech, kteréž mají činěny býti nebo nečiněny.

Někteří lidé slyšíce dobré věci a oblíbujíce poněkud, přijímají, a práci vedouce, málo udělají. A takoví obecně žalují

na nemoc a na neumění. Ano snad při některých věcech vůle rozumná, kteráž jest hlava jiných mocí duše, nepoddala se tomu všecka, než s nějakou výminkou, kteráž svede a oklamá, jako co trpěti a od koho. Pokorný chce býti bez potupení, trpělivý bez protivenství úzkost, hlad trpěti, a jiné věci podstoupiti, kdyžby žádným obyčejem nelze bylo zbýti toho, aneb cožby sám sobě zvolil. Pakli toho kdo jiný byl příčina, na toho se hněvá, sápá, vymstění obmýšlí. To v sobě zastaviti a pokojně sněsti ctnost jest, a potom s tím hnouti, jakž káže potřeba. Při mnohých věcech nechť lidé frejmarčiti hříchy na ctnosti. Neb zhanějí sobě ctnosti a hříchy schvální. A to se proto děje; neb zlé podobné jest dobrému a dobré ke zlému, jako choulostivost k bázni, směllost k doufání, hloupost k sprostnosti, lehkost k přivětivosti, neochotnost k vážnosti, lenost k tichosti, nedbánlivost k snášení, pomsta k trestání, a tak o jiných.

Omýlení při takových věcech vystřící se nesnadné jest; neb důvodně zlé uhaní dobré a potvrdí sobě toho tím, že skutek pravdu vykládá, když ofukne neb otepe, že se bojí a poslouchají, pak když snáší a trpívá, tedy horší jsou.

0 snášení.

Snášení jest užitečné a potřebné, a někdy jest škodlivé a meškavé. Užitečné jest sněsti, když někdo učiní, čehož nemá učiniti, jako pomlouvání o sobě aneb zlého domnívání, neb křivdu účinnou, kdyžby se stala z vědomí neb z nevědomí toho, kterýž učinil. Aneb opět když někdo obmeškal činiti, což učiniti měl, aneb z nepaměti neb z nedopatření atd., některé věci snesa i pominouti, jichž lituje a sám se tresce, některé odpustě v známost uvéstí, jichž nezná. Od těch napomenouti a vystřící, kteréž často činí z nemoci a z nepaměti, a ty trestati, kteréž z zpourey neb z nedbanlivosti pocházely by.

Snáseti ty věci, jichž Bůh nesnáší, škodlivé jest. Meškavé snášení: když někdo maje opravovati něco při sobě neb při jiném v smyslu, v řeči nebo v skutku i snáší, vinen jsa i odpustí, trápě jiné i trpí, a někdy křiv jsa i prosí Boha za jiné.

Které se věci snášejí a snad jsou lidem přidány, a bez nich lépe by bylo i bezpečněji, jako při stavení, při oděvu a pokrmu atd., při takových věcech někdy více prospěje prosba a výstraha nežli přísné trestání. A někdy také mocné zastavení některých věcí dobře poslouží. A tak budou prvé závory dělány, než koně vyvedou. A též kdyžby někdo neznal viny své, by pak byla i veliká a trestán by byl, někdy se spíše rozhněvá aneb se lituje než opraví. A kdož tak tresce, ten lapá ryby před sakem.

Prosba.

Bratří milí a sestry, máme za to že Pána Boha milujete a bližní své, a každý z vás rádby byl živ ke cti Bohu a ku příkladu bližním. Prosímeť vás, vystříhejtež se těch věcí, jimiž byste měli proti tomu činiti, buď vedouce živnosti své aneb požívající pokrmův, nápojův a oděvův atd. Poněvadž jste někteří větší věci opustili a těžší podstoupili, kdyžby to přišlo a dopuštěno bylo, nekaztež toho dětinými žádostmi. Neb vězte, že ku posměchu svému i k ourazu bližních ty věci činíte, nebo slyšeti, ano říkají: Ille onoho bratra, hle onéno sestry a t. d.

Bratří pomocníci ustavení nad zbořem na péči tyto věci mají míti.

Aby rádni i pomocni byli při běžných věcech, kdožby jich potřeboval, podle zprávy o naučení níže položeného.

Nejprvé, kdež zborové jsou v městech, v městečkách nebo ve vsecch, a lidé tu domácky osedlí, a oni při nich jsou, aby nejmén jednou ve čtvrt letě na suché dny neb v svátky domy jednomyslných a čeledi věrné prošli, vzeptávající se na zachování pokoje, řádů a obyčejů dobrých a ctného obcování. A najdeli se co proti tomu, nápravu učiníce, budeli potřebi s vinou kázati k knězi neb k Bratru, kterýž na to ustanoven atd.

Item. Půtky a různice zjevně srovnávati a kněžím pokuty poroučeti, a vyslyšíc při z obou stran dostatečně, i hleděti smlouvou přátelskou smluviti. Nejprv vinu oznámíc z obou stran, potom optati, chtili se pro Boha a spasení své smluviti, a sobě odčiníc co možného, ostatek odpustiti, že jim v tom rádni a pomocni chtí býti. I ukázati opravu příslušnou té vině a osobě, i smířiti a s vinou proti Bohu a církvi, k zpovědi odeslati, a vystříhati se, aby právy a soudy světským během nesoudili; neb práva a úsudkové milosti nepřidávají a nemají činěny býti, lečby jináč býti nemohlo.

Item. Raditi mají při kupování rolí, domův, statkův atd., aby jakž komu příleží a pokud a seč mohou býti, aby i radou zvykali posluhovati. A zase, komu by se nepřileželo, a co na koho neslušelo, a seč by kdo býti nemohl, aby toho nechal. Při poručenstvích raditi, aby bylo v čas při nemocných rozumně a zjevně podle řádu opatřeno a podle obyčeje obce, aby potom nebylo zmatkův.

Item. Přihlédati k poručníkům, aby opatrovali vdovy a sirotky, aby se pilně měli a věrně činili. Item Čeled van

drovni řídití, místem i opatrovati a list fedrovni dáti. Též i čeleď přístavnou a podružnou. Item. Kdoby oč chtěl ku pánu, neb k ouředníkům, neb k konšelům utéci, příčiny předzvědouc, radu dáti tak neb jinak, jako kdyby chtěl na žalobu, neb k soudu, nebo koho zastaviti, nebo něco jiného. Item. Opatrovati řemesla a živnosti, aby se spravedlivě dála. Item. O živnosti raditi i k živnosti. Item. Konšelům, jsouli, zprávu obecnou dávati, a obecné věci opatrovati. A toho všeho zpráva položena bude doleji. A v těch i v jiných věcech, kdyžby znamenité byly a nebývalé, aneb věčby uhoditi nemohli, mají s staršími se raditi, a bez jich vědomí nečiniti.

Napomenutí hospodářův z sněmu starého.

Takéž i hospodáři aby každý svou čeleď zřídil tak, jakoby se Pánu Bohu líbilo; a sám se na příklad aby vydal slovem i skutkem; aby je zpravoval duchem tichým a pokojným v moudrosti Boží, každému pravdu čině, jakož sluší na věrného křesťana, kterak se má míti ku polepšení, k manželce, k dětem i služebníkům, k sousedům i ku pánu, pod kýmž jest.

Také chudým podle možnosti udíleje, hosti přijímaje, kteříž jdou pro své neb jiných spasení. A tak ve všem se mají míti, jakož učí apoštolé, nejsvětější otcové a nejstarší práv vydávatelé křesťany věrné.

Z sněmu jiného. Bratr hospodář jsa v podstatě víry té, jenž skrze lásku dělá ctnostné obcování, má učen býti, aby sám v poslušenství stál k svým vyšším podle duchovních věcí i časných, zachovávaje se podle věrného naučení, bez rady nic nečině, ani přes pole chodě, ani živnosti měně, ani v znamenitějších věcech bez rady prodávaje nebo kupuje, ku pánům, k úředníkům poctivost, poddanost, poslušenství zachovávaje, k sousedům poctivost, ochotnost, a tak příkladné obcování před Bohem i před lidmi maje.

Péči míti má o dům svůj, to jest o ženu, o dítky, o čeleď svou.

Abys službou, zprávou i péčí hledal je vésti podle Boha a spravedlnosti jeho.

Pilen jsa vydávati se na příklad v skutku, netoliko v dobrém skutku, ale i v nedostatku svém v pokoře u vině se seznaje, želeje, milosti prose, jakož svatý Petr učí: Všickni pokoru prokazujte.

Učen býti má, aby hospodárný, přívětivý k chudým neb k pocestným byl, dům svůj aby zřízený měl a čeleď věrnou.

Napomenutí po domích.

Hospodář máli na péči povolání své, a ználi, co jeho místu z dluhu příleží. Že péče, zpráva a zachování podle řádu, domu, manželky, dítek, čeledi, a že má Bohu z toho počet vydati, dům svůj hospodář zřízený a poctivý hleděl míti, na příklad se v dobrých skutcích vydati. K dobrému původ býti, k modlitbám, k zboru, k postům a t. d. sám se aby v řádu ostříhal. Vyším svým poddán jsa, nižším zprávou a péčí a opatrováním i dobrodiním předčil. Sám se a své pře nad žádným z svého úsudku nemstil. Od sebe každému práv býti chtěl. Žádnému křivdy nečinil, a učiněnou sebou opravil. Pokoru příslušnou z provinění svého činil. Odcházeje z domu ozna-
moval. Dům svůj zřízeně, poctivě a pokojně zpravoval. Potřeby slušné časem do domů opatřil. S sousedy pokoj měl. Domovních věcí půjčoval. Sousedský, přívětivý i účinný aby pro lidi byl. A při škodách sobě učiněných trpělivost maje s bratřími se radil. A aby nebýval příliš houževný, kořistný ani zase marnotratný. Dům pocestným věrným otvíral, přijímaje hosti přívětivý byl. Chudým z své roboty almužny dával. A ráno i večer aby k modlitbám napomínal, k obědu a k večeri benedikei aby říkal neb zpíval. Do domu nectných a zlé pověsti nepřijímal, leč kající. Nepřijímal vykletých, od nichž se výstraha děje. Bez rady v znamenitých věcech nic nečinil ani při živnosti neb v změnění místa, stavu a t. d. Item. Pověstí, novin, klevet, nedal do domů nositi ani lidi posuzovati. Ani neřádův a svad počínati. Zahálek, tulaček, besedování daremního se varovati. Bez potreby znamenité z domu nevycházeti. A kdyžby v svátek zboru nebylo, doma maje věrnou čeleď zbor míti, něco přečísti z písma přiloženého, zpíváním a modlitbami tolikéž poctu Boží konati, a v dověrnosti se krmiti záživným Božím pokrmem. Item. Po zboru děti učiti, což sluší z povinnosti.

Zpráva hospodáře o manželku.

Manželku svou má v poctivosti míti, před čeledí s ní se nesvářiti, nehaněti ani potupovati. Péči o ní vlastenskou míti, o živnost její, o roucho i o jiné potřeby, aby nouze netrpěla. Item. V těhotnosti pracemi násilnými neobtěžovati. Potřebami opatřiti v šesti nedělech. Item. Více sobě vážiti manželku než děvku, ano jako těla svého vlastního. Zavínili z hlouposti, z nepaměti, aby se k ní měl tak jako sám k sobě; neb z bližních jest nejbližnější, a budeli potřebí kázně, má se varovati zlosti,

pomsty, náhlosti, ale raději k lítosti, jako k mdlejšímu osudí vždycky nakloněn býti.

A pakli žeňkyl jest, má péči vynaložiti, aby panovati jí nad sebou nedal, a k řádu se i jí přivodil. A krátce péči má míti, aby úmluvu manželskou k ní zachoval, věrnost těla svého, péči o ní v potřebách a nerozdílnost, a uměle se měl podle věrného naučení manželu příslušícího.

Zpráva hospodáře k dětem.

Povinnost úmluvy při křtu činěnou i slíbenou aby na péči měl. Učiti, vésti, zpravovati, i dítky v kázni a bázni míti, z náhlosti a ze zlosti náramné netrestati pěsti za vrch neb kyjem, ale metlou, z domu bez dopuštění nedati nikam jíti, milost v srdci míti a krýti, a dětinsky se neměti.

A pro děti s sousedy se nesvářiti ale šilink vyměsti.

A pacholat s děvečkami neklásti, ani na pastvu spolu dopouštěti; a též kromě sebe aby je kladli, a zvláště když jsou již drahni.

Obyčejům dobrým v modlení, v mluvení skrovném a poctivém, a v činění šlechtném a mravném, v chození do zboru neb kamž pošlí, neb doma při stole i jinde aby je mravům i všeliké poctivosti a uctivosti učili, živnostmi křesťanskými opatřili, a o duše jich přední péči měli.

Při dětech mladých vidí se toto za dobré a za užitečné, aby nejprv otec svolil se s mateří, aby jeden mimo druhého nepochleboval dětem, než aby tu přirozenou milost skrývali před nimi, a hleděli v rozumné kázni i bázni je míti; a nejpilněji toto, aby rodičové vedli děti k skutečnému poslušství, když jemu dějí učíň to, aby učinilo, aneb nech toho, aby nechalo.

A k zbytečnému jídlu a pití aby jich nenapomínali, a v tom, cožby sobě díti zachtělo, nepovolovali.

K dětem světským, pokudž by mohlo býti, aby jim bylo zabráněno běhati a s nimi hráti.

A k tomu prostředku aby bylo prohledáno, jestliže člověk dítěti toho dobrého, kteréž sám Bůh dává, nemůž dáti; ale aby jemu, což na něm jest, hleděl posloužiti, a pokudž možné zastavovati, varuje se při tom také na druhou stranu přisnosti.

Syn nebo dcera dorostlí kdyžby chtěli oděv pěkný neb barevný míti, aneb něco takového, ještoby mohlo k ourazu býti, nemají jim těch věcí žádných rodičové věrní obmýšleti; ale což na které sluší, v jich potřebě slušně je opatřiti, prvotně jsouce jim sami na příklad ve všem a k tomu je vedouce.

Hospodáře zpráva při čeledi.

Hospodáři, což na nich jest, aby měli čeled věrnou, nekázané, zlé, převrácené čeledi, zlosti a nepravosti pášící nepřijímali, mezi nimi zlému místa nedávali, nesnáze vzniklé mezi nimi rovnali, k modlitbě společné vedli, i k obyčejům křesfanským, a zvlášt čeledi nové oznamující obyčeje naše, a potom do zboru potahující.

Zpráva hospodáře k přistavným.

Věrné slouhy aby milovali. Item. Pěkně a střídě rozkazovali, hrůzy odpouštěli, pohodlím opatrovali, zjevného zlého jim v svých zbořích činiti nedopouštěli, ani sami příčinou jich zlého bývali. Křivdy v pokrmu, v pohodlí, ve mzdě nečiniti a jich neoklamávati počítáním na ně škod, jimiž nejsou vinni, aby ne tomu chtějí to činili, aneb úkory nespravedlivé činíce, mstíce se nad nimi zlořečenstvím i bitím; neb toho Bůh mstitel jest.

Také věrného sluší slouhu napomenouti, k čemuž s jinými z povinností sáti má v náboženství, a k tomu jej svobodna činiti, jako do zboru choditi, pokudž nejdál možné, a při tom i obmeškání sněsti.

Item. Jedni druhým aby čeledi neloudili, ani jim návěští dávali, by jim chtěli; než hospodář s Bratřimi aby o to rozmluvil, kdež toho zřízení, a s hospodářem, u něhož jest.

Napomenutí manželek, a nejprv k svým manželům.

Abý na smlouvu manželům učiněnou věrnosti, poddanosti, nerozdílnosti pamatovaly. Item. Aby milovaly manžely své, věrnost dobrou ve všem zachovávaly, muže v poctivosti měly, hospodářův poslouchaly, učení jich činily, nebývaly svárlivé, zlostné, reptavé a mstivé, bály se mužův svých, před čeledi mužův svých nevinily, ale soukromí zpravily. A zdáloliby se, že muži jim křivdu činí, aby na zprávce svého duchovního vznesly. O dům a čeled aby péči měly. Z domu ani do domů aby klevet nenosily. Opatrné i rozšafné aby byly. Bez vědomí hospodáře aby neprodávaly, ani kupovaly, nepotřebně peněz neutrácely. V potřebě slušně schránlivě se měly, dobře uvařily neb upekly. Což zbude, podle vůle hospodáře neb chudým daly neb schránlivě schovaly k potomku. Z domu jdouce opovídaly se.

Samy při sobě.

Pýchy, sobě volnosti a zpurnosti se stříhly, pokory v provinění a trpělivosti následovaly, nádhernosti, ovšem oplzlosti v rouše neb v jiném se varovaly, ale slušný oděv, jako na kajici sluší, nesly. Hodův radovánek neb pojídání a napijení krom svých domův aby se stříhly. Čárův, kouzlův, žehnání, pověr aby se varovaly, do zboru rády chodily, v sobotu sobě něco připravily, aby mohly v zboru pobýti, vody, dřev a jiných potřeb pro dobytek nachystaly, aby mohly v zboru pokojně seděti a úrazu nedávati. Ráno nelenovati se k modlitbě s jinými vstáti. Pakli která nemá s kým neb zamešká, modl se sama. Kunštův, smíchův, žertův, posměchův jiným i z jiných aby nečinily, zvlášt z svých hospodářův neb z čeládky.

Při dítkách.

Dítky aby milovaly, slušně opatrovaly podle potřeb, zbytečně v ně necpaly, ani na ně šperkův nakládaly, děveček krom sebe nikam neodpouštěly, vyučovaly všemu tomu, co při křtu s jinými přiřkly, o ně se s žádným nesvářily, a kázeň nad nimi bez zlosti měly, k mravům ctnostným a poctivým i k poslušnosti vedly.

Při čeledi.

S čeledi aby dobře nakládaly, pro malou vinu aby ne ihned trestaly ale učily, napomínaly i vystříhaly, pro velikou a jistou nedlouho trestaly ani příliš kvátraly, aby reptavých neučinily.

Item aby se nad čeledí nemstily, nehaněly, ani jména posměšná, porouhavá, potupná vynášely, ani pro vinu z nedopatření učiněnou škod na mzdě nesrážely.

Item. Aby jich ochraňovaly, i v péči slušné měly.

Item. Křivdy proti sobě učiněné od čeledi svým hospodářům poručily.

Příkladně se před čeledí měly atd.

Abý ve všem ozdobovaly učení Pána našeho Jezu Krista.

Napomenutí synům a dcerám.

Sám Bůh napomíná i přikazuje ctíti rodiče, zaslíbení čině časná i věčná.

A svatý Pavel: Synové poslouchajte rodičův v Pánu; neb to spravedlivé jest. Cti otce tvého i matku tvou; nebo to přikázání první v zaslíbení jest, aby dobře bylo tobě, a byl dlouhověký na zemi.

A tak učení býti mají, aby rodiče milovali, odměnnou lásku ukazující.

V poctivosti míti mají, slovem neodreptávajíce, ani zlořečící, ani proklínající.

Item. Aby skutečně jako pánům sloužili, nemrhali statků rodičův, ani na se zbytečně nakládajíce a rodiče své chudíce.

Ať rodičův nezarinucují a věrnost ve všem zachovávají. Křtění v Jednotě ať smlouvě učiněné se učí, a při ní se věsti dadí, všech nebojácností, nekázaností se vystříhají, s dětmi cizými a nekázanými neobcují, trestání rádi podnikují, mra-
vův, dobrých obyčejův i poctivosti následují, a v poslušnosti bratrském zachovávají.

Napomenutí čeledi.

Hospodáře s hospodyní aby v poctivosti měli, aby jich spolu nevadili, po stranách řeči nosíce, nehaněli jich, ani se s nimi svářili. Svě křivdy, o něž se smluviti nemohou, aby na hospodáře vznesli, nad žádným se v čeledi nemstili slovem ani skutkem, ani svářili, ale k soudu hospodáře stáli a sobě práva nečinili, věrnost v domu zachovávali, nic cizého nebrali ani žádali, ani sobě bez vědomí jich platili, do domu klevet a rozprávek o lidech nenosili, lehkostí, kunštův, žertův, posměchův i příčin ke zlému dávání se stříhli, s hospodářem časem slušným modlitby činili, hospodáři podle možnosti přinapomáhali. Někdy pohlídati dítek, domu neb něco jiného. Obecnosti přílišné mužské pohlaví s ženským, i pokoutného mluvení, i samotného soukromného bytí stříci se. Poctivostí se vespolek předcházeli, modliteb společných i dobrých obyčejův zachovávali, pokoj a svornost milovali, sobě snadně vespolek odpouštěli i pokoru činili.

Sluhám naučení.

Aby znali místo své i povinnost svou, pánům aby podání byli, učení poslouchali i činili, k rozkázání hotovost měli, díla svá dobře a věrně dělati hleděli, nebyli reptaví, nedůtkliví, netrpěliví, nevhodní. Ze škod skrze se učiněných aby se kořili, milosti žádající aby prosili. Ne kotu sloužící, ani jako lidem, ale Pánu, věrnost ve všem dobrou ukazující, za síjkování podle svědomí dobrého nesouce, břemena cizá netolik pro mzdu ale i pro přikázání Páně nesouce, sami sobě mzdy neplatíce, neškodíce ani jiným dopouštějící, pilnost

v péči i v poslech majíce, spasení svého neopouštějice, modliteb, postův, almužen pilní jsouce, smlouvu se vši trpělivostí ostříhající, hospodáře i hospodyně v poctivosti majíce, nelajíc soukromně ani klnouc, ze mzdy své věrně jim sloužice.

Zdržlivým.

Učení býti mají, kterým úmyslem zdržlivost zachovávatí mají. Že proto, proč se Bohu libiti v zdržlivosti mají; jako aby snáz mohli se k vůli Pánu Bohu zachovati a přikázání plniti, cizí břemena nésti, bezpečnější pokušením býti, víc mysliti, pečovati o své spasení, modlitby za se i za jiné snažněji činiti. Ku posloužení a k skutkům dobrým hotovější býti, a nebudouli, že mají počet vydati. Střízlivost v potřebě i v řeči míti a skrovnosti následovati pro umrtvení žádosti. Zdržlivost míti od zlého myšlení i kochání. Pokora v mysli, v rouše i postavě, vážnost před lehkými. Stud v hledění i v mluvení, a nemohouli žádostem odolati, aby s radou stav proměnili.

Pannám.

Aby nebyly blekotné, utrhavé a klevetné, mnohovlunné, sprotné srdcem i postavou, rozpustilostí, kunštův, smíchův, lehkostí, zabývek se stříhly, stud milovaly, mezi mládence nechodily, objímání, dotýkání, i řečí soukromných a pokoutných se varovaly, milosti neslušné se stříhly, střídmost, pokoru, čistotu milovaly, z čistoty se nevyvyšovaly, ani chvály hledaly, slyšení oplzlého se varovaly, oči své ku pohoršení vylupovaly, i ruce duchovně i nohy zdržlivostí utínaly, a tak nad smysly svými panovaly, krotkost i poddanost milovaly, modliteb, postův i náboženství pilny byly.

Vdovy a vdovci.

Aby zdržlivost milovali a první běh, byli v čem proti Bohu, vykupovali, v rouše, v postavě ponížně se nesly. Modliteb pilní byli, v Bohu naději měli. Lidí podezřelých do domův nepřijímali. Po domích po besedách netěkali. Blekotné ani životův lidských přesudlivé aby nebyvaly. Čeleď čistou aby měli. Rozkoše v jídle, v pití, v léhání aby se varovali.

Mládencům a mladícím.

Staré aby v poctivosti měli, aby se jim neposmívali, a jim rádi sloužili, za to se nestydíce, střízlivost v jídle, v pití, v spaní milovali. Poctivostí a mravův mezi lidmi ostříhali, první pozdravovali i děkovali, hotovi k službám bývali, mravův v řeči, v jídle, v pití ostříhali, konce řeči dočekávali, krátce a slušně k otázce odpovídali, s staršími sebe se nesvářili, v mísu první nesáhali ani, což před jinými položeno, brali, za jídlem málo mluvili, k stolu přísluhovali, posty i modlitby křesťanské milovali, nad žádostmi svými panovali, nekázaných se varovali i příčin zlých, a tudy učení Páně ve všem ozdobovali. Z mladosti jeho Páně nesli, světa nemilovali ale přemáhali.

Zpráva postaveným k radě těm, jenžby stav proměnění chtěli.

Mají nejprv příčinu proměnění stavu zvědětí svobodného. Potom mají osobu spatřiti, hodnáli k manželství. Item. S zprávou té osoby, možněli, poraditi se.

Budeli hodná i hodné, tedy mají osobu, budeli tu v místě tom neb v kraji, hodnou věkem i náboženstvím i slušnou povahami oznámiti.

Nejprvé skrze zpravce duchovního mluvíc s ní, chceli stav proměnění. Chceli tedy způsobiti, nevidělili sou sebe prvé, aby sebe viděli. Pakli ta osoba žádající za opatření mělaby osobu v mysli, kterouž oblibuje, mají se na to vyptati, a byloliby co neslušného vystřící, pakli slušné, mluvití sami s tou osobou a úmysl zvědětí. A přede všemi věcmi mají toto naučení dávatí, aby hodni jsouc i příčiny manželství znajíc a sobě chtěc, úmysl upřímý majíc, v smlouvě jeden druhému nad tělem právo dáti chtěl, překládati ctnost, poctivost, nábožnost, jednomyslnost u víře při spasení. A aby se za to Pánu Bohu modlili, aby Pán Bůh k jich dobrému z milosti dal dobré, poctivé a hodné manželky a manželkám manžely. Pakli nemají tu doma ani v kraji, ale jsouli tu obliž v jiném kraji, mají jemu dáti lístek k zpravci toho kraje. A pakli ani tak není možné, mají mu radu dáti, aby hledal, kdež ví poctivé a mravné, a sobě příhodné a slušné, a podle obyčeje slušného bez frejův zaslal lidi poctivé. Pakli doma ta věc ut supra býti může, mají raditi též aby zaslal k těm, v číž moci jest. A budeli povolení, tedy aby úmluva činěna byla a oddání a t. d.

A prvé nežliby se sešli, aby řádu manželskému naučení byli, zvláště při zprávě jejich svědomí.

Zpráva při svatbách z suěmnu starého.

Svateb světským obyčejem aby Bratři nečinili, než skrovně se při tom měli, sousedův, lidí dobré vůle pozvouce i také přátel v mále pro oznámení lidem, že jsou se nesešli neřádně.

Příčiny svatby činění.

Nejprv aby hodní svědkové byli a společným jídlem potvrdili, sněti to řádné a poctivé k manželství že jest v Kristu a v církvi, jakož apoštol dí: Poctivé jest u všelijakých manželství.

Druhá příčina jest duchovní pravda v Kristu, v církvi a v duši pojmání, a svatby duchovní vyznamenání, jakož apoštol dí: Tajemství toto veliké jest, ale já pravím o Kristu a o církvi.

A Pán Jezu Krist dí: Podobno království nebeské člověku králi, kterýž učinil svatbu synu svému. A apoštol: Zasnoubil jsem vás jednomu muži oddati pannu čistou. A o nebeské svatbě, na niž Kristus všel, a církev jemu vstříc vyšla, chltěcí na ni přijíti dí: Podobno království nebeské desíti pannám a t. d., a o svatbě beránka mluví v zjevení, což se plní i nyní v církvi a pravdě duchovní, a naplní se dokonale při vzkříšení. A tu chof bude odína rouchem stkvoucím, tělem slavným, a vejde na svatbu věčnou.

Zprávceím nad almužnami.

Těm přísluší věrnost, pilnost, ochotnost, sprostnost, milostivost a rozšafnost, tajnost. Příjem zapsati a co kdo dal ze jména znamenati a toho nevypravovati; útraty též zapisovati. Chudé, sirotky, vdovy, nemocné, nuzné neb potřebné obecné, neb zprávce navštíviti, a znamenajíc potřebu podle rady starších svých rozdávati buď sukně, peníze, neb jiné potřeby. Item. Poručenství na chudé tajné neb zjevné skrze se samy neb jiné přijímati a zapisovati. Item. Žádný sám jeden nemělby přijímati ani vydávati, ale společně. Jeden má míti truhlici, druhý klíč a třetí péro neb registra. Item. O vánocích a svatém Janu Křtiteli mají Bratři po zbořích napomenutí býti k zbírkám, a časem svým almužníci mají počet dáti starším.

Zpráva almužny dávajícím.

Ti, jenž chudým udílejí, učeni býti mají, aby dávali v sprostnosti a v ochotnosti, a aby se nevyvýšovali tím nad ty, jimž udílejí, tak aby z toho zdáli se lepší, a aby poznali, že což

rozdávají, že ne z svého ale Páně. A protož aby opatrně věcmi Páně šafovali, a aby těm nedávali, jimž Bůh dáti brání, a aby udíleli těm, jimž sluší, a aby mnoho těm nedávali, jimž na mále dosti jest, ani málo těm, jimž více sluší; a aby klopotnosti i váhavosti přílišné se stráhli; a aby zpozdilým dáváním netrápili těch jimž dávají; a aby upřímný úmysl v dávání měli, varujíc se marné chvály, marného náboženství, mylné naděje i odplaty od lidí; a aby s milostí dávali dle Pána Boha, a komuž nesluší dáti, dali dar naučení, a komuž přísluší, nezkažili daru přílišným omlouváním a trestáním.

Almužny beroucím zpráva.

Ti, jenž almužny berou, učeni mají býti tomu, co Pán dí a praviti chce v den soudu: Co jste mému nejmenšímu učinili mně jste učinili: aby mysli býti z těch, o nichž tu Pán dí; neb běda bude, berouli ve jméno Krista, a nebylyby z těch nejmenších bratří věřících v něho, že musejí za to trpěti muky věčné.

Item. Aby nebrali leč z nuzné potřeby, a berouce, aby marnotratně toho nepoživali, ovšem ne střízvě, skvostně, s hříchy. Neb poněvadž toho nesluší činiti dobývajícím prací, nadto beroucím z dobré milosti dávajícím. Item. Znátí mají, aby pokudž možné, odplaceli se Bohu děkováním, že tu jin snaznost i milost dává k udílení, a lidem udělujícím modlitbami věrnými za ně a příkladným obcováním. Item. Aby závisti se velmi stříhli, svárův, nepokojův i všeho, což modlitbu činí nehodnou a almužnu nevzácnou.

Item. Aby měli dobrou vůli, by to možné bylo, žeby rádi bez toho byli. Item. Z darův vděčnost ukazovali.

Proti lakomým a udíletí z milosti nechťícím.

A ti, jenž cizí berou, učeni býti mají tomu, co Pán dí a praviti chce v den soudu. Lačen jsem byl, žízniv jsem byl, nah, host, nemocen, v žaláři, a neposloužili jste mi a t. d. A poněvadž tito, jenž svého nerozdávali, tak od Pána trestáni i odsouzeni budou; čím pak více ti, jenž statky odjímalí. Na takových se plní to: Běda, jenž shromažďují ne své; a opět: Dokud proti sobě obtěžujete husté bláto; a opět: Běda, jenž připojujete dům k domu a pole k poli; a opět: Lakomý nebude naplněn penězi, a kdož miluje bohatství, užitekův nebude bráti z něho; a opět: Kdož chvátá obohacen býti, nebude ne-

vinný; a opět: Komuž z počátku dědictví chvátá, nejposléz bez požehnání bude; a opět: Co prospěšno člověku, by vešken svět získal a své duši škodu učinil; a opět: Stanou spravedliví ve vši ustavičnosti proti těm, jenž je nuzili a úsilí jich brali a t. d. Často takovým napomáhá památka smrti a soudu budoucího.

Nežádajícím cizího ani svého neudělujícím.

Učení mají býti příkladem, že země, z nížto vzati jsou, všem obecně plodí. A tak nadarmo se nevinní domnívají, jenž obecné dobré, kteréž mají od Boha, sami sobě je osobují a jiným nerozdávají. A ti zle požívají i obecných věcí Bohem přísluhovaných, v světě i v církvi, v duchovních i v časných věcech, kteréž se rozdělují. Protož ti spravedliví nejsou, ani spravedlnost jich zůstává. Neb dí David: Rozdělil a dal chudým a spravedlnost jeho zůstává na věky. A tak, což Pán z svého dáti přikázal, spravedlností nazval, aby obecně činěna byla. A k tomu Šalomoun dí: Kdož spravedlivý jest, udílí a nepřestává; ale ti jenž mají z čeho a mohou, a neudílejí, právě onomu fíkovi neplodnému přirovnání jsou, jenž zaměstknává jinému, jenžby užitek nesl tu. Ti ku příkladu mají bohatce v pekle, jenž milosti žádaje pro svou ukrutnost milosti zba-ven, a že v slušném nezřízeně se měl. A skoupí učeni býti mají, že tu křivdu první Bohu činí, že z jeho darův jemu neobětují.

Ti jenž svého udělujíce, cizí berou.

A ti učeni býti mají, aby dobrodinci vidíni býti nežádali; neb ti své věci nerozšafně rozdávajíce přicházejí k žalosti, k lítosti a k reptání, a nouzí jsouce tištění přistupují k lakomství, a z toho se hříchové mnozí plodí.

A ti učeni býti mají, aby nejprv se rozumně držeti uměli, a potom aby cizího nežádali, a aby, což mají dávatí, rozšafně dávali, a toho rozdávání aby loupežem potomním nekazili. Neb proti tomu mluví Bůh řka: Já Pán miluje soud, v nenávisti maje loupež v oběti. A opět: Oběti nemilostivých ohavné, kteréž obětují z hříchův. Neb často se potřebným odjímá, což se Bohu dává. A to Bůh v mrzkosti maje dí: Kdož obětuje obět z statku chudého, jako ten kdož obětuje syna před tváří jeho; neb co ukrutnějšího muž býti, nežli smrt syna před obličejem otce. A ti často, což dávají, váží, a což vyderou, nechti věděti.

O lakomé žádosti.

Při živnostech sluší se lakomé žádosti varovati, jakož apoštol dí: Buďtež mravové vaši neb obchodové bez lakomství. A zákon milování bližního jakož se samého ostříhati, hříchův se varovati, jako závisti, nenávisti a lakomství.

O lakomství.

Lakomství jest nezřízená a nenasyčená žádost jmění, proti níž k výstraze Pán dí: Varujte se od všelikého lakomství; neb ne v hojnosti těch věcí, jimiž vládne člověk, jest život jeho, nýbrž lakomství jest modloslužba. A kdož mu sluší, modlářem jest, jakož dí: Lakomství, jenž jest modlám sloužení. A pro péči nezřízenou jeho nelze Bohu sloužiti člověku při svém ani cizím spasení, ano ani v světa řízení právě. Lakomství nemá ani jmenováno býti mezi svatými.

Znamení lakomé žádosti.

Kořen všeho zlého jest lakomá žádost. Znamení její mnohá jsou a zvlášť zřetelná. Chtivé dobývání statku s obmeškáním potřebných věcí k spasení, v přílišném rozšíření a zaprázdnění při hospodářství. Item, z méně u více kráčení. Item. Obchodu k obchodu přijímání, kdežby na jednom mohlo býti dosti k živnosti. Aneb změnění méně užitečného u více užitečné. V prospěchu při těch věcech lehkost, rozpuštění, řeč o tom mnohá. Item. Při neštěstí nebo při příhodách, když se škoda stane, neb co ne k vůli bude, že v nepokoj vejde, sám u sebe i při čeledi své ukáže, snadně se rozhněvá i pro malou věc. A z toho svár, vinění, postihání, žaloby, nesnáze, soudy Item. Dobývání statků s pohoršením i s ourazem. Item. Když kupuje, hyzdí chtě lacino koupiti, a když prodává, své chválí chtě draho prodati. A z těch věcí nepřikladnosti, výmluvy, zástěry, tvrdosti, nepřímosti, nepřívětivosti, nezdílnosti, neposlužitedlnosti: vše proti víře a lásce. Neb v tom ve všem lidé více svého nežli bližního hledají. Item. Tovaryšstva hledání s tím [toho], kdoby pomáhal, a od toho, kdoby překážel nebo ukazoval, cizení a t. d. Item Nepoddanost radě jiných a po výstraze nebo po trestání jednom i druhém neopravování. Při skrytějších pak pod tvárností dobroty, ješto se ne tak zlobí při příčinách, ale pod snesením vždy proto k svému zisku přitahují, buď při čeleděch, neb při kupování, neb při prodávání řeč rozmnožují. A jiní, ješto sobě obchody rozmnožují, pod zámyslem, že toho potřebným udělují a při tom mnohé nepřiklady ukazují, zvláště obmeškávání potřebných věcí k spa-

sení a opuštění příčin k nabytí dobrého, a opuštění modliteb, rad neužívání.

Jakým úmyslem kteří chápají se lakomství.

Některých se samých nezřízené milování i svých dětí. Proto zajisté se dobývá, aby sobě člověk povolil v jídle, v pití, v měkém leháni aneb některých, aby sobě shromáždili ku potomku bojíce se nouze těla.

Těž chování dětem z milosti té tělesné.

Také při svododných učitelích pro zaneprázdnění někdy pilná opuštění bývá často pilnějších věcí, a z toho škody.

Lékařství proti lakomství.

Opravení toho vnitřní sám Bůh všemohoucí dáváje v duchu známost a přitahuje k milování svému, odtrhuje srdce od milování těla, světa a t. d.

Zevnitřní pak ti, jenž jsou jiným předloženi, aby se v tom pilně ohledali, k čemu lid vedou, aby jemu v tom na příklad se vydávali. A v čemby sami sebe nestíhali, aby jiným sobě předloženým rádi poddáni byli.

Dále s modlitbou ku Pánu Bohu podle moci a umění i milosti, jakžby komu co podle jeho povolání příleželo dáti, laskavé a pokorné ukazování s připomínáním dobrodiní Božských, i potrestání k opravení, tak aby jakž při kterých úraz zjeven byl, též i opravení.

Také i rada, a to rozličně, i místa změnění, v zboru za pomoc žádání, statku, čeledi umenšení. A pakliby i v zboru potřebí bylo, vyobcování, aby i jiní bázeň měli, a aby také zjevné bylo, že takovému zjevnému zlému mezi sebou místa nedáváme.

Také při kterýchžby se tyto věci ukazovaly, aby při nich soud pravý činíce, ohledovali z kterýchby se příčin ti ratolesti ukazovaly.

Z lakomé žádosti, čili z nouze potřeb tělesných, aby podle toho jim lékařství činěno bylo. Item. Připomínána má býti jim památka své vlastní smrti, a že nic jsme nepřinesli na svět, ovšem nic neodneseme. Item. Nebezpečenství a osidla mnohá. Item. Že z každého šartu počet vydati mají. A aby vykupovali hříchy navrácením, což nespravedlivě dobývali, almužnami hojnými a posloužením v nouzi.

Z sněmu leta 1494.

Při věcech pak světských a tělesných, totiž při obchodech lidských a jich živnostech, kterak bychom se měli míti. Takto

aby lidé nechání byli při obchodích svých, vymíníce některé, jichžto nemnoho jest, jako lichva, té abychom místa nedávali. Kupectví abychom některým zastavovali, zvláště těm, kteříž jsou v tom prvé nebyli, a ješto se mají čím jiným živiti. Než někteří v tom mohou sneseni býti, nepravosti a falše v měrách a v váhách se vystřihávajíce. Kteřížby na Boha a na své svědomí péči měli, a ješto v tom prvé bývali, a jméno dobré obdrželi, a jiným se živiti nemohou, a nemají, a neunějí. Pak ti i jiní řemeslníci kteřížkoli, mají učení býti, aby hleděli v slušné míře zůstati při všech věcech, majíce na péči desatero přikázání Boží, aby k němu skutečně stáli, Boha sobě nade vše vážíce a nad něho ani s ním zároveň nic nemilující. Druhé, čeho při Bohu není, toho jemu nepřipisující, jako bývá, když kdo jménem Božím neb křivou svou přísahou faleš nebo nepravost provésti [chce.] A třetí, povinnost svou, z níž pocta Bohu od člověka činěna býti má, znajíce a ji neopouštějíce. A čtvrté milující bližní jako se v Bohu, pro Boha a podle Boha. To bude míra, v nížby měl zůstati každý, kdož chce u víře křesťanské spasen býti, maje v nenávisti nepravost, a miluje spravedlnost, a stojí k ní skutečně podle možnosti své, rady lidí dobrých v tom požívaje. Ješto pak při těch věcech péče vůdcí a zprávcí taková býti má, aby podle toho, jakžby rozuměti mohli, lidé zpravovali, aby z těchto mezi nevyházeli. A ješto i v těch aby také zůstaly, totiž co na koho sluší, který oděv kdo míti má. Pokudby hospodář sám slušně se maje, hospodyně své nebo dětem svým měl oděvu požívati dopustiti. A pokud při tom mělby jim některé šperky zastavovati.

Z sněmu leta 1500. Míra živnosti, řemesel nebo obchodů.

Zdá se, aby na péči jména byla potřebnost a užitečnost lidská. Druhé vyvarování škod, aby se to naplnilo, všem prospěti a žádnému neškoditi. Ti vlastně škodí, jenž se lichvami a oklamáním živí, koupě falešné a zlé prodávající. Ti neprospívají, jenž prodávají ty věci neb dělají, z nichž potřeba žádná diti se nemůž, ano často škoda duše i těla, jako kejklířství, hudby, pištby atd, aneb mnozí šmejdy nepotřebné majíce.

V potřebných a v prospěšných živnostech míra jest spravedlnost odměnná a pravda. Aby řemesla spravedlivě a právě dělána byla a potřeby dobré i užitečné kupovány byly, a obyčej slušný v prodaji zachovávan byl. Nadeňž, kdež rovnost v čem jest, ani příliš podeň nemá prodáváno býti. Též obchodové v koupěch, v prodajích potřebných míru, váhu, slušnou cenu ostříhati.

A při tom při všem má na péči jmíno býti žádost lakomá, žádost tělesná a marnost světská, aby řemesla k tomu konci nebyla dělána, zvláště kdež to připadá: Běda světu pro pohoršení. Žádost tělesná se míní obžerství, hodování, opilství a smilství, aby toho věrní příčinou nebyvali, jako šenkýři, jenž neřády dávají, neb ti, jenž oplzlé a smilné kroje dělají pro žádost lakomou. A tak krátce potřeba; spravedlivost odměnná, pravda slušnost bez žádosti lakomé, tělesné a marnosti světské.

O oděvu, zpráva z sněmu 1506.

Item. Oděv oplzlý, pyšný a smilný, aby nebyval dopouští. A řemeslníci toho aby napomínáni byli, aby účastníci toho dílem svým nebyvali, aby na ně nepřišlo: Svolující s činícím jednostejnou muku trpěti budou. Item. Míra oděvu již dávno vypsaná obecná aby zachovávána byla, totiž potřeba života, stavu, řádu, věku, povahy, poctivost a náboženství.

Oděv pro dvojí věc jest, jedno pro potřebu, druhé pro počestnost. Potřeba v tom, odjítí nahotu, zimu a jinou strast zahlmati, a život v teple chovati.

Ale že lidé v nerovnosti povahy jsou, protož strany té nemůž jednostejnost a rovnost nalezena býti. Neb jsou staří, mladí, jsou zdraví, nemocní, jsou povýšení, ponížení atd. Avšak k tomu konci má smířeno i razeno býti, aby nebylo příliš nahoru neb dolův, než pokudž potřeba káže a slušnost, nerušící pověsti nábožné neb pokání, a neuvozující podnětův světských, krojův oplzlých, drahostí přílišných, k ozdornosti sloužící, k šperkům, k zlé tvárnosti, k smilství neb k pýše vzbuzující. Takový oděv má skládán býti, a zvláště při těch, jenž lakomé dobývají, aneb chudinu aneb své lidi drou, a na se nakládají, aneb se na to dluží, aneb z zbytkův svých nečiníc sobě pokladův v nebi, i sami na se zbytečně a nepotřebně nakládají. Také má při tom stav a věk šetřin býti, že jiný oděv sedláku, jiný měšťáku a jiný pánu atd. příleží; jiný manželu, jidý vdově, jiný mladému, jiný starému, jiný duchovním a nábožnému atd.

Jiná zpráva při živnostech.

Aby sobě předkládali království Boží a spravedlnost jeho, i služebné i pomocné věci k tomu, a aby lakomou žádost v žádání, v dobývání, i v držení na péči měli k výstrazé.

Item. Což mohou s nejmenším aby živnost vedli, aby, chtějí se rozšířiti, v pokušení a v nesnáze i v hříchy nevešli,

a někomu neb mnohým živnosti neodjali, a k nouzi neposloužily, a tudy u viny mnohé nevěšili a krvi jich hříšni nebyli. Nespravedlivě a s urážkou dobrého svědomí aby nedobývali aneb s obmeškáním obyčejů dobrých. Item. Spravedlivě dobytého statku aby skoupě a tvrdě, se škodou přirození svého, neb ženy, neb dítek, neb nutných aby nedrželi, a podle naučení věrného nuzným rádi udíleli, aneb dobytého statku aby marnotratně neutráceli, na jídla a pití rozkošná, neb lahodná, nepotřebná.

A skoupí aby sobě i svým potřeby činili, chudé zakládali, půjčili.

Zpráva při obchodích.

Dvoji jsou obchodové neb živnosti, zlí a dobří:

Zlí obchodové jsou pro zrušení přikázání Božích strany duše a spasení vlastního a pro škození bližním, jako jsou: Kostkářství, hry, kejklové, malérství, veštcování, hádání, čarování, lichvy, alchymie, rufianství, nevěstčí obchodové, hudby atd.

Dobří obchodové, když k tomu dobrý a spravedlivý a upřímný člověk jest, jako sedláctví, rybářství, řemesl děláni k roli, k stavení, k pokrmu, k nápoji, k rouchu, k potřebám, k přípravám, k nádobám, bez nichž lidé býti nemohou, a ješto při nich snáz mohou lidé zachováni býti, když jsou bez zbytečnosti, nepravosti, šperkův, rozkoši a nespravedlností atd. I jsou v sobě živnosti křesťanské, jimiž se mohou lidé spravedlivě i bezpečně živiti, varujíc se lakomství a jiných nepravostí.

Zpráva řemeslníkům.

Aby řemeslům svým dobře se naučili, a aby spravedlivost milovali v koupěch a v prodajích. Dobré a lidem užitečné dílo aby dělali, a toho nefalšovali. Potřeby do verkštatů aby dobré dávali, k jich dílům aby přihlíželi. Spravedlivě aby prodávali i nad spravedlivé aby necenili, jako v trhu aby nižádného neoklamávali. Též ani sami neužitečnou věc za dobrou prodávali, ani za ni brali záplatu jako za dobrou, a dobrou věc v nouzi s útiskem lidským nespravedlivě nenatohovali. Obyčeje slušného a míry v koupích i v prodajích aby šetřili, v cechu povolnost zachovávali, k každému dobrému skutku hotovi byli, nepředčili ani se o nespravedlivé přezazovali, s radou a s dotazem, což mluví, aby mluvili s poctivostí podle řádu, svolení dobrému poddani byli, by i se škodou bylo. Odporův hanlivých, směšných, zlobivých a různici

činících aby nedělali; ale ve všem ozdobovali učení Pána Krista, čeledi aby křivdy nečinili.

O opovídání jdoucích přes pole.

Kdyžby po svých potřebách kterýchžkoli Bratří nebo Sestry měli odjít, buď hospodáři nebo svobodní, za dobré se soudí, aby bylo opovídání se a za pamět i modlitby žádání.

Nejprv hospodář, měllyby kam přes pole odjít, aby se opověděl zprávcí neb některému z soudců zboru, sebe nejbližšímu.

Pakliby kde jinam a blíže, muž hospodyně neb někomu z čeledi povědět a oznámiti, a též hospodyně hospodáři. A tak kdožkoli jiný z čeledi.

Pakliby kdo bez opovědění odšel, aby jiní nebyli povinni jeho čekati. A jestližby kdo tak, buď i sám hospodář, večeri zmeškal, aby to za pokutu měl, proto že se jest neopověděl.

Z téhož sněmu při posvíceních.

Při posvícení má se Bratr varovati k jiným choditi na posvícení, ani manželce, ani dětem svým nedopouštět. A sám také posvícení naschválně aby nedělal, ani na ně zval. Než jestližby kteří sami přišli, aby byli odbytí pěkně a skrovně, a aby jim bylo oznámeno, že my takových obyčejův nezachováváme. Než vždy má hledět Bratr i Sestra, aby takovým přátelům neb hostem ku příkladu byli dobrými skutky nebo řečmi, a v neděli k náboženství na kázání jich nabídnouti.

Item. Jestližby Bratr měl ženu hospodyně nejednomyslnou, a ona chtěla přátele zváti, tak žeby nechtěla nikoli jinak učiniti, muž ji povoliti pro zachování pokoje s ní, aby učinila skrovně, a sám, mohliby, někam odjít.

O chození na jarmarky. Item. Bratří a Sestry bez potřeby hodné jarmarkův, i trhův, i jiných chození aby nechali a zvláště ve dny Páně nedělní.

Pakli jest tomu potřeba dobře se opovědět, a kdež přijdou, aby platili za stravu, a bez pohoršení mezi jinými byli, do krčem nechodili, pakliby kteří potřebu měli napít se, soukromí sobě nabrali.

Zpráva vandrovním.

Aby svým mistrům poddání byli, povolnosti ostříhali, své vůle ustupovali, povědouce své zdání rozkázání činili, varujíc

se zle z úmysla činiti. Spravedlivě, dobře, i požitčně aby dělali; vhod se činili mistrům chudým nedůložitým; snášeli nedostatky v jídle a pití, v léhání. V verštatě aby lehkostí a marností nechali, zlobivosti a hněvův se varovali, písňě dobré rádi zpívali, u věrných, jednomyslných rádi dělali; modliteb, postův i almužen z výdělkův svých pilni byli, řemeslu se pilně učili, dobře a spěšně dělati zvykali, vhod se činili hospodářům, rádi posloužili i služebně se měli, bez potřeby nepili, postův, zborův pilni byli, nesvářili se ani předčili, ale pokorní i povolní byli. Jiným se v kunštích a v marnostech nepřirovnávali, v oděvu ani v rozpustilostech, ale to k výstraze měli, by měli nevážení i posmívání býti. V svátek do zboru aby chodili, v svátek sobě čtli a zpívali neb se modlili. Rozpustilostí tělesných i žádostí dětinských aby se varovali, mzdu aby spravedlivou brali, ji věrně zasluhovali, z propití z práva a tvrdě neupomínali.

Při vaření piv zpráva.

Ti jenž se nemají jiným čím živiti než z vaření piv neb z vinogradův, mají hleděti dobře a spravedlivě, i k užítku lidskému působiti, a v sudích piva neb vína vyprodati. A nemoohliliby, a mělo se jim zkaziti, aby takoví domův dávali, a na řad nedávali, leč pocestným v potřebě, aby nebyli služebníci opilství, a zbytečného pití, a marností mnohých, i škod potomních duchovních, i nebezpečství.

Míry aby spravedlivé měli a spravedlivě dávali, a zlým, neřádným, nepoctivým místa u sebe nedávali pro své hospodyně i ditky, a aby neobcovali cizím hříchům.

Zpráva při kupectví.

Kupectví všeliké jest nebezpečné, a kdož ho muž prázden býti a jiným se živiti, lép se míti muž, když jinak dobrý jest.

A zvlášť to kupectví nepřileží věrným, by pak i svýma rukama neuměli se jinak živiti, kteréž nenese užítku, ani naplňuje potřebu slušnou lidskou, ale přivodí škodu a zbytek, jako jsou kupectví daleká, blízká, městná, k rozkoši, k pýše a k dětinským žádostem sloužící, na něž kupci jedí, pijí, a dobrá bydla mají a prázdní.

Ale kupectví potřebná a užitečná, jenž z prací jdou, ač jsou nebezpečná, však bližší k snášení, když se jiným čím živiti nemá. Jak v soli, v železe a v jiných potřebách, jichž neb v zemi neb obližně není; než že je musí voziti a práci

i nebezpečnosti míti. Ale kupectví místná i těch věcí, jenž s malou neb s žádnou prací nejdou, i ta nepříhodná jsou, než prostřední nejpříhodnější.

A ti učení býti mají, aby přílišných ziskův rychlých v nabývání statkův nehleděli, nad spravedlivé neutiskali, koupí nefalšovali, míry, váhy, lokty spravedlivé měli, i spravedlivě činili, neklanali ani přísahali; na cestách opilství a jiných se nepravostí střáhli, a na své povolání pamatovali; škody trpělivě snášeli, a sami na cestě jiným nečinili.

A i toho nesluší dopustiti obchodu, lečby žádným jiným obyčejem býti nemohlo.

Zpráva při nemocných.

Napomínání mají býti nemocní, jenž jsou prvé v nedostatecích bývali, aby znali kázeň Páně, a jsouli v pravé víře a v pokání, aby tudy znali důvod milování jeho, jakož dí: Já, kteréž miluji, tresci, a důvod synovství svého, jakož dí: Synu nechtěj zanedbávati kázně Páně, ani ustávej, když býváš od něho trestán. A jsteli bez kázně, nejste synové; nebo koho Pán miluje, tresce a švihá všelikého syna, kteréhož přijímá.

Také ti učení býti mají, jenž pro spravedlnost z víry nemoci jsou došli, aby se těšili, že nejsou hodná utrpení tohoto času k budoucí slávě, a že do života věčného skrze mnohá protivensství a zámutky musíme vjíti, a aby dlouhé čekání za spasení měli; neb kamení k vzdělání nebeského Jeruzaléma musí zde tesáno býti, aby potom vnitř v chrámu nebylo slyšáno než radost a veselé. Item. Aby patřili, jak těžká nebezpečnosti, trápení, práce podstupují ti, jenž časné věci čenichají a musejí, mají-li jich dojíti; ovšem tyto věčné hodny jsou pracného docházení. A aby na své zlé předešlé zpomínali i na své nedostatky, a rádi v duchu podstupovali i to.

A kteříž se blíží k smrti, aby způsobovali dům svůj, a aby věrou v naději a osvícení byli i posilnění.

Také má jim předkládáno býti, těm jenž dlouho nemocni leží, že mnohé užítky mají nad mnohé zdravé. Nejprv, aby na se právě pohleděti mohli, co jsou na světě a proč, a jak všecky věci temnostmi jsou na světě, jimiž se kojí; druhý, jak krátkost života rychlá jest, a brzké odjetí zdraví; třetí, popatření na život svůj a na svědomí, a jak zlé svědomí hryze jako červ, a kterak jest vděčné dobré svědomí; čtvrté, hojení a léčení svědomí v dobré naději; páté, zemdlení tělesných žádostí a posilnění ducha proti tělu, jakož apoštol dí: Když jsem nemocen, tedy jsem silen; šesté, žádost rozdělení

a bytí s Kristem; sedmé, utíkání mnohého zlého i nebezpečnosti. A mají býti v čem, aby byli trpěliví i vděční poslužení, které se jim děje. A služebník má s ním práci vésti oznamuje i vytazuje se na přístup a práci k dobrému.

Nemocní podle duše mají se znáti v nemocech svých, a mají pokorní býti, pomoci hledati poslušenstvím, povolností, hotovostí, utíkáním, odjímáním podle možnosti příčin, pokory následováním k Bohu i k lidem, ukazováním vděčnosti, že jej snáší, častými modlitbami, aby nevešli v pokušení a byli od zlého zachováni atd.

Z sněmu starého.

O t á z k a. Odkud oblevení při dobré práci?

O d p o v ě d. Nejprv z podepření a z spolehnutí na milost Boží uslyše, že z milosti jest spasení, a že tělesné zvykání jest k malým věcem užitečné.

Item. Nedostatek v věření, že člověk věří, že některá jest věc zlá, ale že snad ji Bůh snáší; aneb že dobrá, ale že člověk muž bez ní spasen býti. Item. Spolehnutí na předzvědění a na vyvolení Boží. Item. Mnohé zobecnění jedněch k druhým, že jeden druhého se nestydí, a jeden druhému odpustí a zanedbává. A to přijde někdy, že člověk chce ujít, aby nebyl těžký a neochotný, neb příliš vážný, i upadne v lehkost, chtě posloužit ochotnosti. Item. Zření na příklad jiných i chtě někdy, kteříž drží prvotnost; aneb chudých zření na bohatší, i pustí se člověk po zemských věcech. Item. Nedobré příčiny a těžká práce, pro niž se děje obmeškání modliteb. Item. Bratří starších obmeškávání v ukazování, zvláštěm při osobách procházením i po čeledech, spolehnutí toliko na obecná mluvení po zbořích. Item. Očekávání od Boha darův, kterýž mocen jest dáti, když chce, a když není při tom práce a hledání. Item. Z porozvázání věcí tvárných, a z obšírného mluvení o milosti a o snášení Božím. Item. Když není pilnosti při trestání nedostatkův a ukazování vin, ale poroučí se svědomí jednoho každého. Item. Rada nerozšafná stranných učitelův, buďte skrze nerozumné zhrození a trestání, a od naděje odstrčení, buďte podání a snadno dojítí milosti.

L é k a ř s t v í proti tomu. Prvotně [kdyby] ti, kteříž sou jiným předložení, v čemkoli skrze své obcování neb i v povinné práci obleví, a jiným dali příčinu k oblevení, aby sami se napravovali skutečně, sami nad sebou bdíce a věrně pracující, jiným ku příkladu byli. A v učení aby mluvili k pilnosti a k bázni, hledíce k příčinám tohoto času. O milosti Boží mluvíce rozšafně k vzdělání nejen víry v věření, ale i života jejího v prokazo-

vání pravdy její podle vyvolení, povolání a posvěcení. Item. Sprostnost a důvěrnost k zprávcům, a víra k tomu, co se ukazuje, by pak člověk tomu i nerozuměl. Item časté spolu rozmlouvání o dobrých věcech. Item. Přemýšlování časté o konci života, o chudobě, o životu Pána Krista, k němuž se člověk oddal, aby jeho následoval. A sumou při všech příčinách, v nichž člověk jest, bázeň Boží míti, a spolu rady věrně požívat, pilnost a bedlivost nad sebou míti, a ku Pánu Bohu na pomoc volati. Item. Kdoby po výstraze a trestání nedbali opravovati, aby bylo požíváno klíčův podle rozšafnosti. Toby také bylo lidem k bázni a ku pilnosti, i k napravení a užitečnému vzdělání.

Leta Páně tisícího pětistého desátého.

1510

Stalo se sjití celé rady z Čech i z Moravy k první neděli po oktavu vzkříšení Páně, v kterémžto sjití k soudu mezi jinými toto podáno: Pročby Pán Bůh nynější pokušení zvláště na nás dopouštěl?

I nalezeno toto, že strany lidí Jednoty této největší příčina jest, nehodné chození v povolání a v úmluvě víry, tak že kterých se věci odřeklo, totiž dábla, těla a světa, těch se od mnohých následuje v podstatě i v službě. A ty věci s sebou do Jednoty přinesli a uvedli. A což přikli Pánu Bohu a církvi, toho nenásledují, v podstatě i v službě opouštějí obyčejův, i mravův, i pomocí Božích mnohých. A to široce psáno v tom spisu, kterýž slove o pokušení, kterýž i tu dán k přečtení ku potřebě té.

I zůstáno na tom, aby bylo pokání všechněm všudy kázáno v Jednotě, a že my zprávcové prvotnost držíce s předky některými našimi uznali jsme, že jsme tím nejvinnější s svými nepřiklady, nedbanlivostmi, a nesvornostmi předešlými našich předkův, a dopuštění věci nebezpečných atd.

A protož jednomyslně jsme zůstali na tom, abychme sami prvotně při sobě i při lidu pokání činili, životy měnice, nedostatky opravující při práci úradův svých, a čím jsme kteří příčinu jakou k oblevení dali, opravovali.

Item. Jednomyslně jsme se na tom všichni svolili, abychom v podstatě víry, lásky a naděje, v úmluvě její se skutečně obnovíc, věrně se a prvotně, v sprostném srdci k Bohu i k lidem, i vespolek se zachovávali, a všech služebností Páně v smyslu zdravém a v úmyslu přímém, pokudž Pán Bůh dal známost toho v Jednotě této, ostříhati, pomocí všech užívajíc i zřízení podle zůstání a nálezův napsaných.

Item. Abychom v lásce, a v svornosti, a v pokoji stáli skrze zachovávání Jednoty a jednomyslnosti v svazku pokoje, jenž řád

jest. Při kterémžto řádu všickni jsme se svolili jednomyslně, aby-
chom podle zapsání starodávných k němu stáli všichni, i každý
na svém místě navrácuje vyšším poctivost a poslušenství a
poddanost, rovným milost, milování v rovnosti, bratrství, a
nižším službu a péči i skutečnou práci; a z nedostatkův při tom
řádu, z předeşlých i přítomných, abychom pokání činili, a k tomu
vespolek sobě i jiným sloužili, snášejíce se v lásce, jedni dru-
hých břemena nesouce pro naplnění zákona Kristova, a oprau-
vující vyvinutí svá pokorně, a od sebe vespolek přijímající
učení, výstrahy i trestání. A kdožby koli s námi v řádu Je-
dnoty, jednomyslnosti a pokoje státi nechtěl, aby pokuta kázně
Kristovy na něho přišla.

Item. Na tom jsme se svolili, abychom svolení předeşlých
skutečně ostříhali a jich nelehčili.

A ač jsme z nich zákonův nepohnutých nenadělali; neb
jediný Kristův zákon víry obecné křesťanské, čtení svatého
máme v písniích Bohem vdechnutých založený v nepohnute-
dnosti: avšak pokudž se s tím zákonem srovnávají, a jimi se
slouží a napomáhá k němu, a na odpor i na zkázu jeho nejsou,
abychom jich potud užívali, a aby žádný obláštne neměl moci
jich kaziti, ani směl utrhati neb haněti jich.

Neb poznalliby škodu jakou při nich, to aby na celou
radu vznesl a k soudu dal.

A tu jakož soudem a svolením co přijato, aby týmž sou-
dem a svolením, bylolyby třeba, bylo složeno neb proměněno.
A pakliby kdo jináč činil, aby trestán byl podle provinění svého.

Item. Vespolek jsme sobě sloužili ku pokání, oznamujíc
nedostatky své i Jednoty, a svobodu jsme k sobě pustili je-
denkaždý společného i obláštneho vin ukazování, v úmysle při-
jímání i opravování. A kteříž přítomni s námi nejsou a býti
by měli, to též aby jim známo činěno bylo, aby spolu s námi
v tom jednomyslnost pravou křesťanskou zachovávali.

Item. Všem kněžím i každému obláště aby toto bylo uka-
zováno, a k témuž aby vedeni byli podle napsání níže do-
tčeného.

Item. Po všech zbořích aby rozepsáno bylo, co jsme za
škodného k spasení i za trestání hodného v Jednotě poznali, a
napomenutí ku pokání, abychom od vyšších do nižších všickni
pokání činili, a milostí Boží hledali.

Item. Času pokušení nynějšího abychom my zprávce vý-
strah Pána Krista požívali řkoucího: Buďte opatrní jako ha-
dové a sprostní jako holubice; vystříhejte se lidí, nebo vás
zradí, a svatého Pavla řkoucího: Choďte v opatrnosti k těm,
jenž vně jsou.

A však těch výstrah požívejme bez obmeškání práce slu-

žebné a péče sobě svěřené, a nejníž bez škod duchovních a spasení duší lidských, a při všem zpravujíce se ostříháním řádu spravedlnosti Boží, kdež nás naučí, co komu předkládati máme. A přišlo by kdy na koho co z nedopatření, tak žeby jat byl, abychom se nevinili. A kdežby kteří v úzkostech jedni druhých v svých zbořích požití v službě, v péči a v práci mohli, zvlášt v neznámosti, aby to mohlo státi, a proměn v kraji požíváno býti.

Item. Na tom jsme zůstali, abychom hříchům, nepravostem, i podnětům a příčinám těm, v nichž svět ve zlém hoří a na sobě je má, jenž jsou žádost očí, těla a pýcha života, místa více nedávali, ale plenili a kazili při všelikém řádu, stavu, věku i povolání, pohlaví mužského neb ženského, a tudy svět podešly ven honili, a lid v způsob křesfanského života napravovali, aby na něm té ohavnosti jako na místě svatém nezůstalo, buď v postavě, v chodu, v rouše, v živnosti, v obcování mezi lidmi.

O samotnosti kněze.

Item. Žádný kněz aby samotný nebýval bez pomocníka neb učedníka, kdež jest nebo jde; aby svědka života svého měl.

Item. Kněži prázdnoti a tulaček marných, a světských věcí, a všech divadel a nepřikladův se varovali, a kteříž mají kdy a mohou, aby neopouštěli duchovních věcí, rukama pracovali, a sami sobě pohodlé opatrovali, a přívětivosti bez obtěžování jiných následovali.

Item. Na tom zůstáno společně, abychom, jakož svrchu dotčeno, ty všechny nedostatky spíšic, kteréž v Jednotě nalezeny, s napomenutím, kteříž i v listu do zborův mají býti posláni, dali nejprv je vytisknouti a potom mezi Bratří rozeslali.

K nápravě knězi každému z téhož sněmu list psaný.

Bratří starší řádu kněžského s spolustaršími úzké rady sebrányi ve jméno Páně!

Pozdravení laskavé s mnohou žádostí spasení tvého, i prospěchu užitečné práce úřadu tvého psaním tímto oznamujem. Bratře milý, známo činíme a psaním tímto věděti dáváme, že nyní společné sjítí měli jsme, abychom společně rozjímali příčiny, pročby Pán Bůh na nás a zvláště na zprávce pokušení prvotně dopouštěl.

I znamenali jsme příčiny dvě: Jednu, aby nás ku pokání

vzbudil, druhou, aby nás hotové k trpělivosti a hodné v svědomí dobrém způsobil.

I poznali jsme jistě, že jest z čeho pokání nám prvotně, a tudíž tobě i jiným podobným činiti. Nám kdež se Bohu a lidem vinni dáváme vyznávající se, [že jsme] s otci našimi předešlými i sami přítomně při pravdách Božských, k nimž nás Bůh povolati ráčil, k našemu vlastnímu osobnému spasení nehodně, zpozdile, zmeškalivě a nedbanlivě chodili, opouštějíce povinnou práci z příčin rozličných, odkudž Jednota tato při pravdách víry křesťanské a zřízeného spasení znamenitých nedostatkův došla, a mnoho toho, čehož jsme nerádi, v ní vzniklo, odkudž bázeň a strach Boží prvotně na nás spadl. I napomenutí jsme Božím společným napomenutím, abychom jednomyslně z našich nedostatkův pokání činili, hledajíce tváří Boží v slitování Krista Ježíše v srdci skroušeném a v duchu zarmouceném, majíce úmysl svůj, lépe se míti i chovati při osobě své i při ouřadu svěřeném, za to i Pána Boha za pomoc i za požehnání žádajíce.

Toto pak tobě proto píšem, aby, toto věda, i ty spolu s námi jednomyslně ku pokání skutečnému ruce stáhl, z toho, což i při tobě strany osoby tvé neb práce svěřené, strany lidu tobě svěřeného sešloby, a přítomného zlého tvými příčinami, nedbanlivostmi, nepřikladem atd. nalezeno bylo, věda to, že lid Boží nám Bohem svěřený jináč pokání nemůž činiti a nebude, leč my činiti budeme. Neb apoštol dí: Zarmoucení býváme pro vaše zarmoucení. A tou příčinou Pán Bůh na nás zarmoucení a pokušení dopouští, abychom my byli zarmoucení tím zarmutkem, kterýž stálé pokání činí. A zvláště vezma zprávu zřízeného spasení v Kristu a v církvi, i přiměřij k sobě, k péči a k službě tvé, a potom k lidu, a při tom šetř, takli se pravda spasitedlná při osobách i při zbořích nalézá, neníli čeho zjevného zapověděného v lidu z kvasu starého člověka, hříchův tělesných, i podnětův, i marností světských na lidu i v lidu tom, kdež nesluší, a nejsouli strůjce toho i jiného zlého. A zase jestli svatost povolání, pravda křesťanství, příklad a obyčej svatý, řád, kázeň se vši spravedlností, i ospravedlnováním Páně. Když na tyto věci v jasném dni pohlediš, tu poznáš mnoholi máš jmen, kteříž roucha svého nepoškvniliby, a chodiliby bez žaloby, a zase uziš, z čeho budeš míti pokání činiti a k opravě vztálmouti ruku s bázní Boží, aby Pán Bůh z hněvu nepohnul svícem tvým, a nepočal tě vymítati z ust svých. To až potud buď o prvním napomenutí.

Druhé napominání, aby spolu s námi v podstatných věcech i v služebných, v smlouvě Boží pro naději věčného života, v pravdě, skutečně, životně i příkladně jsa, Jednoty ducha v milosti, v milování, v lásce, v svornosti, v řádu ostříhal a

stál, přijímaje k sobě naučení, napominání, výstrahy i trestání, nedostatkův se vystříhaje, bedlivě došlých pokorně oblevoval, v řádu a v poslušnosti k vyšším stál, k rovným milost bratrské lásky se ostříhal, k nižším pokory v službě, v následování Krista ukazoval, věrně a pilně slouže Kristu Ježíši v lidu jeho, druhému narození i moci jeho, i účastnosti těla a krve jeho k spasení života, milosti i slávy, aby věrný i hodný šafář Boží nad čeledí jeho nalezen byl, a stánku Božímu sloužil, a stráž v bedlivosti zachovával.

Také tě napomináme k modlitbám úřadu příležitostím, aby v nich bděl ustavičně, chodě v svatosti a v čistotě pravdy, pozdvihuje rukou čistých za lid tobě svěřený i s lidem, aby hněv Boží krotil a varoval se takový býti, kterýžby dráždil a rozpaloval hněv Boží, a aby tě lid vždy hotového v potřebě k Bohu nalezl každého času.

Napomináme tě, aby spolu s námi ve všech obyčejích, rádech posvátných, v smyslu i v úmyslu jednomyslný byl, a k jednomyslnosti a k dověrnosti věrně sloužil, nic nečině k roztržce Jednoty pravdy.

Také aby ve všem svědomí dobrého a naděje, i spolu dobré pověsti v pravdě pečlivě ostříhal, a smlouvu úřadu tobě svěřeného v způsobu služebníka v chudobě, v čistotě a v poslušnosti zachovával, a svědka s sebou vždy měl života i obcování tvého, učedníka nebo pomocníka, a samoty se varoval, zvláště v obývání s ženským pohlavím.

A krátce, což kde tebou sešlo, naprav buď životem, buď slovem, buď skutkem, aby pokání tvé celé a pravé bylo spolu s námi nalezeno. A Bohu i zboru Božímu nestyď se z vyvinutí svého pokory ukazovati, ať i lid tvým příkladem k témuž bude moci napraven býti v tom, což se jemu od nás napíše.

Také ku potěšení, i ku pomoci, i ku posilnění tvému toto oznamujeme, že jsme se v dověrnosti posílili i ustavili v tom, že pravda v Jednotě naší z Boha jest zřízeného a pravého spasení, ač při ní strany naší i lidu mnozí nedostatkové jsou, a že jsme blíže k jednomyslnosti a k bratrské lásce přistoupili v sprostnosti srdce, a v tom se ustavili, abychom o se vespolek i o lid věrný práci věrnou měli, s pomocí Boží vedli, vespolek sobě k témuž sloužice, zlé kazíce a dobré vzdělávající, a v řádu a v jednomyslnosti se zachovávající, a ke všem lidem milost majíce bez potupování.

A kdožby s námi toho nechtěl ostříhati a zlého, kteréž z jednomyslnosti za zlé míti a dobrého za dobré, po řádném trestání, nechtěliby se změnit, chtělibychom ho konečně odsednouti. A vnašelliby co tajně nebo stranně v lidi, abychom od něho i jiné odvodili.

Protož ty věda to, posilíž i ty se spolu s námi a týmiž šlepějemi pospolně hled v Jednotě bratrství tohoto choditi, a lid v důvěrnosti a v pravdě té vésti. A varuj se rozpakovati srdce i rukou lidu Božího, ať by na tě prokletí přišlo, kteréž přišlo u figuře na špehěře země Izraelské; ani stranných věcí stanův bývej pilen, ať oheň nezžire tě, jako Choré, Dátana a Abirona, ani pochybené archy, (chtě, sám se vytrhna, z vše-tečnosti spomoci) dotýkej se, aby ruka neuschla atd. Než z studnice jedné važ, v jednom domu beránka požívej, přebývej s bratřími v Jednotě atd., a dát Bůh milost a pokoj a v Jednotě své jednoty svatých dokonale dojíti; neb znáš, žeť Bůh milosti a pravdy nedal než v Jednotě; ano ani moci úřadné si došel jináč, ani ji máš ven dané svěřeně. Následujž tehdy tím snažněji spolu s námi Jednoty ducha v svazku pokoje.

Naposledy Bratře milý posílámeť napsaní v napomenutí zboru každého tvého, podle čehož i ty péci máš míti takovou.

Nejprv okolo hodu Ducha svatého neb v hody při každém zboru svolaj starší a pomocníky tvé, a jim naše zvolení, kteréž tobě na listu napíšem, oznam. A potom jim list poslaný do zboru přečti, dávaje jim to znáti prvé než jiným, a jim té cti udíleje. A napomeň jich našim slovem, ať i oni jednomyslně vůli tuto ne naši ale Boží znajíce, tvoji pomocníci budou, aby zlé kaženo bylo a dobré vzděláváno.

Potom pak všudy oznam, že suché dni budou v středu, v pátek i v sobotu před svatou Trojicí, a zvláštní náš jedno-myslný půst s modlitbami za tyto věci.

Aby Pán Bůh z milosti své ráčil se nad svým lidem v tomto času smilovati, a dopustíli toto pokušení pro naše provinění (jakož tak nám spravedlivé smysliti strany naší), aby nám všechněm ráčil dáti hodné pokání činiti skutečně, dada srdce skroušené a ponížené, ducha zarmouceného, vůli i úmysl od zlého odtržený, věrné obdaření srdečné, a úmluvy Páně obnovení, i skutečné opravování podle poznání vin, kteréž ukazovány budou.

A aby nám dal milost a oblíbení k tomu státi a tváří Boží s pláčem hledati v ponížení, a aby neodjímal od nás pomoci sluh a služebností, ani vydával nás v ruce nemilostivých na věky, a obrátil pláč náš v radost, úzkost, v prostranství atd. Pak uložil díla svého zkusiti v pravdě své, ať s námi ráčí býti a neopouštíti a mocí posilovati, stálost i setrvání dáti, moudrosti svého ducha naplňovati, v dobrotě jeho ustavovati i ostříhati, k životu slávy dada přijíti. A aby potřeby naší Jednoty milostivě, jakož zná sám nejlépe, naplňovati ráčil atd.

Potom ať v středu i v pátek zborové podle možnosti jsou v způsobu, jakýž býti může, a ať se všem vůbec neb po část-

kách přečte tento list od bratří, a ať potom každý přijda oznámí úmysl svůj, chceli k tomu státi.

Jestliže sám zná viny které, pokáni i opravení podle věrného naučení má činiti; pakliby neznal, ale povolnost ukazujícím má míti, a poslušně a důvěrně má přijíti. A to nejprvé ať počato jest od kněží a pomocníkův. A dobré, aby kněz svým pomocníkům poručil se k jich svědomí, znajíli při něm co, aby mu laskavě oznámili. A potom aby i on to též při pomocnících činil věrně, aby tudy oprava jíti mohla. Dejžť Pán Bůh všemohoucí srdce k tomuto ke všemu a své požehnání, aby tuto vůli Boží oblíben, přijal k tvému i k mnohých věrných spasení v Kristu Ježíši Pánu našem.

Statuta synodorum vel decreta conciliorum cum plurimis catholicis doctrinis annexis finiunt. Anno Domini 1514. Sabato post Epiphania Hora 13. Boleslaviae. Tempore quo persecutio non modica super Dominam Boleslaviensem et super nonnullos saeviebat. *)

Leta Páně 1515 stalo se sjítí ouzké rady na Přerově k té neděli před svatým Jirím, kdež zůstáno o těchto kusích.

Nejprv o tom, majíli vylučování býti ze zboru čili nie, zůstáno, aby z lehkých příčin zvlášt kněží mladí bez rady starších svých toho nečinili.

Item. Co se tkne lidí novotných, kteří se v poslušenství nedali, ti nemají od čeho vylučování býti, než mohou, dlouhý čas chodíce, napomínání i zpravování býti. Lečby při kterých byl zlý smysl neb blud, neb věc ta, pro niž ani v obci netrpí takových atd., ti napomenutím pěkným mohou odbyti býti.

Pakli jsou kteří, ješto se v poslušenství dali, avšak zboru nepožívají, neposlušní, marní, rozpustilí a nekající zůstávají, ti mají napomínání, vystříhání i trestání slovy býti. A přes to neopravili, má jim pohružka učiněna býti vyloučením propuštěním atd. Pakli ani to opraví, a jest věc urážčivá i jiných, mají na čas vyloučení býti s tou výminkou, do níž nepočnou opravovati; pakli počnou, mají zase milost míti.

Item. Co se tkne přijatých a vyloučených od posluhování, aby od zboru nebývali vylučování než pro tyto příčiny.

Nejprv. Kdyžby, při majíce, jedni proti druhým a nechťeli

*) Na straně jest připsáno v ruk. a však přetrženo: Hoc ego non intelligo.

na bratrském soudu přestati, ale s hříchem i s pohoršením sobě volně chtěli k soudu světskému neb vůle své požívatí.

Item. Kdyžby kdo padl v hříchy hanebné a z nich pokání činiti nechtěl, ale s ourazem i s pohoršením je předce činil.

Kdyžby pak seznání bylo, obrácení i pokorné milosti hledání, mají zase časem slušným přijati s pokorou touto býti: Bratří milí a sestry, prosím vás modlete se za mne Pánu Bohu, ať mi ráčí dáti, hodné ovoce pokání činiti a milosti své svaté hledati; nebo litujíc toho, což jsem proti Pánu Bohu i proti vám učinil, prosím Boha i vás za odpuštění i za modlitby svaté.

Item. Děti neposlušní, nekázání, své vůle užívající a marnosti světa a rozpustilosti i žádosti často mimo světské následující, chodili do zboru, má jim výstraha dána býti. A po jednom a po druhém i po třetím trestání, neopravili, mají poodloučení býti s tou výminkou, dokudž nepokoří se, podobně jako padlí, a v tom napominání býti atd.

Majíli novotní neb padlí a vyloučení při posluhování bývatí čili nie?

Usouzeno. Novotní lidé mají nejprv do zboru obecného vedeni býti, a kdyžby žádost měli posluhování viděti, mají to ti, jenž vedou je, s radou zprávcův učiniti.

Item. Novotní v poslušenství oddaní mají s kajícími padlými při posluhování dopuštění býti, aby zvlášt času přísluhování neb na straně neb z zadu stáli.

Item. Novotní, kteříž při tom byli jednou, druhé a neopravují, ani pravdy následují, aby s padlými nekajícími přítomni nebývali, a též i děti neposlušní, svévolní, marnosti a své vůle následující.

Item, zůstáno, aby toto bylo nejprv po zbořích oznámeno všady, aby vystřežení byli i zpraveni.

Leta Páně 1518 stalo se sjítí v Brandejse v neděli devítiníkovou.

A tu podáno k soudu. Nejprv, kdyžby kněz hříchem smrtným hřešil tajným, mělliby vyloučen býti od požívání úřadu. Item. Bylliby před ordinováním v hříchu smrtném, a zvlášt ohavném nalezen, a v tom se neoznámil, máli mu úřad zastaven býti.

K první otázce říkáno i usouzeno, že má vyloučen býti; zvlášt pak nekající dotud, dokudžby se podle řádu pokání při něm dosti neučinilo. A potom má rozvázán býti zřízení v obnovení smlouvy, a má mu dopuštěno býti. Též k druhé otázce

povědino podobně, a při tom usouzeno za dobré toto: Nejprv aby biskupi zpravovali kněží podle svědomí. Item. Kdyžby měl kdo ordinován býti, aby staršímu nad jinými, pod nímž jest, zpravoval svědomí i obnovil je, a v tom rozsouzen byl, nebylaliby překážka jaká při něm škodlivá.

Leta Páně 1531.

Všickni za jednoho člověka smluvili jsme se, abychom spolu jediného Pána služebníci a jediné pravdy dělníci byli, pomáhajíce sobě věrně vyhledávati té předrahé pravdy spasení lidského, nic v tom svého neobmýšlejíc, ani předky svými (s ujmou pravdy) sobě překážejíc, a zástěry jimi činíc; ale přítomné příčiny před očima majíc, postavené pilně abychom vážili a rozsuzovali, spatřujíce vůli Pána svého.

Až i strany spisu Jednoty srovnali a na tom spolu zůstali jsme, aby žádný z kněží tak tvrdě k těm spisům a zprávám nebyl dotiskán: ale zákon Boží s lidem obecným v povinnostech svých aby dlužni byli plniti, pod zbavením milosti. Než spisův nemá žádný haněti, potupovati, ovšem zamítati: ale v nich což pravého jest vyhledati a pilně rozsuzovati, coby v nich napsáno bylo, mžli těchto časův všecko dobře státi, a před nepřátely pravdy Boží bezpečné býti. To sluší každému z nás upřímě činiti. Také jich žádný nemá chváliti a velebiti s potupou pravdy, ovšem jimi se tarasovati proti pravdě, na svém zámyslu chtě státi neustupně s pohoršením mnohým: ale což pravého, to oblíbiti a čest v tom Boží obmýšleti, to hodné a spravedlivé jest. Pakliby co nedostatečného nalezeno bylo, k svému neumění se přiznati a skutečně napravití, opustíc všecky omluvy nespravedlivé: ne aby pro nedostatek zavrhł užitečnou pravdu na větším díle.

Potom dále potaz učiněn, čemuby se všickni v Jednotě učiti měli podle rozdílných stupňů a povolání? I stalo se jednomyslné svolení, že mají se všickni hojně čemu vždycky učiti, a nejprv mládenci chtějící a žádající dojíti ouřadu; druhé, přijímající ouřady, neb kteří jsou je již přijali; třetí, coby potřeba bylo těm, kteříž v prvotnosti k zprávě vši Jednoty postaveni jsou? I přečten o tom spisek vnově učiněný a přijat; potom druhý čtyř bratří rozmlouvání o spasení celém, potom kázání, učiněné k přijímání slova Božího, a k tomu agenda k témuž přijímání přečtena jest, a potom kázání k přijímání křtu a agenda přečtena jest. Potom před posluhováním kázání i kanon přečten. Nejposléze čtlo se kázání k přijímání padlých a agenda na to. I oblíbili ty všecky věci a přijali

k zprávě na čas budoucí, dokudžby P. Bůh lepšího přitom srozumění nedal. Potom souzeni jsou artikulové tito dole položení, i zavřeni každý oblaštne s vážností i s uptáním při nich vůle Boží dobré podle nejvyšší možnosti naší, atd.

Nejprvé, při časích stanovených lidmi: jakož hodův, slavností svátkův, adventův, devítníkův, postův, suchých dnů a křížových, i ochtábův a tak jiných. Jak se má náš lid při tom míti, i my jej čemu vyučovati máme? I usouzeno toto, aby všickni časové ti v jeden čas nám obrázení byli, a že u Boha není žádný čas jeden mimo druhý vzáctnější. Protož aby k těm časům svrchu oznámeným lidská svědomí zavazována nebyla, ale z toho vězení vysvobozena, však tak, aby památky skutkův Kristových podle článkův víry přes celý rok držány byly, a v nich naše vykoupení a spasení v známost lidem uvozeno bylo, a aby se úražek a pohoršení slepým nedávalo, odkudžby i pokušení na lid Jednoty této vzbuzeno býti mohlo. Jináč sic před Pánem Bohem z neostříhání těch časův nepokoj v svědomí věrným nemá činěn býti.

Item. Pokoutní slibové a závazkové nemají u nás tak jako u světa vážení býti, než slušné bez frejův, aby s vůlí rodičův neb přátel, neb poručníkův ta věc jednána byla; neb bez toho na mnohé zmatky přichází se.

Protož i to tázání se v agendě nemá pominuto býti, nemášli slibu s osobou jiného pohlaví?

Item. V devítníky i jindy nám nesluší pod Božím svědomím zachovávat; ale bylaliby hodná příčina oddati, nic se v tom Boží urážky nebáti. Též manželům z neostříhání těch časův svědomí nedělati, ale k slušnosti je napomínati, a s povolením se uprázdňovati, k modlitbám učiti potřebí.

Leta Páně 1532

v Brandejse stalo se usouzení o těchto věcech.

Nejprv o křest dítek pozůstáno na tom, že mají křtěny býti Kristovým křtem plným a celým, tak jakž jej Kristus Pán vydal; nebo dítkám zjevně spasení neb království nebeské Kristus Pán vysvědčil; protož jim má křest činěn býti ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého ku posvěcení a přijetí za oudy církve svaté, Pánem Kristem vykoupené a očištěné.

Druhé. Zůstáno na tom, aby rád Kristů v Jednotě zachován byl, a jedenkaždý z předložených, vyšších, prostředních i nižších, až i obecný Bratr podle práva Kristova jeho k sobě i od sebe požívati má, a to prvotně takto:

Jestliby zprávce v jaké nehodnosti při své povinnosti v smyslu aneb obcování nalezen byl, a lid by ho v učení jeho požívat nemohl, a nevzdělával se, tedy soudcové mají tu věc znamenati, a čím se on i lid kazi to spatřiti, a to při kázáních, obcování i při soudích. A seznejíce to mají jemu z povinnosti a z práva Kristova s náležitou uctivostí a vážností ukázati, a on napraviti povinnen bude.

Pakliby prvního napomenutí zanedbal a neopravil, mají mu to podruhé s předložením škod z toho jdoucích ukázati, však vždy vážnost a poctivost jako k zprávci zachovajíc.

Nebyloliby pak ani podruhém napomenutí opravy, a takové škody seznaliby i obecní Bratři při zprávci, tedy soudcové, povolajíc některých osob rozumnějších obecních Bratří k sobě, mají jemu spolu s nimi takové věci ukázati. Nechtělby pak ani tak napraviti, tedy soudcové povinni jsou bratřím starším neb jednomu z nich (pro napravení jeho a pro odjetí škody, která se skrz něj děje) oznámiti.

Item: Jestližeby pak soudcové takových škodlivých věcí při něm neseznali, aneb je na něm se škodou obecného lidu při spasení jejich snášeli, a to by někteří z obecních Bratří seznali, buď dva, tři neb čtyři, aneb jich více, povinni jsou podle téhož práva Kristova s soudci o to rozmluviti, buď s některými toliko, nebo i se všechněmi, a jim to ukázati, a soudcové slyšíce to, mají zprávci ty věci ukázati, podle svrchu oznámeného řádu.“ Pakliby soudcové takové věci přehlídali a zanedbávali, a škoda by v lidu předce šla, a potupa na pravdu Kristovu i na jeho přisluhování uvozována byla, a ta věc by vši obci zboru Kristova těžká, tesklivá a pohoršitedlná byla; tedy dva neb tři rozumnější, řádem slušným ode vši obce svolíce se, jemu to ukázati, a s ním o to promluvit a k nápravě napomenouti povinni jsou. Nebyloliby pak i tak nápravy, a škody předce šly, a soudcové se na to dívali; tedy ti obecní Bratři mají na starší tu věc vznést, aby to k nápravě přivedeno bylo.

Item. Každá osoba v zboru, kterážby žalobu měla proti zprávci, tak žeby proto k němu dověrnosti a pokoje mít nemohla, povinna jest v tom se zjeviti a oznámiti: nejprve jemu samému, a neupokojili se s ním sama, má to na soudce zboru vznést. A on povinnen jest jako jiný obecní, bylliby vinea, jí před soudci právo býti, zvláště co se jeho osoby neb věci dotýče. A nechtělby od sebe spravedlivého ten zprávce učiniti, mají soudcové té osobě k starším zprávcům ukázati.

Item. Bylaliby pak která osoba svévolná a zporná, a zomyslné příčiny sobě zbírala k zošklivení zprávce a k potupení služebnosti jeho, a tudy Pána Krista a jeho pravdy,

tedy soudcové seznajíce to pilným soudem, mají to té osobě ukázati, a z toho jí potrestati, a žaloby na zprávce nepřijímati, leč pode dvěma neb třmi svědky.

Jestližebý pak předce ta osoba nepřestávala zlého díla dělati, a ze zlosti by toho zprávce ošklivila, a u vině shledána byla, má od zboru trestána býti, a nenapravitelibly, má vyvržena býti a za hříšníka vyhlášena; neb jest to kacířská a velmi škodlivá nepravost.

Item. Mělaliby která osoba zboru žalobu proti kterému z soudcův, povinnen jest před jinými soudci každý soudce státi a jí práv býti, bylliby v něčem vinen.

Item. Mělliby pak kdo žalobu proti všechněm soudcům strany soudu, žeby mu se ubližovalo při něčem, nemá jich pomlouvati, ale na zprávce tu věc má vzněsti, a zprávce můžli, má ho v tom upokojiti, a rozumělliby, že se mu křivda stala skrze nedopatření, to napravití.

Pakliby na tom přestati nechtěl, ale předce žalobu vésti chtěl, má s nini na obec zboru podán býti. A jestližebý uznáno bylo, že by mu něco od soudcův ublíženo bylo, necht se náprava stane s rozšafností. Pakliby taková věc byla, že by jí ten zprávce i s tím zbořem vyrozuměti nemohl, mají k tomu jiných dospělejších povolati, zvláště starších Bratří.

Než jestliže by pak žalobník z své neustupnosti proti soudcům čelil, a naučení i potrestání přijíti nechěl, ale bouřky by činil a soudce před jinými haněl a potupoval, má býti trestán od zboru i vyloučením; protože nepravost svou prověsti chce, řádu spravedlivému Kristovu poddán nejasa.

Item. Bylaliby pak tak znamenitá věc a nesnadná, žeby někdo tím řádem upokojen býti nemohl, tedy bez potupování a hanění i pomlouvání přítomných soudcův s opověděním se jim, můž se odvolati k starším vši Jednoty. A na tom přestati povinnen jest.

Item. Zase pak zprávce s soudcemi i s pomocníky svými má míti péči o všecken lid, aby jej v pokoji zpravoval a v lásce zachovával, spasitedlnými věcmi v Kristu Ježíši jim přísluhoval, k tomu jim slouže, aby hodně chodili povoláním.

Pakliby hodně nechodil kdokoli a z řádu vystupoval, v hříchy neb v bludy by šel, tedy zprávce věda o tom má podle řádu Kristova jeho povolati, a potrestati samého, a napomenouti k hodnému chození v povolání. Uposlechneli, získá duši jeho; pakli neuposlechne a přece v nepravosti stane bez pokání, má zprávce povolati soudcův, a před nimi i spolu s nimi jeho trestati; a pakli ani soudcův neuposlechne, neb, kdyžby soudcův nebylo, tedy z obce přednějších, a jestliby i těch

neuposlechl, tedy s radou a usouzením zprávce svého podle Kristova řádu mají ho trestati.

Neuposlechne-li zprávce ani zboru, má za pekelníka a zjevného hříšníka držán a vyhlášen býti ode všech. A což takovým řádem svazuje se na zemi v církvi, to Bůh i v nebi svazuje.

Item: Jestližebý kdy z takových vyloučených kterému dal Pán Bůh pokání činiti, týmž řádem má zase přijat býti. A nejprv aby u zprávce pomoci a rady hledal, potom u soudcův s radou zprávce, vinen se dávaje Bohu, že jest jich neuposlechl. A potom časem slušným zase vyhlášen za Bratra býti má, a milost k němu utvrzená.

Item: Jestližebý pak obecný Bratr neb Sestra jaké ne slušnosti viděl při druhém, ježto by proti jeho povolání byly, též jest povinen jeho potrestati a tu škodu jemu ukázati; a pak liby se hněval a opravití nechtěl, má to staršimu neb některému z soudcův oznámiti, a on řádem svrchu oznámeným k takovému se zachovati má, aby všeliká kázeň v církvi Kristově státi mohla, bez nížto lidé cizoložnáta jsou, jakož apoštol svědčí.

Item: Tímto řádem ti hříchové trestání býti mají, kteříž se rozličnou chytrostí příkrývají, a nevelmi zjevní býti mohou. Protož potřebí prvního i druhého až i třetího trestání, aby tak skrze pilný soud na jevo k zjevnému trestání přišli. Nebo jakož apoštol praví, že některých lidí hříchové předcházejí soud, ale jiní soudem zjevení bývají.

Ti pak hříchové, kteříž soud předcházejí, aby souzeni byli, a jsou ti, ješto všechněm zjevní jsou, jako: smilstva, cizoložství, opilství, krádeže a t. d. Kdež jsou tyto věci zjevné, tu není potřebí mnohého soudu, než zjevného trestání a vyloučení, jakož apoštol učí: Zjevně hřešící přede všemi tresci. A což tu mluví o služebnících církve, rozumí se i o poslůchačích.

Zprávce pak zůstávající na svém místě má právo i povinnost, všecky soudece i lidi sobě svěřené učiti, napomínati i trestati, jakžby kdy či potřebu seznal, jakožto počet maje vydati za duše jich. A lid i soudcové přidržející se jeho tomu pro své spasení poddán býti má dobrovolně. A však moc, právo i povinnost každý z soudců má, řádem slušným jemu nedostatky ukazovati, jakž o tom svrchu.

Tyto věci svrchu psané povinen jest podle rady Kristovy každý zachovati, jestliže cizích hříchův při tom při všem účasten a tudy vinen před Bohem býti nechce. Nebo kdož toho nezachová a znaje zlé věci při bližních, k nápravě jich nevede, těchto všech zlých věcí účasten bude. Také aby přestupuje řád tento a jinde o tom mluvě, tajný utrhač a pomlůvač

v lidu proti záповědi Boží nalezen nebyl. Nebo kdožby pomina tento řád, jinde tajně po stranách o bližních utrhal a pomlouval, ten hříchem proti nařízení Kristovu, i proti bližním, i proti lásce vinen bude, a hoden jest přede všemi zjevného trestání a z Jednoty od řádu vyloučení; poněvadž ho neostříhá, ale proti němu hřeší; nebo tajný utrhač v lidu ohavným jest před Bohem i před lidem Božím.

Potom všech napomenouti sluší v zboru, aby se každý v tom věrně a sprostně zachoval, a věděliby kde co a při kom škodlivého, tu, kdež oznámiti má, aby oznámil, a nic na to nedbal, by se ten měl i hněvati, na kohožby nepravost jeho oznámil, jedně jemu se opověda, poněvadž opravití nechce ani sám k světlu jíti, že toho na svém svědomi nechati nemůž. Pakliby kdo věda i zamlčel a neoznámil tu, kdež toho řád a místo, a potom by po stranách to oznamoval a těžkal by se a horšil, takovýž že trestán bude.

Leta Páně 1536

rozjímáno i zavříno o těchto věcech :

Nejprv, že se máme všickni jednomyslně celým srdcem zdravého a pravého učení Kristova aneb víry obecné křesťanské přidržeti, kteréžto vyučuje, věřiti v Pána Ježíše Krista, a pokání ve jmenu jeho činiti. Všecky pak ceremonie a řády, neb všeliká ustavení tak a potud řídití i také držeti, pokudžby k tomu k víře v Pána Ježíše Krista a ku pokání pravému a v pravdě jeho přísluhovala, i také lid v lásce a v svornosti a v dobrém pobožném pokoji zachovávala.

Druhé, aby jedenkaždý z nás, kteříž jsme v radě, spolu řádného tovaryše držel býti na jeho místě za věrného a pilného Bohu i Jednotě jako sebe samého na svém místě, a jináče se o něm nedomýšlel, ani na něj jiným věřil, dokavadž by skutky zjevnými aneb dvěma i třemi svědky hodnověrnými na něho prokázáno, a v ouzke radě uznáno dobře nebylo. Aby se mezi námi řeč apoštola tudy plnila, kterouž jest psal zboru Filipenskému v kap. 2.: Jedni druhé za důstojnější mějte.

Třetí, aby tajnost rady od každého z nás zachovávana byla pod hříchem a pokutou rady Boží, a od žádného nikam vynášína nebyla žádným obyčejem, lečby komu od staršího co z hodných příčin dopuštěno bylo.

Čtvrté, na čem sme se společně svolili aneb kdy svolíme při kterékoli věci, buď veliké neb malé, to aby každý zachovával, toho se neodčítal, dař se nebo nedař, a jináče toho nižádný neměnil, leč zase s společným úsudkem.

Usouzení společné B. S. téhož leta 1534.

O cerimoních.

Nejprv, při chlebu abyhom oplatky přisluhovali, jakož od počátku Jednoty tak bylo, i potom za naší paměti v některých zbořích. A tou cerimoní abyhom se bezpotřebně od jiných lidí nedělili. Kalichy, škatule, totiž nádobky k posluhování slušné aby byly, ubrusy, šátky k tomu příhodné, stůl neb oltář, svícnové a svíce, jakož kde potřeba se vidí. A to všechno aby šetrně chováno bylo. Zpívání se rozšafnosti služebníka poroučí, jak kde býti může. Item, má všecken zbor amen říkati, když toho zvláštní potřeba jest.

Cerimonie do zboru chození.

Item. Jak kde v kterém zboru zvyk mají, jednou neb dvakrát do téhodne všední dny choditi do zboru, nechť se to nemění bez hodných příčin a vědomí starších.

Item, svátkové znamenitější a památky svatých, zvláštně apoštolův, ať nejsou opuštění, ale aby každý z povinnosti šel ráno, neb innoho zborův máme, a nemůže se každému služby dostávati v neděli od starších, nechť se ale v svátky to vyplňuje, kdež býti může.

Item, v postě, jakž kdy zprávece starši sezná potřebu, tolik dní nechť vyvolí k scházení; však obecně dvakrát v středu a v pátek aby bývalo.

Item. Když se čtení svaté čte aneb některá řeč Boží, aby stáli poslouchači.

Item. V zboru napomínati, aby po domích ráno a večer, a kdež může býti i k obědu a k večeri modlitby činili, aneb některý veršík písničky před stolem i po stole aby se zpívaly, jakož tak od počátku Jednoty dalo se.

Item. Když zprávece čas příhodný, zvláště v neděli ráno po kázání, a příčinu hodnou vidí, aby požehnání dal lidu; a lid aby na to říkal Amen.

Item. Suché dni aby oznamovány byly, i potřeby a příčiny jich, a jak se v které obci zachovávají při nich, tak je držeti a pro ně lid na obě straně nedrážditi.

Cerimonie při křtu dítek.

Úmluva také i modlitba za dítě předcházetí má křest. Item. Rodičové a kmotrové mají sobě ruce dávatí při smlouvě. Rodičové na znamení, že plnou moc a právo dávají kmotrům nad dítětem, kmotrové že je přijímají z milosti k péči a

k vyučování umění i známosti spasení, a tak že je společně ve vši kázni Páně povedou k tomu, k čemuž pokřtěno bývá.

Item. Při křtu třikrát aby se polilo čistou vodou, a jestližeby jaký úraz a pohoršení z toho šlo, muž rozšafný služebník jednou v hrst nabrati a třikrát politi, a ta slova toliko: ve jméno Otce, i Syna, i Ducha svatého říkati, jakož tak Pán Kristus vydal.

Item. Křtiti jiným lidem kromě Jednoty, rozšafnosti služebníka se poroučí, poznalliby toho býti pobožné příčiny.

Ceremonie při oddáváníí.

Aby ženich stál na vyšším a nevěsta na nižším místě. Item. Slušněji jest, aby k oddáváníí do zboru chodili, kdežto snadně býti může, aby se i tím, kdežby se z lehkých příčin po domích chodilo, zbor v lehkost nedával. Avšak jakž kdy zprávece toho příčinu a potřebu uznamená, aby tak činil. Při potvrzování jednou neb dvakrát aneb třikrát říci: Což Bůh spojil atd. Modlitba konečně jedna a k tomu oddáváníí způsobná, a druhá na závěrku modlitba Páně potvrzení býti má.

Zpověď nebo zpráva svědomí.

Zpověď má býti z potřeby lidu i zprávců.

Jedna obzvláštní některým osobám; a ta každého času, kdy komu jaká potřeba jeho svědomí nastane.

Druhá obecná, aby zprávece přehlídl a přeběhl lid veškeren napořád, kdyžkoli by potřebu toho uznamenal, a k tomu dostačiti mohl, jednou v rok neb dvakrát, a to všecky přijaté. A tu vyptávati se na nich na známost a každému, což přísluší podle daru sobě daného, předkládati, a vyučovati je, což potřebí.

O stěhování se zprávců na jiné místo.

Každý zprávece, který se má jinam hnouti z rozkazu starších, zpraveného lidu jinému náměstku postoupiti má. Pakli by jeho bezelstně zpravití nemohl, tedy aby mu o tom slušnou zprávu učinil. Přijdouli k němu, jak s nimi, zvláště s vyloučenými činiti má; neb jemu bez vědomí prvního vyloučených přijímati nesluší.

Item. Kterížby se sami svévolně z zpourey, z pýchu aneb z pohrdání buď služebníků neb služebností kterých vylučovali, těch jináče nepřijímáti navrátilili by se, než jako jiné vyvržené a vypověděné přede vším zbořem.

O cedulkách mládencům neb i jiným osobám.

Takové cedulky od jedněch zprávců k druhým mají se dávatí z hodných mnohých příčin, k dobrému řádu příležitých.

Jak se k učení našemu neb i jiných jednot s námi smýšlejících míti sluší?

Nemá jedno druhým, zvláště pokudž pravdu má, potupeno, lehčeno, ovšem zkaženo býti. Aniž také má cizí domácímu předkládáno býti; ale dary Boží a v nich Duchu svatého všudy a zvláště doma v Jednotě každý věrný povinen jest vážiti.

O šencích panských.

Pánům šenkování, i všeliké odjímání lidem živnosti, i nekřesťanské jich obtěžování má při nich zastavováno býti mocí Kristovou ode všech nás. A k tomu přidržáni býti mají, aby s Bratřími, lidmi svými, povinovati byli k soudům bratrským státi, jako i obecní Bratří povinni jsou, kdyby se toho potřeba uznala.

O almužnách.

Aby lid k almužnám napomínán byl při každém posluhování a v suché dny, k zbírkám pak při vánocích a při svatém Janu Křtiteli, a někdy, kdyžby řeč případná byla, aby o tom promlouváno bylo, tak aby lid věděl, že to má činiti a proč. Item. Vidí se za nejlepší býti, aby při zbořích pokladnice v sloupcích vzdělány byly, dvěma zámky zamčené, a z těch aby almužníci časy svými peníze vybírali, a do rejstr zapisíce, co vzali, mezi jiné schovali a z toho časem svým počet činili.

Item. Žádný v svých zbořích aby bez staršího soudci sobě neustavoval.

Item. Aby domů zborových bez rady staršího nestavěli, též ani jiného stavení: neb mnozí bezpotřebně stavějí.

Item. Aby žádný zpravce žádného nezasnuboval k manželství; neb z toho mnohé nesnáze, starosti a pomluvy pocházejí.

Item. Což úředníkům, rychtářům a konšelům náleží, aby toho zpravce na se nebral ani soudcové, než radu dáti mohou, aby se o to přátelsky jako bratří smluvili.

Item. Aby žádný zpravce z jiného zboru do svého neloudil neb nepotahoval. Item. Aby žádný k domu bratrskému nic nepřikupoval, ani neodprodával bez vědomí a rady starších.

Těchto příčin hlavních podáno jest od Bratří starších zborům k obecnému rozsouzení a poznání toho, že křest nemá býti opětován.

Jedno. Apoštol Páně Pavel svatý napsal v epištole k Efezským v kapitole 4.: Jeden Pán, jedna víra, jeden křest. A kdožby křest ten Páně opětoval, činí dvůj: Poněvadž i u Římanův není křest papežův ale křest Kristů, ačkoli ho oni zle užívají, však tím křest Kristů býti dokonce nepřestává.

Druhé: Obecný smysl mezi Bratřími jest v Jednotě, vyznaný a zapsaný v spisu o církvi, že římská církev má troje věci. Jedny na prosto zlé, druhé zlé spolu s dobrými smíšené, a třetí předece dobré. Z toho vyznávají, že jest stalo se od těch, které jsou na prosto zlé (jako modlářství a hříchové smrtelní) odstoupení, a ty věci, kteréž jsou smíšené, dobré se zlými, že jsou očistili; a ty že jsou mezi jinými věcmi i svátosti. A nepokládá se, aby je zhola opustili neb zavrhli; ale že je očistili a k tomu v Jednotu shromáždili se, aby toho což dobrého, od čehož neodstoupili spolu s tím, což poškrvněného a smíšeno se zlým, očistili, v společnosti svaté požívali, opustivše všecko zlé sobě vědomé, a od něho odstoupivše i očistivše se dokonale.

Třetí příčina složení opětování křtu v Jednotě jsou učitelé a kazatelé čtení svatého, kteréž Bůh vzbuditi ráčil v krajinách okolních německých. Kteříž z příčiny novokřtěncův mluvili i psali proti tomu opětování křtu, dovodíce, že ač Cyprian svatý po kacířích s svými biskupy v Africe křest opětovati; však že svatý Augustin proti tomu psal, i jiní staří učitelé ve Vlaších.

A potom brzy po smrti svatého Cypriana zastaveno a opuštěno to křtu opětování. A aniž kdy v církvi obecné usouzeno a držáno, než po částkách z příčin kacířův někteří po druhé křtili, a nejvíce kacíři sami mezi sebou jedni po druhých. Až i těchto předšlých let pod zámyslem čtení svatého kázání v krajinách německých novokřtěnci povstali a rozličná kacířství stará, Arianská, Novacianská, Donatistská vzkřísili a rozsili, ti také to znovukřtění velmi obnovili a utvrzovali, ale v smyslu zlém, na vyhlazení křtu dítek, i na potupu všech přílišnou, kdož se s nimi v tom nesrovnávají.

Čtvrtá příčina. Že křest u Římanů drží se býti Kristů, a od Krista Pána pošlý, ustanovený a vydaný jest, a ne od papeže, ani od Jeronyma, ani Augustina, a křtí se v jmenu Trojice svaté, a ne v jiném čím jmenu. Protož toho opětovati není potřebí, než toliko to opustiti a zavrci, což při tom nalepáno od Antikrista. Neb jestližeby pro ty přídavky a ceremonie vymyšlené od lidí všetečných, měl přestati býti Kristů, a aby hned Kristovým nebyl jmenován, takf by i jiné svátosti v týž soud a úsudek musily přivedeny býti.

Pátá příčina. Nenalezá se toho v písmě svatém, aby to podruhé křtění pošlo z apoštolův aneb po apoštolech z těch, kteříž právě po Kristu Pánu a jeho apoštolech šli, a tím učení ve čtení svatém vydaným ode Pána právě, věrně a upřímě se řídili a zpravovali i jiné. Než zjevné jest, že z kacířův a jich příčin povstalo.

Šestá příčina. Má při tom pilně váženo býti a souzeno,

že jsou apoštolé Páně při těch, kteříž jednou pokřtěni byli, nenapravovali nedostatkův (čeho se kde kterým nedostalo) po druhé křtěním, než učním a rukou vzkládáním, jakož psáno v skutech apoštolských: Že někteří, pokřtěni byvše ve jméno Pána Krista, nepřijali Ducha svatého; avšak apoštolé nekřtili jich po druhé, a byla věc veliká, že nebyli křtěni ve jméno Trojice svaté, poněvadž o Duchu svatém nevěděli. Však viz čím to doplnili a napravili, že kázáním jim o Duchu svatém, a vzkládáním na ně rukou s vzýváním jména Páně. A Duch svatý toho potvrdil, tak že napsáno světle, že jsou přijali Ducha svatého.

Pak zatím to bývalo vždy v nepokoji a v ohledování až i vynalezení toho, že nestane, ale časem svým proměnu vezme, když dá Pán Bůh širší obnovení církve skrze kázání hojnější čtení svatého v čistotě.

A z těch příčin i B. Lukáš starší v Jednotě, jeden muž od Boha zvláště osvícený v psaní svém, kterěz činil jednomu starému Bratru a kazateli moudrému Johannesovi Jestřebskému, písaři v Turnově, i dí mezi jinými věcmi prý: Mohou ty příčiny nastati, že nebude potřeba ani křtu opětovati. A bylo i jiných více, několik mužův moudrých i učených v Jednotě, ješto o tom mnohá rozmlouvání mívali, a to napovídali, a hned i předpovídali, že opětování křtu časem svým musí Bratři složit i jeho zanechat, tak jako jsou ho i afrikánští zborové a jejich zprávcové musili zanechat, chtělili jsou z obecnosti vši církve apoštolské v vlašských i řeckých krajinách vyvrženi nebýti. —

A z toho ze všeho soudíce, i vybírajíce, i také nejvýše Boha a jeho pravdy, co kdy on činiti ráčí, šetříce: a potom i jak podle písem svatých předpovědění čas obnovení církve přišel a se rozmnožuje, musili jsou Bratři vzíti v mnohý a bedlivý soud všecky věci a příčiny tyto výše předložené, a to nejednou. Nejprv sami starší v radě úzké, potom všecken obecný sněm služebníkův, kněží, jáhnův i souců a pomocníků po zborích.

A tak nám není potřeba v nynějším obnovení církve opětovati křtu při těch, kteří byli pokřtěni ve jménu svaté Trojice: byť pak kteří k nám přistoupili i z zavedení antikristova, na čemž se snesli všickni starší s kněžími a zbory Páně.

A z toho Pánu Bohu děkovali všickni, že jest dal a dává, aby lepší světlo k hojnějšímu rozšíření, vzdělání a obnovení církve rozsvěcovalo se, a mnoho lidu z toho se utvrdili v dověrnosti k pravdě Boží v Jednotě a poznali to, že Bratři, což píší i mluví, k tomu v pravdě stojí, a tak činí, cožkoli kde lepšího poznají, při kterékoli věci z Božího osvícení i jiných

spolu věrných ukázání, nestydí se za to, napravit, opravit a k dokonalejšímu i k jistějšímu přistoupení. Protož z toho mnozí po zbořích v Čechách i v Moravě přistoupili k Bratřím a zbory se rozmnožily více nadevšecky časy předešlé po vši Jednotě. Z čehož Pánu Bohu čest a věrným veliké potěšení spasitelně rozmnoženo.

Leta Páně 1535.

Toto když jsme spolu byli v Prostějově uvažováno jest:
Proč lid i čeled nemá dověrnosti k zprávcům?

Pro nejisté vyhledávání pravdy v ouzské radě, z čehož neustavičnost, škoda pochází.

Pro vysoké smýšlení o svém vtipu, pročez ne brzo jinému povolí v pravdě.

Pro nezřízené vychvalování cizých spisů.

Pro učedníky převrácené, kteříž jinde učení schválili a domáci zhyzdili.

Pro nepřiklady a neuctu starších.

Pro učedníky nejednomyslných mistrů v učení rozdílném.

Pro spisy nejednostejně vydané.

Pro vysoké i necelé kázání o věcech s vyprázdněním jiných.

Pro vinění mladých, že staří vždy na ně žalovali; a též zase mladí na staré.

Pro rozpustilost a přílišnou zobecnělost.

Pro lehké rozhřešování.

Pro přílišné, vysoké, zevnitřní, pošmourné náboženství.

Pro přílišné hanění kněžstva i služebností jejich.

Pro zamítání ceremonii kostelních i našich.

Pro kázání nestřídmé o jistém spasení.

Pro nerozšafné vyvyšování víry a hanění skutkův.

Pro věření lžem a pomlouváním lidským o nás.

Pro kázání rozhřešující bez jiných prostředkův.

Proto že ďábel nenávidí evangelium, pro jehož potupu skutky příliš velebí.

Pro kazatele, kteříž více sebe než Jednotu oslavují, říkají: Slyšte, což jsem řekl, neb což já, já pravím atd.; a byt kdo jináče pravil, vězte, že jest falešný prorok. Falešný pak prorok jest falešný kazatel, neb falešný učitel.

Item proti kalencům i všem, moci světa odpírajícím a protivícím se nařízení Božímu, toto sluší promluvit.

Bratřít žádného neobživují, kohož Bůh umořuje, a žádného neumrtvují, kohož Bůh obživuje.

Item. Nepřátel šetřiti a přátely urážeti, jest velmi nebezpečné.

Item. Nemůž nás ďábel v tolik pádů uvésti, aby prostřednictví a přimluva Kristova nepostačila a toho nepotřela.

Item. Pokání podle všech učitelů svědectví, a jistě pravého, jest bolest pro hřích s uložným pokáním, úmyslem, lépe živu býti, aneb života polepšiti. A ta bolest přichází z dotčení zákona. Toho pokání příklad máme na Adamovi, na Davidovi, na Pavlovi atd. že prvé trestáni, potom jim teprv evangelium spomoženo. A sám Pán Kristus dí: Pokání činite a uvěřte evangelium, přiblíží se království Boží. Též evangelista: Musiloť jest ve jmenu jeho kázáno býti pokání a odpuštění hříchův. Též že Duch svatý tresce z hřichu. Též svatý Pavel k Římanům, nejprvé předkládá hřích a potom milost.

Item. Nemůž žádný ospravedlněn býti jedině skrze Krista Pána. Item. Jakéby kněz neb jáhen padlý v hříchy neb v bludy měl pokání činiti? Že takové, aby se k svému Bratrství opravdově napravil neb navrátil, a netoliko k Bratrství, ale i k kněžství neb k jáhenství. Item. Božské milosti žádná věc nepřekáží, ani hříšnost ani spravedlnost lidská. Item. Služebník všechněm slouží, ale Bůh, koho chce, milostí svou daří. Však oboje dílo jeden užitek nese, když milost a pravda skrze ně zjevuje se to v novém stvoření, jenž jest života vnitř i zevnitř změnění.

Item. Křesťané jsou svobodní i při dobrých skutecích, jako když nemohou kázati, modliti se, almužny dávatí.

Item. Cožkoli jest nesnázi a rozepří na světě při věcech spasitelných, všecko toliko ty věci o sama slova jsou. Nebo jsou písma, kteráž všecku dokonalost spasení našeho samému jedinému Bohu přidávají a připisují, kterýž všecko ve všech dělá; jsou také i jiná písma, kteráž pují toho služebníkům a služebnostem, totiž že Bůh skrze ně spasena činiti ráčí.

Item. Co jest to smlouva Boží s lidmi a lidí s Bohem? Jest narovnáni o odpuštění hříchův a o věčný život, aneb jest slib a přířčení, kterýž Bůh život věčný připovídá, a člověk Bohu věrné a stále poslušnosti vůle jeho.

Item. Můžli se to srdce Bohem dané potratiti? Můž i nemůž. Můž se potratiti zlým činěním a zachovati dobřečiněním. Nebo poněvadž jest Adam, jsa v tom ve všem prvotně hned stvořen, (tak že v té stránce můž slouti starým stvořením) vypadnouti mohl ze všeho, když sobě zle činiti vyvolil, ovšem nové stvoření, zase u vůli svobodné postavené, padnouti i ode všeho odpadnouti může. Avšak jakož i Adam ne sebou sám ale Bohem svým pozdvižen jest, tak i lidé z svých pádův, atd.

Item. V čem člověk na zemi a angelé v nebi jsou podobni obrazu Božímu?

1. Strany rozumnosti.
2. Strany nevinnosti a svatosti.
3. Strany nesmrtnosti.
4. Strany přednosti a panství. Nebo i člověk pánem všeho stvoření nazván, i angelé jsou panstvo, trůnové, knížatstvo.

O způsobu církve.

Všecky roty jsou církví křesťanskou, neb se ne k Machometovi, ne k Židům atd., ale k jmenu Kristovu hlásají. A tak jsou lid Kristů. Než již pak teprva rozdílové půjdou, totiž co ji svatou činí, protože již o svatost její běží. A tak jest jiná věc o církvi svaté mluvíti, a jiná o svatosti její, aneb, co ji svatou činí.

Svatost pak její nejde podle jiného než podle Božího posvěcení a jeho slova, a to tak, když se Božím slovem řídí a zpravuje. Protož kterouž za bližší slova Božího spatřujeme, tu máme za bližší církve svaté, až i za nejbližší, jakž ona nejbližší jest slova Božího, jakož na ten čas o naší Jednotě držíme. A zase kterouž spatřujeme proti slovu Božímu býti, to jest církév antikristova aneb církev zlostníků.

A zase, byť pak který lid i bludný byl, však když povolnost a hotovost k přijetí lepšího podle Božího slova při něm skutečně se nachází, církví Kristovou předce jest. Neb to zvlášť s počátku i mezi apoštoly bylo, a též v některých věcech i v Jednotě této v počátcích nacházelo se, a ještě by se nahoditi mohlo, nic divného jako u lidí. Ale Boží slovo a povolné srdce Bohem lidem dané vše zpravit může. A tak předřízených neb vyvolených jinak se nedoptáš, než po slovu Božském, k němu když se ozývají víc a méně. Nebo proto Pán Bůh služebnosti obnovuje, aby své vyvolené vědomě spaseny činil. Ač chceli koho spasena učiniti to jest při něm, než my o tom strany tajnosti Boží nic nevíme, leč se zjevují Božím dílem a povoláním.

Item. Moc ouřadná kněžství bez pravdy neprospívá, ale pravda bez moci ouřadné zvlášť v nuzné potřebě prospívá. Než když muž oboje v pravdě býti bez bludův výborné jest. A zase nezáleží na tom, že by někdo třebas z Kristova úradu vzal; když pravdy nemá, nic neprospívá. Neb sv. Jan dí: Z nást sou vyšli, ale nebyli z nás.

Item. V čem neb čím se posluhování očišťuje? Čtverov věcí: Jednou, obětí Krista Ježíše na pravici sedícího, druhé, Duchem svatým; třetí, věrou a čtvrté; modlitbou.

Item. Čeho se podává při posluhování?

I podává se těla a krve Páně. Toho důvod máme, že tak Kristovo ustavení jest.

Item. Nač to oboje ustavil, a nač přijímáme?

Že na stvrzení slibův. Slíbil, že chce otcem milostivým býti, a my že jsme synové a dcery jeho, slíbil odpuštění hříchův, slíbil život věčný.

Item. Svátosti těla a krve Páně oznamuje se, svědčí a dává odpuštění hříchů, a to těm, kteříž mají v těle svém hříšným ducha Kristova, kterýž je vede k srdci truchlému a žalostnému, a tudy ku pokání, jenž jest přestání a uložení, v hříchy a v opuštění dobrého se nedávati a příčin ke zlému ucházeti.

Item. Některý služebník bojí se, maje přijímati ouřad, aby v něm nesetřval, a nehledí na to, že jest jeho spasení větší, a zdá se mu, že v tom setrvá s pomocí Boží, a tuto se v menším zatíná a pochybuje.

Sluší soud a pomoc sobě při tom činiti.

Item. Proč by se pak měl člověk neb mládenec k službě oddati?

Jsou toho mnohé dobré příčiny zvlášť tyto čtyry:

1. Pro lepší snadnost k dobrému.

2. Pro odměnu Pánu Kristu.

3. Pro svědectví jiných učedníkův, zvlášť při kterém by byl podle příkladu Kristova. Neb on také pro tu jednu příčinu při sobě učedníky měl, aby potom o něm mohli lidu Božímu dobré svědectví vydati. Protož sám dí Jan. 16: I vy prý svědectví vydávati budete o mně, neb od počátku se mnou jste.

4. Aby jsa učedníkem mohl potom k službě vyšší vzat býti, jsa vyučen v dobrých povahách osmera blahoslavenství, jimž Pán Kristus zaslíbení činí, a zase pohrůžku hroznou, kterýby jich člověk a prvotně služebník neměl.

V témž shromáždění i toto rozjímáno a na tom ten čas zanecháno.

Co se tkne toho, když nerovni v stav manželský vstupují, na tom jsme zůstali, mladému staré a starému mladé pojímati nedopouštěli z příčin těchto:

Nejprvé, že nejvíc v to ucházejí vedeni jsouce lakomou a ne manželskou podle vůle Boží zřízenou žádostí.

Druhé, že to jest proti přirození; neb přirození mladé starého nežádá, alebrž utíká ho. A proti přirození činiti, jest proti Bohu hřešiti; neb apoštol sv. Pavel k Římanům dovodí toho.

Třetí, že jest u všech lidí taková věc v posměchu a příčina k mnohým hříchům potomním. A křesťanu náleží, žádnému žádného ourazu a příčiny ke zlému nedávati; ale toho, cožby slušného, poctivého, a dobré pověsti k vzdělání jiných šetřiti, a hleděti, a sobě se líbiti. Míra věku slušného tato jest, aby

což mohou nejbliž sobě byli rovni. Ostatek se poroučí soudu rozumnému a pobožnému; nebo jednostejnou regulí to nemůže býti při všech osobách zpraveno.

Leta Páně 1538.

Věci zapovězené všechněm Bratřím a Sestrám v Jednotě pod vyloučením podle dávných úsudkův Bratří starších.

Soudové na rathouzích a před pány, činění nesnázi svévolných a nepokojných bez rady.

Dávání se v šeňky a v ledažakés kupectví bez pobožné rady.

Snoubení k stavu manželskému pokoutní, neřádná synův neb dcer k ženitbám a k vdavkům bez povolení a rady těch, čímž jsou.

Lání hanebná, řeči oplzlé a jazyk nestydatý, mluvení po domích.

Vády na ulicích neb na trhu s lidmi, a hanění jedni druhých s pohoršením.

Klevety, pomlouvání, utrhaní a přesuzování jedni druhých, tajná i zjevná.

Chození na pití do domů šenkovních, a sedání na kvasích a hodech s lidmi rozpustilými a bezbožnými.

Opilství, hry, tancové, a všeliké takové rozpustilosti i noční toulky, popíjení a posedávání. Šaty oplzlé, řezané, krátké, zpořvořené, šmuky zlaté, péří za klobouky.

Item. Ženám sukně vykrojené, široce premované, šněrované, třevíce nízké, čepce, tkanice zlaté, obojky přestě. Dávání se v dluhy skrze vypůjčování peněz na lichvu neb jinak. A z toho potom klamové, neplacení lidem a jiné zlé věci pocházejí. Všickni kteřížkoli chtějí Bratřimi neb Sestrami věrnými a Pána Boha poslušnými býti, těchto věcí napřed oznámených všech jako hříchů velikých mají se varovati a utkati, a kteříž je činili neb se jich dopouštěli, skutečně z nich pokání činiti mají a je napraviti, tak jakž o tom v nápravě psané a vůbec vydané zjevně oznámeno a o těch věcech vysvětleno jest. Kteřížby pak koli takových zlých věcí přestati nechtěli, a v ně zoumyslně vcházeli, i v nich sobě povolovali, takovým Bratří sloužiti a v spasení jich ustavovati úmysla nemají a pro Boha nemohou a nesmějí. Tím každý aby se zpravil.

O šeňku z sněmu 1538.

Při užívání šeňkův kterak by se chovati měli? Ač by nejlépe bylo všem Bratřím, toho obchodu prázdnu býti; však že na mnohých místech možno není zvlášt tu, kdež vrchnost

nutí. Protož kdež jinak býti nelze, aby svědomí dobré zachováno býti mohlo, vyhledány míry k tomu, aby vždy, pokudž nejvýše možné, zlé se předcházelo a přetrhovalo. Pakliby se jinak dálo, aby aspoň za hřích jmíno a trestáno bylo, kdež možné. O tom vyhledání bratrské velmi pilné a bedlivé dávní i nyní jest:

Nejprv. Znáti sluší, že ač šeňk sám v sobě hříchem není, ale jest živnost a obchod v městě a obci lidem hostinským a domácím potřebný a pohodlný, zvláště šeňk vína a piva. Však jest živnost a obchod jeden z těch, kteříž sou velmi nebezpeční a nesnadní, aby ho mohl člověk bez svých a cizích hříchův užívati. Protože má při sobě příčiny k mnohému zlému sloužící, zvláště toho času v nejhorším věku k skonání světa. Nebo příčiny jsou tu k opilství, k zahálce, k hodování, k rozkoši, k marnosti, k nečistotám, k smilství, a nad to více k svárům, zlostem, láním, vraždám duchovním i tělesným, a těm podobným zlým věcem.

Protož se každý věrný křesťan takového obchodu, pokudž mu nejvýše možno jest, vystříhati, a sám pro své nebezpečství při spasení bez něho se živiti a opatrovati má, jakž může, byt i chudým býti měl.

A kdožby pak bezelstně nemohl bez toho býti, a neměl čím jiným slušně se živiti, ten se má v tom takto míti a zachovati.

Nejprvé. Tak se s tou živností obíratí má, aby spasení svého a služby sobě k němu od Boha činěné v slovu jeho i v péči služebníkův a jich službách neopouštěl, a nezanedbával pro tu ani žádnou jinou živnost.

Druhé. Nadto výše nemá opouštěti Božích poct, poklon, chval, modliteb ranních, večerních, svátečních i všedních, doma i v shromáždění s věrnými.

Třetí. Potom také má to, což má šeňkovati, buď víno neb pivo, míti jakž spravedlivě zjednané, koupené neb směněné, tak také dobré a užitečné, nefalešné, nezmíchané ale hodné ku požitku, ne ledajakés, aby mohl za dobré provoditi a vydávati lidem k užítku spravedlivě.

Čtvrté. Má načímati a dávati slušně, zač by stálo, aby převyšeno drahotou nebylo, než mírně hodně se prodávalo.

Páté. Šenkěře neb šenkěrky má míti ne podezřalé, lehké, falešné, ale spravedlivé a poctivé své čelediny a věrné.

Šesté. Též má k tomu přihlédati, aby byla dávána míra dobrá, spravedlivá, beze vši faleše a fortelů.

Sedmé. Má o to státi, pokudž nejvýše možno jest, aby na řad nedával, než radče ven aby sobě lidé domů brali.

Osmé. V neděli v hodiny a v časy ty, když se dějí Boží služby v shromáždění věrných, jako ráno do obědův, a potom o nešpořích, žádnému na řad píti dávati vína ani piva nemá, ale radče jíti k slyšení Božího slova, i jiným k tomu příčinou býti.

Deváté. Má zvláštní pilnost míti v ten čas, když šenkuje, každý hospodář i hospodyně o svůj dům, manželku, dítky i všecku čeládku, aby v nic zlého a neslušného příčinou toho šenku nevěšli, aneb jinými uvedeni nebyli, ano i škody aby se v domě nestalo a ovšem podle toho i jiným.

Desáté. Aby žádný hanebných ožralců, jich nestydatého pítí a ožralství v domě svém netrpěl, dopouštětí nemají ani jim vína dávati, ani sloužiti k opilství do němoty anebo do vyvrácení hanebného.

Jedenacté. Žádných her, hudeb, tancův, křikův, zpěvův, řečí oplzlých, a k tomu podobných zlých věcí nemají trpětí.

Dvanácté. Žádných osob nectných, podezřelých, ovšem frejů, objímání oplzlých a k tomu podobných věcí nemají dopouštětí v domě svém.

Třinácté. Žádných večerních a nočních sedání a pítí nemají dopouštětí, než v uložení čas všech hostí z domů vybývati, pítí jim více nic nedávati, jich nepřechovávatí.

Čtrnácté. Bratřím domácím na řad žádný Bratr, kdož šenkuje nemá dávati, a jim k ožralství nesloužiti. A také ani nemá Bratr k Bratru na samopítí choditi pod zámyslem žádným.

A kdež se z zvláštní a nevyhnutelné potřeby trefí, Bratr tu, kdež se šenkuje víno neb pivo, to proč přišel, jednej. A jestli potřeba, žídlík vína neb piva vypije, nic více neřaduj, předse jdi. A lépe kdež možné nic nepítí, než zpravě, proč přišel, přeč jíti.

Patnácté. Sám pak hospodář ke všem lidem pobožně, vážně, poctivě, slušně, pokojně se měj, etným, dobrým ochotně posloužití rozkaž, zlým, nectným, nešlechetným místa nedávej, jim k jejich zlému nesluž, jakž na hoře. Ale věrným hospodářem v domě svém buď, buď tobě s ziskem neb se škodou.

Leta Páně 1540.

Společné vyhledání bratrské o vyloučených kněžích a jahních.

Když byla schůze kněží a jahnů v Boleslavi Mladé při svatém Vítě, bylo jest mezi námi staršími rozjímáno o kněžích a jahních, kteříž z svého povolání svévolně po nejednom křesťanském slušném napomenutí vystupují a vylučování bývají. Co máme s nimi činiti když nás zase hledají a ku pokání, že

by je zase činiti chtěli, se hlásají. I bylo jest při tom předkládáno to, kterak časův předešlých mnohým z takových bylo to, čehož jsou žádali, snadně dopouštino, však potom z žádného nic čackého nebylo, tak že nad nimi těžce vzdycháno, že jsou mezi náni.

Z toho přišlo na to, poněvadž spatřujeme je zůstávati bez napravení ducha; nejsouli oni z toho houfu lidí, o nichž písmo mluví: Že těm, kteříž jsou prvě okusili dobrých věcí Páně, nemožno jest obnoviti se ku pokání, a nehřešili oni hříchem věčným, za něž se modliti nesluší, a nejsouli tou solí zmařenou, kteráž se k ničemuž nehodí než k tomu, aby ven vyvržená a od lidí potlačena byla. Ale však vidouce při tom hluboké soudy Boží nám nepostihlé, bojíme se, kdybychom jim nesloužili a nepomáhali, aby v zoufalství dokonce neuběhli, a tím i jiní zděšení nebyli od dobrého předsevzetí, kteréž Bůh někdy v některých dělá, odrazení nebyli, a nemajíce pomocníci díla Božího býti, tudy jemu nepřekáželi. I usoudili jsme, abychom jim pokání, kdyžby se k němu hlásili, neodpírali. Však pro pilnější a bedlivější vyhledávání, bylaby v nich jaká opravdovost a stále Bohem dané jim pokání, aby to šlo tímto řádem níže položeným.

Nejprvé aby s nimi o to žádný z jiných činiti nemíval krom starších zprávců nad kněžimi z příčiny té, že jiní k té potřebě jejich umění nemají, aniž jim ta zpráva nad služebnky poručena jest.

Starší pak každý aby takovým ne hned po vůli byl, ale to jim předkládal, že on, poněvadž místo v Boží církvi drží, jináče se k němu chovati nemůž, než tak jakž Bůh se k němu praví chovati a míti, když dí: Volati budou ke mně, a jáť jich neuslyším; neb sou nechtěli hlasu mého slyšeti, když jsem jáť jich také volal. A tím aby v duchu tuhém odbývání bývali oni i přímluvcí za ně. Když by pak pokoje nedali a nebyloliby toho na ně znáti, by se u více zlého vydávali; tedy aby ten starší udělil a ozval mu se v této milosti, že chce s ním dobrotivě rozmluviti. A tu aby mu uložil čas, kdyby měl k němu přijíti, ne sám toliko, ale s lidmi hodnými. Přišelliby, tedy viděloliby se Bratru staršimu koho také k sobě povolati, to bude moci učiniti (jakož jest slušné), zvláště při těch, ješto by se obával. A tu jej před jinými vyslyšeti, čeho žádá a potřebuje. Po oznámení potřeby a žádosti jeho má vzeptáno na něm býti, vili proč jest vyloučen, a ználi hříchy své? Přiznali se sám k hříchům svým neb k připomenutým přihlásili se, sluší se ho dále vzeptati na to, jak on o tom drží, spravedlivěli jest pro ně od Bratří starších vyloučen? Díli že spravedlivě, tedy říci jemu: Nu poněvadž se znáš k tomu,

já tobě také chci rád raditi, však tak, chcešli ty mou radu přijíti. Přisvědčili se k tomu, tuto radu dáti má, aby on Bratři starších rady, kdyžby kde pospolu byli, za to požádal, aby jej ku pokání přijali i jemu, jak by je činiti měl, ukázali.

S čímby pak a v jakém způsobu předstoupiti měl před Bratři, k tomu jej též Bratr starší způsobovati povinen bude, a tu se jemu za přítele vydávati, i přístup k Bratřím přířící jednati. A oni, jakž toho potřeby kdy při tom uznají, tak aby učinili pro jeho i jiných vzdělání, a radu potřebnou dali ku pokání k Bohu, potom i k jeho svatému řádu, až i strany jeho skutečného polepšení a života kajícího.

Předně. Aby mu nejprv místo ukázáno bylo v zboru, kdeby je držeti měl. Tu již pak aby nad ním stráž a péče držána byla od zprávce toho zboru i od pomocníků jeho, a pilně šetřino, jak sobě počínati bude. A na tom místě ukázaném aby trval, dokudž se toho potřeba uzná.

Žádalliby pak obnoviti smlouvu a k rozvázání přijíti, tedy aby to šlo skrze staršího s radou jiných starších. Bylliby pak přijat, tedy proto aby v zboru předce poslední místo držel, aneb k posluhování nejposléz po jiných přistoupal.

A o to pak všecko z příčin svrchu dotčených ponaměřilo pro ty, kteříž mnoho zmatkův a pohoršení mezi věrnými dělají, však za zákon nepohnutý a neproměnitelný se neklade, ale opatrnosti a hospodářské rozšafnosti se poroučí.

O lichvě soud bratrský.

Téhož také času svrchu oznámeného bylo rozjímáno i o lichvě, o kteréž předešlých časův a schůzí mnohá rozjímání jsme činivali až do tesknosti z příčiny té, když mnozí z urozených nacházeli se, že jsou chtěli rádi Bratřimi býti, i o to stáli, kteříž na lichvách peníze měli, a některých vyzdvihovati ani vypovídati pro zápisy nemohli.

Jiní pak z chudších, jiné živnosti nemohouce míti ani k ní přijíti, tím se u bohatších živili atd. Že pak někteří z takových od nás některých přijímání byli k Bratrství, na ten způsob, aby ty lichvy vyzdvihnouc, na zemi sobě statky kupovali. I než k tomu přišlo, za drahý čas se to při některých prodlíti musilo. Z toho povstal veliký pokřik na nás, s rozličným pohoršitedlným mluvením, že sme Bratřím lichviti dopustili. A mnozí se na nás domlouvali, abychom jim pověděli co o tom smyšlíme, jestli vším obyčejem hříchem?

Kdežto my chtějme neb nechťejme, musili jsme o tom rozjímati. I vzali jsme nejprvé to před sebe, abychom o ní místná písmata svatá vyhledali, z nichž sme potom našli, že ji Bůh zapovídal i dopouštěl.

Tu potom hledali sme příčiny, proč jest ji Bůh lidu Izraelskému zapovídal? Našli sme, že proto aby utiskováni a nuzováni nebyli, ale opatrováni od bohatších.

Protož z toho uvážili jsme, že když ti, kteříž na lichvu z nouze peníze berou, skrze to více chudnou, a i v větší nouzi vcházejí. Na prosto že ti a takoví, kteříž jim na lichvu půjčují a dávají, těžce hřeší, a loupežníci a dráči chudého lidu slouti mají, kteříž v lidu Božím žádného místa míti nemají, ale jako přestupníci Božího přikázání trestáni a ku pokání vedeni býti mají.

Zase pak také sme rozvažovali, když ti, kteříž na lichvu ne z nouze (jakož jich nyní drahý počet jest), ale z nenasycené lakomé žádosti berou a skrze to netoliko nechudnou, alebrž ještě bohatnou, v statech se rozmáhají, chudým statky živné z rukou vydírají atd., a chudí nemajíce co a kde za tak málo (an bohatí vše obsáhnou) kupovati, a čím ani kde se živiti, i dávají těm boháčům z potřeby a z nouze na lichvu; že tu ti boháči, berouce tak od nich na lichvu hřeší, a též tak za loupežníky i dráče a nuzitele jmíni býti mají, a ne ti, kteříž jim na lichvu dávati musejí; poněvadž lichva proto jest od Boha zapovědína, aby chudých nenuzila. Tuto pak to, že chudí na lichvu dávají, těch boháčů a lakomců nenuzí alebrž obohacuje. Než to, že bohatí na lichvy berou a za ty sumy statky od chudých skupují, tudyť se jim chudým zádavy mnohé činí. Ale kdo svět napraví? Protož sme podle toho tak zavřeli, abychom všechny i ty, kteříž na lichvu berou, i ty, kteříž na lichvu dávají, k tomu přidrželi a pilně učili, aby loupežníci a dráči, nuzitelé lidští nebývali, že jest tak vůle Boží.

Jestliže pak kteří musejí z nuzné potřeby na lichvu dávat, jako vdovy osíralé a lidé sešlí, nemocní, zchromilí a jiní, kteříž se sami nijakž živiti nemohou, jestoby sie z povinnosti a z práva přirozeného i Božího chování a opatrováni býti měli, by třeba nic neměli, aby takoví žádnému chudému člověku, kterýž se svými rukami pracně živí, jestoby mu to bylo k většímu obtížení, nedávali hned pod hřichem, než těm boháčům, kteříž peníze těží, buď v kupectví, buď přivětšujíce sobě statkův a důchodův, neb jakýmkoli jiným způsobem. Kterížby pak bohatší jsouce peníze zbytečné měli, ti aby jich nikoli na lichvu nedávali, ale chudé živné lidi, řemeslníky, sedláky a ty, kteříž sobě pracně chleba dobývají, aby zakládali, půjčovali i dávali všem na pořád, zlým i dobrým, a tudy řečí Páně dosti činili. Mat. 5. Luk. 6. kdež dí: Chceš kdo od tebe vypůjčiti, neodvracuj se. A opět: Půjčujte nic se odtud nenadějíce. To jest, chceš kdo z chudých od tebe vypůjčiti, o nichž

Bůh přikázání vydal, řka: Půjčíte peníze chudému lidu mému, nebudeš nuzitelem jeho, ani vzložíš naň lichvy 2. Mojž. 22.

Aby těm takovým půjčováno bylo darmo z lítosti, z potřeby jich, pro odplatu Boží; neb tak chudým půjčovati na almužnu jest Bohu na lichvu dávatí. To na ten čas usoudili sme do dalšího příčinami zkušeni neb od Boha osvíceni.

O přísaze.

Při tom času o přísazě rozjímáno a souzeno bylo podle těchto paragrafův:

Nejprvé. Poněvadž přísaha zřízená v zákoně byla dopuštěna, a sám předně Bůh jí užíval, a též i patriarchové, a po nich mnozí svatí lidé; Kristus pak nepřišel zrušiti zákona, ale doplniti: z toho jisté jest, že je Kristus Pán (Mat. 5.) nezapověděl, aby neměla v mezích od Boha dopuštěných užívána býti v církvi i zprávě světa. Než nezřízenosti, rušení jí, a zbytky při ní, i lehkost a nevážnost v obecném užívání, to jest Pán k nápravě vedl.

Druhé. Poněvadž přísahati jest, v nesnázi a rozepři lidem neznámé a v svém něčeho připovídání Boha za svědka vzývati, jim, jenž vše ví, že pravdu praví jistiti, tvrditi, na něho samého se volati, jim sliby a přípovědi své pečeti, a byloli by jináč pomsty od něho na sebe žádati, což přehrozné jest.

A to čině, jest Bohu nejvyšší čest v slibu, v nevědomosti pravdy, spravedlnosti, a každé nepravdy a lži pomsty zuřivě připisovati, čehož žádně věci stvořené, jenž Bůh není, přidávati nesluší; neb Bůh eti své jinač nedává. Z toho závěrka jde, že na stvoření žádném nikoli nesluší v tom rozumu ut supra přísahati, jakož pak to Pán zjevně zapověděl. (Mat. 5.) A ač se nachází, že svatí nebem, zemí, duši osvědčovali, avšak na Boha tím se volajíc, jenž ty věci v moci měl a má, jimi vládne a mohl i může těmi věcmi i na těch věcech duši, tělo atd. trestati sám.

A toho posvědčují formy přísahy vydané, kdež toliko v jmenu svém a ne na stvoření, ani v jmenu bohů cizých přísahati velí, a cti své jim skrze přísahy osobovati brání, jakž z těchto písem světle známé jest. Deuteronom. 6. 10. Báti se budeš Pána Boha tvého, jemu sloužiti a skrze jmeno jeho přísahati. Izaiáš 5. Mně se klaněti bude každé koleno a přísahati každý jazyk. Izai. 65: Kdožkoli chtíti bude přísahati, skrze Boha pravého přísahati bude. Jozue 23: Když přijdete mezi národy, nebudete přísahati jmenem bohův jejich. Jerem. 5.: Synové tvoji opustili mne, a přísahali jsou skrze bohy, jenž nejsou bohové.

A skrze Sofoniáše hrozí vytětím přísahajícím skrze stvo-

ření. Protož dokládá skrze Jeremiáše, takto budeš přísahati: Živť jest Hospodin v pravdě, v soudu, v spravedlnosti. A tím učí nejprv přísaze ve jmenu samého věčného Boha, a takt jsou svatí patriarchové zdvihajíc ruce k nebi přísahali: Živť jest Hospodin.

Druhé: Jakým duchem, srdcem a úmyslem? Aby to činil na pravdě, a ne na lži neb falši, činil soudně, ne všetečně; neb Bůh mstí, ne proti spravedlnosti na vyhlazení jí, lásky k Bohu i k bližním neruše, křivdě nenapomáhaje. Neb před Bohem nic skrytého není, a též každému odplatí netoliko podle skutkův a řeči jeho, ale i těch nejskrytějších myšlení.

Leta Páně 1545

na tomto zůstáno:

1. O díle Ducha svatého, aby bylo středně mluveno, a tak Bohu čest dáována, aby služebné pravdy nebyly vyprazdňovány.

2. O služebníky, aby byli svoláváni v místa slušná kněží, jahnové, učedníci i mládenci, když by se toho viděl čas slušný a potřeba.

3. O pány, aby jim služba tak činěna byla, jak by jim nejlépe poslouženo býti mohlo a potřeba kázala k jejich spasení i povolání.

4. O pořádek učení ročního. V tom dána svoboda, jakby se za lepší při které věci vidělo a zdálo Bratru Martinovi Michalcovi změnití neb přestavití, aneb oboje postavití, v tom žádného zákona mítí nemá; a potom v spolku aby ohledáno bylo.

5. O pokušení služebníkům i lidu rozšafně předkládati a k modlitbám napomínati s opatrností a rozšafností.

6. Bratr Bratra, jsa nucen od moci světa, máli vydati v ruce protivníkům? Nalezeno, že nemá, lečby rozuměl, že by jemu nemohl nic prospěti a sobě i jemu škoditi.

7. O agendy, aby ode všechněch spolu řádných, když by jim je starší vydali, užíváno bylo a spatřovalo se i znamenávalo, kdeby co opravití se mělo, vypustití neb přidatí, a potom do spolku přiněstí, a to spolu rozmluvití a se v tom sněstí.

8. O apologii, aby pozpravená byla vydána, jakž by se užitek spatřil Jednoty i jiných.

9. Listové naši k Němcům a jejich k nám aby od Bratra Martina dáni byli k vytištění v Holomouci; však s opatrností Bratru Martinovi vědomou.

10. O zbor neb sjití naše, kdyby se zuátí nám z Čech do Moravy dalo.

11. O Pavla Němce, aby s ním tak děláno bylo, jakž by

se při něm na kteroukoli stranu za dobré Jednotě a tomu zboru vidělo a uznalo.

12. Při lichvě. Ta při prvním zůstání a vyhledání napřed zůstává. Toliko aby při tom pilně šetřino bylo, aby lakomá žádost při vypůjčujícím a půjčujícím nepředčila, a na to pilně patříno bylo a souzeno, proč Pán Bůh lichvu zapovídal.

Leta Páně 1546.

Stalo se shromáždění starších v Boleslavi, a mezi jinými věcmi předně vzata jest před se kniha zpráv kněžských, od Bratří starších za zpravování B. Lukáše dobré a svaté paměti udělaná a kněžím k zprávě vytištěná a vydaná. Kterážto kniha času předešlého po smrti Bratra Lukáše byla jest od nás poopuštěna a opovržena z příčin těch, že jsou Bratří jako prvé tak i tehdy vždy hledali, mohliliby co lepšího mimo Jednotu naleznouti. A času toho učení luteriánské v Němcích skrze kazatele jejich slavně se před očima mnohých stkvělo, tak že se i nám některým mimo Jednotu a učení její světější a dokonalejší býti zdálo. Ale v prodlenějším času i skrze skutečné zkušené poznáno jest od nás, že víc blesku v slavných výmluvnostech slov a v slibných lahodách řečí z umění jazyků (počemž všecken svět dychtí) bylo jest, nežli celost a dokonalost pravdy Bohem zřízeného spasení.

A protož se k tomu, což Bůh Jednotě prvé z milosti dáti ráčil, obrátivše se srdcem a myslí svou, s pilností již jmenovanou knihu před sebe vzali, a čtli jsme naskrze všecku a soudili. I našli celost víry i smysla jejího při všech pravdách k spasení potřebných, a že není nám potřebí jinde lepšího hledati, ale doma Jednotě od Boha daného uměti s vděčností užívatí. A tak jsme se na tom všickni snesli a za jednoho člověka srovnali, abychom na domácích věcech dosti měli, a k nim se celým srdcem navrátili i napravili, a je ač by kde bylo potřebí napravovali, co jsme pak kde opustili pokání činili.

A tu jest B. Jan Roh starší přede všechněmi námi toto mluvil, že jest nikdyž ve všech učitelích jiných jednot, co jest jich kde v těch nemalých časích přeběhl a ohledal, nenalezl tak celého a gruntovního učení při všem Bohem zřízeném spasení jako v Jednotě Bratrské. Ano vyznáváje se a pokání před námi s pláčem čině toto pověděl. Já jsem prý tomu nerozuměl a znáti nemohl i neuměl, jak veliké a přečisté věci Jednota má. Překázal sem sobě knihami německými, (ač nepravím, abych příčinou jich jasněji a lépe nepoznal věci bratrských,) ale toho což jsem v této knize i v jiných bratrských

nalezl, nikdyž v žádných jiných jsem nenalezl. Tot mohu Bohu a pravdě jeho ke cti pověděti.

A protož vám Bratří milí není potřebí jinde hledati, máte doma dosti, čím byste sebe i jiné dostatečně zpraviti mohli. A napomínám vás, abyste v své věci domácí, kteréž v Jednotě máte, pilně nahlédali a jim dobře srozumívati se učili; najdete všecko, čehožkoli potřebovati budete. *)

Leta Páně 1547.

Bratr Johannes poddán jsa společné radě a usouzení jich, práci a péči plné povinnosti sudiho v radě s bázní Boží, ve jméno Páně na sebe jest přijal; a rada všecka poslušenství, tak jakž na sudiho náleží rukou dáním jemu jsou přiřkli, a pomáhati věrně při všech pracech obecných Jednoty jsou slíbili. Toho pak všeho modlitbou svatou s vzýváním jména Božího, aby on tomu všemu žehnatí ráčil, potvrzeno jest.

Potom v témž shromáždění na tom sme se snesli, abychom podle příkladů otců našich, Bratří předešlých, všeliká společná usouzení naše a nařízení zapisovali, a zapsané v shromážděních sobě často přečítali, v ně nahlédali, jimi se zpravovali, a kde potřebí je, napravovali sami pro sebe i pro budoucí naše.

Tu také vyhledávány příčiny pokušení tohoto, a tyto nalezeny.

1. Aby se písma naplnila.
2. Aby hříchové naši i předků našich byli trestáni, zvláště neznámost pravdy zjevené, nedověra, nevděčnost, pohrdání, zlehčování.
3. Svět aby od nás zahrán byl.
4. Aby život Kristů a první církve na nás uveden byl.

Leta Páně 1548.

(Kteréhož roku jat byl B. Jan Augusta s Bratrem Jakubem Bílkem) stalo se starších shromáždění v Žeravicích.

A v tom sjití toto rozjímáno:

Nejprv, abychom se obnovili v tom, k čemuž jsme za života dobré a svaté paměti B. Jana Roha a B. Michalce se napravili.

*) Doplnění toho v. k. r. 1566.

Druhé rozjímáno bylo o nový a starý pořádek, a bylo praveno, že sobě někteří kazatelé stejšti až i přítomní v radě, že nevědí co kázati na ten nový, a lidé že sobě stejšti, že zvyklých čtení nemohou slýchati, kteráž někteří z paměti umějí.

Tu bylo rozjímáno, že jest ne podle úsudku společného vyšel ale skrze jednu osobu. Neb bylo zůstáno na tom, aby toliko některé osoby toho koštovaly, jak se to bude dařiti a lid to přijímati. A tyto osoby to na se z poručení vzaly: B. Johannes, B. Martin Michalec, B. Mach Sionský, a komužby oni dopustili, uznajíc při nich to, že v to dobře býti mohou, jináč nic. A potom B. Martin Michalec rozprostřel to kněžím vůbec na jejich veliké žádosti, čehož se chytili jahnové i podjahnové.

I zůstáno na tom nyní, aby žádný tím sobě těžkosti nedělal, aby musel tento neb onenno pořádek držeti, ale tak dělati, jakžby vzdělávalo v lidu a sloužilo by jim k spasení. Neb jest to předešlých časů i v Jednotě bylo, že jsou žádných pořádků nešetřili, ale co se komu líbilo aneb jak kdo zákon otevřel anebo na písničku, kterou tu zpívali, na to promlouvali. Ano i to za první církve bývalo, že první kazatelé nehledali ani mívali pořádku, než jak se co a komu líbilo. Někdo někdy na některé knihy Mojžíšovy, aneb některého proroka, neb některého evangelisty, neb některou epístolu kázávali. A na tom tak nyní zavříno do dalšího božího opatření.

Třetí, i toho podáno bylo, máli jaké řízení služebníků býti čili nic. I zůstáno na tom, aby tak zanecháno bylo nyní z příčiny mnohých a rozličných pokušení toho času nastalých do dalšího Božího opatření.

Čtvrté. I toho podáno, kterak se při nynějších postech míti máme, že sobě mnozí s nimi stejšti a nejvíce při pití, zvlášť na poli i v jiné dělné dny. I obnovili jsme se v těch postech, a na tom zůstáno, abychom je drželi a v nich s modlitbami svatými se chovali, každý služebník podle svědomí svého. A jiné při tom řídití a zpravovati, jakž věk čí a možnost káže, a zvlášť pak lidu obecného, pracovitého v dělné časy nad jich možnost neobtěžovati.

(Páté, i toho podáno: Máli ten list panu hejtmanovi dán býti na žádost B. Johannaesa?)

Po mnohém rozjímání na tom zůstáno: poněvadž Bratří Čeští to na sebe vzali, aby oni jemu jeho z Čech dodali. *)

Šesté, i toho podáno bylo; mělliby kdo z nás starších za Bratřími vypověděnými jeti neb vypraven býti? I rozjímáno

*) V originalu přetrženo.

bylo o tom a dosti bedlivě ohledováno sem i tam, kdo by se tam hoditi mohl? I na tom sme se snesli a jednomyslně zůstali, aby za nimi byl vypraven B. Mach Sionský, kterýž v Bolezlavi býval zprávecí. A to sme jemu usoudili z těchto příčin, že se po něm ptali nepřátelé jeho i naši a špehovali, chtějí ho vzíti, a jemu ubohému Bratru bylo se těžko skrývati a schovávatí s jeho nemocmi. By pak mezi námi kterými měl se kde krýti, nemohlby nic dělati, a my k němu chodíc, pronášeli bychom ho.

Když tam vyjede, bude moci volně dělati a ouřad Pána svého vykonávati mezi tím lidem Božím z Čech vyšlým.

Leta Páně 1549.

Když se B. Mach Sionský z Prus do Moravy z potřeb pilných navrátil, a k sobě starších z Čech i z Moravy do Prostějova ke dni svatých Šimona a Judy povolal, o těchto věcech společně rozjímáno a zavříno bylo.

Nejprvé. Odpověď dána Pavlovi Sperátovi, biskupu Pomazánskému v Prusích, na jeho široké psaní, všechněm starším leta téhož měsíce září 18. dne učiněné, v němž zprávy od nich žádal, ne jedněch artikulů Jednoty tu se dotýkaje, a zvlášť stavu zdržlivého zprávy od nich žádal. A poněvadž to jeho psaní i s odpovědí bratrskou mnozí mají, z té příčiny se zmínka o tom stala pro potomky.

Item. Na přímluvu velikou téhož biskupa Speráta, ano více pro očistění Jednoty narčené a široce rozvolané, že zomyslně a postupně vším školním literním uměním pohrdá, z té příčiny nařizeno jest, aby někteří mládenci vypraveni byli na učení, jako ze jmena Jan Přerovský Blahoslav, Jan Rokyta. A na to jim pomoc učiněna, totiž každému z nich padesáte tolarů dáno, a do Basilie vysláni. Potom Jan Benátský, Jan Lorenc, Martin Abdon do Královce, aby se v potřebách také pilných Jednotě hoditi mohli.

Item. Také jest dána odpověď B. Urbanovi Hermanovi do Prus na jeho psaní, kteréž Bratřím starším učinil, v němžto nemožnost svou v stavu zdržlivém zůstati, bez škodlivých poškrvn duše a nebezpečenství svědomí svého býti, oznámil. I dopuštěno jest jemu toho, aby se raději oženil, nežli by se páčil; však to na jeho svědomí vloženo, aby se v tom ohledal, upřímněli se má při tom a neklamali nepravost, o čemž v odpovědi na psaní jeho šíře se předkládá.

Item. Johannes Jirk, bakalář v Kvizině v Prusích, za

hodného ku přijetí ouřadu kněžského od nás jest usouzen podle toho:

Jedno, že jest Bratr dobrý, svědomí Boží mající.

Druhé, že má dar milosti k službě církve.

Třetí, smysl zdravý, umění, rozšafnost atd., kterýž se zvláště v Prusích Jednotě dobře hoditi může.

Item. S pilností rozjímáno o křtění dítek od kněžstva římského svěcení. Při tom zůstáno, abychom se tak chovali v pokušeních, jako staří Bratři, otcové naši. Kdež možné jest, v opatrnosti abychom předce křtili, a kdež by nikoli nemohlo jinak býti, k kněžím nésti (však bez odříkání se Jednoty a závazků nekřesfanských) nezbraňovali. Ale rada rodičům a kmotrům dávána býti má, aby úmyslem přímým křtu žádali, což Kristova jest přijímali atd. v důvěrnosti, o čistém přisluhování v Jednotě nehynuli, rovného křtu v smíšení s nečistotami atd. tomu, kteréhož se v Jednotě v čistotě užívá, nečinili, péče sobě o dítky povinné neopouštěli.

Item. Zůstáno, aby od zborů českých i moravských opatrně pomoc, ano almužna svatá učiněna byla těm ubohým, chudým lidem, Bratrům našim vypověděným, a v Prusích se těžce sadícím. Což se vše potom vykonalo.

Item. Usouzeno jest, aby apologi bratrská, knížeti Jiřímu, Markrabí Brandenburskému, vydaná, z latiny do češtiny vložena a zpravená, vytištěna a vydána byla.

Těž psaní bratrská, v pokušeních králům, knížatům, pánům i jiným činěná, sepsána, vytištěna a vydána býti mají, a to pro očistění Jednoty a vyvedení se z nářků nepravých, jimiž od nepřátel smazání a narčení sme atd.

Item. O chování koní nám a kněžím našim zůstáno na tom, aby dopouštino nebylo žádnému bez společného starších toho usouzení a příčin i potřeb náležitých vyhledání.

Item. O těch, kteříž bez lístků k nám přicházejí, usouzeno jest, aby přijímání ani fedrování nebyli, jakž o tom i starých Bratrů usouzení jest. A kteříž z Prus svědectví o svém bratrství přinášejí, má se s nimi opatrně zacházeti pro uvarování budoucích z toho těžkostí a nebezpečství v nynějších pokušeních.

V témž shromáždění zůstáno a poručeno, aby B. Mach, pozůstana na Moravě a opatrnosti v ukrývání se užívaje, všechny kněží Jednoty České i Moravské podle svědomí strany bratrství i ouřadu přehlídl a přeslyšel, a tak jim k obnovení posloužil. A to vše zvláště času adventního tak se vykonalo. Nejprv při snlouvě bratrství, druhé při povolání k ouřadům, totiž k učednictví, k jahenství a k kněžství, tak jakž toho pořádek v knihách zpráv kněžských se pokládá. Ano i při

povinnostech k bratrství i k ouřadům náležejících, kterak se toho kdy i skrze co došlo, jak při obojí smlouvě skutečná a věrná práce a míst ostříhání byla a bylo, a kterak se toho; což Bůh dobrého v Jednotě složití ráčil, užívalo? I nalezeno jest mnoho vin a škodných nedostatkův při poznání i požívání vlastního spasení, při smyslu, při péči pastýřské, při obcování v domích s čeládkami. Pročež Pán Bůh hodně pokušení dopustil i je ztužuje. Protož slouženo ku pokání svatému a k důvěrnosti, a skutečnému ostříhání se v obojí smlouvě, též k živosti a opravdovosti při všem, k řádu, k lásce, ctnému obcování, a zvláště aby podle zůstání B. Jana Roha k domácím věcem se napravili a obrátili, cizími učenými se nepletli. Tu jeden každý z nich v svědomí svém se obnovil a zpravil radou, naučení a posilnění přijal; a na to posluhování tělem a krví Páně všechněm jest učiněno. A tu zase k učení i k smyslu obecnému Jednoty při všech věcech podstatných, základných, služebných i případných, tak jakž v spisích bratrských zvláště starých o tom jest atd., nás všech společně obrácení a napravení se stalo.

Item. V témž shromáždění rozjímáno i na tom zůstáno: kterýchž Bratří a Sester kázání slova božího v pokušeních pro moc antikristovu a tyranství jeho docházeti nemůže, aby zavozováni byli čítati sobě spisy bratrské zvláště staré: jako o gruntu víry, otázky o pokání, o pokušení atd. A jakž kterým čeho potřebí jest, tím sebe i jiné zanášeti mají. Však z příčin některých Korvín, Španbergius nemá jim zastavován býti. Než co by kde v nich škodného, nedůležitého bylo, a možnost kde postačovala, to jim oznamovati.

Item. Osob neřádých a v stavu manželském zpletených k slovu Božímu a ovšem k svědomí dobrému žádný aby nepřijímal. A kdož sou z kněží bez vůle starších to činili, ty trestati, a aby i jiní toho více nečinili, napomenutí učiniti.

Item. Při opatrování obecných věcí Jednoty každý kněz i s čeládkou svou věrnost má zachovati, a jakožto o svém vlastním i ještě větší péči, aby se nemrhalo, pod svědomím má míti.

Item. Což obecného kde jest, starší když zbory navštěvovati budou, mají to při domích bratrských, což toho kde jest, zregistrovati. A kdyžby který kněz z jednoho místa na jiné pohnut byl, z toho počet má učiniti. A žádný bez povolení starších nemá nic, což obecného jest, měniti neb prodávati ani odbývati, lečby mu dopuštěno bylo.

Item. Kdyžby který z kněží našich umřel, nemá žádný věci po něm pozůstalých sobě osobovati, ovšem bráti bez společného usouzení a povolení starších; ale starší, kterýžby nej-

blíže byl toho, jenž umřel, má to opatřiti a sepsati, a do společného shromáždění starších to přinést, a potom, jakž kde potřebu uznají a usoudí, to tam obracet.

Item. Kněží i jahny i čeled, kdežby toho potřebí bylo, mají starší i v časných věcech opatrovati z obecného měšce podle možnosti.

(Item. Rozjímáno a ohledováno pilně, měloliby Janovi Moravcovi užívání ouřadu zase dopuštěno býti? Při tom zůstáno. Poněvadž kající a v tom pokání za dosti dlouhý čas zkušěn jest, aby mu dopuštěno bylo zase ouřadu užívati, však s obnovením obojí smlouvy, a s zapsáním se svou rukou, že v tom věrněji nežli prvé státi chce s pomocí Boží do smrti. *)

Item. Spisové bratrští všickni zvlášť psaní, kdežby kteří po těch, jenž zemřeli neb zemrou, zůstávající byli, pilně od starších mají opatrování býti, aby nehynuli. A jestližeby komu z starších kterého potřebí bylo, má jemu půjčeno býti, však s zapisováním, aby zase, kdyžby mu rozkázáno bylo navrátil.

Item. Písni nových dělání, od kohokoli z našich bez poručení, ohledávání a usouzení starších Jednoty vydávání tvrdě zapovědino. A kteréž jsou kde již rozprostřiny, ty mají všechny vyzdvihovány býti od navštěvujících zborny, a k budoucímu soudu starších mají zachovány býti. A podtud spisů ani písniček žádný více nemá dělati, ovšem vydávati bez poručení a usouzení těch, komuž náleží.

Neb se v tom veliký neřád našel, ano i Jednoty nebezpečnosti těžší skrze lecjakés dosti lehké písni.

Item. Kdyžby o které věci v radě vyhledávání a soud činněn býti měl, má se nejpřve o tom v dekretě, v knize kněžské i v jiných psaních bratrských starých úsudků pohledati, a z toho soud činiti, a pokudž možné na nich přestati, neb k doplnění (podle nových příčin) přivoditi, a nesnadně nových dělati. A tak čest pravdě bude dávána, i meškání daremné přítrže bráti bude.

Leta Páně 1550.

V shromáždění starších B. Mach moc svou k potvrzení biskupa, jestližeby on v Prusích umřel a B. Johanna Pán Bůh nenavrátil, B. Václavovi Vrouteckému a B. Danielovi rukou dáním jest svěřil. Ale oni oba prvé než se toho co dálo, zemřeli. Též B. Matoušovi Strejcovi a B. Janovi Černému svěřil moc a práci místa svého, totiž sněmy svolávati, na nich

*) V originalu přetrženo.

vše řídit, zbory projížděti, kněží i jahnů svědomí vyslychati a zpravovati i v řádu držeti. A vykonav i vyřídív to vše, zas se do Polsky a Prus navrátil a tam byl až do smrti, aniž kdy více synodu starších přítomen byl.

Leta Páně 1552.

Při památce hodu Trojice svaté stalo se sjiti Bratří ouzké rady z Čech, z Moravy, z Prus do Boleslavi Mladé.

Toto shromáždění za několik neděl trvalo z příčiny očkávání psaní jistých od B. Johanna Augusta z vězení.

Mezi tím o těchto věcech rozmlouvání a rozjímání společné od Bratří držáno a činěno bylo, o čemž jinde šíře, tuto suma kratičká pro paměť toliko položena jest.

Nejprv, o učení Jednoty, v čemby plnost a celost jeho záležela, a jací při něm nedostatkové v Jednotě spatřováni byli. Což podle dvanácti článků víry uvažováno bylo.

Druhé, o spisích domácích Jednoty a též cizých, jakby jich zřízeně užíváno býti mělo.

Třetí, o opatrování čeládek a pomocí zřízených jim k zrůstu činění z příčin opět zvláštních, vrtkání a odcházení. Při tom též o opatrování chudých, o něž mnozí zprávcové a zborové malou péči mají. A víme, že za apoštolů a první církve veliká i pilná práce i péče o chudé bývala.

Čtvrté, o pobožném způsobu živností starších a kněží Jednoty s čeládkami jejich. Neb toho byly příčiny na ten čas zvláštní, a některá škodná oblevení i přeběhnutí a zbytečnosti, kteráž jsou nápravě vedená.

Páté, příčiny pokušení těchto (podle svolení a za potřebné uznání) od rady sepsané podle svědomí do rady položeny jsou. Což potom i od kněží a jahnů i od zborů všech jest činěno, a starším Bratřím psané odsíláno bylo. Odkudž Náprava (knížka tak řečená) pošla, zborům potom čtena i k tištění dána byla.

Šesté, rozjímáno i o tajnostech rady Boží i všech kněží. Svědomí Boha bázlivému při tom, jako i při všem jiném učiti se mají a pod hříchem trestání hodným nijakž tajných věcí nevynášeti (jakž staré bratrské usouzení o tom jest). Úsudku rady žádnému k připisování nedávati, lečby komu co obzvláště z pilné potřeby od starších dovoleno bylo.

Leta Páně 1553.

Před nedělí křížovou ten týden bylo opět shromáždění starších všech do Prostějova.

V tom shromáždění po rozpuštění kněží a jahnů pilně rozjímano, co máme činiti, poněvadž sme v ouřadu biskupském mezi sebou již žádného neměli; neb byli zemřeli, a B. Johannes Augusta u vězení byl.

A toho času zholá sme nevěděli, jestli živ; neb zhusta hlášáno, že sou stínáni z příčiny těch listů jim do vězení od nás poslaných a přejatých, kteříž se v ruce nepřátel dostali. A byl nám B. Johannes Augusta z vězení psaním svým přísně zapověděl, abychom neustavovali a neřídili bez něho biskupů, než naň počkali. A již byli i ti dva starci umřeli, jimž byla moc dána od B. Macha k potvrzení biskupa, kohož by jim rada ouzká postavila a ukázala, totiž B. Václav Vroutecký a B. Daniel Borovnický.

A tak k radě náležejících málo víc přes polovici bylo pro sjití a vymření jich. Protož sme do velmi těsného a ouzkého vehnáni byli, až na samém klesnutí a rozprchnutí se Jednota zdála býti, o čemž tesklivá a žalostivá rozmlouvání bývala mezi námi. Protož pozůstavše tu pilným a bedlivým soudem, i s modlitbami obzvláště sme to vyhledávali, a na tom se ustanovili, že jest nám povinné a dlužné to obé opatřiti, radu ouzkou doplniti, a biskupy v ní zříditi, a toho déle neodkládati, ale s pomocí Boží to k napravení i s jinými kněžími Páně v zbořích v Jednotě k službě Kristu Pánu, v lidu jeho postavenými. Poněvadž ještě vždy zůstávali mnozí hodní a dobří muži mezi kněžími, krom rady v obci kněží Páně. A též byli i jahnové vyspělí a zkušeni v těch pokušeních, kteříž hodně k ouřadu kněžskému řízení býti mohli pro potřebu zborů Páně v Jednotě; neb se i zprávců na mnoha místech nedostávalo.

Protož pro zpravení a doplnění tak velikých potřeb ve jmenu Páně s jeho svatou pomocí uložili jsme i vyhlásili zvláštní modlitby i s postem při suchých letničných dnech po vši Jednotě služebníkům předně, a potom i všem zborům za pomoc a opatření Jednoty lidu Kristova věrnými a hodnými služebníky, prostředními i vyššími. Což všech došlo a vykonáváno s mnohou žádostí a horlivostí ducha od mnohých.

Za tím hned sme položili a rozepsali synod služebníkům kněžím v Jednotě na pořád, kteřížby jen pro starost a nemoci mohli, a jahnům přednějším a vyspělejším, aby co nejtíseji a nejtajněji býti může shromáždili se do Přerova v Moravě. A Pán Bůh požehnal, že se i stalo, a vše podle vůle jeho svaté vykonáno v ochraně jeho Božské. —

Leta Páně 1553.

V pondělí po Božím těle stalo se sjiti Bratří starších i všech kněží Jednoty Bratrské z Čech, z Moravy a z Polsky atd. i s mnohými jahny přednějšími do Přerova na Moravu.

A tu nejprv od Bratří starších rozjímán, ano také na všecken zbor kněží v shromážděných podán byl tento artikul.

Jakby Jednota opatřena byla služebníky předními i nižšími řádu kněžského?

Poněvadž se to vidí, že v těchto malých letech od začeti těch pokušení na náramné ochuzení a nedostatky Jednota tato přišla: tak že všickni z biskupů nám jsou odjati, tři skrze smrt a čtvrtý do těžkého a dlouhého vězení jest schován; nad to i tento počet starších v radě ještě pozůstávajících příliš zmenšen jest, aby nebylo s kým co čacky dělati (ovšem nesmíme pro Boží bázeň, kolik nás osob tak velikých věcí Jednoty na sobě zdržovati a zavíratí) protož vznešeno na kněží a jahny, aby opatřiti toho pomohli, a z prostředku svého vybrali muže hodné, poběžné, věrné a upřímé k doplnění ouzké rady. A naučení dáno, jakby to s bázní Boží před se bráti měli, s soudem volným, bohomyslným, kněží sami u sebe ty muže obírajíc bez zjevování se jiným, ovšem společného o tom rokování a vyzdívání na druhém atd. A kterékoli oberou, aby každý sám oustně Bratřím starším oznámil. Jahnové pak v své zvláštnosti pořádný potaz majíce, aby potom hlasy srovnajíc, na které by nejvíc šlo, podobně je Bratřím starším skrze jednoho neb dva vynesli.

Toto podání přijato oblíbeně, všecek zbor kněží Páně podle předloženého naučení jsou se zachovali, a pět osob do rady zvolili a zřídili, a dvě osoby k přední starosti, B. Jana Černého a B. Matěje Červenku.

Tu opět veliký nedostatek byl, kdoby jich potvrditi měl, poněvadž jakž svrchu žádného z biskupů nezůstalo, kterýžby to učiniti mohl i měl, jakž dekret a příkladové předešli v Jednotě ukazují. Z té příčiny od ouzké rady zvoleni dva, B. Matouš Strejc a B. Pavel Paulín, i moc jim dána ode všech starších i od celého zboru neb kněží Páně, aby jich k tomu zřizně, smlouvu s nimi od Jednoty učiníc, rukou vložením potvrdili. A oni to k sobě přijavše na jejtří ve čtvrtek vykonali. A po smlouvě předně oni dva s dobrořečením, po nich všickni starší rukou vložením jich potvrdili, a potom zas rukou dáním podanost dověrnou slíbili.

Za tím tyto věci uvažovány jsou:

Předně usouzeno jest, a přísně pod trestáním všechněm kněžím vyhlásiti se má, aby od dnešního dne žádným jahněm

oddavků a mládencům křtu poroučeno nebylo, lečby které starši za hodné k tomu uznali a jim to zřízeně poručili, jakž to v nouzech i předkové naši činívali.

Item, poněvadž nyní na Moravě mnoho lidu jest pod službami kněžskými, kteříž se k Bratřím utíkají o křty, o oddavky: buď někteří z důvěrnosti, jiní že kněží svých docházeti nemohou, jiní aby ušli ouplatků atd.: i souzeno bylo, má-li křtěno i oddáváno býti ven z Jednoty? I usouzeno bylo o tom na tento čas tak: Poněvadž jakož slovo takéž i ty služebnosti jsou pro ten konec vydány, aby jimi přisluhováno bylo lidem, že to muž činěno býti v mezích a v mírách slušných, a kdežby bylo k slávě Boží a k jeho poctě, i k vzdělání pravdy a ku posloužení Jednotě, zvlášť kdežby strana některá ženich neb nevěsta, opět otec neb matka z Jednoty byli; opět osoby hodné k stavu manželskému, poctivě a řádně k tomu jdoucí, bez ukrádání a uluzování ven z liní krevnosti, v věku slušnosti, atd.; též dítky řádných rodičů, ne pankhartí atd.

Item. Aby ke křtu rodičové ti, nejsouce z Jednoty, někoho z Bratří za kmotry měli; neb tudy bude přístup našim k jich dítkám, aby jim potom sloužiti mohli. A naši, žádání jsouc od oněch pobožnějších, mají připověditi kmotrovství neb otcovství duchovní s tím doložením, že jakž se v Jednotě učí, a což sami za dobré mají, k témuž je vésti chtí. Protož vyplatí se, chtí-li je tak za kmotry míti. Též předložiti jim při tom, že my mnohé ceremonie zbytečné při tom opouštíme. Též o těch, jenž z cizé Jednoty o oddavky by mluvili a žádali, svědectví míti o nich od zachovalých a řádných lidí.

Item. O lichvě rozjímáno a zůstáno, abychom se úsudkem bratrským při tom zpravili, bohaté všelijak od lichvy odvoditi i nesloužením jim. Při kterýchž pak výminky bratrské položené se najdou, totiž že křivdy tudy nečiní a jináče pro věku sešlost, nemoci atd. živiti se nemohou, těch proto neodlučovati; všuk vždy v bázni Boží jim sloužiti a svědomí nerozpasovati, že proto docela a vselijak bez hříchu nejsou; protož aby almužnami svatými i toho sobě posvěcovali.

Při tom promlouváno, aby péče naše byla, i od těch zniklých, v Jednotě hříšných, a k zlému sloužících, příliš osvobozených kupectví odvoditi po málu lidí.

Item. Co se dotýče přijímání k slovu Božímu i k svědomí dobrému, našlo se, že někteří z kněží přijímání dvojili. Neb nejprv přijímali rukou dáním soukromně, potom k slovu Božímu zjevně. Toho v Jednotě nebývalo a jest zbytečné. Neb buď že kdo k péči přijat bylby, obzvláštně rukou dáním, jako někdy jeden neb dva, buď v zboru zjevně, jedno a též

jest přijetí k slovu Božímu, a nepotřebí ho opětovati. K svědomí pak dobrému bez staršího kraje kněz žádný sám přijímati nemá, leč v nouzi, v nemoci neb něčeho, aneb když mu starší poručil.

Leta Páně 1554.

Stalo se sjití Bratři starších z Čech a z Moravy do Bolešlavě Mladé.

O nejednomyslnosti byla-liby v čem mezi námi, a jak by to napraveno bylo?

Kdež nejprv usouzení otců a předků našich v Pánu sobě jsme přečtli, na čemž společné naše zůstání, a při čem pravá jednomyslnost jakož v učení tak i svátostmi přísluhování býti má mezi námi, k čemuž abychom stáli skutečně napomenuli sme se. A seznal-li by kdo z nás jakou nejednomyslnost strany učení a smyslu při svátostech, buď mezi námi staršími neb jinými služebníky v Jednotě, v tom aby věrnost Bohu v Jednotě zachoval, a byla-liby zjevná zjevně, a pakli tajná tajně starším oznámil, a to k nápravě aby přivedeno býti mohlo.

Že pak se některým zdálo, jakoby v zprávě a řízení Jednoty od starších, jako obsilání k synodu, a časem toliko některých starších, a tu o některých věcech jednání a zavírání z nuzných a náhlých potřeb atd. nejednomyslnost byla, o to sme se pěkně vyslechli a snesli, toho se vespolek zpravili, a co předně starším i každé potom osobě v radě oblášť i pospolu povinného by bylo, na usouzení o tom předků našich sme přestali, a že se tak chovati budeme všickni na svých místech připověděli sme.

Item. Co se kázání v zbořích a ne jedněch při tom proměn dotýče, ač o tom žádné neproměnné vyměření býti nemůže; však zůstáno na tom, aby bez opouštění čtení příložených (pokudž nejdál trefovati se mohou) přece pořádek víry obecné křesťanské, zřízeného spasení od nás kázán a v lid uvo-zován byl: a písmata svatá k tomu sloužící prorocká, evangelistská i apoštolská, aby pilně v zbořích čtena byla.

O nápravu mluveno.

A jakož předešlého roku z usouzení společného napomenutí k napravení předešlých výstupků a nedostatků v Jednotě všecněm zprávčům Jednoty s čeládkami, i zborům odesláno a již ne jednou čteno bylo, bylo to mezi námi přítomně rozjímáno, coby z toho dobrého šlo, a byl-liby jaký toho užitek při nás zprávčích i lidu čili škoda. I našlo se, že žádné škody z toho napomenutí není v Jednotě, uznáno a nenachází se mezi

věrnými, nýbrž užitek v počátcích potěšený a v naději ještě hojnější. A že tak po jednou v lid uvedena býti nemůže (ano v nás samý), tím sobě překážeti a od ní pouštěti nemáme, ale raději k pilné práci při ní se napomenouti.

A nejprv sami s čeládkami doma sobě ji často přečítajíce, opravdově, což strany nás a služebníků neb pomocníků scházelo by, napravovati, jako hněvy, zuřivosti, nevhodnosti, lenivosti, nepracovitosti, přílišné pohodlnosti a jiné. Potom i v lidu ji pěkně uvozovati z jednomyslnosti a do vsí Jednoty na kázáních, i při obzvláštních vyslýcháních a zprávách svědomí, vyzávaných na ní, i obsiláním soukromným k sobě osob, při nichž by to kdy co nehodného spatřeno bylo. Item, poněvadž doslýchat, že se někteří po místech nad tím horší a recí, napomenuli sme se, i zprávů jiných napomenouti máme, aby žádný vysokým toho napomenutím, bráním a větších gloz než text bylby děláním k tomu příčin nedával, ale rozumně a pobožně lid k tomu v učení Páně v duchu tichosti napomínal, i litostivým trestáním přidržel. Křiky pak lidí světských i domácích, necelých a tělesných nic sobě v tom překážeti nemáme; neb domácím pobožným, věrným a důvěrným vydána jest. Světu pak Kristus duch a pravda jeho nikdy se netrefila a netrefí.

Křest dětí.

Smysl o křtění dítek při napravení a doplnění otců našich v Pánu předešlých zanechán jest, kterýž jaký by byl, ano i v čem plnější, ano bylo-liby ještě co poopravit, to jsme sobě k pilnému považování i budoucímu o tom vyhledávání vzali. Z té příčiny i o agendě od týchž otců vydané a lůni v Přerově stvrzené zůstali sme.

Item. Zůstáno, aby obzvláštní péče o děti, křtěné v Jednotě, v učení a vnapomínání na kázáních i obzvlášť jmína i vedena byla. Neb se při tom vidí škodlivé oblevení a dítek bratrských rozpuštění mimo dobrý obyčej a příklad našich předků a t. d.

Item. Usouzeno, aby přijímání k dobrému svědomí v Jednotě křtěných (zvlášť dětí) a z jiných jednot obrácených rozdílne se dávalo, a lehce se nesměšovalo, lečby kde hodné příčiny toho byly, jako malost počtu jich a t. d. Ano i péče kmotrů, s nimi stavení, počtu z nich vydání i zřízeného propuštění, aby všelijak k prvnímu octů našich užívání napravena byla; poněvadž se to vše v knize kněžské, k níž naše obrácení jest, pokládá.

Item. Agenda přijímání k slovu Božímu, aby v plnosti své jmína a užívána byla, jakž ji otcové připravili s předmluvou svou i s koncem, čemu by potom ti přijatí vyučování býti

měli. A tak učením těch pravd aby lid pilně k přijímání k dobrému svědomí připravován byl, a ne leckdos (jen aby počet a řád veliký byl) k přijímání starším byl podáván.

O propouštění mládenců.

Má jim k tomu dvěmu slouženo býti:

Jedno, aby sobě dar povolání Božího k tomu místu přece draze vážili a lehce o něm nesmýšleli; neb to jim práci a každou při tom nesnadnost osladčovatí má. Druhé, aby sami svých svědomí soudci nebývali, ovšem sami sobě neusuzovali, jakby státi neb nestáti mohli; ale k soudu Božímu vrchnímu Jednoty státi a na něm přestávati.

Našli-liby se pak kteří, žeby po mnohém učení, radách po-božných, zkušování, míst změňování a jiných pomocích bezelstně tak dobře státi nemohli, nemají nucení býti, ale pěkně od starších propuštění s bratrstvím (ač nepotratiliby ho a aby jim odjato nebylo, nezasloužili-li sou toho). A tak aspoň by mohli zachovávaní býti, aby aspoň hospodáři jsouce kdy a v čem se při zbořích Jednotě hoditi mohli.

Item. Přijatých za učedníky žádný bez starších propouštění nemá; jahnů pak leč všecka ouzká rada, leč by kdo zasloužil toho, aby jako atd. vyhnán býti musil od svého hospodáře. Item, kohož by kdo sám přijal na zkušení, také ho i propustiti může.

Leta Páně 1555

od starších Jednoty, shromážděných v Boleslavi ke dni obrácení sv. Pavla na viru usouzeno:

O dlužení se zprávců.

Z příčiny prodlužení se některých kněží z marnotratnosti a nerozšafnosti zůstáno na tom, aby k živnostem kněží každý biskup v své diecesi pilně přihlídal, jak je vedou a nedlužili se? A zvlášť poněvadž někteří, do míst dobře opatřených dostávajice se, marnotratně sobě počínají, věci obecné mrhají, sobě nezřízeně osobují, šaty ložní poderou, vysejpají, a ani za jeden groš téměř nejedni opravy na tom neučiní, než vyžívou a hospodářství spustí, knihy rozberou a t. d.: to má trestáním skutečným přetrhováno jim býti. Ano ovšem v budoucím shromáždění všechněm kněžím chvalitebné předků zůstání obnoveny i ztuženo býti má, totiž to, aby žádný kněz bratrský (též jahen) nedlužil se a nevypůjčoval, ani sobě ani jiným zakládaje, je od jedněch jako sobě vypůjčuje a druhým tajně půjčuje. Jináče činící pokutováni budou, a Bratři se jim opo-

vídají, že za ně platiti více nebudou, ale i po smrti neřád jejich k hanbě jmena jich a živým k výstraze ohlašováno bude.

Téhož leta 1555 při sv. Martině v Prostějově zůstáno na tom, abychom my starší pilně spisy Jednoty čtli, a bylo-li by co potřeblí v nich napravovati a obnovovati, to abychom do spolku přinášejeic zřízeně opravovati pečovali.

Item. Zůstáno na tom, aby kancionál náš byl přehlédnut pilně (k čemuž i osoby voleny sou B. Jan Černý, B. Jan Blahoslav, B. Adam Šturm) a aby přidány byly písničky B. Jana Augusty i některé jiné, a tak zpravený aby dán byl k tištění.

Item. Aby mládenci schopní k učení latinskému jazyku a německému byli tím na domích opatrováni a tu bráni, kdež by k tomu pomoci měli, i čas jim k učení propůjčován.

Item. Aby živností rozšířených na domích zprávců skutečně bylo ujímáno, a k řemeslům od rolí a vinohradů aby se raději obraceli pro mnohé dobré mládeže a všech čeládek Pánu posvěcených.

Item. Též hodů, neb na pouštění se jedněch k druhým zvání neb ku pánům, a dvorského ctění mezi zprávcí aby přítrž mocně učiněna byla.

Item. Rozjímáno o páních lakomých, lidí poddaných sužování, a jejich šenčích v městech a t. d. Aby zpravování byli nálezy bratrskými; nechť-li poslouchati, aby k nim kázní bylo příkračováno.

Item. Usouzeno, aby k králi mladému Maximiliánovi do Vídně vysláno bylo s supplikací a s jiným psaním, a když starý král v Čechách bude, aby též supplikacemi od pánů a rytířstva při něm jednáno bylo o osvobození zborů.

Item. Podle knížky „Nápravy“ aby vždy bez oblevení k rouchům přihlídáno bylo po zbořích, a k skutečnému složení vši neslušnosti a ohavnosti vedeno.

Leta Páně 1556

v pondělí před proměněním Pána Krista v Přerově usouzeno:

Předně. Poněvadž my starší máme býti všech jiných příkladem a původem řádu, jedomyslnosti, pokoje a drahého milování, i slušit nám to opatrovati, aby to mezi námi samými skutkem vzděláváno i zas odporné tomu kaženo bylo. Z té příčiny potaz na sebe sme učinili, aby každý (sprostnost a upřímnost Bohu i tomuto místu náležitou zachovaje) pověděl, vidí-li při osobách kterýchkoli (a zvlášt starších) místa tohoto co škodného, nebezpečného, nevzdělavatedlného, a k umenšení dověrnosti jemu ano i jiným sloužícího, o tom rozuměje,

cožby povrchního bylo, nechaje při pokoji oumyslů i svědomí každého; ano i proti některé osobě, měl-liby kdo jakou těžkost, i uražen k ní bylby, v tom aby se otevřel.

Tu sme se k sobě milostně a vlastenskou ducha Kristova upřímností ozvali, v důvěrnosti plně ohlásili i utvrdili: nedostatků některých laskavé ukázání sobě vespolek učinili, k nápravě našich nešvar se ohlásili a zařkli, proto, aby od nás dílu Božímu nebylo překáženo, ale raději napomáháno, a což děláme, abychom ve vši důvěrnosti, jednosvornosti, lásce, a s dobrým svědomím dělali, a těmi ctnostmi z místa tohoto i jiným v Jednotě na příklad svítily.

A že se toho po místech dosti zhusta doslejhá, kterak někteří z kněží a z jahnů rozličné pomluvy a reptání činí, dotýkajíc jiní i této kapitoly a jejich soudů, až zvláště i některých osob (jakoby snad nenáležité přednosti užívati a vše na sobě zdržovati a zavíratí chtěli, ano pro svou mladost i poslušenství a vážnosti méně hodni byli), jakož jsou se v tom patrně někteří slyšeti dali: i rozjímáno, jak bychom se při tom míti a to k nápravě vésti měli? A taktó zůstáno:

Nejprv. Což tak zvláštního není a osob našich toliko se povrehně dotýče, abychom mlčením a trpělivostí to pomíjeli, vědouce, že i od nás ne vše jim můž tak vhod učiněno býti, jako i od nich nám, a ne jednou můžem jim k tomu svým neuměním i příčinu dáti. Ovšem když my, což na nás jest, hledíme a pracujeme upřímě, vše vedle vůle Boží a poručení zpravovati, poroučejíc se v tom Pánu, (k jehož soudu stojíme) i již lidských a domácích soudů nevelmi dbáti máme, ale pomluvy ty trpělivě nésti, majíc toho všeho příklady i na otcích našich předešlých a t. d., an snad v něčem spravedlivě se za nás jako i my za ně obávati mohouce, tím se krmí a podílejí.

Druhé. Dostal-liby se kdo s takovými ostouzeními a žalobami k komu z nás starších, takového zpravovati, z domnění vyvoditi, i pokojiti, i pohrůzkami a opověděním se jemu, že to kamž náleží vznese, napravovati máme; a pakliby se podobná žaloba našla, na sebe to vezma mlčení mu uložiti, a že to opatřeno dostatečně bude, tím ho spokojiti.

Třetí. Byl-liby pak kdo tak v tom domnění a pomlouvání soudcem křivým, bez důvodu nenapravitelně a urputně po nejednom napomenutí trvajícím, takový má na kněží a jahny odkládán, a jim k soudu podáván býti. A co mu koli soud přinese, to trpěti povinen bude, a tak tomu zlému přítrž činná býti může.

Item. Opět pro náramné potřeby Jednoty, i ven do jiných zemí nastalé a nastávající, promluveno a zůstáno o učení mládevců, kteříž by chopni byli, aby německy a latině se učili.

A tu moc dána B. Janovi Černému a B. Matějovi Červenkoví, aby oni uznajíc k tomu hodné mládence mocni byli je vyzdvihovati od hospodářů a tam obracet, kdež by toho docházeti mohli, zvlášť doma v Jednotě; ano aby i ven, totiž do Němce mohli některé odeslati, o nichž by naděje byla, že toho k dobrému užívou, ano i rodičové chtělili-by na některé doložiti.

Také při tom napomenutí se stalo, a starší to při kněžích svých stříd zpraviti mají, aby mládence pěkně v učení zavodili, ukládajíc jim co by sobě čisti i psáti vzdělavatedlně měli, a k tomu aby jim času propůjčovali, a časem i počtu od nich žádali pro probuzení jich k pilnosti.

O vylučování po lístcích a jináč nevzdělavatedlně.

Jakož v jednom z předešlých shromáždění našem usouzeno, aby s klíči Kristovými z strany vylučování a kletí rozšafně zacházáno bylo, a žádný zpravce po lístcích nebo vzkazováních bez vyslyšení druhé strany a místného obvinění aby žádného nevylučoval, buď od bratrství neb soudu, neb kazatelství, toho nyní potvrzujíc přidáváme tyto paragrafy:

Jedno. Že žádný zpravce, by i starší byl, v své při (s někým z zborů svých se znesnadně a od něho uhaněn jsa) nevylučoval, a své při soudee i trestatel nebýval; ale kněz jsa, staršího svého, aneb starší byl-liby, spolustaršího aby užiti k tomu hleděl. A vždy sluší řád Kristů v paměti míti, to jest, osoby některé z zboru prvé na soudee toho zboru podávati, a nechtěl-liby jich uposlechnouti, na zbor podati, a neuposlechl-li by, tehdy nejposlěz na starší Jednoty odložit.

Druhé. Co se dotýče padlých, dlouho v pádu bez pokání trvajících a však do zboru chodících, ješto je světší za Bratří mají, a tudy ourazy na nich zbírají, co s nimi činiti?

Usouzeno za dobré, aby dokudž v péči jsou, nic služebníků Páně při nich neobmeškával, učením, napomináním a t. d. A nebylo-liby nic platno, má je pěkně oznámiti zboru, z péče je dokonale složit, od nich se očistiti, zboru jich podati. Chcelit zbor jakou milost jim učiniti a jakého místa jim mezi sebou popřít, a jeho neb je tím napraviti, to muž učiniti a košťovati. Chodili-liby předce do zboru, zvlášť zlostně, nechati jich při tom, an žid muž vjíti atd., když tobě jen péče o nich není.

Třetí. Žádný zpravce, vnově do některého zboru daný, nemá snadně vyloučených zase přijímati, lečby o nich místně od svého přednáměstka, oustně neb rejstříkem, neb skrze soudee a svědectví jejich neb hodnějších osob, Bratří i Sestr (zvlášť o ženském pohlaví od Sestr starších), měl. A kohožby našel, žeby se nespravedlivě na předešlém zpravci urážel, toho nepřijímati, leč se dokonale s týmž zpravcem spokojí, a svědectví toho

před svým přijetím přinese. Nesluší pak žalob lehce přijímati na zprávece předešlé; ano, by i co nehodného našel, povinen ho ochrániti a výmluvna učiniti, jakž nejohradněji může.

Item. Co se poručenství rolí, luk, zahrad k domům bratrským na živnost tu zpráveci dotýče, na to my starší sahati nemáme, ale zanechávati toho soudcům k opatrování a zřízeným hospodářům od zboru. Jakož zase, co se nám starším expresse a obzvláštěně poroučí, v to oni nám sahati nemají, abychom toho neměli jak rozumíme užívatí, třeba i odprodati.

Leta Páně 1557.

V pondělí po neděli Jubilate Bratří starší shromáždivše se z Čech, i z Moravy do Přerova o těchto artikulích práci společnou vedli:

Předně. Počet přijat z spisů, kteříž k přečtení starším rozdílně dáni byli v předešlém shromáždění, a soud o nich do rady od některých psaný položen. A tu sme se napomenuli k pilnému čtení i užívání všech spisů Jednoty.

Za tím. Agendy neb canonové k posluhování dvě, delší a kratší, z jiných sebrané čteny, přijaty a k tištění usouzeny, aby potom všechněm kněžím Jednoty k jednomyslnému užívání vydány byly.

Item. Za potřebné nalezeno a konečně na tom zůstáno, aby počet rady přidáním osob doplněn byl, a tím déle odkládáno nebylo, a z počtu plného rady aby k biskupům prvním jiní dva přidání byli; neb toho obojího místa náramná potřeba jest, práce nemírné, a jim dosti činiti nemožné.

Item. Napomenutí přepotřebné a otcovské od biskupa B. Jana Černého učiněno, abychom my starší sami od sebe kazů napravovati počínali ku příkladu dobrému jiným obecným kněžím a pomocníkům, a k vyprázdnění pohoršení a ourazů, kteréž sobě na nás zbirají, a to i v příkladu i v skutku při těchto věcech:

Jedno. Abychom o sobě dobré smýšlení majíce všech domnění, podhlídavosti, zlých zpráv o sobě, a o pověsti přijímání, jim pověřování atd. pilně pod svědomím se varovali; ano při mladších kněžích a pomocnících ty věci skutečným trestáním stavovali.

Druhé. Načem kdy spolu v radě zůstáváme, sebe se v tom neodčítali, ovšem nevinili, ale k tomu skutečně abychom stáli, tím soudů Božích nezlehčovali, a sami v podstatě (čehož tato společnost naše velice potřebuje) státi mohli.

Třetí. Poněvadž duchem kořistným, kterýž i mezi staršími se našel, k těžkým pohoršením a k zlým příkladům se sloužilo, a zvlášt při postupováních a stěhováních skrbně sobě lečelos osobování, brání, sobě vyražení, o to se sváření, až se to i v zbory i v lid příliš pohoršitedlně vnášelo: i zůstáno a ode všech starších se k tomu ozvání stalo, aby to k skutečné nápravě přivedeno bylo pod trestáním a pokutami uloženými na ty, z nichž zjeví ourazové jdou.

Také pro uvarování těžkých nesnází svolili sme se, aby každý z starších porřízení neb kšaft učinil, a s ním vždy hotov byl, nevěda kdy ho Pán Bůh zavolati by ráčil.

Item. Nařízení se stalo, aby starší po krajích svých nemocné kněží a jahny slušně opatrovali místem, pohodlím i lékařem. A kteřížby tak klesli, žeby čáky k čackému zdraví jejich žádné nebylo, a nemohliby prací užitečných Jednotě vésti a v nich užívání býti, ti mají slušným místem, služebníkem i pohodlím náležitým při starších neb zprávcích opatrování býti. A nemá jim býti dopouštino své vůle provoditi, totiž žebrati a holdovati zborů a lidu obecného (jakž mnohých obyčej), ale na opatření Jednoty neb starších at dosti mají, zvlášt mladší a pracemi obecnými ne tak zmožení.

Proti obtížení zprávců pracemi nenáležitými.

Našlo se dvojité škodné, nenáležitě, meškavé, a z toho i hříšné, nad čímž se od rozumnějších tesklivě a spravedlivě postonávalo.

Jedno, že zprávcové a zvlášt při velikých zbořích nemírně a mimo náležitost obtížení jsou pracemi při lidu (a to těmi, o nichž Pán dí: Kdo mne ustavil děličem atd., totiž při věcech vezdejších, živných, koupěch, směnách, ročení, rovnání, meze, děvek přistavování a čeledi jednáni, jich brání někdy i nevděčnosti z obojí strany i s pomluvami pánů) tak velmi, až za tím pilnější věci pastýřské práce z rukou upouštěli, a lid zase navedli a tomu jej zučili, aby k nim o ty věci patření měl větší a na ně nabíhal, než o potřeby svědomí neb spasení.

Druhé, rušilo a převracelo se tudy zřízení svaté Jednoty, ano pomalu mizí a opouští se totiž soudcové ustanovení a jich k těm pracem řádné postavení, když oni za tím svých povinností zanechávají, lenějí zvlášt lenochové, a moudřejší na to skrze prsty hledíc, potom to starším vracejí při projíždění zborů, že to bez nich se dalo.

Z té příčiny usouzeno: Jedno, aby lid tomu pilně učen byl, oč má předně své zření k zprávcům svým míti strany duše neb svědomí a oč k soudcům, jako při věcech tělesných,

živných rady bera o živnosti, k mirům stoje, a z nás aby sobě rychtářů nedělali.

Druhé, aby zborové soudcei hodnými pilně byli opatrování, a ti ku povinnostem svým pod svědomím přídržáni, aby samého jmena bez pravdy nenesli. A však k soudcům jejich pilně zprávcové přihlídati mají, a soudům přímým je učiti, i soudy jejich opravovati, spiskem opět znovu vydaným je opatrovati, a k čtení jeho společnému je přídržeti.

O vydávání spisků neb traktátů a písniček.

Starý nález a usouzení předků našich za příčinami novými pilně ohledán i obnoven a stvrzen jest, totiž to, aby žádný z zprávců Jednoty od starších do mladších žádných traktátů a písni bez ohledání a usouzení zřízeného soudu Jednoty nevydával ani od osoby své, ani (a ovšem nikoli) od Jednoty a pod jmenem neb jmenem jejím. Ano by pak kdo co toho dostal, což by třeba někdy od starších aneb někoho z nich uděláno a napsáno bylo, nemá toho žádný stranně vydávati, ovšem v zbory uvoditi.

Kostelnictví.

Kteří by pěkně zniknouti (s zastoupením třeba jiných obecných prací) nemohli, nemají se o to se pány a s obcemi bouřlivě svářiti, ale pokorně to podniknouti, ohradíc slušnou odpovědí svědomí své. A zažha světla v kostele, i co třeba připravě, zas do zboru jíti. Byl-liby o to trestán, raději trpěti, aneb místo a byt změnit, zvlášt když by bez modloslužby tomu přítomen býti nemohl.

Leta Páně 1557.

Ten pondělí před svatým Bartolomějem shromáždili se do Slezan všickni B. starší z Čech, z Moravy, z Polsky, z Prus, a synod také svolali.

Kdež nejprvé sněmu široce ukázáno a přečteno z dekretů staré svolení Jednoty, aby čtyři bývali biskupi a ne jeden způsobem papežským. A to taktó šlo. Kněží všickni opět k soudu bedlivému tajně sám u sebe každý zavázáni, aby ten den do večera pomyslíl a usoudil dvě osoby, které by se mu podle svědomí jeho k tomu místu a jeho práci zdáli býti nejhodnější z kněží neb z ouzké rady. A ráno vstana, nenalezl-liby hodnějších, ty napsal, aneb jiné, jestližeby u sebe v volném rozmyslu hodnější usoudil. A to napsání aby do cedulky bylo zavřené, a dáno starším, neb vloženo do škatule podané od

starších, s podpisem jména svého každý. Starší pak dávali třikrát. Nejprve toho večera zapečetit s cifrou, 1. potom ráno před kněžími po druhé 2., a potom po třetí po nich 3. pro polepšení soudu, kdež poslední hlas mrtví první. Od samých pak jahnů B. Jan Černý na síni přijal hlasy pravené. A když hlasové byli ohledáni a všickni sneseni starších, kněží i jahnů na tyto tři hlasové nejvíc připadli: na Jiřího Izraele, na Jana Blahoslava, na Václava Čecha. Ač jiní drahně hlasů měli, však tito nejvíc, zvláště první dva a Čech po nich. Pročež Čechovi po biskupích hned první hlas a místo dáno jest v ouzké radě. Těmto pak dvěma oznámení jsou losové, a oni je přijali s mnohou omluvou a s bázní, totiž Izrael a Blahoslav.

Na zejtrí pak v pátek po modlitbách obecných vyhlášení se toho stalo v zboru, že jest Pán Bůh naplnil modlitby věrných svých a přidal k pracem přednějším Jednoty dvě hodné osoby, kteréž i hned zavolány jsou. A tu podle příkladu a zapsání otců řízení a potvrzení jsou k požívání prvotnosti mezi kněžími v ouřadu biskupském.

V témž shromáždění dána odpověď pánům polským tu přítomným na tyto věci:

Mají-li Augšpurskou apologii přijíti, naši propustíte? Odpověď: Nijakž, ale předse se držeti naší, a to z těchto příčin: Jedno, již sme se v tom pronesli v té apologii (příčteno by nám bylo, že sme nestáli) nebo jest i králi podána i jiným; druhé, neplná jest a nedokonalá Augustanská confessi v mnohých věcech, kteréž i jmenovány byly; naše dokonalejší k zprávě svědomí, onano nepostačovala zvláště strany řádu a kázně. Třetí, již mnozí jiní confessi psali jako Sasové, kníže Wirtemberské a t. d. Čtvrté, naše apologii přijata od Wittemberských, od Královeckých, též v Kozmínku.

A tak rada dána Polákům, přijdeli zvláště v sněmu, aby sprostnost zachovali: totiž oznámiti že své confessi se nemíní pustiti pro příčiny svrchu položené. Příkladové také jsou podobní otců, kteříž v podobných příčinách podobně činivali.

Druhý artikul. Měli-liby povolit, aby povoláni byli Calvin a Filip do Polsky a t. d. k učinění narovnění mezi evangeliky a našimi a t. d. Odpověď: Neřeba toho, již prvé jest srovnání nás s luteriany, v Wittemberce s Luterem a s jinými, též s Bucerem, Calvinem atd. Též v Kozmínku slíbili evangelíci, že již více naši apologii přesuzovati nebudou, a žádnému přesuzovati nepošli neb nedadí, ale že přijímají ji.

Třetí artikul. Měli-liby evangelíci postavování kaplanů svých před biskupem povolit? Odpověď. Nikoli, neb to jest podvod. Otcům našim před padesáti lety toho bylo podáváno, ale zvrhli a nepřijali toho. Lest jest v tom papeženců. Příklad na

eisaři Sigmundovi, jenž papeži přísáhl a Čechům potom slíbil, a pak jsa napomínán aby plnil, dvorsky jich, příklad na panně dávaje, odbyl.

Čtvrtý artikul. Má-li Lismaninovi napomáháno býti, aby klatba ta byla opuštěna. Odpověď, že jest to skutek lásky, aby bližnímu pomozeno bylo i nejmenšímu, ovšem pak jemu, poněvadž přítel náš jest.

Leta Páně 1558.

Starší všickni shromáždivše se v Boleslavi uvažovali :

O zřízení neb podělení prací mezi staršími anebo starších krajských.

Kdež řád spravedlnosti jest, to jest starších v péči předložení a nižších v poddanosti přivázání, tu má býti i zřízení, to jest pracemi podělení, jisté ukázání, oč kdo vlastně pečovati má, aby uneseny býti mohly. A poněvadž Pán Bůh předešlého času na sněmu Slezanském k doplnění počtu starších předních nám dopomoci ráčil, však zřízení toho na ten čas vykonati se nemohlo, tou příčinou již nyní v tomto zboru svatém po vyřízení a doplnění toho, aby se ve jmenu Páně stalo. A to v tomto záležitosti má :

Nejprvé, v podělení pracemi zvláštními biskupů podle míst a možností jejich.

Druhé, v rozdělení mezi ně krajů s kněžími a zbory Páně k vlastnějšímu pečování, a k nim týchž krajů obráčení, k čemuž v svých dioecesích ku pomoci starší míti mají.

A protož B. Jan Černý, jakož prvé za sudího Jednoty zřízen byl, toho se mu od přítomné vši rady potvrdilo. Tolikéž B. Matěj Červenka, byv prvé za písaře Jednoty v Přerovském sněmu zřízen, v tom skrze přítomný zbor zmocněn jest. A čehož se při řízení jeho buď nedostalo, buď na zkoušení odloženo bylo, toho se tu doplnění stalo, aby v plnosti s jinými tovaryši svými v ouřadu biskupském ustaven byl.

B. Jiřík Izrael moc B. Jana Černého a pravé náměstentví v Polště v potřebách nastalých držeti má, i zvláštní do spisů bratrských nahlédání a k nápravě sudímu odsílání přijal jest.

B. Jan Blahoslav k B. Matějovi Červenkovi za písaře Jednoty přidán jest, a tu moc sobě zřízeně svěřenou přijal. A to vše ve jmenu Páně rukou dáním skrze předního mezi biskupy B. Jana Černého dáváno a přijímáno jest.

Suma všeho toho tato jest: Abychom se všickni starší od prvního biskupa až do čtvrtého tak chovali, jakž o tom vyměření dekretu bratrského jest.

Naposledy spoluradní v Pánu nejmilejší napomenutí zvláštní a pobožné k nám čtyřem učinili, abychom všech nesvornosti se varovali, jednoty svaté ostříhali, aby nebylo říkáno: Tento jest Cefů a druhý Pavlů atd. To od nich přijavše k tomu sme se oblíbeně poddali.

Item. Z příčin tu nahodilých připomenuto a obnoveno to, že zpravování kněží atd. v svědomí vlastně starším krajů náleží. Ač chtěl-liby kněz v tom užití toho i z nižších starších, jest mu to volné, zvlášť když by prvé zprávce svědomí jeho byl. Svědomí jahnů a učedníků svých každý kněz zpraviti může, avšak proto i jahen i učedník svobodu k staršímu kněžskému míti má.

O jednomyslnosti a řádu.

Napomenuli sme se, ano i zapsání otců z dekretu předložili, aby jednomyslnosti a řádu od nás pilně pro vzdělání Jednoty ostříháno bylo.

Jednomyslnost má záležeti v učení jednostejném a jedním plné pravdy podstatné i služebné zřízeného spasení. Záležeti u víře obecné křesťanské v slovu zdravém bez ouhony. A tu sme se ponukli, abychom k svým kázáním i kněží pilně přihlíželi, jednomyslné učení vynášeti pracovali, bludů nějakých a kacířství nevynášeli; ano v tom sebe vespolek zvlášť mladší pamatovali i napravovali atd.

Strany řádu tímž zapsáním v dekretě zpravovati se máme leta Páně 1526; pořádek toliko věcí, k nimž zření míti máme, k opravě přivodíce, totižto, že my služebníci přední zření o všecko ku P. Bohu míti máme, potom ku písmům svatým, Ducha Božího vnuknutím zřízeně sepsaným a v canonu se zdržujícím, potom k lidem, osvíceným pravdou a řádem posvázaným a sjednoceným, smysl pravdy majícím, a mistrovství příkladu prvotní církve povědomým. A odtud také naše služby vyplývati a lidu docházeti mají.

Potom všickni na svých místech stojíce jim dosti k vyšším rovným neb nižším činiti, více sobě neosobovati, výše se nenáležitě nesázeti ani pod titulem, že někdo starší jest, v něco nového se nevydávati a neobyčejného v Jednotě předně strany učení a potom i zpravování, jakž se to nacházivalo při některých všetečných lidech, a že jim vše sluší mějících, totiž kázati jako přednější starším a zpravovati po zbořích Páně.

O zpravování mláďenců při kněžích.

Zvláštního umění, rozšafnosti i ducha otcovského, mírného potřebují kněží k zpravování mláďenců, kteréž při sobě mívají, aby je Bohu i Jednotě vychovati mohli. Neb nám starším tu velmi ouzko bývá, když mnozí kněží pomocníků žádají, zborové bezelstně potřebují; mláďenců pak neb se nedostává, a pakli kteří jsou, k některým zprávcům nikoli docházeti nechtí, ale radče téměř na vandr se pouštějí, a pakli z poslušnosti ctnostného důjdou, ne dlouho na místech zůstávají. A nachází se, že mnoho jakož mláďenci tak i staršími jejich v tom scházívá. Protož sluší tyto věci kněžím při mláďencích na péči míti.

Jedno, aby darů Božích při nich strany vlastního spasení i oddání se Kristu v církvi pilně šetřili a je zpytovali, totiž úmyslu, horlivosti a t. d. Ano při tom i přirozených způsobů uměnicka, výmluvnosti, a těch jako základů aby neudušovali, ale rozněcovali a pomocníci byli, spolu s Bohem jim sloužíce, a k zrůstu těch dobrých počátků službu jim činíce.

Druhé, jakž toho při nich více neb méně najdou, tak je v práce zavoditi mají, a zřízeně jim něco připoroučeti vezdejšího i duchovního, doma i v zbořích: ano i při soudcích v učení soudů Božích a míru je zavoditi. Neb některým nehodí se brzo svěřovati a poroučeti služeb v zbořích, aby pýchou a nadutím odtud jdoucím zkažení nebyli. Některým opět dlouhým odkládáním a prací nezkušováním zle se posloužiti může, zakrsají, a potom těžce se dají zapřahati; a hanba se učiti, když věk přechází.

Třetí, potřebují také zpravování při učení, jakby se měli učiti náležitě, co čísti, psátí, aby se nepletli, nemeškali, ovšem nekazili, toho se chápajíc, co jim ještě neslouží a nesluší. Ale toho umění řídkost jest i při kněžích, a lecos sami čtou, kroniky, lékařské knihy, a tetry: a mláďencům téměř všeho dopustí i k přepisování poskytají. Ovšem i času slušného k tomu jim propůjčovati, zvlášť ve dny sobotní před službami nedělními s nimi se o kázání snášeti, pozor na jejich skutky, služby i obcování míti, k nápravě škodlivé věci přivoditi a časem počtu z čtení i z psaní požádati.

Čtvrté, stříci se sluší panského a lakomého ducha, aby v něm od čeládky seznání, ovšem posuzování nebyli. Neb když čeládka více bázní otrockou než synovskou, a milováním i dobrovolností ducha osvíceného, a svědomím živým stojí a trvá, nerádo tu co stálého bývá krom příliš mladých a tělesných. Protož někdy v klášterích nevyučovali do let 17. než vypráskali podle provinění. Ale někteří kněží vyučováním i

pro lecos i při mladých, u nichž svědomí ještě málo dělá, lehce šafují. A pakli duch lakomý přistoupí, že někdo ne Kristu, Jednotě a zborům, ale svému lakomství čeled' chová a osobuje, k pracem nemírně žene, pohodlím, oděvem, stravou neopatruje, z mozolů čeládky poklady v zemi skládá, i co ten při mládencích vzdělá než reptání, vychladnutí, zhoršení a naposledy vyvrácení?

Leta Páně 1558.

V neděli 20. v Lipníku byli pospolu starší, a poslové Polští k nim vypraveni.

Na dlouhou řeč legatů Polských krátká odpověď dána od Bratří skrze B. Matěje Červenku v tento rozum, že Bratří omluvu starších jejich, kterouž skrze ně činí, přijímají a nějakých stranních domnění, odporných té jejich zprávě, že o nich míti nechtí; neb tomu že chce láska. Tomu pak také že neodpírají povolití, což by jim kdo lepšího ukázal; nikdy že jsou se za tak dokonalé neměli, aby v ničemž věci jich neměly měněny býti, čehož i tím dokazovali, když se všechněm vůbec k soudu podávali. K čemuž připomenuto i snešení Kožmínské, na němž tak zůstáno, a oni k tomu i napomenuti byli skrze B. Jana Černého, aby se v pilné čtení confessí a apologií naší vydali, aby tak viděli a spatřili, co jsou schválili i přijali atd.

Za tím oni oznámili, že mají místa poznamenaná, kteráž se jim, totiž starším jejich všechněm hodná k napravení vidí, ano že jsou i confessí s sebou tu polskou, již tak zpravenou s napravením těch míst přinesli, aby tak se mohlo buď povážením těch kusů z confessí vytažených, buď přečtením confessí celé vyrozuměti, co kde a jak k napravení hodného oni usoudili.

Že jsou pak to polsky a ne latině učinili, toho položili za příčinu toto: Poněvadž slyší, že by papistové s nimi snad nějaké hádky latině strojiti chtěli, k čemuž již i ku pomoci legata papežova poně, Canisia jesuitu, tu v Krakově biskup má; ale oni že by jim v to jíti nechtěli, aby se s nimi v hádky latině dávali. A proto confessí polské podali, aby ji Vlaši čísti a rozuměti nemohli, a tak jim spíše o to pokoj dáti musili, kdyžby i smlouvati se s nimi polsky neuměli.

I promluveno k nim potom skrze Bratra Matěje Červenku, kterak se tomu Bratří diví, že oni tak častými zpravováními jich při mnohých artikulích confessí naší ještě nemohou k tomu přivedeni býti, aby Bratřím cele rozuměli atd.

Připomenuto shledání Pinčovské, na němž mnoho o tom rozmlouvání bylo, až i doktor Lismanin, jemuž předešle na

některé artikule z též confessí obšírná dávána byla od našich legatů zpráva, tak že jest to on vyznal, že mu dosti učiněno.

Odpověděli oni, že jim doktor Lismanin nic nepravil o žádné zprávě, nýbrž všecko dobré a poctivé o Bratřích mluví, nedávno některých z nich i k tomu ponoukal, aby s Bratřími měli shledání a o všecko, na čem by se zastavovali, rozmluvení, že jsou Bratří lidé povlovni a snadní.

Za tím přistoupeno k těm artikulům, aby bylo pohledáno na to, co jest to tak velikého, na čemž se oni zastavují, a by-loby kde potřebí, aby zpráva jim dána byla.

Oni pak nejprv předložili místo z Augustina, kteréž v prvním artikuli confessí jest, pravice, že to místo ne vlastně se přivodí, však potom, v čemby ta nevlastnost byla, ukázati nemohli. Odkudž snadně rozuměti se mohlo, že od Lasského byli nastrojeni, smyslu jeho však nesrozuměli. Na to jim odpověděno.

První místo (neb dvě tam jsou) že jest v Augustinových psaních v nově vydaných; druhé že položeno jest v dekretě, což když jest pravé, že nemají nás z čeho viniti. Však proto snadně může podle exemplářů nových napraveno býti. A tak že to exempláři knih Augustinových a ne námi sešlo.

Druhé předložili za tím z artikule confessí pátého o zpovědi obzvláštní. To že jsou oni vyvrhli, nebo Bratřím jich starším se vidí, že by o tom mlčela svatá písmena, papežská že by se to zdála ještě býti věc, a tak neužitečná, nýbrž i škodná. Poněvadž oni tak to nalézají, žeby lidé užívající té zvláštní absolucí potom publicam obecné, kteráž se dává v kostele, sobě nevážili, zlehčice ji sobě, kdyžby na ní přestávati nechtěli. Ač proti tomu nemluví, by neměli ovce s pastýřem svým promluvíti a raditi se o své potřeby; nýbrž že potřebné to býti znají, aby pastýři s svými ovečkami se často ne před samým posluhovááním toliko zpovídali[i] atd.

Na to jim odpověděno:

Že se to zákonně neděje, nepřikazuje se, ale radí atd.; ne tak jakž v papežství to drží, ale na svobodě jest, buď i před posluhovááním přijíti, buď i prvě, a s zprávcem svým o své potřeby promluvíti. Že se to také neděje, aby vždycky každý obzvláštně měl býti absolvován: ale více se při takových s lidmi o jejich potřeby promlouváních a rad potřebných dáváních odkazování činí k onomu obecnému rozhřešení, aby je sobě tam s jinými brali v zboru. Že také ta privata absolutio není v písmě zapovědina, a protož na svobodě zůstává. Že jsou příkladové v písmě svatém; Kristus pán že činíval privatim, když říkal, odpouštějí se tobě hříchy tvoji. Item. Jdi, nechtěj více hřešiti. A řekl sám Pán, komužbykoli hří-

chové odpuštění byli od služebníků, že mu se odpouštějí, neoznámil jak, an privatim an publice. Také že to Bratří mají zkušené, že se tím publicum ministerium nic nelehčí.

Oni pak k tomu čtvrtému paragrafu říkali, že Kristus Pán v ten čas, když řekl: odpouštějí se tobě hříchy tvoji, nežíval ouřadu služebnického, než tak toliko ho potěšoval. A tak že může každý křesťan učiniti, potěšuje bližního svého připomenouti mu hříchů odpuštění.

Futilis sane et inepta fuit cavillatio. Odpovídáno jemu na to nemálo a to ukazováno, že i Kristus Pán, i každý slouha církve vždycky má moc hříchy odpouštěti, buď v kostele, neb jinde; a tu Kristus Pán že vlastně hříchy odpouštěl. Sic tak smysliti, jak oni praví, že by bylo hráti s písmi svatými. A tu jim také ukazováno, kteraké toho veliké a znamenité potřeby bývají při některých, aby zvláště byli zpravováni i rozhřešováni v svých mnohých spletech atd., což jest u nás již zkušené. I takž něco tím poobrazení jsouce podali toho, že by již proti tomu nebyli, aby byla ta privata absolutio, však toliko in tali casu, kdyby kdo pro své výstupky byl vyloučen zvláště, že by také zvláště rozvázán býti mohl. Na to jim odpovídáno; že se toho nepřijímá, bezpotřebná jest to výmínka, poněvadž to písmi se nezapovídá; také že se nesluší těmi svazovati. Neb i ten, jemuž Kristus Pán byl hříchy samému toliko tu odpustil, nebyl od Pána prvé nikdy vylučován. A tak jejich té myšlence není povoleno, sed repudiata sunt omnia, cožkoli o tom od nich na odpor naší confessi bylo předkládáno.

Třetí věc. Z artikule šestého dostatečně cele a dokonale více předložili, kterakby se jim vidělo, že žádný cele dostatečné a dokonalé víry míti nemůže zde v tomto životě.

Na to odpověď dána, že Bratří nemíní na tu víru, kterážby cele dokonalá byla beze všeho nedostatku, alebrž tu celost míní v tom, aby žádného artikule, kterýž věren býti má, nevymítal člověk (jako činí kacíři), ale všemu cele věřil, což věreno býti má. Přijali to a zapsali sobě, jakož sic bedlivý čtenář et a cavillationibus alienus snadně sám tomu z slov confessi v tom artikuli položených maxime ex ipso orationis contextu porozuměti mohl. Ale všetečná ac praesumptuosa curiositas lecos najde.

Čtvrtá věc předložena od nich z artikule též šestého, de ipsa exclusiva sola fides justificat. Tu cos chtěli rozdělovati inter fidem infusam et formatam atd. a připletli k tomu dítky, kterak by ony spaseny býti mohly; poněvadž víry nabýti z služby slova Páně nemohou.

Ta vojna hned shořela, když jim bylo povědáno, nos non propter fidei dignitatem justificari, sed propter hoc, quod fides

apprehendit atd. Dítky pak že mají zaslíbení: *Ero Deus seminis tui*. Item. Nechte dítek jíti ke mně; nebo takových jest království nebeské.

Páté předloženo, o hříchu k smrti, totiž proti Duchu svatému jak smyslíme? Poněvadž se toho dotýká v *confessii* a přivodí se svatý Pavel, kterak nemožné se obrátiti vypadlým atd. S Calvinem-li pravíme, žeby se mělo věděti před smrtí takových hříšníků, čili s Filipem Melanktonem, kterýž tak praví, že toho hříchu proti Duchu svatému žádný nemůž poznati a souditi nemá, než až po smrti toho hříšníka, kterýž nečinil-li pokání, jisté teprv jest, že byl hříchem proti Duchu svatému vinen atd.

Tu Srněnský dotázán jsa, jak by oni o tom s staršími svými smyslili, pověděl, že se na tom ještě nesnesli a nesjednomyslnili, ale jedni s Filipem jiní s Calvinem že smyslí. Však on sám od sebe pověděl, že v tom Filipa následuje, a že se mu vidí ta sentenci býti způsobnější. 1. Poněvadž všechněm lidem pokání předloženo: *Gratia abundavit super peccatum*, totiž žádný hřích není neodpustitelný pro Krista. 2. Že se vidí *consultius conscientii*, aby snad někdo v hříších jsa, chtěje pokání činiti nemyslí, že již nemůže dojíti odpuštění.

Na to odpovédino, že Bratří s svatým Pavlem i svatým Janem drží, kterýž dí: Jestli hřích k smrti, nepravím by se za ten kdo modlil. A že sou to již zkušením našli a některé takové znali, ješto když hřeší proti poznalé pravdě dobrovolně, Bůh jim nedal pokání. A také že hrozný jest příklad od apoštolů přivedený o Ezau, kterýž hledal i s pláčem, a však nenalezl. Také že to ne k zoufání svědomím sloužití má, ale k bázni svaté věrným; pročť i apoštolé to přivodili, nebojíce se, by tím zle sloužili lidem.

Šesté předloženo z artikule v *confessii* devátého *de labore manuum et de decimis*. Tvrdé se jim zdálo býti to, což Bratří položili. Předkládali to, kterak věrnému a pilnému pastýři nic času nezbyvá, jež by měl v té práci trávit. Na to odpověď dána, že Bratří o tom vědí, jak času nezbyvá věrným zprávcům; ale však poněvadž my máme při sobě jahny a mládece, jenž nejsou zapřeženi v celou pastýřskou péči, těm že to vlastněji náleží i podělávati. Anobř, poněvadž ne vždycky možné jest bez přestání při duchovní práci trvati, byť někdy i sám pastýř zboru pro občerstvení myslí v nějakou se práci na chvíli vydat, že lépe učiní nežli by hrál, zahálel a jakékoli marnosti provodil, jakž se toho v *confessii* dokládá. A zvláště pak poněvadž ne všickni jsou k tomu tak způsobní, aby v duchovních pracech mnoho a dlouho pořád býti mohli, buď pro mdlobu neb jakýkoli jiný nezpůsob přirození svého.

Dali oni tomu místo však s tím doložením, že se to u nich tak jako u nás a zvláště tam v Polště trefovati nemůže.

Strany desátků předložili toto, že se jim vidí, že brány býti mohou totiž ode všech, kteříž by kde a k které faře přínáleželi, z těchto příčin: Že poddaní lidé mají to hned sobě uložené od pánů svých, od nichž grunty své ujali (a ne koupili) s takovou výmínkou, aby těch gruntů užívali a za to užívání aby jemu, od kohož přijali grunty, totiž pánu svému a jeho budoucím určitý plat dávali aneb robotovali, a knězi též desátek podle téhož pána vyměření a uložení na ten grunt. A takoví nedávají svého, když dávají desatiny, ale dávají věc od pána kněžím nadanou. Videntur haec bona non esse bona rusticorum, sed bona fundi.

Odpověď na to dána, Bratří že jsou toho nikdy nesmyslili, by neměli služebníci věrní od lidu opatrováni býti i takových desátků jim dáváním. Poněvadž i apoštol to připomíná, že kdož oltáři slouží, z oltáře živ býti by měl; však o desátky aby se měli kněží Páně hadrovati a nesnadniti, ovšem od těch, kterýmž neslouží jich žádati, to že by se věc nenáležitá na služebníky Boží viděla. Přijali oni to přidavše, že jich ministrové na tom nejsou, aby se o to měli vaditi s těmi, kdožby jich služby neužívajíce, dávati jim se vzdalovali.

Šedmé. Z artikule 11. vzali ta slova: Non enim sacramenta propter exhibentem illa, qualis sit, neque ob eum qui ea suscipit, sed propter ordinationem etc. Tu tak mluvili jako by se jim zdálo, že bychom my to minili, že i zlí lidé, když sacramentum přijímají, předce Krista účastni jsou. A tak jako by bylo ex opere operato, proti čemuž se v témž artikuli mluví.

Tu jim odpověď dána a tento smysl bratrský těch slov světle povědín, že každý přijímající svátosti přijímá pravou svátost; ona že pro jeho nevěru se neproměňuje, aby jiné neb jiným něčím byla dobrému a jiným zlému.*) I takž toho nechali a radše při jiné po tom příčině o tom rozmluvení toho jest podloženo.

Osmé. Z téhož artikule jedenáctého předložili tato slova s počátku téměř hned: Quorum beneficio fideles meritorum Christi participes redduntur. Těmito slovy že by se svátostem mnoho připisovalo, kterakby věrní skrze ně k Kristu přiučastňování bývali, ješto to činí skrze Ducha svatého. Protož oni že sou proměnili ta slova, totiž místo těch položili tato: Že skrze svátosti jistí se a pečeti pravé s Kristem spojení a součastnění.

*) Slova od „aby“ až „zlému“ jsou podtržena a na straně jest od Rybinského připsáno: „o ty niewmadziło by pomyslić.“ —

Na to odpověď dána, že Bratří nemíní tu na podstatné k Kristu přiúčastňování ale na služebné a posvátné, jakož to jiná místa v též confessii dosti světle vyjadřují. I zanecháno toho opět při tom všem s poodložením na to, když potom vlastně o svátosti večeře Páně mluveno bude; neb se tak zdálo, že sobě tu nejvíce na odporu budeme, a tu jakáž takáž hruda že se svalí.

Deváté. Z dvanáctého artikule připomenuli to, což se tam o zastávání pravdy křtu Kristova a užitku jeho proti Habrovanským píše. Item. A o složení opětování křtu. Ty věci poněvadž se jim tam v Polště netrefují atd., že jsou též oni vyvrhli jako nepotřebné. Odpovědino jim, že na tom nic nezáleží. Však promlouváno tu mezi námi, žeby i toho nebylo potřeba vymítati pro zachování jednomyslnosti v confessii polské s českou i s latinskou, ale to předmluvou snadně že by mohlo zpraveno býti. To opět tak necháno s tou závírkou, že jest ta věc nejmenší, na ní že málo záleží.

Desáté. Tu již přistoupeno k tomu, což k smyslu o večeři Páně vlastně náleží. Předložili oni, kterakby confessii naše sobě odporné věci zdržovala, pugnancia quaedam. Poněvadž v artikuli 13. praví se, že by těm slovům Kristovým: toť jest tělo mé atd. sprostně mělo věřino býti, a v artikuli šestém vyznání se činí o Kristovu vstoupení na nebe a o jeho tam přebývání a ne zde: odkudž se vidí, že by slova Kristova podle artikule toho šestého vyznávání ne sprostně, ale figurně brána býti měla.

Dána na to odpověď, že Bratří tím slovem sprostně nevyprázdňují figury, aneb mluvení Kristova figurného nezapírají, ale v tom slovu sprostně to se zavírá, což jest proti Římanům a Habrovanským, jakž z níže položených věcí snadně může býti rozumíno, totiž aby taková sprostnost a upřímnost k slovům Kristovým zachována byla, aby k nim ani přidáváno ani ujímáno nic nebylo, jako přidávají papistové, když netoliko tělo Kristovo ale celého Krista i s Božstvím atd. tu věřiti velejí; ani ovšem aby slova Páně převrácína a falšována nebyla obyčejem Habrovanských aneb Karološadiových, kteříž obojí, ne na chleb žeby Kristus ale na osobu svou ukazoval, řka: to jest tělo mé, pravili. A takž to slovo sprostně tam obrácino býti má, a ne k vyprázdnění figury při slovích Kristových. To opět při tom zanecháno jest; avšak oni to slovo v svém polském exempláři confessii naší vyvrhli, nerozumějíce vlastnosti toho slova sprostně, kteréž má jinou signifikaci nežli to, když se řekne prostě. Toto figuru vyprázdňuje a ne ono.

Za tím se již počala disputací o svátost večeře Páně. Tu nejprv oni z té své polské confessii přečtli, jak jsou ten ar-

तिकul položili, a tak jakž se jim zdálo pravili. I nalezeno v tom, že jsou některé paragrafy vypustili, a na to místo jinou sentencí položili. Jako nejprv druhý paragraf v confessi vypustivše, položili místo něho tato slova: Při užívání slušném večeře Panské věrní všickni netoliko chleba a vína užívají jako pokrmu tělesného, ale též užívají pravdivě těla jeho, kteréž jest vydáno. Zdálo se jim to tvrdě býti povědino, což stojí v paragrafu, totiž že chléb večeře Páně jest pravé tělo Kristovo.

Když pak oni tak proměňovali ten artikul na některých místech, i dotázáni jsou na sumu smyslu jejich při tom artikuli, totiž při večeři Páně.

I vypravoval Srněnský, že oni slovům Páně se neprotiví, ale věří také, že chléb večeře Páně jest tělo Kristovo, jakž slova Páně vznějí, však že ihned to vypravují, proč chléb tělem ode Pána jest nazván, a kterak jest chléb tělem, že ne tak podstatně realiter, substantialiter, ale sacramentaliter.

Jako { circumcisio foedus est,
pascha transitus,
baptismus regeneratio.

Kristus Pán pak nazval chléb tělem svým proto, že my skrze přijímání svátosti věrou právě se sjednocujeme s Kristem, svou hlavou, a též jeden oud s druhým oudem. Jakož jeden oud od druhého i daleko jsa místem, však maje jednotejnou víru, i jedno jest s ním, takž majíce i my částku téhož ducha Kristova, kterýž ho naplnil, i jsme s ním spolu jedno: oudové z oudů jeho, tělo z těla jeho. A málo toho vypravoval vše na ten smysl: Quod sacramenta sunt signa exhibitiva ministerialiter aut sacramentaliter, quod nos fide accipimus, ac summionē sacramentorum verissime reddimur participes Christi. Za tím dal se v širší vykládání toho, pravě, že tripliciter exhibitur corpus Christi: per Spiritum sanctum, verbum, sacramenta. Potom dále jsa dotázán od B. Matěje Červenky, věří-li o tom, že zlí lidé, obcující večeři Páně, jedí tělo Kristovo, odpověděl, že i zlí přijímají chléb nazvaný tělem Kristovým. Ale jakž věřící jedí tělo Kristovo s Pánem Kristem se jednotíce, tak že zlí těla Kristova duchovně skrze víru nejedí, se Pánem Kristem se nepojí, poněvadž víry nemají. Tu ještě dotázáni byli, jsou-li všickni v té jednomyslnosti jejich starší a ministrové? I odpověděli, že v tom artikuli jsou všickni celeji a toužejí nežli v jiných všickni jednomyslní i starší, i pánové, i všickni kněží.

Takž jim tu teprv vypravován skrze B. Matěje Červenku smysl Jednoty při svátosti té. A nejprvé oznámeno jest jim, že my slova Pána Ježíše Krista napřed stavíme, a jim víru

pravou. A protož i v confessi tak jest položeno, poněvadž sám Pán Kristus i též po něm apoštol svatý Pavel tak nazývá chléb tělem a víno krví; nenalézáme toho, proč by se tak nemělo také vyznávat, jakž Kristus ustavil, i jeho apoštolé vyznávat se nestyděli. A ačkoli věříme, jakž slova Páně vznějí, že chléb jest tělo Páně za nás zrazené, a víno jest krev Páně za nás vylitá, tak odpírali sme a odpíráme, by na večeri bylo tělo jeho podstatně, přirozeně a smyslně, ani by tu bylo živé, oslavené, et indefinitum seu glorificatum; neb dí Pán: Kteréž bude zrazeno: a tím mínil býti těla smrtedlného, ale díme: chléb jest tělo Páně, víno krev posvátně, id est per analogiam vel significationem, repraesentationem, exhibitionem, čemuž někdy říkáme znamenavě a svědčeně. Neb chléb chlébem a víno vínem v svém přirození zůstává, a netratě ho, ani měně, ani přejinačuje, ani v přirozený byt těla Kristova měně. A protož užíváme formule Kristových slov, chléb jest tělo, víno jest krev. A za bludné že máme držeti, že v chlébě neb pod chlébem, neb s chlébem jest, to že jest u nás od padesáti let repudiatum.

To pak pro zřízení ustavení a slova Páně propter scilicet attributionem institutionemque Domini, qui dicit EST. Si non dixisset, nihil attribui panis posset. Ideo non sua natura, sed attributione Domini panis est corpus. Jako podobně pečeti přidává se čest, víra panská atd., ješto vosk toho nemá z svého přirození, ale že tak autoritate superiorum to jemu přidáno; protož i kdo ruší pečeti, ne pro vosk vinen, sed incurrit in crimen laesae majestatis, takž per attributionem institutionemque panis naturalis est corpus Christi. Z toho dále díme, že když takový chléb ad usum sacramentalem segregatus et consecratus jeden a víno pito bývá, by od zlých bylo, požívá se tělo a krev Kristova posvátně. A protož nehodně jedoucí vinen bývá tělem a krví Páně, jakož di svatý Pavel, ne telem církve, ale zrazeným na smrt a vylitou krví. A proto Korintští byli in reatu, deinde in poena; neb i nemocněli i mřeli. A více míníme slovem attributi nežli samú denominací: quia ut circumcisionis sigillo amisso foederis amissio, exstirpatio a populo etc. annexa erat. Sigillo adest autoritas et quodammodo fides majestasque regia, et violantes crimen laesae majestatis comittunt. Tak díme býti tělo Kristovo chléb praesentiae corporis attributae non elisis elementis, jako slovo kázané (idem enim est iudicium de sacramentis) pravdivé jest, buď že je dobrý neb zlý slyší. A protož vinen bývá hřichem proti Duchu svatému, kdož ho nepřijímá. *) Non estis vos lo-

*) Na straně napsáno: Ein wenig zu hart.

quentes. A proto bude tíže městům slyšícím než Sodomě atd. Tak svátost pravá předce jest svátostí pravou, totiž tělo Kristovo posvátně neb sacramentaliter i zlým i dobrým, *) toliko že ne k spasení zlým, ale k soudu jako zlým slovo na svědectví. Effectus ergo diversus est, non immutata veritate sacramenti, sicut nec verbi, toliko že dobrý dobře, zlý zle užívá; dobrý k dobrému, zlý k zlému. A to jedni pro víru, druzí pro nevěru neb jinou nepravost, duchovně pak skrz víru tu zlí těla Kristova nejedí, a protož mrtví zůstávají.

Těmto všem řečem oni neodpírali ale místo dávali; neb se jim vidělo, že od sebe my totiž od nich nejsme velmi rozdílní.

Protož za tím promluveno více od B. Matěje Červenky, že by Bratří tomu rádi byli, aby i pan Laský také i s staršími jich toho se nevzdalovali, aby neměli těch slov Kristových jako i my napřed klásti, a tak jakž Kristova slova vznějí vyznávati, totiž že chléb jest tělo Kristovo, a víno krev, kteréžto obě i zlí i dobří přijímati mohou, však dobří duchovně i posvátně, a tak hodně a spasitedlně, ale zlí toliko posvátně, a i to nehodně, protož k obvinění a k soudu těžšímu.

Odpovídali oni, že za to mají, že tomu ani pan Laský ani starší jich odpírati nebudou. Toliko žádali za to, aby jim nějaká suma toho dána byla sepsaná pro paměť, aby to potom mohli předložiti starším i panu Laskému náležitě, což jim připovědino.

Po dokonání toho i hned při jiných dalších artikulích nebyli příliš tuzí, ale velmi osláblí.

Předložili obzvláště to, proč se klečícím rozdává, jakž i v confessi v témž artikuli doloženo? I když jim povědino, že ne proto, aby tu ctěna byla svátost, sed propter aptitudinem, pro dobrý způsob k službě; a také že to není za zákon, ale někdy že se podává klečícím, jindy stojícím, jindy sedícím, a třeba i ležícím, jako při nemocných bývá, i přestali na tom.

Jedenácté. Předložili také o svěcení svátků, o čemž v confessi v 15. artikuli stojí, to místo žeby se jim hodné k vyvržení vidělo. Nebo tomu rozumějí, že jest položeno pro Čechy a Moravce, kdež se těch věcí velmi šetří a více snad šetřivali oněch let, když psána confessi, ale u nich že již o to pokoj jest. V Krakově toho něco že ještě zůstává, ale jinde téměř nic. A také ti svátkové nejsou užiteční, poněvadž v ty dni, lidé když nepracují, v pití a jiné rozpustilosti se vydávají. Protož že by s tou věcí mlčeti chtěli a toho v confessi ne-

*) Slova „i zlým i dobrým“ jsou podtržena a na straně připsáno od Rybinského: „Diversum sentiunt Heidelbergenses“.

vkládati. Odpověď na to, že u nás to býti musí předece, aby těch svátků bylo šetřeno pro vrchnosti i jiný lid atd. Tam v Polště snad že to mohloby býti, tomu že se neodpírá; než u nás, poněvadž i toho dobře užiti se můž, nevidí se, pročby to mělo měněno býti.

Dvanácté. O blahoslavené Panně což se v artikuli 17. pokládá, to též že se jim vidi hodné k vyvržení, totiž o skládání písní a zpívání o Panně Marii, to že by papeženci na svou stranu táhnouti mohli. Odpověď k tomu dána, Bratří že jsou to z velikých příčin k očištění svému položení musili; neb nařikáni byli, že o Panně Marii i o svatých zle smyslili i mluvili, rúhači jejich byli atd., jakž i majestát krále Vladislava to v sobě široce zdržuje. Protož musili jsou předkové naši viru svou o tom jako i o jiných artikulích náboženství křesťanského vyznati se a očistiti. Přestali Poláci též i na tom.

Třinácté přidali dále ještě i toto, že se to jejich starším nelíbí, což jest v confessi v artikuli 16. položeno, paragrafu pátém tantum Dei verbo, cujusque ministri etc. Právili oni: Videtur hic locus remove magistram ab ecclesiastica ordinatione; poněvadž jest již to recepta sententia, magistratum custodem esse utriusque tabulae etc. O to jest nemálo řečí bylo, netoliko mezi nimi a námi, ale i potom po odjiti jich mezi námi samými pilně toho vyhledáváno, čím by to mohlo kterými písmi býti obráněno a utvrzeno, že se nesluší moci světa plísti v věci duchovní, totiž že magistratus jest custos tantum secundae tabulae. Poněvadž mnozí příkladové starého zákona tak ukazují, že moc světa čest Boží obmysleti má; ano z toho viní Pán Bůh mnohé krále Izraelské, že jsou dopouštěli obětí modlářských v hájích, Kristus toho neodvolal ani apoštolé; příklad též na dobrém císaři, kterýž to činil, vědomý jest: a proto od otců a předků našich, totiž tehdejší církve služebníků, nebyl proto trestán, aniž mu to bylo zastavováno; a tolikéž při některých jiných vrchnostech dobrých a pobožných.

Oni pak, totiž legati polští předkládali, že písmo ono v Ezechielovi také k vrchnostem přináleží: Requiram sanguinem de manibus tuis, i ono obecné přísloví připomínající: Tu rege, tu protege, tuque labora.

A po mnohých o tom rozmlouváních a toho valchováních povědino legatům tak skrze Bratra Matěje Červenku, že jsou Bratří po všecy časy na tom dosti míti vrchnostem, kteříž z nich se jimi zpravovati chtěli, učili, aby všech svých poddaných dobré podle těla obmysleli, a služebníci církve pilně učení Boží předkládali, a je v lid uvodili. Kdoby pak nechtěl následovati pravdy, a jiným podle těla neškodil, vrchnosti také

svou povinnost konal, takového aby Pánu Bohu poručili a pokoj mu dali. Nebo Bratři nahledí, že z takových věcí, totiž pletení vrchností v věci církevní, často mnoho zlého pocházelo. Protož se toho vystříhali, raději příkladu toho, kterýž stojí napsán v knihách Jozue 24. kap., následovati učivše.

I takž ta věc zanechána a jako odložena jest téměř na ten způsob, aby každý na svém smyslu dosti měl. Byli pak oni ten artikul 16. všecken vyvrhli a místo něho Laský udělal *de eadem materia*, totiž o moci světa, a spolu s tím *de bonis ecclesiasticis*, totiž o zboží církevním, neb o platích a desátcích na svůj smysl sepsání ve všem téměř naproti tomu, což se pokládá v naší *confessi*. I podali nám toho latině sepsaného, abychom na to pohleděli a toho posoudili, jakby nám se líbilo. Příčinu pak vložení toho artikule *de bonis ecclesiasticis* tuto kladli, že mnozí to o nich mluví, že by oni pod příčinou evangelium (totiž pánové) stáli o to, aby duchovní zboží kněžím bráno býti molilo atd. I protož aby se osvědčili, tudy že oni nejsou zboží církve neb duhovenství žádostiví, ale což církve jest, aby církevní zůstávalo, totiž kněžím, kteréž by měli kteří. Přijato bylo od nich to sepsání, aby potom i čteno i souzeno bylo.

Čtrnácté. A takž podobně učinili při artikuli 19. totiž o stavu svobodném, že jej všicek opustili, protože by se jim zdál tam v jejich příčinách netrefovati. Na místo pak toho artikule oznámili, že jsou žádali pana Laského, aby napsal artikul o ženitbě kněžské, a ten aby vložen byl na místo toho o stavu svobodném. I podali nám toho sepsání s tím doložením, že se i jim samým nelíbí, však ne proto, že by ten smysl jim se scestný býti zdál, ale pro samou dlouhost psaní toho.

Přijato jest též i to psaní, a jim řečeno, že do něho nahlédneme.

I byli čtení (po jejich vystoupení) oba ti jejich artikule a souzení. Poznán první býti, jakž napřed povědino, smyslu Jednoty, a tak písmům svatým odporný, a druhý pak ovšem a nadto více. In summa poznány jsou moudrosti Laského k folkování Adama starého velmi příhodné, čímž z. gruntu zvláště v artikuli tom o ženitbě kněžské mnohá psaní Jednoty vyvrácena by byla, anobř i svatého Pavla napsání, jenž dí: *Beatior erit etc.*

Patnácté. Potom vstoupivše zase ještě předložili z artikule *confessi* 18. o postech, že se starším jich vidí, že bychom my posty příliš zvelebovali, ač ne tak dalece v *confessi* jako v *apologii*, kdež napsáno na listu 105. při počátku artikule toho o postech, že by někteří postové byli *de necessitate salutis*.

Na to jim dána odpověď krátká. Nejprv to, co jest polo-

ženo v confessi, jest jim vysvětleno, totiž oznámeno, že Bratři posty pobožné v mnohých příčinách schvalují, a za díl Boží pocty mají, když upřímným úmyslem bývají činěny, jakž příkladové svatých písem ukazují. Ale v apologii že není dobře položeno, a to že sešlo vykladačem z češtiny v latinu, více smělým než umělým. A že neměl položiti de necessitate salutis, zle vyložil phrasin nostram bohemicam, což bohda že k nápravě časem svým bude přivedeno jako i jiné věci, kteréž k té apologii jsou nápravy hodné.

I přestali legati na tom.

A tak konec stal se té vsi disputaci, když oni neměli, co by nám více předkládati z poručení svých starších měli. Však zavřeli všecky své řeči obsírnou orací na ten rozum, že již toho velmi žádají, aby jim povoleno bylo, ut eis pace nostra liceret ea, de quibus jam dictum est, mutare, tak jakož již tu v confessi té polské položeno. To že nebude nic nového, poněvadž již nejednou naše confessi měněna jest v latině i v češtině tak velmi, že se i ta latinská s českou nesrovnává v některých místech; a ovšem s tou, kteráž byla králi Vladislavovi vydána, kterýžto exemplář pan Laský že má; neb tehdaž při králi Vladislavovi byl, a tu confessi on že sobě libuje, a jako při ní stojí.

Kdyžby pak tato confessi tak napravená byla tím způsobem, že ta pochybnost bylaby vyňata, kteráž při ní byla, když sobě ji jedni tak, jiní jinak vykládali, a Luteriani i jiní. Jako prý i Luter kdyby byl sobě vaši confessi na svůj smysl nevyložil, bylť by své předmluvy takové na ni neučinil, ale domnívavše se, že Bratři jednotejně s ním smyslí, i schválil confessi.

I z těch tedy příčin že jest toho veliká potřeba, aby se to osvětlilo, a zvláště jim nyní v Polště, poněvadž již po všech jiných vydaných confessích zvláštní svou confessi vydati chtějí, že náleží, ut esset aliquid perfectius et absolutius. Tomu my že bychom neměli se zbraňovati ani jim toho odpirati, poněvadž i oni také k nám se vždy hrnou, ano i jiné confessi až i Augustanskou pronáší že jsou opustili a ji nepřijali. To když my jim k takovým jejich žádostem slušným v tak veliké potřebě učiníme, tak aby i velikopolští Bratři naši k tomu povolili, a k té confessi tak opravené přináleželi, i ji spolu s nimi drželi, králi potom, požádal-liby toho, podali, a potom i jednomyslně proti všem nepřítelům hájili, tedy velikou věc učiníme. Nebo oni, když tak svorní budou, nepochybují, že na tom sněmu, kteréhož očekávají, mnoho provésti moci budou, tak proti nepřítelům silni jsouce. A protož urgebant ut cogitaremus, in quo essemus loco, quam multum possemus

nunc efficere, si vellemus, jakou svornost a lásku vzdělati u nich v Polště, a zase, kdybychom odpírali žádostem jejich slušným, kterakby z toho mnohé zlé, nesvornost, a za tím zkáza šla.

Na ty jejich široké a mnohé řeči dána jim tato odpověď ode všech Bratří skrze Bratra Matěje Červenku, že tomu dobře rozuměti mohou, jakby se jim to trefiti a k čemu přičteno býti mohlo, kdyby oni měli nyní v té confessii opravování se vydati a ji nějak přejinačovati, ano prvé dosti řeči o častém se u nás víry měnění, tak jakž oni sami toho prvé dotýkali. A zvláště pak, když již tato confessii podána jest byla císaři Ferdinandovi, ano i jiným vrchnostem některým; k tomu teď skrze to vydání Wergcriovo že jest rozprostřina po vší říši i dále. Pro ty příčiny na tento čas že se nevidí Bratřím, aby náležitá věc byla, tím hýbati. A nejprvé proto, poněvadž se nám tak dobře trefuje, když v ní tak položení jsou artikulové všickni, jak vlastně u nás sami v sobě jsou. By jiného něco mělo psáno odporného tomu býti, že by se trefovati nemohlo s tím, což se v skutku v Jednotě děje, jako při moci světa, stavu svobodném, desátcích atd. A také kdyby i mělo co měněno v učení Jednoty býti, že by k tomu musili netoliko starší všickni se svolati, ale i všickni kněží a pastýřové zborů Páně.

Však tomu že Bratří dobře rozumějí, že se jim to vše tak v Polště v jejich způsobích jako u nás trefovati nemůže. Protož že se jim toho půjčuje, ut eis nostra pace liceret vel addere, vel mutare, podle toho jakž potřebu vidí; a to aby mohli vydati, ne od nás neb jmenem našim ale od sebe.

Za tím doloženo jim: a jakož pak některé věci naše u vás se trefovati nemohou, takž také některé věci vaše u nás nijakž nemohlyby se dobře trefovati, jako i ti dva artikulové od Laského sepsání. Tu se oni doptali, nemáme-li pak za bludné toho, což Laský tu sepsal zvláště de conjugio ministrorum. Odpovědino jim, že se nám vidí drobet nesrovnávati se s svatým Pavlem, nýbrž že se tu ubližuje svatého Pavla řečem; neb on dí: Beatior erit etc. Pan Laský pak na odpor tomu praví, protože toho že nemůžeme chváliti. Ale však bychom kde i v čem sobě poněkud na odporu byli, že nemá to mezi námi svaté lásky rušiti, abychom měli jedni druhé proto potupovati, jako se tak přihodilo mezi Luterem a Cwingliem.

Jakož pak i oni legati také toho byli dotkli, aby o těch menších věcech mezi námi nebyla nějaká concertaci, bychom pak ne hned pojednou ve všem mohli se sjednomysliti, takž i k nim také mluveno jest.

K tomu řečeno: I s Luterem bylo takové srozumění, ješto ne ve všem naskrze mohli sme jednomyslní býti, a však proto pokoj, láska a Kristovo milování mezi námi bylo. O čemž že i

sám Luter v své předmluvě nemálo píše, připomenuto bylo. A tím revulsus erat, což oni byli navrhli mezi jinou řečí, jakoby Luter nás commendoval pro nevyrozumění nám.

Při tom také učinili od pana Laského protestací takovou, že on na tom není, aby měl to sjednocení Kožmínské rušiti, o tom že psal ku panu Filipovskému. I ukázali nám na ten list rukou Laského psaný, totiž kolik řádků ruky Laského v listu jiném napsané v ten rozum, že není na tom, aby měl rušiti to sjednocení, kteréž učiněno mezi Bratřími a Malopolskými, ačkoli o tom slyší, že by Bulingerus proti Bratrské confessi a apologii měl něco psáti atd.

Na to odpovědino, že Bratři také nejsou na tom, aby jimni mělo co při tom scházeti, jakož to i skutek svědčí. Potom žádali oni, aby jim bylo psaní nějaké dáno k jejich starším pro svědectví pokojného se o všechny věci snesení. I připovědino jim.

Za tím ještě tůžebně promluvili, jako žalující na některé Bratři naše, velikopolské pány, že se jich cizí, nedbalí jsou pomáhati bližním svým, velmi prý nečujní; pan Ostrorog a jiní, když jest v sněmích a jinde, že mlčí, a z toho, což by mohl, vytahuje se. Když kdy legaty voliti mají k odeslání na sněm, tedy leckohos nastrčí, a sami doma sedí mnoho mohouce. A ti vyslaní činí lecos, aneb málo mohou, jsouce nebo špatní, neb neumělí, aneb nevelicí přátelé pravdy. Pakli se oni kdy dostanou na sněm, tedy brzy zase chvátají k hospodářství i s pohoršením mnohých. O to že jest již mnoho mluveno, i u dvoru královského že ta věc známá. Králi že jest to těžké.

Přířknuto jim i to, že mají od nás pobožně býti napomenuti, aby, pokudž na nich jest, obecného dobrého pomocníci byli.

Také i za to žádali, aby B. Jiříkovi o tomto jednání i přátelském rozmlouvání oznámeno bylo. I vše to připovědino.

Na zejtrí pak totiž 27. Octobris dani jim listové, k starším jejich jeden a druhý ku panu Laseckému. Též dána jim suma latině poznamenaná toho, což o svátosti večeře Páně jim předkládáno bylo, když smysl Jednoty při tom byl vypravován. A při tom oznámeno, že psaní k B. Jiříkovi potom po našem jistém poslu bude posláno; i oznámeno bude jemu o tomto našem jednání, i páni někteří od něho aby ku povinností svým napomenuti byli.

A takž sme se rozžehnali a k svým místům každý se obrátiti strojili. Však ještě jim ta omluva učiněna naposledy, že jsou tak odbytí, jakž nejlépe a nejpobožněji býti mohlo, nač se koli doptávali, zprávy že jsou dávány. Avšak jestliže by co kde ještě snad i ne tak bylo, jakž by býti mělo, Pán Bůh aby ráčil i nás také napravovati. Pakliť se kdy dobře smyslí, Pán Bůh aby pomáhati nám ráčil. Amen.

Leta Páně 1559.

Shromáždění starších v Žeravicích.

O prvotnosti.

Obnovili sme sobě zůstání jednomyslné vši Jednoty, zapsané v dekrétě o starších, že nemá jeden žádný sám jako jedna hlava v té přednosti a tím způsobem jako papež v římské církvi vystavován neb vystavována býti, aby na ni vše záleželo, a jí samou zavíráno bylo; ale ta práce někdy jedné osoby, aby na čtyři převedena byla, jakž se stalo a kšaft Bratra Lukáše svatě paměti to ukazuje. Ač pak jeden totiž sudí netoliko v plné radě ale i mezi těmi čtyřmi přednosti užívati má, jelikož sudím jest, *ratione ordinis*; a však ani ti čtyři bez rady, ani ten jeden bez tří atd. nic před se bráti, vydávati, zavíráti atd. nemá. Jináč Jednoty nebude, ale té osoby. K té jednomyslnosti takové sebe napomenuli, i v ní se obnovení učinili sme z potřeby náramné; neb se tomu ne odevšech porozumělo, jak potřebna jest jednomyslnost a z ní práce celé rady.

O spisích též zůstáno, aby v moci Jednoty zůstávali, a bez ohledání nebyli přijímáni, ovšem k užívání vydávání. Neb mají-li býti spisové Jednoty, mají od celé rady zřízeně ohledování i usuzování býti, ano i k nápravě kde potřebí přivozování.

Strany vojny. Nejprvé předložiti zprávcům a oni lidu, přijde-li to, že to přijde zvláštní a hrozná metla Boží, a nač jim přijde, potáhnou-li na ni, strany duše i těla, jak hrozná a příliš duši i tělu nebezpečné věci to budou. Tu poběhne o ženu, děti, dcerky, sestry, dívky atd. od domácích předně, potom od pohana. Protož dávati přepilnou radu, aby hotovi byli, dobré svědomí měli, s ním mřítí hotovi byli, a budou-li co od nešlechetných trpěti v té míře, totiž dokud Bohu věrni budou, že jako mučedlníci trpěti budou. Item, aby se v to zoumyslně netřeli a nedávali. Item, přijde-li na veřejnost, aby se poddaně, poslušně, pokorně ve všem měli, pro obecné dobré první byli, aby za zrádce neb novokřtěnce nebyli počteni a neříkali, já nevím, nechť třebas přijede ten Turek atd. Suma, když hoří všickni hasiti pro Boží poslušenství i vrchnosti věrnost. Item, nějaké naučení sepsané dáti táhnoucím na vojnu neb doma zůstávajícím; buď Turecký spisek doplniti, neb nějaké výběrky otců: a to aby samým zprávcům vydáváno bylo, ne vůbec.

Toho zavírka, kterékoli pokušení připadloby, abychom my zprávcové nebyli strašliví zající a naříkači, neb rukama lomící, ale zmužili byli, ustaveni, jiné zdržující a těšící. A my

jiné obecné pokuty néstí musíme, jako hlad, žízeň, mor, zhářství atd., a však bez bláznivé drzosti a zoumyslného, všetečného se nepříatelům dávání, zvláště při zapovědění zborů atd. Bylo-liby tažení obecné mnohého lidu našeho, aby některý zpravce s nimi vypraven byl.

Leta Páně 1561.

Shromáždění starších v Přerově.

Odpověď starších k B. Janovi Augustovi do vězení.

My čtyři na ten čas místo to přední jedno držící vznesli sme na všecku pospolnost rady opět znovu žádost B. Jana Augusty podle přípovědi naší, kterouž sme jemu psaním svým posledním učinili, že mu odpověď dáme z celé rady.

Za tím přečteno a připomenuto sněmu Žeravského zůstání a úsudek. Přečtena i psaní, kteráž od toho času nám čtyřem od B. Jana Augusty činěna byla i od nás jemu, též i některá místa z dekretu k tomu přináležející.

K tomu také vši radě předložen skutek jeho mezi tím zběhlý, totiž přiznání se jeho k straně pod obojí a zamlčení Jednoty. Tu přečten i zápis jeho, kterýž na sebe arciknížeti učinil, vysvětlení jeho, i bránění a zastávání, a i jiná rozličná jeho při tom psaní některým osobám atd. Potom po všem činěn soud s bedlivostí a pilností opravdovou, a zůstáno ode všech společně a jednomyslně na tomto.

Nejprv, aby B. Janovi Augustovi odpověď dána byla ode vši kapitoly konečná, místná, sprostná a světlá, kterouž by se dostatečně zpravití, nám z ní plně vyrozuměti, ano, dal-liby Pán Bůh, i sobě umysleti a bázní jeho svatou proboden býti mohl; nýbrž kterouž by také i potomkům našim osvědčeno bylo dostatečně, že sme, věrnou péčí za času svého o Jednotu majíce, s pomocí Božího ducha tomu, vysokosti nemírné atd. z cest Božích, na něž Pán Bůh otce naše a tak i nás navedl, sloudivi a svěsti se nedali; ale výstrahou apoštolů svatých, a ovšem radami Páně se zpravili i v tom utvrdili.

Ta pak odpověď dána jest tomu dobrému muži
v tato slova.

Lásku Kristova ducha, a v ní milování zřízené se vším náležitým jeho ovocem vzkazujeme Bratře v Kristu milý! Poněvadž předešlých časů žádost vaši, kterouž jste na všechny nás, i obláštne na starší čtyři atd. s tuhým napomenutím a domlouváním vzložili, abychom se napravili k vám, pokání činili

z toho, což ste vy při nás za viny uznali atd. to jest, aby-
 chom zření své všickni k vám obrátili, vámi se skrze psaní
 zpravovali, nic sobě v tom ani dekrety, ani nesnadným k vám
 přístupem nedadouce překážeti, tak jakž jest to na větším díle
 prvé bylo před Sležanským sněmem: tu žádost i s jejími rato-
 lestmi v našem shromáždění před dvěma lety v Žeravicích pilně
 a bedlivě, s bázní Boží, i upřímým a důvěrným vůle Boží do-
 brě libé při tom hledáním, a Duchu Páně se poroučením roz-
 suzovavše, tak sme všickni společně a jednomyslně se na tom
 snesli, a to zavřeli, i za celou vůli Páně přijali, což v sobě od
 čtyř starších obláštně, i ode vši rady pospolu daná zavírá, to-
 tiž, že my toho, což jest Pán Bůh a jak mezi námi zříditi rá-
 čil, držeti se míníme, a tak podle míst a povolání svých Pánu
 Bohu sloužiti, vámi nic nepohrdajíce, nýbrž podle možnosti a
 náležitosti vás užívajíce a mnoho na tom, až by nám vás Pán
 Bůh vrátil, očekávajíce, toho všeho majíce veliké, hodné a
 spravedlivé příčiny. Ale že pak tou odpovědí naší vy jste
 k žádnému spokojení nepřišli, ale více se proti nám ztěžkali,
 psaní naše neb odpovědi rozličné sobě zglozovali, ke čtyřem
 nám starším učinivše potom po dlouhém mlčení důtklivé psaní,
 a v něm Ducha svého celeji vylivše, i s pohrůžkami několika
 nám velmi divnými ztužujíce, předce i rozšiřujíce žádost svou
 nezbedně, tak ze čtyř z nás starších žádná odpověď a zpráva,
 ani podávání se velmi povlovné podle nejvyšší možnosti, po-
 kudž jen pro Boha a své svědomí směli, ani též z nezpůsobů
 těch vašich vám povlovné s vejstrahou bohda svatou předklá-
 dání místa nemělo. Což vše podle náležitosti a zřízení Božího
 většimu počtu nás vši rady jest teď oznámeno, jakž na to od-
 loženo bylo, aby tu ze vši pospolnosti již vám konečná a
 místná odpověď dána byla. A protož když Pán Bůh teď způ-
 sobiti ráčil naše spolu shledání, vzavše to opět všecko v pilný
 soud, připomenuvše sobě psaní vaše i naše, ano i nynější sku-
 tek váš, toho se přiznání k straně pod obojí (bez opovědi o-
 všem rady vši pospolnosti, k jejímuž soudu vy státi povinni ste)
 a tak již snad splnění té pohrůžky o pohledání sobě jiných
 a o souzení nám země České i světa atd., i tuto vám jedno-
 myslnou a konečnou z společnosti naší odpověď dáváme.

Nejprv. Že zůstání našeho v shromáždění Žeravském leta
 1559, z něhož vám psaní to dvoje učiněno bylo, potvrzujeme,
 to jest, že všecko to zřízení Páně mezi námi máme a míti
 chceme, ne za neřádů páchání, Boha opouštění, jemu se pro-
 tivení atd., ale za dobře libou Boží vůli, při nás a vši Jednotě
 od Boha vykonanou. Item, že staré nařízení otců našich před
 šedesáti lety stalé (zapsané v dekretě Jednoty a ne předělané
 ani zkažené atd. o tom, aby čtyři osoby první místo drželi,

podělení jsouce pracemi toho místa, a ne jeden způsobem papežským, a ovšem pak ještě nejsa přítomný) za svaté, Bohu milé a Jednotě přeužitečné máme. Item, moc zpravování Jednoty a všech jejích potřeb ne na jednom člověku (ovšem nepřítomném) že zůstává, ale na vši celé radě, již ta moc jest ode všeho sněmu a tak skrze církev od Krista dána, k jejímuž soudu každému věrnému a jednomyslnému oudu Jednoty bez výminky státi náležité, spravedlivé i povinné jest.

Druhé. Vám se také osvědčujeme, že těch vašich hanění a naříkání nás, vinění, domlouvání se rozličných, pohrůzek i zlořečenství v výstrahách jakýchs, okazování k sobě nepřipouštíme, jistě věřice Pánu Bohu svému, kterýž nás k dílu tomtu postavil, jemuž věrni býti usilujeme jako nestateční, že to vše nám obrátí v požehnání, jakož pak i tak již činí, a doufáme že nepřestane, vám toho srdečně nepřejíce, že se dílu Božímu protivíte, je neřádu pácháním atd. nazýváte, je zlořečíte, i je kaziti usilujete. Čemuž nic neučiníte, již pak vy tomu věřte neb nevěřte, skutek ukáže.

Třetí. Oznamujeme, že vašich těch žádostí již mnohokrátě vzkládaných, v nichž se upokojiti nechcete, poněvadž sou proti svědomí našemu, plniti nemíníme a nebudeme, hned o tom cele beze vši pochybnosti vězte; a že vy to při nás čertovým svědomím nazýváte, lítost nad tím majíce, aby vám Pán Bůh to, že jste díla jeho neuctili (i v té části) odpustiti ráčil, Pána Boha žádáme. Našich osob co se dotýče, to vše vám nežádajícimu za to mile odpouštějice.

Čtvrté. Vám oznamujeme, že (ač ste vy na nás toho nic nepodávali, ani rady jaké od nás potřebovali, ale vše směle o své ujmě dělali) vašeho toho přiznání se k straně pod obojí vám nechválíme, ale za zlou věc pokládáme. Nešli ste upřímostou královskou cestou, jako onen dobrý Eleazar, ale uchýlili ste se k opatrnostem těla. Nepoctili ste Božího díla v Jednotě, nepřiznavše se k té sektě, kterouž kacířskou býti vyhlašuje církev římská i kališná, nenásledovavše příkladu Pavla svatého, kterýž se k čemu, neb k komu a jak přiznal, víte. Maličké syny světa pokojiti chtěvše pro žádost vysvobození z vazby, maličké v Jednotě bližnější zurázeli ste. Napomenutí jsouce pobožně a laskavě neusmyslili ste sobě jako Petr svatý po napomenutí a přímluvě Pavlově; ale vydali ste se v hněv, hanění a úštipky trescíciho, ano laskavě a synovsky a téměř slzavě upamatujícího, své skutky schvalujice a jiným bludy, nepoznání atd. připisujice. Přiznavše se prvé, (když vám papežova a kališná jednota předložena byla, abyste přistoupili k které chcete) k straně pod obojí, v níž ste, jakž panu Štemberkovi ste napsali, se zrodili, i teprv potom to líčíte

jakýmís opatrnostmi, a teprv tam dokládáte, že od Jednoty nemůžete odstoupiti. A to rozličně pletete, tu stranu pod obojí proti smyslu obecnému divně znadivavše k přístrojení sobě kozích vrátec. Čemuž již i svět srozuměl a vám z toho těžkosti přibylo a přibývá. A my vězte před domácími i těmi, jenž vně sou, pro opatření Jednoty, kdežby potřeba toho kázala, osvědčovati se musíme, že s naším vědomím ovšem radou ste nečinili; ano ani k tomu vyznání víry o večeři Páně v té formě slov, od vás proti artikulům arciknížecím položené, přiznati se nemůžeme.

Odtud i odjinud vidí se, že vy již s Jednotou v svaté jednomyslnosti nestojíte, ale z ní ste vykročili. Druhé též zřetelné jest již, že ani v řádu nestojíte, nebo s oudy Jednoty jinými k soudu ouzké rady nechcete státi, ale jakés starství sobě připisujete, a jakýs ouřad nad námi daný, a že bychom my byli povinni, rozkazy vaše plniti, též i soudů svých tam vám do vězení podávati, a požehnání odtud čekati, posvěcení odtud bráti, což vše psaní vaše šíře obsahují. A to všecko proti úsudkům a svatým zápisům Jednoty i proti příkladu prvotní církve, nýbrž i proti svým vlastním mnohým nám o takových věcech psaním, jakž vám to světle jest a nepřemoženě ukázáno prvé. I z té příčiny my vás již Pánu Bohu spravedlivému soudci poroučíme, on sudiž mezi vámi i námi.

Za tím my všickni jednomyslně, mocí Pána našeho Ježíše Krista církvi danou a tak i Jednotě, od ní ode vši radě ouzké, vši totiž pospolnoti naší (kterouž vy pobíháte a jí pohrdáte, již i ducha Kristova odsuzujete, nad ní za hlavu se nezfízence stavějíce) tomu všemu konec již činíme, a vám pravíme, abyste nám a Jednotě pokoj dali, a o zpravování, opatrování i vyvozování pře její se nestarali atd. A to dotud, dokudž koli toho ducha, z kteréhož se vyvésti po dnes ste nedali, zůstáváte a zůstávali byste, a dokudž při vás zřetelného pokání a nápravy se nespatří.

S tím mějtež se dobře. A Pán všemohoucí račiž oči vaše otevřítí, i duchem pokory a poníženosti darovati, a byla-liby vůle jeho svatá, i z toho vězení tesklivého vysvoboditi pro čest a slávu jména svého i potěšení vaše i naše, za čez my důvěrně prositi jeho milosti Božské nepřestáváme. Z strany pak věci tělesných, tuť se oblátně ohlašujeme, že podle naší nejvyšší možnosti, čehož byste koli v svém vězení potřebovali od nás, v tom se vám rádi s ochotností propůjčovati hotovi sme nic méně jako i prvé vždycky.

Celá kapitola vám známých.

Při tom pilně také rozjímáno a souzeno bylo o našem se s evangéliky kterými koli srovnávání neb nesrovnávání, po-

kud to může a má býti neb nebýti. Sumou, pokudž té pravdy (kterouž Pán Bůh Jednotě dal poznati, užívati i k ní sloužiti) kteří mají, potud a v tom od nich se nedělíme, ale to dobré s nimi máme; a zase pokudžby při kterých co té pravdě odporného bylo, potud s nimi nejsme.

Z těch příčin širě i dále rozjímáno:

Poněvadž v Polště nyní dvoji se nalézají evangelíkové, kteříž jedni i druzi Jednotu k sobě táhnou a připojiti usilují, totiž jedni ti, jenž se držeti praví Augustanské confessi, a druzi Calvina, tak jakž i prvé se Jednotě dalo, když německy confessi naše byla vydána a dvakrát tištěna rozdílně, pročez Švýcaři k Bratřím posílali: k kterým tedy naše přiznání má býti a pokud? Též jak a čím kterých odbýváno býti má v mluveních s nimi?

|| Po dlouhém těch věci rozsuzování zavíráno na tomto: Ačkoli srovnání toho a jako v tovaryšství vjiti předků našich s doktorem Martinem Luterem a pomocníky jeho, potom též s doktorem Martinem Bucerem a jeho tovaryši nehaníme ani pobíháme, ale to, na čemž sme spolu zůstali, nepohnutě držeti míníme, totiž abychom my zůstávali apoštolé čeští atd., a oni totiž Luterovi pomocníci a učedníci atd. němečtí, dobře o sobě smýšlejíce i Pánu Bohu se jedni za druhé modlíce; však že jsou nás ještě bližší evangelíkové ti, kteříž Calvina následují, s nimi naše v Kožmínku snešení leta Páně 1555 stalo se.

Ale že pak oboji ti s sebou nejsou v lásce, ale protivíce se jedni proti druhým, oboji nás k sobě táhnou; onino podle smluv s Luterem stalých, tito pak podle smluv v Kožmínku učiněných, a my k kterým bychom se koli cele připojili, druhým křivda by se zdála, a my snad u nich za neupřímé počtení bychom byli; protož majíce toho hodné příčiny, zůstávati míníme v své obzvláštnosti Jednoty a řádu Kristova, v ničem, ničímž ji naprzniti nedopouštějíce s tím doufáním, že ten, čiz dílo v Jednotě jest, nedopustí toho, aby Jordan od moře kteréhokoli pozřin atd. býti měl. // Domlouvajícím se pak na to Luterovým učedníkům buď těm v Turyni, buď jiným těm podobným, toto má předkládáno a jich tím odbýváno býti, že my je máme za slouhy Boží a lid jich poslouchající za křesťany pravé, mezi nimiž též jako i jinde mezi jinými učeni Kristovo majícími P. Bůh má vyvolené své s mnohými mrtvými oudy, jako pšenici s koukolem smíšené.

Však bychom my s nimi právě se a cele ve všem srovnali a spojili, a mezi lidem jich poslouchajícím a nás, též mezi služebníky Páně lidu v Jednotě a jimi aby žádného rozdílu nebylo, to že nyní ještě býti nemůž z příčin mnohých.

Leta Páně 1562.

Ten pondělí po neděli misericordias opět shromáždivše se Bratři starší do Přerova, o těchto paragrafích rozmlouvali a zavírali ve jmenu Páně.

O knížce povinností ouzké rady.

Nejprv excerpt neb sexterník o povinnostech ouzké rady a osob jejích, kterýž k opravě roku předešlého usouzen byl a t. d., ode vši rady přečten, oblíben, a abyhom se jim zpravovali, za hodný usouzen jest. A na potvrzení toho všickni starší jmena vlastní rukama svýma do téhož excerptu čtyř exemplářů podepsali sou, kterýž se takto počíná:

Moc celé rady se čtyřmi osobami nejvyšší místo držícími, aneb kolikžby jich koli živých pozůstávalo, daná a přivlastněná jí ode všeho plného sněmu vši Jednoty leta Páně 1494, když B. Matěj byl sněmu se poddav za opatření žádal atd., a sněm všecken z příčin hodných povinnost sudiho z něho sňal a ji Bratru Prokopovi dal. A potom po smrti B. Matěje leta 1500 totéž dostatečněji utvrzeno a zapsáno v dekretu Jednoty.

1. Nejprvé všecku a plnou péči míti o potřeby vši Jednoty.
2. Osoby do ouzké rady řídití, ustavovati a místa jim v radě ukázati.
3. Řídití a ustavovati biskupy.
4. Pořádek mezi biskupy zřídití, sudiho, písaře voliti a zřídití, čehož příklad v sněmu leta 1500, kdež to místo jedno a všecka práce jeho čtyřem osobám poručena, a rozdílně na každého vložen díl práce podle možnosti a náležitosti jeho atd.
5. Biskupy i každou osobu v radě od nejvyšších až do nejnižších ku povinnostem ouřadu a míst jejich přidržeti, vyvinutí při nich napravovati, je trestati, a pro nehodnost i od ouřadu skládati, i z rady vysazovati.
6. V concilia a v spisy Jednoty nahlédati, a byla-liby kde potřeba napravovati; odporníků spisy proti Jednotě pilně, kteréž potřebí, ohledovati a usouditi, a bylaliby potřeba toho, písařům poroučeti, aby se jim odpovědí dosti činilo.
7. Spisové ku potřebě Jednoty aby dělání byli, kdyžby toho potřeba byla atd.; písaře zřízené k tomu míti.
8. Osoby hodné k ouřadům jahenskému i kněžskému vyhledávati a usuzovati, a biskupům k svěcení oddávati.
9. Rády, ustavení, obyčeje dobré v Jednotě vzdělávati a ustavovati, a nehodné neb překážející skládati, usouzené, zkušené, dobré věci v známost a v paměť uvoditi, a k ostříhání přivoditi.

10. Usuzovati a dávatí zborům příhodné zpráve a zase z příčin hodných vyzdvihovati, do jiných zborů z potřeby dávatí. Jestliže by pak věc nemohli nijakž trefiti atd., to vzněsti na zbor všech kněží.

Moc ouřadná a povinnost obláštní každého z biskupů, v níž oni všickni čtyři od prvního až do čtvrtého sobě rovni jsou.

1. V pravdě, v Jednotě a v jednomyslnosti státi.

2. K soudu ouzké rady chtítí státi, hotov jsa přijítí poučení, radu, výstrahu i potrestání.

3. Kněží i jahny i učedníky k ouřadům jich řídití, světiti, ustavovati, a v tom ve všem zpravovati. Též v svědomí, v obcování i v živnosti opatrovati, vyvinutí napravovati, a svévolné trestati, až i vylučovati podle obecného svolení. Zbory po krajích rozměřených, jakž každému ukázáno, projížděti, a všecky potřeby v nich zpravovati při zprávcích, soudcích, šafářích almužen i lidu vůbec. A což by zpraviti nemohl, to na sudího vzněsti, a on, bude-li třeba, na jiné spolu starší, totiž biskupy. Když by toho také potřebu obecní neb obzvláštní uznal, aby kněží, jahny a nižší kraje sobě v péči svěřeného, kteréby se jemu vidělo neb všecky, obeslal, a při tom jim službu obecného napomenutí k pilnosti, k bedlivosti a k hodnému chození povoláním v jejich povinnostech, tak ouřadných jako vlastního spasení učinil, a kdež může býti i posluhování. O tom viz širší zprávu v dekretě bratrském B. Václava Vrouteckého rukou psaném. D. 18.

Tovaryše svého kteréhokoli, sudího, písaře neb jiného v povinnosti jeho, když by on nemohl, zastávati, a vše na místě jeho činiti bez pobídky sám od sebe z povinnosti své. Však činiti to mají podle pořádku míst svých. Nejprve ten, kterýž po sudím první místo drží; pakliby ten nemohl, tedy ten, kterýž po něm jest, a tak až do posledního.

Také na kteréhožby mimo pořádek vzloženo bylo ode vší rady, a on s to dobře býti mohl, aby to bez výmluvy přijal a vedl s dobrou a důvěrnou myslí ve jmenu Páně.

S staršími předními potvrditi staršího, to jest biskupa světiti.

Moc a povinnost obláštní sudího v radě.

Pilnou péči o Jednotu i všecky její míti, i tovaryšům svým k tomu dobrým příkladem býti, radu s povolením tovaryšů svých obsilati, první místo v soudu držeti, a shromážděným příčiny obeslání oznámiti. K modlení napomínati začítí tovaryšům svým, totiž biskupům, jimž to sic zvláštně samým měloby příležití v sněmu; ale však pro cvičení jiných pořádku

jíti má i v tom po všech spoluradních. A potom povinnosti náležitě celé radě rozkázati čísti.

Potom má čten býti předešlého sněmu zápis, a k tomu pilně přihlédnuto, stalo-li se a děje-li se tomu dosti, což jest bylo usouzeno, aneb bylo-li co oblášť kterými osobám poručeno v předešlém shromáždění. Za tím doptávati se přítomných v radě na potřeby Jednoty, zborů, zprávů i lidu, a věci oznámené od každého podle jeho povinnosti rozkázati zapsati.

Věci potřebných podávati srozumitelně k soudu, a aby k nim pořád říkali poňoukati.

Ty, kteříž by se neuměle přimlouvali v radě, zpravovati, zdání jednoho každého vyslychati a souditi, srovnávání neb nesrovnávání hlasů jich znamenati a v paměti skládati, soud svůj též mezi ně vložit, a chce-li co kdo přidati neb svého popraviti, na ně toho podati. Potom ještě oznámiti má, čím by ten soud chtěl zavřít. Pakliby co nebezpečného bylo, k potomku odložit. Paměť toho, na čem to postaví, rozkázati zapsati.

Sněmy obecné s povolením tovaryšů svých, a když možné jest, i s povolením rady svolávati, v nich všeho původ a ředitel býti, kázání spolu s tovaryši svými činiti, úsudky v sněmu vypravovati i přechítati, a k ostříhání jich všecko přivoditi, vyvinuti každého napravovati i trestati. Spisy od písařů zřízených neb od písaře, buď k potřebě Jednoty o kterýchkoli pravdách sepsané, buď dosti činici nepřátelům, vezma spolu souditi, a potom buď vydati, buď k jinému času odložit a schovati, jakž by toho potřeba ode vsí celé rady uznána byla.

Když by sněm obeslán býti měl, spolu s tovaryši svými o to pečovati má aneb jinému poručiti, aby potřebami vezdejšími podle slušnosti opatřen byl.

Všelikým nevážnostem pohoršitedlným, žertům, smíchům, pohráváním atd. přítrž a zástavu činiti, k soudu rady státi; nebo dále není kam leč k sněmu (od něhož jest moc dána radě), a odtud toliko ku Pánu Bohu.

Povinnost písaře neb písařů Jednoty volených a zřízených ode vsí rady.

Pilné a bedlivé čtení spisů domácích i cizých pro jistou a místnou povědomost, co se buď doma v Jednotě buď jinde děje a působí.

Bedlivé a časté rozsuzování toho, co jest v Jednotě a čeho potřebí Jednotě, aby odtud še patřilo na to, byl-liby kde v čem jaký nedostatek, totiž potřeba ještě nenaplněná, a to v těchto věcech:

Předně. Nebylo-liby ještě o které pravdě víry, totiž o kterém artikuli učení Božího světla vypsáno, tak jakž by náleželo.

Druhé. Bylo-li by potřeba kde v čem kterých psaní od Jednoty vydaných napravit; poněvadž rozdílnost času rozdílnost příčin činí, a rozdílnost příčin těch i oněch rozdílného jakož v jiném tak i v spisech způsobu žádá.

Třetí. Byli-li by jací protivníci Jednoty, jimž by náleželo i psaním odpovídati a dosti činiti, co by pak koli za potřebné uznal, znamenávati, ano i napsati jakž nejlépe a nejdosta-
tečněji možné podle náležitosti, a potom sudímu ukázati, a sudí s povolením tovaryšů svých radě toho k soudu podati.

Ovšem pak kdyžby sudí se vši radou toho potřebu uznali, a jaké psaní neb spis učiniti rozkázali, povinen jest k tomu hotov býti podle možnosti, a potom vykonaje rozkaz podati toho sudímu atd.

Na sněmích acta s pilností a bedlivě spisovati, a po vykonání sněmu před závírkou všeho přečísti zápis artikulů i jich zavírání, a bylo-li by co potřeba doložití kde neb opravití, to hned tu aby vykonal.

Povinnosti osob ouzké rady.

Aby pečoval a staral se každý z nich o obecné dobré Jednoty se vši opravdivostí. Povolán jsa od starších v ukázané místo, aby se povolně s ochotností najíti dal, a na něm s trpělivostí do propuštění trval. Cožbykoli znal neb věděl, že by náleželo ouzké radě zpravití neb opatřiti, na dotázku sudího v radě oznámiti upřímně a sprostně. V radě jsa místo své má držeti, z něho k vyšším i nižším vážnost a uctivost příslušnou zachovávatí, ku potazu pořádně odpovídati; soud svůj krátce, srozumitelně a sprostně, po náchylnostech svých nepostupuje, ani toho, co jiní pravili, mnoho opětuje, vypovídati. Jiných soud bedlivě a sprostně vyslýchaje spravedlivě rozvažovati. Po potazu, má-li k čemu, pokojně se a středně přimluvití, a měl-li by jaký odpor proti čemu, nevkládati ho bez dotazu a povolení sudího. Kdyžby pak soud zavírání byl a zjevně vyneseno, aby toho po straně, když by se něco nedá-
řilo, nepřetřásal říkáje: toto takto, a ono onakno mělo býti atd. A ovšem se toho neodčítal, poněvadž s jinými to usoudil za dobré a za vůli Boží měl, lepšího ani znal ani pověditi uměl, než spolu s tovaryšem svým k též radě náležícím, pokudž by k vzdělání bylo, může o to promluvití, a byla-li by toho potřeba, to na všecku radu ouzkou neb na samého sudího v radě poutivě vzněsti.

Tajnost ouzké rady aby s velikou věrností zachována byla. A toho s pilností sluší šetřiti, aby žádným návěštím nebyla pronášána pod skutečným trestáním, na kohož by co toho uznáno bylo. Jestliže by biskup kraje kterého z rady

k sobě povolal, aby se k němu k času oznámenému každý povolně najíti dal (lečby mu toho nemožnost učiniti zbránila), a cožby mu na místě svém poručil neb učiniti rozkázal, aby to vše podle možnosti věrně vykonal.

Když bychom kde spolu byli, tehdy dvěma spoluradním aby poručeno bylo péči míti o vezdejších věcech. A kteříž místa nižší v radě drží, péči míti mají o písně v zbořích, při stolích, pokudž Bratří po spolu budou, a přísluhovati k stolu starším.

Rejstřík tento officiorum, totiž povinností neb moci plné ouzké rady osoby v ní v Jednotě Bratrské k svému obnovení a doplnění i napravení přiveden jest podle povolení i žádosti osob celé rady leta 1561. A to se stalo: Jedno podle dekretu bratrského, k němuž strany smyslu i slov otců v něm položených všiekni tito kusové směřováni a pokládáni sou. Druhé, stalo se to podle pravdy Bohem příčinami v nově danými ukázané a k plnějšimu poznání přivedené, již čest vlastní dána a místo ukázáno v radě býti má. A ta jest, aby Kristu a duchu jeho v Jednotě prvotnost cti a moci základné připisována byla, potom teprv zřízeně Jednotě a hlavnímu soudu jejímu, totiž ouzké radě v plnosti její, i vysazení a postavení zřízeném osob jejich, a to služebně, a aby vyhnuto bylo mrzuté antikristové ohavnosti, kterýž sobě primatum, totiž prvotnost a vikářství Kristovo osobně připisuje, a tím pýchy a moci nezřízené nad spolusluhami (i monarchiami světa) užívá atd. A víne, že sou se toho způsobu prvotnosti osoby jedné otcové naši v plném shromáždění neb sněmu Jednoty odepsali leta 1500.

A protož my, kteříž sme tento napravený officiorum rejstřík s dobrým nestranným soudem a uvažováním čtli a rozjímali, potom pak jej přijali a přijímáme, tuto se svými vlastními rukami ze jména zapsali sme a zapisujeme, aby všechněm potomkům našim, kdyžkoli po nás světle známo bylo. co a z kterých příčin učinili sme.

Bratří: Jan Černý, Matěj Červenka, Jiřík Izrael, Jan Blahoslav. Václav Holý, Matěj Kramplíř, Matěj Skalický, Havel Dřevínek, Mikuláš Dobromír, Zachariáš, Jan Lorene, Pavel Žalud, Jan Javor.

O věznicích Augustovi a Bílkovi.

A že nad předešlou nevoli, kteráž nám byla s Bratrem Janem Augustou psaními obapolnými atd., (o čemž v lonském synodu obsírněji zapsáno stojí) nové opět přetěžké a příliš pohoršitedlné věci od týchž osob před se brány jsou, jako že

jest Jakub na radu Augustovu od kněze kališného svátost přijímal, a na sebe zápis hrozný nás se odčítaje učinil, Augusta pak opět nové přiznání se bezvýminčné k straně pod obojí učinil, nad námi se pro lonské jemu napsání více rozzlobil, i o nás nařikavé řeči roztrousil, že by od nás opuštěni byli, a tak psaní ledajakás k vzdělání nesloužící sem tam rozprostřel atd., tarasuje se v nich a svá předsebrání: i podáno k soudu, zač by měli jmíni býti, a budou-li propuštěni a k některým z nás by se dostali, jak by se každý k nim zachovati měl?

Za jiné jich míti nemůžeme, než zač je skutkové jejich vlastní vysvědčují; neb my těch skutků jejich nechválíme, je za zlé máme, za ohavné a bezbožné, a za ty, jakž sám Augusta k Litomyšlským napsal, totiž Krista a Jednoty zbavující. A protož ač od nás vykleti nejsou, však ti skutkové jejich dostatečně sou je vyloučili a bratrství i kněžství v Jednotě zbavili.

Druhé: Dostalo-liby se jim neb některému z nich mezi nás navrátiti, abychom podle lonského k Augustovi napsání strany časných pohodlí, přijetí a opatření v domě atd. k nim se chovali; než služeb nižádných čeládce ani zborům nikoli jim dopouštěti nemáme, ani jakých ovšem bouření. A volali-liby se na slyšení, aneb ty své skutky vmlouvati by chtěli, o to jim na celou radu ukázáno býti má.

Třetí. Způsobí-li Pán Bůh, aby kde kněží spolu byli, má jim zpráva této vši rozepře mezi námi a Augustou dána býti, ano i jiní pobožní lidé na to se ptající mají pěkně býti zpravováni, zvlášť že jsou toho ničehož on Augusta i Jakub na bratrskou radu před sebe nebrali, nýbrž proti jistým ne jedněm pamatováním a výstrahám, a [že] toho se jim nechválí, ale za příliš zlé (ač litostivě) má, a že na lidech nesluší se zakládati, a Pán Bůh že i tím zkušuje, jakou dověrnost k pravdě a k Jednotě máme.

O Malopolských.

Kdež roku předešlého na žádost Malopolských (zvlášť P. Bonara) vyslání byli ad colloquium Buzenské B. Havel, Zachariáš, Lorenc atd., teprv počet od nich radě vydán z těch všech actií. A tu což se zdálo za méně potřebné neb nedůležité, posílám ukázáno a k nápravě přivedeno jest. A však dále na plnou radu podáno bylo, jak bychom se na potomu k týmž Malopolským chovati měli. Poněvadž se to vidí, že nás jízdami a obsílkami na své sněmy příliš obtěžují, a zas našich zpráv ústních i psaných málo dobře užívají, ano téměř mistrují a štrafují; i zůstáno, aby jim buď psaním buď oustně, dočkajíc příčin, tyto věci jako odpovědné předloženy a ozná-

meny byly. Jedno, že jsou oni mnohými příčinami smlouvy a unii v Kožmínku sročené zrušili, což slíbili při agendách a dobrých obyčejích Jednoty, tomu dosti neučinivše jinam o pomoci služebné se utíkávše, a lépe sobě nad Jednotu oblibovavše, ovšem confessi, k níž přistoupili, potom odpor činivše, a ji podle své vůle opravovavše a mistrovavše. Pročež spravedlivě a hodně, že bychom jich odsednouti mohli a můžeme.

Druhé. Čeho se jim prvé podávalo, má jim ještě jako osvědčeně povědino býti, totiž chtí-li při confessi zůstati nepohnutě a v řádu, i v poslušenství s námi zůstávati a se ostříhati bez trhání se ohyzdných, že my jim žádné povinnosti bratrské nezadržíme. Pakliť nemohou pro svědomí (jakž oni pravili a praví) ani všech artikulů confessi přijíti, ani s námi v službách se srovnati, že jich proti svědomí k ničemuž nepotahujeme. Nechažť svou confessi, řád i služby mají, vedou a konají, a zkušením dosahují pravdy jako otcové naši i my, a však ať nás také proti našim svědomím nepotahují, ani k nápravě podle jejich vůle nezkušené, buď confessi neb dobrých adiafor. Neb nám to možné není netoliko dle svědomí, ale ani zborů našich, aby zbourání nebyli.

Třetí. Že my k nim na ty jejich synody neb sněmy jezdit neb vysílati nemůžeme a možné nám není, buď pro práce domácí při zboží nesnesitelné takměř, buď pro nebezpečnoství od vrchnosti, a naše též k nákladům na cesty nedostatky atd.

Čtvrté. A však nebudou-li se k nám nepřátelsky chovati, my že chceme k nim lásky a milování ostříhati jako i k jiným křesťanským učitelům a jednotám, s nimiž buď otců našich neb potom nás snesení křesťanské se stalo.

O sjednocení se s Čechy.

Poněvadž čáka jest a hlasové o tom proskakují, že dá-li Pán Bůh Maximilianovi dosednouti na stolicí království Českého a korunovánu býti, bude chtíti nějakou reformaci církevní míti, a snad podle confessi Augšpurské atd. napomenutí se stalo, abychom se k tomu časné strojili, a která by pře Jednoty byla i příčiny hodné oddělení atd., toho se zmocňovali, až i confessi Augšpurskou čtli a ji něco povědomi byli, o čemž lůni v synodu šířeji promlouváno i zapsáno jest. Confessi Augšpurská psaná půjčena Dobromírovi a Zachariášovi.

De Christo mediatore.

Z příčiny těžké nesnáze, zniklé v Polště mezi Štangarem a Pinčovskými o prostřednictví Kristovo, o čež i na Bratří otázky bývají nejedny činěny, totiž strany-li obojího přirození Kristus jest prostředníkem našim, jakž Pinčovští vedou, čili

strany samého lidského, jakž Štangarus toho mocně brániti chce. Otázka na radu učiněna, jak kdo o tom smýšlí.

O tom tato determinací sumovní krátce učiněna jest z písem svatých.

1. Že Kristus Pán jedna osoba Bůh a člověk pravý jest v té své osobě, a tou svou osobou pravým jediným prostředníkem.

2. A poněvadž má dvoje přirození, podle obojího že jest pravým prostředníkem, a žádnému přirození samému to přivlastňováno býti nemůže, nýbrž řád spravedlnosti Boží ten byl a potřeba vykoupení našeho, aby prostředník ten v jedné osobě dvoje přirození máje, pravý Bůh a pravý člověk byl. A však podle týchž písem svatých má moudřejším ukazováno býti, že ač Kristus jediná osoba strany obojího přirození jest prostředníkem naším, však že vlastností a zvláštních skutků týchž přirození v Kristu šetřino býti má a nezapíráno. Neb di apoštol svatý Pavel, že jest syn Davidů strany těla, a svatý Petr, že umřel na těle, a že Bůh dobyl cirkve svou vlastní krví. A protož regule církevní o obcování jmen neb vlastností své místo míti má, ale před lidem obecným nejlép jest těch vyměřování zanechávati.

Povstání lidu proti pánům.

Nejprv sluší to předkládati, že Pán Bůh spravedlivý pro mnohé nešlechtnosti pánů i lidu spravedlivě ty rány dopouští, a jedny skrze druhé tresce.

Druhé. Kdež našim možné raditi (ač i to přenesnadné jest; neb odtud raď jak raď na zprávce zřetel bývá), má jim předkládáno býti:

Jedno. Aby vrchnosti jakž dobré tak i zlé poddáni byli a hříchům svým to přičítali ut supra.

Druhé. A nemohou-li toho prázdni býti jsouce v obcích, aby nehleděli předčiti ale z zadu bývati.

Třetí. Bylali-by pře obce a žaloba na pány nepravé, raději i od obce trpěti.

Kteří pak z Bratří pánů neb v obcích (radte se o to neb nechte) toho prázdni býti nemohou, nemá jim nikoli slouženo býti od zprávců tělem a krví Páně, doniž by ta pře skončena nebyla.

Vinné pak, ovšem bouřlivé a zpurné trestati náležitě pro očištění Jednoty a zprávců.

Listky žebrákům.

Listků žebrákům cizým nikoli dáváno, ani odpovědi a přimluvy za ně v zbořích činěny býti mají; neb nám ne-

sluší z cizého štědrým býti, ani svých loupiti a cizým lotrům naháněti.

Item, domácím nedopouštěti žebrati, lístků nedávati nikoli, ale starší kraje to opatřiti, totiž nemůže-li ten zbor z almužen svých chudých opatřiti, užiti jiných zborů možnějších atd. Nemá dopouštěti býti žebrati.

Živnosti kněží bratrských a jahnů.

Promluveno o živnostech kněžských a jahenských, aby od starších (podle toho jakž v rejstříku povinností stojí zapísáno) opatrováni byli, a k nim přihlídáno bylo. Kteřížby chudší byli a živiti se (pro závist a zlost obcí a cechů) nemohli, aby jim uděáno bylo a žebroty všelijak zastavovány. Lakomců pak pohoršitedlné živnosti zastaveny, jako lékařství, jimiž se velice hyzdí a pro ně lepší práci opouštějí. Též půjčování peněz na kupectví, na obilí, během tovaryšství, po jarmarcích se plihání.

Conjugium sacerdotum et diaconorum.

Aby podle confessí a psaní proti panu Vojtěchovi starší po krajích svědomí kněží a jahnů zpravujíc, při kterýchžby bezelstnou potřebu a nebezpečnost spásení seznali, jim radili a pomocní byli k proměnění stavu, a spoluradní aby se nad tím netěžkali, ale raději jiné obecní kněží a Bratři pěkně při tom zpravovali.

Leta Páně 1563.

V pondělí po sv. Filipovi a Jakobovi shromáždění starších z Čech, z Moravy i z Polsky bylo v Přerově, na němž o těchto níže položených paragrafích jednomyslně rozmlouvali a zavírali.

O rozpustilosti lidu po zbořích.

Vidí se jakés plačtivé oblevení a osvobození v těle a žádostech světských, opilý, lakomých, marných atd. při lidu všech zborů, a zvlášt i mezi pány Bratřimi, soudové, hadruníci atd, což zdá se rozmnoženo býti jedno tím, že dnové zlí jsou právě ostatní příliš nebezpeční (jakž o nich prorokováno), v nichž plno zlých příčin a podnětů. A my v svém přirození také jacísi ničemnější jsme a klopotnější, a křehčejší v bídném těle nad první věky.

Druhé. Že se nad tím oblevuje jaksí i od nás zprávců některých i od vrchnosti, kteráž se tomu téměř směje. Někteří se kvapně, nezkušeně přijímají, některým se folkuje od neumě-

lých zprávců, a někteří nepřikladností svou to vzdělávají, buď na cestách, jarmarcích atd.

Třetí. Poněvadž naši v zapletení mnohých světských ouřadů také bývají (co Daniel u dvora krále Babilonského), i nemožné jim v těch ouřadech světských a službách dvorských všeho utéci a časem nezprzniti se atd., v čemž musí litování býti a na nich mimo jiné snášino.

Čtvrté. Ustavičnými berněmi, šacuňky obtíženi jsou, již živností, jak mohou, užívati chtějí, zvlášt šenku. A ty mnohé jim (nad způsob Bratří starých) z příčin nových propuštěny býti musily atd., aniž se jinak živiti mohou. I čímž je nadávati?

Páté. Obecnost služebníků některých a domácnost se pány, žerty, jídla, pití atd., z čehož potom těžce se trestati dá. —

Rada a napomůžení jiné býti nemůž než pilné učení, jakby všickni v svých povoláních pobožně živi býti měli, jako sv. Jan žoldnéřům radil. A aby se nikoli nedopouštělo těch živností jakýchžkoli vésti s hříchem, jako šenkovati ve dny nedělní, a s dopuštěním své vůle lidem lehkým a zlotřilým atd. Připíjení kněží jedněch k druhým, někdy ku pánům, všelijak mezi námi a pány našimi kažena a stavována býti mají. Výstupkové zjevné zřízení napravování aby byli, kněží obráceni k knize kněžské a listu starému, lid k nápravě tištěné napsáním krátkým a ran Božích jdoucích předložením. A tak aby služebníci živější služby činili, a příkladnější v obcování byli.

O oddavcích neřádne prvě sešlých, a též o křtu sebranců.

Zdá se, že kdežby ti tak prohřešili byli kající, a k tomu se opravdově volající, a kdyžby podle Božího vyrčení svoji býti chtěli (jakož zákon Boží dí, neb pojmi neb věno dej), že mají býti a mohou oddávání, a neodstrkání aneb k kněžím na posměch a rouhání odsílání, zvlášt poněvadž ten způsob oddávání víc jest politicum institutum. A těch potom tak zplozené děti také křtí, totiž brzáky a ranuš. Ale aby vesměs pankharti lehkých osob, nikdy na stav manželský a opravdové pokání nemyslicích křtěni býti měli, vidí se, že není na to vydán Kristů křest, a tak lehce jim nesluší šafovati, ale utíkati takových křtěni, lečby na opravdové pokání se oddali. Protož i tu pilné rozšafnosti sluhám církve jest potřebí.

Leta Páně 1565.

V shromáždění starších rozjímáno o confessi Augšpurské a naší, byl-liby jaký rozdíl mezi nimi, a mělaliby od nás přijata býti, kdyžby o to na nás dotíráno býti mělo?

Co se učení dotýče, že ačby rozdíl nějaký v učení našem a jejich nalezen býti mohl, ten že nejvíce se vidí při artikuli o ospravedlnění při svátostech, o nichž oni vysoce mluví, o kázni neplně, a zlého životem kněžstva i lidu vymlouvání a rozpasování, a smíšení se s mocí světa, i jí místa od nich dávání v zprávě církve a v jmění zboží proti artikuli starých Čechů, že kněží nemají světsky panovati.

A protož co se confessí Augustanské dotýče, bude-li nám podána, soudili sme, poněvadž artikule mnohé křesťanské čistého evangelium v sobě má, a otcové naši s Luterm se posnesli v Witemberce a v Prusích po druhé; a nyní páni v supplikaci jí svědectví vysoké dali atd., abychom my také ji nezamítali, ani pobíhali, ani ovšem naříkali a tupili, jakož i v Prusích přirčeno, že proti ní kázati nebudou. Ale při tom abychom vždy se volali k naší, již dvěma císařům a třetímu králi Polskému podané, od Lutera a Witemberských prvé přijaté, a při ní zachování býti žádali, zvláště strany těch kusů, při nichž jsou sami vůdce evangeliků první svou nedořlost seznávali a opravy žádali, totiž strany řádu a kázně. Řád se míní jednota lidu a zprávců, zřízení služebníků, a plné poslušnosti a jednomyslnosti; kázeň trestání skutečné bludných smyslů i životů při kněžích i lidu.

Za tím odpověď usouzena urozenému pánu panu Jindřichovi Kurepachovi atd. a na Ronově, kterýž na Bratří starší podal, nebylo-liby to dobré, aby své žáky na svěcení do Witemberka odsílali (ačkoli on nepochybuje o kněžství bratrském), proto aby opatření sami lepší a k lidu přístup volnější míti mohli.

Tu nejprv rozjímáno o kněžství naše, jak někteří nás do konce odsuzují; jiní ač propůjčují, ale z oddělení tuze viní a z strannosti i z sektářství i s lidem naším. A však my v tom se ustavovati a stvrzovati máme, kněžství Kristova zřízeně jsme došli řádem Kristovým i služebným lidským.

Druhé. A k tomu se strojiti, abychom bude-li nám řádné slyšení dáno, jakož z učení tak i z kněžství počet řádný vydali.

Třetí. Jinam také na řízení a svěcení neodsílati; neb by to bylo činiti na potupu jména a pravdy Kristovy mezi námi, na odsouzení předků a otců našich, jakoby kněžství neměli, na roztrhání a jiným v moc podmanění Jednoty.

A protož pánu bez rozkládání těch věcí odpověď prostá dána býti má, jako: nejprv poděkování z lásky a přízně, a že starší o to pečují hotovi jsouce, aby jakož z učení tak i z kněžství počet vydali a přijati v obojím byli. A tak dalšímu času to poroučejí, jaké jim Pán Bůh příčiny dá, tak hotovi jsouce Jednoty a lásky se všemi pravými evangeliky následovati a s nimi o to srozumění míti.

Při kšaftích naučení.

Aby svých peněz, kteréž na hotově mají, obecným Bratřím k schování nedávali, ovšem na zisky vína, obilí atd. nepůjčovali a nehandlovali, panovníků světa nezakládali. Tolikéž aby se nikoli nedlužili, ale v potřebách svých k starším svým se utíkali, od nich že opatrování budou.

Naposledy, jakž na před oznámeno, pořádnými kšafty to opatrovali, aby po sobě Bratřím nevolí a soudů nezanechávali.

Korbona.

Obecný měšec neb corbona unitatis od samých starších po dioecesiích opatrován aby byl, a v tom aby sobě starší zjevný jsouce spolu, po kterém kraji co jest, zapsané měli.

Povinnosti kněží starších i mladších spolu v jednom domě přebývajících.

Poněvadž se to po místech nachází, že spolu v jednom obydlí dva neb tři kněží starší, mladší, až i sobě rovní obyvatí musejí, jakož pro cvičení v nově zřízených od starších neb tovaryšů svých, tak pro potřebu zborů a lidu rozmnoženého; a však se přihází, že lečjakés nevole a nesvornosti mezi nimi (až i nezbytnosti) vznikají s mnohým pohoršením čeládek jich i osob po zbořích: protož za potřebné se vidělo, aby místné povinnosti jejich vypsány a jim jako mezníkové položeni byli, aby dílo Boží, kteréž společně konati mají, přítrže nebralo, a těm pohoršením vsťříc se vycházelo. Neb ač jednoho díla služebníci při zbořích a lidu Páně býti mají, však řádně podle darů i svěřeni při stavení i při dání jedněch k druhým.

Povinnost staršího kněze.

Kněz pak starší, buď z této hromádky neb z obce kněží za hospodáře a zprávce zboru představený, první místo držící, takto se k pomocníkům svým kněžím mladším chovati má:

Nejprv. Dověrně je přijímati a vděčnu jich býti, jako od Boha a Krista sobě skrze starší ouzské rady, (jimž to zřízeně poručeno jest v Jednotě, aby zborům zprávce vyšší i nižší představovali) daných a připojených, a v tom Krista Pána a řád jeho v starších ctíti, bez falešných domnění, ovšem reptání Datanovských, jakoby ho Bratři starší zle opatrovali, neb něco na pomstu neb z vášně dělali, když mu neb prvního pomocníka vezmou, neb jiného jemu nevděčného dadí, z potřeb a příčin jim známých, jakož nemalý nedostatek při některých v té důvěrnosti se nachází, a z toho reptání i neposlušství hodné trestání.

Druhé. Tak sobě zřízeně daného a důvěrně přijatého pomocníka povinen jest dále v práci dobrou a jemu s ouřadem svěřenou zavoditi, v ruce mu ji dávat, poroučeti, naučení při tom dávat, zpravovat, cesty ukazovat, a tak skrze práci a zkušenosti k potřebnému umění službu činiti; neb vlastně tím povinen jemu jest, ano Kristu a církvi, aby ho mohl, dalliby Bůh a požehnal práci jeho, i za náměstka po sobě zboru Páně zanechati.

Protož těžce hřeší ti, kteříž netoliko toho a tak by nečinili, ale ještě třebas náležitě práce (místo zavozování) z rukou vyrážejí, a ničehož se jim dotýkati nedopouštějí.

Třetí. Mají duchem otcovským, neumění jejich a nedostatky předně napravovat, pěkně jim je ukazovat, na užitky i škody oči otvírat, a tak doplňovat. Potom také i ne jedno, jako na učednících (když jen věrně dělají) snášeti, ne všeho kořistovat, a o vše se sápati a ježiti, lečby svévolní a nenapravitelní byli, potrestávati vážně, i staršími pohroziti.

Čtvrté. Mají také jim cti náležitě udíleti, a ač jich sobě rovných buď přecíváním, ovšem špačkováním, pohráváním, a nevážností a čeledností hříšnou činiti nemají, avšak vždy cti udíleti, sobě vážiti a šanovati, před čeládkou a zbořem nezlehčovati, ale slušně chrániti povinni sou, prohlédajíce i k darům i k věku jejich. Nebo když by je sami sobě zlehčili (čehož se ani páni při svých ouřadech nedopustí), i jakž by co skrze ně hodně a služebně dělati mohli. Zvlášt pak střici se pilně, aby nic skrze svár nečinili, rot nedělali, byt se měli i jinam s nimi totiž k starším odvolati.

Povinnosti mladých kněží bydlících při starších.

Těž nejprv dověrnosti a svatého poslušenství jim potřebí, aby to přijímali za vůli Boží, když při starších jsou, že se v tom vzdělání jejich a potřeby zboru Páně obmyšlejí a opatrují od otců.

Druhé. Mají znáti místo své, že ač jsou ouřad kněžský přijali, však ne hned se rovnati svým starším mají, ale znáti své místo učednické předně. Potom že plní zprávcové zborů těch nejsou, ale toliko pomocníci, jako přídruhy k pomoci svým starším přidání.

Třetí. A protož v řádu státi a zůstávati mají, i kázání na ně slušná, nerovnajíce se starším svým činiti, na lid tak mocně nedojižděti, ani se na ně domlouvati, ale za starším svým jako za pavézou státi, jemu cti zanechávati, na něj ukazovat, odkládati, rady bráti, jakž poručí, naučí, pokud odměří, na tom přestávati, a poslouchati cele a dověrně, jakž toho příklad

na manželkách věrných, kteréž když manžely své cti a vůli jejich konají, dobře a zřízeně dělají (jináč nic). A téměř Bůh žehná.

Čtvrté. Byli-liby dva sobě rovni při starším svém, též dlužni jsou svatého tovaryšství vespolek ostříhati, pokoj a lásku ostříhajíce, a však řádně, totiž jak kterého na kterém místě postaví starší, tu státi. Co se mu poručí, to dělati věrně a pilně podle pravdy a svědomí, a však sebe tovaryšsky retovati, zastávati i zastupovati, ano i nižším povinnost od sebe činiti k vzdělání jich.

Tyto osobné povinnosti sepsány sou, aby při vizitování od starších byly přečítány neb předkládány, aby mohli svědomí dobré spolu bydlicí zachovati, dílo Boží jednosvorně dělati, v lásce a pokoji se ostříhati, k vzdělání sobě i čeládkám i zborům býti, a svými nepřiklady maličkých P. nehoršiti, ovšem jich nezabijeti.

Leta Páně 1567.

Ke dni narození svatého Jana Křtitele zbor učinili Bratři starší v Přerově, kdež rejstřík officiorum ouzké rady čten byl. Za potřebné se našlo, při něm toto čtvero rozsouditi i doplniti:

Nejprv. Kdež položeno stojí, že hlava ouzké rady jsou čtyři biskupi, neb kolik koli jich zůstává, to aby bylo vyvrženo, aby nebyli od nepřátel nazváni šelma mnohohlavá. Nebo všecka ouzká rada v svém zřízení a plnosti a počtu dvanáctním jest jako (zdravě rozumějíc) služebná jedna hlava.

Druhé. Kdež se pokládá, že původ moci ouzké rady jest z dáni neb poručení ode vši Jednoty leta 1494, zdá se, že potřebí, aby lepší grunt moci té položen byl, totiž z Krista a z moci zřízené jeho a od něho svěřené sluhám, o čemž pěkně v dekretu starém pod titulem: o dvojí moci.

Třetí. Promluveno o jmenu ouzké rady, že neobyčejné a nesrozumitelné jiným krom Jednoty, a konsistoř neb kapitola není přijato; protož nejlépe nazývati ji starší Jednoty pro rozdíl od starších zborů.

Čtvrté. Zůstáno, aby examen učiněn byl všech nás podle povinností v též knížce osobně zapsaných, a to kdyžby možné bylo.

O jednocení se s luteriány zvlášt v Polště, na jaký způsob býti by mělo.

Veliká nesnáz a nevole potýká nás v Polště, ano i zde po místech o oddělení; nebo nás viní evangelíci z dělení se od nich a lidu jejich k sobě obracování, a sjednocení žádají, ač však bychom napravili, co proti nám z apologi vyhledali

a sepsali. I což v té míře činiti? K rozvážení toho přečten nález a úsudek starých Bratří leta 1496 učiněný, jak bychom se k jiným jednotám chovati měli. A ten oblíben i za pravidlo přijat, a podle něho na tomto zavříno.

Poněvadž nám Pán Bůh z milosti své prvé hned v našich předcích dal pravdu poznati, k ní se shluknouti, a v poslušenství její uvésti, i řád s kázní vyzdvihnouti, pro službu též pravdy, že nám, prvé než jim v Kristu bylým a ještě zůstávajícím, nesluší od této pravdy a služby její i od obcování a svazku lásky i pokoje v mír s zrušením a zkázou Jednoty odstoupiti pro Boha a svědomí.

Druhé. V té pravdě a podělení jich netupíce (ovšem toho dobrého co jim Pán Bůh dávatí ráčil), rádi s nimi v dobrém přátelství zůstávati a trvati chceme, a jim sloužiti k hojnějšímu osvícení. A dá-liť jim Bůh dokonalost větší ne v řeči ale v skutku, i pomoci k pravdě zřízené, s nimi se cele spolčiti. Zatím, jakož prvé sme opravili, při čem bychom z posloužení Božího a lidí osvícených posloužení při sobě našli, tak i ještě té vůle a hotovosti jsme.

Protož k nim se trpělivě a pokojně míti chceme, mnoho od nich snášejíce, zdaby Bůh dal je i vyzískati. A však nepřestanou-li na tom a tužšími odpory proti nám půjdou, již náležitě bude místné příčiny sepsati a jim jich podati, proč od své společnosti pustiti a s zkázou neb pádem Jednoty s nimi se smísiti náležitě nebyloby atd.

A když i na obor kněží toho též podáno bylo, tuto nám odpověď dali, jakž níže stojí.

Bratří a otcové naši v Kristu: Kdež ten artikul na nás podán jest, hodně-li se předkové naši oddělili od římské a kališné sekty, a sluší-li nám k nim zase přistoupiti, též i k evangelíkům se připojiti, toto k tomu říkáme.

Co se dotýče římské a kališné strany, poněvadž ty věci při nich předce zůstávají, a oni se ještě více v nich tvrdí, pro něž oddělení spravedlivě se stalo a zvláštní shromáždění učiněno, tak se nám vidí, že toho učiniti nesluší, lečby kdo chtěl charakter neb znamení šelmy na své čelo přijíti.

Strany pak evangeliků toto se nám vidí: pokudž koli kteří mají co dobrého, na kterých koli místech více neb méně, jich nezamítáme, ale přijímáme a jedno jsme, jakož pak na ten způsob otcové naši předešlých časů svaté tovaryšství s nimi učinili. Jináče vidí se, že bychom pravdě Boží potupu činili.

A však tak, aby shromáždění naše, kteréž učiněno jest pro užívání obnovených pravd víry, tím opuštěno nebylo ale zachováno a vždy víc rozmnožováno. Co se pak evangeliků marných, tím jmenem přikrytých (kteříž pro svá provinění

jinde trpíni nebývají, ale sem ucházejí) dotýče, tu o tom takový soud máme, že naše spolu s nimi stovaryšení býti nemá a nemůže. A to z těchto příčin:

Jedno, že nemají zdravého a čistého učení, ale smíšené a nejednomyslné.

Druhé proto, že se v Jednotu ducha víry, lásky, naděje nevzdělávají, ale zůstávají v roztrhání.

Třetí, že v řádu sami nestojí, a kázně Kristovy zřízené mezi sebou nemají, ani ji při lidu vykonávají.

O rubriku čtení a epištol.

Těž podáno na obor kněží, (neb v předešlých sněmích na ně to vloženo bylo), jakým by způsobem služby výroční jednomyslně diti se měly, podle-li čtení a epištol starodávných, či nějaké nové snůšky; poněvadž i Bratr Johannes způsob a formu toho pohotově má.

Na čem pak se snesli, o tom sami psanou odpověď dali v tato slova.

Bratří a otcové v Pánu mili. Na podání vaše na nás, podle čeho by přísluhování slovem Božím diti se mělo užitečně, podleli pořádku víry čili podle čtení a epištol svatých, na to z společného našeho všech nás snešení tuto odpověď dáváme, že se nám za nejlepší vidí, aby podle čtení výročních ty služby konány byly.

A to pro tyto příčiny:

Jedno proto, že jest to nařízení i užívání první církve dobré a užitečné a Bratří v tom spisu o církvi položili, že z těch trojích věcí, kteréž i při římské církvi našli, dobré zachovány býti mají; poněvadž jsou čisté slovo Boží.

Druhé, že to nařízení starobylé od otců našich hned s počátku Jednoty bylo přijato i užíváno za mnohá leta, a dobře k vzdělání sloužilo, podle čehož na táž čtení a epyštoly mnohé výklady činili, i písne na ně udělali.

Třetí, že sou mnozí pobožní muži v Jednotě přední toho obhajovali a za lepší schvalovali, jako předně Bratr Lukáš v listu svém, kterýž psal mistru Havlovi do Ouště leta Páně 1502, když proti tomu počal něco činiti. Item. Bratr Jan Roh, když se již začínalo sloužiti podle víry, předpověděl, že zase musí na to přijíti, aby podle čtení obvyklých kázáno bylo, říkávaje, že ve čtení svatém víra, a u víře čtení svaté kázáno býti má.

Čtvrté, že se z takových přísluhování spatřují mnozí užitékové, vzdělání u víře, v lásce a v pokoji, poněvadž všecka celá víra všech článků v nich se káže a zvěštuje. Ačkoli tím

pořádkem to nejde, ale kdežkoli na kterém místě stojí, vše dobře jest.

Páté. Pro uvarování mnohých škod z toho pocházejících, jako pohoršení, rušení svazku lásky, jednomyslnosti, různic, nesnázi a nepokoje, netoliko mezi lidem obecným ale i mezi služebníky vyššími i nižšími. Co pak toho mezi cizými jest, ne bez potupy pravdy o tom se mlčí.

Šesté. Proto abychom proti našemu vlastnímu křesťanskému společnému vyznání nečinili; poněvadž v prvním artikuli confessi naší v tom sme se ohlásili, že sme netoliko ta čtení přijali, ale podle nich služby vedeme. Z čehož jestližebý jinak činěno bylo, toto by pojíti mohlo, žeby spravedlivě to o nás mluvili, že jiné mluvíme a jinak činíme. Item. Příčina bylaby nepřátelům k utržení dána, že se měníme co měsíce, že jsme vetešníci, a že jsme od starších Bratří odstoupili svémyslně, a s žádným z křesťanstva že se nesrovnáváme, a strach z toho hrozného a většího pokušení.

Sedmé. A byť pak i to změnění býti mohlo, což nepodobné jest, tedy příčiny přítomné, čas, místo, a příhodnost toho nedopouští, na čež také přepilné šetření býti má.

Není dáno kněžím odpovědi.

A protož zůstalo to v zavěšení na ouzké radě, poněvadž se ta kniha Bratra Johanna (Sumovník řečená) zpravuje a soudí, až se to vykoná. Neb vzíti jim z rukou obvyklý pořádek a jiného nedati atd., větší by zpletek byl.

Doplnění v Přerově leta 1566.

Ne tak domácích věcí velebíme, jako bychom bez nedostatku byli, nýbrž k nedospělostem se známe, a napravovati hotovost máme i slibujeme, aniž též toho tupíme, co Pán Bůh jinde dobrého dělá a má, ale příčinu sobě dáváme k ohledování obojího známosti a vděčnému užívání domácího. A což by i tam dobrého nalezeno bylo, aby společným úsudkem ohledáno i přijato bylo, a tak již mezi domácím Jednoty místo mělo a naše sloulo. A to proto, abychom byli pravá a řádná Jednota, ne jako kněží, kteříž toho i onoho se chápají atd.; an B. Lukáš starý říkával, že v Jednotě vše našel a odtud bral; ač víme že z starých doktorů i celé paragrafy a stránky v své spisy vkládal, ale bez pochyby že od otců prvé přijaté. Nebo nám nikoli nesluší starých otců našich zamítati.

A ač po nich jako po B. Řehořovi potomní mnohé věci strany učení i služebných řádů k nápravě a k doplnění přivodili (a po nás též učiní potomci naši), však se jich neodčítali; a my tak podobně činiti máme.

Leta Páně 1568.

Bratří starší Jednoty Kristovy Čeští i Moravští, shromáždivše se do Přerova před svatým Jiljí, o těchto věcech níže psaných spolu rokovali a zavírali.

O jednomyslnosti.

Nejprv pak od sebe sme počali. A že o hromádce této do nejedněch myšlení vtroušena byla, a ta se i v rozmlouváních zjevovala, jakoby hned při předních osobách jejích nějaká nejednomyslnost byla v učení i v řízení: protož ta věc pilně ohledána i spokojena jest, a k pravé jednomyslnosti všickni sme se ohlásili a napomenuli, a to podle dřevních zápisů, čím má Jednota zpravována býti.

O nedostatku čeládek.

A že pro rozšíření zborů potřebných pomocníků a čeládek veliký nedostatek po místech se vidí, a od některých i odcházejí, pilně rozvažováno, čím to schází a kudy by tomu napomoženo i vytknuto býti mohlo. A nejprv příčiny toho hlavní tyto nalezeny jsou:

Učení cizí a hostinské, z něhož nabývají ducha hostinského, nedomáciho, víry prostranné, svědomí rozpásaného, že mohou tak dobře a snáze jinde též spasení býti, a lepší zvolnosti, pohodlnosti i poctivosti dosáhnouti a užiti. A tak jest již zlost světa rozmnožena, že k tomu plno služeb a vnaď všudy pod evangelium má.

Protož Kristova života útrpného a následování jeho utíkají, a sami sebe i své vůle zapíratí nechtí, zvlášt když mnozí domnělého pohodlí nenacházejí.

Že se jim k tomu služeb od otců, hospodářů čeládkám, ano snad ani od nás v zbořích i jináč projížděním a navštěvováním neděje a nedochází.

Neumělé chování, pěstování a opatrování mnohých zprávců, od nichž i přeč běží, i k nim mermo docházeti nechtí. Ano příkladové zlí, v nichž spíše než v dobrých svých předložených následují, jako zbytečné pohodlnosti, šperkové atd. Ba i v šeré sukni vášně, svávůle, pejcha, nepobožnost, pohodlí atd. A při těch všech kusích skutečné opravy pro napomoženi těm nedostatkům potřebí jest.

A z té příčiny i potreby knížka uředlnická opravena, doplněna, vytištěna a k zprávě zase vydána býti má. Ano ovšem za to Pánu Bohu pilně se modlíti i k tomu zboru vzbuzovati

náleží, aby Pán Bůh potřebných všech díla svého pomocníků přispáreti ráčil.

Leta Páně 1570.

Předmluva na sexterník.

Moc duchovní Kristova v církvi křesťanské a tak i v Jednotě naší, jenž jest částka té církve svaté, jejížto přední oudové a služebníci slovou ouzká rada, jimž ta moc Kristova od všeho shromáždění věrných jest dána a přivlastněna.

Předmluvka, kteráž v sobě zdržuje původu moci ouzké rady ne dlouhé a velmi potřebné vysvětlení.

Předešlých časů od nepřátel Jednoty naší, zvláště od mistrů a kněží pražských, často při příčinách říkáno bývalo: Kde jsou Pikharti tu moc vzali, aby sobě kněží světili, svátostmi sloužili etc.

Na taková a těm podobná jejich slova odpovědi místné a dostatečné bývaly jsou jim dávány od předků našich, kterýchžto všech odpovědi krátká suma tato jest:

Známo býti má, že ta moc, kterouž Jednota Bratrská také se míti praví jako i jiné křesťanské jednoty, jest moc nejvyššího biskupa, pravé hlavy vši církve svatého Pána Jezukrista, daná jemu samému od otce, jakž sám Pán dí, dal jemu moc nad každým tělem. Item. Všecky věci dal mu otec v ruce. Kteroužto moc Kristus Pán jedinou a rovnou s Bohem Otcem svým měv, došel jí podle člověčenství pro předivné jeho spojení s Božstvím, a pro ponížení a umučení atd., aby skrze ruce jeho, pravici Boží poctěného vůle Páně šťastně zpravována byla, a k nápravě přivedeny byly všecky věci i ty, kteréž jsou na zemi, i ty, kteréž jsou na nebi, a aby byl hlavou všeho těla církve Boží i všech oudů téhož těla, též byl i vinným kořenem všech ratolestí vštípených v něj od Otce Duchem svatým, kterýž zaslíbil s církví služebníků svých zůstávati až do skonání světa, řka: Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi, protož jděte, učte všecky národy, křtíce je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávat, cožkoli jsem vám přikázal. A aj, s vámi jsem až do skonání světa.

Druhé. Táž moc ouzké rady dána jest od Krista Pána dvanácti osobám nazvaným od něho apoštolé, znovu z Boha zrozeným, vyvoleným z oučastníků jeho, povoláním, zřízeným, posvěceným zkušným, posazeným na stolicích k zpravování církve Boží a k opatrování jí služebně. O kteréžto moci dí sám Kristus Pán: Otče svatý, slávu (totiž moc), kterouž jsi mi dal, dal jsem jim, aby jedno byli jako i my jedno jsme atd.

A svatý Pavel dí: Dal mi Pán moc k vzdělání ne k zkažení vašemu. A Pán sám v podobenství dal služebníkům svým moc, a jednomu každému dílo jeho, vrátnému pak přikázal, aby bděl atd. Item v skut. 20. pilni sebe buďte i všeho stáda, v němžto Duch svatý ustavil vás biskupy atd.

Tato moc Kristova v obojí částce uvedena jest v Jednotě mezi nás tudy, když jí dáno skrze víru Krista se přijíti se vší tou mocí v kázání, v učení, v řízení, v ustavení, v přikázání, vydání atd.

A když jsou skrze slovo pravdy, víry a lásky Boží i naděje znovu porozeni a ve jméno jeho sebráni v Jednotu, o níž řekl: Kdež dva nebo tři shromážděni budou ve jméno mé, jáť jsem uprostřed nich. A cožkoli oni svíží nebo rozvíží na zemi, to bude svázáno neb rozvázáno na nebi. A potom když z samých sebe vybrali muže a modlitbou s postem z víry jednomyslně i jednosvorně obětovali je Kristu Pánu, aby služebníci jeho byli, k nim od něho poselství konali atd. A když v tom potvrzení jsou z moci Kristovy, a z moci zboru jeho svrchu oznámené, skrze staršího kněze rukou na něj vzkládání. Kteréžto služebníky ten, kterýž slibil s nimi do skonání světa zůstatí, Pán rozličnými dary svými daruje, sobě je tak k rozličným dílům v lidu svém stroje pro ten cíl, o němž k Efez. 4. totiž k dokonání svatých atd.

Nejprv k tomu, aby byli náměstkové svatých apoštolů, totiž první neb svrchovaní služebníci, skrze něž se mají všickni jiní služebníci řídití, na nichž by se mělo všecko zavíratí i otvíratí. Nebo tomu počtu Kristus dí, vrátnému pak Kristus přikázal, aby bděl. A tent počť má býti původ všeho zřízení ke všechněm službám.

A ačkoli nejvyšší moc, od Krista Pána církvi svaté obecné neb její částce v větším neb v menším shromáždění daná, tu v církvi té vlastně jest, jakž dí Pán: Kdožby jí neuposlechl, buď tobě jako pekelník a zjevný hříšník; však ouzká rada zvláštní a prvotní má míti moc, od Krista církvi a skrze církev od zborů všech sluh sobě danou.

V té pak radě ouzké zvláštních osob nejednostejné jest pracemi moci té podělení, jako i darové ducha Páně nejednostejní jsou, čehož příklad jest na učedlnících Páně, svrchu řečených apoštolích dvanácti.

Podle kteréhožto příkladu při předcích našich, původích služebných Jednoty této, také tak se jest dalo. Nebo když je Pán Bůh shromáždil a jedny s druhými sjednomyslnil a spojil, i v svatou Jednotu uvedl a vzdělal, také i řád mezi nimi vzdělán jest, tak že jedni druhým představení jsou příkladem

apoštolským, o čemž sami v zápisu sněmu jednoho obšírně vyznání učinili, jehož tato závírka jest:

Protož my, kteříž sme s počátku při tom byli s těmi, kteříž se potom k nám přivinuli, jednomyslně s rozmyslem a s mnohým uptoním na tom sme zůstali, že jest nám dosti na písmích svatých, ode všech křesfanů přijatých, kteráž slovou biblia sacra.

A aby to, což z společného svolení sme zapsali, ode všeho podezření zlého bylo vzdáleno, jedenkaždý svou vlastní rukou sme se podepsali:

Michal starý z Žamberka. Matěj starší z Konvalda. Tůma z Přelouči. Eliáš z Chřenovic. Jíra z Mezříčí. Tůma Písař. Prokop z Jindřichova Hradce. Tůma z Byšic. Jan Klenovský. Václav z Berouna. Jan Javornický. Jan Nemocný. Ambrož ze Skučce. Jan Pořímský. Jan Holček z Hory. Lukáš z Prahy. Vavřinec z Krasonic. Bernart z Přibislavic.

Toto zapsání stalo se leta Páně 1495. Viz v dekretě větším starém list A 4., a potom i po druhé leta Páně 1500, když způsob řádu nebo řízení toho, kteréž mezi sebou měli, v přítomnosti všeho sněmu kněží Páně proměněn jest, totiž když na místo Bratra Matěje Konvaldského čtyři osoby zřízeny byly, z nichž na jednoho povinnost sudího vzložena byla, a na tom zůstáno, aby ne jedna osoba ale Jednota, kteráž na ouzké radě záležeti má, moc, hlas a původ měla. Ti aby společně drželi prvotnost v Jednotě a po nich, kteříž by jich místa zřízeně drželi.

Závírka té předmluvy.

Toto obšírné poznamenání moci Krista Pána církvi jeho dané a skrze částku té církve (totiž Jednotu tuto počet všech sluh věrných shromážděných) ouzké radě a tak osobám těm, kteréžby kdy koli na místě tom postaveny byly buď pospolně buď obláštně, i ne jednou bylo ohledováno a korigováno i oblibováno ode vsí rady ouzké. Však nyní z příčin vnově nastalých s větší bedlivostí a pilností mimo jiné časy převíváno jest. A kdež se potřeba spatřila, přečištěno i doplněno jest a utvrzeno od nás ode všech, kteříž sme se ze jmena tuto podepsali.

Jan Augusta. Jiřík Izrael. Jan Blahoslav. Mikuláš Dobromír. Zachariáš. Jan Laurentius. Jan Javor. Ondřej Štefan. Jakub Veliký. Petr Herbert. Jan Kalef. Jan Aquin. Jiřík Filipenský.

Toto napsání, kteréž má býti jako za předmluvku na sexterník ten officiorum, přijato jest a potvrzeno ode všech

Bratří starších v shromáždění jejich leta Páně 1570 na Karmeli 1. die Septembris.

K Bratru Johannesovi Augustovi psaní.

Milování svaté s žádostí rozmnožení všeho dobrého a toho, což by se Pánu Bohu libilo, vás i nás zde i věčně těšiti mohlo, za pozdravení vzkazujeme vám Bratře Johannes otče nám v Pánu nejmilejší. Ačkoli předcslého času, když sme spolu byli, od vás sme to slyšeli, že žádosti naší z strany sumovníku naplniti nemůžete; však sme se nadáli, že prohledajice na příčiny ne jedny, nějak mysl svou proměníte. Ale nyní tomu sme vyrozuměli, že předce ta kniha se dělá a s ní se pospíchá, při tom nebezpečnství i vám i jiným, a snad i vši Jednotě nastává.

Protož my, kterýmž s vámi spolu péči o Jednotu míti náleží a povinné jest, všickni vám vědomí k vám tohoto posla a spolubratra tou příčinou vypravili sme, a jemu, aby vám ode všech nás některé věci předložil, poručili.

Že vás všickni jako otce milého, jehož bychom neradi v ničem hněvali atd. prosíme pro Boha a jmeno jeho svaté, a jakž nejvýše prošeno býti může, abyšte na ten čas tištění té knihy zanechali až do našeho společného s vámi shledání a o to všecko dostatečné promluvení.

Prosíme, nechť naše tato prosba nynější pokorná u vás místo má; neboť se Pána Boha v tom dokládáme (a před obličejem jeho, na všechny věci jasně patřícího, upřímnost a věrnost srdce našeho i svatou jmena jeho bázeň, i k vám synovskou lásku s drahým sobě vás vážením vidoucího), žeť v tom nic svého nehledáme, ovšem časného, ale toliko povinnosti naší, k níž zavázání jsme, poslušného a věrného konání, a v tom svědomí dobrého zachování; poněvadž nám spolu s vámi řečeno jest: a vrátnému přikázal, aby bděl. My pak víme, a tak se nám všechněm vidí, že se na tom nic nemýlíme, že té knihy vydáním velmi se zle i pravdě, kterouž Pán Bůh v Jednotě této má, i jejím oučastníkům i vám také poslouží. Neb ačkoli to vše, což v ní jest dobrého, s písmy svatými i s confessí se srovnávajícího, nám by milé a vzácné bylo, ale některé věci při tom položené nám nemohou než velmi odporné býti, k nimž my se přiznati a jich přijíti nijakž nemůžeme pro svědomí své.

Protož žádáme, aby toho všeho do shledání našeho ut supra odloženo bylo, však to nepříliš dlouhé prodlení a poodložení nic tomu všemu, což již vytištěno jest, na škodu nebude. Také, bude-li tak vůle Boží, nenesnadně i dílo to raději doma doděláno býti může, poněvadž impressí svou dostatečnou v Je-

dnotě máme, a mnohem bezpečněji, ješto poně tamto hrozné některým jest nebezpečností, a již se na ně číhá.

Jestliže pak této naší nynější žádosti a prosby přijíti a uslyšeti nebudete chtíti, ale tak naší věrnosti a poníženosti pohrdnete, tedy již nám nemějte za zlé. Myť Pánu Bohu, Jednotě a dušem i svědomím naším věrnost zachovati úmysl pevný a stálý majíce, to což na místo naše náleží, podle povinnosti naší učiniti a činiti musíme, i nyní hned skrze toho vyslaného našeho, i potom všickni spolu, když toho čas přijde. S tímto vám se nyní ohlášením a opověděním, že tím vším, což jste vy i již učinili a učiníte, anebo více byste činili, žádnému se v svých předsevzetích upamatovati nedadouce, ale všemi pohrdajíce, i což my z místa svého činíme a činiti budeme, vinni před Bohem, Jednotou i přede všemi pobožnými a věrnými lidmi býti nechceme. Vy vězte, jak tím Bůh a pravda jeho svatá v Jednotě poctěna bude, i dobrá vaše pověst a jméno poctivé ozdobeno. Myť věříme, a na tom se beze všeho pochybování bezpečíme, žeť naší věrnosti, upřímnosti a sprostnosti Pán Bůh i svědectví časem svým dá, a tomuto se doufanlivému, ode vši všetečnosti a nevážnosti vzdálenému opovážení žehnatí bude; poněvadž k tomu ničímž jiným než samou Boží bázni a žádostí věrnou dobrého svědomí zachování, vedení a nucení i přinucení jsme. V čemž se, když toho čas přijde, tu kdež místo takových věcí jest, svobodně ohlásiti před každým svědomím lidským hotovi jsme a bohdá budeme.

Pak-li tuto naši pokornou žádost přijmouce uslyšíte a naplníte, (k čemuž aby Pán Bůh duchem svým ducha vašeho naklonil, milosti jeho svatě prosíme, a což by nám velmi vděčné a potěšitelné bylo,) tehdy vás skrze tohoto spolubratra k vám vyslaného ještě za jednu věc snažně a důvěrně prosíme, totiž abyšte vrchností světa, skrze niž Pán Bůh i vás v pokoji tomto časném a tělesném chová a ochraňuje, větší svobody sobě přivažčivě osobováním nedráždili, ale na tom nyní (do času a vůle Boží), což máte, na čež se vrchnost jako skrze prsty dívá, přestávali a toho užívali. Tak věříme, že první žádost naši uslyšeli byste, i v této také nás neoslyšíte. Neboť se tak nadějeme, a svědomí naše nám tak před Bohem svědčí, že jakž první prosba tak i tato spravedlivá a svatá jest, i hodná toho, abyšte ji skutkem vyplnili.

Tot jest suma tohoto našeho k vám poselství, kteréž Bratru tomuto od nás k skutečnému vykonání jest poručeno. A s tím vás Pánu Bohu a jeho svatému opatrování jako i sami sebe poručíme.

Vám známí a na vás na svých modlitbách vždycky pamětliví Bratři starší ouzké rady.

Z strany propouštění k stavu manželskému.

Mámeť pak za to, že od nich v smyslu rozdílni nic nejsme, než tak že činíme, jakž učíme a v confessi zapsáno jest; aby zprávcové neb kněží pro pilnější učení se písmům svatým a volnější zborům Páně sloužení (což nejvš pro svědomí možné) byli svobodní a volní atd.

Item. A však za hřích nepokládají, aniž pro to koho odsuzují, kdyžby z hodných příčin kněží se ženili atd. Tak se stalo při Strejčkovi, item při Kavkovi. Nikda mu nebylo zbraňováno, ale co on činil jak řádně? Nýbrž jak čeládce i všemu tomu zboru posvětil? Ano jakou útržku na Bratří uvedl, když toho u nás neví? A snad i on to sám již lépe zná a vidí, maje sobě světle tu věc předloženou? Ale o to bohda při shledání pěkně a bratrsky i milostně spolu uhodíme a se sjednomyslníme, abychom jednostejně i mluvili i činili.

O muzice.

Co se muziky dotýče, poněvadž středného užívání jí, kdežby nebyla ku překážce ale ku pomoci pobožnosti, nikdy žádný z rozumných a svatých mužů předků našich i jiných nehaněl a netupil, rozumíme, že ani vy toho nečiníte. A takž na odpor nestřednému jí užívání, více se s ní nežli s učením jiným theologickým, náležitým ku pobožnosti atd. obírání et ceteris abusibus, my sme nikdy místa dávati a povolovati úmyslu neměli a nemáme, leč by se co toho kde mimo naši vědomost přihodilo, pročež i k tomu se přihlídně bedlivě. V čas pak protivenství a zármutku, netoliko že muziky zanecháno býti má a húsle po vrbinách rozvěšeny, ale také i potřebného života pohodlí, a nad to tělesných zvolností a rozkoší, ovšem svobodného a bezuzdného žádostí těla vyplňování že jsou se předešli svatí varovali, a od toho, Kristova ducha majíce, mocí jeho se zdržovali, to všechněm, zvláště staré učitele čítajícím známé jest.

A protož nepochybujemeť, že v tom ve všem i vy s námi i my s vámi právě jsme jednomyslní, jako ti, jenž jedním ducha Kristova světlem podělení i svatou láskou gruntovně a cele spojeni jsme, a takovit bohda zůstaneme in aeternum, zpráv lidských a nesrozumění sobě, ač bylaliby v čem jaká, k shledání společnému odložice.

O Turynských.

Ze strany osob některých jako Johanna Gircea, poněvadž Turynští rádi by ho měli, povolití mu a pustiti ho v tom úmysle, v kterémž se ohlašuje, že věrný předce Jednotě zů-

stávati míní a chce, koštuje se co bude, poněvadž prvé něco o tom naměření a vymezení soudem všech starších stalo se, co v takových věcech a podobných činiti sluší. Podle toho necht se Bratří chovají.

Leta Páně 1571.

Consultaci potřebná.

1. Kudy to přišlo a přichází, že mnozí služebníci Jednoty klesají a padají? Předesele Žalud, nyní Bencš Kavka, Mohelnický, a teď Kohout?

Nalezáme příčinu toho býti velikou, nedostatek potřebných služeb jim vlastně náležejících, poněvadž sněmů nebývá a služby potřebné služebníků z společnosti nedocházejí, jako se to dalo předešlých let.

2. Item, že se čacky nepřihlídá, a při visitování věci nemalé, soudem pilným někdy i v nemalých přech vyhledané, k svým cílům se nevedou, ale mnoho se toho opouští, a někdy vinní vymluveni bývají a nevinní zahanbeni po zprávách jedné strany. Nebo někteří, netoliko se v takových příčinách k chytrosti lžíšné, ale také i ke lži na pomoc utíkají.

3. Příčin se neutíná: někteří přijímají děvky mladé frejované atd., a za příčinou kuchmistrství marného v častá rozmlouvání se s nimi i mladí dávají, a ne jedni i soukromnosti hledí, jako tak Žalud zašel atd.

Pokrytství ne jedna při mnohých se přehlídají, ješto příčinami se to při nich seznává, že zle stojí v stavu svobodném atd.

Co tedy činiti?

Zdali pustiti je jako koně bez uzdy? Ale coby Pán tomu řekl? Strach žeby takové strážné zavrhl, odit enim opera Nicolaitarum. Čili snad (revocare gradum) na první cesty oteč nastoupiti, netoliko dávných starých ještě před Bratrem Lukášem, ale teď věku našeho rozpomenouti se, jak se v takových věcech otcové naši měli? Bratr Martin Michalec jak to zpravoval? Příčiny dobré čeládce obmýšlel, v nichž dobře stáli i rostli. Sluší i nám tou cestou jíti, roty milovné, vykleté fautores nebýti atd. Čili snad pustiti bychom měli všechny k ženám? Ale kde budou mládenci, kteřížby pomalu strojeni byli k přijetí časem svým ouřadu kněžského, jak je vychovávají takoví? Mnoho-li jich vychoval Urban, Křížák, Žalud a jiní jim podobní? Ano děti jejich k čemu se hodí, jaké svědectví o sobě mají? atd. S ostatkem se mlčí.

O těch věcech mnoho spolu promlouvající naposledy na tomto sme jednomyslně zůstali, a to sme za pravý prostředek býti usoudili, abychom se přičinili věrně a pilně k nápravě věci napravitedlné, a nenapravitedlné, odtínati, a tak Jednotu od takových hanebných věcí očišťovati podle nejvyšší možnosti naší. A hned bez meškání započíti ve jmenu Páně. 1. pilně přihlídati k nim, k zpráveům i k čeládkám. 2. Bráti a odtínati zlé příčiny buď jak buď, nedbati nic na jejich reptání atd. Byť byla v čas Kohoutova ta děvka vzata, snad byl byl nepřišel na to. 3. Vystupující z mezi a nechovající se podle confessí trestati přísně na odivu jiným. 4. Kteřížby nebezpečně stáli v stavu svobodném, pouštěti k ženění, ano i kázati se bezděk ženiti těm, jenž jsouce již zkažení nemohou se zdržovati, jako se stalo Lukanovi, a snad, nebude-li se jinak chovati, i Viktorinovi a jemu podobným některým státi se musí tak, aby jim vždy k opravdové nápravě dopomoženo bylo, buďto propuštěním jich k oženění se, nýbrž i rozkázáním jim atd., buďto obmyšlením jim příčin dobrých a odjetím příčin zlých, lib se jim to neb nelib. Pamatovati nám jistě sluší na slova, přísahy pro přízeň neb pro nepřízeň nečiniti atd. O čemž Matěj Pařížský velmi pěkně napsal toho dokládaje světle, že kdež by co toho bylo (totiž nepravost, že by nebyla horlivě vyhlazována, a pravdě nenapomáháno, sed e contra černé za bílé, bílé za černé jmíno bylo) to vlastně že by byla ohyzdná olhavnost, na místě svatém stojící. Myslití na to často musíme a máme, aby příčinou naší jméno Páně a pravda nebyla v porouhání dávána, nad čímž Bůh mnoho skrze proroky svaté naříkával atd. A tak sme obsírně napomenuli se k bedlivosti a pilnosti při našich povinnostech, abychom hleděli předně sami, každý z nás dobře státi, sami od sebe samých začínali, kde co kdo při sobě spatří, že by se zle dělalo, napravovati. Potom to i k jiným zřízeně podle náležitosti a míst našich vykonávati atd. Atque hac ratione purgare arcem Domini, aby nás sám Pán hrozně nevyurgoval a ven z Siona oknem nebo dveřmi po hlavě nevyházel.

O confessí augšpurské.

Ač nejednou to v našich shromážděních rozjímáno, (o čemž zápisové in actis synodicis svědčí,) však opět nám příčina dána veliká, sněmem leta tohoto v Praze držaným, v němž stavové království Českého (strana pod obojí všickni kromě tří osob), připojivše k sobě naše pány, kteříž v Jednotě jsou, žádali J. M. Císařské, aby podle augšpurské confessí učení volné a svobodné, tak jako v Rakousích jim puštěno a osvozeno bylo.

Čemuž když J. M. C. srozuměl, že Bratří s jinými v tom sou se srovnali, bylo mu to divné a lecos o tom mluvil.

A pan kanclíř nejvyšší, ten obzvláště tuze na některé pány z našich jako se domlouval, co se to děje? Proč Bratří od svých věcí, stáli předešlých časů byvše při své víře, ano i mnoho prvé trpěvše, tak po jednou již pustili a pouštějí? S vědomostmi a radou svých zprávců to činí? A proč se s nimi o to neradí?

Jiní pak z lidí znamenitých o to mluvili, jednali s Bratřími a k tomu pilně radili, abychom předce v jednotu s evangeliky vešli, confessi tu přijali, avšak od kázně a řádu nepouštěli. Za příčinami takovými očekávalo se toho, jestliže páni naši, kteříž sou v Jednotě z Čech, na radu k nám pošli, co by při tom činiti měli?

Aby jim rada tato dána byla:

1. Že Bratří k tomu, což prvé předkové jejich věřili, učili, vyznávali, předce se znají, při tom stojí, a s pomocí Boží státi miní, a tou příčinou confessi předků svých, a tak své zavrci, a něco jiného před sebe bráti a přijímati neminí. Ne pro samo to (jakož někteří to o nás na zošklivení nás dobrým lidem mluví) že sou Bratří prvé svou confessi, a ne jednou vydali, králům, knížatům, ani ovšem proto, že by se jim snad zdála mimo jiné všecky dostatečnější a plnější (ačkoli, aby kde v českém jazyku dostatečnější byla, tak že by naši převyšovati mohla, o tom ještě nevíme, ještěť sme takové, ano ani jiné jakékoli neviděli). A ovšem pak ne proto, že jest confessi naše od některých znamenitých a velikých mužů za pravou uznána a schválena (ačkoli i ty věci také nejsou nic), ale však jinouf toho větší příčinu mají Bratří, totiž tutu: že sou předkové naši ne to psali, jakby mělo věřeno a smýšleno při spasitedlných věcech býti, neb jak o tom ti neb jiní křesťané smyslí, ale psali vlastně o tom, jaké oni mají učení, jaký jeho pořádek, jak a kterým způsobem, jakými i slovy v zbořích se ono předkládá. Potom i jak se tomu učení obcuje, jaká péče o to jest, s kterakým usilováním a jakou snažností, aby skutkové a tak život posluchačů s tím učením se srovnával, jaká se při tom vede kázeň, jaký jest řád mezi oudy Jednoty, a kterakým způsobem všickni oudové v následování života Kristova se uvozují?

A tak o svých vlastních věcech (ač Bratří kratičce psali) a ne o jiných národů neb jednot obyčejích, vědí pak to všickni vůbec, žeť nemůže vsudy ve všech krajinách a národech jednotejný býti zborů svatých i oudů jejich způsob, jakž toho i osvícený muž Luter v své předmluvě dotekl, ale musít

býti někde tak a někde jinak. A protož kdybychom my i confessi naši i všecky ty dobré a výborné, na způsob první apoštolské církve zřízené způsoby, kteříž u nás mohou (a již i v zvyku jsou) zachovány býti zavržše, a něco nového, nám se a u nás v Jednotě netrefujícího přijali, každý rozumný člověk nás by netoliko za neprozřetelné a neopatrné lidi ale za lehkomyšlné spravedlivě míti mohl.

2. Však augšpurské confessi, tak jakž interpretatio její i v confessi saxoniarum ecclesiarum tridentýnskému concilium psané, i teď v novém katechismu od theologů witemberských tohoto leta 1571 vydaném vysvětluje, Bratři místo dávají, poněvadž se vidí zřetelně, že jedna a táž pravda jest i od Bratří i od Witemberských vyznána.

3. Disciplinam autem et ordinem Fratres retinere volunt, a od ní žádnou měrou nijakž pustiti nemíní, ale ji zachovávají tak jako prvé hned od počátku Jednoty své, kterážby na všecky oudy i nejpřednější i nejposlednější, totiž na kněží i na lid obecný, což ho koli jest tím učením v Jednotě se zpravujícího, kterého koli stavu, poddaných i vrchností atd. docházela.

4. V čemž jim theologové, mnozí muži osvícení a učení, až i ovšem dávno s nimi seznámení, spříznění Witemberští, i ti, jenž byli autores confessi augšpurské, i ti, jenž jí nyní vysvětlili, nic za zlé neměli a nemají, nýbrž to velmi schvalovali, i sám doktor Martin Luter i jiní collegae jeho. Ano sám říkával, že by tomu velice rád byl, kdyby bylo možné jim takovouž kázeň v církvi jejich vyzdvihnouti.

5. Jestliže pak kdy Pán Bůh k tomu přijíti dá, aby omnes evangelici reformatarum ecclesiarum doctores, pastores ac ministri tak se sjednomyslnili a sjednotili, aby všickni ze spolka jednu confessi, buď některou z těch, jichž drahný počet již jest vydán, buď novou nějakou mimo všecky dostatečnější vydali, přijali a stvrdili, jiné pak všecky odložili, tedy Bratři z takové jednomyslnosti veliké majíce potěšení, tak se při tom zachovají, aby všickni pobožní a rozumní říci museli, že sou pravých a věrných křesťanů jakož v jiném tak i v tom chvalitebný před Bohem i lidmi zachovali způsob.

Leta Páně 1571.

V středu před svatým Havlem shromáždili se Bratři starší v Evančících.

Tyto pak věci jsou v tom shromáždění zpraveny:

Osob losem vyvolených do rady ouzské před třemi lety B. Jana Kalefa a B. Jana Aquina (poněvadž práci místu tomu

náležitou vedli, a slibu povinného ještě neučinili a potvrzení nebyli) stalo se potvrzení.

Naposledy vidělo se Bratřím, že ještě někteří nedostatkové v radě zůstávají nenaplnění, totiž že počet rady velmi zmenšen, písař jeden toliko i ten špatné zdraví mající zůstává, místo pak sudiho prázdné. Protož i o to společně nemalé stalo se promluvení, a potom přidání osob do rady odloženo do jiného času. Písaři dva k prvnímu přidání, totiž Bratr Ondřej Štefan a Bratr Jan Lorenc k Bratrovi Janovi Blahoslavovi.

O to pak místo sudiho v radě (po propuštění z něho Bratra Jana Augusty prázdné) nemálo mezi sebou promlouvali a cest k opatření toho podle povinnosti své osoby řádné vyhledávali, až i na cedulek dávání přišlo. Ale Bratří ti, kteříž jako nápad přední k tomu měli, a o nichž naděje byla, žeby některý z nich na to místo posazen býti měl, prvé něco toho mezi sebou v rozmlouvání měvše, když jim Bratří spoluradní svůj soud předložili a po cedulkách oznámili, přijavše cedulky a je spálivše bez přehlednutí jich, z práce při vyhledávání pilném opatření toho místa všechněm poděkujíce, přidali k jejich soudu své o to snešení, že oni oba povinnosti toho místa na sebe vzíti chtějí, a je věrně, společně, nerozdielně, jedno-
svorně podle možnosti své konati jedenkaždý z nich podle daru sobě daného.

Připomenuli jim i příklady, kterak se bylo stalo při B. Matějovi a B. Prokopovi; item při B. Martinovi Škodovi a B. Janovi Rohovi, ano naposledy při B. Janovi Černém a B. Augustovi. Na tom netoliko přestali všechna rada, ale to schválili, a z toho ve všech věcech pěkného laskavého se snášení Pánu Bohu poděkovali.

Sněm Přerovský leta Páně 1572.

Shromáždili se B. starší 14. dne Februarii v Přerově.

O rozpustilostech.

Ne jedni z obecných i povýšených v mnohé rozpustilosti, lakomství, opilství, v tance, hry atd. se vydávají. Rozmlouváno co s nimi činiti, a na tom zavříno, abychom se úsudky ducha Páně a zápisy starými zpravovali a služebníků aby jedno-
myslnosti s námi užívali k tomu jich napomenouti máme.

O synodích.

Při tom toto dvě ohledováno:

Že synodové ještě v pořádnost nejsou uvedeni a zapsáni,

protož aby o to pečováno bylo je spořádati a zregistrovati, a v jednu knihu uvésti pro lepší snadnost v nesnadných přech ohledovati, co jest kdy o tom souzeno.

Rozjímáno o časy synodů, kdy by bývati měly buď nás starších, nebo i ministrů až i čeládek? Po nejedných toho i jiného rozmitání na tom zůstáno, že není snadné toho determinovati, protož aby to v moci starších zůstávalo. Oni vidouc potřeby i čas k tomu aby obmýšleli, buď po dioecesích (šetríce příhodnosti) neb někde generalem synodum convocare. O tom zápis viz leta 1545.

Corpus doctrinae.

Předloženo bylo od Bratří z Polsky, poněvadž sjednocení tam s evangelíky v Sudoměři učinili, při čemž nemalá zmínka byla, jestliže by příčiny někdy jim nastaly, aby spolu corpus doctrinae psali a ze spolku jednomyslně publikovali, i rozjímáno, co činiti mají, byliliby k tomu přidržáni; psáti-li co nového čili se přiznati k psaným prvé knihám tak jmenovaným k Wittemberskému neb Pruskému. Tou příčinou bychom věděli, jaké jest corpus doctrinae pruské. Poněvadž jest polsky vytištěno, čteno v témž shromáždění, a nalezen smysl Jednotě odporný v něm, jako exorcism, ubiquitas, a o dobrých skutcích. Protož k němu se přihlašovati a jeho za svůj smysl přijíti nemůžeme.

Bratří pak naši v Polště, budouli přinucováni tam s nimi něco spisovati, mají směřovati k tomu, aby psáno bylo to, což v confessi naší za smysl náš jest vyznáno. A takové sepsání kdyžby učiněno bylo, obmýšleti to mají, aby nám bylo odesláno, aby potom i od nás souzeno bylo a z jednomyslnosti vyšlo.

O víře dítek křest přijímajících.

Příčinami ne jedněmi jsou i napomínání od theologů witemberských, abychom se v tom artikuli vysvětlili, poněvadž i latinská confessi vydána býti má, rozjímali sme pilně artikul ten, a na tom jednomyslně se snesli, věřiti i vyznávati, že křest k přítomné víře dítek dává se, a ony že nemají víry odsuzovány býti, a to z těch příčin:

1. Poněvadž modlitby přede křtem k Kristu Pánu obětovány bývají za to, aby ráčil dítky skrze Ducha svatého znovu zroditi k účastnosti svého předraheho zasloužení a k losu svatých svých připojiti. A po modlitbách ustavení v dověrnosti se činí, že to hned přítomně i potom budoucně Kristus Pán pro jmeno své svaté naplňuje a naplňovati bude podle slibů svých. Podle toho, jest-liže je znovu porozuje a k účastnosti své přivodí, takéť je darem tímto víry pravé daří.

2. Poněvadž svatý Petr křtu svatému přisvědčuje spasení. 1. Petr 3. A svatý Pavel Tit. 3. podle milosrdenství svého spasil nás skrze obmytí druhého narození. Podle čehož předkové naši to v agendě křtové také vyznali a položili, že dítky nemohou spasení odsuzovány býti, ale že se ono také k nim nepochybně vztahuje. Jestliže pak spasení nemohou odsuzovány býti, jakž je kdo víry odsoudí?

3. Také apoštol svědčí, že bez víry nelze se libiti Bohu. Dítky pak že se jemu líbí, zjevným příkladem Pán toho potvrdil a objímal je, království jim přivlastňoval. A jakož ony obcují tělu a krvi, i on přiučastnil se k nim, pro ně se narodil, umřel i z mrtvých vstal, milét jsou jemu a líbíce se víru mají.

4. Vyznáváme také i s předky našimi, že Pán Bůh v činech svých a skutcích divných jest svobodný a nsvázaný, aby dary své dával kdy a kterým chce, jakož rozumu došlým tak i malým. Čehož i zjeví důvodové při Jakobovi a Janovi Křtiteli. Onoho vyvolil v životě matky, a tento poznal spasitele a plesal mu, nevida ho zrakem zevnitřním těšil se z něho. Což vše nebylo bez víry toho daru zvláštního a díla Ducha svatého.

Jest i to přejisté, že věci, kterýchž nám Bůh podává a poskytlá, v slovu i v svátostech béreme a přijímáme je věrou. Málit tedy dítě te bráti a přijímati, čehož mu Kristus v své služebnosti podává, musí mít ten dar, jímž to béře. Jinak prázdné a zbavené toho, anižby křtu přijímalo než rodičové. A dítky v mladosti věku pokřtěné jsúc nebraly by samy té milosti a pravdy, a tak by bez ní z světa scházely. Není tedy to na lidech víru někomu chovati, ji sobě vzítí a potom mu ji dáti neb vrátiti v letech dospělých; Bůh dárcce toho jest, komuž ji dá, ten ji má.

Že ony pak té víry vyznávati nemohou, tím to nemůže kaženo býti, že daru jejího prázdný jsou. Tento smysl usouzený v jiné služebníky i v lid uvoditi máme, a i v confessi latinské o tom světle položití.

Toto že se nestalo, příčiny v to hodné v kročily. Nebo když confessi do Wittemberka sme s tím opravením odeslali, ti kteříž tam jsou a dobrého nám přejí, radu dali, abychom s tím de materia disputabili nekvapili, že dosti jest na tom, když my tomu svědectví dáváme, že dítky jsou z počtu lidu Božího, k nimž zaslíbení Boží také přináležejí.

Synod v Slavkově, téhož leta 1572 ve čtvrtek po svatém Matěji apoštolu Páně.

O trestání vrchností.

O trestání vrchností, kteříž Bratřimi jsou, jaká potřeba zvláštní rady. Zdaž Bůh v slovu svém jinou cestu neb svo-

bodou pouští pánům a jinou nepánům? Protož každý zpravován býti má v svém stavu podle pravidla slova Božího.

O odpověď hanlivým kněžím.

O odpověď hanlivým kněžím měli se dávat čili co činiti. V tom není lepší rady než chovati se nám v ctném a pobožném životu, jakž na služebníky Kristovy náleží, ostatek trpělivostí svatou dosazovati. Budouli co praviti neb psáti klamavého, nebude jim od věrných a pobožných nás znajících věreno, sami padnou.

O kázání v kostelích a brání pokrovů.

O kázání v kostelích a brání po mrtvých z mar pokrovů tím se zpravovati, kdež může býti kázání bez nesnázi a vrchnost dopustí a rozkáže, učiniti. Pokrov dadí-li sami a pošlí ti, kteříž jim vládnou, z dobré vůle, přijmi, pakli nic, sám nebeř.

O řečnicích.

Pečovati, aby pře spravedlivé byli oratorové. Mají-li pak z peněz to činiti? Samo se to káže. Kdo co darmo má? To-liko aby lakomé žádosti a útisků nuzných nečinili, k tomu jim sloužiti.

O neřádných ženitbách.

Co se ženiteb neřádných dotýče, o tom jsou úsudkové dávní, těmi v potřebách zpravovati se snažte. Také sluší rozuměti, co za neřádné míti? Nebo jiné jest když se která vdává s vůlí rodičů a vrchnosti bez nějakých zpletek, jiné když se kteří neřádně scházejí proti Bohu, neb kteří se kradou, ješto na to zřízení zemská jsou a vrchnosti takové trescí. Protož první, kdež se poctivě sejdou, není proč trestati, druhé podle provinění káratí.

Leta téhož 1572 v outerý po druhé neděli adventní shromáždili se Bratří starší v Rosicích, a rozjímáno spolu o těchto věcech.

O confessi latinskou a vydání jí podle ne jedněch prvních úsudků. Poněvadž jí Bratří v Polště a my prvé v Boleslavi rozsuzovali, již abychom to na něčem místném postavili.

Z té příčiny pilně jsme jí znovu všickni čtli i soud a censum jiných při ní uvažovali. A nejprv předmluvu, v níž když dosti tuze Illirykovi odpovědíno bylo, na tom sme se snesli, pokudž nejvýš možné abychom jeho nedráždili, ale jen pravdy zastati se snažovali a krátce jeho odbyli. A ostatek k vykonání dobrým přátelům zvlášť vykladači té confessi poručili atd. (Kterýž vida i s jinými, že není Illirykus hoden,

aby v té knize, co o něm zmínky bylo činěno, všecko vypustil a hned o něm zmínky neučinil.) Jiné věci, instrukcí davše, poručili sme poslu svému, poněvadž něco toho tam začal jednat, aby to i konal.

K čemu za potřebné usouzeno, aby psaní theologům witemberským od nás z jednomyslnosti učiněno bylo, což se i stalo. A toho přepis in historia Unitatis leta 1573.

Leta Páně 1573.

Stalo se shromáždění starších Bratří v Holešově k neděli 15. po svaté Trojici, v kterémžto rozjímáno a zaviráno o těchto věcech poznamenaných.

O confessí v Wittemberce tištěné a legací naší k nim.

Souzeno, že ta kniha podle naší věrné práce a péče ne tak ve všem vyšla, jakž sme toho žádostivi byli, poněvadž sme se toho od nich, totiž theologů witemberských žádali, aby soud svůj a svědectví učiníc o ní, to tak podobně jako prvé Luter a Filip vytisknouti tam dali atd.

Oni pak příčinami některými ne tak, jakž sme my žádali, při též confessí učinili, ale vytisknouti dopustivše, Luterovo svědectví představili a na naše psaní jím odpověď svou psanou pod pečeti consistoře odeslali. Pročež rozjímáno, co s tím jejich svědectvím činiti máme? Takli sami mezi sebou ho užívati čili publice vytisknouti dáti? Příčiny nejedny rozsuzující, rada předním starším to v moc dala, aby oni s tím, jakž příčiny a potreby uznají, tak naložili.

O rozpustilosti.

Ten artikul nejednou v synodích od starších byl pilně pěstován a v přítomnosti naší bedlivě rozsuzován, poněvadž nemalé částky těch věcí v zbořích našich se spatřují. Mezi jinými věcmi opilství, hry, tance, radovánky hříšné, šperkování se v rouchu, při svatbách trubačové a hudby atd. Protož mnoho o tom a dlouho bedlivě všickni i jedenkaždý sme rozjímali, co s tím činiti? Poněvadž svět zlý jest a naši ze všeho vymluviti a vytočiti divně před služebníky se hledí, tak-li toho nechati?

Usouzeno, že se nemá nikoli tomu díváno býti a bez trestání pomijeti, a zvláště opilství, hry v kostky, v karty, v vrhčáby, jimiž se marnosti a lakomství provodí i Boží příkázání „Nepožádáš“ atd., přestupuje. Tancové, pýcha v oděvu, rado-

vánky hříšné, při tom hodování a opilství, chození našich sester při uvodích do kostela.

Item, zváni bývajíc na nové mše, a tam s kněžími hodování, trubačů a muziky hříšného užívání, k rozpustilostem a tancům atd. Těch všech věcí a k těm podobných, a zvláště zjevně písmý svatými zapověděných, ti kdož se Pána Boha báti a za Bratří držáni býti chtějí, varovati se mají; a my je zastavovati máme a tomu vstříc vycházeti tímto:

Jedno, pilným a živým kázáním Božího slova a předkládáním toho, nač se milost Boží ukázala. Item, čtením knížky té řečené „Náprava“ atd.

Druhé, obsiláním a rozmlouváním osob potřebujících napomenutí zvláště a s nimi mluvením, kteříž jsou v naši péči.

Třetí, výstrah předkládáním i před soudci, proč ty věci před sebe berou a jich se dopouštějí, aby jich zanechávali, osvědčováním, nepřestanou-li toho, že trestání budou.

Čtvrté, neposlušných a nenapravitelných trestání skutečně podle provinění. Při tom usouzeno za dobré, aby ku probuzení většímu lidu obnovení se stalo předešlého psaní všechněm zborům, do něhož mají vloženi býti úsudkové bratrští věci zapověděných všechněm Bratřím a Sestrám.

O manželství.

Nalézá se, že někteří nerovni v manželství vstupují, mládenci baby staré sobě berou, neb mladice některé starce. Protož obnovili sme sobě při tom úsudek leta Páně 1536, podle něhož se chovati máme. Při tom nemalá zmínka byla i o příbuznosti a přátelství mezi námi učiněna, pokud dopouštěti manželství mezi nimi. Usoudili sme za nejbezpečnější to, abychom zůstávali při vyměření Božském v knihách 3. Mojž. v rozdíle 18. položeném, čehož práva duchovní i světská potvrzují. Toho tedy ostříhati máme, nevážíce se při tom zákony mnohými lidmi vymyšlenými do pátého kolena, ani zase rozpouštějíce a osvobozující, čehož Bůh nedopouští. Na třetím kolenu Wittemberští i Helvetští in linea transversali dopouštějí, i příkladové v písmích toho jsou na Rague, Tobiášovi a Ragueleovi. Oni dva bratří byvše, dítky jich v manželství vstoupili. Tobiáš mladý Sárů vzal, Marie Jozefovi zasnoubena byla atd. To však kdyby se stalo kde a státi mělo, sluší opatrovati dobré netotiko před Bohem ale i lidmi, aby v zemi té a v krajině, kdež ty osoby bylyby, dalo se to bez pohoršení. Ale že se i to přítomně nalézalo, že jeden zeman měv manželku, ta když umřela jemu, chtěl sestru její k manželství vzíti, učiní-li to přes to, má vyloučen býti.

O zbořích českých.

Poněvadž tam Pán Bůh drobet pokoje propůjčovati ráčí, a lid, žádostivý Bohu se líbiti, z obecných i z povýšených k nám se obrací, místa ta, v nichž se služby konají v domích nezvolná jsou, a téměř není se kde a kam shromažďovati, podáno k soudu, mohlo-li by to býti, aby v Boleslavi do starého kláštera se scházeli.

Zůstáno na tom, aby ještě při prvním způsobu zůstávalo, zvláště poněvadž císaře do Čech čekají a sněm býti má. Tu čemu se vyrozumí a příčiny jaké, potom tak činiti se má, jakž by dobře bylo.

Jičínští a jiní zborové soužení.

Nalezeno i to, že v Moravě duchovníci, kapitola a jiní zbory zastavují a lidem na gruntech svých do zborů choditi zbraňují, až i pan Haugvic v Chropyni a na tom panství křest i oddavky zastavil. Co raditi těm, jenž od nás rady žádají? Zůstáno na tom, aby Jičínští, pokudž mají volnost služeb, jich užívali, a nedají-li tam synům jejich se osazovati, jinde jim živnost obmysleti. U těch duchovníků, může-li objednáno to i u pana Haugvice býti skrze dobré pány, aby naši těžkosti neměli, k tomu se přičiniti; nezjednali nic, a oni je nutiti budou k čemu proti svědomí, rady Kristovy uposlechnouti, jinam se bráti, kdežby toho, čehož svědomí jich potřebuje, docházeti mohli.

Z Chropyně se křtem a oddavky do Přerova obráčení býti mají, bude-li to moci průchod míti.

Leta Páně 1574.

Vykládání knih z latiny.

Za příčinou některých vykladačů mladých i těch, kteříž se po nových věcech rádi táhnou, soudili sme, že žáci umějící latině neb jiné jazyky, chtěli-li by vykládati co na žádost některých pro své cvičení, nemá jim toho býti zabraňováno, však s radou staršího. A což by toho přeložili, nemají toho rozprostírati mezi jiné, leč prvé to rozsouzeno tu, kdež náleží, bude. Při tom zpravití se úsudkem v synodích.

Nevole poddaných se pány.

Poněvadž se páneni svým nevole mají Říkovští, a tou příčinou jsou od posluhování odloženi, připomenuli sme sobě při

té věci nález, podle něhož se při nich zachovati sluší. Však tu excepci přiložili sme, aby ženy a podruhové i dítky dospělé v to nebyly pojímány.

Leta Páně 1591.*)

V pondělí po Mistru Janovi Husovi i starší z Čech, i z Moravy i z Polsky shromáždili se do Lipníka a o tyto věci rozmlúvali společně.

1. O pokušení v Polsce.

Pokudž nejvýše možné předkem Pána Boha žádati, aby chránil od nesnesitelných pokušení, pokání činiti, opatrnosti užívati, strojiti se a i své, i lid ke pokušení, pokojně se chovati, nepřátel nedrážditi ani slovy ani skutkem, pánům raditi, aby při vrchnosti pokojně ochrany hledali, a sumou všech pokojných prostředkův prvé okoštovali. Nepostačilo-li by to, odporu nezačínati, ale na jiné evangeliky pozor míti, oni jestliže by předce secundum leges regni, obhajující svobod, tyranství oprítí se slušně chtěli, jich neopouštěti.

2. O odpovědi Hederikovi.

Na častou žádost B. Poláků, aby Hederikovi na psaní jeho jim hrubě škodlivé dána byla odpověď, i zůstáno na tom, aby bez jmenování Hedrika a knih jeho in genere více ad argumenta adversarii, jimiž naši škodí, nežli ze jmena na tu všecku jeho knihu odpověď nějaká nastrojena byla od B. Poláků; však prvé nežli by se publikovala, nám ji do Moravy mají k ohledání podati.

3. Zbor Poznaňský.

Bratří Poznaňští Poláci chtějí míti svého zpěvce, jako Němci mají svého; že jej chovati a opatrovati chtějí sami. Dovoleno, vědí-li Bratří, kým a jak to opatřiti, aby se to stalo. Myslíme, nepotrefil-li by se tam Matěj Ryba.

4. O Arga.

Kněz ten sám sobě s pomocí B. Ozlika faru zjednal na Slezsku, na žádného nic nedbá, lutrianům pochlebuje, a zdá

*) Následující dekrety Jednoty Bratrské vzaty jsou z rukopisu náležejícího církvi helvetské v Lešně v Polsce.

se, že mezi nimi zůstatí chce. Co tedy s ním činiti? Má, když Bratří odsud se vracující do Miliče se dostanou, zavolán býti; s ním aby bylo rozmluveno, chce-li řádu Jednoty státi, nechtěl-li by, zavolati ho na synod a míti ho k tomu, aby se deklaroval, co myslí. Chtěl-li by ven, co mu v Jednotě dáno, to mu to zase odniti.

5. Štrbina, co s ním činiti?

Zuostáno na tom, abychom s bratrství nepřitelem a Jednoty člověkem neměli nic činiti; zprávce, kdež bude, pilný pozor aby na něj měl, co dále činiti bude. Nepřestal-li by škoditi, zjevně v zboru přede všemi za nepřitele Jednoty aby byl vyhlášen.

6. Kniha Bratra Simeonova proti papežencům.

Proti jezuitům Poznaňským i jiným proti evangelíkům i našim v Polště pišícím napsal knihu B. Simeon, v níž za všechny evangeliky i nás bojuje, kteroužto knihu nám ku přečtení odeslal a žádal, aby vuobec vydána byla. Zuostáno na tom, poněvadž i jezuitové více proti jiným evangelíkům, nežli proti nám píší, nám že nesluší mimo jiné proti nim napřed se vytrhovati, abychom snad jezovitů zvláštné na sebe neobrátili, od evangeliků opuštění nebyli a v posměch uvedeni, a neuměle bojující netoliko nepřátel ale i přátel neurazili, a k větší roztržce příčiny nedali. Jestliže by pak někdy to psaní B. Simeonovo mělo býti vydáno, tehdy ještě i od domácích i od evangeliků, i patronů jejich i našich na synodách každé strany, aby pilně přehlednuto skonponováno, nám však bez ujmy přijato, stvrzeno bylo, a potom teprva vůlí, jmenem všech evangeliků vydáno.

7. Tertulian.

Mládenec ten od Bratrů vychovaný, i na učení víc než jednou od nich dávaný po své vůli za drahý čas na učení se obracel, tak že bázeň byla, aby nám neprošel. Ten však, před námi v tomto shromáždění postavě se, ohlásil se, že v poslušenství Bratří státi a co nejdříve domů z učení se vrátiti rád chce, a mysl jeho že nebyla a není ven z Jednoty se dávatí.

8. Casus matrimonialis.

Nějaký člověk ženu cizoložnici zahnal beze všeho o té věci náležitého soudu. Toliko se pánu opověděl, že to učiniti

chce, a pán mu povolil. Nyní žádá spokojen býti v svědomí a Bratrem. Co mu za odpověď dáti?

Od druhého žena cizoložnice odešla. Máli tolikéž za Bratra přijat býti a jinou pojíti. Mohou i spokojeni býti v svědomí i oženiti se.

9. O Novoměstské a Štemberské Bratří.

Mnohým těžkostem Bratří Novoměstské a Štemberské od knížete jejich potkávajícím i o nářky p. Dubského a hanění hanebná B. Ulfra a B. Kavky nemohlo na ten čas rady jiné nalezeno býti, než, aby i Ulfrus i B. Kavka i Stražnický, Přerovského zboru zpravce, vypravili se ku panu Vojskovi a s ním něco o ty věci se poradili.

10. O opětování křtu.

Otec jsa knězem okřtil své vlastní dítě, protože mdlé bylo, potom dostana jiného dal je znovu křtiti.

Otázka má-li jemu i druhému to trpíno býti a při tom i to, sluší-li otcí knězi své dítě křtiti?

Odpověď. Oběmať jest co ukázati, otcí, zdá se že tomu málo rozumí, jak a pokud jest křest ku spasení potřebný, druhý, že všetečně učinil, ano i hříšně, a zvlášt věděl-li, že otec prvě křtil. Obadva hodni jsou náležitého potrestání. Co se dotýče druhé otázky, zdá se, že otec to učiniti muože, však pro slušnost a uvarování se pohoršení lépe jiného služebníka si vzíti.

11. O pověrách.

Mnoho rozličných pověr ještě se nachází i mezi našimi. Jak je kaziti, a čím i jim k tomu sloužiti, aby nebyli pověrní. Odváděti je slovem Božím a ukazovati, že Bůh tomu chce, abychom v něm samém doufali, v bidách prostředků zřízených užívali. Neprospěly-li by ty, kázeň Boží trpělivě nésti, a z metel jeho skrze zapověděné prostředky (jako jsou všelijaké pověry a čarování) se nevytahovati, a byť někdy i uzdravení býti skrze nějaké kouzle mohli, u ďábla toho nehledati.

Máme-li na žádost pánuov těch, jenž Bratřimi nejsou, a lid také náš není, služebníky naše dávatí?

Nejpředněji domácího lidu šetřiti a ten služebníky opatrovati povinni sme, pánuom, kteří více tu svých věcí nežli cti Boží hledají, byť pak i z našich byli, ovšem nejednomyslným, ani lidu tomu, kterýž žádné milosti k nám nemá, bez zvláštního a bedlivého na všechny příčiny patření a soudu ne-

mají býti dávání. Neb i při lidu tom málo se co vzdělá, a služebníkům při takových býti s větší jest škodou nežli s užitekem. Jsú-li pak již kde v takových místech, mají býti odtud vyzdvihováni. Má-li se pánům raditi, aby statek prodadouce z úroků živi byli?

Mnozí páni i pro sešlost, i čeládek neposlušenství, neb zadlužilost, i pro zniknutí břemen obecných, a že dědiců nemají, rádi by statky své prodali, a v městě jsouce pokojnější život vedli, peníze pod úrok dadouce tím se živili. Sluší-li jim k tomu raditi, a pokud sluší?

Zuostáno na tom, že nejbezpečnější věc jest raditi, aby páni zuostávali pány a nevytahovali se nikoli z povolání svého, peněz na úrok nedávali podle nejvyšší možnosti, a zvláště marnotratcuom. O bídných, žíviti se nijak nemohoucích jinde jest znamenáno v druhém dílu j. z.

12. Lukáš Helič.

Odpuštěn byl do Poznaně pro navštívení matky, jeho žádostivé, z kteréžto cesty v šesti nedělích slíbil se navrátiti. Ale nezachoval se tak, jak slíboval; neb maje přímo jíti do Poznaně obrátil se do Krakova, odtud do Varšavy, do Kdánska, Turyně atd., a teprva do Poznani, tam s lutriany se hadroval, slovy i psaním bojoval, proti zprávci toho zboru se postavoval i proti staršímu polskému, je přetřásal, zlehčoval a jiných nevolí původem i příčinou byl. Odtud, neopověda se žádnému, vypravil se do Wittemberka, tam u pastora i u jiných naše věci zpravoval, mládence naše, aby tam šli ku posluhování, namluvil, vše bez řádu, nejsa k tomu povolán. Kázání své tam tisknouti dal, peněz nemálo marně utratil, svou netrefností také jest těžký hospodáři svému, jehož sobě málo váží, ale často zlehčuje. Usouzeno, aby mu hříchové jeho stížení a čacky ukázání byli, těch, kterých z služebníků našich urazil, aby odprosil, psaní všelijaká bez vuole starších jemu zapovědina; v kázáních a jiných zprávách aby šetřil vuole toho, u něhož jest, a o své ujmě nic nečinil, ale v povolání svém stál. Nechtěl-li by tak se chovati, aby mu dostatečně osvědčeno bylo, že již více šetřen nebude, ale jako svévolný z počtu služebníků vyvržen. To vše v témž shromáždění vykonáno a on těch, kteréž urazil odprosil, což mu ukázáno napraviti, slíbil.

13. Adam Oustský.

Sám užívá rolí a všeho, což tu v Evanovicích více tomu, kdož v Evanovicích bylby jako více na pomoc zprávci slezan-

skému, nadáno jest. Má-li to místo míti? Usouzeno, aby mu všecko z ouplna nebylo pouštino. Jak pak a pokud by to býti mělo, starší to zpravití má.

14. B. Václav Preis a pan Jan Skrbenský na Fulnece.

Po mnohých nesnázích mezi Bratrem Václavem a tím nepokojným pánem, kterýž nikoli jeho tu v Fulnece trpěti nechtěl, ačkoli všemi cestami, kterých se užiti mohlo, ohledáváno, aby ten pán od svého pustil, poněvadž žádné slušné příčiny neměl k takové proti němu zlosti, místo Bratru Preisovi proměněno.

15. O mládeži bratrské nepobožné.

Myšleno i rozjímáno o tom, mohla-li by ještě jaká cesta nalezena býti k napravení jich. Zuostáno na tom, že k tomu potřebí velikého umění a bedlivosti při tom, kteráž podle těchto stupňův ukazována. 1. Při přijímání mládeže, aby se šetřilo velice a předně pobožnosti, nalézali-li se v ní prvě nežli se v žádosti ohlásili. 2. Darův služebníkům potřebných, bez nichž, by i pobožný byl, nemohl by služebníkem užitečným býti. 3. Opatrování nejen věcmi tělesnými ale i pilným k nim dohlídáním, jak v svědomí rostou, nenabývají-li toliko umění proto, aby sobě více než Kristu a církvi sloužili, přetrhováním pokrytství, v práce zavozováním, častým s nimi rozmlouváním, míst potřebným časně proměňováním, modlitby za ně ku Pánu Bohu činěním. Zlých pak netrpěti, ale je vyháněti, nijakž nefedrovati v domích našich, ani jich za tovaryše netrpěti, ale všelijak jich se vzdalovati, jakž i jinde o tom úsudek jest v druhém dílu N. 7. a C. 29.

16. O B. Strejčka.

Poněvadž více než jednou s nespůsoby jeho na plnou radu odkládáno bylo, a on málo napravoval, za tou i jinými příčinami ode všech nás pilně ohledáno, jak by pohoršením od něho pocházejícím vstříc se vyšlo, a již aspoň někdy pokoj o něho a nepřiklady jeho byl. Ukázání tedy jsou jemu a aby se z nich zpravil předloženi z mnohých hříchů jeho zvláště tyto:

1. Že proti řádu po své vůli se ženil, o to, kdež náleželo, rady nehledaje, po světsku ženu nejednomyslnou s ostražením mnohých pobožných sobě vzal.

2. Neposlušný jakož v jiných věcech tak obvláště v federování Štabina nenáležitě proti předešlým záповědém, tak i

v neodvedení staršímu obdarování na duom i zbor Hranický, role a luky; item kšaftu svého, inventáře věci obecných zboru i domu, i knihy o pekle, o čemž mu dostatečně od staršího bylo poručeno.

3. Že vše o své újmě, neradě se kdež náleží, ano bez i proti radě dělá, zbor v Olšoveci i stavěl bez rady. V učení, v řádích Jednoty nesrovnává se s jinými při křtění, při svátích, pašiji čtení: když čtena býti má, sám přijímání mívá.

4. Na ty, o nichž se domnívá, že by starším o jeho nezuosobích něco oznámili, se zlobí, nařiká, i obvláště i zjevně v zboru nad nimi se vymstívá.

5. Duom od člověka nějakého o své ujmě s panskou mocí i vězením doháněje, když mu na prodej nebyl, koupil a mnoho tím takovým kupováním pohoršení nadělal.

6. Jakýsi neobyčejný list sobě a svědecství od zboru jednal a zjednal, a to zpravil, aby k tomu listu pečet na rathouzi přitisknuta byla. O jiných jeho hříších viz jinde etc. Zprávu pokojnou a upřímnou dáti máje, zlostně a nevážně se ku vši radě ukázal, hříchy některé máje sobě ukázané některých zapíral, jiné zlehčoval, lžemi, klevetami, calumniemi nazýval, jiných smíchem odbýval, tak že všechněm i těžké i žalostné bylo to jeho se zpravování a slepota nad hříchy i nestydatost v odpírání zjevné pravdy. Po takové jeho nezprávě dáno mu vystoupiti a rozjímáno, co s ním činiti. Ukázáno, aby mu ještě k známosti hříchů slouženo bylo, a bude-li předce tak neustupný nalezen, aby již beze všeho se na něj a jeho zlost ohlédání z rady byl vysazen; poněvadž sobě toho již dávno a nejednou zasloužil, leč by se nějak zvláště byl pokazil. Po takovém úsudku zavolan a otázka mu učiněna, ještě-li tak slepý jest nad hříchy a u sebe spravedlivý. Tu počal trochu pokojněji se míti a v něčem se vinna dávati. Naposledy když mu vše v ústa i v oči vecpáno bylo, že již neměl čím se a nemohl brániti, teprva se v prosbu dal slibuje, že již skutečně napravovati vady sobě okázané chce, aby nad ním jako nad nedostatečným litost byla pokorně žádaje. K takové jeho tužebné prosbě, ještě kázeň, kteráž na nespravedlivé dojiti měla a již byla po hotově, jest poodložena s velikým však osvědčením, i jiným napomenutím, aby aspoň již v věku svém scházejícím jináče než prvé napravoval, dověrnější i poslušnější k Jednotě a řádu jejímu byl, nebyl sám svůj, ale s jinými vše dělal, a tak šťastně v dodré dopracovati hleděl. Slíbil, že se tak ve všem zachovati chce, z trestání poděkoval, a za pomoc žádal. Při tom syna svého Václava před Bratřími postavil a jej za vlastního jim a Jednotě dal. Syn také že rád poslouchati chce, a s jinými v poslušenství jako syn Jednoty zuostávati

slíbil, a za takovou péči o sebe, že Bratřím starším děkuje, a aby i dále o něj pečovali, je žádá.

17. Jakub Kostický.

Obeslán byl, aby se toho zpravil, co se o něm slyší, jestli tak totiž, že by kuchařku v Hodoníně obtěžkal? Od-
píral tomu, že tím hříchem vinen není, a že to s sebe dosta-
tečně svéstí chce a od toho hříchu se očistiti. Má se na to
počkati, aby to co nejdříve učinil. Nesvede-li toho nářku
s sebe, kázeň aby zjevně naň došla; mezi tím, dokud se ta
věc k konci nepřivede, posluhování aby nečinil.

18. O shromáždění.

Usouzeno, aby budoucího leta 1592 bylo schromáždění
čeládek českých zvláště, a zvláště moravských; moravským
místo v Žeravicích, českým v Boleslavi; čas v úterý po neděli
jubilate. Druhé shromáždění aby bylo všech z Čech i z Mo-
ravy, kněží i jahnů způsobiljších. Místo Lipník, čas ten
úterý po druhé neděli po svatě Trojici.

19. Jména starších.

B. Jan Eneas. Simeon Theofil. Jan Efreim. Pavel Jessen. —
Jan Stavoň. Lukáš Andronyk. Bičík Strejc. Jan Gyrk. Jakub
Narcyssus. Pavel Sperat. Jan Němčansky. Křištof Musonius.
Samuel Sušický.

B. Jakub Veliký pro nemoc přijeti nemohl, však psaním
se přihlásil. B. Boreáš ač byl též v Lipníku, však pro nemoc
přítomen nebyl vždycky.

B. Martin Siradský z Polsky také k témuž shromáždění
přijel, ale nemocen sa, s námi ani jednou nebyl, a z té nemoci
nepovstav život svůj v pánu tu v Lipníku dokonal v čtvrtek
po rozeslání apoštolů na poli k 4. hodině na noc na pátek.

Leta Páně 1592.

Bratři starší z Čech, z Moravy i z Polsky ku pátku
před druhou neděli po svatě Trojici shromáždili se do Lipníka,
za nimiž hned v úterý sešli se jiní kněží z Čech a z Moravy.
V kterémžto shromáždění tyto věci konány jsou.

Nejprvé služba slovem Božím kněžím Páně k místu a
povolání jejich náležitá jest učiněna.

Za tím kněží 33 jest přizřízeno, a rada úzká čtyřmi osobami doplněna, kteréž tyto ze jména jsou: B. Jan Popel, Zachariáš Ariston, Jan Albin, Jakub Alfeus.

Mezi tím i o jiné věci jest promluveno, jmenovitě:

1. O impressi.

Zuostáno na tom, aby zase pomalu zpravována byla, někdo učeň aby na místo B. Solinovo hoditi se mohl, i čeládka k tomu zpuosobná aby pomalu strojena byla. A vidí se, že by tito k té práci se hodili: Poláček, Elam a k sochoru Valenta. Zákon měl-li by tištěn býti, aby tisíc exemplářů vytištěno bylo.

2. Pán Boleslavský.

Chce tomu, aby ženiti se chtějící po tři neděle před tím, než by byli oddáni, na katedře od našich oznámeni a vyvoláni byli. Item, lotři k šibenici aby také byli vyprovázeni a tčeseni, pořádku s knězem v tom držíce. Z strany první věci pěkně ho skrže někoho jemu příjemného, aby od toho pustil, žádati, i to jemu ukazovati, že u nás jest ten řád, aby oddavky nesloužilo se než řádně se pojímajícím. Item, že u nás žádný z služebníků jakož ustanovovati, tak nových od jinud vnášeti do zborů našich řádů nemá bez vuole a snešení jiných. Stál-li by předece na tom, nebouřiti o to, ale učiniti to dvakrát anebo třikrát, snad to potom samo zmizí.

Z strany druhé, tuť nikoli jemu v tom povolovati nesluší, a v to se dávati, abychom těšili toho, kohož Buoh netěší, tomu milost svědčiti, komuž ji Buoh nesvědčí, byť bylo proto i trpěti.

3. Oddavky a svadby mají-li se činiti v časy zapověděné od starodávna.

Při té věci ač nesluší tak nějak tuze a bez výminky svědomí vázati, však šetřiti slušnosti a poctivosti, a Božích služeb zvláštních, k nimž kdy se strojíme, aby lidé i od náležitých věcí, však překážku v náboženství nečinících, se zdržovali, mají býti učeni. Viz o tom v druhém dílu decr. B. 21.

4. Poručenství Jeronymovo.

Po smrti jeho přišla jedna z sester jeho chtějící po něm i na místě sester svých statek pozuostalý bráti. Však když jí od některých z obecních mluveno, že nic soudem neobdrží, psaní starším učinila prositebně, nemůže-li býti mnoho, aby jí

něco aspoň na památku jeho vždy dáno bylo. Co tu učiniti? Ukázati jí i jiným přátelům pěkně, potahovali-li by se však více na to, že po něm málo zůstalo, a i to, což zůstalo, že za to nestojí, jak dlouho i mnoho od Bratří chován a opatrován i v nemoci, obláštně za nemalý čas před smrtí. Nechtěli-li by se spokojiti, ale předce soudem jíti, na kšaft ukázati, je k tomu míti, aby od jiných přátel všech zmocnění pod pečeti městskou za to slíbili, že se na to žádný více potahovati nebude; pakli by se potahoval, oni aby se, že ho spokojí zavázali. Co se dotýče jiných na lejtříku znamenáných i některých služebníků, tomu aby místa dáváno nebylo jako věci proti úsudku Jednoty odpornej.

5. Zbor Zlinský *bl. Kroměříž*

Když nic k stavení jeho před rukama není a neví se hned, odkud by nějaká pomoc na náklad učiněna byla, a pán, není naděje, aby co učiniti chtěl, zůstáno na tom, ažby Pán Buoň lepší někdy k tomu cestu ukázal, na ten čas aby se do světnice scházeli.

6. Zbor v Kvasicích *bl. Kroměříž*

Kostelík nějaký tam pán předešlý obnovil tím úmyslem, (neradě se však s žádným), aby tam zprávec dán byl, anebo aspoň tam bylo chodíváno odjinud. Dřív nežli žádost jeho naplněna, prodal to jinému pánu, kterýž také, rozumí se, že té některé věci z těch dvou žádati bude. Což by tehdy jemu za odpověď dáno bylo? Nemá jemu v žádné té věci povoleno býti; protože tam Bratří málo jest, a pro vody z Holešova tam často se přicházeti nemůže, avšak žádal-li by toho předce, obrátiti je k Napajedlem a péči B. Aristonovi poručiti.

7. Rady žádají:

a) *B. Sperat*, hoštický ouředník někdy stražnický, chce, aby jemu *B. Pavel* svědectví dal před soudem zemským proti stražnickému pánu. Rada dána, aby, přišlo-li by k tomu, tomu, jenž svědectví žádá, by je pak i dal, že mu bude k horšímu, ukázáno bylo. Nechtěl-li by na tom přestati, poraditi se s některým z pánů tomu rozumějících.

b) *B. Ariston* ptá se, má-li nějakou roli překoupenou k darování od p. *Fridricha* žádati, poněvadž se sám pán v tom podává, že by jmenem všech poručníků na ten způsob dáti chtěl, že paní tu roli ze všech povinností propustila, a oni že

toho potvrzují. Má-li to přijíti? Dovoleno aby tím nepohrdal. Item radí se, má-li povoliti, aby v Březolapích pán, dvě stěny v zboru vyřeže a vpoje do něho světlici, tak ji přivětšil. Nemá býti jemu v tom povolováno, pokudž nejvýše možné; neb vidí se, že on tu něco svého hledá, a strach jest, aby rozboře zbor, potom všeho nenechal, tak že by potom neměli kam se scházeti. Při tom Bratru Aristonovi poručeno, aby zprávcem jeho byl, a však tak přinese-li od Brodského, kam přináležel, svědecktví.

c) *Paní nějaká* má muže bezbožného a hanebného cizoložníka, tak že za tou příčinou i několik let i veliké zármutky i nebezpečenství života snáší. Radí se tedy, mohla-li by s dobrým svědomím a radili-li by přátelé její, od něho mezi přátely se obrati, a jeho se tak zbaviti. Odpověď. Muože se to za těmi příčinami a zvlášť s radou přátel s dobrým svědomím učiniti.

d) *Popel* radí se, poněvadž se na něj nebezpečenství valí, a p. Harant k němu již cedule poslal, a na odpovědi Popelově přestati nechce, ale jej před soudem viniti z nářku cti strojí, měl-li by tedy časně pánem se opatřiti, a kterým pánem, jehož by rady i ochrany proti nepříteli svému užívati mohl. Dána mu rada, aby se pánem z Rožmberka se poradil, a žádal jeho milosti, aby jej neb od pána kancléře vyjednal neb patronem jeho při pánu kancléři býti ráčil. Zatím pro uvarování nebezpečenství dobře by bylo, aby jinám přenešen byl.

e) *B. Švorc* žádal opět za propuštění z Bechyně s velikým lamentováním a příčin, proč tam déle býti nemůže s dobrým svědomím, předkládáním. Ukázáno mu, že to na ten čas žádným způsobem býti nemůže, pro mnohé zlé věci, kteréž by odtud na všecku Jednotu přijíti mohly. My nad ním že velmi litost máme a zármutků jeho citelní sme, jako by naši vlastní byly.

f) *B. Daniel Stražnický* radí se na místě B. soudců zboru Přerovského o nějakou chalupu, měla-li by na špitál koupěna býti, poněvadž jiní menší zborové své špitály mají. I dovoleno, když mají zač, a místo příhodné jest, však aby s tím kvapeno nebylo, ažby B. Pavel Jessen tam se dostal a s B. soudci o tu věc promluvil. Muože se i na to vzeptáno býti, chtěla-li by obec tomu dovoliti, aby Bratří svůj zvláštní špitál měli, a také-li jim co z důchodů obecních špitalských udělovati chtěli. Při tom promluveno s Stražnickým, že by postille nové nevrátil, ale ji u sebe zadržel mimo čas, a o tom i obzvláštně i přede všemi kněžimi poručení, aby ode všech, kterýmž dány ke čtení, navraceny byly. Přiznal se k tomu a za odpuštění své viny a nevěry prosil. Naplněna žádost jeho.

A při tom, majíce sobě starší i bratrem jeho sfrejovaným i děvkou u něho též sfrejovanou příčinu danou, napomenutí jemu učinili, aby duom svůj lépe zpravoval, staršího svého poslušnější i věrnější byl. Tehdáž bratr jeho Martin Maryš z čelednosti naší vybyt, uřednický stupeň jemu odjat, a i z bratrství pro své klamy, freje a jiné pokrytství vyloučen.

g) *B. Jiřík Kafka* radi se o ostatky Bratří Novoměstských, těžká pokušení až i vězení od vrchnosti snášejících, mohlo-li by jim jak nápomocno býti, aby dokonce nezhyňuli. Pilně toho vyhledáváno bylo, však jiné cesty žádné nalezeno není, než aby v metlách Božích trpělivě se měli, Bohu křivdy poroucheli, modliteb svatých pilni byli i jiní za ně. A mohl-li by se kdy zprávece s kterým z nich kde shledati, aspoň na jarmarku, však opatrně aby seznán nebyl, to aby učinil a v doufání je ustavil.

h) *B. Václav Preis* žádá rady, má-li svědectví pánu [dát] proti poddaným, poněvadž tomu chtěl by. Item má-li se zasaditi o to, že soused jeho jedné obecní Sestře lál a při tom i Bratří hanebně dotýkal. Item o opatření šaty ložními a cínovým náčiním domu lantškrounského. Item o dluh Helicův. O první věci dána rada, může-li jak zmiznouti, toho aby se přičinil aspoň žádáním pána, aby ho v to nepotahoval. O druhou, aby se o cizí věci nezasazoval a trpělivě se měl, když nepřátelé zlořečí. O opatření domu, že o to péče bude od B. Efrajma, jak bude možné, i on aby pečoval. O zaplacení dluhu, když, co do almužen dlužen, Životským zaplatí, a postylle německé od Helice zaplacené, kteréž z Brandýsa vzal, navrátí, bude mu zaplaceno.

8. O Podmanického vyhnance.

Ten lotrovský člověk hanebně o kněžích bratrských a zprávcích mluví, jakž o některých zejména tak i o všech jiných, že nejsou než lotři a cizoložníci. Tolikéž i o služebnících bratrských, že jsou atd. Co k tomu říkati? Usouzeno, by zprávece jeho, není-li vyloučený, za příčinou sváru s ženou a takových hanebných klevet a lží jej vyloučil, jestliže pak jest vyloučen, aby ho nikoli nepřijímal bez vědomí staršího. Nepřestával-li by, Brotanovi a Aristonovi, jichž se ta věc též dotýče, to poručiti, aby s ním čacky zašli před B. soudce a lež jemu v usta vecpali.

9. Povolaní před starší.

a) *Petr Buriánek* zavolán byl, aby pověděl, jak po nedjedněch svých výstupcích a i trestáních (se) napravuje a zvláště

v opilství. Odpověděl, že se mu tak vidí, že nemálo napravné a o opilství nějakém zvláštním že neví, aby se však neměl nikdy podnapiti, že tomu neodpírá. Zatím tázán byl, jestli tak, že kdysi na Světlově byv se pánem i úředníkem se pohodl o nějaká pouta a vraha nějakého, jakoby o něm věděl a jiným také vědoucím radil, aby pánu nepravili, tak že pán netoliko tuze o to s ním se nesnadnil, ale i tulichem probosti chtěl a hruškou rapirovou za krk jej uhodil. Odepřel tomu a pravil, že ani ho pán probodnouti nechtěl, ani neuderil, než toliko ho za ruku chytě řekl: toť B. Petr, a když mu zprávu dal, že toho není, o čemž se pán domníval, a na znamení míru a pokoje čepici bobrovou jemu dal atd. Tázán byl i na to, jestli to tak, že v středu po druhé neděli adventní v Bojkovicích po zprávě ku panu Vincovi s některými Bratřími obecními šel, a podpiv sobě vile, domů od jednoho z týchž Bratří vyprovozen. Odpíral tomu, že nepamatuje se o tom, aby to býti mělo. Ukázáno, že ne všelijak na jeho výmluvách přestati a jemu věřiti v tom i v jiném můžeme, protože nás již mnohokrát podvedl, a však že na ten čas toho tak necháváme a na jeho svědomí to dáváme s osvědčením, že toho Pán Bůh vyhledávatí bude, jestliže se nemá upřímě a jestli k hříchům i klamy přidává.

b) *Šimon Křížek*. Promluveno s ním o jeho nezpůsoby, jedno že prudký, svárlivý, zlostný i nezbytedlný i v sousedství s jinými jest; pročez i u pána i u svých posluchačů jest v nenávisti a nevážnosti. Druhé, že z Žeravic jeda v každé vsi téměř i v ostroze se stavoval, popíjel až se opil; potom pacholka škaredě uláv, s koňi sehnal, a sám jako šašek jel domů, přijeda ořechy na prostřed světnice rozsypal. Item, že posluchače své škaredě pomlouvá a zvláště Gala, pročez on k němu nemálo těžek jest. Mdle ze všech těch věcí, jemu ukázaných nezpůsobů se vyvodil, a téměř neměl žádné výmluvy. A však prosil, aby mu hříchové jeho byli odpuštění, a lítost aby nad ním byla, že chce všelijak napravovati a předešlé nezpůsoby k výstraze míti. Žádost jeho jemu naplněná a napomenutí se jemu stalo, aby napravoval, nechce-li, aby na něj tužší kázeň doložena býti musila.

c) *Jan Bernarth* tázán, jestli tak, že se opiji začasé a pohoršení nemalé na sobě dává. Item, jako by postrannost nějakou miloval, pročez že by mu pán i pohružku činil, kterak by ho najda v městě nějakém znamenati chtěl, aby až do smrti znamenáný zůstal. Item že by s Bobalem tovaryšiti měl, pojídal a popíjel. K prvnímu se poněkud přiznal, a že nad tím se nemálo i trápí oznámil, a že chce, jakž nejvýše možné v tom napraviti, druhému odepřel a naprosto, že toho nic

není, pověděl. Na třetí odpověděl, že s Bobalem žádného tovaryšství nemá a mítí nechce. Napomenutí mu učiněno i s osvědčením, aby napravoval zvláště v opilství. Nebylo-li by toho, že na všecken zbor podán bude.

d) *Jan Lanecius* obviňován z těchto věcí, že postylle k přečtení půjčené zase, když nejednou poroučeno bylo, nevrátil, knih z latiny do češtiny přeložených půjčoval, B. Husákovi o protivenstvích církve Bulingerovu, item o školách křesťanských, Berankovi o antikristu, Jelinkovi o rozmnožování papežstva, Tomášovi apologie englické. Na zámku bývá, dišputuje se před leckýms a kalvinistů zastává, z čehož nemalé pomlavy na nás jdou, že se k kalvinistům hlásíme. Když tomu odepřítí nemohl, tuze mu domluveno, nevěra jemu ukázána, a postilly aby navrátil poručeno, knih půjčovati i rozpisovati, a na zámku bývati zapovědino. Slíbil se tak chovati.

e) *Mikoláš Kohout*. Povolán byl kněz mizerný ten a co se o něm slyšelo a pilně vyhledalo, to jemu ukázáno, a na to aby zprávu učinil poručeno. Nezpuosobové jeho tito jemu ukazováni. Že jest buřič, kněží se na všech kázáních dotýká, všetečný jest, crucifix z kostela vzal a spálil, lakomý své obilí prodával a na pány se, že nemá čím živ býti, domlouval, a co dali prodal. V středy, v pátky místo zboru na pole jel, svárlivý s čeládkou i kuchařkou, jísti nedával, k dílu hnal, na sousedy se domlouval, pročez jemu tak jako jiným nedělají. Tak se pány, dělníky atd. Pána napomínal, aby poddané k náboženství nutil. Lhář nestydatý, tak že mluvili posluchači jeho, že nikdy tak nestydatého zpravce neměli, hodovný po radovánkách, křtinách, na kázání se nejednou smál, špinavě na kázáních o ženských věcech mluvil, až někteří ucházeli, o uvození žen do kostela po šesti nedělích, aby se to bez jeho vědomosti a oběti nedálo, přikazoval; frejovný a nečistý, nemravný, nestydatý při stole, i přede pány. Do panských pokojů, kde sám pán se paní bývá, nic se neopověda, chodíval, pána všudy zlehčoval, že jest k ničemuž. V středu v postě, když dlouho s hůry do kostela nepřišli, vzdělával je nestydatě. Pánu tuze nejednou mluvil, nad čímž on úzkého svědomí byv hrubě se trápil, a že se ho bojí, nejednou pravil. A takovým domlouváním a zehráním nečasným (jakž nařikají) k smrti jemu posloužil. Jsa vybyt z Liblic, jakž mu poručeno bylo, aby se tiše vypravil, toho nezachoval, ale zemanům okolním to rozpisoval. Odpor těm věcem učinil slabý. Naposlady za milost prosil a pokání, jakž mu koli ukázáno bude, i kázeň jaká koli uložena, že trpělivě a poslušně ponese, se ohlásil. I podán jest na soud všech kněží tu shromážděných, kteří jednomyslně na tom zavřeli, aby požívání svědomí do-

brého zbaven byl, úřad jemu zastaven, a místo poslední s pacholaty aby měl. Kterážto kázeň hned tehdáž při přítomnosti kněží jest vykonána.

f) *Daniel Rokytan*. Nicméně ten kněz povolán byv, z těchto věci obviňován sa, vyvésti se nemohl:

1. Že Tyle vyhnance za rektora a bez rady a dovolení přijal.

2. Pána i jiné posluchače své velmi zhoršil a to tímto. Když leta 1589 okolo 10. neděle po svatě Trojici na cestu pán odjel, jeho žádal, aby nahoru k čeládce jeho ve dne někdy dohlídal; on pak v tom dohlídání jednou vrátiv se z křtin od Jaffeta, přes noc nahoře zůstal; klíčnici, po modlení aby, kdyžby jině děvky ležeti ušly, k němu přišla, poroučel, že něco pilného s ní mluvíti má. Když pak přišla do komory i za ruku jí již rozstrojený vtrhl a přes celou noc tam u sebe měl. Což vše i jiné, když skrze Tyle po časích vyjeveno bylo a pánu se doneslo, velice se na něm týž pán zhoršil, ut supra, tak že ho nijakž za zprávece, ani na svých gruntech míti nechce. Když pak s ním o ty věci někteří z starších mluvili, tuze zapíral, klel se a aby mu ti, kdo to o něm mluví, oznámeni byli, žádal, a že se mu v tom pekelná křivda děje lamentoval. A však potom, když ta jistá jemu to v oči mluvila, teprva se ulekl a za milost prosil. Ten pak neřád tehdy páchal, když svobodu sobě k tomu od Bratří, aby se oženil, danou měl. Též tu jistou osobu, když cosi jiného provinila, vyloučil, a to skrze ženu svou, po níž jí to vyloučení vzkázal, a ona opět jiné k tomu užila. Item, že z Azaffa kantora učinil v kostele, a to vše bez rady a o své újmě. Pro ty tehdy výstupky i jiné podán jest na všecken zbor služebníků, aby o něm oni, jakého zasloužil trestání, usoudili. Nalezeno mu to, aby i on bratrství zbaven byl, úřadu užívání jemu zastaveno, a aby se opatroval, jakž a kde rozumí, kterýžto nález v témž shromáždění jemu oznámen, a kázeň usouzená přede všemi na něj přišla.

Po složení z úřadu žádal rady, kam by se obrátiti a co by činiti měl, a jak se živiti, dokládaje i toho, mohlo-li by to býti, aby tu v škole v těch Zbraslavicích za rektora aspoň byl. Nepovolovati jemu, aby tu zůstával, poněvadž i pán i obec jej velmi sobě zošklivili, a bez nebezpečnosti jemu tu by nebylo; než pustiti mu to, aby sobě místo jinde, kde by se mu líbilo a kde by služeb docházeti mohl, obral, a řemeslem, kteréž umí, na ten čas se živil.

10. Ti kteří psaní starším učinili.

a) *Lasicius* píše opět, abychom co více psal té své o Bratřích historie, to pilně čtli, a i dále co se u nás od toho času

zběhlo, jakž Hedericus proti Bratřím psal až do nynějška, jemu odeslali a k tištění dovolili, a jiným nezaviděli, co on o nás psal, čísti, i nepřátel se nebáli, že Bůh vzbudí patrony, kteří by nás chránili. Neodpovídati mu. Bude-li se přece dopisovati, dána mu má býti odpověď, že nemáme toho, co více poslal i po tom Danielovi Steffanovi, o rozšiřování i tištění jí že mimo první jemu odpověď od Bratří danou nemáme co více odpisovati.

b) *Škoda* žádá za to, aby když se ožení, hned jemu zase úřad jahenský puštěn byl. Dána mu odpověď, aby jakž mu v Žeravicích usouzeno a oznámeno bylo, tak se a nejináče choval.

c) *Pavel Slovák*. Takováž jeho žádost když jest, takovou jako Škodovi odpovědi odbyt býti má.

d) *Azaf* učinil psaní k starším, v kterémž v mnohých věcech se ospravedlňuje a nařiká, že více jest v svém zlodějství rozvolán, nežli pokradl. A druhé žádá za milost ne bez těžkání se na některé z starších a jim připisuje, že oni více o něm Bratřím starším mluvili než pravda byla. Rozumí se, že nic upřímě nedělá i v tom i v jiných svých psaních, a ten jest, kterýž vždycky byl. Zuostáno na tom, aby ještě zanechán byl, až se něco lepšího, ač bude-li to kdy a dá-li mu Bůh, ukáže. Mezi tím Bratří čeští, aby jemu to jeho psané pokání vysvětlili, dobýval-li by se na odpověď atd.

e) *Tučapský*. Ten také Bratřím psaní poslal, v němž se k hříchům svým in genere přiznává, o bolesti své nad svým pádem mluví, a aby zase na milost a za čeledína přijat byl prosí, slibuje vše napravit. Má jemu od B. Effreima oznámeno býti, poněvadž nikdy v Praze sa s ním o nic nemluvil, a i k slovu Božímú nechodívá, nýbrž s bachanty tovaryšil a pána sobě nejednomyslného zjednal, chce-li tedy, aby o něj péče byla, aby pokání skutkem dokazoval; to při něm bude-li, že nebude pomoci opuštěn.

f) *Jakub Kostický* žádal, aby jemu zase milost učiněna byla, a k prvnímu místu aby navrácen byl. Dáti jemu odpověď, že Bratří ještě nevidí hodného ovoce pokání svatého při něm, a protož aby raději pečoval o to, aby je na sobě pilněji pronášel ne životem zahálivým ale i pracemi těla.

g) *Petr Kostický*. Petrovi tolikéž pověditi, a z strany obce a povinnosti v ní nechť se s obcí, když sousedem jest, jakž rozumí umlouvá.

h) *Mlčanka*, tolikéž aby ještě ku posluhování nebyla pouština, však potěšením od zprávce nebyla spouština, a zvláště přišla-li by na ni nemoc.

i) *Květoň* vždy žádá, aby nějak lépe opatřen byl. Odpověditi, že při prvním usouzení zuostáváme, totiž aby na tom, což mu učiněno, dosti měl, pakli kde své lepší ví, aby opravil.

11. Věci polské.

B. Simeon ptá se, má-li se do Lobzenice přenést na byt, poněvadž místa v Ostrorojci (jakž praví) jemu dlouho nebude, prvé tehdy nežliby nepřátelé na něj připadli a jakž hrozí i s ním i s věcmi bratrskými, jak by se jim líbilo, nezacházeli. Odpověď. Nevědouce jak místně pro nejedny příčiny nějakého jistého o té věci nálezu učiniti a zvláště, nebylo-liby nad tím i zboru Ostrojského i jiných ministrů i pánů zhoršení: za nejlepší soudíme, aby i starší, i ministrové, i patronové toho pilně posoudili a snesli-li by se na tom, aby se *B. Simeon* odebrati mohl, my že proti tomu nebudeme; mezi tím, dokudž by tam byl, nepřestávalo-li by zvláště nebezpečenství věci bratrské i své, aby pomalu někam jinam vypravoval.

Zbor Poznaňský. Zbor Poznaňský Bratra *Girka* nikoli míti nechce a zvláště *Polský*, a velice k němu jest zuražen, tak že pro něho, když tam starší byli, ku posluhování jíti nechtěli. Má-li odtud vzat a přenesen býti jinam, když se zdá, že k tomu hodných příčin nemají, a na druhou stranu zdá se, že, nestane-li se jim, čeho žádají, že sotva, jakž hrozí, k luterianům se neobráti. Zuostáno na tom, aby zboru *Polskému* dán byl za správce i za hospodáře domu bratrského *B. Matěj Ryba* a *B. Girk* do *Leštna*. O německého kazatele mají tam ještě *Bratři* společně pilně rozmluviti, a někoho jiného, bude-li hodnější než *B. Libika*, tam dáti, tak však, aby Němci na něm přestati bez pohoršení mohli.

O synod. Synod chtí míti na svatého *Michala* v *Šamotulách* a tam voliti do rady mezi starší někoho; též zříditi ministry a i nižších stupňů služebníky, byli-li by kteří hodni. Povoleno, že se to muože státi, a za dobré usouzeno, aby k tomu času vypraveni byli tam z spolku našeho *B. Jakub Narcissus* a *B. Samuel Sušický*, to však aby v mlčení všelijak bylo.

Ó vražedníky. Mělo-liby jaké zvláštní pokání vražedníkům, na něž moc světa nesahá, podobné jako v papežstvu ukládáno býti mimo vyloučení? Nového, něco neobyčejného do *Jednoty* se uvoditi nemá, jako sou rozličné papeženců neb moci světa při tom pokuty, ale na kázni, kterouž vedeme, dosti míti; takového vyloučení zjevně v zboru a třeba si i ze zboru, dokavadž by *Pána Boha*, přátel zabitého i zboru *Božího* neuspokojil, nepřijímati.

Controversia matrimonialis. Žena, mající muže ožralého a od ní na čas odeházejícího, a když, co doma vzal, prožera, zase se navracejícího, žádá by ho zbyla a chce se dáti papežencům s ním rozvésti a jiného sobě též papežence za manžela vzíti, má-li jí toho býti dovoleno? Nemá jí toho dovoleno býti, nýbrž oznámiti, učiní-li to, že my ji za Sestru Kristovu míti nebudeme, a zvláště když se ví, že ona svou netrefností mnoho příčin k tomu dává, aby od ní odcházel.

O šaty ložní v Poznani. Poněvadž tam šatů ložních v našem domě drahně jest a málo se jich potřebuje, chtěli by Bratři poznaňští něco jich prodati na pomoc dluhů obecních, jichž nemálo mají. Máli se jim toho dovoliti? Sluší nejprve starším pilně se vyptati, jednali-li oni ty šaty, čili kdo jiný? Nejednali-li oni, nepovolovati jim, ale pověditi, že oni také práva také jich prodávati nemají. Proдалo-li by se co, peníze za to do korbony vzíti. Tentýž soud může býti i o kalichu po B. Balcarovi, kterýž jim B. Gircius v ruce neřádne uvedl; a však na ten čas nechati ho při zboru tom, než oznámiti, že jejich není než B. starších, leč by něco v tom jiného bylo, o čemž pilně má přezvědět B. Simeon.

Švice při pohřbích mají-li býti? Když toho prvé tam nebylo, ještě nezačínati ani žádných nových ceremonií.

O mládence za pedagoga pánu Jaskolejskému, a zvláště žádají za Václava B. Strejcova. Když tomu B. Strejc neodpirá, i od jiných tomu povoleno.

O Lukáše Helica a přátely jeho. Přátelc Helicovi jmenovitě B. jeho Balcar a švagr jeho Vojtěch spolu i s ním se z Poznani k nám vypravili, a žádali i jmenem jiných Bratří poznaňských, aby Helic zde někde na Moravě chován i opatrován od nás byl, že tam u nich v Poznani obávají se, aby skrz jeho nemoudré vycházení z domu nějaké neučinilo se bouřky. Dovoleno, aby zde opatrován byl a místo k bytu jemu ve Zlíně ukázáno a t. d.

Věci od kněží podané.

Žádají, aby nový zákon vytištěn byl co nejdříve. Odpověď. Že již sami starší prvé o to pečují, a ta věc již v rukou jest.

O locos communes. Diví se B. S., že tak mnoho na ně cpají a vidouce, že již prvé pracemi přesypáni sou, a mnozí z nich majíce i umění i času hojnost, mohli by něco toho kořtovati a starším ukázati, a tu porozumějí jak snadné jest spisovati knihu takovou. A zdá se, jak mnozí lenoši v čítání jsou, že by, co i uděláno, toho bylo málo užíváno.

O písňě německé a české, aby tištěné byly. Podáno jim toho bylo, mají-li co opravení hodného, aby poznamenali a starším

ukázali. Stalo se to od některých, od některých nic. Když tehdy Bratří Němci do písni německých pilně nahlídnou a což opravení hodného bude oznámí, snad dá pán Buoh, že znovu tištěny býti mohou. Tolikéz i české aby vytištěny byly o to jest péče.

O rejstřík. Rejstřík aby tištěn byl, to na ten čas býti nemůže, poněvadž ještě šestý díl bibli, nový zákon, na světlo nevyšel, na verše (tak) jako první dílové rozdělený.

O dispoicí na řeči střední a páteční. Nevidí se toho žádné potřeby, aby co toho nyní spisováno bylo, nýbrž větší škoda. Kdo rozumějí umění liternímu a mohou sobě z řeči dispoicí udělati, těm toho není potřeba; kdo neumějí, nesnadně do toho trefí, a snad by dispoicí na dispoicí potřebovali. Užitečněji jest tedy, aby každý sobě dělal dispositionem z lidu a z toho, čeho lid k spasení potřebuje. A k tomu vidí se zjevně, jaká jest při mnohých věrnost, když se co vydá k přečtení a přehlednutí, toho zase starším nevracují, ale připisují a jiným, jimž nenáleží, toho dodávají.

O nápravě. Nevidí se, aby měla býti nyní opravována a z novu vydána, když již tam prvé zapovídá se všelijaký zbytek v šatech. Soudný kazatel a čtenář snadně přidati může nynější zbytečná roucha. A dobré by bylo, aby nejprvé v šatech napravili a roucho kněžím náležitě nosili, nechodili co švábi osekani, markusátů, frňousů kočících sobě nedělali a nestrojili.

O zprávách kněžských. Zprávy kněžské aby vydány byly. Na to již prvé dána odpověď a aby čtli menší knihu, kněžím vydanou a z čítání písem svatých užívání rad od starších a pobožné práce nabývali umění, jak by se při svém povolání chovati měli.

O spisy některé naše jmenovitě *)

*Spisy některé naše jmenovitě *)*
1. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
2. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
3. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
4. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
5. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
6. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
7. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
8. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
9. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)
10. Spis o zřízení školy v Praze (1542) na kněžské škole v Praze (Ev. Rep. 1542)

Leta Páně 1594.

Leta Páně 1594 Julii 14. v středu dne sv. Markety shromáždili se B. starší z Čech, z Moravy i z Polsky do Přerova z pilných a důležitých potřeb, a na zejtrí za nimi kněží přednější, kteříž zavolání byli z Čech i z Moravy, v tož město přišli.

Nejprvé příčiny shromáždění oznámeny, a zvláště ta největší, opatření Jednoty v původu služebném hned v přednosti a v hlavě, poněvadž v tom veliký nedostatek se našel příčinou smrti dvou mužův hodných B. Jana Eneasa a B. Pavla

*) Dokončení tohoto jednání schází v rukopise.

Jesena, z nichž v 14 nedělích jeden po druhém sešel, tak že v tom velikém díla Páně rozšíření retuňku potřebí bylo.

Z té příčiny bez prodlévání k tomuž se přistoupilo pořádkem slušným, v Jednotě obecným.

Tu nejprve od B. Jiřika Strejce služba slovem Božím učiněna byla k obnovení se při spasení i při povolání. Za tím vyhledáváno bylo ode všech tu přítomných kněží (jako i doma pominulých stalo se podle návěští, sobě daného od těch, kteříž doma zůstali), mužův hodných dvou do rady a dvou k přednímu místu, což s modlitbami svatými i s postem dalo se. I přišli hlasové na tyto: 1. Daniele Stražnického, 2. Šebestiana Bierca a 3. Adama Felina. Ač dvou vyhledáváno bylo, však když pán Bůh třetího ukázal, nebylo tím pohrdnuto. I potvrzeni jsou s vzkládáním rukou. Tak doplněna jest úzká rada.

A k prvním starším dvěma přidání jsou: B. Jakub Narcissus, B. Jan Němčanský. A poněvadž již čtyři v prvotnosti postaveni, řád mezi nimi zřízen a pracemi poděleni, B. Simeon aby byl sudím v Polště, a B. Jan Efreim v Čechách a v Moravě, B. Jakub Narcissus historikem, a B. Němčanský písařem.

Artikulové od kněží podání. 1. Žádají aby tomu doktoru o jeho bouřlivá psaní, proti Bratřím učiněná od zpravce jeho, něco učiněno bylo. 2. Poněvadž se nyní písně i quarto tisknou, aby k nim na zad žalmové zpěváci přitíštěni byli. 3. Concordanci začatá na bibli českou aby byla dokonána, pokudž by možno bylo. 4. Zákon nový aby spěšněji dodělán byl.

Na něž odpověď tato dána: 1. Že Awerbek nyní žádného zpravce nemá, ale svou hlavou pošetilou se zpravuje. 2. By i mluveno bylo, žeby málo napravil, jako i prvé nenapravil. 3. Že se věděti nemůže, jestli to jeho scriptum čili kdo jiný pod jmenem jeho je vydal. A však B. Jakub Veliký, předešlý jeho zpravce, shledal-li by se s ním, to učiniti chce.

Z strany žalmů, aby ku písním přidány byly, nevidí se toho žádné potřeby; nebo jich knihaři dosti mají, poněvadž pětkrát v krátkém času vytištěni jsou. 2. Aby roztržitosti nebylo v zpívání. Někdo maje žalmy chtěl by je zpívati, a jiný by jich neměl. 3. Noty v nich mnohé nesnadné. 4. Potřebovaly by v textu ne na jedněch místech opravení. 5. Písně by z rukou vyvrzeny byly. 6. Nářků Šturmových by se potvrdilo, že by naše písně bludné a kacířské byly, když jiné do zboru uvozujeme. 7. Pro vyhnutí se pomlouvám, že sme nestáli v svém učení. 8. Kniha by veliká i drahá byla; nebo obmyslíno bylo, aby byla skrovná i laciná. 9. Aby impresorům M. Danielovi a Šumanovi, kdyžbychom na ně znovu

exemplář vytiskli, k další nevoli příčina dána nebyla, jakož prvé mezi nimi vznikla, když jeden na dni s dovolením našim tiskl, a druhý nočně a ukrytě. 10. Museli by do rejstříků překládání býti dosti nepotřebně; když ani všechněch písní z kancionalu na celý rok se nepřezpívá.

Z strany konkordancí nějaký začátek toho se stal. A to, poněvadž práce jest veliká a dílo nesnadné, nemůže toho tak spěšně jíti, jak by se někomu zdálo. Kdyby kdo koštoval sám, máje času k tomu dosti, porozuměl by té práci, i bylby hned milostivější jiným.

O zákon žádáte a spěšnější jeho dodělání. O toť jest péče bedlivá, a to pro mnohé překážky se státi nemohlo. Časté visitací a zastávání B. Pavla. Pročež aby impressorové nezažáleli, musili písně tištěny býti; však i s tím prodléváno nebude.

Při tom domluveno některým ministrům pro jich nezpůsobu, a napomenutí učiněno. Jakož pak nacházejí se přemnohých tito nezpůsobové, jako: 1. veliká nedbalství a lenosti a to při učení, 2. při vedení čeládky, 3. při zbořích, a to vysvětleno. Mnozí málo se učí a písem svatých i psaní bratrských čítají, někteří všech dílů bibli nepřechtli, jiní vydávají se v lakomství, k dílům čeládku ženou, aniž času k učení dávají. Při čeledi nepřihlíďají, co čtou, píší, počtů od nich nepřijímají. 1. Při zbořích. Ráději se projíždějí po jarmarcích aneb jedni s druhým, nežli by zbory navštěvovali. 2. Pejcha, vysokomyslnost, jednání sobě oděvův, bezpotřebných titěrek i čeládky jich. 3. Všetečnost, smělost, valchování, přemítání otcův v Pánu zesnulých i jiných, ano i jejich prací úsilných. 4. Neposlušenství při dělání kšaftův a jich odvozování úradu a ne starším. 5. Pohodlí těla, nestřízlivosti. A podle toho napomenutí učiněno k bedlivosti, pokoře, nízkému o sobě smejšlení, ku poslušenství i střízlivostem, ano i ku pobožnostem na cestách i doma. Poděkování učiniti a slíbiti napravovati.

Bibli. Poněvadž z novu tištěna býti má in majori 8° a potřebuje bedlivého přehlednutí v textě i konkordancích, poručeno to B. Sušickému a Adamovi Filinovi, a mistru Mikulášovi; však což nejméně mohou, v textu aby opravovali, a B. Jíříkovi Strejcovi aby ukázali.

Čítání sv. písem na poledních i večerních zborech, ač by užitečnou věcí bylo, a to není možné všudy pro mnohé překážky, jakož vyslýchání mnohých dětí neb pohřby po nešporách, a však to na dobré vůli zprávecův aby bylo. Jakž potřebu zná, tak aby učinil, buď text připomenouti aneb přečísti, což by případného bylo.

Rejstřík. Rejstřík od B. Aquina udělaný dán byl k prohlednutí B. Samuelovi Sušickému a B. Albinovi. Počátkové i

koncové řeči v nově zpravené bibli, aby kladeni byli s poznámenáním liter i veršů.

Při kázání o obrazech. Všecken-li text má říkán býti, to při kázání o obrazech? Zůstáno na tom, že dosti jest potud: nebudeš se jim klaněti, ani jich ctíti.

Muzika. Má-li v zbořích a při pohřbech figurato zpíváno býti? Zůstáno na tom, aby v zbořích mírně se jí užívalo; poněvadž žádného užitku jí není. Nebo zpěváci více na to myslí, aby nezkazili, a posluchači šeptu hledí, a figuratní muzika více k veselosti slouží nežli zármutku. K tomu pak příklad na Kristu, kterýž pištěce a hudce z domu vyhnal.

Zvonec štemberský. Bratří, kteří se v čas pokušení z Štemberka do Hranic vystěhovali, žádají, aby jim zvonec z Štemberka vzatý k užívání propůjčen byl; poněvadž někteří z nich i rodičové jejich na něj nakládali. Povoleno žádosti jejich, však na ten způsob, aby v rejstřík bratrského domu v Hranicích zapsáno bylo, že ten zvonec ne jejich ale Bratří starších jest; oni mohou jej odtud vyzdvihnouti, kdy budou chtíti.

Lanškroun. Zprávce žádá, aby šaty ložní a něco nádobí cínového, kteréž v čas pokušení do Přerova, do Lipníka i do Prostějova pobráno, zase navraceno bylo. Zůstáno na tom, aby té lůži šatů tam dáno bylo z Lipníka, z Přerova, z Prostějova po jednom, a něco i nádobí cínového.

O osobách.

Mikuláš Kučera zavolan před starší, ten mizerný služebník, a z těchto věcí obviňován, z nedbalství při službách Božích, opilství, handlův rozličných a z střelby, nevedení dítek, nešvary, z neposlušnosti. Dal velmi slabou odpověď na všecko, však napomenut s osvědčením, nenapravoval-li by, že by dále nemohl snášin býti. Pokání před těmi, které zhoršil, aby učinil u přítomnosti zprávce slezanského, a do Rataj podle předešlého úsudku aby se stěhoval. Slíbil vše vykonati a napraviti.

Václav Nebořský. Když mu pan hrabě v Hodoníně pomoc k živnosti, kteráž mu s hůry dávána byla, odjal, poběhl rádu, a utekl se na radu ku panu Fridrichovi z Žerotína a k některým zemanům. Stíženo mu to a napomenut, aby pohled p. Fridricha ku pánu hraběti v přímluvách, mohlo-liby co způsobeno býti. Vinohrady obadva na Mutěnsku i v Bilovicích aby zpravoval. Když na to dotazován byl, komu by chtěl ten vinohrad na Bilovsku poručiti, k kterémuž se praví právo míti, oznámil, že Bratřím starším, jakž zápis v rejstřích hor Bilovských ukazuje, a přepis toho jest Evančicích.

Jiřík Kavka. Radil se o stavení nějaké chalupy v Lomnici, poněvadž jim těsno jest. Dána mu rada, aby tak ponechal, když tu místo k bytu Bratřím jest velmi nepřipadné, a také páni z Žerotína ještě se nerozdělili. Item o almužny rozpuštěné některým chudým Bratřím, kteříž z Bystřice příčinou pokušení se vystěhovali, má-li z nich upomínati. Oznámeno mu, aby tak zanechal. Při tom i o peníze za dům v Bystřici i za obilí radil se, má-li koho z nich napomínati. Ukázáno mu k panu Karlovi z Žerotína, kterýž něco toho prvé jednatí začal.

Pavel Slovák. Žádal paměti na sebe, a aby zase úřadu jahenského užívati mohl. Zůstáno na tom, poněvadž škodlivé vady při něm se nacházejí, opilství, hodování a přílišná prudkost, aby sobě ještě pozanechán byl, a když by napravil a místo mu proměněno bylo, mohl by užíván býti.

Daněk z Horažďevovic. Mládenec ten někdy u Bratří býval, však svévolně odešel, a navrátiv se v několika letech, žádá zase přijat býti v čelednost. Dovoleno B. Jakobovi Velikému, aby přijal ho i zkusil. Tobiáš Řehora z Lipníka žádal, aby odpuštěn byl na učení, když patrimonium své má. I dovoleno mu to, a místo ukázáno v Amberku; však prvé aby zápis na sebe udělal, že toho, čehož se z požeňání Božího naučí, v Jednotě a ne jinde užívati bude, že se zase navrátí, když koli zavolán byl.

O mládencích. Mládenci, kteří žádají propuštění býti od Bratří, mají-li s dobrým svědomím pouštění býti, poněvadž někteří z nich hoditi by se mohli. Ačkoli někteří z nich vylouvají se, že darů nemají, však to pravda není. Protož sluší rozdíl učiniti mezi těmi, kteříž dary mají neb nemají. Ti, jenž darů k službě nemají, mohou s dobrým svědomím pouštění býti, a kteříž dary mají a v pokrytství i jiných zlých způsobích shledáni jsou, ty vylučovati, protože hřívnu zakopávají a jsou kobylinky chleba Kristův zžirající. (Viz usudek list 3.)

Lukáš Helic. Bratři Poláci přivezli ho zase s sebou do Moravy a žádali, aby tu přijat a opatřen byl. Odepřino jim; nebo prvé dobře opatřen jednou i druhé byl. Však když napínal se mezi přátely jíti, pravě, že své patrimonium má a sám se opatrovati bude, puštěn jest, na něž do 150 zl. naloženo bylo. Však když přátele s ním pohrdli, a on patrimonium žádného nemá, vzali ho zase s sebou Bratři Poláci, jimž přípověď učiněna, že na pomoc k uschování jeho na každý rok 30 zl. z korbony dáváno bude, aby tu v Poznani zůstal. A hned těch 30 zl. dáno 15 B. Simeonovi a 15 B. Rybovi. Poručeno mu, aby práce duchovní zanechal, v řádu stál, z domu nikam bez opovědi nevycházel, mohl-liby kdy jakou lekcí mládenečkům čísti, aby četl.

Bratr Matěj Fubinus. Ztěžoval sobě před námi, že nemá nač živ býti i s druhým ministrem, poněvadž dva v Poznani jsou, předkládaje, že tu jeden zpravce může obadva sbory zpravovati. Zůstáno na tom, aby se tak stalo, a ti zborové jedním zpravcem buď polským buď německým opatřeni byli, a někdo z mládenců přidán, tak aby jeden stůl a jedna kuchyně byla. O němž psaní těm zborům od B. starších učiněno.

O odumrt po B. Pavlovi Jessenovi. Učiněno psaní od ouřadu brodského B. starším, o vydání jim statku pánem pozůstalého k též sestře jeho poloviční že by naložiti měl. Dána jim na to odpověď, že se diviti tomu, kterak oni smějí se na nějaký statek po něm pozůstalý potahovati, poněvadž on žádného statku pozemského neměli, a čeho v užívání byl, to že ne jeho ale Bratří bylo. Také otriznu (?) svou co vzal, všecku že utratil na učení a na některé mládence, kteréž na učení posílal, a něco i na stavení. O vůli jeho poslední, i za zdravého života jaká byla, že dobře vědí, po Zachariášovi bratru svém že nebral než jeden díl, a druhý na sestru přináležející že za ouřadem zůstává. O penězích a nějakých klenotech že nevědí, než o dluzích, do 200 po něm zůstalo, že dobrou vědomost mají, jakž ta odpověď šířeji v sobě obsahuje a zavírá.

O opatření míst. B. Jakub Narcissek do Evančic, Ariston do Mezříče, Adam Felin do Slavkova, Matěj Husák do Dunajevic, Bartoloměj Němčanský do Chrasti, Hložek do Strítěže, Simonides do Turnova, Nekořský do Napajedl, Otoniel do Hodonína, Biskup do Fulneka, Tucín do Kojetína, Samuěl Rykovský do Holešova, Radoš do Bzence, Dřevínek do Přerova, Rogavenc do Slavkova, Křížák do Evančic, Teofin do Horažďevic, Vršík do Žamberka, Šimek Neringus do Přerova. — Anna Pražka do Bolešlavě, Barbora z Bežuchova do Lipníka, Stříbrnická do Napajedl, Káča z Napajedl do Moraván, Katka z Mezříče do Lukovce, Anna Stará z Bezuchova do podsedku Holešovského, Alžběta z Chrasti do Otic.

Suma starších B. 15. Simeon Theofil, Jan Efraim, Jakub Narcisskus, Jan Němčanský, Jakub Veliký, Jan Slavoň, Lukáš Andronik, Pavel Sperat, Samuel Sušický, Jan Popel, Zachariáš Ariston, Jan Albin, Jakub Alfeus, Matěj Ryba, Ondřej Kolský.

Leta Páně 1598.

Leta Páně 1598. 3. Junii shromáždili se Bratří starší z Čech, z Moravy, potom i z Polsky na Karmel, a tu společně rozmlouvali o těchto věcech.

O poselství do Polsky. Salutaci všechněm starším polským náležející podle instrukcí vykonali poslové, a Bratří Poláci jakž starší tak i ministrové vděčně ji přijali, i zase v žádosti dobrého se ohlásili, a aby více pamatováno na ně bylo žádali. Na psaní českých Bratří, kteréž bylo o společnému shledání, to odpověděli, že v příhodný čas přijeti chtějí do místa, kteréž sobě sami zvolili, totiž do Boleslavě. Item knihy proti Hederikovi vydané, jichž velmi žádostivi byli, jsou jim od poslů dodány, kteréž oni s podanými kondicemi přijali. Totiž jestližeby jaké nesnáze vznikly, že chtějí odpovídati, však co píší, že to chtějí prvé českým starším ukázati. Při tom oznámili poslové všecko, co tam spatřili i v shromáždění všech ministrů s staršími, i při vši zprávě zboru a způsobu jejich. V shromáždění daly se služby nejprvé kázáním slova Božího skrze Bratra Simeona na řeč z knih královských o Eliášovi. Za tím stalo se zřízení učedníků jedenácti. Na druhý den učiněna služba kněžím též kázáním Božího slova, potom k ouřadu kněžskému posvěceni tito tři: Martin Gracian, Jan Petrášek, Jan Rekordát, a to vším tím způsobem a pořádkem, jakéhož se v zbořích českých a moravských užívá.

Což se dotýče zprávy, kteráž se tam vede, oznámeno nejprvé o péči starších polských, kterouž vedou o všechny zbory: čehož příklad ukázán, jakož v pilném o zbory rozmlouvání a věci potřebných v nich zpravování, tak i v vypsání jisté formy, již se při visitacích užívati má, kterážto hned v shromáždění všechněm ministrům přečtena byla. Potom spatřina při ministrích některých cizost a jinam ven z Jednoty hledění i vokací od luteránů, přijímání bez vůle a vědomosti starších, při některých pak život nepřikladný, z čehož trestání od starších náležitě; naposledy nedostatek veliký služebníků i mládeže, kteráž k službě zborům vychovávána býti má.

Odpověď Bratří českých a moravských na postulata Bratří Poláků.

Čeho žádají, to i skrze posly prvé i sami při přítomnosti radě oznámili. Odpovědino jim. Nejprvé z strany knih proti Hedrikovi vydaných, že jim skutkem odpověď dána, když jim skrze posly odeslány jsou. Z strany vydání dekretů odepřino, a to pro mnohé slušné příčiny. Jedno, že není příkladu, aby co takového do Polsky mělo z Čech a z Moravy vydáváno býti; druhé, že by jim to k žádnému užitku nebylo, poněvadž naše věci jim se netrefí, a o artikulech víry málo se kde co dotýká, a zase že bez toho také škody žádné míti nebudou. Třetí pro nebezpečenství nejedna za tím jdoucí, poněvadž smrtedlni jsou, a mohlo by to někomu jinému v ruce přijíti; čtvrté, že ty všechny věci nejsou tak vypulerovány jakž usilo-

vání starších bylo a jest. Naposledy že my v Čechách a v Moravě dekrétů polských nezbedně nežádáme, ani se na ně potahujeme. Co se dotýče monument, totiž psaní některých k Jednotě odjinud, i zase Jednoty k jiným, že to také pro mnohé příčiny na ten čas býti nemůže. Nebo nic toho sporádaného nikdež není, a po rozdílných místech to leží, shledávati pak toho pracno, nýbrž nemožné, poněvadž není kdoby to přepisoval. Nápotom se odkládá. Z strany spisů bratrských vydání do Polsky na tom zůstáno, že neodpíráme; však kdyžby oni rejstřík dali toho, což mají, aby to darmo tam posíláno nebylo. — O mládence Poláky a vychovávání jich v Čechách neb v Moravě, potom jich zase navrácení zavříno: že tu zákonem žádným nám svázáno býti se nevidí; než na svobodné vůli každému z starších i jiných to zůstává, chtělby a mohl koho přijíti, zvláště těch, jenžby se k škole hodili. — O impressi jest slušně odepříno, a divné nesnadnosti ukázány, že to býti nemůže. — Z strany artikule o večeri Páně odpovédáno, abychom při smyslu v konfessí položeném zůstali a jeho hájili. — Při tom B. Simeon podal traktátů dvou, jednoho o vstoupení do pekel, druhého o večeri Páně, žádaje za to, aby od Bratří pilně přečtení byli, a coby se komu vidělo proti tomu napsati, aby tak učinil. Přijati jsou a povoleno k tomu.*) — Z strany Helice, žádost jejich podle

*) Zde jsou vloženy dva listy, jichž obsah jest: V zapsání synodu boleslavského A. D. 1598 in Junio prosil B. Simeon Bratří v radě, aby i to vloženo bylo, co on mluvil. A na páté straně za těmi slovy: „Přijati jsou a povoleno k tomu“ aby takto bylo napsáno:

A podávaje knihy své latinské o večeri Páně B. Simeon osvědčoval se, že smyslu Jednoty v tom artikuli psaním svým hájí, a jej vysvětluje netoliko pro domácí, z velké částky od Jednoty k cizím smysluom se nachylující, ale i pro lidi učené, jenž se v Němcích s velkým pohoršením i nám škodícím vadí. A když pak proti tomu smyslu pravému (jehož se on v Jednotě, jsa již v ní na dvoře Kristově let 44 z ust otcuov, a teď za příčinou danou i z spisuoav a z dekretuov Jednoty naučil a býti smyslem vlastním písma sv. spruopoval) v té knizce helvetských, jenž slove odpověď na kšaft Brenciuov, jsou tři věci protivné: 1. Že chleb jest znamením těla Páně; 2. že nehodní nepřijímají těla Kristova v svátosti; 3. že posvátní a duchovní užívání jedno a tož jest; protož on nemůže raditi, aby ta knížka od Bratří měla býti vytištěna a mládeži do rukou podávána; rači na to místo domácí knihy s tou jeho aby byly čteny, když ty tři věci, kalvinského učení a smyslu vlastní jsou konfessí naší i apologii, jenž jest od Lutera vydána, a z hola svornému smyslu Jednoty protivně. Odpovédáno na to B. Simeonovi, že také v knihách Jednoty nalézá se to mluvení, že chleb jest znamenáně tělem Páně; ano i figurně. Načež on odpověď takovou dal: že ku vykládání modum, jak jest chleb tělem Páně, Jednota z starodávna nřivá constanter et sine omni ambiguitate těch toliko čtyrech slov: posvátně, duchovně totiž netělesně, mocně a pravě. Vtrušovalif také někdy někteří mezi Bratřimi, zvláště mladší a nedozralí, to slove znamenáně i figurně; ale nebrnřovali

předešlého uvolení naplněna má býti skutečně. Co se pak knih jeho dotýče, kteréž v Fulnece jsou, uznáno, že on již práva k nim nemá, poněvadž jest je Bratřím starším v Moravě zápisem oddal za náklad, kterýž na něj byl učiněn. — Z strany zboru poznaňského povoleno jest, aby byl jedním nějakým služebníkem oboji řeč umějícím opatřen.

Appendix o Tertulianovi. Tertulian má v Polště ještě déle v stálosti úmysla býti zkušován, a potom, bylli-by stálý a upřímný nalezen, může někde do Moravy k škole obrácen býti.

Jan Amplias diakon, doktor. Poněvadž o své ujmě k doktorství se obrátil, a není naděje již, aby chtěl poslouchati, má jemu býti domluveno od Bratří polských.

M. Mikuláš žádal s staršími se shledati, aby své některé stížnosti, kteréž má v Evančicích předložil. Což když se stalo, oznámil, že on školy zpravovati nemůže, a že jemu nejedny věci těžké jsou. Zejmena pak tyto:

1. Místo k škole nepřipadné pro zlé povětrí a časté nemoci žáků.

2. Drahota náramná a nemožnost jeho v živnosti.

3. Že neví jak spojití žáků domácích s jinými městskými. Ukázáno mu, že jsou otcové nerádi, že sobě to místo tak vy-

se Bratří v tom. A i hned pilným a zdravým soudem jsou ty dvě slova i smysl jich od Jednoty zavrženy, a nalézají se proti nim vydané zjevné dekrety. A jmenovitě leta Páně 1499 (sto let dochází) na synodě brandejském za cizí a tábořský smysl to jest odsouzeno a s položením rozdílu mezi figurným a posvátným mluvením (inter praedicationem figuratam et sacramentalem, quae est apostolo communicatio corporis non signum) proti těm dvěma slovom tak svorně od Jednoty jest concludováno a v dekrétě zapsáno těmito slovy: V tom sjití mluveno o smyslu při svátosti těla Páně nápodobně k kněžím tábořským; než zuostáno na tom, aby ten smysl nebyl vypravován a zvláště těmi slovy: chleb jest tělem Kristovým, jako Kristus jest skála, cesta, dveře. Hactinus verba decreti. Protož na kterých slovech Jednota se nesrovnala, anobř i proti nim dekret vydala, sluší nám jich zanechat, jestli ne výrodkami ale vlastními syny Jednoty býti a zůstávati chceme. A druhé i pro tu příčinu, že budeme-li slov těch znamenáně a figurně užívati i způsob mluvení figurního a duchovního s posvátným míchat, a ovšem o posvátném užívání tak nehodných jako i hodných pravého těla Páně i o rozdílnosti požívání duchovního od posvátného smyslu Jednoty v confessi naší zapsaného budeme-li odstupovati, tytulé táboritův, habrovanitův, kalvinistův žádným způsobem bychom neušli; ale smyslu písma svatého i Jednoty naší vždycky vlastnímu i předkuom svém v něm protivní bychom se stali. Již, díka Bohu, Jednota naše nejni babou vždycky se učí; dorostla za otcův našich a paměti naší ve stu letech po svém nastání v dokonalosti učení Kristova, a došla již takové perfekei v zdravém smyslu písma svatého při všech artikulích i v řádu svatém, žese jí ničeho netřeba od jiných jednot učiti, ale ona jiné jednoty učiti již by mohla.

Sic state in Domino charissimi, ne circumferamini quolibet vento doctrinae.

soce zošklivil, a že ty jeho příčiny jsou plané a marné. Nebo co se místa dotýče, od čtyrydeíti let škola tu bývala, a nejedni v tom místě prospěli. Z strany drahoty a jiných těžkosti, že všickni toho okoušíme, však rozšafnosti užívati musíme. Co se pak dotýče nespořádání žáků, diví se tomu otcové, že podle vyměření od nich učiněného tak dlouho s tím spořádáním prodléval. A tu naň otázka učiněna, není-li to něco jiného většího, cožby jemu k ouražce bylo. Při tom otcové stížnost svou proti němu předložili, žeby on starší pomlouval a důvěrnost k nim v lidu kazil; dáváje zprávu, žeby otcové měli jej opouštěti, na všecko skrze prsty hleděti, a hříchy veliké na sobě i jiných přehlídati, jako že jsou někteří sodomité, cizoložníci, smilníci atd., čemuž on velmi slabě odepíral pravě, že on o žádném nic takového neví. A poněvadž pak na vyměření otců z strany zpravování školy neprestal, poručeno mu, aby on sám jistou formu zprávy té sepsal a jim k soudu podal. I žádost naň vložena, aby ještě v škole té popracoval na čas, však při tom že jeho žádost o proměnění místa (když mu ta škola tak zhořkla) v paměti starší mítí budou, a aby se jí dosti stalo, na to pomyslí. On potom podle toho poučení něco sepsav mnoho jiných důtklivých věcí tam poznamenal, což když čteno v radě a potaz o to šel, uznáno, že měv pořádek učení a lekcí poznamenati jakousi deklamací učinil o školách, a způsob zprávy školské Jednotě právě nemožným vyměřil, jakž dále psaní to vřsobě obsahuje, kteréž na budoucí památku uschováno. A poněvadž usouzeno, aby jinám byl obrácen, Cruciger a Novoměstský školu evančickou na ten čas zpravovati mají.

Študenti žádají na učení jíti: Korvin, Augustin, Polikarpus, Pardubický, Klenický, Silvan.

Korvin že jest na zdraví mdlý bázeň jest, aby v nemoc neupadl. Protož žeby otcové k tomu cíli směřovali, aby raději tím, což již má, Kristu a Jednotě sloužil. Však dal-li by Pán Bůh příčiny lepší, že otcové nejsou proti tomu, aby neměli naň naložiti. Augustin ještě má poohledán býti, mohl-li by s těmi počátky do akademie, a byl-li by prospěch při něm vidín, má mu pomoc učiněna býti. Polykarpus puštěn býti má k otci a raditi se s ním, chtěl-li by naň naložiti. Tak i při Klenickém a Pardubském; pustiti je, aby na svůj náklad se učili a potom toho v Jednotě k slávě Boží užívali. Silvan, poněvadž se při něm duch křivolaký cítí, nemá pouštín býti, leč by sám na sebe chtěl nakládati. Mikuláš a Tobiáš z Králic na němčinu do Fulneka má puštěn býti; Krokořinský ještě přes zimu v Wittemberce pobyti. Doubrava do Evančic též na učení obrácen býti má. Z Fulneka zovolání býti mají

Gurič a Beránek. Lorenz, pachole z Dřevohostic, též do Fulneka aby obrácen byl. Polonellus poněvadž maje dary zoumyslně propuštění žádá, žádost jeho naplněna býti má; než kommandaci k Pieriovi žádné dáváno býti nemá.

O rozpustilosti čeládek, jakou jim pomoc učiniti?

Opět za jistými příčinami pilně to uvažováno, jakby mládež v Jednotě zdržána býti mohla. Na tom zůstáno. Ačkoliv nějaké jisté cesty všelijak vyhledati se nemůže k napomození jim, poněvadž nejedny folky mají v světě, od pánů, stržků i našich posluchačů; však abychom svou povinnost konali, předně starší i služebníky Jednoty k tomu přidrželi a služby jim obecně i obzvláště činili. Generální poněkud, býti může služba k tomu:

1. Aby grunt lepší, totiž důvěrnost v Jednotě při nich vzdělán byl; aby to znali, že mimo jiné jednoty Bůh ji ráčil opatřiti znamenitými dary, a že i jiní muži osvícení to schvalují i toho dobrého způsobu, aby při nich i jich lidu byl, žádají.

2. Ukazováním jim toho, že Božským řízením to se stalo, aby oni byli v Jednotě. Jestližebý tím pohrdli a toho sobě nevážili s dobrým svědomím jinam se obrátiti nemohou, jsouce Kristovým chlebem vykrmeni.

3. Aby jim zprávcové napomahali pilným s nimi o svědomí rozmlouváním i příkladným obcováním, příčiny k učení obmejšleli, a opatrovali je i podle těla rozšafně pokrmem, nápojem, oděvem. Nemají-li peněz, to jim ukazovati, že na tom přestati sluší, což mají, majíce pokrm, oděv atd. Item aby jim knihy a spisy Jednoty byly v ruce uvozovány, a oni k čítání jich přidržáni.

4. Aby je do lepšího řádu uvozovali i do větší práce; nebo hojnost času a život zahálevý často jim k zlému slouží. Jistý pak a jednostejný pořádek v učení nemůže se jim ukázati: protože nemůže býti ve všech našich domích jistý čas k učení. Též do kolika let mělby každý v stavu svobodném zůstatí, toho vyměřiti nelze. Item aby jahnové ženatí nebyli tak snadně místy opatrováni; nebo jiní hned na též očekávají. Item sluší mládence znepokojené a zwichrované pokojiti osladčováním jim toho, čemu se oddali, že nebudou od Boha i od otců opuštěni, a zpurné i pohrůžkami Božího trestání zdržovati. Kdof budou z počtu vyvolených Božích, obliby přijmou a zase contra. Při čemž i toho dotčeno, aby tovaryšů tkadlcovských co nejméně chováno bylo v domích bratrských, poněvadž čeládky naše velmi kazí a k zlému příčiny dávají.

Stav měniti žádali:

a) Z rady tři: B. Jan Popel, Jan Albin, Jakub Alfeus. Žádali toho snažně na otcích, aby jim dovoleno bylo se oženiti.

Tu jim otcové všichni napomenutí učinili, aby se na to pilně rozmyslili, co chtějí činiti, poněvadž věk jejich jest jednoho přes padesáte let a jiní málo mladší. Protož aby sobě raději daru Božího, svobody stavu vážili, na zbory Bratří myslili, aby jich neurazili a sunou, pokudž by bylo možné, aby se spokojili i žádost na ně vložena. Oni pak nepřestavše na tom, vždy žádost svou obnovovali, aby jim místná odpověď dána byla. — I předloženo B. Jakobovi Alfeovi, že těch příčin nenalézají, pročby jemu dovolovati měli pro věk jeho již přes padesáte let; však že mu nebrání, také neradí. Nacházeli on při sobě co lepšího, že ho při tom na svobodné vůli zanechávají a osidla žádnému klásti nemíní. — B. Albinovi řečeno, poněvadž se nedávno v tom ponejprvé ohlásil, že slušně ještě má se v tom zkusiti a s sebou hojněji propracovati. Pakliby bezelstně nemohl státi, má se staršímu v tom zjeviti a rady užiti. B. Popel radu na přítomný čas přijal, a že ještě chce počkati v tom se ohlásil.

b) Kněží hospodářové: B. Jan Beránek, Abraham, Kašpar D. Strážek, Samuel Silvester, Simeon Křížek, Jiřík Kunwaldský, Pavel Abdiáš.

Křížkovi a Silvestrovi dovoleno, není-li překážky pro místo. Některé zdržovati bedlivě, když se nedávno ohlásili. B. Abdiášovi a Kunwaldskému na vrchnost odloženo, aby sobě toho tam při ní hledali, že otcové jim pro ten jejich výhost závadný jináč raditi nemohou.

c) Mladí kněží. Skrze psaní žádali tito: Jan Novoměstský, Jan Cruciger, Daniel Delfin, Pavel Kapito, M. Gelasius, M. Cyrus, Pavel Prokop, Stanislav Jaroš.

Zůstáno na tom, jakž i jiným byla ta rada dávana, aby se ještě hojněji zkušovali, aby vidíno bylo z potřeby vlastní čili jen z příkladu jiných toho žádají. A při tom jim oznámiti, že my míst a far pro ně nemáme, že se musejí živiti, a poněvadž otcové tělesní dítkám nehned dovolují, jim též aby nebylo tak kvapně dovolováno.

d) Jahnové: Mikuláš Jestřáb, Eliáš Straka, Jan Domecký, Václav Kyjovský, Tobiáš Chvátal.

Sloužiti jim ještě k pilnému daru Božího sobě vážení a při tom oznamovati, že my jich opatrovati nebudeme moci, že sami se živiti musejí. Protož jest se jim nač rozmysliti, aby potom na starší nebylo naříkání.

O tištění knih atd.

Žalmy zpěváci a náprava aby vytištěny byly, jest dovoleno. Při tom o knihy Amandovy mluveno, aby předce prodávány byly podle slušnosti, a to nejdříve.

O vydávání knih bez povolení starších.

Domlouvali se někteří z starších, že by B. Simeon bez vědomí jiných nějakou knížku měl vydati. Dal zprávu o tom, že nevydal knihy žádné, ale napsal nějaký skript a půjčil ho jednomu do Litvy, kterýž bez vůle jeho tam jej vytisknouti dal. Proti němuž zase velmi štipavé psaní učiněno a vydáno od jednoho papežence pod tytulem „Oculari“ atd.

Casus matrimonialis.

Nějaký člověk z Němec, knihař, manželku měl, kteráž se mu zpronevěřila jednou; pročež oba vypovědění jsou od rektora akademie tubinské. Ona potom v jiném městě zpronevěřivši se jemu po druhé od něho ušla a již na osmý rok s ním není. Žádá tedy on rady, může-li se s dobrým svědomím oženiti. Usouzeno, aby mu toho dopouštino nebylo, leč by prvé svědectví od akademie neb města některého i svého dobrého i jejího neřádného chování přinesl.

Adam Simonides lékař. Poněvadž pro své neřádné sjítí s ženou svou zjevně vyloučen byl, žádá již v svědomí spokojen býti. Usouzeno, aby s ním kvapeno nebylo, protože kajícího života při něm neviděti; nýbrž člověk pyšný a velmi zlých obyčejů jest, též že z strany té věci s obcí se nespokojil. Kdyby však znamení kajícího ducha ukazoval na sobě, místo v zboru někde jemu ukázáno býti má. Potom učině zjevně přede vším zbohem pokoru, ku pokoji v svědomí přijíti a k stolu Páně puštěn býti moci bude. Test pak jeho i s ženou, ačkoliv zjevně vyloučení nebyli, však předce odloženi souce pro nedobré domu svého zpravování, pokoru také před soudci, toliko někdy v den šedni vykonati mají.

Petr Pražma. Obnovil žádost svou v pokojení svědomí. Zanechán při prvním úsudku, aby ještě hojnější ovoce pokání nesl, ožralství zanechal a dobré příčiny sobě obmejšlel. Zaslíbení jemu učiniti, že péče o něj bude.

Freymark zahrady v Brodě. Radí se B. Albin, měl-li by zahradu od B. Izraele (dobré paměti) k domu bratrskému v Brodě Uherském danou, profrejmarčiti za jinou, kterouž Jan Nesejt Bratřím dáti chce. Povoleno k tomu, však na ten

způsob, nebude-li ten frejmark na škodu obdarování danému na dům, k čemuž B. soudcové a hospodářové zboru pilně přihlídnouť mají.

Lámání chleba při posluhování.

Otázka jest, přináleželi-li ku podstatě večere Páně lámání chleba všechněm při posluhování, čili jest to věc případná (adiaphoron). Odpovědíno, že lámání chleba pro dvojí příčinu při té službě se děje. Předně k vyznamenání smrti tajemství Kristovy a jeho těla od duše oddělení a tak jako zlámání; potom pro rozdělování téhož chleba posvátného všechněm užívajícím. Když se tedy hledí na ten přední cíl, přináleželi ku podstatě služby té lámání chleba, protož také i v Jednotě se to děje, že služebník chleba posvátný láme. Když se pak sám způsob rozdělování a rozdávání soudí, jest věc případná. A tak na tom nezáleží, buď že by lámán neb krájín byl v okrouhlé neb čtverhrané formě před posluhováním neb při posluhování, když jen k rozdávání způsobný jest. Protož na tom zůstáno, aby v té věci způsob v Jednotě již zvyklý bez proměňování zachován byl.

Promluveno při tom i o umývání rukou při posluhování a uznáno, že ač jest to adiaphoron: však že všetečně a lehce opouštíno býti nemá.

O věčném rození Kristovu.

Jest otázka, proč se v Kristu Pánu mluví in formâ temporis praesentis, že se rodí? Odpovědíno, že se tím mluvením takového Kristova rození věčnost pravá ukazuje, jenž jest v tom, že aniž kdy počal se roditi, aniž přestává synem věčným věčného otce býti, k čemuž připomenuto písmo z žalmu 2., „já dnes zplodil sem tebe“ atd.

Nějaká paní, vdova, majíc úmysl Bratřím v Hranicích dvůr nějaký poručiti, bojí se, žeby jí v tom přátelé překážku nějakou učinili. I podvoluje se místo toho 300 tolarů zprávcům přítomnému i budoucím dáti. Zůstáno na tom, aby ten dobrý skutek od ní přijat byl a rolí k domu tomu za to koupena byla. Nevidělo-li by se pak jí hned hotových položití, dobrou vůli na ně s jistotou učiniti může.

Nesnáž mezi p. Zlínským a Brotanem zprávcem.

Veliké a škodlivé nesrozumění mezi panem Pačlavským a Brotanem, zprávcem jeho, se stalo, tak že pán starších Dekrety Jednoty Bratrské.

psaním žádal, aby ho pryč vzali, že ho míti nechce. Stě-
žuje sobě do něho, že by sobě pána měl nevážiti, že pi-
sničku hanlivou pána dotýkající složil, a že jest více rybář
nežli kněz, a že k němu žádné důvěrnosti míti nemůže; pro-
tož aby ho Bratří odtud vzali a jiného mu dali. Přitom žádá
v své starosti a nemoci v svědomí spokojen býti, když již za
devět let služeb užívání v Jednotě dobrovolně byl zanechal.
Zůstáno na tom, aby starší kraje toho, coby nejdříve mohli,
tam se vypravili a tu vzniklou nesnáz podle možnosti spoko-
jili, a bude-li možné, aby pánu k vůli zprávcím nebylo hý-
báno, aby sobě jiní páni k zlému příkladu toho nebrali. Starší
pak v prodlenějším čase budou moci to místo jináče s vzdě-
láním opatřiti.

Opatření míst.

Do Přerova	B. Zachar. Ariston.
„ Holešova	„ Daniel Strážnický.
„ Mezříče	„ Jan Lanecius.
„ Fulneka	„ M. Mikuláš.
„ Lipníka	„ Javornický.
„ Tovačova	„ Kunwaldský.
„ Prusinovic	„ German.
„ Dunajovic	„ Jan Biskup.
„ Kobylího	„ Matěj Husák.
„ Němčí	„ Tobiáš Balšán.
„ Jaroměřic	„ Sim. Křížek.
„ Cetechovic	„ Jiřík Letovský.
„ Záhorovic	„ Jan Patroš.
„ Nivnice	„ Jakub Janášek.
„ Lidkovic	„ Jiřík Místecký.
„ Landškrouna . . .	„ Pavel Slovák.
„ Příbenic	„ Neyman.
„ Ostrorogu	„ Dřevínek.
„ Lišně, naměřen . .	„ Daniel Delfin.
„ Moravce	„ Mat. Čapek neb Tomanec.

Starších jmena. B. Simeon Turnovský. Jan Efraim. Jakub
Narcissus. Jan Němčanský. Jan Slavoň. Jan Girk. Pavel
Sperát. Krištof Muzonius. Samuel Sušický. Jan Popel.
Zachariáš Ariston. Jan Albin. Jakub Alfeus. Ondřej Ko-
línský. Daniel Strážnický. Šebastian Birraeus. Adam Felin.
B. Jakub Veliký a B. Jiřík Strejce pro nedostatek zdraví
přítomni býti nemohli, však psaním se v jednomyslnosti ohlásili.

Leta Páně 1601.

Na synodu v Boleslavě nařizeno strany neřádných kněží smilníků a cizoložníků leta 1601:

Pilně toho vyhledáváno, měli-li by kněží smilstvem neb cizoložstvem zprzněni a po svém pádu kající k ouřadu svému navracováni býti.

Nalezeno jest to, že nikoli toho činiti nesluší. Nebo

1. Podle učení apoštolského má služebník býti dobropověstný a poctivý (Skut. 6, 2; Tim. 3, 8); smilník pak a cizoložník i po svém z hříchu povstání poctivosti nemá před světem.

2. Bůh Davidovi ani po učinění pokání chrámu tělesného stavěti nedal pravě jest, že jest muž krve neb vražedník, kteréžto vraždy za jakou příčinou se dopustil není neznámé. Tedyť ovšem stavění chrámu duchovního církve svaté smilníci a cizoložníci nejsou hodni.

3. Pán Bůh zapověděl knězi, aby sobě nevěstky neb osoby neřádné nepojímal (Lev. 24, 14.), odkudž rozumí se, že když Bůh takové kněžovky trpěti nechtěl, žeť nad to kněze tím hříchem zprzněného míti nechce. A ačkoliv Bůh i takové hříšníky po pádu kající na milost přijímá a k spasení přivozuje, však rozdíl jest mezi milostí k spasení vlastního učněnou a mezi milostí v svěřeni ouřadu stálou a jako duplovanou.

4. Poněvadž takoví lidé neřádní ouřadů světských za nehodné jmíni bývají, tedy ovšem takoví lidé nejdůstojnějšího Kristova ouřadu hodni býti nemohou.

5. Takový služebník neřádný nemůže doufanlivě díla božího dělati a svobodně hříchu trestati, ani lid důvěrně takových přijímati; nýbrž skrze takové služebníky přísluhování více v porouchání dáváno nežli oslavováno bývá, a služebníci jiní i dobře zachovalí pro takové outržku mívají.

NB. Ita etiam in concilio Niceno ab aliisque patribus fuit constitutum, ut ministri ecclesiae rei criminis alienjus capitalis, licet poenitentiam agant, ad ministeria tamen ecclesiastica non adhibeantur.

Mikuláš Akoncius mládenec.

B. Bartoloměj Němčanský žádal otců za radu, měl-li by Mikuláš Akoncius, kterýž při skutku smilstva v domu a čeládce evančické zastížen, i k němu se před hodnými svědky přiznal, zase do čelednosti domů našich přijat býti?

Nalezeno, že nikoli nemá do čelednosti přijímán býti a to z příčin těchto:

1. Že služebník církve má býti poctivý a bez úhony, tento pak při takovém skutku jest postižen i sám se k němu přiznal, pro nějž nemůže býti bez úhony.

2. Že již prvé dekret a úsudek léta 1601 na Karmeli učiněn, že takoví nemají pro jisté a slušné příčiny k úřadům přicházeti.

3. Že kdyby přijat a fedrován byl, tedy B. Zachariáš Ariston, již v Pánu odpočívající, bylby potupen, kterýž i před smrtí svou za to snažně žádal, aby k ouřadům církevním nikoli promován nebyl.

4. Aby jiným mladším taková bázeň při něm vykonaná za příklad k výstraze byla představená.

Sněmy Bratři v cizině.

Leta Páně 1632 d. 1. Augusti

stalo se shledání osob některých z rady Jednoty v Lešně Polském, kdež uvažování nejpřednější bylo strany zaopatření místa předního v Jednotě po smrti milého v Kristu otce B. Jana Cyrilla, senjora českého. Kdež poněvadž za dovolení i radu J. M. pan Šlichtin, jakožto J. M. p. pána místodržící požádán byl J. M. pan Šlichtin povolil, aby se to v Lešně státi mohlo shromáždění a té věci vyřízení, a však uvažujíc nepřiležitost časů nynějších podal kondici k tomu těchto. Jedno, aby se o tom nehlásilo nic před časem; druhé, aby se to pěkně, tiše vykonalo; třetí, aby dlouho spolu zůstávání netrvalo; čtvrté, aby čas o některý den neb týden později vybrán byl, nežli k volení pána země jmenován jest. Zůstáno tedy

1. aby též shledání, požehná-li pán Bůh, bylo na příští 7. octobris;

2. aby co v nejskrovnějším počtu: jmenovitě toliko, aby zavolány byly osoby, kterýchžby (podle vzatých napřed hlasů) potřeba se ukázala;

3. aby totiž hosté rozdělení byli mezi bratrstvo domácí po jednom neb dvou, jak rozšafnost káže;

4. aby kuchyně obecní žádné vyzdvihováno nebylo; než každý tu kde se uchýlí, kusem chleba opatřen byl; na to se hospodáři jeho něčím pomoc učinila;

5. aby se všechny služby Boží publice ordinovaly za dva dni, t. v pátek (8. oktob.) po vykonání ráno synodního kázání a o něšpořích ordinování seniorů a conseniorů, a v neděli ministrů i svatě posluhování.

6. V jiných všech věcech zůstáno při radě a zdání dobrém otce milého B. Jiřika Erasta.

Pavel Paliurus, senior. Mathias Prokop. Jan Hermon. Martinus Gertichius. Johannes Comenius. Václav Lochar. Johannes Laurentius.

Leta 1632. Octob. 6.

Stalo se shromáždění B. starších z Polska a z Slezska do Lešna, kamž následujícího dne i jiní okolní ministrové svoláni jsou. A to příčinou zaopatření potřeb některých Jednoty a zřízení osob jistých k úřadu kněžskému a na conseniorství a seniorství, kdež příčinou očekávání na některé ještě z jahnu řízení seniorů nejprvé před se vzato i vykonáno. Neb hned na ráno v pátek po kázání synodním, od B. Vavřince Justina učiněném, na místě v Panu odpočívajícího B. Jana Cyrilla a před ním zesnulých českých a moravských otců podle dosažených již před tím od rozptýleného bratrstva hlasů za přední v Jednotě starší vyhlášení a od B. Jiřika Erasta ordinování B. Vavřince Justina, B. Matěj Prokop, B. Jan Komenský, B. Pavel Fabricius.

Z nichž však B. Pavel Fabricius pro nebezpečenství cest přítomen býti nemohl. Protož vyhlášen toliko, že los Boží také naň padl, potvrzení pak jeho k času budoucímu, kdykoliv by se nejdříve státi mohlo, odloženo.

Po něšporním modlení řídil na conseniorství B. Pavel Paliurus osoby tyto: Bb. Pavla Hronovského, Petra Ceffasa, Jana Sapora, Jana Štadia, Tobiáše Junia, Adama Hartmana.

Z nichž opět B. Jan Sapor a B. Jan Tobiáš z Uher pro válku na ten čas v Slezsku dostati se nemohouce, vyhlášení toliko jsou a ku potvrzení, když Bůh příležitost ukáže, zanecháni. O čemž však, aby jim a všemu v Uhřích bratrstvu jako i B. Fabriciovi do Mišně skrze listy hned znáti i dáno bylo, na tom snešení jest.

Na ráno v sobotu ordinovány sou k úřadu kněžskému od B. Jiřika Erasta osoby tyto. 1. Daniel Levinský, 2. Daniel Vetterus, 3. Pavel Kostický, 4. Jan Abdon, 5. Jan Dores, 6. Matouš Ameryk.

Kdež B. Kostický opět nejša přítomen toliko vyhlášen jest, confirmací pak od otců milých Moravských, kde a kdy se jim příhodné viděti bude, vykonána býti má.

Po nešporním modlení z jistých a hodných příčin na dobré uznání celé rady a kněžstva privatim k jahenskému úřadu od B. Pavla Paliura zřízen jest Jan Kyttelinus.

V neděli všemu českému v Lešně shromážděnému lidu slovem Božím a svátostí služby činěny, potěšení, kázání v jazyku Polském od milého B. Daniele Mikolajowského, posluhování od B. Vavřince Justina. Následujících dnů při jiných věcech pracováno, čehož přítomný nebo nastávající Jednoty způsob vyhledával a na dále od Bratří kněží k uvažování podáno bylo, jako:

O podělení se předních starších pracemi. Poněvadž p. Bůh k dílu svému v Jednotě předních, dělníku přidati ráčil, ačkoli jim k rozdělení dioecesi a dělání všeho řádem Jednoty v trvajícím ještě exilium tomto příležitosti není, aby však zatím bez jistého spořádání, kdo nač pozor míti má nebylo, zůstáno na tom:

1. Aby úřad súdství otec milý B. Jiřík Erastus na sobě zdržoval, jemuž však, poněvddž svého zdraví nestálost a v pracích umdlevání předstíral, ku pomoci v tom přidán B. Vavřinec Justin a v Čechách B. Matěj Prokop, tak aby ne o všechno všichni jeho zaměstnávali, ale týchž místosudí rad užívali, kromě kdežby oni sami v věcech větších a těžších otec milého zdání a rady potřebovali a vyhledávali, tu aby se to (jak řád a potřeba káže) dalo.

2. Písařství Jednoty svěreno B. Janovi Komenskému.

3. Strany péče o zbory a ministry na tom zůstáno, aby otcové moravští B. Jiřík Erastus a B. Vavřinec Justin o moravské sbory a ministry (buď co kde v vlasti ještě ostatků aneb o vyhnanství po Uhřích a Slezsku rozptýlených zůstává) péči měli, tak sobě to, jakžby nejlépe za dobré soudili, rozměříc. O české pak všecky na ten čas poručena starost B. Matějovi mezi tím Prokopovi až do potvrzení B. Pavla Fabricia, jehož však ku pomoci aspoň v opatrování zůstávajících v Míšni užívatí má.

4. B. Janovi Komenskému odevzdaná péče o studující mládež, a cožby k budoucímu opatření a zase vyzdvižení škol přináleželo. Při těch věcech aby na ten čas pilnou s pomocí Boží práci vedl. Toho pak na studenty pozoru a o ně péče cíl jest:

1. Aby všecku podrostající Jednoty mládež poznamenanou maje, kdy, koho, kam a jak promovovati možné, na to pozor měl a starším toho namítal.

2. Commendací kam potřeba jmenem starších dával.

3. Pozor na ně i tam zůstávající měl, a skrze listy, o čem kdy potřebí, napomenul.

4. Inšpektory mezi nimi tak v každém místě zřídil, který by sebe i jiné ku pilnosti přidržíc, co se děje a jak se pracuje a prospívá, zprávu dával.

5. Bez vůle jeho aby žádný místa neměnil a z školy, kam poslán jest, neodcházel.

6. Když koho domů zavolati čas, také to činiti a jej zavolati.

7. Nač by však kdo z nich študovati měl, o to starost býti má jiných starších, komu kdo v péči náleží. Ku pomoci té o studenty péče přidání jemu jsou B. Jan Štadius a B. Adam Hartman. Ze jména pak Adam o ty, kteříž v Turyni jsou, aneb by se ještě dostati mohli, péči věsti má.

O knihách. O těchto ze jména knihách promlouváno.

1. Řád Jednoty, do polovice již vytisknutý, aby dotlačen byl, a testimonia mužů některých vzácných latině aby přidána byla.

2. Synopsis *persequutionum ecclesiae Bohemicae* aby na žádost jiných církví, poněvadž dohotovena i bedlivě přehlídnuta jest, k tištění dána byla, a při tom místo appendixu aby připojen byl latinským také jazykem řád Jednoty podle poslední edicí pilně zpravený.

3. *Historia o původu Jednoty české* aby byla přehlídnuta, a k ní čtvrtý díl přidán o přibězích Jednoty hned od počátku až posavad. To aby ex *annalibus* vyhledáno bylo sumovně, obsírněji však než in *synopsi latina* proto, aby všichni v Jednotě zůstávající, nýbrž i jiní o Jednotě a věcech jejích místnou zprávu míti mohli. Poručena ta práce B. Janovi Komenskému a kohožbykoli sobě ku pomoci přivzítí potřeba znal.

4. *Loci communes theologici* od s. paměti B. Matouše Konečného začatí a před několika již lety B. Adamovi Hartmanovi a B. Janovi Joramovi continuovati poručení, poručení jsou z novu B. Adamovi Hartmanovi v pamět, aby vyrozuměje, jak daleko B. Joram v svém oddíle přišel, na dopravení té vzácné práce vždy předce myslil.

5. *Concordanci českých* dodělávání a k presu přiřícení svěřeno B. Janovi Štadiovi tak však, aby každý s svou literú podle jeho rady a uznání chyby napravě a *distrikty significationum* po místech vzdělaje, přepsati to na čisto povinen byl. Zemřeli-li kteří, na místa těch jiní vyhledání býti mají.

6. O vydání *Hagea ridiviva*. Poněvadž se B. kněží přimlouvají, a naděje vede, žeby bez užitku nebylo, svoleno na to, však když toho bude čas, a aby ještě dobře přehlídnut byl, aby se nic nenalézalo, než coby sloužilo k vzdělání.

7. Promlouváno i o synodních kázáních a zavřino, aby shledána byla, třeba hned od počátku Jednoty, což nejvíce

možné. Protož kdyžby se volně k knihám Jednoty mohlo, aby osoby jisté byly zvoleny, kteréžby českou i moravskou bibliotheku přehlednoue, taková kázání shromáždily; nýbrž i u kněží, kteří by jakých antiquitet shromážděných co měli, se vyptati. Na tom pak aby k začátku každého synodu zvoleni byli písaři hbití a soudní, kteřížby po kazateli pišíc potom spolu snesli, témuž kazateli ku přečtení a skorigování podali, a potom na čisto přepsaný exemplář neb dva starším odvedli.

O rozptýlené posluchače. Na tom zůstáno, aby co nejdřív možné k navštívení rozptýlených a ještě v důvěrnosti stojících posluchačů do Lužic, do Míšně i do Čech vypraveni byli z Lešna z ministrů neb iz starších někteří, jak potřeba bude. Což k vyřízení v pánu milému B. Matějovi Prokopovi poručeno.

O zpravce do Břehu. Otec milý B. Jiřík přednášel potřebu toho, aby jemu někdo dán byl do Břehu nejen ku pomoci v tom exulantů českých zboru, ale i k představení jim za zpravce na čas. Usouzen tedy k tomu B. J. Šavel Kostický, jestliže se vyrozumí, že slušné příčiny svého se na synod nedostání maje, k řádu kněžskému potvrzen býti a za řádem Božím jíti žádostiv bude.

O stěhování se do vlasti. Předkládáno bylo od některých v radě i od B. kněží, poněvadž P. Bůh k vysvobození a do vlasti se navrácení naději ukazuje, kdyby k tomu přišlo, co jest dělati, kam se obrátiti, nač zvláště chudé vdovy a sirotci se stěhovati, jak zprávu církví začínati, jak se k jiným evangelickým kněžím míti atd. A však o těch věcech plně deliberací zanecháno, až jaké Bůh čeho příčiny ukáže.

O prokázání J. Msti. p. panu vejvodovi Bielskému za ochranu v exilium vděčnosti. Za slušné uznáno, aby, kdykoli Bůh k navrácení-se do vlasti cestu otevře a bezpečnou učiní, bez prokázání a osvědčení náležité vděčnosti z Lešna stěhování nebylo, lečby některé osoby zavolány jsouce dle povinnosti a potřeby napřed musely. Ta pak vděčnost J. Msti. panu vejvodovi aby prokázána byla v tom čtverém:

1. List aby byl nejen jmenem celého Lešenského shromáždění, nýbrž celé Jednoty napsán, a v tom pilné snažné a uctivé děkování aby bylo s žádostí místo naší odměny Božího hojného požehnání a odplaty zde i věčně J. Msti. i celému J. Msti rodu.

2. Osoby dvě neb tři aby vybrány byly z politiků a ministrů, kteréž by list ten (kdežby koli JMt. na ten čas byl

k němu se dostanou) oddaly, osobně také jmenem všech valedikujíc.

3. Aby bibli česká pěkně svázaná (v nížby se napřed exilium našeho a dobrodiní nám v něm učiněného vypsání krátké s podpisem vlastní rukou všeho zde panstva a kněžstva položilo) do biblioteky J. M. na budoucí památku darována byla. Tolikéž řádu Jednoty asi dva exempláře s zakázáním se na potom JMsti., že každé české knihy, kteréž vycházejí budou, exemplář do též J. Msti. biblioteky odsílají se bude.

4. Naposledy aby také in publicis scriptis, kde toho příčiny budou, totéž dobrodiní J. M. zmínkami uctivými a vzácnými vychvalováno bylo, jako in synopsi persequutionum a v historii Jednoty, s doložením toho, jakou sme plnou svobodu pod J. M. měli v exilium svém, i P. Bohu v chrámech volně sloužiti i synody odpravovati a držeti.

Jak s padlými zacházeti při navrácení a zprávy církevní v vlasti bohda ujímání. Zhotovena o té věci předešlých již časů zpráva, i přehlednuta jest a nalezeno, že některé věci opravy, vysvětlení i doplnění potřebují. Protož aby to ještě B. starší v Lešně zůstávající i s pomocí a k soudu všeho podáním B. ministrům bedlivě přehledli a doplnili, zpravili a k rozsouzení ještě otcům moravským do Slezska poslali, kteříž budou-li viděti, že tak již zůstati může, aneb něco přiopravíc, k tištění to do Lešna poslati mají.

O upadlých v apostasi kněžích a jahních. Příčinou odpadlství Blahoslava Byšického a některých jiných mluveno, co s takovými činěno býti má; jestliže by se po odvrácení pokušení navrátiti chtěli, zvláště poněvadž on Blahoslav k odpočívajícímu v Pánu otcí B. Cyrillovi psaní z Čech učiniv za pamět na sebe žádal, a že tentýž v srdci zůstává, ačkoli zvítěziti nemohl, oznamoval. Nalezeno, že poněvadž on i prvé kněžského úřadu sobě nevšelijak vážil a zisků takových vždy pilnější býval, též že v hřích ten dobrovolně s rozmyslem proti věrným radám, výstrahám a prosbám, nýbrž proti slibu již učiněnému do vlasti se vším se vrátiv, uběhl, i jiné některé s sebou zviklal, vyloudil i ku pádu potáhl, a nad to i revokací svou proti svědomí publice v kostele Kosteleckém nad Orlicí učinil, že tedy k úřadu kněžskému, byť i způsobem jiných padlých kajících do Jednoty přijat byl, připuštěn býti nemá. Nebo

1. kněz má býti bez úhony, na něm pak několik těžkých úhon se sbíhá.

2. Tíže se každý výstupek kněžský u Boha váží a tresce než-li jiných lidí, čehož příklad, že dceru kněžskou v smil-

stvu postíženou ohněm spáliti kázal, an toho o jiných neporoučel.

3. Boží řeč je u proroka: Poněvadž ty pohrdl uměním, pohrdnu i já tebou, aby mi kněžství nekonal, Ozeáš 4. v 6.; a opět: Protože posluhovali před ukydanými bohy a byli domu israelskému příčinou pádu v nepravosti, protož přísáhl sem jim, praví panovník Hospodin, že poneseu nepravost svou, aniž přistoupí ke mně, aby úřad konali, ovšem aby přistupovati měli k kterým svatým věcem mým, neb k nejsvětějším, neb poneseu pohanění své atd. Ezechiel 44. v. 12, 13. A tentýž soud i o jiných podobných, nalezli-li by se, činěni býti má. Pakli by při kterých shledáno bylo, že ze mdloby padli a v pádu svém neleželi, ale časně povstali pokáním, opravdovost svou osvědčili, a statečným díla Božího děláním vychýlení své nahražovali by chtěli, a církev by jejich služeb potřebovala, zůstáno, aby jak pán sv. Petra po pádu s examenem tuhým přijal a ovce své jemu poručil, tak i tito s hojnějším nad jiné pokáním v počet služebníků aby přijímáni byli.

O impressi. Když p. Bůh minulých dnů B. Matouše Krokocinského impressora, z světa vzal, zvolen za impressora též impressi B. Daniel Vetterus, tak aby od té chvíle péče o ni se ujal, pod počet a rejstříky všecko uvedl, a jak při tom potřebí, tak o tento Jednoty klinot věrně se staral, což on k sobě i přijal. Zatím pak k dodělání řádu Jednoty, a bylo-li by co víc potřebí za pomocníky mu zanechání B. Krokocinského synové, jimž co by za práci jejich odtud vycházeti mělo, to se k rozeznání a mezi nimi toho sporádání B. Matějovi Prokopovi s pomocníky jeho v Lešně poroučí.

O kázeň zboru Lešenského. Žádal rady v Pánu milý B. Martin Gertichius, co by příčinou rozmahajících se hříchů některých zvláště tanců a smilstva, když vrchnost kázní politickou pomahati zanedbává a církevní kázeň mnohým zvědněla, činiti bylo. Snešení jest, aby se s vrchností, když se pan sudí domu z sněmu vrátí, jmenem celé rady o to mluvilo, povinnost její držení nad zákonem Božím stráže připomenula, k přetrhování neřádu pro ujití Božího hněvu napomenutí učinilo, za pilnější cum ministro consens a tak jedním ramenem řádu dobrého vzdělání požádáno bylo. K čemuž dva z conseniorů spolu s B. Martinem obrání býti mají. A tu napřed poděkování aby učiněno bylo za propůjčené před tím k odpravení synodu tohoto dovolení a při tom udělené rady, čemuž že P. Bůh pomahal, a naměření to k šťastnému vyřízení přišlo.

O naučení dáni soldatům jednomyslným. Rozmlouváno o některých z soldatů českých, že se v tom i jiném

excessů neslušných dopouštějí, mohlo-li by jim naučení neb instrukci jaká dána býti? Zůstáno na tom, aby o kom se co takového ví, při tom se napomenutí neopouštělo, veřejného pak psaní k času dalšímu, bude-li ho potřebí, se zanechalo.

Zavírka. V pondělí po nešporním modlení rozpuštění sou B. ministrové s napomenutím, k dobrému užití všech tu konaných služeb a posilnění se v naději mocné k Bohu, že dílo své dále povede, též k utvrzení se v důvěrnosti k Jednotě, též k obnově stálému ostříhání společné lásky, k očekávání trpělivému na Boží smilování, a za odevření dílu Božímu zase v vlasti naší brány a nás k němu navrácení modlitbám, až i k strojení a připravování se k hodnému zase díla Božího děláni skrze rozdělování v sobě darů Božích. Což od nich důvěrně přijato i zvláštní poděkování starším za péči věrnou učiněno, a povolnost ke všemu Božímu řádu slíbena.

Jmena přítomných starších: Bb. Daniel Mikolajevský, Jiřík Erastus, Pavel Paliurus, Vavřinec Justin, Matěj Prokop, Jan Komenský, Jakub Gembicius, Jan Hermon, Martin Gertichus, Jakub Memorat, Václav Lochar, Jan Lorenz, Pavel Hronovský, Petr Ceffas, Jan Stadius, Adam Hartman.

Leta 1635. Febr. 27.

Shromáždili se B. starší polští do Lešna, kdež na ráno (ve středu suchou po modlitbách) ku pracím přistoupeno. A nejprv 1. relaci učiněna od Bratří z Vlodavy vrátilých, i psaná odevzdaná zpráva pro paměť tuto položena v ta slova:

Anno 1634 den sv. Matouše (21. Sept.) dostavše se k generální convokaci do Vlodavy my z Veliké Polsky vyslaní (B. Martin Orminius, B. Jan Rybinský, B. Pavel Orlič a B. Jan Bitner; též jmenem českých zborů B. Jan Komenský, B. Adam Hartman) nalezli jsme tam již vyslané z Litvy K. Ondřeje Dobřenského, superattendentu vilenského a novogrodského, K. Mikuláše Vysockého, superattendentu podlaského. K. Baltazara Labenského, conseniora vilenského. K. Samuele Minvida, též z Malé Polsky, K. Tomáše Weñgerského, superattendentu se všechněmi pěti dioecesi jeho seniory aneb aspoň jejich conseniory i kněžimi některými; též některé z panstva k témuž jednání od synodu dožádané.

My z Veliké Polsky žádného s sebou neměvše, dodali jsme od starších listu panu Janovi Potockému, podkomoří Halíčskému, aby jmenem našich z Velké Polsky patronů tam s námi stál; což on k sobě přijal i s panem Křištofem, bratrem svým.

22. Septb. (v pátek suchý) držána před kázáním v zámku (kdež jsme v nepřítomnosti J. M. pana vejvody i hospodu i stůl měli) sessie privátní samých teologů a uvažováno, jakýmby pořádkem práce začaty a vedeny býti měly. Kdež podle dané occasi B. Jan Komenský salutací jmenem starších českých a moravských ohlásil: s oznámením (podle dané instrukcí) příčin, proč i my žádáme v té conformitátě obsažení býti i okolo toho, jestliže se jim vidí, pracovati pomahati. Načež laskavě odpovědíno něco od superattendentu malopolského, ale obšírněji od superattendentu vilenského, že o tom dobře vědí, že velkopolští Bratři s českými jedno tělo jsou, kterěz aby se trhati mělo, že oni příčiny dávati nemíní, alebrž společně v lásce bratrské se obnoviti. A když jsme podávali způsobu aby každá strana z těch tří provincií obzvláštní sedění měla, nechtě-li povoliti, než abychom pořád, jak kdo pokom stupeň povolání má, sedíce spolu pracovali a věřili, že duch svatý všechněm sebe vzývajícím přítomen bude. To však ohraženo, aby na čem by se dvě strany snesly, třetí k tomu přistoupiti povinna byla.

Na to sme do kostela šli a K. Jan Gřiborský (senior lubelský, stařec) učinil kázání na žalm 133: Aj jak jest milo atd. [a] půst vyhlásil.

Po kázání superattendent malopolský (požádav panů patronů aby zůstali, jiných pak aby ustoupili, když se kostel zavřel a rozsazení se stalo) oznámiv v příčinách přítomného z tak rozličných dalekých míst sjezdu, poděkoval pánu Bohu za šťastné nás shromáždění a připomenuv, co a pokud v Orli pracováno a co pozůstává, prosil, poněvadž on tam praesidoval, aby práce ta nyní na jiného vzložena byla. I šla vota vůkol (od starších začnouc až do kněží, a odtud na pany patrony) a zvolen jednomyslně za praesida přítomné convokací vilenský superattendent kněz Dobřanský, kterýž, ač se mdlobou zdraví vymlouval, dožádán však, že to k sobě přijal. Tolikéž za direktora politického, dle zvyku jich zvolen pan Valerian Otffinovský.

Za tím kn. Dobřanský k modlení horlivě napomenuv začal, „Svatý přijdiž duše,“ což kleče přezpívavše práce se začaly. A nejprv písaři posazeni za stůl u prostřed postavený z každé provincie jeden (z Velikopolských B. Jan Bitner, z Malopolských B. Vojtěch Veňgerský, z Litvy B. Samuel Minvid). Zatím oddávání listové praesidovi, kterěz on odvíraje písařům k čtení podával, napřed náš, po tom jiné, jako i akt orelských díl, v písních a modlitbách k nim, z čehož ze všeho propositi shromažďovány, a uvážení jich začátek se i hned stal, a pracováno až do samého večera, kdež se modlením obecním (lidu zvoněním návěští dadouc) zavřelo.

Jako i každého dne potom ráno i večer kázání držána, a to na rozdílné texty od rozdílných osob podle rozměření praesida, vždycky směřující k tomu, což k svornosti a lásce sloužilo, až i B. Komenského (uradiv se týž praeses s B. seniory a conseniory) požádali, aby před comunii sv. (bylo v neděli XVII.) kázání jazykem českým učinil, oznamující toho příčinu, že tím Jednotu českou v osobě jeho ctí, též že slušné jest, aby tu před tak vzácným shromážděním naše společná jednomyslnost byla osvědčena, aby se po zbořích malopolských a litevských rozhlásilo, že s Bratřími českými jedno jsou a býti mají. I stalo se tak jako i B. Adam Hartman také od nich kazatelnicí poctěn.

Conclusi pak též convocací tolodavské, tak jakž podle bedlivého uvažování sepsány i podpisy všech přítomných, kněží i panstva, jako i pečeti všech tří Jednot stvrzeny jsou, a to ve třech exemplářích, jeden nám, druhý do Malé Polsky a třetí do Litvy odvedeny jsou při nynějším shledání, jichž suma tuto se položí podle pořádku, kterýž nám v instrukci dán byl.

1. Pozdravení od Jednoty pilně donešeno i kněžím i starším napřed v privátní sessi, i všechněm opět v publické sessi v kostele.

2. Kdež nám dovoleno jednati a zavíratí všecko, však tak, aby oblíbení toho i poopravení (byloli-by v čem) třeba synodům zanecháno bylo. Tu Bratří malopolští na odpor se postavili, zvláště panstvo bránice novým odkladům, než aby se všecko již zavíralo a knihy k společnému užívání, jak tu usouzeno bude, tak se hned k druhu podaly. Na čemž naposledy zavříno, proto aby z dalších takových pracných sjezdů sjítí se mohlo. Poněvadž hlavní věc tak jednosvorně všickni synodové oblíbili, partikulární pak ty pozůstávající některé věci bedlivě uváženy a skončovány budou.

3. Protestací v upřímnosti naší stala se dle slušnosti.

4. Řád náš abychom publice byli měli comendovati a čtení jeho samého napřed žádati, k tomu nepřišlo; protože když jsme napřed soukromně s superattendentem litevským a malopolským (celé je nakloněné k sobě a Jednotě poznavše), jakby co publice předkládáno býti mělo, uvažovali, nezdálo se k vzdělání býti, abychom sebe tak publice za obzvláštní a ještě oddělenou Jednotu pokládali; než podle consensu jdouce, za sjednocené se již měli, a toliko o srovnání toho, co ještě pozůstává, mluvili. Doložil K. Dobřanský: Já řádu vašeho ne zle povědom jsem, a vinšoval bych, aby ve všech církvích ostríhán byl; ale aby týž řád, tak jakž jest, od nás cele přijat a do všech zborů našich uveden byl, to možné není pro mnohé věci, které z rozdílnosti míst a času s sebou nese. A byt i bylo možné na

větším díle to přijít, nemusí však to tím titulem jít, že nový řád přijímáme (poněvadž by to bez zdráždění hlav urputných, jakéž mezi sebou máme, a bez urážky mdlých, a tak bez roztržek a větší snad zkáže než vzdělání býti nemohlo). Protož publice toho nemluvte, aby řád váš přijat byl; než aby z obojího udělán byl jeden. A tu cokoli nad nás lepšího máte, to mezi nás uvedete; však nehoršte se, budu-li já někdy na odpor státi, a zastávejte svého předce; nebo to proto učiním, aby se zřetelněji všechněm přítomným ukázalo, že měnime-li co, pro přičiny hodné měníme, a ti aby to též jiným ukazovati mohli. I bylo tak a ukázal effect, že ta rada dobrá byla. Nebo jsme řádu našeho exemplář mezi přední rozdali, aby, když se čtlo a uvažovalo sami hleděti a souditi mohli, a nebyl čten ani náš řád ani jejich agendy o své samo, nýbrž spolu o každé propositci, nejprv jejich, potom naše. I přišlo na větším díle, že naše oblíbeno a psáti poručeno. A když do něčeho někteří nechtěli sami, jejich druzi je doháněli, až i k tomu přišlo, že pan Glinský (vyslaný z Krakovského distriktu) rozhorliv se v jeden čas protestoval, nechtě-li jiní, že oni s svými zbory k řádu zborů Velikopolských přistoupí atd.

5. a 6. A tak co v artikuli pátém a šestém instrukcí naší stojí (o excipování a limitování), toho potřebí nebylo, když se tak pořád šlo a s pomocí Boží při každé věci srovnání se našlo.

7. Na to aby od ničeho pouštino nebylo snadně, leč kdeby se něco vzdělavatedlnějšího ukázalo, byl pozor opravdový. Protož jsme některých věcí obdržeti nemohouce, aby našim způsobem ostříhány byly, a oni nám, aby jejich způsob právě zřetelně lepší byl, ukázati nemohli, to aspoň obdrželi, že na svobodě zanechány jsou.

Jako ceremonie naše při ordinování kněží zvyklá, že dva conseniorové vystoupie svědectví candidatům dávají a za ně se k ordinatoru přimlouvají, zdá se jim dětinská, přijít ji nijakž nechtěli, nám však chtěli-li bychom jí předce užívati, dopustili. Conseniorové a seniorové aby skrze tajné hlasy (t. cedulky) obírání byli také toho přijít nechtěli, ukazující, že sv. Matěje skrze losy volení za příklad sem taženo býti nemůž, poněvadž to bylo obírání k apoštolství, kterýž úrad nebyl od lidí ani skrze lidi svěřován, ale od samého Pána. Jiné osoby k ouřadům jiným že bývaly od apoštolů skrze brání zjevných svědectví voleny, a že lépe tak, když prvě než se osoba volí a ordinuje ode všech se odevřeně pro et contra vyhledává. My však když jsme od svého způsobu pustiti moci neměli, oni, že sobě svého a nám našeho zanechávají, ohlásili se, a v agendě se nic nespécifikovalo jak se volení

díti má. Jejich způsob oznámili nám že takový jest. Když potřebují seniora neb conseniora (nebo každý senior toliko jednoho conseniora má), tedy praví každý při synodu zdání své, koho k této práci způsobného býti soudí. A na koho hlasové padají, toho hned aby to k sobě přijal požádají, a když přijme v shromáždění potom jej ordinují. Pakliby na dva neb na tři hlasové padali, tu dadouc kompetentům vystoupení, teprva, co kdo za rationes má, proč by tomu raději než onomu svěřen býti měl ten ouřad, pilně uvažují, a kdo více hlasů předece má, tomu jej svěřují. Toho však v agendě položeno není proto, aby se kteréhokoliv způsobu užívati mohlo bez zrušení jednomyslnosti. Třetí věc, kterouž na nás míti chtěli, a kteréž sme nesvolili, byla akolutům a jahnům aby nebyla kazatelnice pouština, ale aby kázání svá konali jakožto učedníci ještě při pulpitu, a kazatedlnice zůstávala kněžím, jakožto pro rozdíl povolání, tak i pro uctivost k slovu Božímu, když se plnou mocí jako z místa Božího mluví. Toho sme k uvážení starších Jednoty (poručeno nic o tom neměvše) zanechali.

8. Artikul osmý naší instrukci k tomu směřoval, aby politický regiment k zprávě církevní misijn nebyl, to jest aby při synodních jednáních politici nebývali, ale to v moci starších zůstávalo. Ale tu na odpor nám tuze vstoupili všickni panstvo i kněží. Předně tím, že Aron a Mojžiš spolu dělati mají a že nikdež příkladu (ani v starém ani v novém zákoně) nemáme, aby kněží sami bez rady a pomoci předních v lidu (buď že vrchnost byla, neb zvolení starší zboru) jaké zprávy se ujímali. Apoštolové v Jeruzalemě že žádného nedrželi sněmu, aby nezavolali buď celého zboru, neb aspoň starších k radě a pomoci (Skut. 1, 15 a 6, 2 a 15, 6). Potom když Pán Bůh církvi vrchnosti věřící dal, že císařové a králové s pomoci biskupů sněmy drživali, nýbrž papež ačkoli sobě téměř všecku moc osobil, však vždy ne bez přítomnosti vrchností světských aneb vyslaných jejich concilia svá držívá. Pročbychom tedy my vrchnostem to, co jim Bůh dal, pěstounství církve z rukou bráti měli? Řečeno, že ne pěstounství ale dotýkání se zprávy církevní. Odpovědina, že oni se nedotýkají žádné církevní práce, než toliko, jak se koná, k tomu přihlížají podle poručení a vyměření Božího, nepřekážejíce tím služebníkům Božím ale pomahajíce, aby se i bezpečně na synody shromáždovati, i tam zůstávati a pracovati, i potom to, co se kdy usoudí, k skutku vésti mohli. Bývá-li kdy zpráva jaká samých kněží se dotýkající, do těch že oni nenahlídají, ale starším a kněžím samým k zpravování toho nechávají. A tu nás onino kněží prositi začali, abychom jim přímluvami svými patrona nekazili, a z toho na synodích bývání a díla Božího

dělati pomáhání neosvobozovali, až i to kněz Dobřenský řekl. Bratří milí! Jednota vaše v Čechách začala se pod velikými pokušeními bez pomoci vrchností, jichž neměli. Protož dělati musili jak mohli. Ale ta forma jiným časům a místům se netrefí. My zde mezi nepřáteli jsme, a mezi posluchači svými divné hlavy máme. Protož bez patronů ani se shromáždovati ani kázně a řádu držeti nemůžeme, a J. Msti, když se v tom k ochraně a pomoci nám poručují, svou povinnost, k níž od Boha povolání jsou, konají. Protož my raději Vám Bratří milí radíme, aby ste při synodech svých patrony své mívati nepohrdali, kteříž i poraditi platně mohou i k skutku vésti toho, co se kdy usoudí; nemůžete-li mnohých mívati, aspoň některé přední za seniores saeculares je zřídíte, aby Vám k radě a pomoci byli. I zůstaveno jest věci té k rozvázení na synodě našem, jakby se nám při té věci napotom chovati vidělo. Sic canon convokací Vlodavské jest položen a zapsán, aby v každém distriktu obrání byli seniores equestris ordinis, kteříby při synodech bývali k radě a pomoci starším a kněžím.

9. Devátý artikul instrukcí naší proti nim nečelel, když se podle vysvětlení osmého artikule rozumí.

10. Co se tkne rozdělení ministrů na stupně, stalo se, že všech pět stupňů Jednoty přijato jest, i agenda k zřízení jich pěkně zpravena. V Litvě posavad žádných stupňů neměli kromě kněžství, seniory ač měli, však bez ordinování, Malopolští pak (nepochybně při prvních oněch s předky našimi traktatích to vzavše) měli, však akoluty, lectores a jahny catechistes nazývali, kteráž obě jmena v agendách k našim připojena jsou. Že pak ti Malopolané z pěti seniorů svých jednoho za superintendenta jako nad biskupy arcibiskupa netoliko nazývali, ale i slavněji než seniora ordinovali, složeno to, tak aby nebylo než pět stupňů, přední však mezi seniory aby jeden byl v každé provincii, za potřebné uznáno pro řád, však bez takového ordinování, tak jak v Jednotě sudí neb praeses.

11. Co se šaffování týmiž alumny a ministry dotýče, opatřená ta věc tak, aby každá dioecesis svými vládla, to jest senior též dioecesi.

12. Pakli by se v jedné dioecesi nedostatek nalézal, kterýžby z druhé doplněn býti mohl, bude v každé provincii senior přední, skrze něhož se to u jiných objednati může. Nebo i to jest objednáno (ač těžce, bránili se Malopolští dlouho), aby seniorové a conseniorové obírání byli netoliko z ministrů té dioecesi (která seniorem neb conseniorem opatření potřebuje, jako se tak u nich posavad dalo) ale ze všeho kněžstva celé provincie na synodě provincialním, tak

aby osoba hodná z jiné třeba dioecesi zvolena a zordinována býti mohla.

13. Strany půjčování ministrů z jedné provincie do druhé, neb z jedné dioecesi do druhé, tak jest to opatřeno, že se ostrokeho našeho synodu třináctému kanonu dosti stane.

14. Aby agendy nebyly vůbec na světlo dávány, těžce sme to obdrželi, hájili se tím, že se není zač stydět ani před nepřátely (jejichž takové knihy také v rukou máme); posluchačům pak našim že potřebné i povinné věděti všecko, jakým se co řádem děje. A poněvadž prvnější Malopolských agendy vůbec na světle jsou, že by absurdum bylo s novými se krýti. I usouzeno zůstati na prostředku: tak aby exemplářové vytištění všichni od starších vzati byli (do Veliké Polsky sto, do Malé dvě stě, do Litvy tři sta); patronům však a předním některým posluchačům, aby se jich také dopřáti neodpíralo.

15. Examen zprávce před posluchači a posluchačů před zprávcem při visitacích změnčn bude. Ačkoli se jim zdálo, že takový v řeči examen a s takovými skrze jméno Boží osvědčováním ostřejší jest, a více solí k zachování kázně a bázně s sebou nese, však po mnohém toho na obě straně vyhledávání nalezeno, aby osvědčování taková ostrá, mocná, k bázni sloužící publice na kázáních se dála, vyzvídání však samo privatim. Což vše v agendě navštěvování zborů plně vypsáno.

16. Ohlášení strany některých menších věcí neb ceremonií přijato tak, že netoliko nám Čechům a Moravanům (jimž se na budoucí způsob vlasti ohlédati bude) ale i sami sobě svobody zanechati a ji canonem stvrditi, aby v zevnitřních věcech zvláště při službě večerí Páně, toho a tak ostříháno bylo, jakž se kde a kdy, že k vzdělání slouží, uznati může.

Mimo to pak, což nám v instrukci dáno bylo, uvažovány a postaveny jsou některé jiné k jednomyslnosti patřící věci, jako o přihotovení k druku biblí in folio s annotacemi, kteráž práce mezi provincie rozdělená, tak že se Bratřím Litvanům dostal první a druhý díl, B. Velkopolanům žalmy a proroci, B. Malopolanům nový zákon a apocryfa; však aby jedni druhým na přehlednutí práce posílali.

Též aby v kancionalu přidány byly k písním modlitby (k adventvím jedna, o narození jedna, a tak pod každý titul jedna) k užívání jich při službách sv., kteréž modlitby tu hned na convokaci pěkně zpraveny jsou.

Seniores aby indifferenter slouli seniores, inspectores, superattendentes, antistites, episcopi; však v každé provincii jeden aby nad jinými stráž držel a sloul primarius senior atd., poněvadž jinak nemožné řádu zachovati, než že se vždy na jednom všecko zavíratí a otvíratí musí. Ti pak tři přední su-

perattendenti mají se pro zachování svaté jednomyslnosti vždycky ve třech letech jednou osobně shledati a o potřebu sboru sv. a díla Páně promlouvati, jednou totiž v Veliké Polště, zejména v Toryni (kdež se začátek státi má leta 1637), po druhé v Litvě v Orli, po třetí v Malé Polště ve Vlodavě, po každé na den sv. Lukáše, jakož o našem tam a jiných některých partikulárních věcech v zápisu conclusí též convokaci vlodavské položeno.

Po dokonání všech těch věcí a uvedení jich ve tři exempláře a stvrzení podpisy všech přítomných a pečetmi vši troji Jednoty praeses convokací K. Dobřanský učinil na ta slova (2 Jan 6, 8) „Hleďtež sobě abychom toho neztratili, o čem sme pracovali,“ pobožné a horlivé kázání, k stálosti v lásce a jednomyslnosti bratrské živě a vrouceně napomínaje, a modlitbami za hojné Boží požehnání (aby je Bůh na nás i potomky vylil) závírku čině. Tím convokací zavřína a na ráno (4 Octobris) každý svou cestou se ubíral ve jmenu Božím. Cemuž všemu Bůh požehnati rač pro slávu svou.

II. Za tím přečteno, co v Toruni B. starší z Vlodavy se vracující uvažovali, a všecko approbováno.

III. Považováno, potřeba-li jakého synodu ten rok? I poněvadž pro vojáky po Veliké Polště rozložené cesty nevěseli jak bezpečné jsou a potřeb nějakých se neznamena, a poněvadž negotium conformitatis B. ministrové prvé starším v moc dali, a ono k cíli (za pomoci Boží) přivedeno a podle conclusí convokací vlodavské k tomu přijítí má, aby když se písně a agendy vytisknou, na veřejném synodě u nás (jako i v Malé Polště a v Litvě téhož času) užívání jich i vyhlášeno i začato bylo; usouzeno tedy, aby se až k tomu tam času, kdykoliv přijde synodu odložilo.

IV. Nalézá se, že proti canonu X. synodu 1634 někteří z ministrů předce činí. Má týž canon při budoucím bohda synodu přečtením a tuhým osvědčováním obnoven býti.

V. O exulantích. Znamenajíce B. Čechové, že se exilium prodlužovati a exulantů z Mišně a Slezska do Polska přibývati chce, jako i z Uher proscribeí se obávají, na nouzi všickni již čím dále tím větší přicházejíce, požádali od B. Poláků rady, co činiti? Napřed k soudu podavše rady té, kterouž Bratřím do Uher dali o obrácení se do Polsky na Podhoří zvláště do distriktu ruského. B. Poláci schválivše to strany uherských Bratří podání, nám jiným jinou ukázali cestu, kteráž jest oblíbená a za od Boha poskytnutou přijatá jmenovitě, poněvadž za Ostorogem při Wartě panství nějaké (Obřísko) na prodaj jest, kdežby se velmi příhodně město založiti a snadně (pro hojnost lesu a úrodnost země, a plavnost

řeky) vzdělati mohlo, toliko že by patrona podstatného, kterýžby to dědičně koupil a exulanty pod své patrimonium vzal, potřebí bylo. I zůstáno jednomyslně na tom, aby na J. Msti. kníže Radivila žádost vzložena byla o koupení té majetnosti a přijetí nás tam pod ochranu. Jakož hned z convocací této (poněvadž do Varšavy, kdež stavové, na sněmě shromáždění jsou, příležitost byla) k J. Msti psáno od nás Čechů obzvlášt, od B. Poláků též obzvláště, jakž přípisové listů ukazují, čemuž Bůh požehnati rač podle milosrdenství svého. Též promluveno, žeby se ještě vyslati mohlo do Anglie a Frankreichu od těch tam církví pomoci požádati, jak teď čas další ukáže.

VI. O B. Matěje Prokopa. Žádal tatík ten rady strany bytu a nuzného svého vyživování. Kdež ačkoli B. Jan Rybinský jemu u sebe v Ostrorogu bytu i chleba svého do smrti s sebou k užívání laskavě poskytoval; Bratří však Čechové (za tu ochotnou lásku B. Rybinskému poděkovavše) B. Matěje, aby při zdejším lidu dále ještě zůstával, žádali, pomůcku nějakou větší obmysliti připovídajíc, jako i bytu B. Poláci v stavení tom školním, v němž jest, dále přátli slibili.

VII. O mládež. 1. Přednešeny opět stížnosti na mládež, zvláště v Toruni zůstávající. Usouzeno: poněvadž se vidí, že tam disciplína na prosto oslábla, skrze což hrubé porušení při mladých se vidí, aby všickni odtud vzati a tovaryšstvo to roztrháno bylo: Jan Chodníček a Jiřík Erastus do Lešna, Chrisostom do Woli, Jan Chodovecký do Žichtína, Ondřej Paškovský do Litvy etc. Kterí napotom tam dávaní budou, aby podle canonu šestého lonského synodu předně pod disciplínu byli oddáváni netoliko B. conseniorům ale i praeceptorům, a žádnému se ani od jedné lekcí, disputací a jiných exercicií školních ovšem od modlení a kázání temere absentovati nedopouštělo. Též aby žádnému peněz do rukou nebylo dávano, ale Bratří conseniores, co potřebí jim jednali. A nechtěl-liby kdo tak v řádu státi, aby přeč vzat byl.

2. Pro mládež drobnou českou, sem tam rozptýlenou, má se vytiskoutti vestibulum a janua linguarum latino bohemice, aby vždy obmeškání nebyli.

3. Pro dospělejší že příčiny obmejšli hojnější, zprávu dal B. Jan Komenský, jmenovitě pansophiam christianam, v níž sám pracuje, a viridiarum latinae linguae, v níž p. David Wechner. Schváleno to, i aby šťastně pracovali povinušováno.

4. A poněvadž některé v akademiích máme, které opatrovati těžko a přihlídati k nim daleko, mají aneb domů zavolání a tu cvičení, aneb mohou-li kteří tam jakých beneficií užiti, professorům k inspekci Jednoty jmenem pilně commen-

dirování býti. Rozumělo-li se pak, že kdo příčin tam nevšeli-jak užívá, má zavolán býti.

5. Cvičení v písmích svatých i z paměti se učení žalmům a epistolám kratším má připomenuto býti zprávcům, kteříkoli mládež Jednoty při sobě mají.

6. Co se tkne dorostlých mládenců neb i kněží českých, kteříž se do Polčizny vpraviti chuf mají, mají B. Polákům (neb i do Malé Polsky a Litvy) pouštíni býti v naději, odde-vřel-li by Pán Bůh v Čechách dílu svému dveře, žeby se na-vrátiti a vlasti své sloužití mohli, jako ze jmena hned Daniel Kopecký Episcopus ect.

VIII. Pohoršliví Benjamin Ursin, Matěj Apollo, Ondřej Fabricius. Benjamin Ursin přišed v Toruni k na-rčení na poctivosti své, vyznal se pokorně v tom, čím a jak vinen byl, milosti a prominutí hříchu svého žádaje. I ačko-liv osoba zmařená, kteráž nejprv na něj pravila, potom jej očistila a jiného ukázala, a on se ne k jinému zná, než že od ní lákán a sveden byv k skutku zlému přivolil, však hned v tom bázní Boží proboden a k jakémusi zděšení přiveden byv, utekl: za kterouž příčinou otcové prohledajíc k pěkným Božím dárkům v něm a nadějíce se opravdového napotom po-kání, jako i pro potěšení otce jeho, rádi by to svinuli: však poněvadž scandalum notorium est, a canon apoštolský i usou-zení otců v cestě stojí, též mládeže nynější rozpustilost k bá-zni nás vede, že kdyby měli excessové takoví promíjní býti, než podle apoštolského usouzení aby hřešící trestáni byli přede všemi, aby jiní bázeň měli (1. Tym. 5. 20); protož jest před B. kněžimi a jahny i mládenci odjetím požívání dobrého svě-domí do času trestán. Dána však otci jeho milému B. Davi-dovi rada, aby ho k studiím předce přidržel, a oni také mo-hou-li co k jeho promoci napomoci, zamluvili se, poněvadž může požeňnati jemu Pán Bůh, aby učeným mužem byl, cvi-čením mládeže Jednotě platně sloužití aneb i služebníkem církve snad předce, vynahrdil-liby pád svůj opravdovými ctno-stmi, býti.

Matěj Apollo také že freji a zábyvkami podezřelými i nočním s děvkami posedáváním pohoršení nemalé při dvoře p. sudiho učinil. Aby to výstraže jiným bylo, jest před kněžmi a jahny výstupek jeho ohlášen, i kázeň na něj zastavením mu do času svědomí dobrého požívání vložena; sám pak obrácen býti má na delší prubu poslušenství a pobožnosti do Parčie k B. Ambroziovi.

Ondřej Fabricius často již o pokoutní popíjení a jiné ne-příklady káraný, nedávno dovršil, že do Lešna odpuštěn jsa a ve vsi papežské nocleh maje, pro muziku sobě poslal a

tance provodil. Též zpátkem se vracuje v Gradisku dlouho na noc s pijány v karty hral, až při tom vyzrazen, od chasy kněžské dopadnut a k velikému nebezpečnosti života zbitím a zraněním sebe, nás pak ku posměchu přivedl. Má od B. Jana Rybinského před celým domem vyloučen a zatím do Lešna k další pokání prubě poslán býti.

IX. O neosvícených posluchačích. Vnesl B. Martin Gertichius, kterak mezi posluchači svými nachází lidi dorostlé i staré, velmi v Božích věcech hloupé, a některé ani víry a příkázání Božích neumějící, a že, ač s nimi o to při zprávě svědomí práci vede, však platnosti málo znamená, žádal tedy na to rady. Po bedlivém toho uvážení našla se toho příčina od dávných již let stále v zboru lešenském cvičení katechitského opuštění. Protož aby reasumováno bylo a mimo to k napravení předešlé hlouposti aby se i jiných prostředků užívati začalo.

Nařízeno jmencvitě: 1. aby se každé neděle, od neděle provodní začínouc až do sv. Michala, před velikým kázáním 5 capita catechetica říkala a tak vždycky celému lidu to v uších obnovovalo.

2. Aby v tentýž čas každé neděle poobědňi shromáždění katechismové držáno bylo pro kratičké otázek a odpovědí katechismových povysvětlení, a za tím examen celé mládeže o též věci, o níž mluveno, kolikrát-li se koli za rok katechism objíti mohl.

3. To pak vysvětlování otázky, aby konal zpravce sám *quam brevissime et popularissime*, examen pak pomocník jeho (buď žeby kněz byl nebo diakon) s připojenými osobami, na to z obce vybranými z obojího pohlaví asi po šesti aneb jak potřebí.

4. A poněvadž na convokaci vlodavské nařízeno, aby diakon rejstřík všech dítek celého zboru, kteříkoli v péči pastýřskou zpravci oddáni nejsou, měl, aby je obzvláště za své stádečko maje, v počátcích náboženství a pobožnosti cvičil, má ta věc také tuto začata býti, u diakon k takové povinnosti své přidržán, jakožto kterýž od též povinnosti své catechistou slove a slouti má.

5. Aby hned při této convokaci jako visitaci zboru lešenského učiníc celému shromáždění, že úmysl s dítkami jejich cvičení v katechismě začíti, ohlášeno a horlivé napomenutí ku poslušenství v tom i v jiném zpravce svého zvláště v této tak pilné věci učiněno bylo. Což se i stalo v středu post *remiscere* v plném shromáždění.

6. Do vsí pak má pomocník choditi o poledni v středu do Grunova, v pátek do Strízvic, a to zimního času od Mar-

tina až do velikonoc, a tam s pomocí obraných také tam pomocníků dítky shromáždžujíc katechismu je učiti, a domu se vrátíc pastoru o všem zprávu dáti.

7. Má s vrchností promluveno býti, aby někteří z měšťanů vážní muži zavedeni byli za scholarchy, a dáno jim bylo právo dohlídati k rodičům dítky majícím, aby je do školy obracetí nezameškali pod trestáním, jakž by nařízeno bylo. Též v Grunově a Střizvicích.

8. Strany pak dorostlých má užito býti prostředku toho, aby žádnému oddavky a svatostmi křtem a večerí Páně, kdožby při nejmenším modlitby Páně, víry a přikázání neuměl, anebo naučiti se nepřipověděl, slouženo nebylo. A to aby nařízeno bylo i v druhém lutrianském kostele, vrchností požádati.

Toto vše má i jiným zprávcům oznámeno a ve všech zbořích, kde mládež jest, ostříháno býti. Že pak o katechismu zmínka byla, že pro malé dítky malopolský a litevský kratší a snadnější jest a bez toho se v některých našich zbořích již užívá, i měl-li by všude přijat býti? (zvláště poněvadž s naším se srovnává a z něho vzatý se býti vidí, toliko že k snadnějšímu mladým pochopení poproměněn jest). O tom deliberačí k synodu dá Pán Bůh zanecháno.

X. O konsistoři Lešenské. Poněvadž od Wittemberské akademie odpověď panu vejvodovi přišla, povolující, aby Lešenští luteráni od některých svých punktů upustíc, předeepsanému od JMsti řádu se accomodovali, a mezi tím posavad to k cíli nejde; psáno JMti z convocací této, aby místodržícímu svému exequuci učiniti poručil, tak aby konsistoř vyzdvižena a řád začat byl.

XI. O proventa zboru polského lešenského. Dům pro zprávece polského na gruntě školském sumptem JM. pana vejvody před čtyřmi lety vystaven jest, ale odkud by opravován býti měl, otázka byla. I oznámeno, že sami posluchači to soudí. Protož se ohlašují někteří pomoc učiniti, jmenovitě p. Vojtěch a p. Adam Košmiderové bratří každý po 15ti ovcech, aby buď od zprávece chovány aneb někam k chování dány byly, a důchod z nich (za vlnu, mléko, jehňata) na to aby obrácen byl. Má to přijato býti s poděkováním, a obrátiti ty ovce k chování, kde B. Jakub rozumí.

XII. O vražedníka rozhríšení. Nalezl se jeden z posluchačů našich, kterýž po druhé již vraždy se dopustil. Za první učinil pokání v zboru a rozhríšen byl. Po některém letě, maje rozepři s druhým o náboženství a rozlobiv se, zabil ho, a z toho místa na jiné utekl. Prošlo okolo tří let a žádné politické právo naň nesahá: on pak hlásá se ku pokání a žádá v svědomí potěšen býti. Úznáno předně, aby

jemu ještě slouženo bylo k opravdovému poznání hřícha předložením jemu světlým, že on podle Božských i lidských práv hrdlo ztratil a živ býti nemá: protož chtěla-li by ho Boží spravedlnost stíhati, aby se Bohu poddal a hotov byl, krev krví zaplatiti a zákonu Božímu dosti učiniti.

2. Má před shromážděním ohlášen býti hřích jeho i pokání, a že žádá církve, aby se za něj Pánu Bohu modlily, aby ho Bůh pro jeho hřích nezatracoval.

3. Uložiti mu jisté pokání až do statečného zkušení, jako, aby do zboru chodil a tu na jistém místě přes celé kázání stával, do domů šenkovních nikam nechodil, neopijel se atd. A když by tak dostatečně zkušěn byl, má rozhrášen býti i k svátosti (ohlásíc to zase před zbořem a Pánu Bohu, že jemu dar pokání dal, poděkujíc) připuštěn.

XIII. Akolutové mají-li na katedru pouštíni býti? Při jednání conformitaty chtěli B. litevští a malopolští, aby podle zvyku jejich kazatedlnice kněžím samým zůstávala, diakonové aby od pulpitu toliko k lidu promlouvali. Zůstáno, aby u nás akolutové aspoň své místo znáti učení byli a na kazatedlnici nebyli pouštíni.

XIV. O kněžské ženění a mládeže od zprávců odívání. Připomínáno, kterak někteří z ministrů bez vědomí a bez rady starších se ženice řád Jednoty ruší a nezpůsobným ženěním pohoršení působí. Má ta věc při synodu obnovením starých úsudků ostře zapovědina býti, pod skutečnou kázní.

Těž se nachází, že někteří pacholátko neb mládenečka Jednoty chovajíc, ačkoli ho k svým posluhám potřebně užívají, však mimo stravu nic na něj vážití nechťí, opatrování jich šatkami od starších vyhledávajíc, majíc sic jinak odkud naložiti. Zůstáno, aby při synodu také bohda k lepšímu mládeže opatrování a tím starších neobtěžování napomenutí se stalo.

XV. O pohřbích arianských. Limitací canonu davního, stalá na synodu minulém v constituci XV., nelíbí se některým z patronů (zvláště v zboru parčickém), za nebezpečné soudícím to přítomnosti naší a ceremoniemi při pohřbích arianských pozvolení, abychom se papežencům zase v podezření colluzí s nimi nedali. Má tedy ta constituci při synodu příštím znovu uvážena býti.

XVI. Ženichové. B. Daniel Kopecký žádal za dovození proměnění stav svůj, a za přímluvu k milému B. Orminovi, aby ho za syna přijal a dcerku svou jemu dal. Stalo se, obdržel oboje. P. Bůh jemu požehnati rač. Podobně i Jakobovi Hartmanovi na jeho žádost povolení se stalo, aby s radou obzvláště B. svého B. Adama příležitost sobě ohledna

(poněvadž ho starší na ten čas místem opatřiti nemohou) v bázni Boží předsevzetí své k cíli vedl. A pakli ještě odložiti chce, místo jemu u pana Sadovského ukázali.

XVII. O modlitbách před kázáním. Poněvadž v církvích německých i jiných rozdílných jednot i naši v Polště zvyk jest, že na kterém kázání se dvojího modlení užívá, první modlení jest toliko za nastrojení ducha svatého; potřeby pak církevní a bližních některých jmenování nechává se k modlení druhému, mělo-li by i v českém shromáždění toho býti ostříháno? Má o tom napsáno býti Bratřím do Uher, aby v tom jednomyslnost byla.

XVIII. O moru. Velký neřád zbihající se v Polště v čas Boží rány morové přičinu dal mluvit o tom, mohl-li by jaký způsob nalezen býti, aby posluchači naši z pověrného neb neosvíceného o té metle Boží smýšlení a k postupování sobě při tom křesťanstějšímu přivedeni byli. Ale pro krátkost času nemohlo dostatečně o tom promluveno býti; odloženo to synodu, a mezi tím vyhledáno býti má, co o tom před tím již od otců usouzeno.

XIX. O škole. Přihlednuto také ke škole, a poněvadž B. Jana Laubmanna z toho prachu školního již aspoň jednou uvolniti čas se zdál, propuštěn jest a B. Martinovi Gertichiovi za pomocníka v prácech církevních přidán. Na jeho tedy místo do třetí klassy obrán jest Martin Crusius, jemuž i kantorství v škole i v kostele svěřeno, jako i aby discipulum primae et secundae classis cvičením jich v řečtině byl povinen. Napomenutí při tom všechněm ze spolka praeceptorům stalo se k pilnějšímu nad předešlé časy pracování, a obzvláště nařizeno:

1. aby školu na čtyry classes rozdělil a v každém auditorium dvě classes postavil, každý při své classi celý den pracoval všech 5 hodin pilně a snažně, tak aby mimo to žádných privatních hodin potřebí nebylo, opatřiti toliko, aby discipulové doma co dělati měli a nezaháleli.

2. Mají se podle psaných prvé a podaných leges zachovati, a nechtělo-li by co in praxi tak jíti, scholarchům oznámiti, a nejinak než společným snešením cokoli měniti.

3. A že téměř nic reale před tím tractováno nebylo než toliko organicae artes, má přivzata býti do první classi ethica Sculteti a za tím něco víc, jak se ukáže.

4. Method na januam linguarum pilně uvážený předepsán jest, od něhož by nebylo odstupováno, t. j. aby desetkrát za rok ta knížka přeběhnuta a tím dokonale učedníkům v mysl uvedena a k užitku obrácena byla. Nejprvé samým čtením pořád koncem ven pro samo hbité čtení a dobré pronunciování; druhé s výkladem německým, českým, polským, z knih

ještě; třetí pro vykládání z latiny bez knih již; čtvrté pro obnovení a utvrzení všech conjugací a deklinací; páté pro ukázaní originací všech slov; šesté pro z paměti již po kusích říkání a syntaxin examinování; po sedmé pro vyzrozumívání plnější věcem samým, skrze připojení historiček všelijakých o každé věci a přípovědek od té věci vzatých; po osmé dictovati a exercitovati se mají synonymia, paraphrases, epitheta et antitheta; po deváté pustiti o to disputaci, aby kdo chce z nižších, koho chce z vyšších, vyběhl, a o základ prvního místa z januae s ním zápasil, buď z textu neb deklinací a conjugací neb syntaxi, neb origynací, neb z historií a adagií atd.; po desáté k užítku teprva plnému toho všeho obrácením skrze vydávání všelijakých těch materií, exercicií, orací atd.

5. Napodobný pořádek ukázán (kromě 5., 7. a 8. punktu) k předkládání vestibulum linguae latinae v třetí classi.

6. Cvičení v mluvení latinském v škole i krom školy má býti pilněji nežli posavad, aby na prsto všickni toliko latině mluvíti zvykali.

7. Žalmů zpívání a biblí sv. čtení má býti každodenní před školou při modlitbách.

8. Na kázeň školní má býti pozor lepší než posavad.

9. Exercitia styli mají býti každodenní (kdež Němci p. rektorovi, Poláci p. conrectorovi, Čechové Hruziovi poručeni); exertitia oratoria a poetica každé dvě neděle polecnus (?) pak oratorii vel practici actus čtyrykrát do roka, při trojích výročních svátcích a při sv. Michalu.

10. Ferias tak často dávatí nemají, nýbrž kromě středního a sobotního půldne a jarmarku nikdy.

11. Na pohřby partikulární nemají všickni z jednoho auditorium bráni býti, než polovice jedna jednou, po druhé druhá, a aby to pohoršením nebylo, oznámíti se má v shromáždění, že se to pro dobré dítek jejich děje, aby tím méně meškání byli.

12. A poněvadž starším Jednoty B. polským nejvyšší inspekci té školy náleží, oni přítomni býti nemohouce, Bratří v Lešně zůstávajících dožádali se, a zvláště pak immediata quotidiana inspekci svěřená B. Jakubovi Memoratovi, což on k sobě přijal, i preceptoři jej za svého inšpektora. V čem by pak on s nimi rady potřeboval, o to teprva k starším utéci se mají.

13. Z solarium školního má se dostávatí rektorovi 300 zl., conrectorovi 200 zl., kantorovi 150 zl., collegovi jeho 150 zl., inšpectorovi 50 zl., na opravy školy 50 zl. Vyzdvihovati pak od vrchnosti peníze má inšpector a rozdělovati praeceptorům atd.

XX. O místa. Panu Šenaichovi za kantora a písaře Václav Carpentin.

P. Sudovskému za kazatele a u mladého Budovce praeceptora Jakub Hartman.

P. Martinovi Reyovi za praeceptora Václav Cyrus.

P. Balům za preceptora Joh. Episcopus.

Do Debnice: Daniel Kopecký, Tomáš Petrozelin.

„ Ostroroga: Jan Musonius, David Zugehör.

„ Lešna: B. Laub; za pomocníka B. Mart. Gertichius a Ondřej Fabricius.

Do Karmína: Šimon Chodníček.

„ Kvilce: Sam. Kešmar (?), do Parčic Matěj Apollo.

„ Zichlína: Jan Chodovecký, do Voli Samuel Chrysostom.

„ Litvy k Dobranskému: Ondřej Paškovský.

Čemuž všemu Pán Bůh požehnati račiž.

Anno 1635. Aug. 28.

Dostal se do Lešna B. Jan Rybinský a B. Adam Hartman z Toruně; a to nejpředněji příčinou prošlé vokací [téhož B. Adama Hartmana do Litvy, a však i jiné věci tu uvažovány. A nejprvé (po přectení rejstříku officiorum)

1. o B. Adama Hartmana.

Přečtení jsou napřed k starším českým a velikopolským listové, od knížete Radiwila a synodu vilenského učinění, a za Bratra Adama Hartmana žádající [aby on] k službě církve Keydánské a inspekci školy *) . . . místě puštěn byl. Po náležitém té věci uvážení zavříno, aby žádosti té nebylo odpiráno, a to proto, že povolání toho B. Adama řádné jest, a jako z Božího poskytnutí jdoucí, a jakž se rozumí pro cíl dobrý, aby tedy za Boží povolání přijato bylo. Též že, jakož odepřítí tak pobožné žádosti toho pobožného pána neslušné by bylo, tak slušné užití jí za occasi k osvědčení vděčnosti a milosti k dobrodinci tomu vzáctnému. A i to, že věc tato k stvrzení začaté mezi zbory našimi a litevskými lásky a svornosti slouží. A poněvadž může i odtud, kdyby se Bohu libilo, do vlasti nám odevřítí cestu, navrátiti se, a mezi tím tam platně církvi Boží a svým způsobem také nám exulantům, bylo-li by toho třeba, posloužiti: aby tédy ve jmenu Bo-

*) Zamazáno a nečitelné.

žím to ujal, razeno je mu; jakby pak o dostání se tam se panem Kochlowským srozumění vzíti měl, na vůli jemu zůstaveno. Odpověď také dána listovní J. M. knížeti a panu Kochlovskému, až i synodu vilenskému. Přijal to vše Bratr Adam žádaje při tom, aby z paměti vypuštěn nebyl, jako i manželka i dítky jeho, zvláště jest-ližebý Pán Bůh tam z světa jeho povolal. Slíbeno to a požeňnání Božího ke všemu požádáno.

2. O náměstku B. Adamovi Hartmanovi v oeconomicii torynské.

Rozmlouváno i o tom, mohl-liby na místo B. Adamovo v Toruni našich někdo nejvíc příčinou mládeže Jednoty promovován býti, a poněvadž se z B. Hartmanovy zprávy srozumělo, že může, a on tomu poněkud již ustlal, šli všechněch v radě hlasové na Václava Lochara, kterýž také slyše rationes přijíti toho k sobě neodpíral. I poručeno B. Hartmanovi se p. rektorem a provizory o to promluvit, a bude-li vůle jejich, sem se znáti dáti, aby se B. Lochar, když čas bude, tam dostal.

3. O harmonii evangelistů svatých.

Připomenuta žádost některých pobožných v rozptýlení postavených strany vydání v českém jazyku harmonie evangelistů svatých. V čemž, poněvadž se již pracuje, má myšleno býti na to, aby táž kniha po svém zhotovení a bedlivém přehlednutí k imprimování podána byla.

4. O pana sudiho vschovského.

Připomínány nejedny querelae pro nedostatky škodné, zbihající se při škole, církvi i obce lešenské, příčinou zlé zprávy nedohlídání k řádu a přehlídání neřádu pana místodržícího, kterýž poněvadž doma nebyl, učiněno jemu od B. Jana Rybinského psaní s žádostí, aby domu se dostana, před starší tu v Lešně se postavil, a stížnostem některým vyrozuměl, a tu aby jemu k napravení škodlivých těch excessů jmenem Božím slouženo bylo, zvláště:

1. Nevedení k cíli nařízené od J. M. pan vejvody concordiae mezi církvi naší a augšpurské confessi v Lešně, z čehož mnoho roztržek a jiného zlého pochází.

2. Přehlídání hříchů a nešlechtností, opilství, tanců, nečistost i vražd bez trestání.

3. Brání některým jejich věci bezprávně, jako gruntů k stavění, kteří sami na svém stavěti chtějí, jako i farních rolí ujetí, a to bez opovědi.

4. Činění i mluvení věci na zlehčení řádu Jednoty se vztahujících, anby jeho milovník a obhájce býti měl jakožto vrchnost pobožná a zřízený zboru lešenského soudce, a ovšem kterýž se k tomu, že obzvláštním jeho milovníkem jest, zná a honosí.

5. Křtiny arianské.

Když jsme tu pospolu byli, přišel B. Janovi Rybinskému list od šlechtice polského, žádajícího, aby se k němu dostal a křest vykonal dítěte jeho, sám jsa arianem a matka papeženkou. Uvažováno co činiti, zvláště poněvadž se rozumí, že otec o křtu dítěte nic nesměšleje, toliko toho proto žádá, aby matce k vůli nebyl a papežskému kněži křtiti nedopustil. Usouzeno, aby toho nebylo činěno, poněvadž Kristus před svině perel metati nedá, tuto pak rodičové, ani s námi ani s sebou v smyslu se srovnávající, o svátostech našich nic nesměšlejí. A snad by k tomu přišlo, žeby je z novu křtiti dali, buď matka svým kněžím aneb otec někdy potom po zrostu dítěte svým. Proč tedy v posměch a pohrdání dávati přísluhování Kristovo? Odepsáno tedy, že to býti nemůže, leč po synodě, podle snešení, kteréžby se o takovém casu ode všeho bratrstva společně stalo. Chce-li počkati, dobré, pakli jinde pokřtiti dáti, také.

6. O exulanty.

Poněvadž kníže Radivil J. M. na žádost předešlou naši skutečnou odpověď učinil, panství Obřízské koupil, tam město zakládá, a volnost k usazování se exulantům dává, má našim, kteří-by místa neměli, razeno tam býti, aby se nezdálo, že jsme z žertu toliko pod J. M. ochranu se podávali: ačkoliv sic nebezpečenství to, kteréhož jsme se tehdáž nejvíc báli (vyhnání našich z Uher) Pán Bůh odvrátil. Schvaloval při té příležitosti B. Adam Hartman některá v Prusích místa (zvláště Kvizín a jiné pod kurfištem Brandeburským) žeby se živností znamenitých (utvrdí-li Bůh pokoj) dostávati mohlo snadně, městských i sedlských netoliko za peníze skrovné, ale i darmo do času; protože země znamenitá a však na lid velmi přetřibena jest. Má i to býti v paměti, byla-liby toho potřeba.

7. O študenty.

Jan Prokop a Jan Cyrus, potřebující větších k študování svému příčin, oddáni jsou a v péči poručeni B. Adamovi Hart-

manovi, aby je s sebou do Toruně vzal do comunitety uvedl, a panu rektorovi v disciplinu comendoval: vše na výminky v posledním synodu a convocací položené. A že Václav Cyrus, opověda se toliko senioru svému B. Orminiovi jako i skrze list švagru svému B. Pavlovi Fabriciovi, sám se na studium do cizích škol odpustil, a již se do Niederlandu ubírá, otázka byla, co s ním činiti? On příčinu klade, že poněvadž starší na dlouhé jeho prosby a očekávání k nějaké condici mu do pomoci zanedbali (ačkoli nenedbali, ale nemohli žádnému jeho obrudovati, když se svými nezpůsoby sám všudy hyzdil) na svůj náklad rok neb dvě letě poštudovati chce, připovídaje však Jednotě poslušnosti zachovati a navrátiti se, a žádaje za paměť zvláště nedostalo-liby se mu sumptu. I ačkoli sic mládenec ten, jakož prvé nejedněch exorbitancí se dopouštěl, také i tu svémyslnost pronesl; zavřino však, aby se connivenci užilo, a jeho tam v školách cizích se chování pilný pozor byl, a podle toho jak uhledá, aby se na potom s ním postupovalo.

Potvrzeno také toho, co se dnů minulých stalo, že B. Martin Fabricius panu Fridr. z Kounic do Moravy puštěn k praeceptorství na čtyry leta; Jan Musonius odpuštěn s panem Zavodským mladým do Nyderlandu na půldruhého léta, a Jan Falinus Rylským mladým tu v Lešně za inšpektora do času, však tak, aby naši českou sobě svěřenou mládež předce také pilně cvičil. Jakub Hartman mezi tím obrácen do Ostorog, aby při milém B. Rybinském v umění kazatelském i jiné potřebné zprávě a prozřetelnosti cvičen byl, a sám také mládeže cvičením pilně sloužil, dokud pán Bůh jiných příčin neukáže. Na žádost pak jeho strany proměnění stavu, že paměť bude, zaslíbení jemu učiněno.

8. B. Jan Komenský.

Vznesl žádost na starší, aby mu dovoleno bylo z Lešna se podstěhovati na místo jiné (buď do Skoku neb do Ostoroga) příčinou vyživení snadnějšího a lepší ku pracím zvolnosti. Dovoleno toho a ku pracím Božího požehnání požádáno; však aby ku pracím obecným také podle potřeby a možnosti uprazdňovati se povinen byl.

Jména starších: Jiřík Erastus, Matěj Prokop, Jan Komenský, Pavel Fabricius, Jan Rybinský. — Martin Gertichius, Jakub Memorat, Václav Lochar, Jan Lorenz, Petr Cefas, Adam Hartman.

Leta 1636. 15. Januarii.

Sjeli se do Lešna B. starší polští, a tu uvažovány následující věci:

O zbor ostrorogský.

Žádal rady B. Jan Rybinský, jest-li předce k tomu přijde, aby podle tribunalského dekrétu panství ostrogské panu Neyovi, aneb aspoň kostel (čehož strach že neujdeme) odjat byl, co by jemu činiti bylo, kam se přenést, poněvadž stolice seniorská, byť pak jiný zbor a dům pan patron vystavěl, tam býti nemůže pro přítomnost probošta. Po uvažování všech cirkumstancí, dovoleno jemu chrániti se do Obřízka ku panu Senaichovi, však tak aby zbor ostrogský, jak nejlépe možné bude, předce opatrován byl. Zatím ohledati se má, zda by v Toruni sídlo seniorské býti mohlo, učiněním o to důvěrného psaní B. Cymrmanovi, aby se panem otcem svým neb i jinými radními pány promluvě vyrozuměl. Ostatek poručeno Bohu a času.

O concordii lešenskou.

Dobře ustanovené před třemi lety od J. M. pana vejvody věci strany svornosti a řádu mezi církví naší a novolešenskou posavad k efektu nešly, když netoliko do konsistoře společné vjiti, ale ani ceremonii, kteréž jim opustiti wittemberská akademie dovolila (exorcismu a komže), opustiti nechtěli, nýbrž sobě od akademie k vrchnosti přímluvu novou vypraktikujice, téměř již co chtěli obrželi; odkudž jim hrdosti patrně přibývá, nesvorností a roztržek, pohoršení a své vůle začátek se dělá a skrze to zmenšení církve naší strany kázně a řádu nastává. Přijeli tedy Bratři starší polští, o tu věc s panem místodržícím ještě serio mluvíti chtějí, jako i o to, že zahradu a roli farní všecky pobrati a na to místo jakýsi roční od vrchnosti plat naříditi chce. On pak ačkoli o příjezdu jejich věděl, nýbrž sám ten den (15. jan.) jim jmenoval; však hned ráno ve středu ujel, slíbiv se ten den zase domu vrátiti. Mezi tím pak nevrátil se, ani ve čtvrtek ani v pátek, až v noci teprv, jakž i před tím po dvakráte již učinil. Starší tedy vidouc, že to zúmyslně dělá, usoudili a zavřeli víceji o věc tu nemluvíti, ale k samému panu vejvodovi se utéci a ochrany žádati, jmenovitě skrze vyslání osoby jedné z rady a druhé ze zboru lešenského. Mezi tím však, nejprvé aby k J. Msti listem appellovali, panu sudimu se též listem opovědouc a za odložení exsequií v jakýchkoli těch věcech žádajíc.

O zahradu a roli farní.

Žádost býti má na J. M. pana vejvodu vzložená, aby ráčil při starém opatření správce lešenského zůstaviti bez odjímání jemu roli a k tomu sloužiti těmito příčinami:

1. Že Bohu posvěcené věci bráti se zase nemají podle práv Božích i církevních, jakž připomíná Lepperus in *Politia ecclesiastica* lib. 1. cap. 21. et Hadrianus saravia de *diversis Evang. gr. c. 2.*

2. Že v consensu polském synodu petrkovského canon 9. totiž zakazuje těmi slovy: *Decimas ceteraque bona templis dicata domini patroni debent deo, ministris et usibus ecclesiae fideliter reddere.*

3. Že se i na vrchnost a potomky její bez potřeby platem takovým každoročním obtížnost a důchodů panských ujma uvodí, když z týchž důchodů panských se bráti mají.

4. Zkušením známé jest, když se v takových věcech k vrchnosti patřiti má, snadně se steskne a za leda příčinou zadržuje se, aneb sic occasi bývá z služebníkův Božích služebníky a many sobě činiti, a od nich, aby čí chleb jedí, toho píseň zpívali, vyhledávati. Odkudž při choulostivých pochází v povinnosti nesmělost, oblevování a někdy i pochlebování, při jiných opět netrpělivost a jiné zlé. Protož lépe, aby služebník, opatřeničko své jisté maje, povinnost svou bez roztržité mysli konal.

5. Kdyby lešenský správce roli neměl, nemohl by ani koní chovati, a vedle toho ani na synody a visitaci (an tu vždycky senior neb consenior bývá) jezdívati, o přivázení sobě dřev a jiných domácích potřeb mlčíc, jako i chování krav a setí vaření pro pomoc convocacím a synodům, když tu bývají, napotom (ztratí-li se Ostrorog) tím častěji bývati musejí.

O synod.

Uvažováno, měl-li by letos svolán býti synod. Potřeba se zdá; protože kancionaly a agendy nové již se dotiskují, jichž vyhlášení má se státi ve všech těch provinciích spolu v jeden čas na synodích. Má o to s superintendentem malopolským strany času vzato býti srozumění. A poněvadž zbor ostrorogský a lešenský v takových terminích jsou, že snad nevyhnutelně panů patronů společně rady potřebí bude, mají na synod býti požádáni, a tam také s nimi něco jistého zavříno, měli-li by napotom vždycky synodům přítomni bývati, pro jednomyslnost s Malopolskými a Litevskými a mocnější řádu církevního zdržování.

O školu polskou v Lešně.

Vnesli soudcové zboru lešenského stížnost, že dítek svých pro jazyk polský nemají kam dávat, leč na místa papežská, žádajíc na to rady, uýbrž sami podávajíc té cesty, aby nashvální polský praeceptor v Lešně chován byl, kterýž by v tom jazyku a při tom v písařství a počtech mládež cvičil. Ale ta věc pro vrchnosti nepřítomnost a podešlé to při věcech přednějších nedorozumění k jinému času odložena býti musela.

Ondřej Fabricius.

Tento jahen, B. Martina Gertichia pomocník, žádal býti na studia ještě odpuštěn anebo jinak nějak opatřen, aby mimo stravy na šaty peníz míti mohl. Napomenutí jemu učiněno, aby zanechaje takového se vytrhování (jednak z Jednoty, condici sobě sám hledaje — což po smrti otce svého činiti začal od jiných jsa váben — jednak opět ven do akademie) hleděl povolání svého, a maje času dosti, doma študoval, na kázání pilněji se strojil, v řádu stál atd. Slíbil poslouchati, a poněvadž mu od zboru lešenského 60 zl. na rok nařízeno, za péči otcům poděkoval.

Jan Episcopus

byl zavolan z Nydrlandu úmyslem tím, aby panům Bálům za praeceptora půjčen byl. O čemž věda kněz Milius připomíná, žádá, jeho tam do Malé Polsky volá. On pak po svém navrácení do Ostroroga byv obrácen s pochvalou v evangelium pracovati začíná, a B. Jan Rybinský soudí, že by mu raději ministerium dáti bylo, k čemuž jsme se všickni klonili. Ale že pak sám on také ještě ven chuf má a za to snažně prosí, má jemu předložena býti společná rada a k oblíbení jí slouženo. Pak-li vždy prositi bude, má žádosti své užiti.

B. Matouš Amerik.

Právě pod čas convocací přišel z Malé Polsky posel s listy od p. Jana Potockého, podkomoří haličského, a paní matere jeho, meziříčské kastellánky, žádající za kněze a zprávce do zboru jablonského na Podolí, pro něhož že poslati chtějí, kdyžby věděli na jisto, že žádosti své užívou a kam proň poslati mají. Usouzeno, neodpirati žádosti těch pobožných a k Jednotě důvěrných lidí (zvláště když i povolení synoda

ruského na to odeslali), a jmenován Bratr Matouš Amerik, kterýž to také k sobě přijal.

Pan sudí vschovský.

Nežli se rozjeli B. polští v sobotu ráno postavil se pan sudí, kdež omluviv se, proč jemu bezelstně časněji se vrátiti možné nebylo, strany všech věcí, na které byla stížnost, takovou informací učinil, že se vidělo na tom přestati a toho za J. M. panem vejvodou posílání zanechati. Nebo

1. strany Jurských, že nemíní J. M. p. vývoda nic mimo prvé povolené věci povolovati, tím aby jisti byli; nýbrž znovu zase do akademie witemberské i jiných, bude-li třeba, sám psáti a naprosto toho, aby od své zarputilosti pustiti musili, dověsti. A vyrozumí-li, že kněz neustupností příčinou jest, jiného dosaditi. Jen že se pro jisté příčiny connivenci užívá, nad tím abychom se nezastavovali, že prosí, poněvadž to i nám k dobrému bude, to že uhlédáme. Consistoř pak společnou pro zdržení mezi obojím shromážděním svornosti a řádu soudíme-li za dobré, že hned, z sněmíka se vrátě (na nějž již vyjíždí) vyzdvihne. Začež když žádáno, prosil aby formu toho a artikule sepsali a jemu podali, aby on to jako sám vedl a jmenem J. M. pana vejvody nařizoval pro neuvození na vás invidiae. Na čemž přestáno a ti artikulové zhotoveni býti mají, aby co nejvíc podle řádu Jednoty bylo.

2. Strany rolí farních oznámil, co míní J. M. pan vývoda, a co tím obmyslí jmenovitě přípojic farní roli k panským (poněvadž vedle sebe leží) naříditi, co každoročně z týchž panských rolí napřed sobě zprávce bráti a do stodoly své svážití má, jistý počet kop pšenice, žita, ječmene, ova atd., tak aby předce koně i krávy chovati sobě mohl pro potřebu domácích. To pak že proto myslí J. M., aby důchodové kostelní nebyli tak zřetelní pro papežence, kteříž se na odjímání kostelů (kde jen důchodu co cítí) na prosto vydali: též žeby zprávce bez tak velikého lopotování totéž opatření své, nýbrž lepší míti a tím volněji prací církevních hleděti mohl. Neb že nežádá ujíti, ale přivětšiti raději, tak jak sami starší znají. Tolikéž za farní zahrady díl, kterýžby k stavení domů (do vyplnění nového rynku) vyměřen byl, že louku dá, kteráž několiknásobně více trávy dávatí bude. Pakli aby z týchž domů plat vycházel zprávcí, to pak vše, jest-liže se starším vidí, poněvadž přes vůli jejich měniti nic nežádá [učini]. A když o tom mluveno, žeby na té farní zahradě cizí lidi za sousedy míti nevšelijak se treffovalo, dovolil, aby třeba samí Bratří čeští, kteří chtějí, sobě tu stavěli. A tak ty věci (strany zahrady a rolí farních) na deliberaci starších zůstaveny.

3. Požádáno též rady ode pána strany přenešení seniora z Ostrorogu. Odpověděl, že netřeba. Nebo panství že zůstane panu Rejovi jistotně, byt i kostel ztracen byl. Zbor tedy že se vystavěti může a dům, a způsobiti zase důchod pro vychování seniora s čeládkou; a k tomu že se vedle pana Reja všickni patronové přičiní a nápomoci chtějí. Poděkováno za tu povolnost, a poručena věc ta Bohu a dalším přičinám.

Leta 1636 ke dni 16. Julii.

Shledání stalo se B. starších polských a českých v Toruni za příčinou pohřbu J. M. královny švédské Anny a JM. pana Fabiana Cemy, starosty šumského, z nichž onen vykonán v středu, tento ve čtvrtek u přítomnosti jiného také nemálo kněžstva augšpurské confessí, a při tom zpravovány některé věci ku potřebě Jednoty přináležející. Jmenovitě:

1. O B. Adama Hartmana.

Vrátil se málo před tím B. Adam Hartman z Litvy, oznámil jak tam přijat byl a jemu místo v kejdánském zboru vykázáno, však tak, že předešlý minister stavec zůstávati má do smrti a on toliko za pomocníka jemu býti. I zůstáno, poněvadž v Toruni do oekonomie jiného z našich vpraviti nelze, a tak bychom skrze propuštění do Litvy B. Adama více ztratili nežli získali, a potřebnější on tu v Toruni nám pro mládež naši i pro lid český jest, nežli na ten čas jim tam; aby tedy na jeho milost knížecí (tu v Toruni na ten čas přítomnou) žádost vznešena byla o propuštění jeho z té přípovědi a stěhování se do Litvy aspoň ten rok, další věci Bohu a času poroučejíc. I stalo se a obdržáno to, ač ne bez odporu a práce.

2. Odpověď na psaní pana Duraea.

Při shromáždění tomto dodáno jest od kněze Jana Duraea englického theologa z Amstrdámu psaní k starším a patronům velikopolským, a druhé ze jmena k starším českým v Lešně zůstávajícím, jakož podobně malopolským a litevským, že od něho již došlo, srozuměli jsme. V těch listech on, pokudž až posavad práce jeho v jednání pokoje mezi církvemi evangelickými v říši přišly, oznamuje a sumovní vejpis těch věcí posílaje, připojil žádost trojí:

1. Aby v zbořích polských nařízeny byly modlitby za požehnání předsevzetí toho.

2. Aby vydána byla jmenem církvi polských exhortatio fraterna ad omnes Europae ecclesias, reges, principes a t. d. s přidáním nových k svornosti sloužících příčin, jichž nynější časové poskytují.

3. Aby JMsti. páni patronové naši v Polště listy svými k některým knížatům a stavům říše přimluvami se přičinili, aby na opravdovost při této věci myšleno bylo.

První žádost schválena, aby při visitacích nařizeny byly modlitby za pokoj církve a že požehnání Boží těm, kteří při tom úsilně a věrně s vynaložením duší svých pro slávu Boží pracují, usouzeno; však částečně a zejména nedokládají, jakž formule k tomu připravena a ministrům vydána býti má.

Exhortatio fraterna atd. má k přehlídnutí, skorygování, doplnění poručena býti B. Janovi Bytnerovi, jakožto otcovské pracovitosti a horlivosti dědici. Však mohl-li by z nás kdo co připomoci, učiniti to má (zejména B. J. Komenský) a to co nejdřív zhotovic, pod censuru starším dáti a potom do Malé Polsky a Litvy ku přehlednutí odeslati, aby, bude li míti vyjítí, společným jmenem vyšla.

Třetí punkt vzali sobě páni patronové na deliberaci při sněmovním bohda shromáždění, zvláště ukázaly-li by se toho plnější příčiny, nežli se ještě v těch říšských roztržitostech viděti může.

Panu Duraeovi mezi tím napsáno; úmysl jeho schválen, co tu zavříno oznámno, a modlitby za požehnání Božího svatému předsevzetí jeho slíbeny.

3. O české posluchače v Toruni.

Rozmlouvání o roztržitosti, kterou exulanté naši čeští v Toruni mezi sebou začali, někteří v kostele publice k stolu Páně přistupující, jiní privatim k lámání chleba, někteří nechtí než B. Adama Hartmana privatně způsobem v vlastní obvyklým užívati. Poručeno Bratřím conseniorům, mysliti na způsob vyzvžení té nejednomyslnosti; zvláště pak oblíben ten prostředek, přibude-li ještě co Čechů, aby se té příležitosti užilo, a na pana praesidenta a pány žádost vložila, aby jistým časem (čtyřikrát v rok) posluhování Čechům jazykem českým konati v kostele sv. Jiří povoleno bylo knězi Adamovi Hartmanovi atd. Ostatek poručeno prozřetelnosti jejich s napomenutím a žádostí, aby k svornosti a jednomyslnosti směřující roztržkám a pohoršením pilně zabíhali.

4. O zbor ostrorogský.

Naděje slabá o zachování ostrorogského zboru, byt i panství zachováno bylo, příčinu dala na byt seniorský pomýšleti,

kterémuž poněvadž J. M. knížecí v Obřisku místo vykazovati ráčí, dovoleno B. Rybinskému u vrchnosti toho místa dále již o založení zboru toho mysliti a naměřovati, a mezi tím Ostrorog také v péči své míti, čeled tam chovati i dojížděti k službám svatým, dokudž by jiný zbor od vrchnosti nové vystaven a ministrem vlastním opatřen nebyl.

5. Odpověď synodu belžického.

Že sobě distrikt lubelský za notariusu obrali B. Ondřeje Wengerského a za povolení k tomu žádali, jako i sám B. Ondřej. Odepsáno, že se při tom na ten čas té věci zanechává s osvědčením, kdyby ho napotom Jednota pilněji potřebovala, že sobě práva svého zanechává.

6. O ministry do distriktu lubelského.

A poněvadž se návštějí činí, mohli-li by do téhož distriktu dva neb tři ministrové býti zapůjčeni, má tam též vyrozuměno býti od těch, kteří od 1. Septemb. na pohřeb pana vývody do Vlodavy pojedou (B. Jan Rybinský a B. Martin Gertichius), jaká toho potřeba, zvláště z strany zboru suligovského a brzustovského, v Zapetrkovi ležícího, kdež patron od nás pro ně ministra žádá.

7. Kn. Severin mnich.

Před čas konvokací tu přišel mnich pater Severinus atd. kterýž opustiv klášter (kdež knězem a praedikátorem a zpovědňníkem byl) žádá býti přijat a místem, kdežby se v známosti pravdy Boží pilněji cvičiti mohl, opatřen. Po zexaminování jeho zdálo se pro bezpečnost jeho života comendovati ho do Litvy, kamž jemu listové dáni a poslán jest.

8. Místa.

Do Štumu za kazatele paní Guldensternové B. Daniel Kopecký; do Lichtenfeldu (na též grunty blíž Elbinku) Jakub Hartman; ku panu Denhofovi, starostovi koštěřinskému, za kazatele dvorského Jan Episcopus, jemuž za tou příčinou nejprv s. ministerium dáno býti má.

9. Študenti a praeceptoři.

Vrátili z akademií študenti obráčení jsou: Jan Chudovecký do Ostroroga, Jan Arnoldus do Lešna, a místo propu-

štěného k praccceptorství Jana Skrbenského dítek Apolla de Parcic k škole Jan Orlič.

Do školy jablonovské (za pomocníka B. Amerikovi) Jan Svatoš má zavolán býti z Anglie, o čemž mu hned psáno. Martin Plortka panu Ondřejovi Rajovi, Jan Laetus z Franckereichu zavolán k synům pana Morštejnovým.

Jmena starších tehdaž přítomných: Jiřík Erastus, Pavel Fabricius, Jan Rybínský, Jan Comenius, Martin Orminius. — Martin Gertichius, Pavel Orlič, Adam Hartman, Matouš Chodavecký, Jakub Memorat, Václav Lochar, Jan Hyperyk, David Ursinus.

Anno 1636

dostali se ke dni 25. Novembru do Lešna přední starší polští, kdež konány dnů následujících tyto věci.

1. Přijímání nového patrona v Lešně.

Vjížděje 26. nov. k ujímání otcovského dědictví nový pán města a církve patron J. M. pan Bohuslav hrabě z Lešna, vývodě belský, jakož od města a školy, tak i od Bratří starších na místo církve pobožnými vinši přivítán. Na ráno ve čtvrtek modlitbami svatými na zámku, v pátek pak v kostele držanými začátek panování svého Pánu Bohu posvětil, k tomu věrným ochrancem a dobrodincem Jednoty býti, a nad řády dobrými i porovnáním v Lešně mezi církví naší a augšpurské confessi od pana otce svého (slavné paměti) vyzdvíženým ruku držeti a všelijak o pomnožení cti a slávy Boží se starati připověděl, i nadání na zbor lešenský a lasotický a školu lešenskou Jednotě potvrdil.

2. Relací o torunském superattendentů conventu.

Co na generálním superattendentů z obojí Polsky a Litvy onehda convocací řízeno, činili zprávu, kteří tam posláni byli, B. M. Orminius a B. J. Com[enius], jmenovitě že praefaci na kancional přidány modlitby církevní a agendy ještě znovu všechny přehlédnuty a k tiskání dány, a tak práce conformitatis rituum šťastně dokonána, a na tom zavřino, aby jak nejdřív exemplářové rozesláni budou, užívání týchž kancionalů a agend i hned ve jměnu Páně začalo. — Též že spořádáno a v kanyony uvedeno, čehoby napotom při takových generálních convocacích superattendentů ostříháno býti mělo, aby to bez platného církvim zemí těchto užitku nebývalo, tak jakž to vše

v spis uvedeno a do tří k tomu založených knih vepsáno s podpisy všech tří superintendentů ve všech těch exemplářích. Ten original má v Velké Polště za předním starším zůstávati, přípis pak jeho za druhým starším; proto aby oba věděli co nařízeno jest a napotom bude, a před ztrátou aby se to snáze opatrovalo.

3. Pacifikací Duraeova.

Že Johannes Duraeus, theolog Anglus, celých již osm let o vyzdvižení mezi luterany a reformaty stálé roztržky a uvedení všech evangelických církví v jednotu, věrnou práci veda i krále i knížata a stavy politické, i akademie a theology některé z obojí strany v rozdílných zemích k tomu získal, tak že se naděje ku porovnání a sjednocení, jakéž nikdy ještě nebylo, dává; vidí se naprosto povinné, býti nápomoci tomu sv. předsevzetí způsobem tím, kteréhož sám on podáváje, žádá.

Předně modlitbami, kteréž se po zbořích konati mají, ministrům o tom informaci dada každý senior v své dioecesi. Nad to každého pátku tytéž modlitby s postem aby srdcem nábožným konány byly, k tomu se napomenutí státi má.

Druhé knížka k svornosti všech napominající od dobré paměti kněze Bartoloměje Bitnera sepsaná a jmenem zborů polských před 18 lety vydaná, aby obnovena, rozšířena a zase na světlo dána byla, žádal týž Duraeus. Na onehdejším pak posledním v Toruni conventu rozmlouváno, aby té knížky v jejím esse nechajíc, jiné nové krátké a jádrné napomenutí připojeno bylo. K čemuž aby se v každé provincii vybraly osoby hodné a sepsaly co nejlépe umějí a mohou, a potom teprv z těch trojích conceptů jádro vyberouc, aby se učinilo jedno scriptum. Že pak od nás prvé již v Torunské předešlé convokaci poručeno bylo B. Janovi Bitnerovi otcovskou práci přehlédnouti a k nynější nové potřebě pozpravit: On dostav se nyní mezi nás, začátek práce své ukázal, jmenovitě že tutouž knížku v zřetelnější pořádek uvésti, nemálo zkrátiti a všecko na nynější potřebu patrněji obrátiti chce. I oblíbeno jest to a něco víc při tom ukázáno, aby ve jmenu Božím pracoval, a co nejrychleji dohotovč, do Lešna odeslal, kdež se znovu přehlídne, zkoryguje a na exempláře dva neb tři přepíše do Malé Polsky a Litvy pošle. Buď že zajisté budou chtít na tom přestati a něco tu přidati aneb sami lepšího něco udělají, vždy věc půjde k cíli. Že pak týž B. Bitner, aby pilněji práce té hledati mohl, za mládence do školy své žádal, obrácen jest k němu na čas Augustinus Claudianus.

Třetí věc, za níž Duracus žádal, jest, aby pani patronové polští, když bude čas, k knížatům a stavům říše učinili společně psaní, k skutečnému již přičinění ruky napomínající. O čež poněvadž k týmž panům patronům v Toruni zhotoveno jest psaní, a teď při sněmu shromážděným (in Januario) dodáno býti má, usouzeno nyní, aby minister, který s p. vejvodcem k témuž sněmu pojede, instrukcí sobě danou měl, zřetelněji (než v listu položeno) urgovati toto tré. Jedno, aby hned formule listu toho k kurfirstům, knížatům a stavům říše sepsána byla; druhé, aby jich milosti všelijak o to se přičinili persuasími svými pány a osoby z strany augšpurské confessí k tomu nakloniti, aby se také podepsali, a že takového porovnání s jinými žádají, přiznali se, jako při dvoře J. Mst pan Guldstern, též v Litvě a v Prusích kteříkoli jsou, jako i v Veliké Polště pani Osovsci, Boganovsci, Měkycci; též města Toruň, Vschova, Mezřič, sbor vilenský, krakovský, poznaňský a lešenský augšpurské confessí atd.; třetí, aby i hned z prostředku svého osoby volili, kterýmby membránu s podpisy a pečetmi svými svěřic, v moc to dali, když čas bude, sjeti se, list takový dohotoviti, a ponaschválním vyslaném tam, kdežby shromáždění stavů říše bylo, odeslati. O čež se z Toruně již Duracovi do Švéd psalo, kdyžby čas býti soudil, aby návěští dal; však časně o těchto věcích aby instrukcí vzíti mohl ten, kdo s p. vejvodcem pojede, má nejprvé do Lešna zavolán a při všem tom informován býti.

NB. Na to pak pamět býti má, aby k též exhortací, když na světlo půjde, připojen byl consensus ecclesiarum nostrarum, na příklad vždy těm, kteříby ještě o tom nevěděli.

4. O modlitbě v čas sněmu.

Příčinou nastávajícího sněmu v království tomto a věci nemalých při něm konánu býti majících má B. ministrům návěští dáno býti k pilným modlitbám za šťastný všech obecných jednání prospěch.

5. O stolicí biskupské a seminarium mládeže z Ostroroga přenešení.

Po ztracení v Ostrorogu zboru a domu i naděje o vzdělání tam jiného čeho podstatného, rozmlouváno kam s tou věcí směřovati? A co se tu naskytalo. podáno toho k uvážení panu patronu novému. Ohlásil se nepůjde li naměřená věc v Obřízku, v Lešně to s pomocí Boží opatřiti, aby mimo německého správce senior také residencí a k vychování čeládky

Boží opatření měl pro snadnější a pilnější mládeže Jednoty tu při provinciální škole vycvičení. O prostředcích k tomu mají starší s jinými pany patrony promlouvati a raditi, pomáhati, jakby to bez veliké J. M. obtížnosti býti mohlo. Na ten čas tito se prostředkově ukazovali.

1. Poněvadž od některého již roku o vyzdvižení tu v Lešně oekonomie pro chudé studenty, i theology, i šlechtice nuznější mluveno, a nejedni z patronů jistou sumu složiti (tak že by některý tisíc shledán býti mohl) připověděli: to tedy aby se k cíli vedlo a sem obrátilo.

2. Páni vývodcové belští aby požádání byli každý také z svého dědictví na ozdobu církve a této otcovské dědičné slávy něco obrátiti a dalšímu požehnání Božimu i tím také základ položiti.

3. Patronové jiní v Malé Polště, kteří hojnější požehnání mají, aby také požádání byli o pomoc, jako její milost kněžna Záslavská, paní Mezřická, pan Morštein a j.

4. Zejmena kteří v Malé Polště cvičení našeho kněží mají a na potom chtiti míti budou, aby vychovávání jiných zase pomoc dávali každoročně po nějaké sumě, což žeby spravedlivé bylo sám superattendent jejich onehda vyznal, a naděje vede, že žádný jinak souditi nebude.

5. Naposledy mohliby někteří z bohatších kupců v Toruni, v Elbinku a v Gdánsku požádání býti za pomoc. Jest naděje, žeby se od některých obdržela, a ze všeho toho jistým způsobem seniorovi a mládeži té každoroční důchod způsobiti mohl.

6. O synod budoucí.

Potřebí toho připomínány, aby příštího dá Pán Bůh jara synod držán byl, k čemuž jmenováno místo Kvilč a čas po neděli jubilate ve čtvrtek, jenž bude 7. Maji.

Podala se příčina mluvití o tom pánu, starci, že opustiv před lety mnohými exercitium religionis posavád v tom trvá, ani k nám se nevraceje ani jinam neobraceje. Za povinnost svou uznali B. starší bloudící ovečky Boží hledati. Napsán tedy list ku pohnutí srdcem jeho, kterýž skrze někoho z dověrných jemu dodán býti má, třeba skrze pana Sigmunda Tvrdovského. A minister, kterýž k sněmu pojede, má připomínati panům patronům, mohl-liby kdo z jich milostí případně s tím pánem promluvití a pobožnými discursy k živosti posloužití, neb mohl-liby i sám minister přístup míti, všelijak se o získání jeho srdce přičiniti.

8. Ordinování ministrů.

Jakož předešle příčiny se podaly, že dva z diaconů našich ku pomoci naději dosáhše, německým jazykem církvi sloužiti, v neděli exaudi v Lešně ordinováni jsou od B. Pavla Fabricia jmenovitě Jakub Hartman, Zachariáš Cornu: tak i nyní pro potřebu polských zborů ordinováni jsou v neděli první adventní od B. Martina Orminia, Johannes Episcopus a Thomas Petroselinus.

A poněvadž Episcopus úřadu jahenského neměl, oddán jemu v sobotu před Bratřími kněžimi od B. Jana Komenského.

9. Casus concubinatus.

Šlechtic jeden, vdovcem byv, zvolil sobě osobu řádu prostého, s níž se neoddav, živ byl mnohá leta a dítky plodil, což jemu od zprávců církevních haněno a od comunie sv. zdržován byl. Žádá býti připuštěn a rozhríšen, osoby té ještě od sebe propustiti nechtěje ani toho, co učinil, za hřích míti, pravě, že consensus facit matrimonium, oddávání kněžské že jest od lidí vymyšlená ceremonie. Co tu činiti, zvláště poněvadž jinak v náboženství horlivý jest.

R. Má jemu býti slouženo napřed ku poznání, potom k vyznání, naposledy k napravení hříchu toho. Ku poznání mu sloužiti tím, že proti Bohu i lidem zhřešil dopuštěním se toho, což proti počestnosti jest. Neb poněvadž v církvi všecko slušně a podle řádu dítí se má (1. Kor. 14), a on článkem církve jsa slušný řád církve opustil, zhřešil tedy proti Bohu, kterýž jest Bůh řádu a proti zjevnému jeho slovu. A ač za starodávna neoddávali kněží, oddávali však přátelé a pojímali se k manželství před počestnými svědky, jakž všickni příkladově ukazují i v lidu Božím i u Římanů a jiných národů. On tedy toho všeho pomina pohoršil a zkormoutil mnohé pobožné i své vlastní v prvním manželství zplozené dítky, z čehož i další zlé věci jíti mohou; poněvadž se po smrti jeho syn jeho nad touž osobou (kuběnou) a dítkami jejími mstíti strojí. Kristus pak dí, že běda tomu skrze koho pohoršení atd.

Pozná-li to a že zle učinil přizná se, sloužiti mu k tomu, aby pokání své publice před církvi osvědčil a nebo služebníku církve osvědčiti dal, jmenovitě skrze vyznání výstupků a odprošením pohoršil-li tím koho, a aby se za něj Pánu Bohu modlili požádáním.

Přijme-li to k sobě sloužiti mu také, aby manželku tu nepořádnou a dítky její vždy nějak opatřil a ubezpečil, aby po smrti jeho bez nějakých dalších pohoršení býti mohlo,

ku př. aby ji buď od sebe časně vybyl (čehož i on i sama žádá) aneb syna svého dědice na tom postavil a před hodno věrnými svědky k tomu zavázal, aby jí, otce jeho až do smrti již opatrující, škoditi nežádal. To vše učiní-li, má k stolu Páně připuštěn býti.

10. Zbor lešenský.

O lepší zaopatření zboru lešenského služebníky Božími prosil jakož před tím pan sudí Vschovský tak i nyní jeho milost pan patron sám, jako i soudcové a starší zboru. V čemž Bratři starší pobožně žádosti jejich i samé potřebě dosti učinili chtějí přidali společným svolením B. Martinovi Gertichiovi conseniorovi za ordinárního collegu v tom zboru B. Jana Komenského, seniora, tak a na ten způsob, aby B. Martin, jakožto lepší již známost oveček Božích stáda toho mající i což víc k tomu náleží, tak jako posavad práci a péči o lid na sobě nesl, a B. Komenský nejpředněji učením a kázáním a tolikéž pozorem na řád a kázeň ku pomoci jemu byl. A poněvadž jeden z nich jest seniorem a druhý conseniorem, obadva podle řádu Jednoty místo a povinnosti své znáti povinni budou.

Zatím Andreas Fabricius, jahen, do školy obrácen a jemu se ožení v bázni Boží povoleno.

Jmena osob a mist.

A.

Abdiáš Pavel 271.
Abdon Jan 277. Martin 167.
B. Abraham 271.
Akonicinus Mikuláš 275.
Albin-(Albinus) Jan 250, 262, 265, 271, 272, 274.
Alfeus Jakub 250, 265, 271, 274.
Amandus 272.
B. Ambrož 38, 43, 44, 292, viz ze Skuče.
Amberk 264.
Amerik (Ameryk) Matouš 277, 304, 305, 309.
Amplias Jan 268.
Amstrdam 306.
Andronik Lukáš 249, 265.
Anglie 291, 309, 310.
Anna, králová Švédská, 306.
Apollo Matěj 292, 298, 309.
Aquin (Aquinus), 228, 235, 262, 265.
Argus 243.
Ariston Zachariáš 250, 251 — 253, 265, 268, 274, 276.
Arnoldus Jan 308.
Augusta Jan 165, 171, 172, 178, 203, 212, 213, 228, 229, 236.
Augustin 269.
Awerbek 261.
Azaf 256, 257.

B.

B. Balcar 259.
p. Balové 298, 304.
Balsán Tobiáš 274.
Basilea 167.
Bechyně 252.
pi. Belští 280, 312.
Belžický synod 308.

Benátský Jan 167.
Beránek Jan 255, 270, 271.
Bernarth Jan 254.
z Berouna Václav 2, 228.
z Bežuchova Barbora 265.
Bierens Sebastian 261, 274.
Bilek Jakub 165, 212.
Bilovice 263.
Biskup Jan 265, 274.
Bitner (Bytner), 283, 284, 307, 310.
Blahoslav Jan 167, 178, 185, 212, 228, 236.
Bobal 254, 255.
Boganovsci 311.
p. Bohuslav, hrabě z Lešna, 309.
Bojkovice 254.
Boleslav Mladá 139, 158, 164, 167, 171, 175, 177, 185, 239, 242, 249, 265, 266, 267, 275, viz: Karmel.
pi. Boleslavská 88.
p. Boleslavský 250.
B. Boreáš 249.
Borovnický Daniel 172.
Brandenburg 300, viz: Jiří.
Brandýs 1, 36, 85, 140, 142, 253.
Břehy 280.
Brencius 267.
Březolapy 252.
Brod Uherský 252, 272.
B. Brodský 252.
Brotan 253, 273.
Brzutovský zbor 308.
Bucer 184, 207.
Budovec 298.
Bulingerus 201, 255.
Burianek Petr 253, 254.
Bydžovský Martin 33, 38.
Bystrice 264.
z Byšic Tuma, 228.
Byšický Blahoslav 281.
Bzenec 265.

C.

- Canisius 188.
 Carpentin 298.
 Cefas (Cefas, Cephas) Petr, 277, 283, 301.
 Cema Fabian 306.
 Cetochovice 274.
 Claudianus Augustinus 310.
 Cornu Zachariáš 313.
 Cruciger Jan 269, 271.
 Crusius Martin 296.
 Cymrman 302.
 Cyrill Jan 276, 277, 281.
 M. Cyrus Jan 271, 300. Václav 298, 301.
 Čapek Matěj 271, 274.
 Čech Václav 184.
 Čechy, Češi 133, 152, 163, 166, 167, 171, 181, 183, 196, 204, 214, 216, 218, 225, 233, 242, 243, 249, 260, 261, 265, 266, 267, 278, 279, 280, 281, 285, 288, 289—291, 292, 297, 301, 307.
 Černý Jan 170, 173, 178, 180, 184, 185, 188, 212, 236—38.
 Červenka Matěj 173, 178, 185, 188, 194, 196, 197, 200, 212.

D.

- Daněk z Horažďevovic 264.
 B. Daniel 170.
 Daniel, impressor, 261.
 B. David 292.
 Debnice 298.
 Delfín Daniel 271, 274.
 Dobřanský (Dobrenský) Ondřej 283 až 285, 288, 290, 298.
 Dobromír Mikuláš 212, 214, 228.
 Domecký Jan 271.
 Dores Jan 277.
 Doubrava 269.
 Dřevínek Havel 212, 265, 274.
 Dřevhostice 270.
 P. Dubský 245.
 Dunajevice 265, 274.
 Duræus 306, 307, 310, 311.

E.

- Efraim (Efream, Efrajm) Jan 249, 253, 257, 261, 265, 274.
 Elam 250.
 Elbinky 308, 312.
 B. Eliáš 38, 43, viz: z Chřenovic.
 Eneas Jan 249, 260.
 Episcopus Jan 292, 298, 304, 308, 313.

- Erast Jiřík 277, 278, 283, 291, 301, 309.
 Evančice 235, 238, 246, 263, 265, 268, 269.
 Evanovice 246.
 Evropa 307.

F.

- Fabricius 313. Martin 301. Ondřej 292, 298, 304, 314. Pavel 277, 301, 309, 313.
 Falinus Jan 301.
 Felin (Felinus) Adam 261, 262, 265, 274.
 Filip (Melanchthon) 180, 191, 240.
 Filipenský Jiřík 228.
 Francie (Frankreich) 291, 309.
 Fubinus Matěj 265.
 Fulnek 247, 265, 268, 269, 270, 274.

G.

- Gala 254.
 Gdánsko 246, 312.
 Gelasius 271.
 Gembicius Jakub 283.
 German 274.
 Gertichius Martin 276, 282, 283, 293, 294, 296, 298, 301, 304, 308, 309, 314.
 Gircius (Girceus, Girk, Gyrk) 167, 231, 249, 258, 259, 274.
 p. Glinsky 286.
 Gracian Martin 266.
 Gradiska 293.
 Gřiborský Jan 284.
 Grunov 293, 294.
 Grusius Martin 296.
 Guldenštern 308, 311.
 Gurič 270.

H.

- Habrovšti 193.
 Hadrianus 303.
 Halič 283, 304.
 Harant 252.
 Hartman Adam 277, 279, 283, 285, 295, 298—301, 306—309. Jakub 295, 298, 301, 313.
 p. Haugvic 242.
 B. Havel 213. Mr. Havel 223.
 Hedericus (Hedrik) 243, 257, 266, 279.
 Heidelberg 196.
 Helic Lukáš 246, 255, 259, 264, 267.
 Herbert Petr 228.
 Herman Urban 167.
 Hermon Jan 276, 283.
 B. Hložek 265.
 Hodonin 249, 263, 265.

Holeček Jan z Hory, 2, 228.
 Holešov 240, 251, 265, 274.
 Holý Václav 212.
 Hora 228.
 Horazdějovice 265.
 Hranice 248, 263, 273.
 Hranický Šimon 33, 38.
 Hronovský Pavel 277, 283.
 Hrnziáš 297.
 Husák Matěj 255, 265, 274.
 Hyperyk 309.
 Chodníček Jan 291. Šimon 298.
 Chodovecký Jan 291, 298, 308, Matouš 309.
 Chrast' 265.
 z Chrasti Alžběta 265.
 z Chřenovic Eliáš 2, 278.
 Chropyň 242.
 Chrysostom Samuel 291, 298.
 Chudovecký Jan 308.
 Chvátal Tobiáš 271.

J.

Jablonec 309.
 Jaffet 256.
 B. Jakub 213, 294.
 Jakub Veliký 228, 249, 261, 264, 265, 274.
 Jonášek Jakub 274.
 z Janovic Ondřej 44.
 Jaroměřice 274.
 Jaroš Stanislav 271.
 p. Jaskolejský 259.
 Javor Jan 212, 228.
 Javornický Jan 2, 228, 274.
 Jelínek 255.
 Jeronym 250.
 Jessen (Jesen) Pavel 249, 252, 260, 265.
 Jestřáb Mikuláš 271.
 Jestřebský Jan 151.
 Jičínští 242.
 Jiří, markrabě Braniborské, 168.
 B. Jiřík 201, 208, 280.
 Illirykus 239.
 B. Johannes 165, 166, 170, 223, 224.
 Joram Jan 279.
 Jnnius Tobiáš 277.
 Jurští 305.
 Justin Vavřinec 277, 278, 283.
 Izrael (Israel) Jiřík 185, 212, 228, 272.

K.

Kalef Jan 228, 235.
 Kalvin 184, 191, 207.
 Kapito Pavel 271.
 Karmel 229, 265, 276, viz: Boleslav.

Karmin 298.
 Karološtaďští 193.
 Karpentin 298.
 B. Kašpar 271.
 B. Kavka 231, 245. Beneš 232. Jiřík, 253, 264.
 Kešmar Samuel 298.
 Klenický 269.
 Klenovský Jan 2, 228.
 Kobylí 274.
 Kohout Mikuláš, 232, 233, 255.
 Kochlovský 299.
 Kojetín 265.
 Kolinský Ondřej 274.
 Kobský Ondřej 274.
 Komenský (Comenius) Jan 277, 278, 279, 284, 285, 291, 301, 307, 309, 313, 314.
 Konečný Matouš 279.
 Kopecský Daniel 292, 295, 298, 308.
 Korvin 169, 269.
 Kostelec n. Orlicí 281.
 Kostický Jakub 249, 257. Pavel 277, 280. Petr 257.
 Košmider Adam 294. Vojtěch 294.
 z Kounic Fridrich 301.
 Kožmínek 184, 201 207, 214.
 Krakov 188, 196, 246, 286, 311.
 z Králic Tobiáš 269.
 Královec 167, 184.
 Kramplíř Matěj 212.
 Z Krasonic Vavřinec 2, 228.
 B. Křištof 283.
 Krokocinský Matouš 282.
 Krokoriňský 269.
 B. Křižák 232, 265.
 Křížek Šimon 254, 271, 274.
 Kučera Mikuláš 263.
 Kunvaldský (Konvaldský) Jiřík 271, 274, Matěj 2, 38, 228.
 Kurepach Jindřich 218.
 Kvasice 251.
 Květoň 258.
 Kvílec 298, 312.
 Kvizdno 167.
 Kvizin 300.
 Kyjovský Václav 271.
 Kyttelinus Jan 278.

L.

Labenský Baltazar 283.
 Laetus Jan 309.
 Lanecius Jan 255, 274.
 Lanškroun 263, 274.
 Lasky (Lasský, Lascius) 189, 196, 198—201, 256.
 Lasotice 309.

Laub 298.
 Laubman 296.
 Laurentius 228, 277.
 Lepperus 303.
 Lešno (Lešno), 243, 258, 276—278,
 280, 281—283, 291—294, 297, 298
 až 304, 306, 308, 309—314.
 Letovský Jiřík 274.
 Levinský Daniel 277.
 Liblice 255.
 B. Libika 258.
 Lidkovice 274.
 Lichtenfeld 308.
 Lipník 37, 188, 243, 249, 263—265,
 274.
 Lismanin 185, 188, 189.
 Lišeň 274.
 Litomyšl 213.
 Litva (Litava) 272, 283, 284, 285,
 288—290, 292—294, 298, 303, 306
 až 311.
 Lobzenice 258.
 Lochar Václav 277, 283, 299, 301, 309.
 Lomnice 264.
 Lorenc Jan 167, 212, 213, 236, 270,
 283, 301.
 Lubelsko 308.
 Lukan 233.
 B. Lukáš 38, 43, 44, 151, 164, 200,
 202, 223, 224.
 Lukáš z Prahy 2, 228.
 Lukovec 265.
 Luter Martin 200, 207, 218, 234, 235,
 240, 267.
 Lužice 280.

M.

Malá Polska, Malopolská, viz: Polska
 Malá.
 Mach Sionský, 166—168, 170, 172.
 Maryš Martin 253.
 B. Matěj 34, 36—38, 208, 236, 278.
 Maximilian král 178, 214.
 p. Měkycci 311.
 Memorat Jan 309. Jakub 283, 294, 301.
 Mezříčí 265, 274, 311, 312.
 z Mezříčí Jira 2, 228.
 z Mezříčí Katka 265.
 Michal, farář Žamberský 2, 36, 228.
 Michalec Martin 163, 165, 166, 232.
 Mikolajevský Daniel 278, 283.
 M. Mikuláš 262, 268, 269, 274.
 Milič 244.
 Milius 304.
 Minvida Samuel 283, 284.
 Mistecký Jiřík 274.
 Mišeň 280, 290.

Mlčanka 257.
 Mohelnický 232.
 Morava 34, 133, 152, 163, 167, 171,
 174, 181, 188, 196, 216, 225, 242,
 243, 249, 259, 260, 261, 264—266,
 267, 269, 277, 280, 289, 301.
 Moravany 265.
 Moravec 274.
 Moravec Jan 170.
 p. Morštejn 309, 312.
 Musonius Jan 298, 301. Krištof, 249,
 274.
 Mutěnsko 263.

N.

Napajedle 251, 265.
 z Napajedl Káča 265.
 Narcissus Jakub 249, 258, 261, 265,
 274.
 Nebořský Václav 263.
 Nej Rej (?) 302.
 Nekorský 265.
 Němci 163, 164, 243, 258, 260, 267,
 272, 297.
 B. Němčanský 261, Bartoloměj 265,
 275. Jan 249, 261, 265, 274.
 Němčí 274.
 Němec Pavel 163.
 Nemocný Jan 2, 288.
 Neringus Šimek 265.
 Nesejt Jan 272.
 Neyman 274.
 Niederland (Nydrland) 301, 304.
 Nivnice 274.
 Novoměstský Jan 269, 271.
 Novoměstští B. 245, 253.

O.

Obřízek 290, 302, 308, 311.
 Olomúc 163.
 Olšovec 248.
 Orle 284, 290.
 Orlič Pavel 283, 309.
 Ormin 295, 301, 309. Martin 283, 313.
 Pi. Osoveci 311.
 Ostrorog 201, 258, 274, 290, 291,
 298, 301, 303, 304, 306—309, 311.
 Otáňovský Valerian 284.
 Otice 265.
 B. Otoniel 265.
 Oustí 223.
 Oustský Adam 246.
 B. Ozlík 243.

P.

p. Paclavský 273.
 Paliurus Pavel 277, 278, 283.

Parčice 292, 298, 309.
 Pardubický 269.
 Pařížský Matěj 233.
 Paškovský Ondřej 291, 298.
 Patroš Jan 274.
 B. Pavel 251, 260, 262, 313.
 Pavlin Pavel 173.
 Petrášek Jan 266.
 Petrozelin Tomáš 298, 313.
 Pierius 270.
 Pikharti 226.
 Pinčovšti 188, 214.
 Plortka Martin 309.
 Podhoří 290.
 Podolí 304.
 Poláček 250.
 B. Polák 243.
 Polikarpus 269.
 Pollonelus 270.
 Polska (Polsko, Poláci) 171, 173,
 182, 184, 188, 192, 193, 197, 199,
 200, 207, 214, 216, 218, 221, 236,
 237, 239, 243, 244, 249, 260, 261,
 264—266, 267, 268, 276—278, 283,
 290—292, 294, 296, 297, 305—307,
 309, 311.
 Polska Malá (Malopolští) 201, 213,
 283, 284, 288—290, 292, 295, 307,
 310, 312.
 Polska Velká 283, 284, 286, 289,
 290, 306, 310, 311, 312.
 Popel Jan 250, 252, 265, 271, 274.
 Pořímský Jan 2, 38, 228.
 Potocký Jan 283, 304.
 Poznaň 243, 244, 246, 258, 259, 264,
 265, 311.
 Praha 257.
 Prachensko 44.
 Pražma Petr 272.
 Pražka Anna, 265.
 Preis Václav 247, 253.
 z Přelouče Tuma (Přeloučský) 2, 36,
 38, 43, 228.
 Přerov 37, 139, 167, 172, 173, 176,
 178, 181, 203, 208, 216, 221, 225,
 236, 242, 245, 260, 263, 265, 274.
 Příbenice 274.
 z Přibyslavic Bernard 2, 228.
 B. Prokop 38, 236, 280. Jan 300.
 Matěj 277, 278, 280, 282, 283, 291,
 301. Pavel 271.
 Prokop z Jindřichova Hradce, 228.
 Prostějov 36, 37, 152, 167, 171, 178,
 263.
 Prusinovice 274.
 Prusko 167, 168, 170, 171, 182, 218,
 237, 300, 311.

R.

Radivil kníže, 230, 291, 298, 300.
 Radoš 265.
 Rakousy 233.
 Rataje 263.
 B. Řehoř 2, 36, 83, 224.
 Řehora Tobiáš 264.
 Rej (Rey, Raj) 306. Martin 298. On-
 dřej, 309.
 Rekordat Jan 266.
 p. Rendl 82, 85, 86.
 Říkovšti 242.
 Rogavenec 265.
 Roh Jan 164, 165, 169, 223, 236.
 Rokyta Jan 167.
 Rokytan Daniel 256.
 Ronov 218.
 p. z Rosenberka 252.
 Rosice 239.
 Ryba Matěj 243, 258, 264, 266.
 Rybinský Jan 283, 291, 293, 298 až
 300, 301, 302, 304, 308, 309.
 Rychnov 38, 40.
 Rykovský Samuel 265.

S.

Sadovský 296.
 Samotuly 258.
 Sapor Jan 277.
 Sasy 184. .
 Severin mnich 308.
 Silvan 269.
 Silvester Samuel 271.
 B. Simeon 244, 258, 259, 264, 266,
 267, 272, viz: Turnovský.
 Simonides Adam 265, 272.
 Siradský Martin 249.
 Skalický Matěj 212.
 Skok 301.
 p. Skrbenský Jan 247, 309.
 ze Skuče Ambrož 2, 228.
 Slavkov 238, 265.
 Slavoň Jan 249, 265, 274.
 Slezsko (Slezany) 183, 185, 204, 243,
 277, 278, 281, 290.
 Slovák Pavel 257, 264, 274.
 B. Solín 250.
 Sperat Pavel 167, 249, 251, 265, 274.
 Srněnský 194.
 Stará Anna 265.
 Straka Eliáš 271.
 Strážek 271.
 Strážnický Daniel 245, 252, 261, 274.
 Strejc Jiřík 249, 259, 261, 262, 274.
 Matouš 170, 173.
 B. Střejček Václav 231, 247, 248, 259.

Stříbrnická 265.
 Strítež 265.
 Strizvice 293, 294.
 Sudoměř 237.
 Sndovský 298.
 Suligovský zbor 308.
 Sušický 262. Samuel 249, 258, 262,
 265, 274.
 Svatoš Jan 309.
 Světlov 254.
 Šenaich 298, 302.
 Škoda Martin 236, 257.
 Šlechtin 276.
 Španbergius 169.
 Štadius Jan 277, 279, 283.
 Štangar 214, 215.
 Štefan Daniel 257. Ondřej 228, 236.
 Šternberk 245, 263.
 p. Šternberský 205.
 Štrbina 244.
 Štum 308.
 Šturm Adam 178, 261.
 Šuman 261.
 Švédsko 311.
 Švýcaři 207.
 B. Švorec 252.

T.

Tábor 268.
 Teofin 265.
 Tertulian 244, 268.
 Theofil Simeon 249, 265.
 Tobjáš Jan 277.
 Tomanec 271.
 B. Tomáš 255.
 Toruň (Toryň, Turyň) 207, 231, 246,
 279, 290, 291, 292, 298, 299, 301,
 302, 306, 307, 309, 310—312.
 Tovačov 274.
 Tucin 265.
 Tučapský 257.
 Tuma písař 2, 37, 38.
 Turnov 265.
 Turnovský 274.
 Tvrdovský Sigmund 312.
 Tyle 256.

U.

Uhry (Uhři) 277, 278, 290, 296, 300.
 B. Ulfrus 245.

Urban 232.
 Ursin Beniamin 292. David 309.

V.

Valenta 250.
 Varšava 246, 291.
 Varta 290.
 B. Vavřinec 38.
 Vechner David 291.
 Veňgerský Ondřej 308. Tomáš 283.
 Vojtěch 284.
 Veterus (Vetterus) Daniel, 277, 282.
 Videň 178.
 Viktorin 233.
 Vilno 299, 311.
 p. Vinca 254.
 Wirtemberg 184.
 Wittemberg (Wittemberští) 184, 218,
 235, 237, 238, 240, 241, 246, 269,
 294, 305.
 Vladislav král 197, 199.
 Vlachy 150, 188.
 Vlodava 283, 288, 290, 293, 308.
 Vojtěch 259, 294.
 Volice 291, 298.
 Vroutecký Václav 170, 172, 209.
 Vršik 265.
 Vschova 305, 311, 314.
 Vysocký Mikuláš 283.

Z.

Záhorovice 274.
 B. Zachariáš 212—214, 228, 265, 276,
 viz Ariston.
 Zapetrkov 308.
 Záslavská kněžna, 312.
 Závodský 301.
 Zbraslavice 256.
 Zichlin 291, 298.
 Zlín 251, 259, 273.
 Zugehör David 298.
 Žalud Pavel 212, 232.
 Žamberk 2, 36, 228, 265.
 Žeravice (Žiravice) 165, 202—204,
 249, 254, 257.
 pi. z Žerotína 264. Fridrich 251, 263.
 Karel 264.
 Životští 253.

BX
4921
G545

Gindely, Anton
Dekrety Jednoty bratrské

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

